DOUGLAS KENNEDY

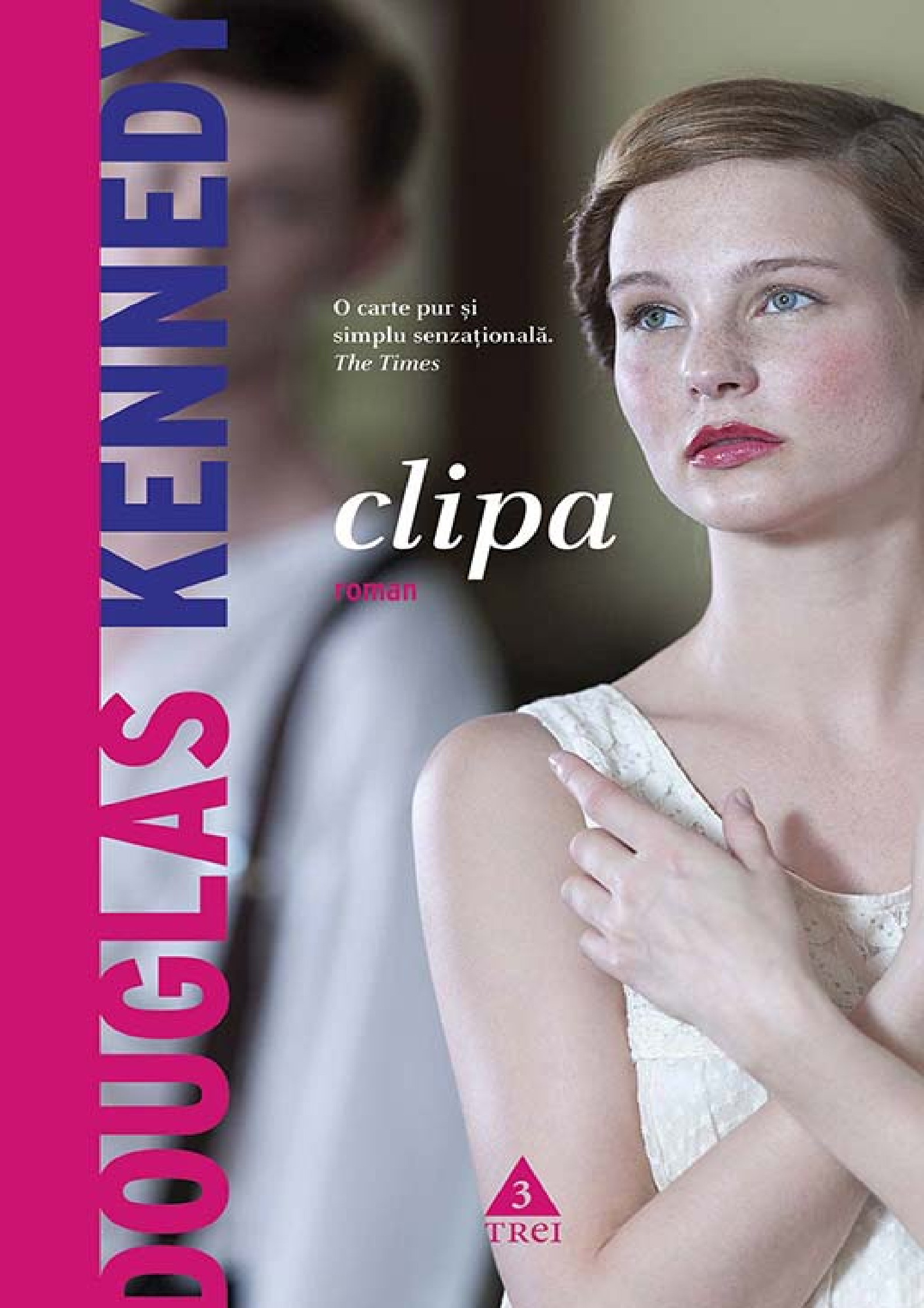

O carte pur și
simplu senzațională.
The Times

clipa

roman

3
TREI

Douglas Kennedy

Clipa

Traducere din engleză de
Lidia Grădinaru

TREI
2014

FICTION CONNECTION

COLECȚIE COORDONATĂ DE
Magdalena Mărculescu

THE MOMENT

Douglas Kennedy

Copyright © Douglas Kennedy, 2011

© Editura Trei, 2014
pentru prezenta ediție

ISBN ePUB: 978-973-707-963-3
ISBN PDF: 978-973-707-964-0
ISBN Print: 978-973-707-869-8

Editori: Silviu Dragomir, Vasile Dem. Zamfirescu
Director editorial: Magdalena Mărculescu
Redactor: Raluca Hurduc
Coperta colecției: Faber Studio
Foto copertă: Guliver/Getty Images/ © Bob Thomas
Director producție: Cristian Claudiu Coban
Dtp: Eugenia Ursu
Corectură: Eugenia Ursu, Sînziana Doman

Această carte în format digital (e-book) este protejată prin copyright și este destinată exclusiv utilizării ei în scop privat pe dispozitivul de citire pe care a fost descărcată. Orice altă utilizare, incluzând împrumutul sau schimbul, reproducerea integrală sau parțială, multiplicarea, închirierea, punerea la dispoziția publică, inclusiv prin internet sau prin rețele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informației, altele decât cele pe care a fost descărcată, revânzarea sau comercializarea sub orice formă, precum și alte fapte similare săvârșite fără permisiunea scrisă a deținătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislației cu privire la protecția proprietății intelectuale și se pedepsește penal și/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

Lectura digitală protejează mediul

Versiune digitală realizată de elefant.ro

Pentru cinci prieteni minunați:
Noeleen Dowling din Grangegorman, Dublin
Anne Ireland din Falmouth, Georgia
Howard Rosenstein din Montreal, Quebec
Judy Rymer din Sydney, New South Wales
și Roger Williams de vizavi, din Wiscasset, Maine.

Și în memoria unui alt prieten minunat, Joseph Strick (1924–2010).

„Oh, mi-am făcut un trib
din iubirile mele adevărate,
şi tribul meu este împrăştiat.
Cum să se resemneze inima mea
cu festinul ei de pierderi?”

– Stanley Kunitz, *The Layers*

PRIMA PARTE

Unu

Azi-dimineață mi s-au trimis actele de divorț. Avusesem și începuturi de zi mai bune. Și cu toate că știam că vin, clipa în care au ajuns în mâna mea tot m-a dat peste cap. Fiindcă sosirea lor anunța: ăsta e începutul sfârșitului.

Locuiesc într-o casă mică de țară. E situată pe un drum lăturalnic în apropiere de orășelul Edgecomb, Maine. Casa e simplă: două dormitoare, un birou, o zonă deschisă living/bucătărie, pereți văruiți în alb, dușumea pătată. Am cumpărat-o acum un an, când mi-au picat niște bani. Tata tocmai murise. Deși în momentul în care i-a explodat inima era falit, avea o poliță de asigurare de pe vremea când lucrase într-o corporație. Polița valora trei sute de mii de dolari. Cum eram unicul copil și unicul supraviețuitor — mama părăsise această lume cu mulți ani înainte —, eram și unicul beneficiar. Eu și tata nu eram apropiați. Vorbeam săptămânal la telefon. Îi făceam anual o vizită de trei zile la bungalow-ul lui de pustnic din Arizona. Și îi trimiteam fiecare carte de-a mea de călătorie pe măsură ce era publicată. În afară de asta, contactul era minim — o de mult statornicită stânjeneală retezând orice degajare sau familiaritate între noi. Când am plecat singur la Phoenix, să mă ocup de înmormântare și să-i lichidez bunurile, un avocat din localitate a luat legătura cu mine. Mi-a spus că întocmise testamentul tatei și m-a întrebat dacă știu că sunt pe cale să primesc o sumă frumușică de la Mutual of Omaha Insurance Corporation.

— Dar tata era pe drojdie de mulți ani, i-am spus avocatului. De ce n-a încasat polița ca să

trăiască din dobânzi?

— Bună întrebare, a spus avocatul. Mai ales că tot așa l-am sfătuit și eu. Dar bătrânul era foarte încăpățânat, foarte mândru.

— Mie-mi spui! am zis. I-am trimis odată niște bani, din puținul pe care îl aveam. Mi-a returnat cecul.

— Primele dăți când am vorbit cu tatăl tău mi s-a lăudat cu fiul lui, bine-cunoscutul scriitor.

— Nu sunt câtuși de puțin bine-cunoscut.

— Dar *ești publicat*. Și era foarte mândru de ce ai realizat.

— Asta-i pentru mine o noutate, am spus, luptându-mă brusc cu lacrimile. Tata nu-mi spusese niciodată ceva despre cărțile mele.

— Oamenii din generația asta… de multe ori nu pot să exprime ce simt, a spus avocatul. Dar e clar că a vrut să ai un fel de moștenire de la el — așa că așteaptă-te să primești în următoarele săptămâni trei sute de miare.

A doua zi am plecat înapoi în est. Dar în loc să mă întorc în casa din Cambridge, pe care o împărțeam cu soția mea, m-am pomenit închiriind o mașină pe aeroportul Logan și mergând spre nord. Era încă devreme când am plecat de la aeroport. Am luat-o pe autostrada 95. După trei ore eram pe Route 1 din Maine. Am trecut prin orășelul Wiscasset, apoi am traversat râul Sheepscot și am tras la un motel. Era mijlocul lui ianuarie. Temperatura era mult sub pragul înghețului. O ninsoare căzută de curând acoperise totul în alb, și eram singurul client din motel.

— Ce vă aduce aici în perioada asta a anului? m-a întrebat funcționarul de la recepție.

— Habar n-am, am spus.

În noaptea aceea nu am putut să dorm și am băut aproape toată sticla de 200 de mililitri de whisky pe care o luasem în geanta de voiaj. Când s-a crăpat de ziuă, m-am întors la mașina închiriată și am pornit la drum. Am urmat drumul spre est; un

drum îngust, asfaltat, cu două benzi, care cobora șerpuit un deal și făcea o curbă strânsă. Odată ieșit din curba aia, priveliștea era spectaculoasă. Căci în fața mea se întindea un peisaj înghețat, cu nuanțe de acvamarin; un vast golf adăpostit, tivit cu brâuri de copaci de gheață, peste a cărui suprafață înghețată atârna o ceață joasă. Am frânat, apoi am ieșit din mașină. Bătea un vânt din nord. Îmi ardea fața și ochii mă usturau de la el. Dar m-am forțat să cobor până la marginea apei. Un soare anemic începea să lumineze lumea. Avea atât de puțină putere, încât golful rămânea acoperit cu particule de ceață, fapt care îl făcea să pară și eteric, și bântuit. Deși frigul era cumplit, nu-mi puteam lua privirea de la acest peisaj spectral. Până când o altă pală de vânt m-a făcut să mă întorc.

Și exact în acea clipă am văzut casa.

Era amplasată pe un petic de pământ, înălțată deasupra golfului. Ca design era foarte simplă — o structură cu un singur nivel, cu acoperiș din șindrilă albă distrusă de vreme. Micul drum de acces era pustiu. Înăuntru nu erau lumini aprinse. Dar în față era o pancartă cu „De vânzare”. Mi-am scos agenda și mi-am notat numele și numărul agentului imobiliar din Wiscasset care se ocupa de ea. Aveam de gând să mă apropii, dar în cele din urmă frigul m-a silit să mă întorc la mașină. Am plecat în căutarea unei bodegi care servea micul dejun. Am găsit una la periferia orașului. Apoi, pe strada principală am găsit biroul agentului imobiliar. La treizeci de minute după ce i-am trecut pragul, eram iar la căsuță.

— Trebuie să vă avertizez că e cam primitivă, a spus agentul. Însă are un schelet grozav. Și, desigur, e chiar la apă. Și mai bine încă, e o casă moștenită scoasă la vânzare. Este pe piață de șaisprezece luni, așa că familia o să accepte o ofertă rezonabilă.

Agentul avea dreptate. Casa era rustică în sensul rău al cuvântului. Dar fusese reabilitată termic. Și,

mulțumită tatei, cele două sute douăzeci de mii de dolari cât era prețul cerut îmi erau acum disponibile. Am oferit pe loc o sută optezeci și cinci. La sfârșitul dimineții, oferta fusese acceptată. Dimineața următoare — datorită agentului — am cunoscut un antreprenor local care a fost dispus să se ocupe de casă în limita bugetului meu de șaizeci de mii de dolari. La sfârșitul aceleiași zile am ajuns, în cele din urmă, acasă și a trebuit să răspund la o grămadă de întrebări ale soției mele, Jan, despre motivul pentru care nu dădusem niciun semn de viață de șaptezeci și două de ore.

— Pentru că pe drumul de întoarcere de la înmormântarea tatei am cumpărat o casă.

Tăcerea care a urmat acestei declarații a fost lungă și, îmi dau seama acum, aceea a fost clipa în care, în mod logic, răbdarea pe care ea a avut-o cu mine s-a sfârșit brusc.

— Spune-mi, te rog, că e o glumă, a zis ea.

Dar nu era o glumă. Era un fel de declarație, și încă una cu mult subînțeles. Jan a priceput asta. Exact cum și eu am știut că, odată ce am informat-o despre această achiziție făcută impulsiv, totul între noi avea să se deterioreze în mod ireparabil.

Totuși, am mers înainte și am cumpărat casa. Ceea ce, la rândul său, trebuie să însemne că am vrut, de fapt, ca lucrurile să iasă așa.

Dar acel moment al rupturii definitive a venit abia după opt luni. O căsnicie — mai ales una de douăzeci de ani — rareori se sfârșește cu un „bang decisiv”. Seamănă mai mult cu toate acele faze prin care treci atunci când te confrunți cu o boală fatală: mânie, negare, implorare, iarăși mânie, negare… deși se pare că nu ajungem niciodată la partea de „acceptare” a „călătoriei”. În schimb, într-un weekend din august când am ajuns la casa acum renovată, Jan a ales să-mi spună că, pentru ea, căsnicia s-a terminat. Și a plecat din oraș cu primul autobuz.

Nu cu un „bang”, doar cu o…

Tristețe domoală.

Eu am rămas restul verii în căsuță, întorcându-mă o singură dată în casa noastră din Cambridge — când Jan era plecată în weekend — pentru a-mi strânge toate bunurile lumești (cărți și acte și puținele haine pe care le dețineam). Apoi am luat-o înapoi spre nord.

Nu cu un „bang”, doar cu un…

Au trecut luni. O vreme nu am călătorit. Fiica mea, Candace, mă vizita la căsuță un weekend pe lună. O dată la două săptămâni, marțea (alegerea ei), făceam drumul de jumătate de oră cât era de la mine de acasă până la colegiul ei din Brunswick și-o scoteam la cină. Când eram împreună, discutam despre cursurile și prietenii ei și cartea pe care o scriam. Dar despre mama ei vorbeam rareori, cu excepția unei seri de după Crăciun când m-a întrebat:

— O duci bine, tată?

— Nu rău, am spus, știind că păream rezervat.

— Ar trebui să cunoști pe cineva.

— În văgăuna asta din Maine e mai ușor de spus decât de făcut. Oricum, am o carte de terminat.

— Mama spunea mereu că la tine cărțile sunt pe primul loc.

— Ești de acord cu asta?

— Da și nu. Erai mult timp plecat. Dar când erai acasă, erai beton.

— Mai sunt beton?

— Beton armat, a spus ea, strângându-mă de braț. Dar aș vrea să nu fii atât de singur.

— Blestemul scriitorului, am spus. Trebuie să fii singur, trebuie să fii obsedat, iar adesea celor apropiați le e greu să suporte asta. Și cine îi poate învinui?

— Mama a spus odată că niciodată n-ai iubit-o cu adevărat, că inima ta era în altă parte.

M-am uitat atent la ea.

— Au fost multe lucruri înaintea mamei tale, am spus. Totuși, am iubit-o.

— Dar nu mereu.

— A fost o căsnicie — cu tot ce implică asta. Și a ținut douăzeci de ani.

— Chiar dacă inima ta era în altă parte?

— Pui o grămadă de întrebări.

— Numai pentru că ești foarte evaziv, tată.

— Trecutul e trecut.

— Și chiar vrei să eviți întrebarea asta, nu-i așa?

I-am zâmbit mult prea precocei mele fiice și i-am propus să mai bem un pahar de vin.

— Am o întrebare nemțească, a spus ea.

— Pune-mă la încercare.

— Zilele trecute am tradus la curs din Luther.

— Profesorul vostru e sadic?

— Nu, doar neamț. Oricum, în timp ce parcurgeam o colecție de aforisme ale lui Luther, am găsit ceva adecvat…

— Adecvat cui?

— Nu unei persoane anume. Dar nu sunt sigură că am înțeles exact citatul.

— Și crezi că eu pot să te ajut?

— Tu vorbești fluent germana, tată. *Du sprichst die Sprache*.

— Numai după câteva pahare de vin.

— Modestia e plicticoasă, tată.

— Continuă: spune-mi citatul din Luther.

— *Wie bald, „nicht jetzt”, „nie” wird*.

N-am clintit. Doar am tradus.

— *Ce repede „nu acum” devine „niciodată”*.

— E un citat grozav, a spus Candace.

— Și, ca toate citatele grozave, spune un anumit adevăr. Ce te-a făcut să-l remarci?

— Faptul că mă tem că sunt genul de persoană „nu acum”.

— De ce spui asta?

— Nu pot trăi clipa, nu mă pot mulțumi cu situația de acum.

— Nu ești cam dură cu tine?

— Deloc. Fiindcă știu că și tu ești așa.

Wie bald „nicht jetzt” „nie” wird.

— Clipa… am spus, ca și cum rosteam prima dată cuvântul, atent la cum sună. E un loc mult supraapreciat.

— Dar e tot ce avem, așa-i? Seara asta, conversația asta, clipa asta. Mai e ceva?

— Trecutul.

— Știam că ai să spui asta — e obsesia ta. E în toate cărțile tale. De ce „trecutul”, tată?

— El denunță întotdeauna prezentul.

Și fiindcă niciodată nu poți scăpa cu adevărat din strânsoarea lui, la fel cum nu te poți împăca întru totul cu ceea ce este definitiv în viață. Ia gândiți-vă: căsnicia mea o fi început să se destrame acum un deceniu și poate că primul semn de final de partidă a fost în acea zi din ianuarie trecut, când am cumpărat casa din Maine. Însă nu am acceptat cu adevărat că totul s-a sfârșit, până în dimineața de după cina cu Candace, când pe la opt și un sfert am auzit o bătaie în ușa casei mele.

Puținii vecini pe care îi am știu că nu sunt o persoană matinală. Asta mă face fără pereche în acel colț din Maine, în care toată lumea pare să se scoale cu vreo oră înainte de ivirea zorilor și unde ora nouă este deja considerată mijlocul zilei.

Însă eu nu ies niciodată în lume înainte de amiază. Sunt un om de noapte. De obicei încep să scriu după zece seara și în general lucrez până la trei, oră la care beau tacticos un whisky nocturn sau două, mă uit la un film vechi sau citesc și, în cele din urmă, pe la cinci, mă sui în pat. Trăiesc așa de douăzeci și șapte de ani, de când am început să scriu — lucru care, la începutul căsniciei noastre, soției mele i s-a părut oarecum fermecător și o sursă de mare frustrare ulterior. „Când nu ești plecat, muncești toată noaptea. Ce viață avem noi doi?” se plângea ea în mod obișnuit — la care eu nu puteam să răspund decât: „Mă declar vinovat”. Acum, când am trecut bine de cincizeci de ani, am

același stil de viață vampiric, puținele dăți în care văd zorile fiind acele nopți ocazionale când sunt în priză și scriu până se crapă de ziuă.

Dar în această dimineață de ianuarie o serie de ciocănituri puternice și autoritare m-au trezit brusc tocmai în momentul în care razele șovăielnice ale unui soare de iarnă spintecau cerul nopții. Preț de o clipă, m-am gândit că sunt în mijlocul unei reverii nebune gen Kafka — în care forțele nu știu cărui stat sinistru sunt pe cale să mă aresteze pentru crime de opinie neprecizate. Dar apoi mi-am revenit. Uitându-mă la ceasul de pe noptieră am văzut că tocmai trecuse de șapte și jumătate. Bătăile în ușă s-au intensificat. Chiar bătea cineva la ușa din față.

M-am dat jos din pat, am înșfăcat un halat de baie și m-am dus la ușa din față. Când am deschis-o, am văzut un bărbat bondoc cu un hanorac și un fes tricotat. Ținea o mână la spate. Părea înghețat și foarte mâhnit.

— Așadar, ești totuși acasă, a spus el, o ceață de răsuflare înghețată însoțindu-i vorbele.

— Poftim?

— Thomas Nesbitt?

— Da…

Mâna de la spatele lui a apărut brusc. Ținea un plic mare. Aidoma unui învățător din epoca victoriană care folosea o riglă pentru a disciplina un copil, mi-a trântit plicul direct în palma mâinii drepte.

— Ați fost înștiințat, domnule Nesbitt, a spus el. Apoi s-a întors și s-a suit în mașina lui.

Am rămas câteva minute în ușă, fără să iau frigul în seamă. Mă tot uitam la plicul mare, de tribunal, încercând să accept de voie, de nevoie, ceea ce tocmai se petrecuse. Când mi-am simțit degetele amorțind, am intrat în sfârșit în casă. M-am așezat la masa din bucătărie și am deschis plicul. Înăuntru era o cerere de divorț din partea Procuraturii din Massachusetts. Numele meu —

Thomas Alden Nesbitt — era scris alături de cel al soției mele — Jan Rogers Stafford. Ea era numită reclamantă. Eu eram numit pârât. Înainte ca ochii mei să apuce să mai vadă și altceva, am dat la o parte documentul. Mi-am înăbușit emoția. Știusem că o să vină asta. Dar e o mare diferență între teorie și realitatea incontestabilă. Un divorț — oricât de așteptat — este totuși o cumplită recunoaștere a eșecului. Sentimentul pierderii — mai ales după douăzeci de ani — e imens. Iar acum…

Documentul acesta. Această declarație definitivă.

Cum ne putem despărți de ceva ce cândva considerам că este esențial?

În această dimineață de ianuarie nu aveam niciun răspuns la o astfel de întrebare. Nu aveam decât o petiție care îmi spunea că s-a terminat căsnicia, și necruțătoarea întrebare alarmantă: am putea găsi noi — *eu* — o cale prin această pădure întunecată?

„*Mama a spus odată că niciodată n-ai iubit-o cu adevărat, că inima ta era în altă parte.*”

Nu a fost chiar atât de ușor. Dar nu încape îndoială că trecutul afectează totul din viața noastră și că este foarte greu să ne eliberăm de anumite lucruri imuabile care continuă să ne împovăreze.

Dar de ce să caut răspunsuri când niciunul nu va alina nimic? m-am întrebat, uitându-mă la citația din cealaltă parte a mesei. *Fă ce faci întotdeauna când viața te atacă. Fugi*.

Așa că, în timp ce așteptam să fie gata cafeaua la filtru, am înroșit telefonul. Am sunat-o pe avocata mea din Boston care mi-a cerut să semnez citația și să i-o trimit înapoi. Mi-a dat și un sfat scurt: să nu intru în panică. Am telefonat la un mic hotel aflat la cinci ore distanță de aici să aflu dacă aveau o cameră liberă pentru următoarele șapte zile. Când cei de la hotel mi-au confirmat că au, le-

am spus să mă aștepte în acea seară în jur de ora șase. Într-o oră am făcut un duș și m-am bărbierit și mi-am adunat câteva lucruri într-o geantă. Mi-am luat laptopul și o pereche de schiuri pentru schi fond, apoi am încărcat totul în jeep. Am sunat-o pe fiica mea pe mobil și i-am lăsat un mesaj că am să fiu plecat șapte zile, dar că de marți în două săptămâni o să ne vedem la cină. Am închis casa. M-am uitat la ceas. Ora nouă. Când m-am suit în mașină, începuse să ningă. În câteva clipe aproape viscolea. Dar tot am ieșit cu mașina pe șosea și m-am îndreptat cu grijă spre intersecția cu Route 1. Când m-am uitat în oglinda retrovizoare, am văzut că mica mea casă dispăruse. O simplă schimbare a climei și tot ce pentru noi e concret și decisiv dispare într-o clipă, ascuns privirii de zăpadă.

Continua să ningă puternic când am cotit spre sud și m-am oprit la oficiul poștal din Wiscasset. Odată expediate documentele semnate, mi-am continuat drumul. Vizibilitatea era acum inexistentă, făcând imposibilă orice fel de viteză. Ar fi trebuit să abandonez corabia, găsind un motel și stând adăpostit până trecea viscolul. Dar eram acum în aceeași stare de spirit refractară care punea stăpânire pe mine când mă pomeneam că nu pot să scriu: *Îți vei croi drum prin asta*…

Mi-a luat cu aproape șase ore mai mult să ajung la destinație. Când în cele din urmă am oprit în parcarea hotelului meu din Quebec City, nu m-am putut abține să mă întreb ce caut aici.

Eram așa de obosit după toate evenimentele zilei, încât la zece m-am prăbușit în pat. Am reușit să dorm până în zori. Când m-am trezit, am avut obișnuitul moment de amețeală, urmat de sosirea angoasei. Altă zi, alt efort de a păstra durerea la un nivel tolerabil. După micul dejun mi-am pus îmbrăcămintea corespunzătoare și am luat-o spre nord în lungul râului St. Lawrence către o zonă de schi fond unde fusesem odată cu Jan. Conform termometrului din mașina mea, erau minus zece

grade. Am parcat și am ieșit din mașină în frigul mușcător și răzbunător. Mi-am scos schiurile și bețele din portbagaj și m-am dus în capătul pârtiei. Mi-am pus schiurile, fixându-mi clăparii cu un clic hotărât. Imediat am intrat în pădurea deasă prin care fusese tăiată pârtia. Frigul era acum atât de crunt, încât îmi înțepeniseră degetele. Era imposibil să le strâng în jurul bețelor. Dar m-am căznit să prind viteză. Schiul fond e un test de rezistență — mai ales la temperaturi sub zero grade. Abia după ce te-ai avântat suficient pentru a ți se încălzi corpul, insuportabilul devine acceptabil. Acest proces mi-a luat cam o jumătate de oră, fiecare deget dezghețându-se treptat, odată cu acumularea căldurii în corp. După trei kilometri îmi era chiar cald și eram atât de concentrat asupra mișcării de schi *împinge-alunecă-împinge-alunecă,* încât nu vedeam nimic în jur.

Până în locul în care pârtia a făcut o curbă în ac de păr și m-am pomenit brusc coborând vertiginos un deal. Așa pățești *când alegi o pârtie neagră*. Dar antrenamentul meu din trecut și-a spus cuvântul și am ridicat cu grijă schiul stâng din drumul brăzdat de făgașe și l-am așezat pe zăpada afânată. Apoi i-am întors vârful în interior, către celălalt schi. În mod normal această manevră ar trebui să-ți reducă viteza și să-ți permită să controlezi dâmburile și gropile drumului. Dar poteca era atât de înghețată, atât de alunecoasă din cauza mersului chinuit al celor dinaintea mea, încât, pur și simplu, nu am putut să încetinesc. Am încercat să frânez târându-mi bețele. Degeaba. Atunci mi-am pus brusc schiul înapoi pe cărare, am ridicat bețele și mi-am dat drumul. Acum eram pe o feroce traiectorie descendentă: numai viteză, fără logică, fără idee de ceea ce era în față. Câteva clipe am simțit euforia căderii libere, abandonarea prudenței, senzația că nu mai conta nimic decât această plonjare înainte…

Un copac. Era chiar acolo, trunchiul lui masiv făcându-mi semn să înaintez. Gravitația mă trimitea în epicentrul ei. Nimic care să mă oprească să intru în stare de inconștiență printr-o izbitură. O fracțiune de secundă am fost tentat să mă bucur de asta… până am văzut în fața mea chipul fiicei mele și m-am pomenit copleșit de un gând: *Va trebui să trăiască cu asta toată viața ei*. Moment în care a intervenit un nu știu ce instinct rațional și m-am aruncat într-o parte, evitând impactul violent. Când m-am prăbușit în zăpadă, am alunecat mulți metri. Zăpada nu era deloc ca o pernă; mai degrabă, ca o pătură de tundră înghețată. M-am izbit cu partea dreaptă de suprafața ei de beton, apoi cu capul, lumea s-a încețoșat și…

Mi-am dat seama că cineva stătea pe vine alături de mine, verificându-mi semnele vitale, vorbind repede în franceză la telefon. În afară de asta, totul era învăluit în ceață. Nu eram conștient de mare lucru, în afară de faptul că mă durea peste tot. Am leșinat, trezindu-mă iar când eram săltat pe o targă, pus pe o sanie, legat cu niște curele și…

Acum eram tras pe un teren vălurit. Mi-am recăpătat cunoștința suficient de mult cât să întind gâtul și să mă văd tras de un snowmobil. Apoi mintea a început să mi se încețoșeze iar și…

Eram pe un pat. Într-o cameră. Cearșafuri albe țepene, pereți crem, tavan de spital. Am întins gâtul și am văzut izvorând din corpul meu diverse tuburi și fire. Am simțit că mă sufoc. O soră a venit în grabă spre mine. A apucat o tavă și a ținut-o în fața mea în timp ce am vomat. Când totul a fost eliminat, m-am pomenit plângând în hohote. Sora m-a cuprins cu un braț și a spus:

— Fii mulțumit… ești în viață.

După zece minute a venit un doctor. Mi-a spus că am avut noroc că am scăpat. Un umăr dislocat — pe care, în timp ce eram fără cunoștință, reușiseră să-l „pună la loc”. Niște vânători

spectaculoase pe cutia toracică și pe coapsa stângă. Cât despre starea capului meu… îmi făcuse un RMN cranian și nu găsise nimic în neregulă.

— Te-ai lovit și-ai căzut lat. O contuzie. Dar e clar că ai un cap foarte tare, deoarece n-ai pățit nimic grav.

De-aș fi avut și inima așa de tare!

Ulterior am descoperit că eram într-un spital din Quebec City. Aveam să rămân aici încă două zile, deoarece am făcut fizioterapie la umăr și am fost ținut sub observație pentru eventualele „complicații neurologice neprevăzute”. Fizioterapeuta — o ganeză care lua totul în sictir — mi-a spus că ar trebui să mulțumesc unei forțe divine pentru starea mea bună.

— E clar că în momentul de față ar trebui să fii într-un loc foarte rău. Dar ai scăpat cu foarte puține leziuni, așa că cineva veghea asupra ta.

— Și cine ar putea fi acel „cineva”?

— Poate Dumnezeu. Poate o putere extraterestră. Sau poate că nu ai nimic de pierdut. În spatele tău era un schior — omul care a chemat ajutoare. El ne-a spus că goneai la vale de parcă nu-ți păsa câtuși de puțin de ceea ce se întâmpla cu tine. Apoi, chiar în ultima clipă, ai sărit într-o parte, evitând copacul. Te-ai salvat. Ceea ce în mod evident înseamnă că ai vrut să mai trăiești. Felicitări. Ești iar cu noi.

Nu simțeam nicio bucurie, nicio plăcere că supraviețuisem. Dar în timp ce stăteam pe acel pat îngust de spital, uitându-mă la tavanul care părea ciupit de vărsat, revedeam întruna în minte acea clipă în care m-am aruncat în zăpadă. Până în acea fracțiune de secundă, am fost robul coborârii abrupte, deoarece exista o parte din mine care dorea o vindecare imediată a tot ce mă chinuia.

Dar pe urmă…

M-am salvat, alegându-mă doar cu niște vânătăi, o durere la umăr, o durere la cap. La patruzeci și opt de ore de la internarea în spital am reușit să

ajung până la un taxi, să mă întorc la pârtie și să-mi iau jeepul abandonat. Deși nu purtam bandaj, umărul m-a durut de fiecare dată când a trebuit să răsucesc brusc volanul până în Maine. Dar altfel, drumul de întoarcere a fost lipsit de evenimente.

— Acum s-ar putea să intri în depresie, mi-a spus fizioterapeuta la ultima noastră ședință. Se întâmplă des după astfel de lucruri. Și cine te poate învinui? Ai ales să trăiești.

Am ajuns în Wiscasset chiar înainte să se întunece — la timp ca să-mi ridic corespondența de la oficiul poștal local. În cutia mea era un bilet galben care mă informa că un colet supradimensionat era reținut în spatele ghișeului principal. Jim, dirigintele poștei, a observat că m-am strâmbat când am ridicat coletul.

— Te-ai rănit?

— Da.

— Un accident?

— Ceva de genul ăsta.

Coletul pe care mi-l predase era de fapt o cutie și venea de la editorii mei din New York. Am făcut greșeala de a-l vârî sub brațul stâng și m-am strâmbat a doua oară când umărul meu slăbit m-a informat să nu mai fac asta. Când am semnat de primire, Jim a spus:

— Dacă mâine te simți rău și nu poți să te duci la supermarket, sună-mă cu o listă de cumpărături și o să am eu grijă de toate.

Traiul în Maine avea multe calități — dar cea mai mare dintre toate era felul în care toată lumea respecta intimitatea celorlalți, și totuși era și alături de tine la nevoie.

— Cred că am să pot să împing un cărucior prin raionul cu legume, am spus. Dar mulțumesc pentru ofertă.

— În cutia aia e noua ta carte?

— Dacă este, trebuie s-o fi terminat altcineva în locul meu.

— Ai zis-o…

M-am dus la mașină și am condus până la căsuța mea, întunericul sporindu-mi indispoziția. Fizioterapeuta avea dreptate: scăparea de la moarte te face mai introvertit, mai sensibil la natura melancolică a faptului de a fi aici. Iar o căsnicie eșuată este și o moarte — una vie, deoarece persoana cu care nu mai ești e tot conștientă, tot umblă printre noi, existând foarte mult fără tine.

— Întotdeauna ai fost ambivalent cu privire la mine, la *noi*, spusese Jan de mai multe ori în ultima vreme.

Cum puteam să explic că, excepție făcând minunata noastră fiică, rămân ambivalent cu privire la *toate*? Dacă nu ești împăcat cu tine însuți, cum poți să fii vreodată împăcat cu alții?

În casă era întuneric și frig când am sosit. Am luat cutia din mașină și am pus-o pe masa din bucătărie. Am dat termostatul la maximum. Am făcut un foc de lemne în soba pântecoasă, ce ocupa un colț al camerei de zi. Mi-am turnat un whisky mic. În timp ce așteptam efectul tuturor celor trei forme de încălzire centrală, am răsfoit cele câteva scrisori și reviste pe care le luasem din cutia poștală. Apoi mi-am întors atenția spre colet. Am tăiat cu foarfeca banda groasă cu care era sigilat. După ce am deschis capacul, m-am uitat înăuntru. Deasupra unui plic mare, cu căptușeală groasă, era o scrisoare de la Zoë, asistenta editorului meu. Când am luat scrisoarea, am văzut scrisul de pe acest plic — și timbrele și ștampila poștei germane. În colțul stâng al acestui colet era numele expeditorului: „Dussmann”. Asta m-a făcut să încremenesc. Numele ei. Și adresa: „Jablonski Strasse 48, Prenzlauer Berg, Berlin”! Asta era adresa ei de pe vremea când…?

Her…

Petra…

Petra Dussmann.

Am luat scrisoarea de la Zoë.

Asta a apărut aici la noi pentru tine acum câteva zile. N-am vrut să o deschid în caz că e ceva personal. Dacă e ceva dubios sau ciudat, dă-mi de știre și ne vom ocupa noi de asta.

Sper că noua carte merge bine. Abia așteptăm să o citim.

Toate cele bune…

Dacă e ceva dubios sau ciudat…

Nu, e doar trecutul. Un trecut pe care încercasem de mult să-l îngrop. Dar iată-l din nou, întors să răvășească un prezent deja tulburat.

Wie bald „nicht jetzt" „nie" wird.

Ce repede „nu acum" devine „niciodată"!

Până sosește un colet… și tot ce ai încercat ani de zile să eviți revine năvălind în cameră.

Când nu este trecutul o sală spectrală cu umbre?

Când putem să trăim cu el.

Doi

Întotdeauna mi-am dorit să evadez. E un impuls pe care îl am de la vârsta de opt ani, când am descoperit prima dată plăcerile eschivării.

Era o sâmbătă de noiembrie și părinții mei se certau. Nu era nimic neobișnuit în asta. Părinții mei se certau mereu. Pe atunci locuiam într-un apartament de trei camere de la intersecția 19th Street cu 2nd Avenue. Eram un puști născut și crescut în Manhattan. Tata lucra ca director la o agenție de publicitate — un „tip practic" care voia să fie un „tip creativ", dar nu a avut niciodată „talentul la vorbe" pentru a scrie materiale. Mama era casnică. Înainte de a sosi eu pe lume a avut o scurtă carieră de actriță. Apartamentul era înghesuit. Două dormitoare înguste, o cameră de zi mică și o chicinetă și mai mică, niciuna neputând cuprinde frustrarea pe care și-o vărsau zilnic ambii mei părinți.

Abia mai târziu am început să înțeleg ciudata dinamică ce exista între ei: o nevoie profundă de a mistui totul, de a trăi într-o nesfârșită iarnă a vrajbei. Dar la vremea respectivă tot ce știam era că mama și tata nu se plăceau. În sâmbăta de noiembrie cu pricina, cearta dintre ei a escaladat. Tata a spus ceva urât. Mama l-a făcut jigodie și a fugit în dormitor. A trântit ușa după ea. Am ridicat privirea din cartea pe care o citeam. Tata ținea strâns clanța ușii din față, vrând fără doar și poate să o deschidă și să iasă ca să scape de toate astea. A bâjbâit în buzunarul de la cămașă după țigări și și-a aprins una. A tras adânc fumul în piept de câteva ori și și-a stăpânit furia. Atunci am pus o întrebare pe care voiam să o pun de multe zile.

— Pot să mă duc la bibliotecă?

— Sub nicio formă, Tommy. Mă duc la birou să recuperez niște restanțe.

— Pot să mă duc singur?

Era prima dată când ceream să plec de acasă singur. Tata s-a gândit mai bine.

— Crezi că poți să mergi până acolo singur-singurel? a întrebat el.

— Sunt doar patru străzi.

— Mamei tale n-o să-i placă asta.

— N-am să stau mult.

— Tot n-o să-i placă.

— Te rog, tati.

A mai tras un fum din țigară. Cu toată agresivitatea lui de tip dur — fusese pușcaș marin în timpul războiului —, era robit de mama, o femeie micuță, aprigă, care nu a putut niciodată să treacă peste faptul că nu mai era prințesa care fusese crescută să fie.

— Ai să te întorci într-o oră? a întrebat tata.

— Promit.

— Și o să-ți amintești să te uiți în ambele sensuri când treci strada?

— Promit.

— Dacă întârzii, or să fie probleme.

— N-am să întârzii, tati.

A băgat mâna în buzunar și mi-a întins un dolar.

— Uite niște bani, a spus el.

— N-am nevoie de bani. E o bibliotecă.

— La întoarcere, poți să te oprești la cofetărie să-ți iei o cremă de ouă.

Crema de ouă — lapte cu sirop de ciocolată peste care se turna sifon — era băutura mea preferată.

— Dar costă numai zece cenți, tati.

Încă de pe atunci știam mereu prețul lucrurilor.

— Cumpără-ți niște reviste cu benzi desenate sau pune restul în pușculiță.

— Deci pot să mă duc?

— Da, poți să te duci.

În timp ce îmbrăcam paltonul, mama a ieșit din dormitor.

— Ce ai de gând să faci? m-a întrebat ea.

I-am spus. S-a repezit cu gura imediat la tata.

— Cum îndrăznești să-l lași să facă asta fără ca mai întâi să te consulți cu mine?

— Puștiul e destul de mare ca să meargă singur câteva străzi.

— Ei bine, eu nu permit asta.

— Ia-o din loc, Tommy! a spus tata.

— Thomas, o să rămâi aici! s-a opus ea.

— Șterge-o! mi-a spus tata.

În timp ce mama a început să-l ocărască pe tata, am luat-o drept spre ușă și dus am fost.

Odată ajuns afară, am avut un moment de frică. Pentru prima dată în viața mea eram pe cont propriu. Fără supraveghere părintească; fără o mână întinsă care să mă călăuzească, să mă oprească sau să mă pedepsească. Am mers până la intersecția dintre 19th Street și 2nd Avenue. Am așteptat să se facă verde semaforul. M-am uitat de multe ori în ambele sensuri. Am trecut strada. Când am ajuns pe cealaltă parte, n-am avut un sentiment grozav de mare ispravă sau de libertate. Mă gândeam doar că îi promisesem tatei că mă întorc într-o oră. Așa că mi-am continuat drumul, dând dovadă de mare prudență la fiecare traversare. Când am ajuns pe 23rd Street, am cotit la stânga. Biblioteca era la jumătatea străzii. Secția pentru copii era la parter. Am cercetat atent rafturile, găsind două cărți polițiste *Hardy Boys* pe care nu le citisem. Le-am trecut pe fișă, apoi m-am întors în grabă pe stradă și am luat-o spre casă. La jumătatea drumului m-am oprit la cofetăria de pe 21st Street. M-am așezat pe un taburet la tejghea, am deschis una dintre cărți și am comandat o cremă de ouă. Tipul care prepara băutura mi-a luat dolarul și mi-a dat rest nouăzeci de cenți. M-am uitat la ceasul de pe perete. Mai aveam douăzeci și opt de minute până la ora la care trebuia să fiu

acasă. Am băut pe îndelete crema de ouă. Am citit din carte. M-am gândit: *E plăcut*.

Am ajuns acasă cu cinci minute înainte de termenul-limită. În lipsa mea, tata plecase ca o furtună și am găsit-o pe mama stând în chicinetă la mașina ei de scris mare, marca Remington. Fuma o țigară Salem și bătea de zor la mașină. Avea ochii roșii de plâns, dar părea adunată și hotărâtă.

— Cum a fost la bibliotecă? m-a întrebat ea.

— A fost bine. Pot să mă duc și luni?

— Mai vedem noi, a spus.

— Ce scrii? am întrebat.

— Un roman.

— Scrii romane, mami? am întrebat, chiar impresionat.

— Încerc, a spus ea și a continuat să bată de zor.

M-am dus pe canapea și am citit una dintre cărțile *Hardy Boys*. După jumătate de oră, mama a întrerupt scrisul și mi-a spus că are de gând să facă o baie. Am auzit-o scoțând hârtia din mașina de scris. Când a dispărut în baie și a deschis robinetele, m-am apropiat de masă. Lăsase lângă mașina de scris două file de manuscris cu fața în jos. Le-am luat. Pe prima erau doar titlul și numele ei:

MOARTEA UNEI CĂSNICII
Un roman de Alice Nesbitt

Am luat următoarea foaie. Prima frază suna așa:

Ziua în care am descoperit că soțul meu nu mă mai iubește a fost ziua în care fiul meu de opt ani a fugit de acasă.

Am auzit-o brusc pe mama strigând:

— De unde neobrăzarea asta?!

A venit alergând spre mine, țeapănă de furie. Mi-a smuls foile din mână și mi-a tras o palmă peste față.

— Niciodată, *niciodată* să nu citești ce scriu!

Am izbucnit în lacrimi și am fugit în camera mea. Am luat o pernă de pe pat și am făcut ce

făceam adesea când acasă lucrurile scăpau de sub control: m-am ascuns în debara. Ținând strâns perna, am plâns în hohote în ea, copleșit de sentimentul că eram singur de tot într-o lume foarte dificilă. Au trecut zece, poate cincisprezece minute. Apoi am auzit o bătaie în ușa debaralei.

— Ți-am făcut lapte cu cacao, Thomas.

N-am spus nimic.

— Îmi pare rău că te-am pălmuit.

N-am spus nimic.

— Thomas, te rog… am greșit.

N-am spus nimic.

— Nu poți să stai toată ziua acolo, să știi.

N-am spus nimic.

— Nu e amuzant, Thomas.

Am continuat să tac.

— Tatăl tău o să se supere foc…

În cele din urmă, am rostit:

— Tata o să înțeleagă. Și el te urăște.

Vorbele din urmă au făcut-o pe mama să plângă îngrozitor. Am auzit-o îndepărtându-se împleticit de ușă și ieșind din camera mea. Plânsul ei s-a întețit. A devenit atât de zgomotos, încât chiar și din bârlogul în care mă vârâsem singur o auzeam plângând. M-am ridicat și am deschis ușa. A trebuit imediat să mă readaptez la lumina după-amiezii care se revărsa prin ferestrele camerei mele. Am urmat zgomotul tânguirii mamei. Zăcea cu fața în jos pe patul ei.

— Nu te urăsc, am spus.

A continuat să plângă.

— Voiam doar să-ți citesc cartea.

A continuat să plângă.

— O să mă duc din nou la bibliotecă.

Plânsul s-a oprit brusc. S-a ridicat.

— Ai de gând să fugi? a întrebat ea.

— Ca băiatul din cartea ta?

— Aia era ficțiune.

— Nu vreau să fug, am mințit. Vreau doar să mă întorc la bibliotecă.

— Promiți că ai să vii acasă?

Am dat din cap.

— Ai grijă pe stradă.

Când m-am întors să plec, mama a spus:

— Scriitorii sunt foarte secretoși cu privire la ce fac. De asta m-am supărat…

A lăsat fraza să moară.

Iar eu m-am îndreptat spre ușă.

După câteva decenii, la a treia noastră întâlnire, țin minte că i-am povestit lui Jan această întâmplare.

— Mama ta a terminat vreodată cartea? a întrebat ea.

— N-am mai văzut-o niciodată dactilografiind. Dar poate că lucra la ea cât eram eu la școală.

— Poate că există un manuscris ascuns undeva, în vreo ladă din pod.

— N-am găsit nimic după moartea ei, când tata m-a rugat să-i strâng lucrurile.

— Și a murit de cancer la plămâni…?

— La patruzeci și șase de ani. Mama și tata s-au certat toată viața și au fumat toată viața. Cauză și efect.

— Dar tatăl tău e încă printre noi?

— Mda, tata e la a cincea iubită de la moartea mamei, și fumează tot douăzeci pe zi.

— Și, între timp, tu n-ai încetat niciodată să evadezi.

— Iarăși, cauză și efect.

— Poate că doar nu ai găsit niciodată un motiv bun să rămâi pe loc, a spus ea, acoperindu-mi mâna cu a ei.

Am dat din umeri și n-am răspuns.

— Acum mi-ai stârnit curiozitatea, a spus ea.

— Toată lumea are o durere veche sau două.

— Adevărat. Dar sunt dureri cu care poți să trăiești, iar altele care par să nu dispară niciodată. Ale tale de care sunt?

Am zâmbit și am spus:

— Oh, eu trăiesc cu majoritatea lucrurilor.

— Iar acum pari mult prea blazat.

— Nu e nimic rău în asta, am spus și am schimbat subiectul.

Jan nu a aflat niciodată despre acea durere — și ce mult a continuat să mă urmărească. Am evitat mereu să discut despre asta. Totuși, cu timpul, a ajuns să creadă că tot mai avea impact asupra prezentului și influența foarte multe lucruri dintre noi. Tot așa cum a ajuns și la concluzia că o parte importantă din mine este opacă la orice intimitate adevărată. Dar acea analiză a venit după ceva vreme.

Iar la următoarea întâlnire — care a fost și prima noapte în care ne-am culcat împreună — am văzut-o hotărând că sunt… mă rog, *diferit*. Era avocată, asociată la o firmă importantă din Boston. Își câștiga banii reprezentând corporații mari, dar insista și să se ocupe pro bono de un caz pe an, „ca să-mi salvez conștiința”. Spre deosebire de mine, avusese o relație lungă; un coleg avocat care a acceptat un post în vest și s-a folosit de mutare pentru a pune capăt legăturii lor.

— Crezi că lucrurile sunt solide, pe urmă descoperi contrariul, a spus ea. Și te întrebi de ce antenele tale n-au receptat faptul că totul mergea prost.

— Poate că una îți spunea și alta gândea, am spus. Așa se întâmplă de multe ori. Toată lumea are o parte din sine pe care preferă să nu o dezvăluie. De asta nu îi putem niciodată înțelege cu adevărat nici măcar pe cei care ne sunt apropiați. Necunoașterea celorlalți și tot tacâmul.

— „Și cel mai străin loc este sinele.” Ăsta e un citat direct din cartea ta despre Alaska.

— Mă rog, aș minți dacă aș spune că nu sunt flatat.

— E o carte grozavă.

— Zău?

— Vrei să spui că nu știi asta?

— Cum am neobișnuita neîncredere scriitoricească în tot ce am încredințat vreodată hârtiei…

— De ce incertitudinea asta?

— Face parte din ocupație, presupun.

— În profesia mea, incertitudinea nu e permisă. De fapt, un avocat nesigur nu prezintă niciodată încredere.

— Dar de bună seamă ai un grad de incertitudine?

— Nu când apăr un client sau țin pledoaria finală. Trebuie să fiu de necontestat. Pe de altă parte, în particular, sunt nesigură cu privire la tot.

— Mă bucur să aud asta, am spus, acoperindu-i mâna cu a mea.

Ăsta a fost adevăratul început al lucrurilor dintre noi, clipa în care amândoi am hotărât să lăsăm garda jos și să ne îndrăgostim. Dragostea se declară atât de des la momentul potrivit? Cât de des am auzit prieteni spunând că s-au căsătorit *fiindcă erau pregătiți* să se căsătorească? Asta a fost povestea tatălui meu — și una pe care mi-a relatat-o chiar după moartea mamei. Și suna așa:

***

Era în 1957. El ieșise de patru ani din marina militară, plecând apoi în Columbia ca soldat american. Tocmai pusese mâna pe un post de stagiar la Young & Rubicam. Sora lui se mărita cu un fost corespondent de război, care se ocupa acum de relații cu publicul — o căsnicie de care s-a ales praful chiar după luna de miere de la Palm Beach, dar au mai dus-o așa încă cincisprezece ani, până când soțul ei s-a îmbătat și, înfuriindu-se, a făcut stop cardiac. Dar în fericita zi cu pricina, tata a văzut în cealaltă parte a unei săli de recepție aglomerate de la Roosevelt Hotel o tânără minionă. O chema Alice Goldfarb. Tata a descris-o ca fiind opusul fetelor irlandeze „îndopate cu carne de vită sărată și varză” pe care le știa din Prospect

Heights, Brooklyn. Tatăl ei era bijutier în domeniul diamantelor, mama ei, bârfitoare profesionistă. Dar Alice urmase școlile corespunzătoare și știa să vorbească despre muzică clasică și balet și Arthur Miller și Elia Kazan. Iar tata — fiind un irlandez isteț din Brooklyn, dar nesigur din punct de vedere intelectual — a fost vrăjit și chiar un pic flatat că această fată frumușică din Central Park West era interesată de el.

Așadar, iată-l, bărbatul care dădea o mână de ajutor în biserică, transformat în veteran din războiul din Coreea, transformat în tânărul funcționar de la agenția de publicitate. De douăzeci și șase de ani. Fără responsabilități față de altcineva în afară de el. Lumea era a lui.

— Și eu ce fac? mi-a spus el în timp ce stăteam singuri în limuzina care mergea în urma dricului cu sicriul mamei în drum spre cimitir. Mă îndrăgostesc de prințesă, cu toate că am știut de la început că n-o să mă facă fericit; că ea avea o legătură cu un oftalmolog din Park Avenue, cu casă de weekend în apropierea unui club evreiesc de pe insulă. Dar tot mi-am pierdut capul după ea. Iar rezultatul a fost…

Dar nu a mai terminat fraza, lăsându-se pe spătarul banchetei cu tapiserie groasă și băgând mâna în buzunar după țigări în timp ce își înăbușea un suspin adânc, dureros:

„*Iar rezultatul a fost*…”

Ce? Dezamăgire? Nefericire? Tristețe? Prindere în capcană? Mânie? Furie? Neliniște? Disperare? Resemnare?

Alegeți ce vreți din cele de mai sus pentru a înlocui cele trei puncte. Cum vă va arăta orice dicționar, limba are un număr de sinonime care reflectă supărările voastre pe viață.

„*Iar rezultatul a fost*…”

O căsnicie urâtă care a durat douăzeci și patru de ani, în care cei doi actori ai acestei melodrame joacă nesfârșite jocuri autodistructive și mama se

sinucide în mod eșalonat, mulțumită țigărilor. Să zicem că mama — care în sfârșit rupsese legătura cu un contabil autorizat pe nume Lester Hamburger cu doar o săptămână în urmă — n-ar fi apărut la acea nuntă de la Roosevelt Hotel. Sau să zicem că ar fi sosit cu Lester la braț. Ar mai fi avut loc acea privire care a traversat sala? Ar fi cunoscut tata pe cineva mai afectuos, mai iubitor, mai puțin critic? Ar fi ajuns mama să fie cu boemul bogat cu care spunea mereu că ar fi vrut să se mărite — deși Lester Hamburger și tata, care era susținătorul lui Nixon, nu erau chiar Rimbaud și Verlaine din Manhattan. Dar un lucru e sigur: dacă Alice Goldfarb și Dan Nesbitt nu se luau, nefericirea lor comună n-ar mai fi existat — și poate că traiectoria vieților lor ar fi fost cu totul alta.

Sau poate nu.

La fel, dacă nu i-aș fi luat mâna lui Jan Stafford la acea a treia întâlnire… ei bine, cu siguranță n-aș mai fi stat aici în căsuța asta, uitându-mă neliniștit la cererea de divorț care era tot pe masa din bucătărie, unde o lăsasem când fugisem de ea în urmă cu niște zile. Așa stau lucrurile în cazul unei realități tangibile precum o cerere de divorț. Poți să o dai la o parte sau să-i întorci spatele. Dar ea e tot acolo. Nu pleacă. Ai fost numit pârât. Acum trebuie să te prezinți la proces. Nu poți evita acest fapt. Se vor pune întrebări, se vor cere răspunsuri. Și se va plăti un preț.

De când mi s-a trimis citația, avocata mea a luat de câteva ori legătura cu mine prin e-mail.

„*Cere casa din Cambridge și vrea să plătești cursurile postuniversitare ale lui Candace, dacă fiica ta se hotărăște să urmeze drumul ăsta*, mi-a scris ea într-o depeșă. *Ținând seama că venitul soției tale e de cinci ori mai mare decât al tău — și că al tău e calculat în întregime în funcție de ce*

scrii —, am putea argumenta că ea are o situație financiară mult mai bună decât…”

Las’ să ia casa ea — și am să găsesc o cale să plătesc cursurile lui Candace. Nu vreau dispute juridice costisitoare sau mai multă ranchiună. Vreau doar o despărțire rapidă și totală.

Am împins cererea la o parte. Tot nu eram pregătit să mă ocup de ea. M-am ridicat și am urcat scara îngustă până la primul etaj al casei. Odată ajuns acolo, am deschis ușa biroului: o cameră lungă și îngustă cu rafturi de cărți acoperind majoritatea spațiului disponibil și masa de lucru cu fața la perete. Am întins mâna după sticla de whisky aflată pe dulapul de acte din stânga mesei de lucru. Mi-am turnat un deget într-un pahar și m-am așezat pe scaunul de la birou. În timp ce așteptam să se lumineze monitorul calculatorului, am băut whisky-ul, căldura lui cu miros de turbă amorțindu-mi fundul gâtului. Aducerea-aminte este un mare talmeș-balmeș de emoții. Sosește un colet neașteptat și trecutul se revarsă potop. Dar deși, la început, acest iureș de amintiri și asociații poate părea haotic, unul dintre marile adevăruri indiscutabile cu privire la aducerea-aminte este faptul că nu există amintire întâmplătoare. Toate sunt cumva interconectate — căci totul este narațiune. Iar unica narațiune cu care ne luptăm toți este viața pe care o numim a noastră.

De aceea — în timp ce whisky-ul se prelinge pe gâtlejul meu și ecranul monitorului scaldă într-o lumină electronică încăperea altfel întunecată — sunt iar la tejgheaua cofetăriei de pe East 21st Street, cu cartea proptită de paharul cu cremă de ouă. A fost primul moment când, poate, am înțeles necesitatea singurătății. De câte ori de atunci nu m-am pomenit singur undeva — într-un loc familiar sau străin — cu materialul de citit proptit de o sticlă cu ceva sau cu un carnet deschis în fața mea, așteptând norma de cuvinte a acelei zile! În

aceste cazuri — oricât de îndepărtată sau dificilă era o scenă — niciodată nu mă simt izolat sau singur. Atunci, ca acum, îmi spun deseori în gând: *Indiferent de daunele colaterale pe care le-or fi abătut asupra mea nefericirea părinților mei, le sunt enorm de recunoscător că m-au trimis afară în acea sâmbătă de noiembrie de acum mai bine de patruzeci de ani și mi-au permis să descopăr că faptul de a sta undeva singur — în afara vârtejului lucrurilor — are ceva absolut liniștitor*.

Dar viața, firește, nu te lasă niciodată cu adevărat în pace. Poți să te izolezi tu într-o căsuță de pe un drum lăturalnic din Maine și până la urmă un curier de la tribunal tot va ajunge la ușa ta. Sau va sosi un colet de peste Ocean — și oricât te-ai strădui, nu poți să nu te pomenești transportat în urmă cu două decenii și jumătate într-o cafenea dintr-un colț din Berlin numit Kreuzberg. Ai în fața ta un caiet cu sârmă spiralată și în mâna dreaptă vechiul stilou roșu Parker pe care ți l-a dat tatăl tău ca dar de despărțire și care înaintează cu viteză pe pagină. Apoi auzi un glas. Un glas de femeie:

— *So viele Wörter*!

Așa multe cuvinte!

Ridici privirea și iat-o. Petra Dussmann. Începând din acea clipă, lucrurile se schimbă. Dar asta numai fiindcă ai răspuns:

— *Ja, so viele Wörter. Aber vielleicht sind die ganzen Wörter Abfall.*

Da, așa multe cuvinte. Dar poate că toate cuvintele sunt rahat.

Ar fi plecat mai departe dacă n-aș fi avut acea mică tentativă de autoironie? Și dacă ar fi plecat mai departe…?

Cum explicăm traiectoria lucrurilor? Habar n-am. Tot ce știu e că…

E șase și un sfert, într-o seară de la sfârșitul lui ianuarie. Și am cuvinte să scriu. Cum tocmai am condus șase ore prin ninsoare — și cum tocmai am mai și fost catapultat dintr-un spital —, aș putea

găsi diverse scuze pentru a mă eschiva de la muncă în noaptea asta. Dar camera asta dreptunghiulară este singurul loc în care pot exercita controlul asupra formei lucrurilor. Când scriu, lumea înaintează așa cum vreau. Lucrurile au o ordine. Pot să adaug sau să scot ce vreau din narațiune. Pot să creez orice deznodământ doresc. Nu există un proces juridic la care să iei cuvântul. Nu există sentimentul de inferioritate și tristețe handicapantă care plutește amenințător peste toate. Și nu există la parter o cutie venită prin mesagerie, al cărei conținut a rămas nedesfăcut.

Când scriu, lucrurile au o ordine. Eu dețin controlul.

Doar că asta-i o minciună. În timp ce termin prima frază a serii — și dau pe gât ultimul strop de whisky — mă tot străduiesc să-mi extirp neliniștea legată de cutia de la parter. Și nu reușesc deloc.

De ce ascundem lucruri de alții? Oare din cauză că, în străfundul inimii, toți avem o teamă esențială: groaza de a fi, în sfârșit, dibuiți?

M-am ridicat brusc de pe scaun și m-am dus în pod. Ajuns acolo, am descuiat unul dintre dulăpioarele în care îmi țineam manuscrisele vechi. Dulăpioarele îmi fuseseră expediate aici de la fosta mea casă din Cambridge — și rămăseseră neatinse de la sosirea mea în Maine. Dar tot am știut imediat unde era depozitat manuscrisul pe care îl voiam. Trăgându-l afară, a trebuit să suflu praful care se așezase pe mapa groasă în care îl îndesasem înainte de a-l îngropa aici. Trecuseră șase ani de când bătusem la mașină ultimul cuvânt. După ce terminasem de scris, tot nu mă puteam hotărî să citesc. Așa că a sfârșit îngropat în dulăpior. Până acum.

Am coborât în birou. Trântind manuscrisul pe masa de lucru, mi-am turnat cel de-al doilea whisky al serii. De îndată ce whisky-ul a fost în pahar, m-am așezat pe scaun, trăgând încetișor manuscrisul spre mine.

Când o poveste nu e poveste?

Când o trăiești.

Dar chiar și atunci, e doar versiunea ta despre lucruri.

Așa e. Narațiunea mea. Interpretarea mea. Și motivul pentru care, după atâția ani, mă găsesc unde sunt acum.

Am scos manuscrisul din mapă, uitându-mă la pagina de titlu pe care, cu atâția ani în urmă, o lăsasem goală.

Așa că întoarce foaia și începe.

Am dat whisky-ul pe gât. Am tras adânc aer în piept, să mă liniștesc. Am întors fila.

PARTEA A DOUA

Unu

Berlin. Era anul 1984. Tocmai împlinisem douăzeci și șase de ani. Și, ca majoritatea celor aflați în această fază juvenilă a maturității, chiar credeam că știu foarte multe despre viață și inerentele ei complicații.

Pe când acum, la atâția ani după tot ce s-a întâmplat, îmi dau seama cât eram de neștiutor și novice când era vorba de toate… mai ales despre misterele inimii.

Pe atunci mă împotriveam mereu să mă îndrăgostesc. Pe atunci părea că mereu evitam toate complicațiile sentimentale, toate marile declarații din inimă. Cu toții ne repunem în scenă, iar și iar, copilăria în timpul vieții de adult, și fiecare idilă mi se părea o potențială capcană; ceva care m-ar fi ademenit într-un fel de căsnicie care s-o împingă pe mama la moarte din cauza țigărilor și să-l lase pe tata cu sentimentul că existența lui fusese limitată, circumscrisă. „Să nu faci copii”, mi-a spus el odată. „Ei te întemnițează în ceva ce niciodată n-ai vrut cu adevărat.” Sigur, băgase vreo trei Martini în el când a spus toate astea. Dar însuși faptul că a putut să-i spună deschis singurului său fiu că se simțea captiv în viața lui… în mod bizar, asta m-a făcut să mă simt mai apropiat de el. Avusese încredere în mine, iar asta era ceva colosal. Fiindcă aproape toată copilăria mea, el a fost un om care și-a petrecut o mare parte din viață inventând căi de a nu fi acasă. Când era prezent, era atât de des învăluit într-un nor de furie mută și fum de țigară, încât îmi lăsa mereu impresia — chiar și când eram foarte mic — unui om care se

lupta neîncetat cu sine. Se străduia să facă pe tatăl model, dar nu reușea, tot așa cum nici eu nu puteam să fac pe băiatul american obișnuit. Când era vorba de sport sau de cercetași, sau să câștig premii la educație cetățenească, sau să intru în marina militară — toate chestiile panamericane pe care tata le-a adoptat ca pușstan —, eram tăiat de pe listă. La școală eram întotdeauna ultimul copil ales în echipe. Eram mereu cu capul într-o carte. Când am intrat în adolescență, cutreieram orașul în fiecare weekend, ascunzându-mă în cinematografe și muzee și săli de concerte. Asta era grozav la copilăria în Manhattan — erau de toate acolo. Am fost genul de copil care se ducea la sezoane întregi de filme Fritz Lang la cinematograful de pe Bleecker Street, care cumpăra bilete cu reduceri pentru elevi și studenți la concerte Stravinsky și Schoenberg, dirijate de Boulez, care bântuia librăriile și teatrele de avangardă care păreau întotdeauna conduse de nebuni români. Școala nu a fost niciodată o problemă, fiindcă deja dezvoltasem anumite obiceiuri sârguincioase când era vorba de muncă, poate pentru că începusem să-mi dau seama că munca era unica sursă de echilibru pe care o aveam la dispoziție; că dedicându-mă sarcinilor imediate și perseverând puteam să țin la distanță toate chestiile urâte. Tata mă aproba.

— N-am *crezut* niciodată că am să-i spun singurului meu copil că îmi place că studiază mereu, citește mereu. Dar adevărul e că e impresionant într-un fel, ținând seama de notele de cinci pe care le luam eu la vârsta ta. Singurul lucru care mă îngrijorează este că la toate filmele și piesele și concertele la care te duci ești mereu singur. Nu iubite, nu amici cu care să umbli…

— Îl am pe Stan, am spus, referindu-mă la un geniu la matematică din clasa mea, care era oarecum și dependent de filme și, ca și mine, nu avea nimic împotrivă să vadă patru filme într-o

sâmbătă. Era supraponderal și stângaci. Dar amândoi eram singuratici, și nu aveam deloc spiritul de echipă, care făcea parte integrantă din școala la care fuseserăm trimiși amândoi. Căutam adesea prieteni care să ne facă să ne dăm seama că nu suntem singurii oameni din lume care se simt stângaci cu alții sau care se îndoiesc de sine.

— Stan, e grăsanul, așa-i? a întrebat tata.

Îl întâlnise o dată, când venisem cu el acasă după școală.

— Așa-i, am spus. Stan e cam mare.

— Până la patruzeci de ani Stan o să fie mort.

De fapt, în privința asta, tata a calculat bine. Eu și Stan am rămas prieteni încă treizeci de ani. După o strălucitoare carieră academică la Universitatea din Chicago, Stan a ajuns să trăiască în Berkeley, predând matematici superioare la universitatea de acolo. Am făcut o regulă din a ne vedea ori de câte ori ne găseam pe coasta pe care locuia celălalt. Când m-am întors în State în vara lui 1984, cred că ne telefonam din două în două săptămâni. Stan nu s-a însurat niciodată, deși a avut mereu o cohortă de iubite, pe cele mai multe părând să nu le deranjeze greutatea lui în permanentă creștere. A fost singura persoană căreia i-am povestit despre tot ce s-a întâmplat în Berlin în 1984, și mereu mă gândesc la ce mi-a spus după ce a auzit povestea: *Probabil că n-ai să uiți niciodată asta*.

Jan nu s-a simțit niciodată deosebit de bine în preajma lui Stan, deoarece știa că el o considera mult prea rece și distantă pentru mine.

— Chiar v-ați construit o căsnicie interesantă, a spus Stan după ultimul weekend petrecut la noi în Cambridge.

Se afla în oraș pentru a ține o conferință la MIT. Am luat cina după ce el a citit o prelegere despre teoria numerelor binare. A fost un text obscurantist captivant. Stan fiind Stan, conferința a fost pusă în valoare și de observațiile lui pedante; o

performanță pe care eu, ca prietenul lui, am găsit-o înduioșătoare, dar pe care Jan a considerat-o cabotină. La cină, într-un restaurant afgan (alegerea lui), la care ne-am dus după aceea, Jan a aruncat câteva aluzii cum că exhibiționismul lui erudit nu a impresionat-o. Când Stan m-a felicitat pentru publicarea celei mai recente cărți — despre aventura în regiunea arctică a Canadei —, Jan a încercat o remarcă spirituală:

— Este probabil prima carte despre interdependența dintre săniile trase de câini și solipsismul adânc înrădăcinat al unui scriitor.

Stan nu a spus nimic. Însă după aceea, cum Jan trebuia să fie dimineață devreme la tribunal pentru un proces, l-am condus pe prietenul meu la hotelul de lângă Kendall Square. Pe la jumătatea drumului a spus:

— Ești un bărbat care fuge tot timpul, în ciuda faptului că lucrul pe care ți-l dorești mai mult decât orice pe lume este să fii legat sentimental de cineva. Dar la fel ca noi ceilalți, n-ai avut deloc intuiție. Te-ai însurat cu o persoană care — după cum ai dat de înțeles de-a lungul anilor — nu te-a lăsat niciodată să te apropii cu adevărat de ea. Ceea ce te-a făcut să călătorești mai mult și să creezi distanța necesară pentru a te apăra de răceala ei. Ciudat, nu-i așa? Ea se plângea că ești tot timpul plecat, totuși a făcut mereu tot posibilul să te țină la distanță. Iar acum sunteți amândoi blocați într-un model de comportament pe care numai un divorț îl va sfărâma.

A tăcut o clipă, lăsând ultima frază să-și facă efectul. Apoi, cu o vagă urmă de ironie în glas a întrebat:

— Dar bine-nțeles că tu nu te pricepi la astfel de lucruri, așa-i?

Când, câteva luni mai târziu, arterele lui slăbite au explodat în cele din urmă — și m-am pomenit plângând în mod necontrolat după ce am aflat de moartea lui —, acea ultimă conversație avută în

drum spre hotelul lui din Cambridge a început să mă obsedeze. Deoarece, chiar și atunci când alții ne atrag atenția asupra unui adevăr esențial despre noi, deseori îl reinterpretăm într-un mod care îl face acceptabil. Ca, de pildă: „O fi Jan distantă și critică, dar cine altcineva mi-ar suporta absențele și nevoia de a trăi în mintea mea?” Pe câtă vreme acum înțeleg ce îmi spunea de fapt bunul și marele meu prieten: că merit pe cineva care să mă iubească așa cum sunt… Și dacă asta se va întâmpla în viața mea, aș putea și eu, în schimb, măcar să mă liniștesc.

Totuși, de timpuriu m-am obișnuit să fug. Odată ce am început să am relații cu femei, n-am putut niciodată să mă implic cu adevărat. Dacă cineva se apropia prea mult de mine, dacă simțeam interes sau iubire, găseam un pretext să mă fac scăpat. Eram expert să mă desprind din toate complicațiile sentimentale. Lucrul acesta a devenit și mai evident după ce am absolvit colegiul și m-am întors la New York, hotărât să devin scriitor… Cum suna versul ăla vechi din Edna St. Vincent Millay, despre copilăria care este împărăția în care nu moare nimeni? Întrucât făceam parte dintr-o generație care nu a cunoscut lipsurile economice și nu a fost trimisă la război, vârsta de douăzeci și ceva de ani era încă o perioadă în care — în afară de moartea mamei — existența mea părea detașată de realitățile mai mari. Nu mă gândeam la repeziciunea cu care trece timpul sau la nevoia de a mă concentra asupra complexității vieții. Dimpotrivă, trăiam clipa. De îndată ce mi s-a înmânat diploma de absolvire a colegiului m-am suit în primul autobuz de New York și mi-am găsit un post de asistent de redactor la o editură. Era în 1980 și salariul meu de început era de 16 000 de dolari pe an. Nu mă interesa lumea editurilor și în niciun caz nu mă vedeam editor. Dar slujba mi-a permis să închiriez o garsonieră mică la intersecția 6th Street cu Avenue C și să duc o viață lipsită de

griji. Mă prezentam la serviciu. Mă uitam pe câte un manuscris din uriașele teancuri de manuscrise nesolicitate. Mă duceam săptămânal la cinci filme și foloseam o legitimație de student încă valabilă ca să obțin locuri ieftine la Filarmonică și la New York City Ballet. În majoritatea nopților mă culcam târziu, încercând să scriu nuvele, deseori ieșind din garsoniera mea pentru a prinde ultimul număr nocturn la un club de jazz. Și, spre marea mea uimire, m-am pomenit implicat într-o relație cu o violoncelistă pe nume Ann Wentworth.

Era o tânără care ar putea fi cel mai bine descrisă ca mlădie. Înaltă și zveltă, cu plete blonde și o piele translucidă (cum poate fi pielea atât de perfectă?). Țin minte când am întâlnit-o prima dată, la un brunch improvizat în apartamentul unui prieten, în apropiere de Columbia University. La fel ca mansarda mea, și apartamentul lui era mic. Însă avea patru ferestre care dădeau către o priveliște frumoasă și care scăldau această singură cameră într-o lumină aproape eterică. Când am văzut-o prima oară pe Ann, era îmbrăcată cu o fustă din pânză topită prin care, în lumina aurie a dimineții de vară, i se vedeau picioarele lungi. Țin minte că m-am gândit imediat că aceasta era fata boemă din New York a visurilor mele… care mai și cânta la violoncel.

Nu doar cânta la violoncel, era talentată. Era studentă la Julliard și până și colegii ei spuneau despre ea că era o muziciană care merita toată atenția; un talent adevărat, cu o inteligență adevărată.

Dar ceea ce îmi amintesc cel mai bine despre Ann, dintr-un bun început, era amestecul ei de candoare și experiență de viață. Era extrem de bine informată cu privire la cărți și muzică. Îmi plăcea mult asta la ea. Tot așa cum îmi plăcea zâmbetul ei veșnic învăluit într-o anumită visare, indiciu că, în ciuda optimismului ei exterior (după cum chiar Ann mi-a spus, prefera să vadă jumătatea plină a

paharului și a vieții drept o inițiativă plină de posibilități), avea și o latură melancolică. Plângea cu ușurință la filme proaste și în timpul unor pasaje muzicale (părțile lente ale sonatelor lui Brahms o emoționau întotdeauna). Plângea după ce făceam dragoste — lucru pe care îl făceam cât se putea de des. Și a plâns îngrozitor atunci când, după patru luni de relație, am pus capăt lucrurilor dintre noi.

Nu că ceva n-ar mai fi mers în relația noastră sau că am fi avut genul de dezacorduri care să ducă la această ruptură definitivă. Nu, singura greșeală a lui Ann a fost că mi-a spus că mă iubește sincer. Organizase pentru noi un weekend prelungit la cabana familiei, din Munții Adirondack. Era 30 decembrie. Peste noapte se așternuse un strat de zăpadă de treizeci de centimetri. În șemineu ardea focul, cabana mirosea a pin, tocmai terminaserăm o cină minunată și dăduserăm gata o sticlă de vin. Stăteam înlănțuiți pe canapea. Privindu-mă adânc în ochi, mi-a spus:

— Știi, părinții mei sunt împreună de când aveau douăzeci de ani… Și asta a fost cu mai bine de un sfert de secol în urmă. Așa cum mi-a spus mama acum câțiva ani, în clipa în care l-a văzut pe tata a știut că el e alesul. Destinul ei. Asta am simțit și eu când te-am văzut prima dată.

Am zâmbit slab, încercând să-mi maschez stinghereala. Dar știam că nu am reacționat bine la acest comentariu făcut cu atâta dulceață și iubire evidentă. Ann a văzut asta și m-a cuprins în brațe, spunând că nu încerca să mă prindă în laț, că, dimpotrivă, era dispusă să aștepte dacă voiam să plec un an la Paris ca să scriu sau nu aveam chef să mă însor până împlineam amândoi douăzeci și cinci de ani.

— Nu vreau să te simți presat, mi-a spus ea, calmă și iubitoare. Vreau doar să știi că, pentru mine, ești bărbatul vieții mele.

Subiectul nu a mai fost abordat. Dar, când, după câteva zile, m-am întors în oraș, am petrecut o noapte întreagă scriind o propunere pentru o carte de călătorii pe Nil, de la Cairo la Khartoum. Toată săptămâna următoare am conceput un capitol de probă, bazându-mă pe excursia de două săptămâni pe care o făcusem în Egipt, în vara în care terminasem colegiul. Mulțumită faptului că lucram în domeniul editorial cunoșteam mai mulți agenți și am reușit să stârnesc interesul unei agente pentru cartea propusă. Ea a prezentat-o mai multor editori dintre care unul, o femeie, m-a informat că rareori își asuma riscul când era vorba de un scriitor nou și foarte tânăr, dar că putea să scoată din pungă 3 000 de dolari amărâți drept avans pentru carte. Am acceptat pe loc. Am cerut un concediu fără plată de patru luni. Șeful meu a refuzat, așa că mi-am dat demisia. Apoi i-am dat vestea lui Ann. Cred că lucrul care a tulburat-o cel mai mult nu a fost faptul că și-a dat seama că eram pe cale să dispar pentru mai multe luni în îndepărtata Africă de Nord, ci faptul că mă pregăteam de opt săptămâni în acest scop și că nici măcar o dată nu îi dădusem de înțeles că îmi plănuiam fuga.

— De ce nu mi-ai spus? m-a întrebat ea încet, durerea fiind foarte evidentă în ochii ei.

Am ridicat din umeri și mi-am ferit privirea. Ea mi-a luat mâna.

— Nu mă înțelege greșit, într-un fel, mă bucur foarte mult pentru tine, Thomas. Prima ta carte, contractată de o editură importantă. E o veste fantastică. Dar nu înțeleg de ce ai ținut totul secret.

Am ridicat iar din umeri, urându-mă pentru lașitatea mea.

— *Te rog*, Thomas, vorbește cu mine. Te iubesc și între noi sunt multe lucruri frumoase.

Mi-am desprins mâna dintr-a ei.

— Nu mai pot să fac asta, am spus, aproape în șoaptă.

Ann se uita acum la mine cu ochii mari.

— Ce nu poți să faci?

— Asta, *noi*. Oricum, ți-ar fi mai bine cu un tip mai de treabă care vrea o viață tihnită.

De îndată ce mi-au ieșit din gură cuvintele *viață tihnită* le-am și regretat. Pentru că am văzut efectul pe care l-au avut asupra Ann. Parcă i-aș fi dat un pumn.

— *Viață tihnită*? Asta crezi tu că vreau pentru noi?

Bine-nțeles că știam că Ann nu era o copie a mamei mele. Tot așa cum știam că nu m-ar fi vârât niciodată în genul de iad conjugal care îl înfuria atât de tare pe tata (chiar dacă era coautor al acelui iad). Indiferent câte asigurări mi-ar fi dat că nu o să mă preseze să mă însor de tânăr, treaba era că… îmi spusese că mă iubește. Îmi spusese că eram bărbatul cu care voia să-și petreacă viața. Pur și simplu, nu puteam să fac față acestor adevăruri mărturisite, acestei responsabilități.

— Nu sunt pregătit pentru genul de angajament pe care îl vrei tu sau de care ai nevoie.

A întins iarăși mâna să o ia pe a mea. De data asta nu am lăsat-o să o ia. Durerea și uimirea din ochii ei au fost iarăși nemărginite.

— *Te rog*, Thomas, nu mă da la o parte așa. Du-te trei, patru luni în Egipt. Am să te aștept. Asta nu va schimba nimic între noi. Iar când te întorci, putem…

— Nu mă întorc.

Ochii ei s-au umplut de lacrimi. A început să plângă.

— Nu înțeleg, a spus ea încet. Suntem…

S-a oprit o clipă, apoi a rostit cuvântul pe care știam că o să-l spună, cuvântul de care mi-a fost tot timpul groază:

— … fericiți.

A urmat o tăcere lungă, în care a așteptat un răspuns de la mine. Dar nu a venit niciunul.

Câteva luni mai târziu, m-am trezit într-o cameră ieftină de hotel din Cairo, foarte singur,

resimțind enorm singurătatea și având sentimentul unei dislocări. M-am pomenit reluând iar și iar în minte ultima discuție cu Ann, întrebându-mă de ce o dădusem la o parte. Desigur că știam răspunsul la întrebarea asta. Am încercat să-mi spun că e mai bine așa. În definitv, luasem decizia mai puțin conformistă, mai îndrăzneață. Eram un bărbat absolut liber. Puteam să trec plutind prin viață, să am aventuri, să-mi fac de cap, ba chiar să fug la capătul pământului dacă aveam chef. Și n-aveam decât douăzeci de ani și ceva, așa că de ce m-aș fi legat pe viață de cineva care mi-ar fi limitat orizontul.

Dar întrebarea care mă rodea în noaptea aceea în camera de hotel din Cairo era: *Dar chiar ai iubit-o pe Ann Wentworth*?

Iar răspunsul era: *Dacă aș fi fost receptiv la idee, ar fi urmat iubirea*. Dar cum aveam o groază cumplită de ce însemna să iubești și să fii iubit… mai bine să arunc relația în aer și să ucid toate posibilitățile unui viitor împreună.

Așa că după acea *nuit blanche* supărătoare din Cairo m-am hotărât să-mi scot din minte toate sentimentele dificile de acest gen. M-am aruncat cu o vehemență care m-a surprins chiar și pe mine în călătoriile prin Egipt. În fiecare zi căutam ce era nou, ciudat, extrem — lucru care, la rândul lui, ținea în mare parte la distanță toate îndoielile. Dar după șase luni, când am început o serie de zboruri de la Cairo la New York via Roma, care în cele din urmă s-a sfârșit la New York, sentimentul de pustietate m-a lovit puternic. M-am întors în apartamentul meu — subînchiriat, în lipsa mea, unui prieten actor pentru șase luni — și am descoperit că acest domn avea igiena personală a unui șobolan de apă. Am petrecut prima săptămână afumând apartamentul și rezolvând o problemă îngrozitoare cu gândacii de bucătărie. Odată ce apartamentul a redevenit locuibil, am mai pierdut două săptămâni cu rezugrăvitul lui, cu rașchetarea

parchetului și refaianțarea întregii băi. Știam scopul ascuns al tuturor acestor renovări: ele îmi permiteau să evit obligația de a face cartea să prindă viață și, în plus, mă împiedica să-i telefonez lui Ann Wentworth și să tatonez dacă mă voia înapoi.

Adevărul era că nu știam nici eu ce voiam. Îmi era dor de ea, dar știam și că un singur telefon ar fi indicat intenția de a-i satisface dorința. Tentația era mare, din multe motive evidente. O femeie fermecătoare, talentată și, mai presus de toate, cu adevărat de treabă, care mă adora și care voia doar ce era cel mai bine pentru mine, pentru noi. Nu e de mirare că în multe nopți m-am uitat îndelung la telefon, dorindu-mi să o sun. Dar, dacă fac asta, îmi spuneam, ar fi o formă de capitulare.

Parcă mă și văd convingându-mă singur că în vâltoarea mare a lumii mă așteptau și alte aventuri, că stabilitatea și fericirea sunt sinonime cu prinderea în capcană.

Așa că receptorul a rămas în furcă și numărul lui Ann, de la micul ei apartament de lângă Columbia, nu a fost niciodată format. Oricum, aveam de scris o carte. Astfel că odată ce apartamentul meu a fost proaspăt zugrăvit și ordinea generală restaurată, m-am apucat de treabă. Aveam în bancă în jur de 3 500 de dolari și mi-am făcut socoteala că avea să dureze șase luni să prelucrez numeroasele caiete cu însemnări în ceva care să semene cu o narațiune convingătoare. Pe atunci nu trebuia să fii corporatist ca să-ți permiți o viață în Manhattan. Chiria la garsonieră mă costa 310 dolari pe lună. Cu cinci dolari încă mai puteai să te duci la film. Cu opt dolari puteai să obții locuri ieftine la Carnegie Hall. La cafeneaua ucraineană de la mine din colț puteai să iei micul dejun cu 2,50 dolari. Știind că banii pe care îi aveam în bancă aveau să-mi ajungă să trăiesc, în cel mai bun caz, patru luni, am găsit o slujbă la o librărie de pe 8th Street, care acum nu mai există. Patru dolari pe oră, treizeci de

ore pe săptămână. Salariul acoperea mâncarea, utilitățile, chiar două seri în oraș în fiecare săptămână.

Cele opt luni cât mi-a luat să scriu *Insolația. O călătorie prin Egipt* mi se par acum o perioadă extrem de simplă. Nu aveam angajamente, nu aveam datorii, nu aveam obligații. Când am bătut la mașină ultimul rând al primei mele cărți — într-o noapte de ianuarie, în timp ce afară urla viforul — am sărbătorit evenimentul cu un pahar de vin și o țigară, apoi m-am trântit pe pat și am dormit paisprezece ore. Au urmat câteva săptămâni în care am tăiat toate repetițiile, ideile nereușite, metaforele răsuflate și toate celelalte stângăcii literare care se strecoară întotdeauna în primele mele ciorne. Apoi am întins-o două săptămâni la casa din Key West a unui prieten din colegiu — o evadare ieftină la tropicele americane, în care am stat la soare, am băut în baruri, am evitat toate romanele de Ernest Hemingway și m-am străduit să nu-mi fac griji în privința cărții.

După cum s-a dovedit, Judith Kaplan, editoarea mea, a considerat cartea „extrem de reușită pentru un debut” și „bine scrisă”. În urma publicării ei, opt luni mai târziu, s-au scris în jur de șase cronici la nivel național. Totuși, în *The New York Times*, la rubrica „Pe scurt”, a apărut și o recenzie importantă, pozitivă. Ea mi-a adus câteva telefoane de la diverși editori ai revistelor bune. Cartea s-a vândut în patru mii de exemplare și apoi vânzările au stagnat. Dar realitatea era că publicasem o carte. Iar Judith — hotărând că meritam să fiu încurajat (mai ales în urma menționării în *The Times*) — m-a scos la masă la un restaurant italian scump, la o săptămână după întoarcerea mea de la Addis Abeba, unde fusesem pentru revista *Traveller*.

— Știi ce a spus Tolstoi despre jurnalism? m-a întrebat ea după ce a aflat că eram în fonduri datorită colaborărilor la reviste și renunțasem de

mult la slujba de la librărie. E un bordel. Și, odată ce devii client, te întorci în mod regulat.

— Eu văd scrisul pentru reviste doar ca pe un pretext de a călători prin lume pe cheltuiala altuia și de a fi plătit cu un dolar pe cuvânt.

— Așadar, dacă ar fi să te întreb ce-ai zice să scrii pentru noi încă o carte…

— Aș spune: am deja o idee.

— Păi, ăsta-i un început excelent. Și care ar fi ideea asta?

— Un singur cuvânt: Berlin.

În următoarea jumătate de oră am explicat în linii mari că voiam să locuiesc un an în marele oraș și să scriu o carte care ar fi în foarte mare parte o poveste fictivă care s-a petrecut… timp de douăsprezece luni în acea insulă occidentală din blocul răsăritean, locul în care cele două mari doctrine ale secolului douăzeci s-au lovit una de alta precum plăcile tectonice, un oraș care se mândrea cu anarhismul lui, cu recunoscuta lui lume interlopă, cu veșnicul lui iz de Republică de la Weimar decadentă. Totuși, era și un punct de atracție pentru un anumit gen de *outsider* care voia să trăiască în mijlocul realităților aspre, înconjurate de ziduri, ale unei metropole cu un trecut legendar și înfiorător, care acum se izbea zilnic de mohoreala monocromatică a comunismului.

— Să nu-mi spui că toate astea ți-au venit în minte acum, a spus ea când am terminat. Dar se pare că ar fi o carte al naibii de bună… mai ales dacă poți să faci ce ai făcut cu cartea despre Egipt, adică să ne stârnești interesul pentru oamenii pe care îi întâlnești. Ăsta-i punctul tău forte, Thomas: faptul că te fascinează lumea altora, felul în care transmiți ideea că fiecare viață este un roman.

S-a oprit ca să ia o gură de vin.

— Acum du-te acasă și scrie-mi o propunere impresionantă pe care să le-o prezint încuiaților

ălora de la departamentul de marketing și vânzări. Și spune-i agentei tale să-mi dea un telefon.

Într-o săptămână, propunerea a fost scrisă și înaintată. Trei săptămâni mai târziu, editorul mi-a dat undă verde (of, unde sunt zilele în care activitatea editorială era atât de necomplicată, atât de dornică să susțină o idee modestă, atât de centrată pe scriitor?). Iar agenta mea s-a descurcat bine cu contractul, obținându-mi un avans de 9 000 de dolari — din care jumătate avea să fie plătită pe încredere. Dat fiind faptul că acest contract era de trei ori mai mare decât primul, am fost entuziasmat. Mai ales că am putut să-l flutur pe sub nasul mai multor editori de reviste și să mă aleg cu trei comenzi din partea *Traveller, National Geographic și The Atlantic Monthly*, care, adunate, îmi măreau potul cu încă 5 000 de dolari. Am început să mă documentez ca lumea despre amănunte minore precum costul vieții și am descoperit că într-o zonă prăpădită precum Wedding mi-aș fi putut găsi, probabil, o cameră într-un apartament comun pentru circa 150 de mărci pe lună — ceea ce, la acea vreme, era în jur de 100 de dolari. Și, gândindu-mă că eventuala mea implicare tangențială în complexitățile Războiului Rece ale orașului ar putea conferi cărții o textură interesantă, am trimis rezumatul și un exemplar din cartea mea despre Egipt și postului Liberty din Washington. Era un post finanțat de guvernul SUA, care transmitea și știri, și concepția americană despre lume în toate țările de dincolo de Cortina de Fier. În scrisoarea însoțitoare am explicat că aveam de gând să stau un an în Berlin și mă întrebam dacă în birourile de acolo ale radioului ar putea exista vreo șansă pentru un scriitor.

Nu mă așteptam să primesc vreun răspuns de la ei, catalogând toată treaba ca având prea puține șanse de izbândă. În plus, mă gândeam că era, probabil, genul de organizație care angaja doar

anticomuniști înrăiți care, pe deasupra, vorbeau două limbi — engleza și germana. Dar, într-o după-amiază, a sosit o scrisoare de la Washington. Era de la un domn pe nume Huntley Cranley, directorul de programe, care mă informa că atât rezumatul, cât și cartea mea i s-au părut extrem de interesante și i le-a trimis lui Jerome Wellmann, șeful postului Radio Liberty din Berlin. Odată ajuns acolo, trebuia să-l informez că sunt în oraș. După aceea, era la latitudinea domnului Wellmann dacă îmi acordă sau nu o audiență.

O săptămână mai târziu — după ce mi-am subînchiriat iar apartamentul, mi-am făcut geamantanul și mi-am pus pe spate un palton greu, de armată — am împăturit această scrisoare și am băgat-o într-un dicționar englez-german, pe care apoi l-am aruncat în geanta de voiaj. Stingând luminile și încuind de două ori ușa, într-o seară mohorâtă de ianuarie, când lapovița nu voia pur și simplu să se transforme în ninsoare, am luat autobuzul până la aeroportul Kennedy. Acolo, am predat bagajul, am primit un permis de îmbarcare, am trecut prin obișnuitul sistem de siguranță, m-am strecurat pe locul destinat, m-am uitat cum luminile Manhattanului se pierd în întunericul nocturn al miezului de iarnă și, în tăcere, am băut până am adormit, în timp ce avionul atingea altitudinea de croazieră și se îndrepta spre est.

Când, după multe ore, m-am trezit, încă mai aveam capul greu și tulbure de la prea multe sticluțe de whisky. M-am uitat pe hublou și n-am văzut decât masa cenușie și densă a norilor.

Apoi norii s-au transformat în ceață, ceața s-a risipit și jos, dedesubt, erau…

Pământ. Ogoare. Clădiri. La marginea curbă a orizontului se contura un oraș. Și toate refractate prin amorțeala unei nopți petrecute dormind în poziție șezând, într-un scaun incomod. Au mai trecut vreo zece minute până am aterizat. Băgând mâna în buzunarul de la haină, am scos punguța cu

tutun și foițe de țigară, care mă însoțea permanent din ultimul an de colegiu — și care, fără doar și poate, m-a ajutat anul trecut să trec cu bine de toate momentele de surescitare la masa de lucru. Simplu spus, devenisem un fumător serios în cursul scrierii primei mele cărți și, în majoritatea zilelor, nu mă descurcam fără cel puțin cincisprezece țigări pe zi. Iar acum, deși pe panourile luminoase apăruse „Fumatul interzis", eu îmi scosesem deja cele necesare fumatului și rulam repede o țigară care putea fi aprinsă de îndată ce mă aflam în clădirea terminalului.

Pământ. Ogoare. Clădiri. Mai precis: conturul Frankfurtului, cel mai mercantil și mai puțin estetic dintre orașele germane. Studiasem germana din primul an de facultate. Fusese permanent o relație complexă: iubirea pentru densitatea formei și rigoarea structurală a limbii, cuplată cu învățarea disperată a cazului dativ și lentoarea care însoțește încercarea de a-ți vârî în cap o limbă, mai ales atunci când, în general, nu ai de-a face cu limba respectivă în viața de zi cu zi. Cochetasem cu ideea de a studia un an întreg în Germania, dar în loc de asta am ales să-mi petrec anul patru editând ziarul colegiului. Cum am putut să cred că a fi redactor-șef al unui ziar studențesc e într-un fel mai important decât să faci timp de un an pe prințul-student la Tübingen sau Heidelberg și să freci menta prin diverse capitale europene? A fost ultima dată când am luat deliberat o decizie carieristă și din care am învățat ceva: ori de câte ori ai de ales între a face ceva practic și în interesul dezvoltării proprii, sau să profiți de șansa de a dispărea din oraș, întotdeauna alege a doua variantă.

Acum — ca pentru a demonstra încă o dată acea idee — renunțasem la viața pe care o duceam și sărisem într-un avion care mergea spre est. După ce am aterizat și am trecut prin formalitățile inerente punctului de frontieră din Frankfurt, m-

am urcat într-un alt avion care mergea și mai spre est. După mai puțin de o oră m-am uitat pe hublou și l-am văzut chiar sub noi.

Zidul.

Când avionul s-a înclinat și a început să descrie cercuri deasupra laturii răsăritene a Berlinului, acea construcție lungă, șerpuitoare din beton a devenit mai clară. Chiar și de la această mare altitudine, era extraordinar, aspru și convingător. Înainte ca norii să se împrăștie și Zidul să devină o realitate pitorească, ne-am confruntat timp de treizeci de minute cu turbulențe în spațiul aerian al Republicii Democrate Germane, cauzate, după cum ne-a explicat pilotul american, de faptul că trebuia să zburăm la doar trei mii de metri deasupra acestei țări străine.

— Le e teamă că, dacă avioanele comerciale zboară mai sus, se apucă să spioneze. Pentru dușman. Care e oricine din afara Pactului de la Varșovia și „frăția” lagărelor de prizonieri socialiste, precum Cuba, Albania, Coreea de Nord…

Aceste cuvinte mi-au fost spuse de femeia de lângă mine. M-am uitat la ea. Avea până-n patruzeci și cinci de ani, era îmbrăcată cu un costum sobru, avea o față cam lată și trăgea de zor dintr-o țigară HB (după cum era scris pe pachetul de pe rezemătoarea de braț dintre noi), ochii ei reflectând o inteligență obosită. Am simțit imediat că era o persoană care văzuse multe lucruri pe care ar fi preferat să nu le vadă.

— Ați cunoscut o astfel de închisoare? am întrebat.

— Ce te face să crezi asta? a întrebat ea, trăgând adânc din țigară.

— E doar o bănuială.

A stins țigara și a întins mâna după alta, spunându-mi:

— Știu că în două minute va apărea pe panouri „Fumatul interzis”, dar niciodată nu pot să zbor

peste locul ăsta și să nu aprind o țigară. E aproape un reflex pavlovian.

— Și când ați evadat?

— Pe 13 august 1961. Cu câteva ore înainte să se închidă toate granițele și să se înceapă construirea acelui „Dispozitiv de detecție antifascistă” pe care îl vezi sub dumneata.

— De unde ați știut că trebuie să plecați?

— Pui o mulțime de întrebări. Și germana dumitale e proastă. Ești jurnalist?

— Nu, doar o persoană care pune o mulțime de întrebări.

S-a oprit o clipă, aruncându-mi o privire cercetătoare, întrebându-se dacă putea să aibă încredere să-mi împărtășească ce avea de spus, dar și foarte dornică să-mi relateze povestea ei.

— Vrei o țigară adevărată? a întrebat ea, observând că îmi rulam încă o țigară pe cutia mașinii mele de scris Olivetti.

— Ar fi grozav.

— Bună mașină de scris!

— E un dar de plecare.

— De la cine?

— De la tata.

Cu o seară înainte de plecare stabilisem cu tata să ne întâlnim în preferata lui „bodegă japoneză”, cum îi spunea el restaurantului japonez de lângă Lexington Avenue, pe care îl frecventa des în anii patruzeci. Cât am stat acolo, a dat pe gât trei Saketini (Martini cu sake), apoi i-a cerut chelnerului să-i aducă ce lăsase la garderobă. În cele din urmă, m-a cadorisit cu un stilou și o mașină de scris performantă, roșie, marca Olivetti, un produs italienesc emblematic, cu design modern. Generozitatea lui m-a dat pe spate, iar bunul-gust m-a impresionat. Însă când i-am spus asta, a râs și a zis:

— A ales-o Doris — muierea căreia i-o trag acum. A spus că un scriitor publicat ca tine are

nevoie de o mașină șic ca asta. Știi ce i-am spus? „Într-o zi am să citesc cartea copilului meu.”

A tresărit brusc, dându-și seama că tocmai dezvăluise ceva ce ar fi preferat să nu dezvăluie.

— Trebuie să fie un om cumsecade, a spus femeia de lângă mine, uitându-se lung la eleganta cutie roșie de plastic în care se afla mașina de scris.

N-am spus nimic. Am zâmbit doar. Ea a observat asta.

— Așadar, nu-i un tip cumsecade? a întrebat.

— E un tip complicat.

— Și probabil că te iubește foarte mult… și nu știe cum s-o arate. De aici darul frumos. Dacă nu ești jurnalist, atunci trebuie să fii un fel de scriitor.

— Și cine v-a spus să părăsiți RDG? am întrebat, schimbând repede subiectul.

— Nimeni. Am auzit întâmplător.

A lăsat capul în jos și a coborât glasul.

— Tata… era un membru important al Partidului Comunist, în Leipzig. Și făcea parte dintr-un grup secret care fusese instituit de ierarhia de la Berlin. La acea vreme aveam treizeci de ani. Căsătorită, fară copii, dorind să-mi părăsesc soțul — funcționar într-un birou guvernamental unde lucrasem. Deoarece tata era sus-pus, poziția mea era considerată mai mult decât atrăgătoare după standardele din RDG: recepționer-șef în unul dintre hotelurile mari din oraș. În fiecare sâmbătă luam masa de prânz cu părinții mei. Eram apropiați, mai ales că eram singurul lor copil. Tata mă iubea nebunește, chiar dacă, date fiind relațiile lui din partid, nu puteam niciodată să spun ce gândesc — țara noastră devenea tot mai mult un loc în care fie erai cu partidul, fie erai exclus de la tot ce îți putea oferi societatea. Eu voiam să călătoresc. Lucrul ăsta era, pur și simplu, imposibil, afară de alte state socialiste. Însă nu le-am spus nimic din toate astea părinților mei, deoarece ei credeau sincer în comunism. Până în

acea după-amiază de sâmbătă când m-am întors de la baie și l-am auzit pe tata spunându-i mamei că duminică trebuie să stau în casă și să nu răspund la telefon, întrucât, peste noapte, o să aibă loc „o mare schimbare”…

M-am simțit de parcă aș fi fost în cădere liberă. Auzisem de câtva timp zvonuri că guvernul o să închidă în cele din urmă granițele — care, în Berlin, rămăseseră încă permeabile. Mi-am dat seama că nu aveam decât câteva ore să acționez, dacă voiam s-o fac… M-am uitat la ceas. Era trei fără douăsprezece minute. Mi-am făcut curaj. Am terminat să-mi beau cafeaua cu părinții mei, apoi m-am scuzat, spunându-le că mă duc să înot cu o prietenă la bazin. I-am sărutat pe amândoi de rămas-bun și am rezistat dorinței de a-i strânge în brațe, mai ales pe tata, pentru că simțeam că n-am să-i mai văd multă vreme. Apoi m-am suit pe bicicletă și m-am dus acasă. Din fericire, în acea după-amiază, Ștefan, soțul meu, juca fotbal cu ceilalți funcționari de la departamentul pentru locuințe, unde lucra. După ce am intrat în casă, am adunat câteva lucruri mici: un schimb de haine, câteva mărci vest-germane bine ascunse, pașaportul și ce mărci est-germane am putut găsi. N-am stat acasă mai mult de zece minute. Apoi am luat bicicleta și m-am dus la Hauptbahnhof și m-am suit în expresul de Berlin de la cincisprezece patruzeci și opt. În două ore am fost acolo. Aveam în oraș un prieten, un bărbat pe nume Florian, cu care — acum pot să vorbesc despre asta — aveam o relație romantică. Nu de dragoste. Doar stare de bine ocazională. Dar disponibilă ori de câte ori venea el în Leipzig sau în rarele ocazii când eram eu la Berlin. Era jurnalist la ziarul Partidului, *Neues Deutschland*. Dar, la fel ca mine, și el ajunsese să se îndoiască tot mai mult de regim, de viitor. Cu două săptămâni în urmă, când fusese în Leipzig, îmi spusese că avea un prieten în Berlin care știa un loc prin care puteai să treci din

Friedrichshain în Kreuzberg fără să fii detectat… nu că granița dintre cele două orașe ar fi fost închisă deocamdată… Cum am ajuns în Berlin l-am sunat pe Florian. Norocul a făcut să fie acasă. Divorțase de curând și își petrecuse după-amiaza cu Jutta, fiica lui în vârstă de cinci ani. Când am sunat, tocmai se întorsese acasă după ce o lăsase pe Jutta la mama ei. Apartamentul lui era în Mitte. M-am dus acolo pe jos din Alexanderplatz. Când am ajuns, l-am rugat să coboare în stradă, fiindcă mă temeam că s-ar putea să aibă în apartament microfoane ascunse. Apoi i-am spus că știam că la noapte, târziu, o să aibă loc „o mare schimbare” și eram sigură că asta însemna că granița o să fie închisă. Florian nu m-a întrebat nici măcar o dată „ești sigură?” M-a crezut sută la sută. Apoi a început să gândească cu glas tare: *Știi că fosta mea soție are o funcție foarte importantă în partid. Dacă m-aș întoarce acum după Jutta, ar putea intra la bănuieli. Dar dacă mâine se închide granița… Pe de altă parte, cum e mai bine? Ca fiica mea să vină cu mine în vest sau să rămână aici cu mama ei*?… Acest monolog a continuat mai multe minute. Se înserase bine. Era aproape opt seara. Timpul se scurgea. M-am uitat la ceas și i-am spus că trebuia să plecăm acum. A dat din cap și mi-a spus să aștept afară. Era o seară caldă de august. Am fumat două țigări și m-am uitat pe stradă. Clădiri cenușii, toate dărăpănate, toate zugrăvite în paleta sumbră, funcțională a comunismului. M-am gândit la tata și m-am întrebat dacă plecarea mea o să-i afecteze cariera. M-am gândit la Florian și am sperat că o să inventeze un pretext să o ia cu noi pe Jutta de la mama ei. Însă când a ieșit, era palid ca un mort. „Tocmai am sunat acasă la Maria. Erau plecate. Dacă așteptăm până se întorc… ei bine, nici vorbă să mi-o dea pe Jutta la unsprezece noaptea fără să se întrebe ce se petrece. Așa că…” A lăsat capul în jos și l-am auzit înăbușindu-și un suspin. Apoi,

ștergându-și ochii, a spus: „Am aici o bicicletă în plus. O să mergem cu bicicletele până la Friedrichshain”. Am pedalat douăzeci de minute din Mitte într-un loc din apropierea unui drum care mergea de ambele părți ale frontierei. Acolo, pe partea RDG, stăteau de pază doi Volkspolizisten — iar o poartă simplă despărțea Estul de Vest. Însă am văzut că Volkspolizei verificau foarte amănunțit actele și opreau oamenii și nu lăsau pe nimeni să treacă, chiar dacă încă mai era legal să treci dintr-un sector în celălalt. Așa că ne-am furișat pe o stradă lăturalnică și am mers până la un bloc a cărui fațadă dădea pe o stradă paralelă cu frontiera. Prietenul lui Florian îi spusese că lăsase cheia apartamentului într-un tablou de siguranțe din holul blocului. Mi-am ținut răsuflarea în timp ce Florian o căuta. Când a găsit-o și a deschis ușa, ne-am pomenit într-un apartament abandonat: câteva saltele pe podea, o toaletă jegoasă și o fereastră întredeschisă. De cadrul ferestrei era prinsă o scară de frânghie. Florian s-a uitat afară. A spus că drumul e liber. A aruncat scara afară și mi-a spus că trebuie să cobor pe ea. Eram îngrozită. Aveam rău de înălțime, iar noi eram la etajul trei. Scara era atât de firavă, atât de periculoasă, încât eram sigură că o să cedeze sub greutatea mea… Și, la acea vreme, aveam doar cincizeci de kilograme. I-am spus lui Florian că nu pot s-o fac… că îmi este prea frică. El m-a apucat practic de ceafă și m-a forțat să ies pe fereastră. Coborârea a durat doar treizeci de secunde, fiindcă imediat ce am apucat scara am știut bine că aveam doar câteva momente la dispoziție înainte să cedeze. Când mai aveam în jur de zece metri până la pământ, toată treaba s-a prăbușit. M-am pomenit dintr-odată căzând și, crede-mă, o cădere de zece metri e lungă. Am aterizat pe piciorul stâng și mi-am rupt complet glezna. Durerea a fost de nedescris. De sus, Florian a început să șuiere: „Fugi! Fugi acum!” „Trebuie să vii și tu”, i-am

spus șuierat. „Eu trebuie să găsesc altă frânghie. Tu treci acum dincolo. Ne întâlnim în câteva ore la Kaiser Wilhelm Gedächtniskirche de pe Ku'damm." „Nu pot să mă mișc!" am strigat. „Din cauza gleznei!" „N-ai de ales. *Pleacă acum*! „Florian… sări!" *Acum! Acum*! Și a dispărut. Glezna mă durea înfiorător. Nu puteam să-mi las greutatea pe ea. Dar am reușit cumva să mă târăsc cei treizeci de metri peste terenul viran care era zona neutră și să intru în Berlinul Occidental. Cum acolo nu exista Zid — nu erau fire de declanșare a minelor sau paznici înarmați care să te împuște — nu erau nici soldați occidentali care să mă aștepte, în timp ce intram bălăbănindu-mă în Krenzberg. Doar un turc întorcându-se acasă și care m-a găsit prăbușită pe stradă, plângând în hohote de durere. S-a lăsat pe vine lângă mine și mi-a întins o țigară. Apoi mi-a spus că se va întoarce cât mai repede cu ajutoare. Trebuie să fi trecut o oră bună până am auzit huruitul unei ambulanțe, timp în care am leșinat de mai multe ori. Când m-am trezit, eram într-un salon de spital. Un doctor mi-a spus că nu-mi fracturasem doar glezna, ci îmi rupsesem și tendonul lui Ahile, și fusesem sedată mai bine de opt ore. Lângă el era un polițist care mi-a urat bun venit în Bundesrepublik. Mi-a mai spus că sunt extrem de norocoasă, întrucât RDG închisese granițele imediat după miezul nopții. „Un bărbat pe nume Florian Fallada a reușit să treacă?" l-am întrebat pe polițist. El a ridicat din umeri și a spus: „N-am nicio informație despre cine a trecut azi-noapte. Ce știu e că acum e absolut imposibil să mai părăsești RDG. A devenit un stat închis ermetic".

Avionul nostru s-a înclinat brusc, cu botul spre pământ. Apoi, dintr-odată, perdeaua de nori s-a ridicat și am văzut că mai aveam câteva clipe până la aterizare… ultimele zece minute ale acestui zbor fiindu-mi șterse din memorie de forța narativă a poveștii acestei femei.

— Și știți ce s-a întâmplat cu Florian? am întrebat.

— Nu mai știu nimic de el de mai bine de zece ani, a spus femeia. Eu mi-am găsit o slujbă în Frankfurt, în domeniul hotelier și, în decurs de zece ani, m-am căsătorit și am divorțat. Am devenit și directorul de vânzări al hotelurilor Intercontinental din Germania. În timpul târgului de la Leipzig din 1972 m-am întors cu treburi în fosta mea patrie. Și, deși el nu era acolo, singurul ziar disponibil în hotelul meu era mizerabila fițuică a Partidului Comunist, *Neues Deutschland*. Pe manșetă, pe cine am descoperit ca fiind noul redactor-șef? Pe Florian Fallada.

Avionul se oprise. Afară ningea. Spre ușa avionului era împinsă scara.

— Și n-ați încercat să luați legătura cu el? N-ați încercat să aflați ce s-a întâmplat cu el și de ce nu a trecut dincolo cu dumneavoastră?

S-a uitat la mine ca la cel mai naiv bărbat din lume.

— Dacă aș fi luat legătura cu Florian, i-aș fi distrus cariera. Și cum l-am iubit oarecum…

— Dar sigur voiați să știți de ce nu a reușit să treacă.

M-a privit iar cu un soi de scepticism amuzat.

— Florian nu a reușit să treacă fiindcă s-a rupt scara. Poate nu a avut timp să găsească altă frânghie pe care să coboare în zona neutră. Poate nu a suportat gândul că își lasă fiica acolo. Poate, pur și simplu, a decis că avea datoria de a rămâne în locul pe care el îl numea acasă, în ciuda tuturor îngrădirilor pe care le impunea acea decizie. Cine știe? Dar acel secret — secretul că i-au lipsit doar câteva minute ca să evadeze — nu-l cunoaște decât o persoană. Eu. Însă acum îl știi și dumneata. Și poate te întrebi de ce străina asta — femeia asta între două vârste care fumează și vorbește mult prea mult — s-a hotărât să-ți spună dumitale, tinere domn, scriitor american, această poveste

personală. Pentru că am citit azi în *Frankfurter Allgemeine Zeitung* că Florian Fallada, redactor-șef al *Neues Deutschland*, a murit acum două zile în biroul său din Berlinul de Est în urma unui infarct. Iar acum îți spun la revedere.

— Cum vă numiți? am întrebat.

— E treaba mea cum mă cheamă. Dar ți-am oferit o poveste bună, *ja*? Aici vei găsi multe povești. Dumitale îți va rămâne sarcina de a descoperi care istorisiri sunt adevărate și care sunt clădite pe nisip.

În difuzoare s-a auzit un bing-bang grăitor. Toată lumea a început să se ridice și să se pregătească de debarcare. Mi-am pus paltonul militar și am ridicat mașina de scris.

— Dă-mi voie să ghicesc, a spus femeia. Tatăl tău se poartă de pacă n-ar fi de acord cu ce faci, dar, pe la spatele tău, se laudă cu fiul lui, Scriitorul.

— Tata își trăiește viața, am spus.

— Iar dumneata n-ai să reușești niciodată să-l faci să o aprecieze pe a dumitale. Așa că nu-ți bate capul. Ești tânăr. Totul este încă *tabula rasa*. Adâncește-te în poveștile altora și vei avea o perspectivă mai bună a vieții dumitale.

Cu asta, m-a salutat dând din cap, întorcându-se în viața ei. Dar odată ajunși în clădirea terminalului, așteptându-ne bagajele lângă caruselul pentru bagaje, m-a zărit iar și a spus:

— *Wilkommen in Berlin*.

Doi

Kreuzberg

Femeia din avion a căzut de pe o scară în districtul Friedrichshain din Berlinul de Est și apoi, șontâcăind, a parcurs treizeci de metri și a intrat în Kreuzberg. Imediat după aceea, a fost găsită prăbușită în stradă, zvârcolindu-se de durere, de un turc. La câteva ore după acest mic incident, terenul pe care tocmai îl traversase a devenit cel mai disputat hotar de pe planetă.

Din Friedrichshain în Kreuzberg. Doar câțiva pași.

Până se ridică un zid. Și pașii devin imposibilități.

În a treia mea dimineață în Berlin am luat U-Bahn până în Moritzplatz și m-am pomenit uitându-mă la punctul de trecere a graniței, care se afla acum pe Heinrich Heine Strasse. Heinrich Heine. Îl citisem în colegiu. Unul dintre sfinții protectori ai romantismului german — iar acum numele principalului punct de trecere a graniței dintre Est și Vest. Fără îndoială, autoritățile RDG au luat poeziile antiburgheze ale lui Heine drept o dovadă a credinței sale de neclintit în apelul „Proletari din toată lumea uniți-vă!” Fără îndoială, în Vest existau unii care îl priveau doar ca pe unul dintre acele personaje literare într-o ureche, din secolul al nouăsprezecelea, care erau în mare măsură rupte de realitățile cotidiene și, ca atare, trebuiau respinse ca fiind culmea narcisismului burghez. Indiferent de interpretare, când am ajuns la Punctul de control Heinrich Heine, tot ce am putut să gândesc a fost: *Cum a fost pentru el în*

viață, așa e și la o sută douăzeci și opt de ani după moartea lui. Căci el rămâne un scriitor care a traversat contradicțiile conștiinței germane — și, ca atare, a meritat să aparțină ambelor părți ale acestui pământ acum divizat.

Totuși, când ajunsesem la Berlin, cu trei zile în urmă, eram departe din punct de vedere geografic de Heinrich Heine Strasse, deoarece trăsesem temporar la o pensiune de lângă Ku'damm, chiar în inima unui scuar elegant numit Savignyplatz. Pensiunea era recomandată într-un ghid intitulat *Berlinul la preț mic* pe care îl găsisem la New York. Era un loc imaculat care oferea cazare și mic dejun la 40 de mărci germane pe noapte, ceea ce, în 1984, însemna în jur de 12 dolari — perspectivă accesibilă pentru o săptămână și ceva, dar nu pe termen lung pentru un scriitor cu un buget mic. Orientată cu fața spre piațeta înfrunzită care era Savignyplatz, Pensiunea Weisse a făcut ca sosirea mea la Berlin să fie plăcută. Camera mea — cu patul tare, de o persoană, cu mobila simplă, stil scandinav, cu baia curată-lună, cu biroul mare pe care mi-am pus mașina de scris, cu ferestrele etanșe — era o încântare. După treisprezece ore de călătorie via New York și Frankfurt eram capiu, însă matroana de la recepție — nimeni alta decât Frau Weisse — m-a făcut s-o îndrăgesc pe loc, permițându-mi să ocup camera cu trei ore înainte de ora normală.

— Ți-am dat o cameră cu o priveliște foarte frumoasă, mi-a spus ea. Și știind că sosești azi, am dat încălzirea mai tare dis-de-dimineață. De zile bune în Berlin e frig ca la Polul Nord. Te rog să nu te aventurezi să ieși în oraș, că riști să degeri. Nu mi-ar plăcea deloc să te duc în grabă la spital atât de repede după sosirea dumitale aici.

Bine-nțeles că m-am aventurat și am ieșit — după vreo trei ore, când furtuna de zăpadă s-a domolit. M-am dus până la chioșcul de ziare de lângă stația S-Bahn Savignyplatz și am cumpărat

International Herald Tribune, un pachet de tutun, foiță de țigări Drum și o sticlă de jumătate de coniac Asbach-Urbrand (mi-a plăcut întotdeauna să cumpăr alcool de la o prăvălie de ziare). Pe urmă am intrat într-un local în care se serveau paste. Am mâncat un castron de spaghetti carbonara, udate cu un pahar de vin roșu, taninos. Am citit ziarul și am băut două cafele espresso, la care am fumat mai multe țigări. Am studiat clientela. Era împărțită în două grupuri. Un grup era alcătuit din oameni de afaceri, în costum, care lucrau în birourile din apropiere, de pe Kurfürstendamm. Și — judecând după ținuta standard urbană precum geci de piele, bluze negre pe gât, ochelari Bertolt Brecht și pachete de țigări Gitanes — grupul înstărit al membrilor clasei creatoare. Nu aveam nicio îndoială că aceștia erau genul de oameni care, fără doar și poate, vorbeau aceeași *lingua franca* pe care o vorbeau fluent toți oamenii culți din capitală. Și, după masa de prânz — când am rezistat douăzeci de minute afară, înainte ca frigul să mă gonească înapoi în camera mea — m-am plimbat prin cartier, trecând pe lângă blocuri de locuințe din secolul al nouăsprezecelea și magazine de delicatese scumpe, bine aprovizionate, buticuri cu îmbrăcăminte elegantă, librării excelente și magazine de muzică clasică. În urma unei plimbări grăbite pe aceste străzi înstărite am tras concluzia că nimerisem în unul dintre cele mai frumoase cartiere ale Berlinului de Vest. Iar dacă mă gândeam și la Pensiunea Weisse…

Ei bine, îmi era limpede că trebuia să plec repede de acolo. Voiam să scriu o carte care să reflecte ritmul iritat și îngrijorat al acestui oraș nervos. Dar zona în care locuiam acum radia de viață bună, lucru incompatibil cu intențiile mele scriitoricești. Trebuia să mă mut într-o parte dură a orașului.

Poate că motivul pentru care mă preocupa deja în mod deosebit problema „rezidenței” — când

nici nu începusem să deslușesc geografia elementară a orașului — avea legătură cu cartea pe care o citeam acum. Cum frigul și viscolul mă țineau în mare parte în casă, în prima zi am stat mai mult în camera mea, ascultând jazz la radio și absorbit de un roman al Christei Wolf, *În căutarea Christei T*. Lucru care mă intriga cel mai tare la carte — deși autoarea era o scriitoare celebră și admirată în RDG — era faptul că romanul nu era nicicum un text est-german „oficial”. De fapt, această poveste despre o femeie banală, care ducea o viață banală, modestă în Germania de Est mustea de disperare mută. Ca atare, era un roman în care multe rămâneseră nespuse. Pe măsură ce îl citeai începeai să îți dai seama de subtext și anume de faptul că el vorbea despre caracterul apăsător al uniformității într-o societate care cerea supunere absolută. Tema romanului era subjugarea individului. Dar felul în care își declara tema, *nedeclarându-și tema*, mă fascina și mă descuraja totodată. Pentru că mă făcea să mă întreb: *Voi reuși vreodată să înțeleg acest loc? Am ajuns într-un peisaj în care nimic nu e ceea ce pare, în care divizările, izolarea, schizofrenia geopolitică merg atât de adânc și au atâtea straturi, încât n-am să pot niciodată să-i penetrez multele învelișuri, multele mantii după care se ascunde*!

Primele două zile în casă în Berlin nu prea mi-au oferit material. În a treia noapte am decis să ignor toate sfaturile date de Frau Weisse de a nu ieși pe stradă ca să nu deger. Așa că, în a patra seară, m-am aventurat afară, îndrăznind să merg pe jos două mile din Savignyplatz până în Potsdamer Platz și Filarmonică. Ninsoarea care căzuse peste oraș în ultimele șaptezeci și două de ore se oprise, dar vântul rămânese extrem de rece. După ce am trecut printre luminile strălucitoare de pe Kurfürstendamm — cu magazine universale luminate și clădiri moderne de birouri, cu zumzetul lui comercial — am început să regret hotărârea de

a înfrunta frigul feroce, mai ales că mă îndreptam spre Filarmonică fără bilet. Toate biletele la concert se vânduseră de mult. Nici măcar Frau Weisse, care părea să aibă relații peste tot, nu putea să tragă sforile necesare pentru a-mi face rost de un loc.

— Așa se întâmplă mereu când dirijează Karajan. Dar, poate, dacă te duci acolo devreme, ai să găsești pe cineva care are un bilet în plus.

Mi-a luat aproape o oră să ajung la Filarmonică. Dar, până să ajung acolo, m-am apropiat de Potsdamer Platz — semăna foarte mult cu un ținut al nimănui, abandonat — și m-am uitat bine la Zid. Atingându-l cu mâna vârâtă în mănușă mi s-a părut și mai rigid, și mai de netrecut, și mai urât. Am văzut în depărtare, pe partea vestică, luminile strălucitoare ale unei înalte clădiri de birouri. Acolo își avea sediul imperiul editorial al lui Axel Springer. Uitându-mă la ce părea să fie o redacție de știri de la un etaj superior, m-am gândit că oamenii de pe cealaltă parte a Zidului puteau să se uite la un jurnalist aflat la lucru într-o țară care nu era a lor și în care le era interzis să călătorească. Între timp, jurnaliștii care lucrau deasupra lor în Vest aveau, fără îndoială, o priveliște clară a zonei neutre care separa Zidul de străzile din Berlinul de Est. Oare vedeau firele declanșatoare de mine, câinii de pază, santinelele înarmate care aveau ordin să împuște mortal cetățeanul fugar care refuza să se predea? Sau au ajuns să considere această priveliște drept neinteresantă? Era asta dihotomia inerentă unei structuri rușinoase ca aceasta? Mie, ca nou-venit, realitatea inexpresivă, seacă a zidului îmi stimula imaginația. În plus, ca un copil al Războiului Rece, n-am putut să nu mă gândesc: *Chiar mă uit la Zidul Berlinului*! Dar dacă lucrai și trăiai lângă el, ajungeai să-l consideri doar ca pe o parte a peisajului urban, o realitate prozaică?

Frigul m-a silit să îmi văd de drum. Cu capul în jos, am făcut zece minute până la Filarmonică. Am ajuns acolo când mai erau doar câteva minute până la începerea concertului și am avut noroc, deoarece în față era o femeie care ținea în mână un bilet în plus. Era un bilet foarte bun — și, la 130 de mărci germane, îmi depășea bugetul. Dar există momente când extravaganța nu e un lucru rău — precum prilejul de a-l auzi pe von Karajan la Filarmonica din Berlin dirijând Simfonia a noua de Gustav Mahler. Așa că am lăsat la o parte grijile legate de buget, am înșfăcat biletul și m-am grăbit să intru.

Când m-am așezat pe locul meu, luminile din sală se stingeau. Scena era acum scăldată într-o lumină galbenă, orchestra și publicul așteptau în tăcere. În mijlocul scenei era așezat un obiect sculptural simplu — un postament de oțel, curbat. S-a deschis o ușă laterală și a apărut Herbert von Karajan. La vremea aceea avea șaptezeci și șase de ani. Deși cocoșat și încovoiat, cu fața severă, ca de granit și părul aspru și alb, te izbea imediat aerul lui care sfida ravagiile vârstei. Deși adus de spate, continua să se comporte ca un om care își petrecuse viața stând drept în fața lumii și încă era hotărât să-și păstreze semeția de patrician. A venit încet, dar maiestuos, în fața orchestrei. A mulțumit pentru aplauzele puternice ale sălii pline, apoi a dat mâna cu primul violonist și i-a salutat sobru pe muzicienii Filarmonicii din Berlin. Urcându-se pe acel postament sculptat, cu spatele acum absolut țeapăn, cu umerii ridicați, avea o ținută maiestuoasă. A ridicat capul, dând de înțeles orchestrei și publicului deopotrivă că e gata. În sală s-a lăsat liniștea. Karajan a prelungit liniștea încă treizeci de secunde, forțându-ne să scăpăm de toate zgomotele periferice albe și să ascultăm doar imensa liniște a sălii. Apoi a ridicat bagheta și a făcut un gest scurt, indicând prima măsură. Un contrabas a executat o notă joasă, pizzicato, accentuată de tremoloul unui corn francez, apoi

orchestra a abordat o temă atât de tânguitoare, atât de plină de *tristesse*, încât era aproape ca o melancolică aducere aminte a lucrurilor din trecut. Pe de altă parte, simfonia asta — a noua și ultima pe care a compus-o Mahler înainte de șocanta lui moarte prematură la vârsta de cincizeci și unu de ani — era în foarte mare măsură o premoniție a morții care se apropia tot mai mult. În următoarele nouăzeci de minute, Mahler ne-a angajat într-un fel de bilanț existențial a ce înseamnă să trăiești: toate aspirațiile, toate pasiunile, toate obstacolele, schimbările norocului, iubirea care vine și pleacă. Dar, mai mult decât toate, sentimentul împuținării rapide a timpului, a faptului că suntem neajutorați în fața implacabilității lui și, la sfârșitul fiecărei narațiuni individuale, dispariția în bezna care e moartea.

Pe toată durata simfoniei n-am putut să-mi iau ochii de la von Karajan. Indiferent de curbura coloanei lui vertebrale, odată urcat pe podium, odată adâncit în vasta arhitectură muzicală a acestei simfonii, a fost absolut hipnotizant. Când ultimele acorduri s-au stins, a prelungit liniștea un minut bun — cu brațele ridicate, cu capul plecat.

Când, cu mare încetineală deliberată, von Karajan și-a coborât în sfârșit brațele, liniștea din sală a persistat, de parcă toată lumea era amuțită și uluită de ceea ce tocmai auzise. Apoi, ca la un semnal, sala a izbucnit în aplauze furtunoase.

După multe ovații, Karajan și-a condus în sfârșit instrumentiștii afară din scenă, după care publicul a părăsit în liniște sala. După o astfel de experiență profundă și transcendentă, întoarcerea la viața noastră individuală avea ceva umilitor. Dar poate de asta am ales acum să rememorez seara cu pricina. Începi să-ți dai seama de importanța unui eveniment — și implicațiile lui largi vizavi de viața ta — abia după ce el a intrat de mult în acel tărâm numit „memorie”.

Am plecat de la Filarmonică. Croindu-mi drum spre stația de metrou Anhalter Bahnhof, am hotărât, cu capul încă vâjâind de complexitatea mahleriană, că era mult prea devreme să mă întorc în camera mea imaculată de la Pensiunea Weisse. Așa că am luat-o spre sud și am mers până în Moritzplatz, cu intenția de a ajunge în locul în care femeia pe care o cunoscusem în avion trecuse de partea asta a planetei.

Însă când am ieșit în Kreuzberg, tot ce am putut să văd în fața mea era zăpada învârtejită, deoarece se pornise iarăși viscolul în timp ce eram în metrou. Acum vântul bătea atât de tare, încât cu greu vedeai la mai mult de doi pași. M-am uitat la ceas. Tocmai trecuse de zece și o parte din mine voia să facă stânga-mprejur și să dispară iar în adâncurile subterane, prinzând următorul metrou spre Savignyplatz. Dar în față era un bar — Die schwarze Ecke (Colțul Negru) —, iar metroul circula până la trei dimineață, așa că de ce m-ar fi împiedicat un viscol amărât să intru într-o bombă cu nume de roman de aventuri?

Cu capul în jos, am luat-o în susul străzii și am intrat în Die schwarze Ecke. Era vrednic de numele lui. Interiorul era zugrăvit în negru. Pe toată lungimea localului se întindea un bar din crom. Singura lumină provenea de la tuburile albastre care luminau frescele țipătoare ce acopereau suprafețele altfel negre. Toate erau de natură pseudoerotică, înfățișând un motociclist bărbos și o pipiță motociclistă în diverse poziții sexuale. Erau de un prost-gust desăvârșit. Dar, judecând după tatuajele de pe bicepșii motociclistului de la tejghea (dintre care unul înfățișa o femeie poziționată pe un penis în erecție), erau o temă estetică îndrăgită de personalul barului. Am comandat o bere Hefeweizen, precum și o vodcă, m-am suit pe un scaun înalt de bar și am început să-mi rulez o țigară. Din difuzoare se revărsa muzică heavy

metal, dar volumul era dat astfel încât să se poată purta o conversație. Nu că în această seară cu viscol, de ianuarie, ar fi fost mulți candidați la taifas. Doar un gen de punkist tânăr la bar și o femeie la fel de tânără cu un mic ac de siguranță, de culoare neagră, în nara stângă. Tipul avea părul negru, cu creastă, o barbă ca de țap, și era permanent încruntat. Fuma Lucky Strike și mâzgălea într-un bloc de desen. Când m-a auzit comandând berea și vodca, s-a uitat la mine cu dispreț și a întrebat:

— American?

— Corect.

— Ce dracu' cauți aici?

— Beau și eu un pahar.

— Și mă obligi să vorbesc cu tine în limba ta de rahat.

— Nu te oblig să faci nimic.

— Imperialist nenorocit.

Am dat-o imediat pe germană și am spus:

— *Nu sunt* imperialist — și nu-mi place să fiu etichetat doar după naționalitatea mea. Dar, întrucât este clar că îți plac clișeele naționaliste, poate ar trebui să-ți spun și eu ție ucigaș de evrei…

Am spus toate astea fără să mă gândesc. După privirea uimită a tânărului artist și a motociclistului de la tejghea, m-am întrebat dacă am să ies din Die schwarze Ecke cu dantura și degetele intacte. Dar atunci a vorbit punkista cu ac de siguranță în nas:

— Ești un măgar, Helmut, i-a spus ea printre dinți tipului artist. Ca întotdeauna, încercările tale de a te da mare nu fac decât să demonstreze cât de tâmpit și de limitat ești.

Artistul s-a uitat urât la ea. Dar atunci barmanul a spus:

— Sabine are dreptate. Ești un măscărici. Și acum trebuie să-i ceri scuze americanului.

Artistul a continuat să mâzgălească în blocul de desen și nu a spus nimic. Am hotărât că e mai bine

să-mi iau privirea de la el. Așa că am dat vodca pe gât, apoi m-am concentrat iar asupra țigării pe care o rulam între degete. A trecut un moment foarte lung, în timpul căruia am lins foița de țigară rulată, am pus țigara formată între buze și am aprins-o. În acea clipă m-am pomenit că tipul artist stătea în picioare alături de mine, cu un pahar. L-a pus jos lângă mine și a spus:

— Noi, ăștia din Berlin, avem tendința de a fi cam prea conflictuali. Fără resentimente.

A întins mâna. I-am luat-o și am spus:

— Sigur. Fără resentimente.

Și, ridicând păhărelul cu vodcă proaspăt adus, am spus: „*Prosit*” și l-am dat pe gât.

Dacă am fi fost într-un film, tipul mi s-ar fi prezentat, ne-am fi împrietenit pe loc și m-ar fi călăuzit prin Berlin. Aș fi făcut cunoștință cu o gașcă de pictori și scriitori ciudați. Și am fi plecat cu iubita și sora lui într-o excursie pe motociclete prin Bundesrepublik. Iar sora lui — să-i spunem Herta — s-ar fi dovedit a fi o pianistă de jazz talentată și ne-am fi îndrăgostit nebunește unul de celălalt. Ar fi existat o după-amiază la München când aș fi propus să dăm o fugă până la Dachau. Și, stând acolo în lagărul pustiu, privind crematoriul în timp ce ninsoarea cădea tăcută, am fi înțeles ce orori se pot petrece în lume…

Dar viața nu e un film. După ce mi-a făcut cinste cu vodca și și-a cerut scuze, pictorul și-a strâns schițele. Arătându-i barmanului degetul mijlociu, s-a întors și a ieșit în frig. Barmanul a râs încetișor, apoi i-a spus lui Sabine:

— Mâine o să se întoarcă — ca de obicei.

— E un dobitoc.

— Spui asta doar fiindcă ți-o trăgeai cu el înainte.

— Mi-o trăgeam și cu tine — și continui să beau aici. Dar poate că asta e fiindcă mi-a venit mintea la cap și nu s-a întâmplat decât o dată.

Spre cinstea lui, barmanul a zâmbit. Apoi Sabine mi-a strigat:

— Fă-mi cinste cu un pahar de ceva și mi-o trag și cu tine.

— E prima dată când mi se propune târgul ăsta, am spus.

— Nu e un târg, americanule. Ești aici. Iar mie nu mi-au mai rămas în buzunar decât trei mărci cu care vreau să-mi cumpăr țigări. Așa că vreau să-mi cumperi ceva de băut. Și mai vreau să ne-o tragem la noapte, întrucât nu vreau să dorm singură. Ai o problemă cu asta?

M-am străduit din greu să-mi maschez uimirea.

— Nu, am spus, nicio problemă.

— Atunci vino încoace și fă-mi cinste cu un pahar. De fapt, poți să-mi faci cinste cu multe pahare.

Sabine bea rom cu coca-cola — o porție triplă de rom Bacardi turnată în băutura răcoritoare.

— Știu că e o chestie destul de adolescentină să beau Cuba Libre, a spus ea. Treaba e că îmi plac efectele alcoolului. Dar nu-mi place gustul.

Am descoperit că Sabine era din Hanovra, că făcea sculpturi din pastă de hârtie și că tatăl ei era pastor luteran, cu care ea nu mai vorbea de mult, în timp ce mama ei fugise cu un bărbat care vindea produse agricole și pe care ea îl considera un mic burghez nesuferit. Nu mi-a pus întrebări despre mine — m-a întrebat doar de unde sunt („da, am auzit de Manhattan”) și cu ce mă ocup („toți americanii din Berlin sunt scriitori”). Dar, după tonul ei lipsit de interes, era clar că erau simple întrebări de complezență. Asta nu mă deranja, deoarece părea să-i placă foarte mult să vorbească despre ea într-o manieră care oscila între laudă de sine și imparțialitate ironică. A băut două Cuba Libre triple și a fumat șase țigări în cele patruzeci și cinci de minute cât am proptit barul. Apoi, când barmanul a anunțat că e ora închiderii, m-am întors spre Sabine și am spus:

— Știi, dacă preferi să-ți retragi invitația, e în regulă.

— Ăsta e modul tău de a spune că nu vrei să-ți petreci noaptea cu mine?

— Deloc. Spuneam doar că nu vreau să te simți obligată să…

— Mereu sunt americanii atât de complicați când e vorba de sex?

— Absolut, am spus, zâmbindu-i. Stai departe de aici?

— La vreo două minute.

Am aruncat niște bani pe bar și am ieșit pe ușă, ținându-ne unul de altul pentru a face față forței combinate a viscolului și a cantității excesive de alcool. Locuința ei se afla într-o clădire dărăpănată mâzgălită cu graffiti. Era o cameră la etajul cinci al unui bloc fără lift, o cameră foarte mare cu o saltea pe podea, un pick-up stereo, discuri și cărți stivuite neglijent, o bucătărie improvizată constând dintr-o plită electrică și un frigider mic, și haine împrăștiate peste tot. Era limpede că ordinea nu era punctul forte al Sabinei. Dar pe mine m-au interesat mai puțin veșmintele împrăștiate și scrumierele pline de dădeau pe afară decât sculpturile din pastă de hârtie reprezentând animale mutilate, atârnate pe pereți. Dacă n-aș fi fost atât de beat, m-ar fi tulburat. Dar așa, m-am uitat la ele cu un zâmbet uimit.

— George Orwell trăiește, am spus.

Ea a râs și a scos o țeavă mică și o porție mare de hașiș. În timp ce Scorpions răcnea în difuzoare, am fumat hașiș și apoi ne-am scos unul altuia hainele și, foarte amețiți de drog și alcool, am făcut dragoste pe saltea. Actul în sine nu-l mai țin minte — doar că, mulțumită hașișului, a ținut foarte mult. A avut genul de intensitate care, în alte condiții, cu un grad scăzut de beție, te-ar fi putut face să te gândești că treaba asta era ceva mai mult decât plăcerea carnală împărtășită de doi străini într-un oraș troienit din Europa de Est. Când am

terminat, am adormit amândoi. Ne-au trezit la amiază zgomotul traficului și o ceartă conjugală în limba turcă, venind de la un etaj învecinat. Sabine s-a ridicat într-un cot, s-a chiorât curioasă la mine, apoi a întrebat:

— Cum ziceai că te cheamă?

I-am spus. S-a uitat la ceas și a zis:

— Rahat! De zece minute trebuia să fiu la lucru.

În cinci minute eram îmbrăcați și ieșeam pe ușă. Era o dimineață rece și strălucitoare, cu zăpada adunată în troiene mari la marginea carosabilului.

— Trebuie să fug, a spus ea, dându-mi un pupic pe buze.

— Pot să te mai văd? am întrebat.

S-a uitat la mine și a zâmbit. Apoi a spus:

— Nu.

Și a dispărut după colț și dusă a fost.

Dacă n-ar fi fost așa de frig și dacă nu mi-ar fi fost atât de foame, poate aș fi rămas pe strada aia, ametit de expedierea rapidă din dimineața de după, al cărei subiect tocmai fusesem. Așa, însă, am hotărât că am nevoie de un mic dejun întârziat. Dar când m-am răsucit în loc, uitându-mă după o cafenea în capătul străzii, m-am pomenit față în față cu Zidul. Luat pe nepregătite, am avut senzația că am primit o palmă peste obraz. Răsucindu-mă iar, am examinat clădirile murdare, tomberoanele de gunoi care dădeau pe-afară, pe tipul cu pantaloni de piele rupți și lanțuri atârnânde de pulpa dreaptă, pe nemțoaica în vârstă care clipea mărunt din cauza soarelui, în timp ce încerca să înainteze cu bastonul pe poteca de gheață, pe cei doi tineri duri cu capete rase, care arătau de parcă se pregăteau să spargă un apartament… întregul ciudat peisaj stradal à la Bruegel, care era acest colț al Kreuzbergului.

Apoi, răsucindu-mă la loc, m-am uitat drept la banalitatea solemnă care era Zidul. Și m-am gândit: *Da, aici va fi scrisă cartea. Da, aici este locul meu*.

După un pelerinaj rapid la Punctul de control Heinrich Hein, am luat-o iarăși spre vest în mijlocul Kreuzbergului, hotărât ca, până la căderea nopții, să găsesc aici un loc pe care să-l numesc al meu.

Trei

Să nu subestimați niciodată felul în care întâmplarea guvernează o foarte mare parte a existenței noastre. Să nu subestimați niciodată însemnătatea faptului de a fi la locul potrivit în momentul potrivit. Să nu subestimați niciodată felul în care toți suntem ostaticii ritmurilor haotice ale vieții.

Ia gândiți-vă:

Plec de la Filarmonică, cu gândul de a mă întoarce la pensiunea mea. În loc de asta, mă hotărăsc să caut un bar în Kreuzberg. La ieșirea de la metrou, cât pe ce să fac cale întoarsă din cauza viscolului. Dar trec drumul și intru într-un bar. După un schimb de vorbe urâte cu un pictor ajung să vorbesc cu o femeie cu un ac de siguranță în nas. Petrecem noaptea împreună. Dimineața următoare, când ne sculăm, ea îmi dă papucii. Mă pomenesc pe o stradă. O iau din loc și mă duc să mă uit la punctul de control. Apoi intru în prima cafenea pe care o găsesc. La intrare, dau cu ochii de un anunț pe perete, scris în engleză:

PRIMESC ÎN GAZDĂ. Artist cu o cameră în plus caută chiriaş. Chiria rezonabilă. La fel şi locuința. Primesc cereri numai de la suflete louche.

Pe anunț era și un nume: Alastair Fitzsimons-Ross. Și un număr de telefon. Le-am copiat pe amândouă. *Fitzsimons-Ross. Trebuie să fie britanic. Şi încă unul pretenţios, ţinând cont de condiția „numai suflete* louche". Apoi am băut câteva cești de cafea turcească, tare, am mâncat o bucată de baclava și am cerut permisiunea să dau

un telefon. Bărbatul de la tejghea — ochi de câine bătut, mustață pleoștită, o țigară între dinții pătați — m-a taxat cu 20 de pfennigi pentru acest privilegiu. M-am uitat la ceas. Douăsprezece patruzeci și nouă. Am format numărul. Telefonul a sunat de paisprezece ori. Eram pe cale să închid când a răspuns un glas. După consternarea profundă care însoțea acest glas mi-am dat seama imediat că, la fel ca mine, și domnul de la capătul firului se culcase târziu.

— *Întotdeauna* suni oamenii atât de al dracului de devreme?

Glasul era profund, rafinat. Cu un accent pe care l-aș fi descris accent BBC, doar că mai puțin sacadat.

— E aproape ora unu, am spus. Și la telefon e Alastair Fitzsimons-Ross?

— Cine dracu' întreabă?

— Mă numesc Thomas Nesbitt.

— Și ești un american nenorocit.

— Ești foarte perspicace.

— Și, ca majoritatea americanilor nenorociți, te scoli în fiecare dimineață la cinci cu nenorocitele tale de vaci, așa că n-ai nicio reținere să suni pe cineva atât de devreme.

— Întâmplător sunt din Manhattan, așa că nu mă pricep deloc la vaci. Și abia ce m-am trezit eu însumi la amiază.

— Telefonul ăsta are vreun rost?

— Am sunat cu privire la cameră. Dar întrucât se pare că am început cu stângul…

— Stai așa, stai așa…

A urmat un acces de tuse feroce; aceeași tuse pe care o am și eu ori de câte ori întrec măsura cu țigările cu o seară în urmă.

— Fir-ar a dracului de tuse! a spus el în cele din urmă când tusea i s-a domolit.

— Ești bine?

— N-am nimic pe care să nu-l vindece un transplant de organ. Spuneai că te interesează

camera?

— Exact.

— Ai un nume?

— Ți l-am spus deja.

— Așa e, așa e. Dar e atât de al dracului de devreme…

— Poate ar trebui să te sun la altă oră.

— Mariannenstrasse, numărul cinci. Numele e pe sonerie. Etajul trei. Acordă-mi o oră.

Și telefonul a murit.

Următoarea oră mi-am petrecut-o rătăcind prin Kreuzberg. Mi-a plăcut ce am văzut. Clădiri rezidențiale din secolul al nouăsprezecelea în diverse stadii de degradare, dar încă impunătoare în soliditatea lor. Graffiti peste tot, o mare parte din ele având legătură cu încălcarea drepturilor omului de către guvernul turc (mi-am notat în carnet diverse slogane și, mai târziu, am pus să-mi fie traduse), iar altă parte, după cum aveam să descopăr, constând în obișnuitele chestii anarhiste germane despre eviscerarea statului burghez, capitalist. Kreuzbergul nu avea absolut nimic burghez. Am examinat câteva cafenele mici, dar toate mi-au amintit de versiunile germane ale vechilor taverne ale generației *beat* care, în tinerețea mea, străjuiau Greenwich Village. Barurile pe care le-am remarcat erau fie genul de localuri heavy metal în care mă aventurasem seara trecută, fie obișnuitul local de stil vechi *Bierstube*, fie enclave turcești. Acestea erau luminate cu tuburi fluorescente și populate de bărbați cu ochii duși în fundul capului și tichii, care fumau în draci, beau rachiu și apoi cafea, și fie vorbeau conspirativ, fie se uitau în gol cu privirea celor singuratici, a celor exilați, a celor dați la o parte. Acești bărbați puteau fi văzuți peste tot pe străzi. La fel și grupurile de turcoaice care purtau broboade musulmane (sau, foarte rar, *chador*-ul complet) și își plimbau copiii în landouri sau cărucioare-sport și sporovăiau neîncetat între ele.

Pretutindeni erau skinhead și fete punkiste stil Sabine, toți rași în cap sau cu părul făcut țepi și cu pometii împodobiți cu tatuaje. Erau și drogații care săreau în ochi — pământii la față, emaciați, cu acea expresie apatică, pierdută a toxicomanului care își așteaptă următoarea injecție. Erau o grămadă de localuri unde se serveau chiftele arăbești, de mazăre, și pizzerii ieftine și genul de buticuri care vând paltoane militărești și geci de motocicliști și cizme grele. Cei rafinați, cei înstăriți, cei *au courant* nu aveau loc în Kreuzberg. Kreuzbergul era ieftin. Era ordinar. Era pestriț și profund eterogen. Era cu adevărat boem — nu unul dintre presupusele cartiere boeme în care se mutaseră muncitorii calificați cu bani și în care singurii artiști care locuiau acum erau cei foarte bogați. După această inspecție scurtă, am înțeles clar că era un cartier în care se adunaseră outsiderii; unde era cu putință să găsești un fel de punct de sprijin într-o lume altfel rezervată și dificilă. În timpul lungii mele plimbări pe străzile înguste și lungi n-am putut să nu-mi spun: *Acesta este unul dintre locurile alea care oferă adăpost ieftin și discreție absolută tuturor nou-veniților. Ai putea să ancorezi aici și să trăiești cu foarte puțin. Ai putea să renunți la ambiție și să exiști pur și simplu*. Era o *tabula rasa* urbană, pe care puteai să-ți trasezi propriul set de reguli; propriul *modus vivendi* pentru această perioadă din viață.

Mariannenstrasse 5 era o clădire contrariantă. Era de două ori mai mare decât celelalte blocuri de locuințe de pe stradă. Și părea condamnată de către consiliul local de sistematizare. Ferestrele de la parter erau bătute în scânduri. Ușa din față arăta de parcă cineva ar fi încercat în mod repetat să intre lovind-o cu piciorul. Pe pereți, straturile de graffiti se suprapuneau, astfel încât niciun slogan nu era lizibil. Alături de clădire era o băcănie mică — *ein Lebensmittelgeschäft* — care părea că era chitită să încalce legea sănătății, deoarece fructele și

legumele expuse aveau mucegai pe ele. La tejghea era un turc mititel (sau, cel puțin, eu am presupus că e turc) care prepara un sendviș pentru un client și, în același timp, fuma o țigară. Mai departe, la capătul străzii, dincolo de un parc mic, se înălța amenințător Zidul. De la distanța asta am putut să văd partea de sus a ceea ce semăna cu niște clădiri mari de locuințe în stil sovietic, aflate la doar câteva sute de metri de cealaltă parte a acestei bariere internaționale. Asta era cealaltă ciudățenie a Kreuzbergului. Frontiera lui estică se sprijinea complet de Zid. Oriunde te întorceai dădeai cu ochii de el.

Am apăsat butonul soneriei pe care scria „Fitzsimons-Ross". Niciun răspuns. Am apăsat iar și am așteptat treizeci de secunde. Am apăsat a treia oară. Acum, în sfârșit, un bâzâit slab mi-a dat de înțeles că pot să intru pe ușa din față. Am intrat. Holul era friguros ca o peșteră. Am închis ușa după mine și mi-am văzut respirația ca un abur. Primul lucru care mi-a atras atenția au fost pereții. Erau din zidărie nezugrăvită, ciobită și poroasă, neinspirând încredere în structură. Lângă casa scării era un mănunchi de cutii poștale prăpădite. Pardoseala de gresie de sub picioarele mele urma tema arhitecturală generală a uzurii. Singura lumină provenea de la un tub fluorescent.

Am luat-o pe scări. La primul etaj era o singură ușă pe care era vopsit grosolan semnul dolarului, acesta fiind tăiat de un uriaș X roșu, lângă care erau cuvintele „*Kapitalismus ist Scheisse!*" La etajul următor ușa era acoperită cu sârmă ghimpată, cu o mică deschizătură prin care se ajungea la broască și la clanță. Fie proprietarul trimitea lumii exterioare mesajul „Intrarea interzisă", fie era un sado-masochist căruia îi plăcea riscul de a-și sfâșia carnea de fiecare dată când intra în apartament. Oricum ar fi fost, am răsuflat ușurat că nu era ușa locuinței lui Fitzsimons-Ross.

Aceasta era la etajul următor. Când am ajuns la el am văzut că ușa avea același stil ca și celelalte, numai că asta era vopsită în alb într-un fel în care permitea ca vechiul ei finisaj maro să scoată în evidență vopseaua albă aplicată cu artă. Din interior se auzea ceva puternic și baroc — un *Brandenburg Concerto*? Am bătut cu pumnul în ușă. S-a deschis. Am băgat capul înăuntru și am simțit aroma distinctivă, medicinală de vopsea. Mă aflam într-o încăpere uriașă. Pereții erau zugrăviți în alb — peste tot văzându-se clar urme late lăsate de bidinea. Spoturi mari, industriale erau concentrate pe toți cei patru pereți. Am văzut două pânze supradimensionate, capricioase studii geometrice de culoare — albastru-ultramarin intens schimbându-se în nuanțe azurii, bleumarin, cobalt — împodobind doi pereți. Pe peretele din fund, la o distanță de doisprezece metri buni, era o masă lungă plină de vopseluri, cârpe murdare și mai multe pânze în diverse stadii de lucru. Dar ce m-a izbit cel mai tare la această încăpere stil atelier — pe lângă evidentul talent cu care fuseseră pictate tablourile de pe pereți — a fost ordinea. Da, era un spațiu tăiat grosolan, dușumeaua era goală și nefinisată, chicineta de lângă zona atelierului, dotată cu minimul necesar. Mobilierul consta dintr-o măsuță de zinc, două scaune simple din lemn curbat și o canapea ca vai de lume peste care fusese aruncată o pânză albă. Cu căldura stătea cam prost — spațiul fiind atât de mare, încălzirea lui permanentă era, fără doar și poate, prohibitiv de scumpă. Totuși, în ciuda austerității încăperii, m-am atașat imediat de ea. Artistul care locuia aici își lua munca în serios și nu cedase în fața mizeriei din La Bohème.

— Așadar, ai intrat singur.

Glasul — acea intonație BBC, ridicată la un strigăt puternic pentru a acoperi muzica asurzitoare a lui Bach — venea de lângă o scară dintr-un colț al camerei. M-am răsucit în loc și m-am pomenit

uitându-mă la un bărbat în jur de treizeci și cinci de ani, extraordinar de înalt, slab ca un țâr, cu piele pământie, pometi căzuți, dinți îngrozitori și ochi de un albastru electric care se potrivea cu ultramarinul din tablourile lui. Era îmbrăcat cu o pereche de jeanși decolorați, un jerseu cu guler colant, de culoare neagră, care nu-i ascundea deloc emacierea evidentă și era încălțat cu o pereche de cizme scumpe din piele tăbăcită, cu șireturi până sus, stropite cu vopsea. Însă ochii lui erau extraordinari de magnetici. Aveau răceala ghețurilor polare, evidențiată de cearcănele adânci în formă de semilună, și lăsau să se înțeleagă o concepție despre lume atât insolentă, cât și vulnerabilă. Am sesizat de la bun început că și aroganța lui verbală era de fațadă. La urma urmelor, aroganța maschează întotdeauna nesiguranța.

— Ai intrat singur, a strigat el din nou, acoperindu-l pe Bach.

— Ușa era deschisă.

— Așa că te-ai hotărât, pur și simplu, să consideri că ești la tine acasă.

— Nu fac cafea în bucătăria ta.

— E o aluzie? E felul tău de a-mi spune că ai vrea o ceașcă de ceva?

— N-aș zice nu. Și, dacă nu te superi, dă muzica mai încet.

— Obiectezi la Bach?

— Deloc. Dar mi-e greu să răcnesc pentru a acoperi un Brandenburg Concerto.

O idee de zâmbet din partea lui Alastair Fitzsimons-Ross.

— Un american cult. Ce surprinzător!

— Nu atât de surprinzător precum un britanic arogant.

S-a gândit o clipă la asta, apoi s-a dus la pick-upul din zona atelierului și a ridicat brațul de pe disc.

— Nu sunt britanic. Sunt irlandez.

— După vorbă, nu pari.

— Am mai rămas în țară o mână de oameni care vorbesc așa.

— Britanici pe ducă?

— Stai bine cu argoul irlandez.

— Există americani care citesc și călătoresc.

— Vă adunați toți o dată pe an într-un restaurant și faceți schimb de povești?

— De fapt, ne întâlnim într-o braserie. Cum rămâne cu cafeaua?

— Ce nepoliticos sunt! Dar, din păcate, eu beau numai ceai. Ceai și vodcă și vin roșu.

— Am să aleg ceaiul.

— Dar băutură consumi?

— Da.

S-a îndreptat spre bucătărie și a luat un ibric destul de prăpădit și ruginit.

— Ce ușurare! Zilele trecute au venit la ușa mea niște compatrioți ciudați de-ai tăi. Semănau cu niște zombi zâmbitori, erau îmbrăcați cu costume albastre foarte urâte și aveau la rever ecusoane cu numele lor.

— Mormoni?

— Întocmai. Le-am oferit o ceașcă de ceai și s-au uitat la mine de parcă aș fi cerut să mă culc cu o soră de-a lor.

— Au o chestie cu tot ce conține cofeină. Ceai, cafea, coca-cola. Sunt interzise și țigările și alcoolul.

— Deci așa se explică de ce au pălit când mi-am aprins o pipă. Ai ceva împotriva pipatului?

— Te referi la țigări?

— Oh, da, am uitat că voi, americanii, interpretați diferit cuvântul ăsta.

— Ce-ar fi să renunți acum la sintagma „voi, americanii”?

Am spus asta fără supărare sau iritare — dimpotrivă, cu un zâmbet ironic pe față.

— Ești extrem de direct, domnule newyorkez. Și trebuie să recunosc că ți-am uitat numele.

I l-am spus. Apoi el a zis:

— Dă-mi voie să ghicesc. Fiind un tip serios, preferi să ți se spună Thomas în loc de Tom sau, Doamne ferește, Tommy.

— Thomas merge.

— Atunci am să-ți spun Tommy. Sau poate Tommy-Boy, doar ca să nu fie ca tine. Așadar, Tommy-Boy, fumezi?

— Nu sunt mormon… și da, îmi rulez singur țigările.

— Îl imiți pe John Wayne.

— Spui o grămadă de prostii, pentru un bărbat evident talentat.

Ultima parte a frazei mele i-a atras atenția. După ce a luat ibricul de pe foc și apoi a opărit un ceainic mare din porțelan maro înainte de a lua o cutie de tablă de un verde- închis, de a o deschide și de a pune în ceainic trei linguri de ceai, a întrebat:

— Ce te face să crezi că am un dram de talent?

— Cele două pânze de pe pereți.

— Vrei să cumperi una?

— Dacă sunt aici ca să închiriez o cameră, mă îndoiesc că îmi pot permite prețurile tale.

— De unde știi că sunt foarte scump?

— E doar o bănuială.

A turnat în ceainic apa clocotită, a pus capacul și s-a uitat la ceas.

— Are nevoie de patru minute ca să se infuzeze ca lumea… în afară de cazul în care ești unul dintre nefericiții cărora le place ceaiul de culoarea urinii diluate.

— Urina închisă la culoare o să-mi facă bine.

Mi-a azvârlit un pachet de Gauloise mototolit.

Am prins pachetul, m-am servit cu o țigară, am aprins-o, am tras adânc un fum — și am avut acea senzație metalică, de țeavă de eșapament, care însoțește întotdeauna fumatul unei țigări Gauloise.

— Cam cât crezi că face una dintre picturile astea? m-a întrebat Fitzsimons-Ross.

— Nu mă pricep deloc la piața de artă… mai ales la cea europeană.

— Dacă am fi fost în Galeria Kirkland din Belgravia — unde expun eu de obicei —, ai fi plătit cu puțin sub trei mii de lire pentru privilegiul de a atârna pe perete un Fitzsimons-Ross.

— Ăștia-s bani grei.

— *Semi*grei. Eu nu sunt în liga lui Francis Bacon sau Lucian Freud. Totuși, David Sylvester m-a comparat odată cu Rothko. Îl știi pe Sylvester.

— Din păcate, nu.

— Este probabil cel mai influent critic de artă de după război din Marea Britanie.

— Bravo ție. Și are dreptate. Tablourile alea două au în mod clar un spectru de culori care te duce cu gândul la insula grecească a lui Rothko.

— Ăsta-i un lucru ușor.

— Nu-ți place să fii comparat cu Rothko?

— Nu atunci când sunt total în dezacord cu tot ce reprezintă Rothko.

— Adică?

— Perspectiva geometrică sumbră. Portaluri nenorocite în fiecare colț al nenorocitelor lui tablouri funebre. Toate tonurile alea de pământ roșu ca sângele se preschimbă în nuanțe sumbre și mohorâte ca mila de sine.

— Cred că vorbeam despre faptul că folosești culori și forme rectangulare.

— Și asta mă face să semăn cu Mark *Götterdämmerung* Rothko?

— Ești primul artist pe care l-am întâlnit care nu-l admiră.

— Deci ți-ai pierdut virginitatea Rothko. Eu te-am deflorat.

— Iar eu ar trebui să râd pe înfundate sau să mă simt foarte jignit de un astfel de comentariu extrem de stupid? Nu-mi face deloc plăcere să ți-o spun, dar tablourile tale dovedesc un talent adevărat. Pe de altă parte, replicile tale spirituale sunt de rahat.

Fitzsimons-Ross nu a spus nimic. Și-a stins țigara și a turnat ceaiul. Apoi a deschis frigiderul mic în care erau câteva sticle de vin, câteva sticle de bere, un compartiment congelator, deschis, din care ieșea în afară o sticlă de vodcă rusească (sau cel puțin eu am presupus că e vodcă, deoarece eticheta de pe ea era scrisă cu litere chirilice) și o singură sticlă de lapte. A întins mâna după sticla de lapte, i-a scos dopul și a turnat în ceaiul meu așa de mult lichid alb, încât ceaiul a căpătat brusc o nuanță deosebit de neapetisantă — culoarea unei bălțoace de pe stradă.

— Nu te uita așa de îngrozit, a spus el. Așa trebuie băut ceaiul. Zahăr?

Am acceptat o linguriță cu vârf. Mi-a indicat unul dintre scaunele din lemn curbat. M-am așezat. Și-a aprins altă Gauloise, apoi a întrebat:

— Deci, lasă-mă să ghicesc. Scrii. Și te afli aici ca să scrii Marele Roman American sau o aiureală de felul ăsta.

— Da, scriu. Dar nu romane.

— Oh, Doamne, să nu-mi spui că ești un nenorocit de poet! Am cunoscut prea mulți poeți nenorociți în singurul an pe care l-am petrecut la Trinity College din Dublin. Toți miroseau și aveau dinți stricați și ardeau gazul în bodegi precum McDaid, supărați pe lume, spunându-și unul altuia ce geniali sunt, ocărând redactorul-șef al nu știu cărei reviste de doi bani că a îndrăznit să propună scurtarea unui editorial sau două și, în general, făcându-i pe toți din apropiere, care îi auzeau, să nu vrea să mai citească niciodată vreo poezie.

— Nu că tu ai avea o părere strașnică despre astfel de lucruri.

— Mă bucur că ai observat asta.

— Oricum, nu sunt vreun „nenorocit de poet”.

I-am spus pe scurt ce făceam, menționând cartea care a fost publicată și cartea care fusese contractată.

— Aș putea să văd și eu cartea asta? a întrebat el.

— Da, ai putea. Ești din Dublin?

— De lângă Dublin. Din Glendalough. Ai fost vreodată acolo?

— O dată. Powerscourt. Glendalough. Roundwood.

— Roundwood e parohia mea.

— Și foarte frumoasă, pe deasupra.

— Roundwood House era casa parohială a familiei. O casă mare, clasică, angloirlandeză. Înainte ca tata să piardă tot.

— Și cum a făcut asta?

— În obișnuitul fel irlandez. Băutură și datorii.

— Pare o poveste bună. Spune-mi mai multe.

— Ai de gând să-ți notezi toate astea după aceea și, poate, să le folosești împotriva mea?

— Sunt scriitor — așa că, da, există riscul ăsta. Dar chiar te îngrijorează asta?

— Deloc. Pe de altă parte, cine o să citească ce scrii tu?

— Ultima mea carte s-a vândut în patru mii de exemplare, așa că…

M-a studiat cu atenție.

— Nu pot să te enervez, nu-i așa?

— Nu mă îndoiesc că vei încerca mai departe. O întrebare scurtă, înainte să văd camera. E liniște? Deși sunt de acord cu gusturile tale în materie de muzică… tot timpul o dai așa de tare?

— În mod frecvent, da.

— Atunci nu are rost să discutăm despre cameră, deoarece n-am să pot să locuiesc într-o casă unde muzica e dată la maximum.

— Suntem *artiști sensibili*, așa-i?

— Am nevoie de liniște când scriu, atâta tot.

— Iar eu am nevoie de banii de chirie pe care mi-i vei da — așa că poate ajungem la o înțelegere. Mai ales că, de obicei, pictez în liniște.

— Atunci de ce ai spus că asculți muzica dată la maximum.

— Fiindcă am avut chef să fiu javră… ceea ce și sunt în majoritatea timpului.

— Deci, dacă iau camera, am cuvântul tău că atunci când scriu sau dorm…

— O să fie liniște.

Dată fiind plăcerea lui de până acum de a mă înțepa și a mă lua peste picior, m-a mirat să-l aud rostind această propoziție cu atâta seriozitate dătătoare de încredere. În ciuda contractului important cu galeria din Londra, banii erau în mod clar o problemă — aducerea în discuție a tatălui său risipitor era un indiciu în plus că acesta era un bărbat care își făcea griji că o să-și poată păstra acoperișul de deasupra capului.

— Și cât e pe lună camera? am întrebat.

— Să vorbim despre asta după ce o vezi.

Apoi, lăsând jos ceașca de ceai, a spus:

— Gata pentru un tur de inspecție?

Ne-am ridicat.

— Aici jos e tărâmul meu. Atelierul, bucătăria, camera de zi. De dormit, dorm acolo…

A arătat o ușă de lângă un colț îndepărtat al zonei-atelier. Era deschisă — și am putut să văd un pat dublu, făcut ireproșabil, cu așternuturi apretate, ultraalbe.

— Ai trăit în Grecia, nu-i așa?

— E chiar atât de evident?

— Absolut. Pereții albi. Cerul și azuriul din pânzele tale. Ce naiba cauți aici, unde-i așa de frig, unde totul e cenușiu… și Zidul la doar câțiva metri depărtare?

— Ce cauți și tu. Am fugit și acum îmi duc existența într-un loc accesibil financiar, cu nerv. Oh, Santorini era foarte accesibil. Anul pe care l-am petrecut acolo a fost sublim, dar și lipsit de interes. A fost ca atâția bărbați cu care m-am culcat acolo și în altă parte. Foarte frumos, foarte frivol.

Așadar, lăsase să-i scape un adevăr în conversație, deși era un adevăr pe care îl ghicisem deja.

— Toți iubiții tăi sunt ca insulele grecești? am întrebat.

Fitzsimons-Ross a râs cu poftă, apoi a început să tușească.

— Aș vrea eu! a spus. Dar deja știi prea multe. Să mergem sus, să-ți arăt unde ai să locuiești.

— Ce te face să crezi că mă mut la tine?

— Faptul că nu ești un toxicoman mizerabil, iar ceea ce-ți ofer eu aici e depravare îngrijită.

— *Depravare îngrijită*, am repetat eu. S-ar putea să fur asta.

După bucătărie era o mică scară în spirală care ducea la un fel de mezanin alcătuit din trei încăperi: un spațiu-atelier mare, o bucătărie micuță, un dormitor, o baie. Bucătăria era utilată minimalist: un frigider mic, o plită și un cuptor micuț, o chiuvetă. Dormitorul separat era la fel de minuscul, dar tot era destul loc pentru o cabină de duș. Într-un colț al micului dormitor era un pat dublu, simplu și un șifonier. Dar spațiul-atelier avea în jur de treizeci și șase de metri pătrați, adică era foarte mare. O canapea veche, acoperită cu o husă de pânză crem. O masă simplă, care avea să fie mai mult decât potrivită ca masă de lucru. Lucrul cel mai plăcut la acest spațiu era faptul că vopseaua de pe tot mobilierul fusese înlăturată și el fusese apoi lăcuit în culoarea lui naturală. Acest lucru și pereții albi confereau locului o curățenie ascetică. Mi-a făcut impresia unui refugiu neutru ideal din dezordinea care pândea pe străzile de dincolo de el, ca să nu mai spun de cea din bârlogul de jos al lui Fitzsimons-Ross.

Dar asta era treaba care mă intriga la viitorul meu coleg de apartament. La prima vedere mi se păruse cel mai indiferent observator, foarte depravat, spurcat la gură. Dar din ce reușisem să văd în fugă din spațiul lui de lucru și de trai — și din apartamentul pe care urma să-l numesc al meu (și pe care îl amenajase în mod evident astfel încât să-i oglindească spațiul de jos) — era foarte

tipicar. Lucru care m-a făcut să mă întreb dacă, la fel ca mine, a înțeles că modul în care se prezintă lucrurile conferă o liniște interioară profundă și că abordarea disciplinată a treburilor gospodărești îți permite să fii saturnalian în multe alte domenii. Pe de altă parte, nu cred că mi-am dat seama la acea vreme de acest lucru. Tot ce am văzut a fost faptul că Fitzsimons-Ross avea un aer de Isherwood irlandez și știa să dea dovadă de bun-gust cu un buget minim.

— Frumușel, am spus. Sper că mi-l pot permite.

— Unde stai acum?

I-am spus de Pensiunea Weisse, adăugând că îmi convenea.

— Atunci rămâi la Savingyplatz și scrie despre vecinii tăi bancheri. Sau despre patronul sălii de expoziție care face un profit de cinci milioane de mărci pe an. Aici, în Kreuzberg, vezi drogați făcându-și nevoile pe stradă și brute de turci, bătându-și nevestele. Și ajungi să mă vezi în flagrant cu un prostituat tânăr sau un finlandez depresiv pe care l-am agățat la Die schwarze Ecke.

— Știu bine locul ăla. Am nimerit în el aseară.

— Și ai plecat din el însoțit?

— Cum ai ghicit?

— E vorba de Die schwarze Ecke — unde toată lumea din Kreuzberg se duce să procure droguri și să agațe pe cine stă la bar în seara aia și nu arată prea dus cu sorcova. Asta-i treaba cu bordelul ăla. Toți știm că e toxic. Dar toată lumea îl frecventează din exact aceleași motive. Dacă vrei să faci rost de niște hașiș, singurul tip de încredere de acolo este Orhan. Un pitic turc — și grăsan. Dar hașișul pe care îl vinde el… *premier cru*.

Și-a aprins încă o țigară. Apoi a întrebat:

— Așadar, iei apartamentul?

— Cât vrei pe el? Nu prea am bani.

— Vrei să spui că n-ai crescut într-o casă de pe Park Avenue cu o servitoare negresă pe nume Beulah?

— Casa era un apartament mic cu trei camere dintr-un colț urât al 2nd Avenue.

— Ah, un băiat cu ceva de dovedit!

— Exact ca tine. Tot nu mi-ai spus cum a tocat tatăl tău toți banii familiei.

— Poate nici n-am să-ți spun.

— Deci cât vrei pe lună?

— O mie de mărci.

— Asta e mult mai mult decât apartamentul meu din New York.

— Ăsta e practic un apartament separat, de sine stătător.

— Dintr-un colț al Berlinului mai puțin decât respectabil, unde știi că aș putea închiria o garsonieră cu trei sute. Atâta sunt pregătit să plătesc pentru locuința asta. Inclusiv încălzirea.

— Nu pot.

— Atunci, îmi pare bine de cunoștință.

M-am întors și m-am îndreptat spre scară.

— Cinci sute, a spus el.

— Trei cincizeci. Ultima ofertă.

— Patru sute douăzeci și cinci.

— Nu. Dar mersi pentru ceai.

— Ești cu adevărat o javră newyorkeză, așa-i?

— Adică?

— Halitor de bani.

Ăsta o fi un sinonim pentru „evreu”? m-am întrebat, dar n-am spus nimic. În afară de:

— Să știi ceva, amice… chiar nu-mi place tonul tău.

— Trei cincizeci, atunci, a spus el, lucru ce dovedea disperarea.

Am întins mâna. A luat-o.

— Batem palma? am întrebat.

— Așa cred. Încă ceva: aș vrea și garanția pe-o lună, în caz că…

— Ești proprietarul apartamentului ăsta?

S-a înecat cu fum și a tușit.

— Eu să dețin ceva? a spus el, accentuând fiecare cuvânt. Ce idee extraordinară! Am un

proprietar turc foarte urâcios — un adevărat baștan cu lanțuri de aur și trepăduși și un Mercedes negru cu care patrulează pe străzile Kreuzbergului. Mă disprețuiește. Sentimentul e reciproc. Dar am de trei ani locuința asta și m-a lăsat să o renovez în schimbul unei chirii mai mici. Dar acum, că arată mult mai bine decât mizeria care era la început când m-am mutat…, firește că a crescut chiria cu patru sute pe lună.

— De aici nevoia unui coleg de apartament.

— Din păcate. Și să nu mă înțelegi greșit, dar nu-mi place deloc ideea că o să stai sus. Nu că ai fi o pacoste. Pur și simplu, nu vreau companie.

Era evident că Fitzsimons-Ross nu pierdea niciun prilej să se dea mare. Am știut de la bun început că relația mea cu individul nu o să fie chiar simplă. Dar, la fel ca Kreuzbergul în sine, simțeam că neliniștea lui — și nevoia de a concura cu mine cu privire la toate — se putea dovedi stimulatoare.

— Deci vrei să fii singur, am spus. Poți să o faci pe Greta Garbo dacă vrei.

De data asta chiar am coborât scara.

— Bine. Bine! a strigat el după mine. Am să-mi țin afurisita asta de gură.

— Mă întorc în câteva ore cu niște bani, am spus.

— Poți să-mi plătești garanția și chiria pe o lună în avans?

— Cred că da. Ai să fii aici la șase?

— Dacă te întorci cu bani, categoric.

M-am întors la Pensiunea Weisse și am luat din geamantan câteva cecuri de călătorie, pe care le-am schimbat în bani la o bancă din apropiere. După ce am stat o vreme într-o cafenea, scriind tot ce se întâmplase mai devreme cu viitorul meu coleg de apartament, am luat metroul și la șase și un sfert am fost în Kreuzberg. Fitzsimons-Ross îmi dăduse înainte să plec cardul de la intrare, așa că de data asta n-am mai sunat la sonerie. Când am ajuns la ușa apartamentului său l-am auzit urlând

în difuzoare pe Miles Davis din perioada lui de glorie („Someday My Prince Will Come”). Atât au ținut asigurările lui că zgomotul puternic nu e stilul lui. Am bătut o dată cu pumnul în ușă. S-a deschis. Am intrat.

— Alo! am strigat.

Niciun răspuns. M-am îndreptat spre zona atelier. Nici urmă de el. Apoi mi-am aruncat privirea spre dormitorul lui. Ușa era larg deschisă — și priveliștea din fața ochilor mei mi-a tăiat răsuflarea. Căci acolo, pe pat, era Fitzsimons-Ross. Era cu pieptul gol, și în jurul părții de sus a bicepsului stâng avea un garou gros. Din vena umflată din îndoitura aceluiași braț ieșea un ac. Deși glasul lui era de pe lumea cealaltă, mai avea încă o ciudată claritate convingătoare.

— Ai adus banii de chirie?

De ce nu m-am întors și n-am plecat imediat?

Pentru că voiam să văd cum se întâmplă totul. Și pentru că deja mă gândeam: *Ăsta-i material pentru carte*.

— Da, am spus. I-am adus.

— Pune-i pe masa din bucătărie. Și, dacă nu te superi, pune ibricul la fiert… Mi-ar prinde bine un ceai.

— Nicio problemă, am spus.

Fitzsimons-Ross s-a uitat la mine cu niște ochi care, deși sticloși de la drog, străluceau de incandescență albastră, arctică.

— Nu uita: ceaiul trebuie să fie opărit patru minute bune, a adăugat el.

— Bine, am spus.

M-am îndepărtat de bărbatul cu ac în braț spunându-mi în gând:

Bun venit în noua mea casă!

Patru

— Sunt un toxicoman destul de năzuros, mi-a spus Fitzsimons-Ross.

I-am pregătit ceașca de ceai, pe care a băut-o în tăcere. Apoi i-am întins cele șapte sute de mărci. Le-a băgat în buzunar și a scos un obiect metalic pe care l-a pus pe masă, împingându-l spre mine.

— Uite o cheie, a spus el. Mută-te când vrei.

— Mă gândeam să-mi aduc mâine lucrurile și să mă mut vineri.

— Fă cum vrei. Să nu-ți faci griji cu privire la asta. Am potrivit foarte bine totul. Sunt foarte stăpân pe situație.

N-am spus nimic. Dar am observat că acum se străduia din răsputeri să fie lucid, în ciuda faptului că își injectase, după părerea mea, o cantitate mare de heroină. Așa cum am ajuns să descopăr, asta era ciudata dualitate infernală a lui Fitzsimons-Ross. Nu conta că dădusem peste el taman când își administra heroina. Nu conta că îmi zicea javră sau făcea un comentariu antisemit, fără ocolișuri (așa cum era înclinat să o facă). Nu conta că se trezea lângă un partener kurd de sex, pe care îl agățase în toaletele de lângă Hauptbahnhof. Aparențele trebuiau păstrate. Era hotărât să se vadă mereu în cea mai bună lumină posibilă — chiar dacă, după cum am ajuns să descopăr, fațada de om dur, spurcat la gură, după care se ascundea era ușor de străpuns.

Dar toate astea aveam să le cunosc mai târziu. Deocamdată, aveam acel fior ciudat pe care îl simți atunci când te arunci într-o situație despre care știi că, în cel mai bun caz, este periculoasă. Scriitorii — după cum a remarcat odată cineva —

întotdeauna trădează pe cineva. Știam că mă hotărâsem să profit de Alastair după primele cinci minute petrecute cu el. Aveam capitolele de deschidere și nu-mi rămânea decât să sper că episodul cu injectarea heroinei era începutul multor momente de promiscuitate la care aveam să fiu martor acasă la Fitzsimons-Ross.

Așa că dimineața următoare mi-am lichidat socotelile cu Pensiunea Weisse. Apoi m-am dus la KaDeWe — marele magazin universal de la Kurfürstendam — și am cumpărat două garnituri de așternuturi albe și niște prosoape, tot albe, o lampă de birou, un set de farfurii și tacâmuri, un ibric și o cafetieră. Am încărcat totul într-un taxi și am dat adresa de pe Mariannestrasse, apoi am cărat totul trei etaje, în atelier. Fitzsimons-Ross nu se vedea nicăieri. Mi-am despachetat lucrurile și am făcut patul. După aceea m-am dus să iau prânzul la Istanbul — cea mai apropiată cafenea, aflată pe aceeași stradă, la nr. 5.

Istanbul era proprietatea unui turc mărunțel care fuma țigară de la țigară și avea o tuse seacă, permanentă; îl chema Omar (i-am aflat numele cam la o lună după ce am început să-i folosesc cafeneaua drept birou extern, când în sfârșit a catadicsit să se prezinte). Era un jeg de cafenea. Un bar foarte rudimentar, cu blatul din tablă zincată. Mese și scaune laminate ieftin. Băuturi ieftine care decorau barul. Afișe turistice, îngălbenite, înfățișând imagini pitorești cu Moscheea Albastră, Strâmtoarea Bosfor, Palatul Topkapi și alte puncte de atracție din Istanbul. Casetofonul de lângă tejghea părea să redea mereu, încet, cântecul ieftin al unei turcoaice despre (mi-am imaginat eu) craidonul oacheș care i-a dat papucii. Dar am îndrăgit imediat localul, în mare parte pentru că — în afară de murmurul muzicii și discuția purtată în șoaptă de bărbații între două vârste care păreau să se îngrămădească mereu la o masă din fund, punând la cale căderea unui

dușman de ei știut — locul era veșnic liniștit. Nu a trecut mult și Omar a început să mă considere un obișnuit al casei. Chiar și atunci când i-am spus cum mă cheamă, a părut să ignore informația asta și a continuat să-mi spună *Schriftsteller*. Scriitor. În plus, a început să dea muzica mai încet când intram eu și părea să accepte cele două ore pe care le petreceam în fiecare după-amiază la o masă din colț, scriind în carnetul de însemnări, notând pe hârtie tot ce se petrecuse în ultimele douăzeci și patru de ore, străduindu-mă să scriu tot câtă vreme detaliile mai erau încă proaspete în mintea mea.

Am ajuns să trăiesc o mare parte din timp la Istanbul. Mulțumită vârstei mele de atunci, nu-mi făceam griji cu privire la probleme atât de prozaice precum dieta sau luarea în greutate, sau efectul dăunător al țigărilor asupra sistemului cardiovascular (țigările păreau a fi o componentă esențială a procesului de scriere a cărții). Istanbul avea un meniu ieftin și variat. Felurile de mâncare pe care le servea (spaghetti bolognese și carbonara, kebab de miel, sărmăluțe în frunză de viță, șnițel vienez, kofti, pizza de diverse feluri, musaca) aveau două calități esențiale: (1) erau mereu, în cel mai rău caz, comestibile, mai ales când erau udate cu două sticle de jumătate de litru de bere Hefeweizen și apoi o cafea turcească, și (2) prânzul nu mă costa niciodată mai mult de șase mărci. Cum pe atunci nu puteam să sufăr să gătesc — și chiar și acum, când sunt un bărbat între două vârste, pe picioarele lui, prefer să nu irosesc mult timp pregătind ceva de mâncat (poate nu m-am îndrăgostit niciodată de așa-zisa poezie a mâncării) —, Istanbul era pentru mine refugiul ideal.

În acea primă după-amiază — în timp ce mă pregăteam să atac o farfurie cu paste la ceea ce avea să devină masa mea din colț — am trecut în revistă cafeneaua: proprietarul mărunțel, care tușea sec, de la bar; bărbatul bătrâior, cu fața impasibilă, care stătea la o masă de lângă fereastră, fumând,

uitându-se cu ochi goi pe stradă; matahala transpirată cu o burtă cât bila de bowling, făcută de la bere, care în prezent bea rachiu, cu fața scăldată în lacrimi, cântând o arie a suferinței impasibilului patron de bar. Am fumat trei țigări și mi-am notat scena descoperirii lui Fitzsimons-Ross cu acul în braț, apoi am consemnat această scenă din jurul meu din Café Istanbul și m-am gândit că foarte mulți dintre locuitorii Berlinului erau refugiați, oamenii care fugiseră — dacă nu din regimuri totalitare sau din țări sărăcite, atunci din vieți din care voiseră să fugă, sau de lucruri care îi țineau captivi altundeva, sau chiar, foarte simplu, de ei înșiși. Era nevoie de trudă ca să ajungi în Berlin. Odată aici, erai constrâns din punct de vedere geografic. Cu toate că faptul că locuiai în sectorul de vest îți dădea dreptul să călătorești, asta însemna să iei un tren care mergea fără oprire prin Republica Democrată Germană. Altfel, singura opțiune era un avion spre vest. Asta era contradicția inerentă a vieții de aici. Berlinul de Vest reprezenta o insulă de libertate politică și individuală în mijlocul unei dictaturi. Orașul le îngăduia celor care veneau aici un grad de libertate de acțiune și o moralitate flexibilă. Te lăsa să-ți construiești, între granițele lui, ce viață voiai. Dar „granițe” era cuvântul operativ. Căci te pomeneai constrâns de realitățile geopolitice și o barieră care nu putea fi penetrată. Ca atare, erai liber și captiv în același timp.

M-am dus la micul supermarket Spar de lângă stația de metrou Kottbusser Tor și am cumpărat câteva produse de bază: cereale, lapte, suc de portocale și cafea și zahăr, câteva conserve de carne, două pâini negre de Westfalia și muștar, două sticle de vodcă poloneză (ieftină) și șase sticle de bere Hefeweizen (chiar am scris întreaga listă de cumpărături în unul dintre carnetele mele, deoarece pe atunci aveam obsesia de a nota toate detaliile). În acea seară, când m-am suit în pat

pentru prima mea noapte de somn în acel apartament și am început să moțăi, intenția de a dormi mi-a fost spulberată într-un mod interesant. De jos se revărsa asurzitor din boxe o muzică orchestrală cu o tentă țigănească. Era atât de puternică și voit asurzitoare, încât mi-am zis: *Face asta ca să mă încerce, să-mi arate cine e șeful aici*. M-am așezat pe marginea patului, frecându-mă la ochi, încercând să mă gândesc la următoarea mea mișcare. Am luat halatul și mi l-am pus peste tricou și pantalonii de pijama, apoi am inspirat adânc pentru a mă calma și m-am dus jos.

Fitzsimons-Ross stătea în picioare în zona-atelier, îmbrăcat în jeanși și un tricou pătat de vopsea, cu picioarele goale, pătate de vopsea, cu o țigară în gură, aplicând cu mișcări hiperrapide o vopsea azurie pe o pânză altfel goală. Era de parcă ai fi văzut cum se creează în fața ta un cer grecesc, strălucitor — și am fost hipnotizat de tehnica lui desăvârșită, de talentul și siguranța cu care mânuia pensula, de forța concentrării lui evidente. O parte din mine era furioasă că fusese trezită de muzica asta asurzitoare și voia să facă pe chiriașul țepos, gata să se ia la harță cu proprietarul meu la fel de țepos. Însă cealaltă parte a mea — scriitorul care cunoștea aceste momente în care o reverie creatoare includea lumea din afara mea — știa că ar fi fost de-a dreptul monstruos să-i întrerup fluxul creator ridicând de pe disc brațul pick-upului. Așa că m-am retras, pur și simplu, în camera mea și am făcut-o atât de discret, pe furiș, încât nici nu și-a dat seama că am fost în apropiere. Odată ajuns sus, am făcut ce făceam mereu când somnul mă ocolea: am lucrat. Deschizându-mi carnetul de însemnări, m-am așezat pe scaunul tare din lemn curbat, am scos capacul stiloului și am început să scriu. M-am uitat la ceas. Era două și un sfert. Muzica orchestrală (să fi fost Bartok?) a fost înlocuită de Ella Fitzgerald cântând o melodie de-a lui Cole Porter

și apoi *A Love Supreme* interpretat de John Coltrane, acea lungă călătorie secretă în negura spirituală. Indiferent ce simțeam legat de zgomotul ăla infernal din miez de noapte, trebuia să recunosc că Fitzsimons-Ross avea gusturi rafinate în materie de muzică.

La ora patru s-a oprit brusc. A urmat o tăcere lungă, în timpul căreia am pus stiloul jos, mi-am rulat încă o țigară, am băgat-o în gură, am luat sticla de vin pe jumătate plină și două pahare și m-am dus jos. Dar când am ajuns în zona-atelier, l-am găsit pe Fitzsimons-Ross ocupat cu altceva — stătea pe canapea, cu un garou legat strâns în jurul brațului, cu un ac ieșind din vena umflată. Când am intrat eu, tocmai lua degetul de pe pistonul seringii.

— Ce dracu' vrei? a spus cu un gls răgușit, de pe altă lume. Nu vezi că sunt ocupat?

M-am întors sus, am fumat țigara, am băut un pahar cu vin, apoi m-am băgat în pat. Când m-am trezit era unsprezece dimineața și de jos veneau gemete și suspine grăitoare. Mi-au trebuit câteva clipe să-mi dau seama că auzeam doi bărbați care făceau sex. Era prima dată când auzeam așa ceva. Această bandă sonoră sexuală s-a derulat în auzul meu în jur de un minut, după care am întins mâna și am deschis radioul, învârtind butonul până am găsit un post care transmitea muzică rock. Am ascultat Clash la maximum în timp ce mi-am făcut o cafea și am fumat două țigări rulate de mine și m-am gândit: *Astăzi e ziua în care contactez Radio Liberty, iar mâine este ziua în care mă duc să adulmec prin Berlinul de Est*.

După ce am luat micul dejun și am spălat farfuriile, am închis radioul și am fost ușurat să aud că și spectacolul de jos se sfârșise. Luându-mi scurta îmblănită, cu glugă, și fularul, am băgat în buzunar carnetul, stiloul și tutunul și m-am aventurat să ies din casă.

Când am ajuns în zona atelierului lui Alastair, am luat-o direct spre ușă. Însă am fost oprit de un glas.

— Ești atât de bădăran, încât nici bună dimineața nu spui!

M-am întors și l-am văzut pe Fitzsimons-Ross stând la masa lungă de bucătărie, bând cafea și fumând o Gauloise cu un bărbat slab, cu pielea măslinie, care, după părerea mea, se apropia de treizeci de ani. Era tuns scurt, avea un mic cercel în urechea stângă și o verighetă de aur pe arătătorul de la mâna stângă. Era îmbrăcat cu o geacă amărâtă din piele cafenie, împodobită cu blană albă — genul de geacă pe care îl asociam întotdeauna cu mardeiașii de joasă speță. Firește că am vrut să știu totul despre el, dat fiind faptul că tocmai împărțise patul cu un bărbat și mai și purta un simbol care informa lumea: *Sunt un bărbat însurat*. L-am văzut ca pe încă un subiect de narațiune și m-am întrebat ce fel de relație avea cu proprietarul meu.

— Bună dimineața, am spus.

— Ia uite că javra vorbește! a zis Fitzsimons-Ross, după care, într-o impresionantă germană fluentă, i-a spus partenerului său: E american, e chiriașul meu, dar nu e chiar atât de odios.

În germană „odios” înseamnă „nesuferit”. Fitzsimons-Ross a trântit cuvântul cu atâta plăcere, încât prietenul lui aproape că a tresărit la auzul lui.

— El e Mehmet, a continuat el în germană. Salută-l pe Thomas. Mehmet a spus repede „Morgen”, apoi s-a ridicat și a zis:

— Trebuie să plec.

— Zău? Așa repede? a întrebat Fitzsimons-Ross.

— Știi că încep lucrul la unu.

— Ne vedem atunci peste două zile?

Mehmet a dat din cap. Apoi, tot fără să mă privească în ochi, și-a luat paltonul și a ieșit repede

pe ușă. Când a închis-o în urma lui, Fitzsimons-Ross a întrebat:

— Ceai? A mai rămas de o ceașcă în ceainic.

Am acceptat oferta și m-am așezat pe scaunul pe care stătuse Mehmet.

— După cum poate ai observat, l-ai speriat pe bietul băiat, a spus Fitzsimons-Ross.

— E însurat.

— Măi să fie, ce spirit de observație ai!

— O verighetă e o verighetă.

— Iar acești sărmani bieți turci au familii care, în esență, le plănuiesc viața din clipa în care apar pe lume. Soția lui Mehmet e verișoară de-a doua cu el. Și o fată extrem de durdulie. Mehmet mi-a spus că de la vârsta de cincisprezece ani și-a dat seama că îi plac băieții — dar imaginează-ți ce-ar fi fost dacă ar fi recunoscut un astfel de lucru în fața tatălui său. Mai ales că lucrează la spălătoria tatălui său, din apropiere de Heinrich Heine Strasse…

— Greșesc dacă presupun că nu l-ai cunoscut pe Mehmet acolo?

— Vai, vai, Tommy-Boy, raționamentul tău deductiv este impresionant! Nu, l-am cunoscut pe Mehmet în împrejurări mult mai romantice — în toaletele de la stația de la Grădina Zoologică, un loc de agățat bine cunoscut celor dintre *noi* care practică „amorul care nu îndrăznește să-și rostească numele.”

— Așadar îl recunoști pe Oscar Wilde.

— Sunt un irlandez protestant homosexual. Bine-nțeles că îl recunosc pe Oscar Wilde. Eu și Mehmet te-am trezit azi-dimineață?

— Da.

— Și ai fost șocat, oripilat?

— Uiți că sunt din New York.

— Ah, da, un american versat — chiar dacă „american” și „versat” se bat cap în cap. În fine, ai face bine să te obișnuiești cu prezența lui Mehmet aici, deoarece avem rendez-zvous trei zile pe

săptămână. De obicei, la sfârșitul dimineții. Și întotdeauna pleacă după nouăzeci de minute. Nu vine la altă oră, fiindcă nu vrea ca atotcunoscătoarea lui familie islamică și fascistă să intre la bănuieli. Oricum, mie îmi convine de minune aranjamentul ăsta. Eu și Mehmet obținem exact ce avem nevoie unul de la altul în cadrul unor granițe trasate cu grijă. Asta înseamnă fără ciondăneală, fără conflicte.

— Apropo de ciondăneală, trebuie să discutăm despre muzică…

— Care muzică?

— Muzica pe care ai pus-o azi-noapte.

— Nu ești de acord cu gustul meu?

— Nu sunt de acord să fiu trezit la două dimineața.

— Mă rog, din păcate, eu lucrez cel mai bine de la miezul nopții până la patru. Și nu pot să pictez dacă nu urlă muzica. Deci…

— Când am vorbit despre asta mai devreme, m-ai asigurat că, dacă mă mut aici, n-ai să dai muzica la maximum.

A întins mâna după țigări și și-a aprins una.

— Am mințit, a spus el în cele din urmă.

— Evident. Treaba e că nu pot să dorm dacă urlă muzica în halul ăsta.

— Atunci schimbă-ți programul de somn. Fă-ți un program de vampir, ca mine.

— Ăsta nu-i un răspuns mulțumitor.

— Te aștepți să-mi pese?

— Vreau să-mi înapoiezi cele șapte sute de mărci.

— Le-am cheltuit pe toate. Aveam datorii, știi. Iar acum…

— Acum trebuie să respecți înțelegerea.

— Nu trebuie să fac nimic, Tommy-Boy.

— Ba trebuie.

— Ai să mă iei cu legea, americanule? „O să te contacteze avocatul meu” și rahaturi de genul ăsta?

A rostit „avocat” cu soiul de accent american strident pe care îl adoptă un anumit gen de britanici ori de câte ori vor să ne taie din nas nouă, coloniștilor. În acel moment m-am pomenit înfuriindu-mă, însă eu nu-mi manifest niciodată supărarea. Devin tăcut și încep să urzesc un complot.

Cu glas aproape șoptit, am spus:

— Înțelegerea pe care am avut-o e că, în timp ce sunt aici, nu cântă muzica. Îți cer insistent să respecți înțelegerea.

M-am întors și am ieșit din apartament.

Afară, mi-am stăpânit dorința de a da cu pumnul într-o fereastră. Fitzsimons-Ross avea dreptate: fusesem naiv să-i înmânez suma aia de bani unui toxicoman. Dar cred că o foarte mare parte din mine știa în mod inconștient că o căutam cu lumânarea plătind în avans o chirie atât de mare doar ca să văd cum se desfășoară totul. Acum trebuia să găsesc o cale de a obține ce voiam — liniște pe timpul nopții — fără totuși să compromit munca lui Fitzsimons-Ross. Așa că, în acea după-amiază, în timp ce mă plimbam pe străzile pustii ale Charlottenburgului, am dat de un magazin de produse electronice și am cumpărat o pereche de căști și un prelungitor de zece metri pentru ele. Vânzătorul s-a uitat ciudat la mine când am cerut un astfel de prelungitor.

— E o cameră mare.

Apoi, către sfârșitul după-amiezii, m-am oprit la Istanbul și l-am întrebat pe Omar dacă pot să folosesc telefonul localului… ba chiar și dacă mi s-ar putea lăsa mesaje la acel număr (deoarece consideram că e mai bine ca oricine încerca să mă contacteze să nu se apuce să discute cu Fitzsimons-Ross).

— Ești dispus să dai ceva bani pentru serviciu? a întrebat el.

— Cât?

— Cât iau și de la celelalte cinci sau șase persoane pentru care iau mesaje: cinci mărci pe săptămână. Îți promit că o să ai parte de un serviciu bun. Și poți să dai cinci telefoane locale pe zi, fără taxă suplimentară.

— Atunci, batem palma. Pot să dau acum unul dintre cele cinci telefoane?

Omar mi-a făcut semn să mă duc la bar, din spatele căruia a scos un telefon greu, din bachelită neagră. Mi-am scos carnetul de însemnări în care trecusem numele și numărul de telefon ale lui Jerome Wellmann, șeful postului de Radio Liberty din Berlin. Am format numărul, mi-a răspuns centrala și mi-a făcut legătura cu secretara domnului Wellmann, o femeie foarte practică.

— Herr Wellmann știe despre ce e vorba? a întrebat ea.

— Huntley Cranley mi-a sugerat să sun.

Faptul că i-am răspuns în limba ei și am aruncat și numele unui mahăr de la Radio Liberty din Whashington a făcut-o să ia o pauză pentru a se gândi.

— Oricine poate menționa numele lui Herr Cranley. Aici sună tot timpul oameni care caută slujbe și mereu ne spun același lucru: că s-au întâlnit cu cineva sus-pus din organizația din Washington, când de fapt adevărul e că…

— Domnul Cranley m-a informat că îi scrie personal domnului Wellmann în numele meu.

— Atunci voi citi toate telexurile pe care le-a primit Herr Wellmann în ultima vreme de la centru.

— Insinuați că s-ar putea să mint?

— Din motive care sunt sigură că vă vor fi clare, dacă le cumpăniți cu grijă și inteligență, trebuie să fim foarte atenți când e vorba să verificăm un potențial angajat, sau chiar pe oricine dorește doar să discute cu Herr Wellmann pentru o programare. Ar trebui să înțelegeți că, dată fiind

natura muncii noastre, trebuie să fim vigilenți la orice oră… mai ales în orașul ăsta.

— Aveți dreptate, am spus, apoi am adăugat că mi se puteau lăsa mesaje la următorul număr — și am citit cele șase cifre imprimate pe discul de plastic din centrul telefonului.

— Și care este locul ăsta unde trebuie să lăsăm mesaje — adică, dacă chiar o să lăsăm un mesaj pentru dumneavoastră?

— E o cafenea din Kreuzberg, care se cheamă Istanbul, am spus, știind imediat că numele și amplasamentul acestui local te duceau cu gândul la un centru de întâlnire a spionilor din timpul Războiului Rece.

— De ce primiți mesajele acolo?

— Pentru că e aproape de locuința mea… și pentru că n-am telefon.

— Dacă în patruzeci și opt de ore nu primiți nicio veste de la noi, asta înseamnă că Herr Wellmann a ales să nu ia legătura cu dumneavoastră. O zi bună.

Gata cu posibilitatea asta. Femeia îmi blocase accesul la o întreagă lume de oportunități narative pentru cartea mea. Firește că aveam să găsesc alte lumi în timp ce eram aici în Berlin. Dar îmi doream foarte mult să lucrez printre combatanții Războiului Rece, care făceau propagandă pentru Occident.

— Nu sună bine, a spus Omar când i-am înapoiat telefonul.

— Mă anunți dacă sună ei? am spus, înmânându-i primele cinci mărci pentru centrala telefonică Café Istanbul.

— Plătești pentru un serviciu, capeți un serviciu.

Și, aș fi putut să adaug, înțelegerea e înțelegere. Sau, cel puțin, așa vedeam eu lumea… și, mai precis, aranjamentul pe care l-am făcut cu Fitzsimons-Ross când am închiriat camerele de sus. Așa că, atunci când m-am întors în apartament și am descoperit că era plecat, am pus căștile și

prelungitorul de zece metri lângă pick-upul lui stereo, împreună cu următorul bilet:

Ți-am cumpărat chestiile astea. Consider că prelungitorul e destul de lung ca să te deplasezi prin atelier fără greutate. Vânzătorul m-a asigurat că sunetul pe care îl redau căștile astea e de înaltă calitate. Ascultare plăcută… Thomas.

Apoi m-am dus și m-am hotărât să mă culc devreme, așa că la unsprezece am fost în pat.

Muzica a izbucnit chiar după miezul nopții. Numai că în noaptea asta nu a fost Bartok, nici John Coltrane, nici ceva în genul ăsta rafinat. Nu, în noaptea asta a fost cel mai zgomotos heavy metal care se poate imagina — genul de muzică ce te zgâria pe creier, aleasă fără doar și poate pentru a-mi da de știre că Fitzsimons-Ross respinsese compromisul cu căștile. M-am ridicat în capul oaselor, mi-am luat halatul și m-am dus jos. Fitzsimons-Ross era deja în plină activitate în fața pânzei, cu spatele la locul în care se afla aparatura audio. Nu m-a văzut când m-am apropiat și am ridicat brațul pick-upului de pe placă. Liniștea care s-a lăsat brusc l-a făcut să se răsucească în loc tocmai când smulgeam cablurile pick-upului și mă duceam cu el la fereastră. Când am deschis-o, a zbierat:

— Ce dracu’ faci?

— Am avut o înțelegere.

— Să nu cumva să dea dracu’ să îndrăznești…

— Ai să respecți înțelegerea?

— Nu cedez la șantaj.

— Iar eu nu negociez cu un huligan. Fie respecți ceea ce am convenit, fie îmi înapoiezi cele șapte sute de mărci, altfel pick-upul tău zboară pe fereastră…

— Crezi că poți să-mi dictezi cum să mă port?

— Atunci, fie ca tine.

Și am aruncat pick-upul pe fereastră.

Lui Fitzsimons-Ross i-a căzut fața brusc. Părea sincer uluit de ceea ce se întâmplase. Așezându-se pe podea în fața pânzei pe jumătate terminate, și-a pironit privirea în gol, nespunând nimic. Avea ceva de băiețel pierdut. M-am simțit ciudat de vinovat că jucasem atât de dur, producându-i suferință, cu toate că știam că, dacă nu l-aș fi strâns cu ușa, muzica ar fi continuat să bubuie asurzitor toată noaptea.

M-am furișat sus, lăsându-l așezat pe podea. Am băut mai multe pahare de vin roșu și am fumat două țigări rulate de mine. M-am plimbat în sus și în jos pe lângă ușă, încercând să-mi dau seama dacă urca scara pe furiș cu un ciocan în mână. Bine, eram un pic paranoic… dar tipul era narcoman și stătea prost cu nervii, așa că (mi-am spus eu) orice era posibil. M-am hotărât pe loc ca, în după-amiaza următoare, să mă mut.

În cele din urmă m-am băgat în pat și am adormit imediat. Când m-am trezit era aproape amiază. Un soare de iarnă pătrundea printre jaluzele. După obișnuitele prime momente de buimăceală, am început să-mi fac în gând o listă.

Într-o oră trebuie să fiu la Café Istanbul și să sun la Pensiunea Weisse și să negociez tariful ăla pe termen lung și apoi să dau telefon la Radio Liberty și să-i spun lui Frau Farmec noul număr de telefon la care poate să dea de mine, apoi să mă întorc aici și să-mi strâng lucrurile, lăsându-i lui Fitzsimons-Ross un bilet de adio, în care să-i spun că sper ca acele șapte sute de mărci să-i ajungă să-și cumpere un pick-up mai bun (și, totodată, să-mi salvez conștiința).

După obișnuitul mic dejun constând din brânză cu pâine neagră de Westfalia, urmate de două cești de cafea espresso tare și prima țigară a zilei, mi-am luat paltonul și am coborât. În timp ce mă îndreptam spre ușa din față, l-am zărit pe

Fitzsimons-Ross. Era deja la treabă, în fața șevaletului, mânuind cu dibăcie pensula în timp ce aplica strat peste strat de vopsea azurie. Avea pe cap căștile pe care i le cumpărasem. Prelungitorul traversa camera până la aparatura audio care acum includea un alt pick-up.

În timp ce clătinam din cap de uimire, Fitzsimons-Ross s-a întors și m-a văzut. Scoțându-și căștile, a rostit un singur cuvânt:

— Javră.

Apoi a schițat vag un zâmbet.

— Fac cinste cu masa de prânz la Café Istanbul. Vii? am întrebat.

S-a gândit o clipă.

— Cred că n-am nimic mai bun de făcut.

Se părea că nu aveam să mă mut, încă.

Cinci

Unul dintre multele aspecte contrariante ale lui Fitzsimons-Ross era capacitatea lui de a trăi cu totul în prezent. Îl invidiam pentru acest talent și pentru modul în care trecea foarte repede peste nedreptăți sau samavolnicii din trecut, nestăruind asupra lor. Dar, se întâmpla să mârâie din cauza unei critici nefavorabile sau a unuia dintre mulții „pizmași" (un cuvânt preferat de-al lui) din Dublin pe care îl ura pentru „neînsemnatul succes pe care l-am avut până în prezent". Dar rareori se revolta împotriva diverselor nedreptăți ale vieții sau a locului său în lume. În timpul prânzului nostru de împăcare de la Café Istanbul, nu a pomenit nici măcar o dată de neplăcerile din noaptea precedentă, de amărăciunea lui de după aceea, sau despre cum reușise să găsească un pick-up nou până la amiază. Dimpotrivă, a fost ironic, spiritual, antrenant. Faptul că ne aflam într-un loc public părea să fi declanșat un mecanism de autocenzurare care îl oprea, pur și simplu, să vorbească spurcat ca de obicei. Când ne-am apucat să dăm gata un litru din vinul casei care se servea la Istanbul, am pus o întrebare pe care voiam să o pun de câteva zile.

— De când ești consumator de droguri?

Întrebarea nu l-a deconcertat câtuși de puțin pe Fitzsimons-Ross. Și-a aprins o Gauloise, a zâmbit și a spus:

— De patru ani.

— Și nu-ți afectează munca?

— Categoric nu. De fapt, aș zice că dependența mea de heroină m-a ajutat în carieră.

— În mod creativ, vrei să spui?

— Câtuși de puțin. Dar, întrucât e clar că n-ai încercat niciodată heroina, sunt curios dacă ai luat vreodată substanțe halucinogene.

— Am luat LSD o dată, în colegiu.

— Și?

— Păi, pe lângă faptul că n-am dormit în jur de douăzeci și trei de ore, da, a fost foarte straniu, foarte tehnicolor.

— Heroina e orice în afară de asta. Ea te trimite într-un spațiu extrem de liniștit și minunat de introvertit și te încurajează să nu simți nimic… ceea ce, dată fiind oroarea care este în mare parte viața, nu-i un lucru rău. Și nu vreau să vorbesc ca un traficant de heroină, dar e drogul care dă cea mai minunată stare de euforie.

— Da, dar și creează dependență mai mult decât alte droguri.

— Măi să fie, Tommy-Boy, chiar ai tendințe calviniste!

— Poate de asta nu sunt toxicoman.

— Fă-ți un serviciu și nu te apuca niciodată de droguri. Ești mult prea structurat ca să fii narcoman.

— Tu nu ești?

— Într-un fel superficial, categoric sunt. Dar eu pot să cedez în fața laturii mele desfrânate, deoarece am găsit o cale de a mă abține. Ceea ce probabil mă face unic printre narcomani…

— Poate ar trebui să ții discursuri motivaționale despre cum să ajungi un dependent de droguri atât de organizat.

— Poate ai să mi le scrii tu. Dar tu nu poți să-ți dai frâu liber, nu-i așa? Sunt sigur că, din când în când, fumezi și tu puțină iarbă și bei puțintel. Însă există o parte din tine căreia nu-i place, pur și simplu, să piardă controlul. Păcat că nu ești evreu. Ai responsabilitatea aia evreiască, de yid.

— Asta fiindcă sunt „yid”.

Fitzsimons-Ross parcă a fost lovit cu leuca-n cap.

— Glumești, nu-i așa? a întrebat el.

— În iudaism, mama transmite religia — și cum mama mea era evreică, înseamnă că și eu sunt „yid”.

Am avut grijă ca felul în care am pronunțat cuvântul să dea limpede de înțeles că îl consideram detestabil. Mi-a făcut mare plăcere să văd că Fitzsimons-Ross nu se simțea deloc în largul lui.

— E doar un mod de exprimare, a spus el, întinzând mâna după țigări.

— E un cuvânt urât. Și mă face să cred că ești antisemit.

— Vrei să-ți cer scuze, nu-i așa?

— De ce un „yid” ca mine i-ar cere un astfel de lucru unui gentleman fin ca tine?

— Am să elimin imediat acel cuvânt din vocabularul meu. Dar vreau să te întreb ceva. Regreți că ai fost circumcis?

Am clătinat din cap și n-am putut să-mi reprim zâmbetul. Fitzsimons-Ross era, în cel mai rău caz, extrem de amuzant.

— Nu cred că am să răspund la întrebarea asta, am zis.

— Iar stângăcia mea tot n-o să te ajute să scapi de responsabilitatea prânzului?

— Vrei să spui că un „yid” ar căuta în mod firesc să-ți pună ție în cârcă nota de plată?

— *Touché*.

Au sosit porțiile noastre de lasagna. Erau extrem de comestibile. Chiar și Fitsimons-Ross a părut impresionat.

— E al naibii de bună! Nu știu de ce am ocolit localul ăsta până acum.

— Poate că ai deja destui turci în viața ta.

— Măi să fie, suntem jigodii!

— Tot nu mi-ai spus cum te-ai apucat de heroină.

— *Cum a pus stăpânire pe mine drogul diavolului*? Ar trebui să scrii romane ieftine,

Tommy-Boy. *Homosexualul dependent de heroină descătușat*!

— Fur imediat titlul ăsta.

— Am încercat heroina la scurtă vreme după ce m-am mutat aici. La început am fumat-o, iar apoi, Martin, motociclistul, cu care eram la acea vreme, m-a făcut să trec la ac. Când m-a lovit primul val de euforie… Ei bine, există un motiv al naibii de bun din care dă atâta dependență. Am început să-mi injectez droguri în 1980. Și trebuie să mă înclin în fața tatei care, deși membru răzvrătit al moșierimii scăpătate, tot mi-a impus ideea că „aparențele" trebuie păstrate. Poți să faci praf averea familiei, poți să distrugi toate lucrurile pe care le iubești, dar niciodată, *niciodată* n-ai voie să apari în public cu pantalonii necălcați sau cu pantofi scâlciați. Oricum, mulțumită tatei, am fost destul de scrupulos când era vorba de igiena drogatului. Așa că nu m-am injectat niciodată cu ace folosite de alții. Fapt care, după cum s-a dovedit, mie mi-a salvat viața, în timp ce bietul Martin a plătit cu a lui. Vorbesc despre „boala venerică", bine-nțeles. Din cauza ei am pierdut, probabil, mai mult de douăzeci și cinci de prieteni de aici și din altă parte. Pe de altă parte, am fost și destul de rigid când era vorba de folosirea prezervativului. Așa că, tată, *Vielen Dank*. M-ai transformat într-o copie fidelă a ta și astfel mi-ai salvat viața.

— Când a murit tatăl tău?

— Acum trei ani. Ciroză la ficat.

— Erai apropiat de el?

— Extrem de apropiat, cu toate că nu era deloc de acord cu preferințele mele sexuale. Dar, spre cinstea lui, mă aprecia ca artist. În ultimul său an — și avea doar cincizeci și opt de ani când a părăsit viața asta — a încercat să se răscumpere, să zicem, pentru toate tiradele absurde, pentru porecle, pentru toate nemulțumirile pe care le-a pricinuit cea mai mare parte a vieții. Mama — care

era în întregime englezoaică și o adevărată scorpie — îl părăsise de mult. Cu puținii bani care îi mai rămăseseră, tata locuia în căsuța portarului casei unuia dintre bunii săi amici din Roundstone. Când doctorii i-au spus că mai avea, poate, trei luni, maxim, mi-a scris aici în Berlin și m-a întrebat dacă vreau să vin acasă pentru un timp „să-l ajut la necaz”. Lucru pe care, firește, l-am făcut și, din fericire, avea în Dublin un prieten pictor care avea o relație în partea de nord a orașului, relație care m-a tot aprovizionat cu heroină. Nu că i-aș fi împărtășit tatălui meu muribund scârbosul meu obicei. Pe de altă parte, dacă ar fi știut, cred că ar fi fost mai mult trist decât furios. În esență, tata era un om de treabă care nu voia decât să iubească și să fie iubit. Dar iubirea l-a ocolit toată viața lui. Exact cum îi ocolește pe cei mai mulți dintre noi.

A stins țigara și și-a aprins alta.

— N-ai fost niciodată îndrăgostit? am întrebat.

— Doar de vreo zece ori. Tu?

Am rămas pe gânduri, chibzuind serios asupra acestei întrebări.

— Tăcerea ta e foarte grăitoare, a spus Fitzsimons-Ross.

— A existat o femeie care era foarte îndrăgostită de mine.

— Și — lasă-mă să ghicesc — era mult prea bună pentru tine?

— Poate.

— Așadar, și tu ai avut o mamă care considera că prezența ta e cea mai gravă greșeală a vieții ei… în afară, adică, de faptul că s-a măritat cu tatăl tău. Și, ca urmare, iată-te în Berlin, încă fugind de femeia care te considera necorespunzător…

— „Femeia” cu pricina a murit acum șapte ani din cauza fumatului.

— Și tu încă fugi. Dă-mi voie să-ți spun următorul lucru: asta nu dispare niciodată. Te lupți mereu cu ea. Eu n-am mai văzut-o pe mama de cincisprezece ani. L-a părăsit pe tata ca să se

mărite cu un colonel în rezervă grăsan și să trăiască în unul dintre satele alea dezgustătoare din Cotswold, pe nume Chippendale-on-Tweed, unde, cum spunea ea mereu, era „printre cei de felul ei”… aluzia fiind că noi, irlandezii, nu suntem de nasul ei. Treaba era că tata era dependent de ea. Pentru el, ea ținea locul „mămicii” — pentru că, din câte am aflat despre bunica din partea tatălui, era la fel de rece și respingătoare ca ea. Așa că — lasă-mă să ghicesc — femeia care te-a iubit…

Aici am intervenit repede, întrebând:

— Te-ai gândit vreodată să-ți reduci cheltuielile, lăsându-te de heroină?

— Mă uimește nespus dibăcia cu care încerci să schimbi subiectul ori de câte ori e vorba despre ceva dureros sau jenant. Nu, n-am niciun interes să mă eliberez de „maimuța din cârca mea”, cum numiți voi, yankei,i dependența de droguri. Ea mă ajută să continui să lucrez și să mi se pară realitatea tolerabilă.

— Pentru că și tu te împotrivești iubirii?

Fitzsimons-Ross a zâmbit foarte ironic.

— Ai mare talent la a te eschiva, *monsieur*, de a scăpa de subiectele care nu-ți convin. Poate ăsta e elementul de bază din viața unui scriitor — capacitatea de a evada. Astea fiind spuse, te rog să mă scuzi, dar am un *rendez-vous chez moi* cu Mehmet în mai puțin de jumătate de oră. Ceea ce înseamnă că, dacă nu vrei să ne auzi în acțiune…

— Am să fac o plimbare.

— Mă gândeam eu că ai să spui asta. Îi cunosc foarte bine pe cei de genul tău. Liberali, creatori, deschiși la minte, chiar cu câțiva prieteni homosexuali. Și, în sinea lor, scârbiți de toate astea.

— Vrei să spui că citirea gândurilor este încă unul dintre multele tale talente?

— Absolut. Ce planuri ai pentru după-amiază?

Am băgat mâna în buzunarul interior de la haină, am scos punga cu tutun și foițele de țigară,

ocazie cu care am observat că pașaportul meu american se afla lângă materialele de țigări. M-am uitat la ceas. Era abia douăsprezece și jumătate.

— Poate am să mă duc într-o țară străină, am spus.

— Vrei să spui… *dincolo*?

— Păi, e la doar cinci minute depărtare.

— Dar dacă ai mai fost acolo…

— N-am fost.

— Atunci du-te, aruncă o privire. Dar te asigur că până la șase vei fi înapoi aici, gândindu-te că n-ai să mai pui niciodată piciorul în locul ăla.

— Chiar atât de rău e?

— Cred că, dacă ești membru al filialei din Dublin sau Londra a Partidului Revoluționar al Muncitorilor, Paradisul Poporului de peste drum e un lucru splendid, mai ales dacă mai și deții un pașaport occidental care îți permite să te roiești oricând. Dar în ceea ce privește deținuții de acolo… Cum spuneam, du-te și aruncă o privire. Poate doar eu am o problemă cu toate lucrurile excesiv de monocromatice și nu văd virtuțile din spatele implacabilei monotonii cenușii. Poate că nu sunt la fel de perspicace ca tine.

— Am remarcat ironia.

— Dar, apropo, dacă te întâlnești cu un frate socialist din Cuba sau Anglia care vinde heroină de calitate decentă…

— Ești haios.

— Așa mi s-a spus. Dar să te întorci cu bine. Iar acum, dacă vrei să mă scuzi…

A ieșit pe ușă.

Oare acesta era momentul cel mai oportun de a trece pentru prima dată în „partea cealaltă”? Poate că nu, dat fiind faptul că pierdusem deja dimineața, iar cerul era greu de nori care anunțau ninsoare.

Totuși, am luat metroul până la Kochstrasse. Mi-ar fi fost mult mai simplu să trec granița mergând până la intersecția cu Heinrich Heine Strasse, unde se afla punctul de trecere cu același

nume. Dar gândindu-mă, ca întotdeauna, la viitoarea narațiune pe care aveam s-o scriu, mi-am spus că era obligatoriu să încep cu experiența de bază a Războiului Rece: trecerea graniței prin Punctul de control Charlie. Când metroul a încetinit în stația Kochstrasse, m-a lovit o undă de neliniște — fără nicio altă bază decât teama de totalitarismul care îmi fusese întipărit în zilele în care rachetele rusești din Cuba erau ațintite spre noi și, mai târziu, în liceu, când îl citeam pe Soljenițîn și chiar și în colegiu, când filmele lui Andrzej Wajda înfățișau stalinismul societății poloneze. Dar mai mult decât toate, glasul tatălui meu în vremea în care protestele împotriva războiului din Vietnam atinseseră apogeul:

Pacifiștii ăștia habar n-au ce ușor e pentru ei să facă gură aici; dacă am fi fost la Moscova și ar fi îndrăznit să se adune pe străzi să protesteze împotriva a ceva, ar fi ajuns toți într-un lagăr de muncă din Siberia, unde ar fi muncit ca niște sclavi. Acolo se joacă dur. Ăia știu să închidă gura oamenilor.

Chiar dacă la vremea respectivă consideram că observațiile tatei erau doar niște comentarii banale făcute din reflex, ceva tot a rămas în imaginația mea. Seamănă un pic cu ceea ce s-a petrecut pe când aveam opt ani și am fost în vizită la o mătușă de-a mamei, care locuia în apropiere de Ossining. Avea o casă foarte Grant Wood[1] — și, ca și cum n-ar fi fost de ajuns că eram speriat de stilul American Gothic al casei și de faptul că mătușa Hester semăna cu o mumie ambulantă, tata s-a hotărât să mă sperie cu adevărat spunându-mi că, dacă deschid ușa podului, s-ar putea să mă aștepte o surpriză urâtă. Poate că logica părintească din spatele acestei avertizări a fost să mă descurajeze să-mi bag nasul prin lucrurile ei. Poate că tata a vrut doar să-mi taie cheful să fiu curios. Indiferent de motiv, eu am început să-mi imaginez tot felul de lucruri oribile *în spatele acelei uși*. Din clipa

aceea mi s-a inoculat frica de a intra în locuri socotite interzise.

La prima vedere, Punctul de control Charlie avea o aură de „interzis”. Când am ieșit de la metrou am văzut mult fotografiatul indicator „Părăsiți sectorul american” chiar în fața mea, subtextul clar al acestui mesaj fiind: *Voi ce intrați aici lăsați orice speranță*. Imediat în dreapta lui era o clădire mică ce adăpostea un muzeu — Haus am Checkpoint Charlie — care, date fiind exponatele, îi comemora pe toți cei care fuseseră prinși sau împușcați în timp ce încercau să ajungă în cealaltă parte a Berlinului. M-am uitat la ceas. Tocmai trecuse de unu. M-am îndreptat spre postul de pază american, scoțându-mi pașaportul verde, american în timp ce mă apropiam de ghișeu. Acolo era un ofițer în uniformă. A observat că scosesem deja pașaportul pentru a i-l prezenta.

— Bună ziua, domnule, a spus el. Cu ce vă pot ajuta?

— E nevoie să mă înregistrez înainte de a trece dincolo?

— Nu e nevoie, domnule. Iar dacă aveți vreo problemă în partea cealaltă, avem o ambasadă acolo. Dar dumneavoastră o să stați acolo până diseară, corect?

Am dat din cap.

— Ei bine, dacă nu aveți de gând să vă întâlniți cu disidenți sau să împărțiți biblii la colț de stradă…

— Nu e specialitatea mea.

— Atunci n-ar trebui să aveți probleme. Și întrucât va trebui să vă întoarceți până la miezul nopții…

— Dumneavoastră ați fost vreodată dincolo?

— Lucrul ăsta le este interzis celor care poartă această uniformă, domnule. Să aveți o zi bună în Berlinul de Est.

M-am îndreptat spre punctul de control propriu-zis și m-am pomenit apropiindu-mă de o poartă

uriașă. Se întindea pe toată lățimea străzii, flancată pe ambele părți de Zid. Toate zonele deschise erau acoperite cu rețele de sârmă ghimpată. Pe partea îndepărtată a porții se aflau doi membri ai Volkspolizei. Când m-am apropiat, au dat din cap și au deschis această intrare.

— Pașaportul — a cerut unul dintre ei în germană.

Le-am arătat pașaportul american.

— Mergeți acolo, a spus polițaiul, arătând în față, spre o gheretă, vorbind acum într-o engleză stricată.

— *Ich danke Ihnen*, i-am mulțumit eu și am înaintat, auzind poarta închizându-se în urma mea cu un zgomot surd. În față era o gheretă din prefabricate. Lângă ea stăteau în picioare mai mulți polițiști înarmați până-n dinți. În spatele plexiglasului era alt polițist în uniformă. Mi-a luat pașaportul și m-a întrebat dacă vorbesc germana. Când i-am răspuns în germană, a dat din cap și m-a informat că am să primesc o viză de o zi, care avea să expire la miezul nopții.

— Trebuie să părăsiți Republica Democrată Germană înainte de miezul nopții și, de asemenea, trebuie să ieșiți prin acest punct de graniță. Nu puteți ieși prin alt punct de graniță. Și trebuie să schimbați acum treizeci de mărci vest-germane contra treizeci de mărci RDG.

Știam că rata asta de schimb era absurd de umflată, că o marcă RDG nu valora mai mult de 20 pfennigi în bani vest-germani, prin urmare rata corectă era de cinci la unu. Dar citisem în mai multe ghiduri și articole despre trecerea în Berlinul de Est că acesta era un mod prin care regimul RDG putea să obțină valută forte. Era una dintre multele componente nenegociabile ale unei vize RDG, alta fiind clauza „trebuie să plecați până la miezul nopții”. Era extrem de greu să întreprinzi o călătorie mai lungă prin țară, deoarece guvernul prefera să vii într-un tur oficial sau cu un grup

având scrisori de acreditare orientate corect spre stânga. Un scriitor ca mine n-ar fi avut nicio șansă să obțină viză pentru o călătorie independentă, sau cel puțin așa mi-a spus un oficial de la Ambasada Germaniei de Est de la Washington, într-un schimb de scrisori anterior sosirii mele aici, când mă gândeam că aș putea scrie un capitol întreg despre aventurile mele în cealaltă Germanie. Consulul mi-a spus foarte clar că mi s-ar fi acordat o viză pe o durată mai mare numai dacă aș fi fost invitat oficial de Uniunea Scriitorilor din RDG. Dar cum singura mea carte de până acum (era clar că își dăduse osteneala să afle ce scrisesem) nu prezenta genul de simpatii socialiste care să câștige bunăvoința celor de la Uniunea Scriitorilor din RDG, ar fi fost o pierdere de timp să acționez pe calea asta.

Acum, când polițistul m-a ușurat de treizeci de mărci vest-germane (făcând observația că el nu numea mărcile vest-germane valută forte) și a deschis un registru mare, la litera „N”, și a petrecut mai multe minute verificând dacă numele meu și numărul pașaportului erau înregistrate acolo, m-a străfulgerat gândul că poate consulul RDG de la Washington trimisese în Berlinul de Est datele mele, informând autoritățile că sunt un scriitor care își vâră naul peste tot și, drept urmare, vreau să vizitez RDG pentru a o defăima.

Însă era clar că polițistul nu găsise nicio astfel de informație despre mine, deoarece a închis Registrul cu Persoane Indezirabile și a apăsat în tușieră ștampila de intrare. În timp ce ștampila ateriza pe o pagină nouă din pașaportul meu, m-am pomenit gândindu-mă încă o dată la câtă groază îmi producea toată birocrația aia. Apoi a împins spre mine documentul și, dând scurt din cap, m-a informat că noi doi am isprăvit.

Unul dintre polițiștii înarmați de lângă gheretă m-a bătut pe umăr și mi-a arătat cu degetul o barieră simplă, genul pe care îl vezi în parcări.

Lângă ea se aflau alți polițiști înarmați, iar dincolo de ei se întindea o arteră principală de circulație: Friedrichstrasse. În timp ce mă îndreptam spre acest ultim obstacol din calea intrării mele în Berlinul de Est, nivelul relativ scăzut de securitate al acestei bariere de pe partea estică a frontierei spunea foarte clar că autoritățile știau că ar fi fost o nebunie ca vreun cetățean să comită delictul „de a încerca să fugă din republică" tocmai pe aici, prin cel mai renumit punct de trecere din oraș.

O ultimă verificare a pașaportului meu. Și acest polițist nou care îmi răsfoia documentul de călătorie mi-a atras atenția că trebuia să părăsesc Berlinul de Est până la miezul nopții prin acest punct de control „și numai prin acest punct de control". Apoi, dând din cap spre ceilalți polițiști, aceia au ridicat bariera și am pășit în Republica Democrată Germană. N-am putut să nu mă întreb de ce test de fidelitate față de stat era nevoie pentru ca un polițist să lucreze aici; ce presiune emoțională era exercitată asupra tuturor polițiștilor staționați la o graniță atât de sensibilă; dacă erau informați, în termeni care nu lăsau loc interpretărilor, că familiile lor aveau să fie aspru pedepsite dacă ei îndrăzneau să fugă din republică; ce complicitate nemărturisită, sau lipsa ei, exista în rândul acestui grup special de polițiști repartizați la acest punct de control. Mai precis, care erau gândurile nerostite ale acestor oameni în timp ce se uitau cum occidentalii intrau și ieșeau liberi? Probabil că temnicerii erau și mai întemnițați decât cetățenii pe care îi țineau captivi. Pentru că în fiecare zi lucrătoare se aflau la doar câțiva pași de o lume în care călătoria nu era restricționată și unde era permis un mare grad de libertate individuală. Sau acești oameni erau cu adevărat creduli, îndoctrinați să considere Occidentul o mașină meschină, lipsită de inimă, care își ținea cetățenii captivi într-un ciclu nesfârșit de consumerism și nefericire?

Iar apoi — în mijlocul acestei lupte ideologice, susținută de două importante complexe militaro-industriale și umbra omniprezentă a distrugerii reciproce — era treaba asta numită viața de zi cu zi. Ca, de pildă, cea trăită de bărbatul voinic, la cincizeci de ani și ceva, cu un hanorac fără formă, care traversa strada în timp ce părăseam punctul de control. Ducea o servietă maro de vinilin și o pungă de plastic cu două sticle de bere. Avea pe cap o căciulă maro din imitație de blană. Se îndrepta spre sinistrul bloc de beton de pe strada de după Friedrichstrasse. Care era ocupația acestui om? m-am întrebat. Era clar că lucra într-un schimb foarte matinal deoarece se îndrepta spre casă cu bere la ora treisprezece și șaisprezece minute. Locuia singur într-un apartament micuț. Era considerat un cetățean cu o loialitate incontestabilă, de era lăsat să locuiască atât de aproape de Zid? Odată ajuns acasă, avea să-și omoare timpul uitându-se la televizor sau citind, sau, poate, ducându-se la un centru sportiv din apropiere? Avea un hobby care îl ajuta să-și omoare vremea? Dacă exista o femeie în viața lui, locuiau împreună? Sau poate lucrau împreună la fabrica de îmbuteliere unde amândoi erau zilnic în schimbul de la patru dimineață până la prânz și, întrucât ea era măritată cu un polițai, trebuiau să se întâlnească pe furiș, în apartamentul lui, de două ori pe săptămână pentru câteva ore. Și iată acolo femeia adusă de spate cu pardesiu gri, urât, care mergea chiar în spatele tipului. Avea pe cap un șal de lână în culori terne, o țigară între degetele de la mâna stângă și, cu degetele libere strângea niște narcise galbene cu aspect trist. Era nevasta polițaiului, care păstra o distanță discretă în spatele amantului ei în timp ce se îndreptau spre locuința lui pentru întâlnirea lor tainică?

Sau era doar un joc al imaginației mele la prima mea întâlnire cu viața de pe străzile Berlinului de Est?

În timp ce el dispărea după colț, urmat de femeia cu șal pe cap, atenția mi-a fost atrasă de o clădire turtită, din piatră, aflată chiar în dreapta mea. Deasupra intrării era o firmă pe care scria „Bulgarische Handelsbank”. Banca Comercială Bulgară. Clădirea avea două vitrine, ambele cu geamuri cu dâre de murdărie. Pe ele erau lipite direct, din interior, niște fotografii îngălbenite cu țărani fericiți pe câmp, care prezentau voioși recolta de grâu din acel sezon. Deasupra acestor instantanee socialiste de prin 1957 erau scrise de mână sloganuri a căror traducere aproximativă era următoarea: „Trăiască Planul Cincinal!… Împreună putem să clădim viitorul socialist!” A început să ningă, așa că mi-am zis că e mai bine să-mi continui drumul. Din punct de vedere istoric, Friedrichstrasse era una dintre principalele artere de circulație și zone comerciale din Berlin. Dar strada la care mă uitam eu era cu obloanele trase și pustie. Când și când un Trabant se furișa pe șosea. Câțiva cetățeni, foarte încotoșmănați, mergeau cu capul în jos contra ninsorii. Un magazin de îmbrăcăminte mi-a reținut atenția din cauza numărului mic de articole expuse, a modelelor bătrânicioase și fără formă și a faptului că semăna tare mult cu un magazin de haine la mâna a doua, vândute în scop caritabil, ca acelea pe care le vedeam ocazional în Lower Est Side din Manhattan. Aici diferența era că acesta era singurul magazin de seamă de pe stradă. De fapt, tot Friedrichstrasse părea să fie o dovadă de neglijare civică. La un nivel, orașele vorbesc prin fațade. Arta aranjării vitrinelor te introduce imediat, chiar dacă superficial, în spiritul locului. Parisul emană o gravitate elegantă. Manhattanul te pune la curent în mod constant cu ambiția lui înaltă. Totuși, aceste observații erau doar la prima vedere. Chestii de suprafață. Stenografie urbană. Dar așa cum toate clișeele își au sursa într-un adevăr de bază, brut, tot așa de adevărat este și că

primele impresii vizuale îți spun foarte multe despre un loc nou-descoperit. Ce am înțeles de la Friedrichstrasse — mai ales când am cotit la stânga pe Unter den Linden — a fost faptul că acest oraș era sclavul esteticii colective care declara: toată optica trebuie să fie cenușie, neînsuflețită, lipsită de culoare. O lume în alb și negru.

Unter den Linden. Marele bulevard de procesiuni al Berlinului, care ducea la Brandenburger Tor, la Reichstag și la terenurile de joacă împădurite Tiergarten. Imediat ce am intrat pe această arteră de circulație, am cotit spre vest. De unde am știut că asta era direcția geografică? Din faptul că Zidul a retezat brutal curgerea bulevardului, deasupra lui apărând Brandenburger Tor. Și structura exterioară a Reichstagului — abandonat de mult de Bundesrepublik, de când și-a început reconstrucția de după război în ambianța funcționărească liniștită a Bonnului — se înălța amenințător în spate. M-am uitat lung și atent la această perspectivă din centrul bulevardului Unter den Linden. De aici Zidul domina totul. Pe străzile laterale din Kreuzberg puteai fi iertat pentru faptul că, în mintea ta, Zidul era doar o fundătură, o piedică, cel mai mare indicator „Trecerea interzisă” din lume. Dar perspectiva asta era inspirată de faptul că te aflai în partea vestică a construcției. Însă aici, în est, pe cel mai ceremonial dintre bulevardele Berlinului, Zidul dobândea statutul de obscenitate. Plasându-l direct în capătul bulevardului Unter den Linden, autoritățile est-germane își informau cetățenii și restul lumii că: *Ne baricadăm aici și sărbătorim asta. Suntem fericiți să facem caz de extremismul acestei măsuri. Suntem fericiți să vă aducem aminte că locul acesta este un loc închis*.

Întotdeauna m-am temut de genul de retorică standard anticomunistă perorată de Reagan și acoliții lui. Tot așa cum am fost speriat de doctrina

„America: iubește-o sau cară-te” a așa-zisei Majorități Morale care accepta sforăitoarele fraze patriotarde enunțate de toți fanfaronii conservatori americani ambițioși, de la înspăimântătorul Joe McCarthy încoace. Dar stând aici, uitându-mă la Zidul *ăsta*… nu că aș fi fost imediat adus pe calea cea bună și aș fi votat pentru realegerea lui Reagan în luna noiembrie a acestui an. Poate esența problemei trebuia găsită în teama mea de restricții, de a fi închis într-o viață pe care nu o doream. Impactul pe care l-a avut Zidul asupra mea a fost acela că l-am văzut ca pe un simbol al privării de libertate și îngrădirii. Zidul îmi spunea: *Te vom înconjura. Îți vom pretinde supunere față de o doctrină, un set de reguli sociale, pe care n-ai de ales decât să le respecți. Dacă alegi să faci pe disidentul, dacă îndrăznești să acționezi din dorința de a te mișca liber dincolo de frontierele cu care te-am încercuit, dacă îndrăznești să publici (sau doar să rostești cu glas tare) gânduri care se bat cap în cap cu doctrina noastră, vom fi fără milă.*

Poate că Zidul chiar asta era: o pânză neagră pe care se puteau reflecta temerile și contradicțiile tale interne. Nu încăpea îndoială că, în lumea asta, existau și unii care acceptaseră crezul oficial conform căruia Zidul exista pentru a împiedica pătrunderea influenței murdare capitalist-imperialiste. Poate că ei aveau nevoie să creadă asta, deoarece le permitea să tolereze limitările ce le erau impuse. Poate existau și cei care își spuneau, pur și simplu, că așa este lumea. Poate că existau și unii cărora nu le păsa de libertatea de mișcare, de libertatea de expresie. Poate că unii erau convinși și că nu aveau alternativă. Chiar dacă, pentru acest outsider, pentru acest occidental, un astfel de punct de vedere era culmea autoamăgirii. Dar oare nu ne percepem în mod frecvent viața printr-o lentilă cețoasă care maschează toate adevărurile dureroase pe care

preferăm să le evităm? Chiar și atunci când ne spunem că punctul nostru de vedere este *cel corect* nu recunoaștem faptul că e doar modul *nostru singular* de a ne judeca viața și lumea din jurul nostru. Totul este subiectiv, inclusiv felul în care alegi să privești Zidul Berlinului.

Am mers pe Unter den Linden chiar până la marginea acestei baricade. Aici nu erau gărzi, nu erau turnuri de pază. Citisem că, deși escaladarea zidului nu era dificilă (avea o înălțime de doar patru metri și jumătate, aproximativ), viitorul evadat dădea apoi de o zonă neutră, înțesată de fire declanșatoare de mine și patrulată de câini de pază. Cu greu a reușit cineva să treacă de această fâșie a morții, deoarece supravegherea era cruntă și declanșatoarele de mine plantate foarte des. Apoi era bine cunoscuta politică „trage să ucizi" pe care o urmau toți grănicerii est-germani când era vorba să tragă în oricine nu se oprea când i se ordona. Chiar dacă sentința standard pentru delictul „de tentativă de fugă din republică" era trei ani de închisoare — și pierderea ulterioară a dreptului de a deține o slujbă și o locuință —, marea majoritate a celor care încercau să dezerteze tindeau acum să se încline în fața inevitabilului când erau prinși. Numărul celor care încercau să evadeze scăzuse vertiginos în ultimii ani, deoarece autoritățile deveniseră neîndurător de minuțioase când era vorba să închidă toate posibilele căi de scăpare. Ce ciudat era să te apropii de această construcție știind că erai împrejmuit de ea, că ideea, să zicem, de a-ți strânge lucrurile și a te muta la Paris pentru un an, ca să scrii acel roman fluviu, de care ți-ai promis mereu că ai să te apuci, era de domeniul fantasticului! Ce ciudat era să ai în statul tău o barieră, ca mijloc de îngrădire a libertății tale de mișcare!

Însă eu crescusem cu ideea absurdă că lumea e terenul meu de joacă și că, atâta vreme cât nu-mi creez singur situații fără ieșire, sunt liber să

explorez cât doresc. Asta era treaba curioasă la viața în Occident. Foarte mulți dintre noi cu oportunități educaționale și socioeconomice bune au ales să se închidă în vieți pe care nu le voiau, plângându-se că au ajuns sclavii ipotecilor, ratelor la mașină, copiilor. În vreme ce aici… ei bine, în Berlinul de Est închiderea avea un sens diferit.

Am făcut stânga-mprejur și am petrecut următoarele ore pe artera de circulație care lega Unter den Linden de Alexanderplatz. Chiar dincolo de Komische Oper am intrat într-o librărie mare, sărăcuț aprovizionată, care se chema Karl Marx. Părea în mare parte plină de texte politice îngălbenite și cărți ale unor scriitori est-germani precum Heiner Müller și Christa Wolf. Dar era și o mică secțiune cu literatură străină în traducere germană — iarăși, numai ediții oficiale est-germane și lucrări care, în mod evident, trecuseră de bariera strictă a cenzurii pentru că ele erau o oglindă critică a burgheziei, a sistemelor capitaliste în care au fost scrise: Dickens tot, *Madame Bovary*, a lui Flaubert, *O tragedie americană*, a lui Dreiser, *Scrisoarea stacojie*, a lui Hawthorn, *Altă țară*, a lui James Baldwin, *Un vis american*, a lui Norman Mailer, *Omul invizibil*, a lui Ralph Ellison.

La principalul pupitru de informații al librăriei stătea o tânără destul de nurlie. Arăta cam de vârsta mea, douăzeci și cinci de ani, avea un păr lung, negru împletit cu grijă și adunat în vârful capului într-un coc imens. Era zveltă și îmbrăcată cu un jerseu negru, simplu, o fustă oarecum scurtă din catifea maro și colanți negri. Deși suplă, am observat imediat că avea sânii plini, șoldurile frumos arcuite, o piele fără cusur. Ochelarii mici, ca de bunicuță, cocoțați pe vârful nasului îi dădeau un aer atrăgător de fată studioasă, accentuat de seriozitatea din ochii ei. A întins mâna după un pachet de țigări pe care le-am presupus a fi indigene. Se numeau f6 — pachetul semăna cu o

întoarcere înapoi la al Doilea Război Mondial. În timp ce lua o țigară din pachet, am văzut că erau fără filtru și rulate grosolan.

— Ai vrea să încerci un Marlboro? m-am auzit întrebând.

A ridicat ochii spre mine, mirată de întrebare, mirată de germana mea. Mi-am dat seama imediat că mă cântărea. Înainte să trec în Berlinul de Est mă oprisem la prăvălioara din colț, în apropiere de Café Istanbul și cumpărasem trei pachete de Marlboro, gândindu-mă că puteau să-mi prindă bine „dincolo”. Am văzut-o uitându-se atent la jacheta de piele pe care o purtam, la bocancii negri, englezești, cu talpă solidă, la fularul gros de la gâtul meu și catalogându-mă imediat drept *Ausländer*: străin. Apoi i-am văzut ochii zburând prin librărie, să vadă dacă era cineva. Nu era, așa că a dat din cap și a șoptit:

— De ce îmi oferi o țigară?

— Fiindcă vreau să-ți ofer o țigară.

M-am dus la ea și am întins pachetul. A aruncat din nou o privire neliniștită prin librărie și chiar și afară, să vadă dacă se uita cineva pe fereastră. Iarăși drumul era liber. A întins mâna și a tras o țigară din pachet, apoi a luat o cutie de chibrituri și a atins flacăra de Marlboro-ul ei și de cel pe care îl pusesem între buzele mele. A tras adânc din țigară și o idee de zâmbet i-a apărut pe buze. Apoi a suflat fumul și m-a întrebat:

— Lasă-mă să ghicesc: ți-ai imaginat că cea mai simplă cale de a intra în vorbă cu o femeie e să faci pe soldatul american din 1945 și să apari cu niște țigări americane. Așa că, înainte de a veni aici azi-dimineață…

— De unde știi cân am venit?

— Fiindcă *toți* sosiți aici dimineața și toți sunteți plecați până la ora prielnică vrăjilor. Așa lucrează sistemul. Afară doar dacă, desigur, ești aici cu o treabă oficială. În care caz, n-ai fi aici, încercând să mă faci să-mi desfac picioarele din recunoștință

că m-ai lăsat să fumez una dintre țigările tale *americane*.

— Cine spune că există aici un motiv ascuns?

— Ești bărbat. Întotdeauna există un motiv ascuns. Și ești american — așa că ești și un instrument exploatator al imperialismului occidental.

A spus această ultimă parte a frazei cu o ironie atât de delicioasă, încât m-a lăsat cu gura căscată. A observat uimirea mea, spunând:

— Ah, ia uite ce șocat ești că stai de vorbă cu o comunistă cu simțul umorului!

— Ești comunistă?

— Trăiesc aici, așa că sunt ce îmi spune sistemul să fiu. Pentru că așa am ajuns într-o librărie bună ca asta, din capitală, cu un apartament mic și drăguț în Mitte, pe care sunt sigură că ai vrea să-l vezi.

— Asta e o invitație?

— Nu, doar un comentariu în plus la „motivele ascunse” — nu așa se cheamă? — din mintea aia de american a ta.

— De unde știi sigur că sunt american?

— Hai să fim serioși! Dar germana ta e desul de bună, ceea ce e o surpriză.

— Mă cheamă Thomas.

— Pe mine n-are importanță cum mă cheamă, fiindcă șeful meu, Herr Kreplin, se va întoarce de la masă în mai puțin de cincisprezece minute. Dacă mă vede stând de vorbă cu tine…

— Înțeleg. Există vreo șansă să ne vedem mai târziu?

— Unde să ne întâlnim? Într-o cafenea din cartierul meu unde toată lumea o să observe că sunt la masă cu un american? Sau poate în apartamentul meu? Ai vrea, nu-i așa…?

— Da, chiar aș vrea.

Sinceritatea mea a pus-o pe gânduri. S-a uitat iarăși rapid pe geamul care dădea în stradă.

— Poate mi-ar plăcea și mie, deși mă îndoiesc că iubitul meu ar fi de acord. Nu că ar merita foarte mult să îi fiu fidelă. Dar problema stă în felul următor: când „autoritățile” vor prinde de veste că am fost văzută cu un străin, *un american* într-un bar, sau că am avut îndrăzneala să-l invit în apartamentul meu — și, crede-mă, cineva ne-ar vedea, cineva ar da raportul —, ei bine, va trebui să-mi iau adio de la slujba mea bună de la una dintre cele mai bune librării din Berlin. Și asta numai din cauză că am fost sedusă de un Marlboro.

A tras din nou adânc din țigară.

— Dar e o țigară foarte bună.

— Păstrează pachetul, am spus, punându-i-l în mână.

În acea clipă, mi-a acoperit mâna cu mâna ei liberă și a spus:

— Trebuie să pleci. Acum. Fiindcă dacă mă prinde Herr Kreplin aici cu tine…

— Nicio problemă. Dar spune-mi, te rog, cum te cheamă.

— Angela.

— Îmi pare bine de cunoștință, Angela.

— Mi-a făcut plăcere să te cunosc, Thomas. Și n-am să spun: „Ne mai vedem”. Pentru că…

— Asta-i ceva de ocară.

— Ba nu! a spus ea, cu glasul brusc aspru. Asta e realitatea. Iar acum… *Auf Wiedersehen*.

I-am spus la revedere și am plecat. Când m-am uitat în urmă, am văzut-o pe Angela ascunzând repede în geantă pachetul de Marlboro, cu o expresie neliniștită pe față. Un bărbat trecut de cincizeci de ani, cu o servietă diplomat, de vinilin, și îmbrăcat cu o jachetă gri de vinilin venea spre mine. Purta ochelari cu lentile foarte groase. M-a privit cu un dispreț vădit când a trecut pe lângă mine. M-am uitat înapoi și l-am văzut intrând în Karl Marx Buchhandlung. Era Herr Kreplin? Dacă

da, Angela avusese dreptate să mă expedieze așa de repede. Omul avea clar un aer de turnător.

Și cum naiba ai putut să tragi concluzia asta dintr-o singură privire aruncată pe stradă? Din faptul că Angela a spus că tipul nu e o persoană care ar fi privit cu ochi buni un american. Prin urmare…

Toți trageam astfel de concluzii imediate, nu-i așa? Mai ales când există o scindare între Est și Vest, care sporește tensiunea. Și da, simțeam o tensiune euforică în timp ce mergeam pe străzile Berlinului de Est. Tensiunea de a mă afla într-un loc în general interzis, în care paranoia politicii de stat era deja tangibilă. Berlinul de Est: sperietoarea din toate coșmarurile cu Războiul Rece.

Am luat-o spre nord, am trecut pe lângă un grup de clădiri, ornamentate cândva în stil habsburgic, ce adăposteau Universitatea Humboldt. M-am apropiat de intrarea principală, gândindu-mă că ar putea fi interesant să intru, să văd dacă pot să stau de vorbă cu niște studenți, să-mi fac o idee despre viața într-o universitate din blocul estic, poate chiar să beau câteva beri într-un Stube local cu cei pe care tocmai îi cunoscusem. Dar când m-am apropiat și mai mult de intrare, am văzut că un paznic în uniformă verifica legitimațiile tuturor celor care intrau în incintă. S-a uitat în direcția mea. După expresia de pe fața lui era clar că mă catalogase imediat drept occidental și se întreba de ce mă îndreptam spre intrarea acestei universități est-germane. I-am zâmbit într-un fel care sugera că mă vedeam drept un turist total ametit care nimerise în locul nepotrivit. Am făcut repede stânga-mprejur și m-am îndreptat din nou spre Unter den Linden.

Mă aflam într-o zonă care în mod evident nu fusese ruinată de raidurile de bombardament întreprinse de avioanele aliaților deasupra Berlinului. Pe de altă parte, sectorul vestic al orașului fusese devastat iremediabil. Puținele

clădiri istorice — grațioasele blocuri de locuințe din Savignyplatz, ocazionalul hotel *fin-de-siècle* — semănau oarecum cu cei doi pasageri ai unui avion de linie, care au scăpat cu viață când avionul s-a prăbușit. Ravagiile au fost atât de mari, pământul atât de pârjolit, încât n-a mai rămas nimic. Poate asta era una dintre cele mai ciudate ironii legate de divizarea de după război a orașului. Puterile occidentale au primit cea mai distrusă parte a Berlinului și, odată cu apariția noii Bundesrepublik, au reconstruit un oraș într-o harababură de stiluri moderniste, care emana o anumită energie sfidătoare. Deși și sectorul estic a suferit bombardamente îngrozitoare, multe dintre cartierele lui au rămas semiintacte; iar clădirile mari de pe artera ce ducea la Alexanderplatz au reușit în mare parte să supraviețuiască. Problema era că Estul nu-și permitea fondurile necesare restaurării lor, pentru a le reda splendoarea inițială — iar estetica predominantă comunistă era rece și uniformă și se baza pe beton armat.

În afara zestrei de construcții splendide precum Universitatea Humboldt, Staatsoper și Berliner Dom, Republica Democrată Germană construise poate cele mai urâte clădiri publice pe care le văzusem până atunci. Printre ele se afla o cutie turtită de beton care se întindea pe mai mulți acri, pătrățoasă și grosolană, de culoare gri-cenușie și tencuită cu mortar de prundiș. Era un momument civic profund stalinist, cea mai izbitoare dovadă a felului în care ierarhia acestui stat vedea lumea. Căci acesta era Palast der Republik: parlamentul lor și centrul administrativ al Partidului Socialist Muncitoresc, care a câștigat mereu alegerile legislative cu nouăzeci la sută din voturi. Din punct de vedere estetic, Palatul Poporului reflecta totala lipsă de gust, barbaria vizuală care era Zidul. El îi informa pe toți privitorii: în această Republică a Poporului nu există credință în puterea salvatoare a frumuseții. Există doar această viziune dezolantă

despre viață, conform căreia viața este neîndurătoare, crudă, nedreaptă.

Mai sus, Unter den Linden se intersecta cu unul dintre cele mai importante locuri din literatura germană a secolului douăzeci, Alexanderplatz. Căci aici se desfășoară acțiunea renumitului roman din 1929 al lui Alfred Döblin, *Berlin Alexanderplatz*. El nu doar că face un portret panoramic al vieții celor de jos din acest centru geografic al Berlinului, ci și rămâne unul dintre cele mai importante romane care au apărut în timpul Republicii de la Weimar, acea epocă germană de aur dintre cele două războaie mondiale, în care țara a trecut printr-o adevărată revoluție creatoare și s-a reafirmat ca marea inovatoare artistică a timpului ei. Gata cu ce a apărut în timpul Republicii de la Weimar — de la colaborările lui Brecht și Weill la Walter Gropius și Școala de Modernism Arhitectural Bauhaus, la profundele *Bildungsromane* ale lui Thomas Mann, până la vizionarele filme ale lui Fritz Lang — trebuie spus că Germania (și, mai precis, capitala ei, Berlin) a fost avangardistă, mult avansată în ceea ce a privit redefinirea peisajului artistic mondial. Sosirea nazismului la sfârșitul anilor 1920 a fost cizma care a zdrobit cu forță acest scurt interval de fantastică libertate de creație și moravuri ușoare. Și știam din fotografii că Alexanderplatz fusese în mare parte distrusă în ultimul război. La fel cum știam și că est-germanii aleseseră să clădească un simbol — un turn de televiziune care se înălța amenințător chiar în centrul locului bombardat. Însă ceea ce nu știam era că transformaseră întreaga zonă într-un ghetou. Canioane de beton. Blocuri de locuințe deprimante. Promenade comerciale pustii. Fără culoare. Fără vegetație. Fără nimic care să facă acest peisaj urban locuibil, suportabil.

Am intrat într-o cafenea aflată chiar peste drum de stația de tramvai Alexanderplatz. Avea podeaua

acoperită cu linoleum și era luminată cu tuburi cu neon. În aer plutea mirosul de untură și varză lăsată prea mult pe foc. M-am așezat la o masă. La tejghea era o femeie — lată în șolduri, cu o față mai mult decât rotofeie, cu părul pe bigudiuri.

— *Ja*? a întrebat ea plat.

— O cafea, te rog, am spus.

În timp ce așteptam să sosească, mi-am scos carnetul și am început să notez tot ce mi se întâmplase de când trecusem prin Punctul de control Charlie. De asemenea, am scos un Marlboro și l-am aprins.

— Îmi dai și mie unul? a rostit un glas dintr-un colț al cafenelei.

M-am uitat într-acolo și am văzut un tip cam de vârsta mea. Avea un ten arămiu, părul negru, tuns scurt și purta o jachetă prăpădită din piele maro și niște blugi atât de decolorați, încât erau un talmeș-balmeș de denim albastru și râulețe albe. Pe masă, în fața lui, erau un pachet de țigări f6 și o ceașcă de cafea.

— Servește-te, am spus, aruncându-i pachetul cu țigări.

L-a prins, a scos o țigară și a aprins-o imediat.

— În Luanda putem să cumpărăm Marlboro, a spus el într-o germană decentă, deși cu un puternic accent străin (ca a mea).

— Ești angolez? am întrebat.

— Da. De unde știi de Luanda? Ai fost acolo?

— Încă nu. Dar îmi place să mă uit pe hartă… Ce faci aici în Berlinul de Est?

— Stă în cafeneaua asta și deranjează lumea, ca întotdeauna.

Aceste cuvinte au fost rostite de femeia de la tejghea, care venea spre mine cu cafeaua.

— Îi spun mereu că nu-i vreau aici pe cei de soiul lui, dar el se tot întoarce, a adăugat ea.

— Pe mine nu mă deranjează, am spus. Și explică-mi ce înțelegi prin „cei de soiul lui”.

Femeia s-a uitat urât la mine, a trântit cafeaua în fața mea, vărsând o parte din ea în farfurioară.

— Treizeci de pfennigi, a spus ea.

— O țigară? am întrebat, întinzând pachetul de Marlboro.

A luat imediat una și a dispărut ca o furtună în bucătăria din spatele tejghelei.

— Mă urăște, a spus tipul.

— Aș zice că urăște pe toată lumea.

— Aici te-ai prins. Pot să…?

A făcut semn spre scaunul de lângă mine.

— Sigur.

Acum am făcut greșeala să sorb din cafea. Avea o culoare de urină maro-deschis. Și gustul era la fel.

— Ești american? a întrebat el.

— Da.

— Ești aici cu viză pentru o zi?

— Cam așa ceva.

— În Berlinul de Vest trebuie să fie grozav.

— N-ai fost acolo?

— N-am fost lăsat.

— Dar de bună seamă, întrucât nu ești est-german…

— Face parte din contractul pentru bursă. N-am voie să părăsesc țara, decât ca să mă duc acasă în Luanda. Și cum cursurile mele țin trei ani…

— Ce studiezi?

— Ingineria chimică.

— Cursurile sunt bune aici?

— Profesorii știu despre ce vorbesc. Restul studenților… nu am prieteni, în afară de alți doi angolezi. Înainte să vin aici, mi s-a spus că Republica Democrată Germană îi iubește pe africanii din „țările socialiste surori”. Femeile se vor arunca în brațele tale. Adevărul e că am venit aici și toată lumea se poartă de parcă nici n-aș exista. Vreau să mă întorc în Luanda — dar tata îmi spune că poziția lui în partid va fi subminată dacă mă las acum de facultate.

A spus toate astea cu glas scăzut. Femeia, care ieșise din bucătărie, se uita urât la noi de la tejghea, încercând să audă ce spunea el. Era evident de ce alesese el să-mi împărtășească această informație atât de brusc și liber. În primul rând, ardea de nevoia de a rosti clar ceea ce îl rodea în mod constant și, în al doilea rând, știa că nu aveam nicio legătură cu lumea lui, darămite vreo influență sau putere asupra vieții lui.

— Te superi dacă…? a întrebat el, arătând spre pachet.

— Dă-i înainte. Și poți să le păstrezi.

A părut sincer surprins.

— Ești sigur?

— Sunt sigur.

Femeia de la tejghea s-a uitat și mai urât.

— O să-i spună cuiva despre asta. Locuiesc peste drum. De obicei vin aici pentru cafea, deși cafeaua e poșircă. Dar e singurul loc de prin preajmă unde poți să bei o cafea. Dar știu că acum o să raporteze că am stat de vorbă cu un străin. Dacă am noroc, poate mă vor deporta.

S-a ridicat, luând pachetul de țigări.

— Mersi pentru Marlboro.

Și dus a fost.

După plecarea lui, m-am întors la carnetul meu, lăsând cafeaua cumplită să se răcească, uitându-mă din când în când la femeia de la tejghea. Stătea pe un taburet înalt de lângă frigider, fumând și uitându-se cu ochi goi la plăcile de ceramică îngălbenite, acoperite de mucegai, ale tavanului. Ochii ei erau somnoroși, fața ei avea o expresie de epuizare totală, o expresie pentru care nemții au un cuvânt: *Weltschmerz*. Sila de viață. Voiam tare mult să știu ce o rodea, așa că am întrebat-o:

— O zi proastă?

Deși era clar că m-a auzit, nu și-a luat ochii de la plăcile din tavan. Iar drept răspuns, a dat din umeri. Mi-am strâns lucrurile și, cu un simplu *Auf Wiedersehen*, m-am îndreptat spre ușă.

— Îmi mai dai o țigară? a întrebat femeia.

M-am dus la ea și i-am pus în mână pachetul de Marlboro pe care îl aveam de rezervă.

— Păstrează-l, am spus.

— Nu e nevoie, a spus ea, înapoindu-mi-l. Doar o țigară, atât.

Am desfăcut pachetul. Ea a scos o țigară și mi-a mulțumit dând ușor din cap. Apoi, punând țigara după ureche, s-a uitat din nou la plăcile din tavan. Interacțiunea se încheiase. Trebuia s-o iau din loc.

O mare parte din restul după-amiezii am petrecut-o plimbându-mă prin două cartiere: Mitte și Prenzlauer Berg. Cartiere ca lumea, cu o arhitectură interesantă. Și aici bombardamentele aliaților cruțaseră multe. Deși patru decenii de indiferență civică le lăsaseră pe cele mai multe într-o stare de dărăpănare, blocurile de locuințe și casele erau construite la o scară umană demnă de secolul al XIX-lea. Spre deosebire de blocurile staliniste anonime care defineau Alexanderplatz și împrejurimile, aici exista sentimentul de viață obișnuită nesubordonată statului. Da, totul trebuia zugrăvit. Da, sărăcia bunurilor scoase la vânzare în puținele magazine din colț pe lângă care am trecut era izbitoare. Dar în Kollwitzplatz, în inima cartierului Prenzlauer Berg, existau un parc mic și un teren de joacă, în care mamele își dădeau copiii în leagăn și stăteau pe bănci, fumând și bârfind. Nu conta că îmbrăcămintea lor se asorta cu cenușiul peisajului citadin sau că dotarea terenului de joacă era, în cel mai bun caz, austeră. Și nu conta că pe partea laterală a unei clădiri era un panou uriaș care îndemna oamenii să adere la planul cincinal și înfățișa un portret socialist-realist al longevivului șef al statului, Erich Honecker, un bărbat ai cărui ochelari cu ramă neagră, groasă și păr argintiu-cenușiu și înfățișarea ștearsă, antipatică îi dădeau aspectul unui nemilos agent fiscal.

Nu, ce conta aici erau copiii care alergau și mamele care vorbeau între ele. Lucrul ăsta îmi amintea că, indiferent de superficialele realități dezolante din Berlinul de Est, liniștitoarea banalitate încă se remarca aici. Erau mese de pregătit, paturi de făcut, copii de dus la școală, autobuze și tramvaie de luat pentru a merge la muncă, sarcini de îndeplinit la slujbă, naveta până acasă, cina din acea seară, cartea sau televizorul sau poate o distracție în oraș (un film, o piesă, un concert) pentru a petrece seara, apoi culcarea — și poate plăcerile (sau, pentru unii, chinurile) sexului, urmate de somnul adânc sau fragmentat, după cum erai obișnuit. Acumularea zilelor de felul ăsta — cu rutinele lor care rareori variază — constituie, pentru marea majoritate dintre noi, planul general al existenței noastre conștiente. Cuplul fericit, căsnicia nereușită, profesia care entuziasmează, slujba care blazează, intimitatea care iese din comun, intimitatea plictisitoare sau inexistentă… toate plăcerile și dilemele de felul ăsta, întregul spectru al experienței umane există în toate orânduirile sociale, fie că sunt sau nu înzidite.

Când a început să se întunece, am găsit în apropiere de Kollwitzplatz un restaurant mic și prăpădit care, precum cafeneaua în care fusesem mai devreme, era numai linoleum și tuburi cu neon. Mirosul de varză fiartă domnea peste tot. Am băut două păhărele de vodcă poloneză (foarte bună). Am comandat un șnițel care înota în ulei și, în general, nu avea niciun gust. L-am udat cu două sticle de bere indigenă. Foarte bună și ea și, atunci când e combinată cu păhărelele de vodcă, provoacă o stare de amețeală plăcută. Băutura și mâncarea m-au costat în total o marcă și jumătate. M-am uitat la ceas. Acum era ora opt. M-am întors în Prenzlauer Allee și am prins un tramvai până în Alexanderplatz, unde am luat metroul care a oprit la Stadtmitte. Dacă acest oraș ar fi fost unit, următoarea stație după asta ar fi fost Kochstrasse.

Dar sistemul de transport subteran din Berlinul de Est avea capătul la Stadmitte. A trebuit să urc la suprafață, ieșind în Friedrichstrasse. Am cotit și am luat-o spre vest și, foarte aproape, am văzut porțile Punctului de control Charlie. M-am întrebat unde puteam să mă mai duc. Dar, la ora asta, Berlinul de Est părea cu obloanele trase, închis pentru noapte. Eram sigur că aveam să mă întorc aici în curând și să merg la operă sau să văd o piesă la Berliner Ensemble, sau să găsesc un local în care se cânta jazz și să văd dacă pot să penetrez mai bine inaccesibilitatea orașului. Însă acum ningea puternic și nu aveam unde să mă duc de partea asta a Zidului, așa mi-am continuat drumul spre punctul de control. Când am ajuns acolo eram înghețat. În afară de mine, nu mai era niciun civil la frontieră. Un paznic a ieșit din gheretă și a ridicat bariera care îmi permitea să intru în zona de vamă. Chiar și-ntr-o noapte ca asta cu viscol i-am observat pe cei trei soldați înarmați până în dinți stând în picioare în frig, studiindu-mă cu atenție în timp ce intram în baraca vamei.

I-am întins pașaportul vameșului în uniformă din interior.

— Aveți ceva de contrabandă asupra dumneavoastră? a întrebat el.

Chiar par atât de nebun? mi-a venit să-l întreb, însă doar am clătinat din cap și am spus:

— Nu, domnule.

— N-ați cumpărat nimic?

Ce era de cumpărat?

— Nu, domnule.

Mi-a cercetat fața, căutând să-și dea seama dacă eram neliniștit. Apoi a înmuiat ștampila în tușieră și a pus-o pe pașaportul meu. Înapoindu-mi-l, a spus:

— *Auf Wiedersehen*.

Am dat din cap în semn de salut. Ținând pașaportul în mână, am trecut prin ultimele două puncte de control de siguranță, înainte de a ajunge

la poarta mare care dădea spre „sectorul american”. Odată ajuns acolo, am observat că de gardă erau trei paznici: unul pentru a face o ultimă verificare a vizei mele de ieșire și pentru a deschide poarta, iar ceilalți doi (am presupus) să-l supravegheze pe colegul lor când mă lăsa să ies. Oare în felul ăsta se asigurau autoritățile că cei care păzeau granița nu o și treceau? Supravegherea asta reciprocă era o chezășie că toți rămâneau înăuntru?

Poate că paznicul mi-a citit gândurile. Înapoindu-mi pașaportul, a spus cu un glas plat, serios:

— Puteți trece.

Apoi, deschizând poarta, mi-a făcut semn să înaintez. M-am întors în Occident. Când am ajuns la intrarea în stația de metrou, m-am uitat în urmă la Punctul de control Charlie. Dar și el dispăruse, zăpada purificând totul, ca întotdeauna, ștergând tot ce preferăm să nu vedem.

1 Grant Wood (1891–1942): pictor american, cunoscut pentru picturile care descriu peisajul rural al Vestului Mijlociu. Tabloul lui, „American Gothic”, este una dintre imaginile emblematice ale secolului 20. (*N.red.*)

Șase

Fitzsimons-Ross era la treabă când am intrat pe ușă. Avea o pensulă în mână și aplica viguros un strat de vopsea albastră, care avea să alcătuiască fondul, pe o pânză goală. Din difuzoare se revărsa un fel de jazz extrem de ritmat. Fitzsimons-Ross semăna cu un membru al unui trib tuareg pe jumătate acoperit cu vopsea albastră. Dar, uitându-mă cum se înclina și legăna în ritmul acestui jazz sălbatic, mânuind pensula cu atâta fluiditate, cu atâta expertiză tehnică, m-am pomenit mirându-mă de capacitatea lui de implicare totală în ceea ce făcea. Se vedeau la el plăcerea, ușurarea, consolarea de a se pierde în pânză, fiind, totodată, capabil de a controla traiectoria unui lucru. Asta e marea consolare care pândește în spatele tuturor genurilor de artă: faptul că, în timpul actului de creație, ai putere asupra lucrurilor. Odată ce pictura ajunge în mâinile patronului galeriei — sau manuscrisul tău ajunge la editor — nu mai e a ta și nu mai deții controlul asupra destinului ei. Dar când lucrezi la ea, e încă a ta. Ești stăpânul ei. Foarte des există un *hic et nunc* în domeniul travaliului creator ca acela la care eram martor acum. În creierul tău se produce o schimbare ciudată. Nu te gândești la ce o să urmeze. Lucrezi pur și simplu. Munca pune stâpânire pe tine. Ești atât de cufundat în epicentrul ei, atât de absorbit de traiectoria ei, încât aproape că te simți posedat de această forță care te mână înainte.

Uitându-mă cum Fitzsimons-Ross ataca acum pânza, singurul meu gând a fost: *Asta e. Clipa. Cea mai nestrunită formă de plăsmuire imaginabilă. Iubirea pură, nebună*.

M-am furișat sus, nevrând să îl deranjez de la treabă. Când am intrat în camera mea, am văzut pe masă o bucată de hârtie pe care scria:

Am fost azi după-amiază la Café Istanbul și Emineța sa Omar a spus că a sunat azi secretara unui anume Herr Wellman, cu mesajul să o suni.

Dedesubt era semnătura: Alastair.

Jos, muzica urla. Deși eram foarte obosit după ziua petrecută în partea cealaltă, știam că a-i cere lui Fitzsimons-Ross să o dea mai încet ar fi însemnat să ucid clipa. Așa că am deschis o sticlă de vin și carnetul și m-am pus pe scris. Muzica a încetat brusc la patru. M-am dus jos. Fitzsimons-Ross stătea la masa din bucătărie, cu o sticlă de vodcă și un pahar în față, arătând sfârșit, stors de vlagă și plin de vopsea. Își aprindea o țigară Gauloise și își umplea paharul. M-am uitat spre pânza la care lucrase. Liniile precise ale cutiilor și dreptunghiurilor atât de caracteristice pânzelor precedente se estompaseră pe neașteptate. Efectul era absolut hipnotic, de parcă precisa lui lume geometrică devenea acum mai puțin distinctă și tot mai capricioasă. Stratul albastru, care alcătuia fondul, nu mai avea acea nuanță luminoasă, azurie, de lapis lazuli, care te ducea cu gândul la Santorini într-o dimineață toridă de vară. Acest albastru avea o tentă mai închisă, mai aspră, mai chinuită în cromatica lui. Un albastru care reflecta o concepție despre lume mai apropiată de Berlin decât de Grecia — deși, afară doar dacă voiai să fii supus unui torent de invective, n-ai fi îndrăznit să faci o astfel de observație în fața lui Fitzsimons-Ross. Oricum, el a fost cel care a început discuția, uitându-se la mine cu niște ochi care, în ciuda oboselii provocate de noaptea nedormită, petrecută în fața șevaletului, aveau totuși acea incandescență ciudată, concentrată, o strălucire care se stingea numai după ce își administra, de două ori pe zi, doza de heroină.

— Nu te-am văzut când ai venit, a spus el.

— Erai ocupat.

— Nu mi-ai spus să opresc muzica.

— N-am vrut să te deranjez. Păreai destul de absorbit de munca ta.

— Așadar, m-ai spionat.

— Pânza aia e bună.

— Nu e o „pânză”, e o pictură nenorocită.

— Tot îmi place.

Fitzsimons-Ross a dat din umeri. Apoi a luat un obiect de pe raftul din spatele lui.

— Tocmai am citit aiureala asta.

Mi-a aruncat obiectul. Era cartea mea despre Egipt.

— De unde ai luat-o?

— De fapt, am cumpărat-o.

— Serios? am întrebat.

— Nu te mira așa. Pe Kantstrasse, nu departe de Café Paris, e o librărie cu cărți în limba engleză. Și, *voilà*, Thomas Nesbitt despre Egipt.

— Sunt încântat.

— Asta nu înseamnă că mi-a și plăcut.

— Nu ți-a plăcut?

— De fapt, părerea mea e că e destul de bine scrisă pentru o primă carte — și care nu critică de ochii lumii. Ești talentat. Ai un excelent spirit de observație…

— Mi se pare mie sau urmează un „dar”.

— „Dar”-ul nu e o critică. Mai degrabă o observație.

— Adică?

— Până acum, viața nu te-a frecat destul. Poate tu crezi că te-a frecat. Părinții nefericiți, câteva relații care n-au dus nicăieri, în mare parte din cauză că n-ai putut să te angajezi…

— N-am spus niciodată asta.

— Nici nu era nevoie, Tommy-Boy. Îți stă scris pe frunte. „Te rog să mă iubești… te rog să nu mă presezi.”

— Nu e cinstit, am spus, gândindu-mă: *Cum dracu' m-a citit atât de bine*?

— Poate că nu — dar e foarte corect. Am nimerit drept la țintă. Și de unde știu atât de sigur? Fiindcă sunt făcut din același aluat insensibil, puștiule. Trebuie să-ți dai voie să suferi, Tommy-Boy. Așa vei mai lăsa la o parte marea ta istețime și vei cunoaște tărâmuri mai întunecate. Dar nu te lua după mine. Eu depind de cele două doze zilnice de heroină ca să nivelez terenul de joacă pe care mă desfășor.

— N-ai fost niciodată îndrăgostit?

— În repetate rânduri.

— În mod serios, vreau să spun.

A făcut semn spre sticla de vodcă și scaunul liber de la masa din bucătărie. M-am dus la un dulăpior și am luat un pahar pentru apă, apoi m-am așezat la masă. Mi-a turnat o porție de vodcă și a împins spre mine pachetul de Gauloise.

— Serios? a spus el, repetând cuvântul cu un accent care îl imita pe al meu. Dacă „am fost îndrăgostit *în mod serios*"?

— Asta era întrebarea.

A dat vodca pe gât și și-a turnat altă porție.

— Credeam că am întâlnit persoana cu care voiam să-mi petrec viața. Patronul unei galerii din Londra. Nu patronul galeriei *mele*. Eu nu amestec niciodată lucrurile astea. Nu, Frederick avea galeria în altă parte și nu avea treabă cu legăturile mele comerciale. În plus, era cu douăzeci și șase de ani mai mare decât mine. Studiase la Harrow, Oxford și Cambridge, era foarte stilat, foarte aristocratic. Era tot ce uram și admiram în secret la nemernicii de britanici. Fiind vlăstarul unei familii destul de cunoscute, își ascundea homosexualitatea. Căsătorit cu o aristocrată nenorocită și destul de tâmpită — care, desigur, era blondă și se numea Amanda. L-a jupuit de viu, legal vorbind, când i-a descoperit „secretul murdar". La vremea asta am intrat în viața lui.

Când l-am cunoscut, era prins între dorința de a trăi viața pe care o voia și nevoia de a trăi viața pe care își impunea să o trăiască. „Trebuie să păstrez aparențele, amice” și alte prostii de felul ăsta… Dar apoi am intrat eu în viața lui — și el în a mea. Și a fost al naibii de bine. La toate nivelurile. Îmi găsisem perechea, ca să zic așa, și el pe a lui. După câteva săptămâni, *surpriză*! S-a hotărât să plece de acasă și să locuiască la mine. Aveam o garsonieră în Hackney — îngrozitoare, dar ieftină. Frederick fiind Frederick, a găsit un apartament în Mayfair. Mic, dar minunat. Trăiam sub același acoperiș ca parteneri de viață. Eram văzuți în public împreună, ca un cuplu. Asta a fost acum șapte ani, când lucrurile erau mult mai secrete, de aceea Frederick a plătit scump, atât financiar, cât și social, că s-a cuplat cu mine și nu s-a deranjat să o ascundă. „De ce să ascund faptul că, pentru prima dată în viața mea, sunt fericit?” mi-a spus el cu o zi înainte de a muri. Și asta venea de la un om care, chiar și cu mine, era al naibii de tăcut când era vorba de sentimentele lui.

— Cum a murit? am întrebat.

— Curat. A făcut infarct la galerie, stând la birou. Era în toiul unei convorbiri telefonice când… *poc*! I-a cedat inima. O viață de țigări și carne roșie și complicațiile cu care s-a luptat. Toate au făcut ca, în cele din urmă, inima să nu-i mai reziste. Avea numai cincizeci și trei de ani și eram împreună de doar opt luni. Opt luni sublime. Dumnezeu știe că Frederick avea o latură țâfnoasă, iar *moi*… ei bine, cred că știi de-acum că nu sunt omul cel mai echilibrat și de nădejde de pe planetă. Dar, cum să zic? În acele luni petrecute împreună mă sculam în fiecare dimineață spunându-mi: *Sunt cu Frederick și viața e minunată*. A fost prima și ultima dată când am adoptat o concepție atât de absurd de pozitivă despre viață. Moartea lui Frederick a ucis asta. Pentru totdeauna.

— Nu fi atât de sigur.

— Ba sunt, sunt extrem de sigur. Știu al naibii de bine adevărul, și anume că mi-am trăit clipa de fericire, iar acum…

— Poate că el nu a fost ultima iubire din viața ta.

— Iarăși o dai cu obsesia ta. Acea parte a vieții mele este definitiv îngropată. N-am de gând să o iau de la capăt. Și sunt mulțumit că am un aranjament ca ăsta pe care îl am cu Mehmet — de trei ori pe săptămână, fără promisiuni, fără obligații.

— Între timp, picturile tale devin mai întunecate.

— Poate din cauză că m-am împăcat cu condiția mea generală. Am munca mea. Am un amant care nu înseamnă nimic pentru mine dincolo de chestiile practice. Vând anual destule tablouri ca să-mi plătesc viciile. Și, mulțumită chiriei pe care o iau de la tine, acum am scăpat de cicălelile și amenințările zgârcitului de proprietar. Așa că duc o viață destul de convenabilă… pentru un narcoman.

Și-a stins țigara, spunând:

— Și fiindcă veni vorba… ora ta de culcare a cam trecut, tinere. După cum bine știi, eu, ca să dorm, trebuie să-mi iau „medicamentul”. Și cum bănuiesc că ești ultrasensibil când e vorba de ace, muiere ce ești…

— Nu mai spune nimic, am zis și m-am dus sus.

Am dormit până la amiază și m-am trezit în niște zgomote care trădau faptul că Fitzsimons-Ross și Mehmet făceau dragoste. Am dat radioul la maximum ca să nu-i mai aud. După ce am pregătit micul dejun și am făcut un duș, am așteptat până am auzit ușa de jos trântindu-se, semn că Mehmet a plecat. Apoi m-am aventurat să ies. Ca întotdeauna după întâlnirea cu Mehmet, Fitzsimons-Ross amesteca vopseluri sau întindea pânze sau făcea schițe — ceea ce numea el „muncă pregătitoare care e și muncă de limpezire a capului”. În acea dimineață, când am coborât cu

gândul să mă duc la Café Istanbul și cel mai apropiat telefon, s-a uitat la mine destul de circumspect, dar și ușor stânjenit, dându-mi imediat de știre că…

— Cred că azi-noapte am avut limbariță, a spus el, ridicând privirea din tava în care amesteca vopseluri de diverse culori.

— Serios? N-am observat.

— Să vorbești despre tine… e foarte supărător și plictisitor. E ceva tipic american.

— Și tipic irlandez. Să-ți iau ceva din oraș?

— Două pachete de Gauloise și încă un litru de Stalinskaia, a spus el, numind marea de vodcă sovietică pe care o bea întotdeauna. În scurta mea, atârnată lângă ușă, sunt treizeci de mărci.

Scurta, o jachetă de piele maro, uzată, era agățată într-un cuier-pom. Am băgat mâna în buzunar și am găsit banii, precum și un pliculeț cu praf alb, aflat într-o punguță de plastic legată bine.

— Pare-se că ai uitat ceva, am spus, arătându-i punguța.

— Oh, drace! a spus, lăsând bățul cu care amesteca și venind cu pași mari spre mine. Credeam că am pierdut-o.

A întins mâna și i-am pus în palmă punguța.

— Ei bine, s-a găsit, am spus.

— Și în locul cel mai evident, în care n-am căutat. Doamne, sunt o catastrofă.

Am coborât în stradă. Ajuns la Café Istanbul am comandat o cafea și l-am întrebat pe Omar dacă pot să dau un telefon. L-a pus pe tejghea. Am scos carnetul în care îmi notasem numărul de telefon de la Radio Liberty și am sunat la biroul lui Jerome Wellmann. A răspuns aceeași femeie autoritară. Când i-am spus cine sunt, răspunsul ei a fost dictatorial ca întotdeauna:

— Herr Wellmann vă va primi mâine-dimineață, la unsprezece. Aveți adresa noastră?

— Da, la unsprezece *sunt liber*, am spus, și *nu*, nu am adresa dumneavoastră.

— Notați-o, a spus ea, deoarece suntem siguri că nu e în cartea de telefon. Trebuie să aveți la dumneavoastră documentele de identitate. Fără ele, nu intrați. Dar să nu întârziați, deoarece Herr Wellmann are mâine un program încărcat.

Dimineața următoare am ajuns la sediul Radio Liberty cu zece minute bune înainte de ora stabilită. Eram îmbrăcat cu singurul sacou mai elegant pe care îl adusesem cu mine — catifea maro cu petice maro din piele de căprioară la coate, un jerseu negru de lână și o pereche de jeanși albastru-închis, pe care mă deranjasem să-i calc pentru prima dată în acea dimineață. Îmi dădeam seama că arătam ca un locuitor al Greenwich Village — cartierul artiștilor din New York — de prin 1955 și nu-mi lipsea decât o carte, uzată de atâta citit, a Ednei St. Vincent Millay, să mi se vadă în buzunar ca tabloul să fie complet.

Sediul Radio Liberty se afla într-un dezolant colț industrial al orașului, care, în mod absolut ironic, se numea Wedding. Gigantul farmaceutic Bayer avea un bloc de birouri masiv din anii 1930, în apropiere de stația de metrou din care am ieșit la suprafață. El domina blocurile mizere de locuințe și clădirile industriale din zonă. În față se zărea Chauseestrasse — cândva un punct de trecere a graniței, acum închis, precum și Zidul care, la est, definea orizontul apropiat. Radio Liberty avea sediul la două străzi depărtare, pe Hochstrasse, nu departe de Volkspark Humboldthain. Se afla într-o clădire anostă, urâtă de cărămidă. Era ușor de imaginat că acea clădire adăpostise cândva o mică fabrică de unelte de precizie. Nimic pe dinafară nu dădea de înțeles că asta era casa unui bine cunoscut post de radio din Berlinul de Vest. Însă oricui trecea pe lângă ea îi era clar că ce se afla în interior era bine păzit. Clădirea avea un gard înalt din sârmă împletită, de genul celor care înconjoară terenurile de joacă ale școlilor din New York. Partea de sus a gardului era prevăzută cu sârmă

ghimpată. Într-un colț al gardului era o ușă batantă, zăvorâtă. O cameră de supraveghere era îndreptată asupra intrării din stradă. Când m-am apropiat de intrare și am apăsat pe butonul soneriei, aflat imediat în dreapta ei, un bărbat vânjos îmbrăcat în uniformă albastră de agent de pază a ieșit dintr-o gheretă aflată în interiorul zonei împrejmuite.

— *Ja*? a întrebat el, uitându-se circumspect la mine.

Aveam pașaportul pregătit și i-am spus că am întâlnire cu Herr Wellmann. Mi-a luat documentul de călătorie spunând: „Așteptați", apoi a intrat în gheretă. Eu am rămas afară, săltând de pe un picior pe celălalt, cu mâinile înmănușate vârâte adânc în buzunarele jachetei pentru a mai scăpa cât de cât de frigul cumplit. După vreo zece minute a ieșit și a deschis poarta, spunându-mi:

— Mergeți drept înainte până la ușa pe care scrie „Recepție". Acolo vă așteaptă Frau Orff.

— Cine-i Frau Orff?

— Secretara lui Herr Wellmann.

Oh, grozav! *Ea*.

— Ai putea să-mi înapoiezi pașaportul, te rog?

— O să-l luați la plecare.

A arătat spre zona de recepție.

Mă așteptasem să mă pomenesc față în față cu o femeie foarte deșelată, numai piele și os, cu un comportament de gardian de închisoare sau maică stareță. Însă Frau Orff era o femeie extrem de frapantă: înaltă, suplă, cu păr castaniu, lung și ondulat și un zâmbet ironic pe o față, care ar fi putut fi luată ușor drept fața unei actrițe franceze de film. Era îmbrăcată șic, cu o fustă neagră de piele și o bluză de mătase roșie. Am observat imediat verigheta de pe degetul de la mâna stângă. A văzut că am remarcat verigheta. Tot așa cum a văzut și că eram dat pe spate de frumusețea ei — de aici zâmbetul ironic. A întins mâna și a spus cu un glas ultrasec:

— Herr Nesbitt. Ce plăcere!

M-a condus afară din zona de recepție, care semăna bine cu camera de așteptare a unui doctor, printr-o zonă deschisă cu câteva zeci de birouri despărțite între ele cu panouri mobile. Această zonă deschisă trebuie să fi avut în jur de 300 de metri pătrați, iar noi mergeam în pas mult prea alert (a trebuit să-mi iau ochii de la felul în care se legănau șoldurile lui Frau Orff în timp ce pășea în fața mea) ca să mă pot uita bine la ocupanții acestei crescătorii de iepuri cu birouri. În față, în capătul acestei zone deschise, erau două studiouri radio: pereți de sticlă insonorizată care permiteau ca toți cei care se aflau în imediata apropiere să vadă cine se afla la microfon la un moment dat. Între aceste două studiouri era un perete cu o ușă. Pe ușă se afla o plăcuță pe care scria: „Jerome Wellmann, Direktor”.

Frau Orff a deschis ușa. Ne aflam acum într-o anticameră ai cărei pereți erau împodobiți cu afișe cu Radio Liberty, datând din anii 1950. Biroul ultraordonat al lui Frau Orff era amplasat în imediata apropiere a unei a doua uși, în care a bătut acum de două ori. Un glas dinăuntru a spus:

— *Kommen Sie doch herein*.

Ea a intrat. După o clipă, a ieșit și a spus:

— Herr Direktor vă va primi acum.

Mă îmbrăcasem potrivit pentru întrevederea cu Jerome Wellmann, deoarece și el purta un sacou de catifea (verde- închis) cu petice din piele de căprioară la coate și o maletă maro închis. Avea până în cincizeci și cinci de ani, o față lungă și îngustă și o barbă frumos tunsă. Biroul lui era căptușit cu cărți și fotografii înrămate, în care apărea cu politicieni de prim rang (Ford, Carter, Helmut Schmidt) și importante figuri culturale (Ayn Rand, Mstislav Rostropovich, Kurt Vonnegut, Leonard Bernstein) care evident îi vizitaseră filiala în timpul unei călătorii la Berlin. M-a intrigat faptul că Wellmann a amestecat pozele unor americani cu înclinații clare spre

stânga, precum Vonnegout și Bernstein, cu cele ale unor personalități de dreapta, precum regina filosofiei dreptei libertariene, Ayn Rand. Acest lucru era menit să-i informeze pe toți vizitatorii că ocupantul acestui birou nu era portavocea conservatorismului ortodox american. Și, faptul că Wellmann însuși arăta de parcă s-ar fi simțit acasă, ținând un seminar despre Kant la Columbia, transmitea un semnal că nu era combatantul tipic din Războiul Rece.

— După cum sigur știi, a spus el după ce mi-a făcut semn să iau loc pe scaunul din fața biroului său, Radio Liberty are filiale la Viena, Hamburg, Trieste, München. De multe ori, aceste filiale au secții separate care transmit, să zicem, în limba polonă sau bulgară, sau cehă. Dar aici, dată fiind poziția noastră unică în acest oraș, ne concentrăm în exclusivitate asupra programelor destinate ascultătorilor noștri din Republica Democrată Germană. Acum, o întrebare importantă: *Wie fliessend ist ihr Deutsch*?

Vorbești fluent germana?

În următoarea jumătate de oră, Jerome Wellmann a verificat această întrebare vorbindu-mi exclusiv *auf Deutsch*. Am reușit să țin pasul cu el. M-a chestionat cu privire la anii de colegiu, la cartea mea despre Egipt, la viața mea în Kreuzberg (am fost destul de selectiv în oferirea detaliilor privind viața mea în locuința lui Fitzsimons-Ross) și a ținut neapărat să-mi cunoască principalele reacții la excursia de o zi pe care am făcut-o în Berlinul de Est. Aici, povestitorul din mine a preluat comanda. Am țesut un basm despre femeia pe care am cunoscut-o la librărie, despre studentul angolez, dar, mai presus de toate, i-am vorbit despre reacția mea viscerală la Zid așa cum era văzut din cealaltă parte. La un moment dat, a ridicat mâna și a spus:

— În regulă, m-ai convins. După principalele știri de la ora nouă avem o emisiune intitulată

foarte simplu: *Note din străinătate*, în care îi dăm unui jurnalist sau scriitor frâu liber să comenteze o călătorie, un eveniment actual. Emisiunea se transmite în germană și engleză. Avem aici mai mulți traducători care vor lucra cu tine după ce vei fi predat textul și vom apela la niște actori berlinezi pentru a citi textul în limba germană. Dar, pentru transmisia în limba engleză, tu vei citi textul original. Ce vreau eu de la tine este să scrii în esență ceva de felul a ceea ce tocmai mi-ai relatat — *Trecerea dincolo, pentru prima oară*, sau cum vrei să-i zici. Eu nu le spun niciodată scriitorilor cum să-și facă treaba, iar tu ai libertate deplină, mai ales că părerea ta despre lucrurile din Berlinul de Est coincide cu punctul nostru de vedere. Scrie-o isteț și ține minte în permanență că noi le vorbim deschis ascultătorilor noștri. În loc să adoptăm o atitudine maniheistă, preferăm să vedem lucrurile în nuanțe mai complexe de gri. Bine-nțeles că asta ne bagă în tot soiul de belele cu patrioții înrăiți de acasă, care cred că ar trebui să cântăm din cinci în cinci minute „Dumnezeu să binecuvânteze America”. Ei nu înțeleg că suntem un instrument de propagandă mult mai puternic nelăudând atât de mult și arătând că putem fi critici cu noi înșine… Oricum, dacă iese bine, putem să discutăm cu tine și despre alte posibile povești. Dar trebuie să înțelegi că nu avem un buget foarte mare. Pot să-ți dau două sute de dolari pe text — dar în asta va intra și plata înregistrării lui. Dacă nu e destul, mă tem că…

La rata de schimb de atunci, două sute de dolari erau în jur de 560 de mărci germane. Chiria și majoritatea cheltuielilor mele de întreținere pe o lună.

— E bine, am spus.

— Excelent. Poți să-l predai săptămâna viitoare la ora asta? Am să vorbesc cu producătorul căruia i te dau în grijă, Pawel Andrejewski. E polonez, după cum ai bănuit, dar, ca toți ceilalți care

lucrează aici, vorbește excelent limba germană. Chiar acum înregistrează o emisiune, dar în cinci minute o să fie liber. Dacă vă înțelegeți — și, trebuie să te avertizez, Pawel poate fi dificil, deși este unul dintre cei mai buni producători ai mei —, dacă poți să lucrezi cu el, avem multe găuri în program care trebuie umplute. Rezerva noastră de colaboratori e, în cel mai bun caz, oscilantă. Așa că fă-i o impresie bună și…

Telefonul de pe biroul lui Wellmann a început să sune: A ridicat receptorul, a răspuns cu un „*Ja*?" și apoi a spus imediat: „*Schicken sie herein*". Trimite-o aici.

În clipa următoare ușa s-a deschis și a intrat o tânără. Am ghicit că abia trecuse de treizeci de ani. Înălțime medie. Păr negru, scurt, tuns paj. Purta o fustă din denim cu colanți negri și un tricou negru, cu mânecă lungă. Era suplă, spre slabă și într-o mână avea o țigară aprinsă, iar în cealaltă un teanc de hârtii. Am observat repede că, la fel ca mine, avea unghiile destul de roase. Tot așa cum am observat că avea o gaură mică în genunchiul drept al colanților și că cizmele înalte, negre, pe care le purta erau nelustruite. Dar am văzut imediat aceste detalii din cauză că a trebuit să-mi iau cumva ochii de la fața ei. Avea o piele curată, bine spălată. Deși cearcănele ușoare indicau insomnie, ochii ei căprui radiau nefericire și tristețe și o blândețe interioară. Era o femeie care, am bănuit, cunoscuse durerea, dar care voia să prezinte lumii o față demnă. Însuși faptul că nu vedea nevoia de a-și face griji pentru detalii minore precum colantul rupt — sau că putea să-și arate vulnerabilitatea nedându-și cu ojă unghiile roase — m-a atras imediat. Probabil fiindcă am găsit-o foarte frumoasă. Nu avea genul de frumusețe convențională pe care îl asociezi cu un model sau cu o actriță deosebit de atrăgătoare. Avea o frumusețe care emana inteligență, vulnerabilitate, o conștiință de sine puternică, un profund sentiment de singurătate.

Și reacția ei la vederea mea? Am văzut-o fixându-mă cu privirea. I-am văzut scurtul moment de mirare când ne-am uitat prima dată unul la celălalt. Apoi și-a întors imediat privirea și i-a spus lui Wellmann:

— *Herr Direktor, hier ist die Übersetzung, die Sie wollten*. Iată traducerea pe care ați vrut-o.

— Mulțumesc, Petra, a spus el, luând hârtiile. Și vreau să cunoști pe cineva. Un scriitor american — și unul bun, pe deasupra.

M-am ridicat în picioare.

— Thomas, îți prezint o traducătoare de-a noastră, Petra Dussmann.

Ea s-a întors cu fața la mine. Mi-a strâns mâna întinsă. Ochii noștri s-au întâlnit iar o clipită. Nu s-a uitat la mine cu încântare sau dorință romantică. Dar chiar în clipa în care mâna ei era în a mea și am fost față-n față pentru prima dată… ei bine, *am știut*, pur și simplu. Tot așa cum am simțit eu, a știut și ea.

Apoi și-a tras mâna și s-a întors iar spre Wellmann, spunând:

— *Wenn Sie Fragen zu der Übersetzung haben, Herr Direktor*? Dacă aveți întrebări cu privire la traducere…

— Mă îndoiesc că voi avea, a spus el. Și probabil că vei lucra foarte curând cu Thomas.

Chiar am văzut o umbră de zâmbet pe fața ei când el a spus asta? Dacă da, l-a mascat repede și a răspuns doar dând din cap.

— Aștept asta cu nerăbdare, am spus.

— *Ja*, a răspuns ea.

Fără să se mai uite la mine, s-a îndreptat spre ușă.

Când ușa s-a închis în urma ei, singurul meu gând a fost: *Viața așa cum o cunosc eu tocmai s-a schimbat*.

PARTEA A TREIA

Unu

VIAȚA așa cum o cunosc eu tocmai s-a schimbat.

Am scris acest rând în carnet, în acea seară, bând tacticos o bere la masa din bucătărie. Dimineața următoare, când m-am trezit și am recitit asta, prima mea reacție a fost: *Fii serios! A fost o privire între voi, nimic mai mult*.

În timp ce îmi tot spuneam asta stând lângă filtru și așteptând să fie gata cafeaua, un alt glas din capul meu întreba: *Atunci de ce tot revezi în minte, cadru cu cadru, acea primă întâlnire? De ce nu poți să-ți ștergi din minte chipul ei*?

După ce Petra a ieșit din birou, Wellmann a trecut imediat la treabă, fapt care m-a făcut să mă gândesc imediat că fie nu văzuse tot ce se petrecuse între noi, fie a ales să nu comenteze, sau poate totul a fost în mintea mea și mă făceam vinovat de o imaginație excesiv de bogată. Ridicând telefonul, l-a chemat pe Pawel Andrejewski. În timp ce îl așteptam, Wellmann m-a informat că, înainte de sosirea mea, trebuise să mă supună la încă o verificare, pentru siguranță.

— Nu sunt obligat să te informez despre asta, dar prefer să fiu cât mai transparent în astfel de probleme. Sunt sigur că știi că nimeni nu lucrează pentru noi, nici chiar în regim de colaborator, decât dacă a fost verificat la sânge de „frații” noștri de la filiala locală. Dacă vreodată te întâlnești întâmplător pe aici cu cineva care spune că are legături cu Agenția de Informații a Statelor Unite, să știi că ai de-a face cu un agent secret. De ce îți spun asta? Care e ideea să lucrezi pentru noi și să nu știi asta?

S-a auzit o bătaie în ușă. Frau Orff a băgat capul pe ușă și ne-a informat că Herr Andrejewski așteaptă afară. Wellmann i-a spus să-l trimită înăuntru.

Pawel Andrejewski a apărut în ușă. Era un bărbat fantastic de înalt, slab, cu părul negru și des și ochelari dreptunghiulari, cu lentile colorate, îmbrăcat în jeanși negri și un jerseu negru, cu guler pe gât. Într-o mână avea o țigară aprinsă — și am văzut imediat că mă măsoară cu o anumită detașare ironică.

— Aveți nevoie de mine, Herr Direktor? a întrebat el, rostind cuvintele „Herr Direktor” cu tentă caustică (spre deosebire de Petra, care le rostise în mod respectuos).

— Fă cunoștință cu Thomas Nesbitt. Am să-ți dau cartea lui despre Egipt. E chiar bună. E aici în Berlin ca să scrie altă carte… despre ce anume, Thomas?

— Despre Berlin, presupun.

— Vrei să spui că nu știi sigur despre ce va fi cartea? m-a întrebat Pawel.

— Niciodată nu sunt sigur despre astfel de lucruri până nu stau la zdup undeva.

— „Stau la zdup”, a repetat Pawel. Sună ca o condamnare la închisoare.

— Așa vezi tu Berlinul?

— Nu fac decât să repet ce ai spus tu.

— Iar eu cred că interpretezi greșit ce spun.

— Câte cărți ai scris?

— Doar una.

— Așadar, ești încă neofit.

— Poftim?

— O carte publicată nu te prea face un autor adevărat.

— Întotdeauna faci pe agentul provocator când te întâlnești prima dată cu cineva?

— Absolut, a spus el cu un zâmbet.

Aici a intervenit Herr Wellmann.

— Deoarece îți dau sarcina să produci primul eseu pe care-l scrie Thomas pentru noi, mă aștept să fii profesionist și să te porți colegial. Iar acum, vreau să-l conduci pe Thomas prin bază și să-i arăți toate rosturile, cum se spune.

— Orice doriți, Herr Direktor.

— Într-o bună zi ai să-ți pierzi sarcasmul, Pawel, iar lumea va fi un loc mai bun. I-am spus lui Thomas că trebuie să ne scrie un eseu despre prima lui zi în Berlinul de Est.

— O să-l intitulăm „I-am cunoscut pe comuniști”? a întrebat Pawel.

— E un titlu genial, am spus. Ești un tip extrem de inventiv.

— Văd că vă potriviți de minune, a spus Wellmann. Și-acum, ștergeți-o naibii amândoi și lăsați-mă-n pace. Bun venit la bord, Thomas. Nu-l lăsa pe Pawel să te arunce-n apă.

— De parcă aș face așa ceva, a spus Pawel. Bun, neofitule, hai să-ți arăt rosturile.

Când am ieșit din birou m-a oprit Frau Orff, cu un clipboard în mână.

— Contractul dumneavoastră, Herr Nesbitt.

Aveam de gând să o întreb de unde știa că mă înțelesesem cu Herr Wellmann la el în birou. Dar Pawel a pus întrebarea asta în locul meu.

— Iar ai tras cu urechea la discuțiile lui Herr Direktor, Frau Stasi?

Spre cinstea ei, Frau Orff a răspuns la acest comentariu cu o ridicare din umeri și un surâs disprețuitor.

— Ești oximoronul suprem: un măscărici polonez.

— Iar tu ești o femeie lipsită de umor.

Am luat clipboardul de la Frau Orff, m-am uitat la paragrafele despre plată, data predării și la cel care stipula că Radio Liberty avea să aibă primele drepturi de radiodifuzare a acestui eseu, apoi am semnat contractul.

— Ești un tip foarte încrezător dacă semnezi *orice* îți dă femeia asta.

— Îmi pare rău, Herr Nesbitt, că i-ați fost repartizat acestui „gentleman”, care numai gentleman nu e.

— Încă nu mă poți uita, nu-i așa? a întrebat Pawel pe un ton sec.

Frau Orff a clătinat din cap și a părut să-și înăbușe un hohot de râs.

— Să lămurim o dată pentru totdeauna treaba asta, Herr Andrejewski. Nu m-am culcat niciodată cu tine.

— Ești sigură?

— O zi bună, Herr Nesbitt, a spus ea, luând înapoi clipboardul.

De îndată ce am ieșit pe ușă, Pawel s-a întors spre mine și a spus:

— Și Stasi s-o fi interogat, tot ar fi negat că s-a culcat cu mine.

— Asta înseamnă că a fost o experiență pe care vrea să o uite cu orice preț.

— Are un soț care este un fascist adevărat, de-aia nu poate spune o vorbă despre asta.

— Descrie „un fascist adevărat”.

— Un creștin-democrat care este director executiv la Krups și care seamănă izbitor cu Wotan.

— Este clar că ai avut prilejul să-l cercetezi cu luare-aminte.

— A venit la petrecerea noastră de Crăciun de anul trecut. Am fost foarte tentat să-l abordez și să-i spun că nevastă-sa e o sculă foarte bună. Dar directorii ca el au mereu ucigași plătiți care lucrează pentru ei. Așa că…

Am ajuns să descopăr că acest gen de umor îi era caracteristic lui Pawel. Vorbea întotdeauna cu un glas coborât, rațional. Chiar și atunci când era furios pe lume, ceea ce se întâmpla în mod frecvent, avea un calm de suprafață care era nefiresc de ciudat, te speria. Și — după cum am

descoperit mai târziu — la fel ca mulți dintre ceilalți angajați ai Radio Liberty — era obsedat de ideea că existau alții care conspirau împotriva lui și că era o posibilă țintă pentru asasinat.

— Asta e o femeie pe care trebuie să o eviți cu orice preț, mi-a șoptit el în timp ce mă introducea în principala zonă de lucru în plan deschis, alăturat studioului complet. Cu o mișcare rapidă a capului, a arătat spre o femeie masivă și durdulie la vreo patruzeci de ani, cu părul izbitor de negru, buze rujate excesiv și un inel de aur pe fiecare deget. Era îmbrăcată cu ceva care semăna cu un caftan și avea o țigară vârâtă într-un țigaret auriu din plastic. Arăta de parcă venea dintr-o piață arabă. Văzându-ne apropiindu-ne, l-a tratat pe Pawel cu un zâmbet batjocoritor.

— Salut, craiule, i-a spus ea când ne-am apropiat (vorbea germana cu un accent puternic).

— Soraya, întotdeauna e o plăcere să te văd.

— Ca de obicei, ești un mincinos îngrozitor.

— Salută-l pe noul nostru colaborator, Herr Nesbitt.

— E prieten cu tine?

— Contează?

— Dacă este, nu vreau să am de-a face cu el.

— Îl cunosc pe Pawel doar de două minute, am spus.

— În locul tău, din clipa asta aș evita compania lui.

— Asta va fi cam greu, deoarece Herr Direktor m-a însărcinat să fiu producătorul lui.

— Condoleanțele mele, mi-a spus ea.

Când ne-am îndepărtat, m-am întors spre Pawel și i-am spus:

— Încă o mare fană de-a ta. Să nu-mi spui că te-ai culcat și cu ea.

— Asta ar fi o dovadă de prost-gust. N-o să te mire să descoperi că e turcoaică și bărbatul ei e un bulgar pitic care a fost în poliția secretă.

— Și acum?

— Acum are o afacere: închiriază toalete mobile șantierelor de construcții. Sunt sigur că totul e de fațadă.

— Pentru ce?

Pawel a dat din umeri atotcuprinzător, indicând o gamă largă de posibilități conspirative.

— Soraya este consilierul legat de Orientul Mijlociu, de aici. Vorbește araba, germana și turca și, după cum se spune, anul trecut se culca cu un diplomat etiopian…

M-am pomenit râzând, deoarece am început să sesizez în umorul lui Pawel variațiuni pe aceeași temă. Toată lumea de aici ajungea la această stație nu doar fiindcă era dornică să obțină un post la radio. Erau mai degrabă aici pentru că erau personaje îndoielnice cu un trecut sau prezent în cel mai bun caz tenebros.

— Cum se simte azi Robert? a întrebat Pawel, apropiindu-se de un bărbat rotofei, jovial, cu o barbă uriașă à la Johannes Brahms și o formidabilă burtă cauzată de prea multă bere. Era îmbrăcat într-un stil pe care nemții îl numesc *Länder*, adică genul de sacou de tweed verde cu guler de piele și pantaloni zdraveni, din tweed verde, care îl făceau să pară o corcitură rezultată din încrucișarea unui porc westfalian cu un spiriduș bavarez.

— Robert e bine, a spus el, îndesând cu vehemență tutun în pipă. Și prietenul meu polonez e bine?

— Prietenul tău polonez e *sehr gut*, a spus Pawel, imitând impecabil accentul lui Robert.

Robert păru să nu ia asta în seamă sau, dacă o fi observat-o, păru hotărât să o ignore.

— Și prietenul tău polonez are un coleg nou pe care ar vrea să ți-l prezinte.

După ce am făcut cunoștință, Robert Mütter a scos un băț de chibrit din vesta de piele pe care o purta pe sub sacou, l-a frecat de colțul sacoului și și-a aprins pipa, pufăind de zor, fericit și a întrebat:

— American adevărat?

— Sută la sută, am spus.

— Aici avem numai unul — Herr Direktor — dacă nu-i pui la socoteală pe „prietenii noștri” din AISU.

— Ei nu sunt prietenii noștri, a spus Pawel. Sunt stăpânii noștri secreți.

— Ești sigur că tânărul nostru prieten nu e unul dintre ei? a întrebat Robert, tot un zâmbet.

— El scrie cărți, a spus Pawel.

— Și Bukharin scria.

— Până a fost curățat de Stalin.

— Și asta numai fiindcă s-a opus colectivizării agriculturii, a spus Pawel. Pe vremea aia erau împușcați toți cei care erau împotriva a tot ce era colectiv.

— Te opui colectivismului agricol, tinere? m-a întrebat Robert.

— Nu și dacă o să fiu împușcat pentru asta, am spus.

— Isteț tip, a răspuns el, folosind sinonimul german pentru „tip” — *Bursche*. Bun venit în clubul nostru.

De îndată ce ne-am îndepărtat suficient pentru a nu putea fi auziți, Pawel a spus:

— Nu te lăsa prostit de aerul lui de „idiot al satului”. E redactorul tuturor știrilor în limba germană — ceea ce înseamnă că, în afară de Herr Direktor, el e ultima frontieră când e vorba să se hotărască cum și ce transmitem ca știri despre „Bundesrepublik” și „Deutsche Demokratische Republik” avizilor noștri ascultători din închisoarea aia de peste drum de noi. Cu o slujbă ca asta — și faptul că e un catolic gen Franz-Joseph Strauss din Garmisch-Partenkirchen, căminul spiritual al represivului *Gemütlichkeit* — e clar că este și în slujba Bundesnachrichtendienst. Nu că un nou-venit ca tine ar ști de astfel de organizații.

— Poliția secretă vest-germană?

— Impresionant! Dă-mi voie să ghicesc, te afli aici, în Berlin, ca să aduni material pentru cea mai ipocrită formă de divertisment literar, romanul de spionaj.

— Nu sunt romancier și cred că domnul Conrad, compatriotul tău, ar obiecta la faptul că respingi *in corpore* literatura de spionaj, deoarece el a scris *Agentul secret* în…

— 1907. Și recunosc acum la tine și un anumit autodidacticism.

Ne-am apropiat de următorul birou. La el stătea o tânără cu părul coafat cu țepi și o față care părea fardată cu aluat de clătite. Asculta muzică de la un magnetofon la o pereche de căști supradimensionate, a căror bandă de legătură părea să plutească pe vârful țepilor părului ei, dați din belșug cu gel. Fuma o țigară și avea pe birou trei sticle de coca-cola, desfăcute. Pawel i s-a adresat în poloneză. La început ea s-a uitat la el cu un zâmbet superior, dar apoi a închis în mod deliberat ochii și a început să cânte și ea, într-o engleză amețită, ce auzea pe bandă. Mi-a luat o clipă să descifrez textul: „Is she Really Going Out with Him" de Joe Jackson. Pawel a încercat iar să i se adreseze. Zâmbetul ei superior s-a lărgit în timp ce a strâns și mai tare din ochi, alegând să-l ignore mai departe. Acum el a bătut-o pe umăr. Ea și-a scos căștile cu multă grijă și, cu o încetineală exagerată, și-a coborât degetul pe butonul de oprire a magnetofonului. A urmat un schimb de vorbe la foc rapid în polonă, tânăra uitându-se la Pawel cu privirea amuzată cu care te uiți, poate, la un desfrânat. Atunci Pawel a făcut un semn din cap spre mine și a dat-o pe germană.

— Fă cunoștință cu compatrioata mea, Malgorzata.

— Margaret, în limba ta, a spus ea într-o engleză foarte bună.

— Dar aici vorbim germana, a spus Pawel, *auf Deutsch*. Și de unde ai știut că Herr Nesbitt e

anglofon?

— Arată foarte american. Genul de american OK.

— Auzi, Thomas? La treizeci de secunde după ce te-a cunoscut, Złota Baba mea flirtează cu tine.

Malgorzata i-a spus imediat ceva în polonă — în glasul ei strecurându-se o ușoară enervare.

— Am ratat ceva aici? am întrebat.

— M-a numit Złota Baba lui, a spus Malgorzata.

— Ce e Złota Baba? am întrebat.

— „Femeia de aur.”

— E un termen de alint, a spus Pawel în germană.

— Ba nu, e un termen de iritare. Dar acum am să fac lucrul acela inteligent, care e să te ignor, și-am să-l întreb pe simpaticul tău prieten american…

— Nu suntem prieteni, am spus, întrerupând-o.

— Atunci îmi placi tot mai mult. Eu mă ocup aici de rock-and-roll. Bag în program toată muzica degenerată pe care o trimitem peste Zid. Iar tu ce faci pe aici?

— Mâzgălesc hârtia.

— Sunt sigură că mâzgălești în mod interesant. Sper să ne revedem.

Apoi căștile i-au acoperit urechile. Rotindu-se cu scaunul i-a arătat lui Pawel spatele.

— Chiar știi cum să iei femeile, am spus în timp ce ne îndepărtam de biroul Malgorzatei.

— Sigur că știu, deoarece ea a fost o altă cucerire de-a mea.

— Dă-mi voie să te întreb ceva. Cu cine de pe aici nu te-ai culcat?

— Cu ea, a spus el, dând din cap spre femeia care traversa acum biroul și se îndrepta spre un studio.

Petra. Mă îndoiesc că ea l-a auzit pe Pawel, dar chiar în clipa în care el a spus „cu ea”, ea s-a uitat în direcția noastră. Văzându-mă, a părut ușor surprinsă. Apoi, pe buze i-a fluturat un zâmbet

slab, pe care însă și l-a înăbușit repede, și m-a salutat doar cu un semn din cap. La vederea ei, m-a străbătut din nou un fior ciudat, ca un curent electric. Deși privirile ni s-au întâlnit doar câteva secunde, n-am mai putut să-mi iau ochii de la ea, în timp ce se întorcea și se îndrepta spre studio, cu un teanc de hârtii în mâna stângă. De data asta am observat sveltețea picioarelor ei, mișcarea grațioasă a șoldurilor, felul în care își arunca părul pe spate în timp ce înainta. Apoi, chiar când a ajuns la ușa studioului, s-a întors repede și s-a uitat iar spre mine, dând din nou din cap. A fost o privire care nu însemna nimic și, în același timp, totul. Nimic, în măsura în care a fost *doar o privire*. Totul, în măsura în care s-a întors și s-a uitat iar la mine, intenționat. M-am pomenit zâmbindu-i larg. Ea a lăsat capul în jos și a intrat în studioul de înregistrări. M-am întrebat imediat dacă greșisem zâmbindu-i cu toată fața — arătându-mi poate prea repede cărțile din mână, sau pășind peste o graniță invizibilă, de ale cărei limite mai aveam până să-mi dau seama. Indiferent de motivul pentru care ea se eschivase în acel moment anume, faptul m-a pus pe jăratic. Și am știut imediat că asta o să mă roadă în zilele următoare. *Încetează, încetează acum*, îmi spunea partea rațională a creierului meu. *Asta-i o invenție, o fantezie sentimentală legată de o persoană cu care ai schimbat mai puțin de zece cuvinte; țeși o idilă imaginară din nimic mai mult decât o privire*.

Între timp, Pawel părea să nu fi văzut acea privire scurtă dintre mine și Petra. Vorbea în continuare. Dar m-a interesat ce spunea.

— E intangibilă, a spus el, făcând semn spre studioul în care Petra discuta acum cu un bărbat așezat la un microfon.

— Înțeleg, am spus, cu ochii lipiți de peretele de geam din cealaltă parte a încăperii.

Petra părea să râdă cu acest bărbat neatrăgător de treizeci de ani și ceva, atingându-l pe umăr când

pare-se el a spus ceva amuzant. *Ăla-i iubitul ei*, a șuierat contorul meu absurd. *Gata cu reveria romantică*!

Pawel vorbea mai departe.

— Numai că nimeni nu știe nimic despre ea, în afară de faptul că e din est și a fost expulzată din RDG pentru conduită politică necorespunzătoare — care, în locul ăsta, e socotită o conduită foarte bună. Am auzit odată un zvon că a avut în cealaltă parte un bărbat care era tot „politic" și mai e încă închis acolo. Dar în afară de Herr Direktor și binevoitorii noștri spioni de la AISU, nimeni nu are dovezi concrete despre Petra Dussmann.

— Se vede cu cineva? am întrebat, căutând să par cât mai nepăsător.

— Habar n-am. Dar dacă te gândești s-o inviți în oraș, nu-ți irosi timpul. E cea mai încuiată persoană de aici. Veșnic punctuală, veșnic profesionistă, veșnic serioasă și inteligentă când e rugată să comenteze munca ei de traducătoare. Dincolo de asta, *nimic*. Nu socializează niciodată cu vreunul dintre noi. Acum câteva luni, la petrecerea de Crăciun, a stat o oră, a discutat prietenește cu câțiva oameni, apoi a plecat. Bănuiesc că locuiește în Kreuzberg.

Asta da veste, dar m-am hotărât să nu-i împărtășesc lui Pawel plăcerea mea de a descoperi că Petra locuia în același cartier cu mine. Am continuat să mă uit fix la studioul de înregistrări. Ea a terminat discuția cu bărbatul de la microfon, apoi s-a îndreptat spre ușă, fluturându-și ironic mâna în semn de la revedere când a ieșit. *De bună seamă, dacă ar fi fost implicați într-o relație, l-ar fi sărutat sau — chiar dacă se străduiește din greu să-și ascundă viața particulară — i-ar fi aruncat o privire cu subînțeles*.

Oh, Doamne, ce jalnic e să încerci să apreciezi priviri cu subînțeles de la distanță de zece metri! Să interpretezi aiurea o tachinare între colegi ca având un substrat capital. Ce naiba e cu tine?

Ușa studioului s-a deschis. Petra a ieșit, cu capul în jos, fără să se uite spre mine, a cotit la stânga și a părăsit zona de birouri. M-au năpădit tot soiul de gânduri, dintre care cele mai multe se învârteau în jurul unei dorințe cum nu mai simțisem.

Deși îmi tot spuneam că toate chestiile astea erau rodul subitei mele pasiuni prostești, refuzam să accept o explicație atât de simplistă. Aici era vorba de altceva. Ceva formidabil și necunoscut. Eram într-un peisaj nou, un teren total diferit de tot ce cunoscusem până acum… și nu trecuseră decât câteva minute de când o văzusem.

Și de ce naiba nu s-a uitat la mine când a ieșit din studio?

— Bineînțeles că am invitat-o în oraș o dată, a continuat Pawel. Nici măcar un licăr de interes. Toată lumea — chiar și Babana Soraya — cochetează nițel din când în când, chiar dacă nu urmărește nimic. Nu și *Ossi* a noastră — nemțoaica noastră din est. Ea e o fortăreață izolată. În Polonia spuneam mereu în glumă că singurul lucru mai rău decât un sovietic practicant al comunismului este un neamț comunist.

— Dar dacă a fost expulzată din RDG, este clar că nu urma legile comunismului așa cum o face un neamț.

— Poate — dar e încă îndoctrinată. Comunismul e acolo, în ea.

— Nu chiar atât de mult „în ea”, dacă a ajuns disidentă.

— Treaba cu majoritatea disidenților e că pornesc ca partizani adevărați, apoi sunt atât de dezamăgiți, încât o iau pe calea opusă. E cam ca preoții excomunicați. Ei ajung întotdeauna cei mai mari eretici, regulând cât mai multe femei cu putință.

— Ție asta ți s-a întâmplat?

— Ah, ai concepția aia tipic americană că toți cei care fug dintr-o țară membră a Pactului de la Varșovia sunt un Ivan Desinovici. Sau că suntem

atât de oropsiți, încât nu visăm decât să fugim în Vest.

— Tu ai fugit.

— Dar din motive mult mai obișnuite. Am fost admis la Facultatea de film din Hamburg și guvernul meu mi-a dat permisiunea să vin.

— Fără condiții speciale?

— Bine-nțeles că au fost niște nenorocite de condiții. Întotdeauna există condiții. Dar nu vreau să discut despre asta acum. Poate mai târziu, când ne vom cunoaște puțin mai bine. Dar, deocamdată, vreau să-ți aflu ideea pentru eseu.

Între timp, ajunseserăm la biroul lui Pawel. Într-un colț al separeului său era un poster mare cu Solidaritatea, în care el apărea cu ochelari negri și jachetă din piele, alături de un bărbat mai în vârstă, de cincizeci de ani și ceva, tot cu jachetă neagră din piele și ochelari negri, pătrați.

— Știi cine e? m-a întrebat el.

— Un compatriot?

— Ai momentele tale de inteligență. Ai auzit vreodată de Andrzej Wajda?

— Cel mai mare regizor al vostru de film în viață.

— Chiar știi câteva lucruri. Wajda mi-a fost ca un tată, și chiar a tras sforile necesare să-mi obțină bursa de studii la Filmschule din Hamburg.

— Și cum ai ajuns aici?

— Vrei să spui de ce fac emisiuni pentru propagandiștii americani în loc să-mi fac propriile filme?

— Eu nu m-aș fi exprimat atât de sever.

— Dar poate asta gândesc în fiecare zi. Ca să faci filme e nevoie de muncă, prietene. Muncă și bani grei și talentul de a linguși și a da din gură și a convinge și a juca toate jocurile alea care pentru mine sunt un blestem. Eu sunt leneș. Și-mi convine să fiu leneș. De asta sunt aici, la Radio Liberty, scoțând pe bandă emisiuni pentru ca oamenii din Leipzig și Dresda și celălalt Frankfurt — cel estic,

de pe Oder — să simtă că sunt conectați la mica noastră lume senină, strălucitoare pe care chipurile o avem aici, și la viețile noastre senine, strălucitoare. Gata, am spus destul; m-ai abătut de la subiectul discuției noastre: eseul tău. Deoarece am primit sarcina să fiu producătorul tău, trebuie să știu în ce parametri ai de gând să lucrezi. Așa că…

Și-a prins mâinile la ceafă și s-a lăsat pe spate în scaun, dându-mi de înțeles că era numai urechi. Mi-am dres glasul, am tras adânc aer în piept și, în esență, am repetat ce îi spusesem lui Jerome Wellmann. Pawel m-a ascultat impasibil, cu o mască de indiferență pe față. Când am terminat, a ridicat din umeri, și-a trecut degetele prin părul des și, în cele din urmă, a spus:

— Așadar, treci dincolo de „marea despărțitură” și constați că mâncarea e proastă, hainele sunt sintetice, clădirile cenușii. *Plus ça change*, cum se spune în patria spirituală a stângii burgheze. Tinere prieten american, treaba e că n-am înțeles ce ai de spus despre Berlinul de Est și care n-a mai fost spus. Ce ai de gând să le spui ascultătorilor noștri din Paradisul Poporului, care să-i facă să se gândească: „Iată în sfârșit un *Ausländer* care nu ne servește clișee?” Nimic din ce mi-ai spus până acum nu e original și, ca atare, nu mă interesează. Vino înapoi după… patru zile, să zicem, cu ceva original și poate mă voi gândi să-l transmit pe post. Totuși, întoarce-te cu ceva la fel de banal precum ceea ce ai schițat…

Efectul vorbelor lui a fost asemănător cu o palmă trasă peste față. Indiferent de entuziasmul lui Herr Direktor față de ideile mele, Pawel Andrejewski avea de gând să joace rolul agentului de la circulație, stând în calea oricărui progres făcut de mine aici. Mai precis, mă informa că, în această relație proaspăt înfiripată între noi, el era cel care deținea puterea. Îmi venea să-i spun ceva de genul: *Herr Direktor a considerat că ideea mea*

este bună, dar știam că replica lui ar fi fost: *Nu Herr Direktor produce emisiunea asta. Iar eu consider că ideile tale sunt răsuflate*. În astfel de momente — când dădeam peste un adversar formidabil — deseori mă gândeam la tata, care avea obiceiul să le spună oamenilor să se ducă dracului ori de câte ori făceau ceva care îl enerva. Rezultatul a fost o carieră numai cu porniri și opriri false, fără câștig, fără succes de durată. Ca atare, într-un moment ca ăsta — când aș fi putut ușor să-i spun lui Pawel că eram un scriitor publicat, că șeful lui îmi dăduse deja undă verde și că eram sigur că toată afacerea era un joc de hărțuire din partea lui ca să vadă dacă poate să mă enerveze — știam că cea mai bună tactică e să nu spun nimic în afară de:

— Și cât de lung vrei să fie eseul și când ai nevoie de el?

— Zece pagini la două rânduri în patru zile, nu mai târziu, a spus el.

S-a întors și a luat de pe birou un teanc de hârtii, dându-mi de înțeles că discuția se sfârșise. Așa că m-am ridicat în picioare și am spus:

— Ne vedem peste patru zile, atunci.

Pawel abia dacă a dat din cap. Am plecat și, în drum spre ieșire, am scanat cu privirea spațiul în care erau birourile, în speranța că o voi zări pe Petra. Dar nu era nicăieri. În timp ce îmi încheiam fermoarul hainei, m-am îndreptat spre recepție, unde am dat înapoi ecusonul pe care îl primisem și mi-am primit pașaportul de la ofițerul de serviciu. Apoi am ieșit pe stradă. Într-o oră, eram înapoi acasă, în Kreuzberg. Ajuns în apartament, mi-am deschis carnetul și am început să lucrez. Petra mi se ivea în toate gândurile. Am încercat să argumentez logic, insistând asupra faptului că voi fi cât se poate de realist în privința unor astfel de chestiuni. *Ascultă ce ți-a spus Pawel despre ea. E închisă, e o regină de gheață — și foarte retrasă. De ce ar fi interesată în vreun fel de tine? Și chiar*

dacă ți-a zâmbit, ori o fi fost politicoasă, ori o fi fost jenată de interesul tău prea vădit. Ți-ai ratat șansa, prietene. Este doar una dintre nenumăratele femei pe care ai pus ochii și pentru care ai simțit acel val straniu de adrenalină emoțională, în timp ce te întrebai: oare ea o fi aceea?

Dar aici am mințit. Nu mai avusesem niciodată acea senzație ciudată, de certitudine absolută, ca aceea pe care am avut-o când am văzut-o prima dată pe Petra. Deși încercam să-mi spun că nu e așa, un glas mai puternic îl acoperea pe cel sardonic ce mă îndemna la prudență. Iar acest glas îmi spunea: *Tot ce gândești și simți acum e adevărat. Ea e*.

Dar de unde știam asta fără ca măcar să știu cine sau ce era? Cum puteam fi atât de sigur fără altă dovadă decât instinctul pur? Ce spunea asta, despre talentul meu la astfel de lucruri, când n-aveam nici cea mai vagă idee dacă ea ar fi catadixit măcar să bea o cafea cu mine, darămite să facem pe Tristan și Isolda din Kreuzberg?

După ce mi-am notat gândurile sucite despre toate lucrurile astea, am închis carnetul cu un gest hotărât, am pus capacul la stilou și le-am împins la o parte — știind că mâine, la recitirea acestor pagini, avea să-mi fie rușine de dorințele mele.

M-am ridicat, am deschis frigiderul și am scos încă o sticlă de Paulaner — berea mea preferată la acel moment și, la 75 de pfennigi sticla, se încadra foarte bine în bugetul meu. Am rulat trei țigări ca să le am la îndemână. Apoi m-am dus la un raft pe care țineam mașina de scris Olivetti și am dat-o jos. M-am uitat la ceas. Cu cât îi predam mai repede afurisitul ăsta de eseu blestematului de Pawel, cu atât mai repede era posibil să am șansa de a lua iar legătura cu Petra. Deși o parte din mine voia să o sun a doua zi dimineață și s-o întreb dacă ar vrea să ieșim într-o seară, intuiam că cele spuse de Pawel despre ea nu erau departe de adevăr, că,

într-adevăr, dacă îi arătam prea repede că sunt interesat de ea, era posibil să-mi trântească ușa-n nas. Trebuia să încerc să judec la rece — și să mă pregătesc pentru probabilitatea ca aceste visuri ale mele să fie chiar asta: niște vise fără niciun viitor.

Oricum, aveam de scris un eseu, care, dacă era acceptat, putea să deschidă o sursă de venit pe timpul ședерii mele la Berlin.

Am scos capacul roșu-aprins al mașinii de scris Olivetti, apoi am băgat o foaie de hârtie în ea și m-am așezat pe un scaun, potrivind mașina să stea chiar în fața mea. Mi-am aprins o țigară, trăgând adânc fumul în plămâni și întrebându-mă cum naiba să încep. În versiunea pe care o schițasem în biroul lui Jerome Wellmann urma să încep cu experiența trecerii prin Punctul de control Charlie, descriind apoi felul în care lumea se preschimbase brusc din tehnicolor într-o singură nuanță de cenușiu. Dar neașteptatul bombardament critic al lui Pawel pusese capăt acestei versiuni. Cu mare reținere, m-am pomenit acum fiind de acord cu el. De ce să le spun est-germanilor ceea ce au știut întotdeauna? De ce să repet obișnuitele clișee despre cenușiul vieții sub Marx-Engels? După cum mi-a spus Pawel, aici șmecheria era să găsesc cumva o cale de a arăta ceea ce era evident fără a menționa ceea ce era evident, să adopt o abordare care să evite platitudinile standard… chiar dacă mie nici nu mi-a trecut prin cap să fiu banal sau plat. Dar unul dintre trucurile muncii cu un editor sau un producător este să-ți dai seama de la început ce nu vrea să citească sau ce îl scoate din sărite și îl jignește. Pawel avea ceva cu modul în care stăruiau occidentalii asupra mohorelii din Europa de Est, așa că aveam să pomenesc doar în treacăt de toate astea, și într-un fel cât mai obtuz cu putință. În loc să relatez întâlnirea cu vânzătoarea atrăgătoare din librăria de pe Unter den Linden sau cu angolezul posac din cafeneaua

îngrozitoare din apropiere de Alexanderplatz, aveam să scriu despre…

Brusc, degetele mele au început să bată prima propoziție.

De ce ninsoarea reduce lumea la tăcere? De ce zăpada purifică totul și ne scoate din disperarea existențială care ne caracterizează în mare parte viața adultă, transportându-ne înapoi în împărăția copilăriei? Acea împărăție magică în care, după cum spunea Edna St.Vincent Millay, nu moare nimeni… și nimeni nu ridică ziduri.

M-am oprit o clipă, întrebându-mă dacă Pawel mă va lăsa să scap cu „disperarea existențială", gândindu-mă apoi și că, în această etapă a jocului, chiar nu trebuia să mă frământ din cauza unei fraze care era posibil să îl supere pe omul care acum stătea între mine și o relație neîntreruptă cu Radio Liberty. Când te îndoiești, când îți faci griji despre cum vor privi alții munca ta, nu există decât o soluție — scrie pe hârtie ce vrei să spui și frământă-te după aceea.

Așa că mi-am terminat țigara și am aprins alta. În timp ce suflam fumul, m-am năpustit asupra tastelor și am început să bat din nou. Timp de trei ore am scris pur și simplu, luându-mi rar ochii de la pagină, și asta numai ca să introduc în mașină o foaie de hârtie nouă și să iau o înghițitură din sticla de bere din apropiere.

După ce ultimul cuvânt a fost bătut, am smuls cu un gest hotărât hârtia din mașină, am azvârlit foaia pe teancul din fața mea și mi-am aprins o țigară, simțindu-mă amețit și încordat. M-am uitat la ceas. Era aproape trei dimineața. Am colaționat cele opt foi pe care le scrisesem, am pus capacul mașinii de scris la loc, apoi am așezat-o înapoi pe raft și am băgat eseul sub ea. În timp ce mă îndreptam spre ușa din față, m-a oprit glasul lui Fitzsimons-Ross.

— Ești o jigodie productivă, nu-i așa?

— Bună seara!

— Mai degrabă miezul nopții. Și m-ai scos din sărite cu țăcănitul la mașina de scris.

— Acum știi și tu cum e când asculți cu volumul dat la maximun Archie Shepp. Oricum, de ce nu ți-ai pus căștile?

— Fiindcă nu pot să ascult muzică dacă nu pictez. Iar în noaptea asta nici vorbă să pot să pictez.

— Care-i motivul?

— Fiindcă n-am putut, de aia! Fiindcă ești un *Übermensch* american care nu face nimic anapoda, care n-are nicio fărâmă de îndoială în toată ființa lui, care crede total în tot ce face, care…

— Ce-ar fi să lași prostiile și să ieși cu mine să bem un pahar? am spus cu un calm care contrasta izbitor cu agitația verbală a lui Fitzsimons-Ross.

S-a gândit o clipă.

— Sunt nesuferit, nu-i așa? a spus el.

— Ceva de genul ăsta.

Era aproape patru când am coborât în stradă. O noapte uscată, fără ninsoare, cu un cer senin. Mercurul era mult sub zero, dar încă eram atât de amețit în urma celor aproape trei ore în care mi-am concentrat întreaga atenție asupra paginilor pe care le scriam, încât nu mi-am dat seama că erau minus zece grade Celsius. În schimb, am citat din Brecht, așa cum a fost pus pe muzică de concetățeanul lui berlinez, Kurt Weill:

— *Oh, arată-mi calea către următorul bar cu whisky*.

Fitzsimons-Ross a râs și, spre marea mea uimire și plăcere, a citat următorul rând:

— *Oh, nu-ntreba de ce, oh, nu-ntreba de ce. Căci dacă nu găsim următorul bar cu whisky, îți spun că trebuie să murim. Îți spun, îți spun, îți spun că trebuie să murim*…

Aici am intervenit eu.

— *Oh, Lună de Alabama, trebuie acum să ne luăm la revedere. Ne-am pierdut mama dragă și*

trebuie să bem whisky, oh, știi tu de ce.

Fitzsimons-Ross și-a fluturat brusc mâinile ca un arbitru care semnalează sfârșitul meciului.

— Asta e, a spus el, Luna de Alabama.

— Adică?

— Barul spre care te târăsc.

— Există aici un bar care se cheamă „Luna de Alabama”?

— Bine-nțeles că există. Suntem în Berlin.

Barul cu pricina era în apropierea aeroportului Tempelhof. Am avut noroc și, în treizeci de secunde, am găsit un taxi.

— Tempelhof, testamentul lui Albert Speer, am spus, când Fitzsimons-Ross a spus că Luna de Alabama se afla în apropierea marelui „obiect de artă” arhitecturală al maestrului urbanist al lui Hitler. Făcusem deja o excursie scurtă la Tempelhof, deoarece toate cărțile despre Berlin ridicau în slăvi estetica lui, specifică celui de-al Treilea Reich, și faptul că a rămas un remarcabil artefact proiectat într-o epocă pe care toată lumea de pe ambele părți ale Zidului care despărțea Germania prefera să o uite.

— Ah, dar toți naziștii aveau o sensibilitate de pederaști, a spus Fitzsimons-Ross. A fost cea mai ascunsă mișcare din istorie, de aia i-au catalogat pe poponari alături de evrei și țigani drept dușmanii statului. Fiindcă, de la Hitler în jos, n-au putut să-și accepte homosexualitatea înnăscută. Tare mă mir că Hugh Trevor-Roper și toți ceilalți specialiști în nazism, cu studii la Oxford și Cambridge, n-au pus mai mult accent pe faptul că toate ororile celui de-al Doilea Război Mondial au izvorât din faptul că Hitler și acoliții lui erau o gașcă de bandiți pederaști. Uită-te la cele două capodopere documentare ale camaradei lui lesbiene, autoarea de filme Leni Riefenstahl. *Triumful voinței* și *Olympia* sunt două dintre cele mai grozave lucrări despre homosexualitate transpuse vreodată pe celuloid…

Fitzsimons-Ross a ținut acest monolog în gura mare și pe un ton declamativ, de parcă își injectase dexedrină (cee ce, cunoscându-l pe Fitzsimons-Ross, nu era imposibil). Trebuie să recunosc că m-am pomenit râzând și, totodată, am fost recunoscător că turuia de zor în engleză și nu *auf Deutsch*, deoarece taximetristul era unul dintre acei duri din Berlin, care se apropia de treizeci de ani și care n-ar fi primit cu bunăvoință teza pe care o susținea tovarășul meu de drum.

— Termină cu rânjetul ăla încrezut al tău de Mare Buddha, mi-a zis Fitzsimons-Ross, și spune-mi că bat câmpii, sau ceva.

— Ba eu chiar cred că ar trebui să pleci într-un circuit și să ții prelegeri pe tema asta. Și să începi de aici, din *Bundesrepublik*, unde fără doar și poate vei cuceri foarte mulți oameni cu interpretarea ta istorică.

— Dă-i înainte, fă mișto de mine…

— Dar cum pot să fac mișto de cineva atât de amuzant, Alastair?

Asta a fost prima dată când i-am spus pe numele mic. El a primit acest lucru ridicând o sprânceană și dând din cap.

Am tras în fața unei intrări de pe o stradă pustie. Deasupra intrării, pictată cu vopsea fosforescentă, erau cuvintele „*Der Mond über Alabama*”, a căror caligrafie imita graffiti. Strada era prăpădită. Fără magazine, fără clădiri rezidențiale, fără mașini… doar câteva clădiri gen depozit pe care luna le scălda într-o lumină fantomatică. Dar ce m-a izbit imediat ce am coborât din taxi în glaciala noapte berlineză a fost hărmălaia ce venea dinăuntru. O amestecătură de sunete la limita suportabilității:

— Voiam să-ți spun că localul ăsta e cam deșucheat, a zis Fitzsimons-Ross.

Am intrat. Zgomotul a devenit brusc asurzitor. Ne aflam într-un coridor luminat de tuburi de neon violet, iar la ușă era o namilă de motociclist ras în cap, cu bicepși impresionanți și tatuaje, nu glumă,

care ne-a ușurat de zece mărci de căciulă. Mai că m-a mirat că nu ne-a pipăit să vadă dacă avem arme. Dar, cum am descoperit repede, Der Mond über Alabama nu era un local pentru motocicliști sau un bar pentru homosexuali, sau un avanpost heavy metal, sau ceva ușor de categorisit. Era un amalgam de toate cele de mai sus, dar și excesiv în mod deliberat, sălbatic și absurd. Am intrat într-o încăpere cam de mărimea unui teren de baschet, cu un tavan nu mai înalt de trei metri. Asemenea multor spelunci berlineze, era zugrăvit într-un negru ca smoala, singura lumină provenind tot de la niște tuburi de neon violet. De-a lungul unui perete se întindea un bar. Pe partea îndepărtată era o scenă îngustă pe care erau cinci muzicanți negri — un trompetist, un saxofonist, un pianist, un basist și un baterist — a căror vârstă varia de la douăzeci și cinci de ani (saxofonistul) până la șaptezeci și ceva (pianistul), toți la un loc producând genul de larmă și sonorități sălbatice pe care le asociezi cu jazzul improvizat. Cel puțin jumătate din consumatori — iar localul era atât de ticsit, încât abia puteai să te miști — erau cocoțați lângă scenă și păreau să se afle într-o stare aproape cataleptică provocată de cei cinci muzicanți și urletele lor dezlănțuite. Restul erau angajați într-o formă de escapism sau abandon sau hedonism — fiecare ce decisese să practice în noaptea asta. Barul părea să servească doar vodcă și bere și de el se rezemau câțiva clienți foarte beți. Un nor jos, cu aromă dulce de iarbă și hașiș plutea peste toți, amestecat cu ceața și mai deasă a fumului de țigară. Aproape toată lumea avea o țigară în mână — în afară, adică, de cei care răcneau într-un colț al depozitului și de cei care dispăreau, întotdeauna câte doi, după o draperie neagră. M-am uitat în jur după Fitzsimons-Ross, gândindu-mă că se dusese glonț la tovarășii lui toxicomani. Dar l-am văzut la bar, cu țigara și vodca într-o mână, adâncit în discuție cu un tip ras în cap, destul de scund, dar

foarte musculos. A văzut că l-am zărit, dar nu m-a băgat în seamă și s-a întors la discuția lui cu gentlemanul care avea și o Cruce de Fier ce-i atârna de lobul unei urechi.

Mi-am luat ochii de la ei și am încercat să cuprind cu privirea tot ce era în jurul meu. Muzica îmi ataca violent timpanele, ochii îmi lăcrimau din cauza fumului de țigară. Partea din mine care nu poate să sufere înghesuiala voia să fugă. Localul avea toate caracteristicile pentru a te duce cu gândul la una dintre acele catastrofe publice în care cineva dă foc unei draperii și izbucnește panica, oamenii călcându-se în picioare, iar rezultatul fiind câteva sute de morți. Dar asta era latura mea ultraprudentă, latura *uită-te întotdeauna în ambele sensuri înainte de a trece strada*. Cealaltă parte — tipul căruia îi plăcea la nebunie să fie în mijlocul a tot ce era neobișnuit — s-a uitat în jur și s-a minunat. Ce decadență superbă! Ce hedonism nebunesc, colectiv, mai ales că aici totul era pe față! Toxicomanii își injectau droguri în mod fățiș. Pasionații de cocaină, atât cei care o încălzeau și inhalau fumul, cât și cei care o prizau, erau adunați într-o încăpere alăturată. Bețivanii serioși erau la bar, torpilați. Țigările cu marijuana, pipele cu hașiș și țevile pentru marijuana erau trecute pe față din mână în mână. Când o pipă a ajuns la mine, am tras două fumuri și m-am simțit imediat de parcă mi s-ar fi despicat capul.

— Îți place rahatul ăsta?

Glasul îi aparținea unei femei micuțe, până în douăzeci și cinci de ani. Avea un păr lung care îi ajungea până la mijlocul spatelui și era împletit cu artă. Avea fața machiată în mod ciudat — partea stângă cu alb, cea dreaptă cu negru. Buzele erau violet, sau poate ăsta era efectul tuburilor cu neon și al celor două fumuri de hașiș pe care tocmai le trăsesem și care mă făceau să mă simt acum în afara acestei încăperi, a acestui loc

supraaglomerat, și care mai făceau și ca muzica să pară și mai agresivă.

— E… interesant.

— Mai ia un fum.

Mi-a dat iar pipa. Am mai tras un nor mic de fum, dar de data asta m-am înecat cu el și am tușit, efectul narcotic lăsându-mă fără vederea periferică și transformând toate sunetele într-un zumzăit stăruitor.

— Ce e în pipă? am întrebat.

— Skunk.

— Ce?

— Skunk. Să mergem.

M-a luat de mână.

— Unde?

— În spate.

M-am lăsat condus de mână prin îngrămădeală, tot zgomotul ambiental fiind redus acum la un zumzet monoton, supranatural. După ce am pierdut câteva minute ca să ne croim drum prin mulțime, am ajuns la draperia neagră. Acolo, pe un șir de saltele, erau diverse perechi, toate goale (sau, cel puțin, de la mijloc în jos), în diferite stadii de ceea ce un pornograf victorian ar fi putut descrie ca fiind congres sexual. Poate de vină a fost efectul „skunk”-ului. Poate neobișnuitul șocant al acestei scene. Poate faptul că există o parte în mine care, chiar și atunci când e sub influența unei substanțe care tulbură mintea, dă înapoi în fața excesului nebunesc. Poate, pur și simplu, sunt o persoană căreia nu-i place să facă sex cu o străină în public — și în mijlocul a altor douăzeci și patru de cupluri despuiate, gâfâinde (nu că aș fi făcut o numărătoare exactă). Și poate că și tânăra asta micuță, cu fața ciudată în două nuanțe, avea ceva cam neliniștitor. Făcea parte din vreun conclav de vrăjitoare? Și în ciuda faptului că mintea mea era acum zăpăcită, un gând mă făcea să vreau să mă îndrept spre ieșire: Petra. Cum puteam să mă

întind pe o saltea foarte pătată cu străina asta ciudată dacă inima mea era în altă parte?

— *Scheisse*! a spus însoțitoarea mea. Nu sunt saltele libere.

Am scanat cu ochi încețoșați vecinătatea imediată. Avea dreptate. Hanul era arhiplin.

— Altă dată, a spus ea și a dispărut din zonă.

Ei bine, asta ușurează situația, mi-am zis eu. *Chiar trebuie să mă car naibii de aici*!

Nu-mi amintesc mare lucru din ce a urmat după această decizie de a pleca, în afară de faptul că, în timp ce mă îndepărtam de trupurile alea goale, care gâfâiau, am auzit o femeie spunând cu un accent clar american: „Acasă, în Des Moines, nu vor crede asta".

Când am cercetat încăperea, încercând să-mi dau seama al cui era glasul, n-am văzut decât o masă închegată, întunecată de trupuri goale. Fără trăsături distincte, fără caracteristici individuale. Doar o bizarerie copulativă. Poate că vorbea și „skunk"-ul, deoarece începeam să mă simt paranoic. Așa că m-am pomenit croindu-mi drum cu coatele prin înghesuială, străbătând coridorul ăla lung, negru și nesfârșit și căzând pur și simplu în stradă, după care am fost sigur că poliția secretă — agenții Stasi care deja îmi ghiciseră cumva gândurile despre Berlinul de Est — avea să mă umfle și să mă bage în portbagajul unei mașini care să treacă în viteză prin Punctul de control Charlie, și să mă țină în arest luni întregi, pentru ca la un moment dat să mă folosească drept obiect de schimb pentru a-l scoate pe unul de-al lor din detenția CIA. Apoi, când în cele din urmă eram schimbat, cei de la CIA aveau să se întrebe dacă nu cumva nu mi se spălase creierul și fusesem transformat într-o unealtă a Stasi… Și, of, drace, skunk-ul ăla era al naibii de puternic și farurile mașinilor atât de strălucitoare aici, deși nu vedeam nicio lumină nenorocită în zare, și…

Brusc, din senin, un taxi. M-am urcat în el, am reușit să mormăi adresa — șoferul, un turc, ieșindu-și puțin din sărite când mi-a cerut să o repet de trei ori — și apoi m-am ghemuit pe bancheta din spate și am început să plâng ca un prost. Îmi vărsam toată durerea acumulată în viața mea de până atunci, și toată treaba era declanșată de substanța nesănătoasă pe care o inhalasem în plămâni și care mă făcuse să-mi pierd echilibrul emoțional…

În cele din urmă, am ajuns la ușa de la intrare a clădirii în care locuiam. I-am aruncat banii taximetristului, am intrat pe patru cărări în clădire, m-am dus sus, dezbrăcându-mă de tot când am ajuns la patul meu, prăbușindu-mă pe el, tremurând ca un cretin ce eram. Am reușit cumva să mă ridic iar și să mă bag în așternut, am stins lumina de la capul patului, apoi m-am ținut de pernă ca înecatul de pai, deoarece camera a început să se învârtească amețitor cu mine, trimițându-mă la vale pe o pantă neagră înspre un copac uriaș, perna aeropurtată (nu întrebați!) neevitând câtuși de puțin acest sfârșit fatal și azvârlindu-mă în aer, apoi trimițându-mă direct spre pământ. Am simțit că mi se întoarce stomacul pe dos și am fost brusc în picioare și m-am dus glonț spre baie, iar când am ajuns la ușă am început, din senin, să împroșc vomă peste tot, și am ținut-o așa la nesfârșit. Când n-am mai avut ce vomita, am ieșit clătinându-mă de acolo și m-am dus în bucătărie, am deschis robinetul de la chiuvetă, mi-am băgat fața sub șuvoiul de apă rece ca gheața și m-am blestemat, și m-am simțit peste măsură de toxic și iremediabil pierdut. Apoi m-am întors bălăbănindu-mă în dormitor și am căzut cu fața-n jos pe pat, iar apoi…

Dimineață. Sau, cel puțin, pe fereastra de lângă pat intra lumină. Am deschis un ochi. Mare greșeală, deoarece însăși încercarea de a reveni pe Planeta Pământ a fost însoțită de o migrenă

înfiorătoare. Mi-am trecut limba peste buze și am simțit gustul scârbos al vomei uscate. Am încercat să mă mișc, dar am simțit acea înfrigurare moleșitoare, însoțită de febră, pe care o ai când transpiri abundent toată noaptea, deoarece așternuturile erau umede și mai și puteau. M-am chinuit să mă ridic în picioare, echilibrul meu fiind practic inexistent. Fiecare pas a fost o grea încercare. Când am ajuns la baie, cât pe ce să încep iar să vomit, căci am văzut isprava mea de noaptea trecută. Vomă împroșcată peste tot.

Sunt momente în viață în care îți vine pur și simplu să te ghemuiești pe podea, să-ți apeși ochii cu palmele și să gonești efectele prostiei tale. Dar, moștenirea de infanterist marin a tatei — obiceiul lui de a insista să-mi fac patul ca la armată, cu muchii perfecte, de a avea mereu încălțările bine lustruite și de a strânge după mine — m-a silit să mă duc clătinându-mă în bucătărie, să-mi bag capul sub robinetul de la chiuvetă (n-am făcut asta și noaptea trecută?) și să las apa rece ca gheața să-mi redea cât de cât luciditatea. Apoi am scos din dulapul înalt de bucătărie mopul, o găleată, câteva cârpe, mănușile de cauciuc și o sticlă cu echivalentul nemțesc al Mr. Clean, pe care o adusesem când mă mutasem aici. În următoarea oră am curățat mizeria pe care o făcusem, dezinfectând toată baia și având grijă să nu rămână nicio urmă vizuală sau olfactivă a prostiei mele. A fost o muncă migăloasă, murdară, pe care am făcut-o spunându-mi: *Acum știi de ce i se spune drog*. Evenimentele nopții precedente au început să mi se regrupeze în minte. *Ai noroc că ai scăpat doar cu vomitatul și o mahmureală pe cinste*. Odată baia făcută lună și mirosind a dezinfectant cu aromă de lămâie, cearșafurile înlocuite cu așternuturi curate și patul strâns, am făcut un duș foarte rece și m-am spălat pe dinți de mai multe ori, apoi am băut două cafele. După toate aceste lucruri menite să impună ordinea în haosul

personal, mi-am petrecut următoarea oră așternând pe hârtie toate detaliile șocante ale nopții trecute. Abia pe la jumătatea acestei îndeletniciri mi-am adus aminte că nu mă deranjasem să văd cât e ceasul. Uitându-mă la ceas, am văzut că era două și jumătate după-amiaza. Doamne sfinte, o mare parte din zi pierdută! Am început imediat să plănuiesc ce să fac pentru a o recupera. Să termin de scris jurnalul. Să duc cearșafurile murdare la spălătorie. Să iau un prânz mult întârziat la Café Istanbul. Apoi să mă întorc aici și să încep să corectez eseul — deși mi-am spus și că, dată fiind starea actuală a creierului meu, era mai bine doar să citesc materialul și să dedic ziua de mâine șlefuirii lui într-o formă prezentabilă.

Disciplină, disciplină. Singurul antidot la tendința de a trăi alandala. Dar cu cât înaintam mai mult în relatarea evenimentelor demente din noaptea trecută, cu atât mai mult îmi dădeam seama și că eram al naibii de mulțumit că dădusem nas în nas cu o astfel de decadență nebună. Tot așa cum n-am putut să nu mă întreb ce căutau până la urmă toți cei care se adunaseră acolo. La un anumit nivel, era doar o necesitate impusă de viciul beției, al drogurilor și al sexului în grup și o etalare generală a moravurilor care caracterizau societatea. *Der Mond über Alabama* însemna distrugere colectivă și acceptarea genului de lucruri hedoniste care te băgau la pușcărie când plecai de acolo. Eram aproape sigur că cei mai mulți dintre clienții localului proveneau dintr-un mediu la fel de burghez ca al meu. Ca atare, n-am putut să nu mă întreb dacă nu erau atrași de un loc precum *Der Mond über Alabama* din exact același motiv din care toată lumea de acolo alesese și Berlinul de Vest ca reședință permanentă sau temporară. Aici nu era nevoie să cunoști oamenii potriviți la petrecerile potrivite. Aici nu trebuia să te faci remarcat. Aici puteai să te culci cu cine voiai, fără ca oamenii să vorbească despre asta.

Aici erai ignorat, cum era ignorată toată lumea în Berlin. Eram separați și izolați, și eu simțeam că rămâneai aici numai dacă asta se potrivea cu temperamentul tău.

Am terminat de scris în jurnal. În timp ce puneam capacul la stilou, am constatat că starea mea fizică generală se îmbunătățise, în sensul că avansase de la catastrofică la (doar) îngrozitoare. Am adunat cearșafurile murdare și hainele pe care aveam de gând să le las la spălătorie și le-am băgat într-o pungă mare de plastic. Mi-am pus paltonul și am deschis ușa. Dar când am început să cobor scara, am auzit două zgomote care m-au derutat: *ca-cinc, ca-cinc, ca-cinc*, zgomotul produs de un ac înțepenit într-un șanț de disc, și zgomotul mai deconcertant făcut de cineva care gemea de durere. Dar geamătul era foarte slab, foarte gutural, aproape ca și cum s-ar fi înecat cu ceva. Ca de pildă, cu propriul sânge.

Exact asta se întâmpla. Alastair zăcea grămadă pe podea, cu sângele șiroind din gură, cu respirația neregulată. În atelierul lui avusese loc un dezastru. Vopseaua era împroșcată peste tot, pensulele rupte în două, masa de lucru răsturnată cu susul în jos, o fereastră spartă și — cel mai oripilant lucru — cele trei pânze mari la care lucra erau sfâșiate, probabil cu un cuțit.

— Alastair, Alastair! am spus, îndreptându-mă spre el.

Dar balta de sânge îl înghițea, împiedicându-mă să mă apropii. Imediat am luat-o la fugă pe scări, am coborât în stradă, am intrat în magazinul din colț și am țipat la bărbatul uluit de la tejghea.

— *Polizei! Polizei! Sie müssen sofort die Polizei rufen*!

Omul a făcut ce i s-a poruncit și, când m-a informat că dispecerul de la serviciul de urgență a spus că o ambulanță o să ajungă în trei minute, m-am întors în goană în apartament, m-am asigurat că Alastair încă respira, apoi m-am repezit în

dormitorul lui, am deschis sertarul de la noptieră unde știam că își ține trusa pentru heroină, am alergat în bucătărie, am luat o pungă de plastic și am aruncat în ea totul: ace și seringi și garouri, o lingură arsă și trei pliculețe cu praf alb. Apoi am aruncat punga pe fereastra din spate. Chiar în acea clipă s-au auzit bătăi puternice în ușă. Sosiseră paramedicii și polițaii.

Ce a urmat a fost o zăpăceală teribilă: paramedicii s-au repezit să-l stabilizeze pe Alastair și să oprească hemoragia, polițaii au decis imediat că, deoarece eu raportasem nelegiuirea, eu trebuia să fiu făptașul. Mi-au pus nenumărate întrebări, pe un ton răstit, mi-au cerut actele și au vrut să știe ce relație aveam cu acest bărbat. Când le-am explicat că eu dormeam sus, au vrut să știe cum am putut să dorm în hărmălaia produsă de un astfel de atac. *Ați fumat vreodată skunk*? În loc să-i întreb asta, am încercat să-i conving că, de regulă, am un somn greu. Și nu, n-am avut nicio problemă, nicio discuție contradictorie cu Fitzsimons-Ross, niciun antecedent violent, niciun episod de încălcare a legii, niciun…

— Pentru Dumnezeu, e prietenul meu! am răcnit în cele din urmă la polițai. L-am găsit aici acum zece minute și am dat fuga țipând în prăvălia de jos. Întrebați-l pe tipul de la tejgheaua aia nenorocită!

— Fii atent cum vorbești! a strigat la mine unul dintre polițai.

— Atunci nu mă mai acuzați!

— Vrei să fii arestat?

Polițaiul m-a apucat de cămașă și a început să mă zgâlțâie.

Celălalt polițai, care era mai în vârstă, a pus mâna pe brațul colegului său și a spus într-un mod care arăta cât se poate de clar că era un ordin:

— Du-te acum jos și verifică povestea lui stând de vorbă cu tipul de la prăvălie. Eu am să rămân

aici, cu „prietenul” nostru. Cum îl cheamă pe colegul tău de apartament?

— Fitzsimons-Ross. Alastair Fitzsimons-Ross.

— Ai auzit? l-a întrebat polițistul pe colegul său. Află dacă tipul de la prăvălie îl cunoaște pe Fitzsimons-Ross.

Imediat ce celălalt polițai a plecat în viteză, mi-a pus diverse întrebări despre Fitzsimons-Ross: naționalitatea lui, profesia lui, stilul de viață. I-am făcut un portret destul de benign, spunând că era un pictor bine cunoscut, liniștit, discret și că prietenia noastră nu era de așa natură încât să ne facem confidențe despre viața intimă.

— Dar faptul că locuiești aici…

I-am spus că avem programe diferite, vieți total separate.

În timp ce acest interogatoriu era în desfășurare, alți doi polițiști scotoceau prin apartament, deschizând sertare, dărâmând cărți de pe rafturi, ducându-se sus în bârlogul meu, fără doar și poate să caute peste tot. Slavă Domnului că reușisem să îndepărtez toate dovezile dependenței lui! Totuși, îmi țineam răsuflarea, întrebându-mă dacă nu cumva Alastair dosise și în altă parte niște accesorii pentru drog (sau, mai rău, chiar heroină).

În toiul acestei vânzoleli, unul dintre paramedici i-a strigat polițaiului că „pacientul e stabilizat” și că o să-l transporte la spital.

— Va supraviețui? am întrebat.

— A pierdut o grămadă de sânge, dar am reușit să oprim hemoragia. Dacă nu-l găseai dumneata, ar fi murit în zece minute.

După ce paramedicul a spus asta, m-am uitat la polițist. Acesta s-a mulțumit să dea din umeri și a continuat să mă bombardeze cu întrebări: „Cu ce te ocupi?”; „Muncești aici ilegal?”; „Cum îmi dovedești că scrii cărți?” Între timp paramedicii l-au pus pe Alastair pe o brancardă, cu o pungă de transfuzie suspendată deasupra lui, cu un tub conectat la venele lui distruse. L-au împins spre

ușa din față, roțile brancardei lăsând dâre de sânge pe podea.

— Încă ceva, le-a spus paramedicul polițailor. Uitați-vă la asta.

Ridicând cearșaful care îl acoperea pe Alastair, a arătat semnele care se înșiruiau în susul și în josul îndoiturii brațului.

— Un narcoman, a spus paramedicul.

— Știai asta? m-a întrebat polițaiul pe un ton care arăta că era furios.

— Câtuși de puțin.

— Nu te cred.

— Ăsta-i adevărul.

Polițaiul i-a strigat colegului său să percheziționeze și mai atent apartamentul, deoarece acum erau la vânătoare de droguri din clasa A. Apoi s-a întors spre mine și a spus:

— Arată-mi brațele!

Am făcut ce mi-a poruncit. Le-a inspectat cu atenție, clar dezamăgit că erau așa de curate.

— Tot nu te cred că nu știai că e…

Dar polițistul a fost întrerupt de sosirea colegului său, însoțit de bărbatul de la prăvălia din colț. Arătând spre mine, colegul l-a întrebat pe bărbat:

— Ăsta e omul care a intrat în fugă în prăvălia ta, urlând să suni la poliție?

Tipul mă știa, deoarece treceam pe la el cel puțin o dată pe zi să cumpăr ceva. Era turc, avea în jur de cincizeci și cinci de ani, veșnic cu ochii în pământ, dar acum uitându-se cu ochii mari la prăpădul din atelier și la sângele care era peste tot.

— Da, ăsta e omul, a spus el, dând din cap spre mine. E client obișnuit.

— Și ăsta e omul pe care l-ai văzut aseară întorcându-se cu Fitzsimons-Ross.

— Nu, nu e el.

— Ești sigur?

— Îl știu pe celălalt, fiindcă și el e un client obișnuit. Dar omul ăsta nu a fost cu el. De fapt, nu

i-am văzut niciodată împreună.

— Și cine era celălalt care era cu Herr Fitzsimons-Ross?

— Așa îl cheamă? a întrebat patronul prăvăliei.

— Spui că e un client obișnuit și nu știi cum îl cheamă?

— Pe cei mai mulți dintre clienții mei nu știu cum îi cheamă.

— Descrie-l pe cel care era cu Fitzsimons-Ross.

— Scund, ras în cap, cu un tatuaj pe un obraz.

— Ce fel de tatuaj?

— Un soi de pasăre, parcă. Era întuneric.

— Asta a fost prima dată când l-ai văzut cu Fitzsimons-Ross?

— Cred că da. De regulă, când mă întâlneam cu el dis-de-dimineață, era cu un bărbat.

— Așadar, Fitzsimons-Ross agăța des bărbați și îi aducea aici noaptea târziu? a întrebat polițistul, uitându-se la mine.

— După cum v-am spus mai înainte, deși eram prieteni, nu prea aveam legătură cu el.

Polițistul a clătinat din cap, nemulțumit de răspunsul meu, bătând cu pașaportul meu american în degetul lui mare.

— Ia o declarație completă de la negustor, i-a spus el colegului său. Și, între timp, Herr Nesbitt, vom vedea ce scoate la iveală percheziția.

A trecut o oră plină de încordare, timp în care doi polițiști mai mici în grad au primit sarcina să răstoarne locuința cu susul în jos. Între timp, ofițerul mi-a luat o declarație completă. Unul dintre polițiști a coborât cu unicul și singurul exemplar al cărții mele despre Egipt, pe care o adusesem cu mine — și i-a arătat anchetatorului fotografia mea de pe clapa interioară a supracopertei. Ofițerul a citit și schița biografică de pe aceeași clapă, ba chiar a deschis cartea la primul capitol și a scanat pagina introductivă.

— Așadar, ești cine spui că ești, a zis el în cele din urmă. Și, în mod evident, ești un om cu spirit

de observație, dat fiind cum îți câștigi existența… adică, dacă din asta îți câștigi existența. Totuși, încerci să mă convingi că habar n-aveai că Herr Fitzsimons-Ross e un narcoman care are obiceiul să agațe vagabonzi și să-i aducă aici.

— După cum vedeți, domnule, eu locuiesc separat, sus. Vin și plec la alte ore decât Herr Fitzsimons-Ross și abia dacă ne vedem. Dar, sincer, domnule, nu pot spune că știu multe despre el în afară de faptul că e un pictor foarte bun cu care am stat la o bere de două ori, poate, de când m-am mutat aici, acum câteva săptămâni.

Ofițerul și-a notat toate astea, încă vizibil sceptic. Când colegii lui au terminat în sfârșit percheziția și și-au informat superiorul că n-au găsit nimic compromițător, am văzut că ofițerul era tare dezamăgit.

A lovit iar pașaportul meu de degetul lui mare, gândindu-se la următoarea lui mutare. În cele din urmă a spus:

— Firește că, dacă Herr Fitzsimons-Ross supraviețuiește, îi vom lua o declarație. Dacă toate astea se adeveresc, vei fi scos de sub anchetă și ți se va înapoia pașaportul…

— Dar întrucât negustorul a declarat clar că nu eram eu cu Fitzsimons-Ross…

— Ai nevoie de pașaport imediat? Ai de gând să călătorești în următoarele zile?

— Nu în următoarea săptămână, nu.

— Ei bine, să sperăm că până atunci vom fi lămurit problema asta.

A băgat mâna în buzunarul de la haină și a scos un carnet gros. Deschizându-l, a completat o chitanță pentru pașaportul meu, informându-mă că va fi păstrat la *Polizeiwache* din Kreuzberg. Și dacă avea nevoie să-mi dea telefon…?

I-am explicat că în apartament nu exista telefon, dar că se puteau lăsa mesaje la Café Istanbul.

— A, da, artiștii n-au nevoie de telefon, a spus ofițerul sec. Știm unde te găsim când avem nevoie

de dumneata, Herr Nesbitt.

— Îmi puteți spune la ce spital a fost dus Herr Fitzsimons Ross?

— Nu, până când stăm de vorbă cu el. O zi bună, domnule.

Și a plecat urmat de colegii săi.

Imediat după plecarea lui m-a apucat amețeala. În timp ce creierul meu făcea roata — o reacție la toată adrenalina slobozită în organism din clipa în care l-am găsit pe Fitzsimons-Ross pe podeaua atelierului — m-a străfulgerat un gând: unde era eseul pe care l-am scris pentru Radio Liberty și de ce naiba nu făcusem o fotocopie la prăvălia din colț? (Și, apropo, Dumnezeu să-i dea sănătate patronului ei că mi-a restabilit reputația!) Teama pentru eseu avea un motiv simplu: dacă fusese rupt, confiscat sau distrus în timpul percheziției, avea să-mi ia încă o zi să-l rescriu. Sau, și mai rău, era posibil ca poliția să contacteze Radio Liberty și să-i informeze că viitorul lor colaborator era bănuit de un incident violent cu colegul său de apartament, un narcoman gay. Odată ce avea să se ducă vestea prin studio, mă îndoiam că Petra avea să catadixească să-mi spună mai mult de două vorbe — *Nu, mulțumesc!* — când, în sfârșit, aș fi prins curaj să o invit în oraș.

Așa că la câteva clipe după plecarea polițailor, am alergat pe scări în apartamentul meu și m-am dus imediat la raftul pe care țineam mașina de scris. Aceasta fusese mutată pe masa de lucru, i se luase capacul și avea câteva taste apăsate — deoarece era clar că polițaii verificaseră dacă nu cumva ascunsesem în mașina de scris un pachețel cu o substanță psihotropă. Eseul meu fusese sub mașină, pe raft — și deși mi-a cam stat inima când am văzut raftul gol, la o privire rapidă aruncată spre podea am văzut că toate cele opt foi erau împrăștiate la întâmplare prin cameră. Le-am adunat pe toate, le-am pus în ordine după numărul paginii, apoi le-am așezat frumos pe masa de

lucru. Apoi am verificat de două ori dacă toate carnetele mele de însemnări erau acolo. Și ele ajunseseră pe podea și câteva fuseseră deschise și răsfoite. Dar nu pentru că pe polițiști i-ar fi interesat impresiile mele despre viața la Berlin. Au vrut doar să găsească droguri.

Am petrecut următoarele două ore făcând ordine în apartament. Toate hainele îmi fuseseră scoase din scrin și aruncate pe jos, sau trase de pe umerașele din șifonier. Toate ustensilele de bucătărie și tacâmurile și toate produsele de curățat de sub chiuvetă fuseseră azvârlite la întâmplare. Până și filtrul de cafea și ceainicul fuseseră deschise și inspectate. Măcar nu făcuseră numărul ăla de senzație, de prost gust, din restaurantele grecești, de a sparge toate farfuriile, deoarece acestea fuseseră așezate pe podea, lângă chiuvetă. Totuși, mi-a luat ceva timp să pun totul la loc și să mă ocup de dulăpiorul din baie, dat fiind faptul că îmi goliseră complet tubul cu pastă de dinți și spărseseră o cutie foarte obișnuită cu pudră de talc și îi vărsaseră conținutul pe podea, și goliseră tot flaconul cu cremă de ras, și răsturnaseră cu susul în jos șamponul și toate celelalte obiecte în care aș fi putut să ascund ceva de contrabandă.

Și când te gândești că tocmai curățasem baia de toată voma aia!

Totuși, nu lipsea nimic important, nici nu fusese deteriorat (ba chiar au lăsat bateriile de la radio-casetofon lângă aparat). Și, cu siguranță, nu avusesem aceeași soartă ca sărmanul Alastair. Coborând, am văzut că pereții erau împroșcați peste tot cu sânge și vopsea, la fel și masa de lucru și scaunele. Am intrat în dormitor. Era evident că agresiunea începuse aici, deoarece și cearșafurile erau pătate de sânge, iar polițaii sporiseră dezordinea azvârlindu-i hainele peste tot. Cercetam cu privirea tot ce trebuia făcut aici când m-a surprins zgomotul unei chei în broasca ușii de la intrare. Întorcându-mă în grabă în camera din

față — și apucând un scaun ca un posibil mijloc de apărare —, m-am pomenit față-n față cu Mehmet. Se uita speriat la harababura sinistră din jur și se uita și la mine și la scaunul pe care îl țineam în mână.

— Scuze, scuze, am spus, lăsând scaunul. S-a întâmplat ceva îngrozitor.

— Unde-i Alastair?

— La spital. Azi-noapte a avut loc o tentativă de jaf. Iar el a fost înjunghiat de mai multe ori. Eu dormeam când s-a întâmplat — și băusem așa de mult, încât am dormit buștean și n-am auzit nimic.

— Trăiește?

— La limită. Când l-am găsit… mă rog, ca să zic așa, dacă nu l-aș fi găsit, ar fi murit în jumătate de oră. Sau, cel puțin, așa mi-au spus cei de la ambulanță.

— Și cel care a făcut asta? L-au prins?

— Nu. Dar bănuiesc că a intrat pe o fereastră deschisă în timp ce Alastair dormea. A avut loc o luptă. Și…

Mehmet a început să clatine din cap foarte încet. Întorcându-se într-o parte, a spus în șoaptă:

— Nu e nevoie să mă minți. Știu că nu un hoț a pătruns aici și a făcut asta. Știu cum trăiește Alastair.

M-am uitat drept la Mehmet și am văzut pe fața lui aceeași expresie pe care o are o soție înșelată în mod constant, mai ales dacă a decis să accepte faptul că soțul ei a călcat strâmb în mod repetat și va continua să o facă. Oricum, cine eram eu să fac speculații pe seama naturii relației lor, sau dacă existau obligații dincolo de cele trei după-amiezi pe care le petreceau împreună? Clar era că Mehmet era foarte zguduit de priveliștea acestui prăpăd și de faptul că nu puteam să-i spun mai multe despre starea iubitului său.

— De ce nu ți-au spus numele spitalului? a întrebat el.

— Fiindcă paramedicii au plecat în grabă cu el, iar polițaii și-au petrecut tot timpul luându-mi o declarație.

— Cum ai să-l găsești?

— Am să încep să dau telefoane. După ce aflu, o să mergem împreună să-l vedem.

— Nu, pentru mine asta e imposibil.

— Înțeleg, am spus.

— Ba nu înțelegi. Nimeni nu înțelege. Dacă s-ar afla de „prietenia" noastră, viața mea ar fi terminată. Eu aș fi terminat. Aș fi mort.

Ne-am cufundat în tăcere. Mehmet a băgat mâna în buzunarul de la haină și a scos un pachet de țigări. Băgând una în gură, mi-a aruncat mie pachetul. Am luat o țigară și i l-am azvârlit înapoi; am căutat prin buzunare bricheta, am aprins-o, apoi i-am aruncat-o lui Mehmet. Când mi-a înapoiat-o, am spus:

— Am putea să facem un lucru pentru Alastair… am putea să-i zugrăvim atelierul și să facem ceva cu privire la sângele de pe podea și de pe mobilă.

Ideea asta a captat imediat atenția lui Mehmet.

— Știi, asta e ocupația mea secundară, ca să zic așa. Administrez curățătoria chimică a familiei, dar mă ocup și de zugrăveli și decorațiuni interioare. Bine-nțeles că nu pot să aduc pe nimeni din echipa mea să dea o mână de ajutor aici…

— Mă pricep să mânuiesc bidineaua, am spus.

— Poți să te scoli devreme mâine?

— După noaptea pe care am avut-o, cred că diseară, la nouă, am să cad lat.

— Bun. Mâine-dimineață, la opt, sunt aici cu tot ce ne trebuie.

— Am să fiu pregătit.

— Îți mulțumesc.

— Nu e nevoie să-mi mulțumești, am spus.

— Ba da, este. Pentru că știu că pot să am încredere în tine. Pentru că te-ai gândit să-i faci un

bine. Și pentru că mi-a spus că te place — iar lui Alastair îi plac foarte puțini oameni.

Înainte să plece, Mehmet a inspectat dormitorul și mi-a spus că în următoarele zile o să comande o saltea nouă. În plus, a adunat toate hainele pătate de sânge ale lui Alastair și le-a băgat într-o pungă mare de plastic, spunând că o să le ducă la spălătoria lui. Apoi a dispărut în noapte.

M-a lovit brusc un val de oboseală — nu era de mirare, ținând cont de evenimentele aiuritoare din ultimele douăsprezece ore. M-am uitat la ceas. Acum era șapte. Deși nu mâncasem toată ziua, nu-mi era foame, nu-mi trebuia mâncare, băutură sau altceva în afară de somn. M-am dus sus, am făcut un duș lung și foarte fierbinte, apoi m-am băgat în pat, punând ceasul să sune la patru dimineața.

Am dormit atât de adânc, atât de bine, încât atunci când a sunat ceasul, mult înainte de ivirea zorilor, m-am trezit și am avut câteva clipe de minunată buimăceală în care singurul gând care mi-a venit în minte a fost: *Doamne, mă simt de parcă m-aș fi născut din nou*! Apoi m-au năpădit amintirile despre evenimentele din ziua precedentă și m-am pomenit obsedat de ideea că era posibil ca Alastair să nu fi supraviețuit. Ce i se întâmplase fusese monstruos, total nedrept — și, ca să fiu sincer, acum mă gândeam la el ca la prietenul meu. Tare îmi venea să sun la poliție și să întreb de starea lui, dacă scăpase și, dacă da, când puteam să îl văd. Dar cum era încă noapte — și un telefon dat acum la poliție ar fi putut să-i facă să mă considere dus cu capul sau o persoană cu conștiința încărcată (asta numai dacă reușeam să găsesc un telefon care să funcționeze, la un colț de stradă, deoarece toate telefoanele publice din Kreuzberg erau invariabil deranjate sau recent vandalizate, iar Café Istanbul deschidea la șase) —, nu exista decât o soluție: să trec la treabă. Așa că mi-am făcut o cafea și am mâncat niște brânză cu pâine neagră de Westfalia și, apoi, cu un creion ascuțit în mână, m-am apucat

să lucrez la eseu, acordând o mare atenție nu doar conținutului, ci și stilului. Când am terminat, tocmai trecuse de șase. Mi-a luat mai puțin de două ore să bat la mașină eseul revizuit. Când, în sfârșit, am terminat, am auzit o cheie în ușă. Sosise Mehmet.

— Vrei, te rog, să mă ajuți să car câteva lucruri din dubiță?

Cele câteva lucruri însemnau patru bidoane a câte patru litri de emulsie albă, tăvi pentru vopsea, trafalete și bidinele, o mașină mare de șlefuit pentru podea și una de mână pentru mobilă, o duzină de saci pentru gunoi și două scări.

— Doamne sfinte, cum ai reușit să aduni toate astea într-un timp așa de scurt? am întrebat.

— Am un văr care are un magazin cu materiale pentru zugrăvit în apropiere.

În timp ce făceam cafea pentru amândoi, Mehmet mi-a spus că, după părerea lui, era bine să începem cu pereții. Dar mai întâi trebuia să adunăm resturile din atelierul lui Alastair. M-am scuzat o clipă și m-am dus să mă schimb cu cel mai ponosit tricou și cea mai uzată pereche de jeanși pe care o aveam, iar când m-am întors, Mehmet îndesa deja într-un sac toate pensulele rupte și cutiile de vopsea golite. Am pus și eu mâna și, în jumătate de oră, resturile erau în mare parte adunate. Când a fost vorba de pânzele sfâșiate, Mehmet a vrut să le arunce, stăruind că Alastair n-ar fi vrut să le vadă prin preajmă, n-ar fi suportat să le vadă așa. Dar în cele din urmă l-am convins să le punem bine într-un colț până când aveam să vorbesc cu Alastair despre ele.

— Să-l lăsăm pe el să hotărască dacă le vrea aici sau nu.

Mehmet s-a gândit la asta și, până la urmă, și-a dat consimțământul.

— Nicio veste? a întrebat el încet.

Am clătinat din cap.

S-a cufundat iar în tăcere și a deschis un bidon de vopsea, turnând-o în două tăvi. În următoarele trei ore n-am prea vorbit. L-am întrebat o dată dacă putem asculta niște muzică în timp ce lucrăm. A spus „nicio problemă”, iar eu am pus cele patru discuri ale lui Alastair cu *Clavecinul bine temperat* al lui Bach, în interpretarea lui Glenn Gould, timp în care am reușit să zugrăvim doi dintre cei patru pereți.

La zece am făcut o pauză de zece minute și am dat fuga la Café Istanbul ca să-l sun pe Pawel la Radio Liberty. A răspuns destul de repede.

— Cărui fapt îi datorez această onoare? a întrebat el sec după ce mi-a auzit glasul.

— Eseul e gata.

— Măi să fie, da’ harnic mai ești!

Asta fiindcă nu pot să mi-o scot din minte pe Petra Dussmann.

— Mi-ai spus că îl vrei repede. Așa că…

— Poți să-l aduci după-amiază?

— Nicio problemă.

— La ora trei, să zicem.

Și a închis.

Apoi am cerut o carte de telefon și am sunat la toate cele șase spitale din Berlinul de Vest. De fiecare dată când am vorbit cu cineva de la recepție mi s-a spus că nu putea să confirme dacă fusese internată acolo o persoană cu numele Alastair Fitzsimons-Ross. Și mi s-a spus că trebuia să mă prezint personal cu documentele mele ca să mi se spună dacă aveau acolo un pacient cu acel nume. „Așa funcționează sistemul”, mi s-a spus în mod repetat când m-am plâns că nu voiam doar să știu dacă este sau nu în spitalul lor. „Nu putem să schimbăm sistemul.”

M-am întors în apartament și i-am spus lui Mehmet că sunasem la toate spitalele dar fără vreun rezultat, fără să capăt vreo informație despre Alastair. El a dat din umeri și am continuat să zugrăvim până la amiază, când Mehmet m-a

anunțat că acum trebuia să se ducă la muncă, dar că mâine, la opt, o să fie aici ca să continuăm treaba.

— Ar trebui ca în trei sau patru zile totul să fie gata, a spus el.

— Dacă, până mâine, primesc o veste de la poliție…?

— Ai să mi-o spui dimineață. Nu trebuie să știe nimeni că vin aici. Nimeni.

— În privința asta, îți dau cuvântul meu că n-am să vorbesc.

După plecarea lui Mehmet m-am dus sus și am făcut un duș, după care mi-am pus o pereche de blugi, și un jerseu negru, cu guler rulat. Apoi am mai citit o dată eseul, spunându-mi: *Probabil n-o să-i placă deloc și… asta a fost! Se va duce vorba și Petra o să afle că eseul nu a fost bun — și de ce ar vrea să iasă cu un așa-zis colaborator a cărui lucrare a fost respinsă*?

Totuși, câteva ore mai târziu, când am ieșit din stația de metrou Wedding și am traversat strada, cine se îndrepta spre mine? Petra. Era îmbrăcată cu o geacă prăpădită de piele neagră, cu fermoarul tras până sus din cauza frigului, o fustă scurtă, neagră și colanți negri. Razele unui soare rar de mijloc de iarnă îi jucau în părul castaniu-auriu, dându-i o aură luminoasă. La început nu m-a văzut. Mergea cu capul plecat și expresia feței ei trăda o nefericire teribilă, o preocupare profundă ce îi provoca multă durere. Am vrut să o strig. Instinctul mi-a spus că e o idee proastă, întrucât era clar că în acea clipă o frământa ceva. Dar când ne-am apropiat amândoi de la intrarea Radio Liberty, m-a zărit și a binevoit să-mi adreseze un zâmbet timid, nesigur.

— A, tu ești? a spus ea. Și ce te aduce iarăși aici?

— Am venit să-i predau lui Pawel eseul.

— Lucrezi repede.

— Termenul-limită mărește întotdeauna puterea de concentrare.

— Îmi face plăcere să te revăd, a spus ea, mergând în fața mea.

— Ascultă, am două bilete la Filarmonică, pentru mâine seară. Se cântă numai Dvorˇák, sub bagheta lui Kubelik, care, ceh fiind, cunoaște bine muzica lui Dvorˇák…

— Îmi pare rău, sunt ocupată, a spus ea, mergând mai departe. Dar îți mulțumesc.

Și, dând colțul, a dispărut.

Am rămas cu buza umflată. Sentimentul de dezamăgire a fost extrem de puternic. Așadar, asta era! Îmi spune într-un mod clar, transparent. *Nu mă interesează*. Sau: *Există altcineva în viața mea*. Sau, foarte simplu: *Nu, mulțumesc*. Oricât am încercat să fac speculații logice pe seama acestui comentariu — *poate chiar este ocupată mâine, poate că acum se grăbea să ajungă la o ședință, de aceea a fost atât de tranșantă cu tine* —, n-am putut să ocolesc faptul că tocmai mi se făcuse vânt fără menajamente.

— Pari morocănos.

Am ridicat privirea când Pawel a pășit în zona de recepție, zâmbind. Când am ajuns să îl cunosc, mi-am dat seama că Pawel zâmbea numai atunci când îi vedea pe alții necăjiți.

— *Weltschmerz*, momentan, am spus.

— Din experiența mea, niciodată nu e momentan. Vino după mine.

L-am urmat spre separeul în care își avea biroul, mergând cu capul în jos în caz că o zăream iar pe Petra. Când am ajuns în bârlogul lui, mi-a făcut semn să stau pe un scaun liber.

— Așadar… eseul? a întrebat el.

I l-am dat. Spre marea mea uimire, s-a apucat să-l citească imediat. Cu toate că m-am străduit să evit să mă uit la el, m-am pomenit uitându-mă în mod repetat în direcția lui, încercând să-i cântăresc reacția. Dar fața lui era o față de veritabil jucător

de poker. Nu spunea nimic. După zece minute lungi, a aruncat foile pe birou și a spus:

— OK. Știi să scrii. De fapt, știi să scrii bine. Dar am câteva sugestii…

I-a luat exact trei minute să prezinte schimbările pe care voia să le fac. Cele mai multe erau legate de observațiile mele despre societatea est-germană — care, după părerea lui, erau prea „pronunțate” și trebuiau să fie mai subtile. Și mai voia să tai din relatarea trecerii mele prin Punctul de control Charlie.

— Am auzit mult prea des toate astea, a spus el. Altfel, e bine. Poți să faci schimbările astea până mâine-dimineață?

— Sigur.

— Dacă ai putea să predai eseul pazniculuí până în ora nouă… atunci am să iau legătura cu tine ca să-ți spun când să vii pentru înregistrare. Și am să-l dau și la tradus.

— Nicio problemă. O să-l ai până atunci.

De fapt, l-a avut până la șapte, nu până la nouă. După ce am ajuns acasă l-am rescris, apoi m-am culcat iar devreme și, în dimineața următoare la șase treizeci eram în metrou. După ce am predat eseul agentului de pază de la intrarea din față, am luat iar metroul până în Kreuzberg și la opt eram cocoțat pe o scară și acopeream cu grund alb petele de sânge. Ca și înainte, Mehmet lucra vizavi de mine și refuza orice încercare de a lega o conversație. Așa că, în afară de două pauze de cafea și țigări și o discuție generală despre cum mergea procesul de redecorare a apartamentului („mâine putem începe să șmirgheluim și să băițuim mobila”), n-am vorbit mai deloc. La prânz, a plecat. După ce am făcut un duș și m-am schimbat, la douăsprezece și jumătate eram la Café Istanbul.

— Am un mesaj pentru tine, a spus Omar când am intrat în cafenea. Acum vreo douăzeci de minute a sunat o anume Fräulein Dussmann.

— Vorbești serios? m-am auzit întrebând.

— Bine-nțeles că vorbesc serios. M-a rugat să-ți transmit să o suni.

Când mi-a întins telefonul, mi-a dat și bucata de hârtie pe care notase numele și numărul ei.

A răspuns imediat. Îmi dăduse linia directă.

— Așadar, ai primit mesajul, a spus ea. Pawel mi-a spus că ăsta este singurul mod de a lua legătura cu tine.

— În una din zilele astea chiar am să-mi iau un telefon.

— Dar atunci vei fi contactabil. Și vei pierde farmecul unui serviciu telefonic permanent dintr-o cafenea turcească.

Tonul ei m-a mirat. Era ușor amuzat. M-am pomenit iarăși gândind: *E minunată*.

— Pawel mi-a dat să-ți traduc eseul. Am câteva întrebări. Ai acum două minute?

— Hai să bem o cafea.

— Dar n-am multe întrebări.

— Te invit la o cafea, Petra.

A urmat o tăcere lungă. *E doar o cafea*, îmi venea să-i spun. Dar nu era deloc doar atât. Lungimea pauzei îmi indica acum că ea știa ce știam eu — și anume că lucrul ăsta avea o importanță capitală pentru viitor. Sau, cel puțin, tot încercam să mă conving că și ea înțelegea asta.

Am lăsat tăcerea să zăbovească, neîndrăznind să grăbesc momentul, așteptând răspunsul ei. Trebuie să fi trecut treizeci de secunde bune până când în sfârșit a vorbit.

— Bine, a spus ea aproape în șoaptă. Să ne întâlnim la o cafea.

Doi

Am căzut de acord să ne întâlnim într-o cafenea din cealaltă parte a Kreuzbergului — „partea mea”, după cum m-a informat ea, când am menționat că nu stau foarte departe de Heinrich Heine Strasse.

— Poți să vii în mahala? a întrebat ea pe un ton reținut amuzat.

— Oricând.

— Mă refeream la chestiuni geografice, desigur. Tu locuiești în partea mai șic a Kreuzbergului.

— Asta-i o noutate pentru mine, deoarece colțul meu din acest district nu e chiar rue Saint Honoré…

— N-am fost niciodată la Paris. N-am fost în niciun oraș în afară de Berlin, Leipzig, Dresda și Halle.

— De ultimul nici n-am auzit.

— La fel ca majoritatea celor din afara Republicii Democrate Germane. Cei mai mulți oameni din RDG n-au fost niciodată la Halle, din motive întemeiate.

— Dar *tu*, ai fost la Halle.

— Mai rău. Acolo m-am născut și am crescut.

— Și asta-i mai rău chiar și decât mahalaua din Kreuzberg?

— Care e cel mai urât oraș din Statele Unite în care ai fost?

— Multe se bat pentru premiul ăsta, dar eu aș zice Lewiston, Maine — un oraș muncitoresc deprimant, cu arhitectură urâtă, economie lineară și un aer general de decădere.

— Seamănă cu Halle, care, deși e în RDG, a fost mereu prezentat drept un mare triumf al

productivității industriale a proletariatului.

— În Lewiston beau doar catolicii franco-canadieni.

— Of, în Halle bea toată lumea — băutura fiind singurul antidot împotriva aburului chimic toxic pe care îl degajă toate fabricile de acolo.

— În Lewiston erau doar fabrici de hârtie urât mirositoare.

— Dar tu n-ai crescut în Lewiston.

— Nici n-am spus asta. De fapt, cunosc locul doar pentru că, în colegiu, am concurat la proba de alergare pe teren accidentat cu un alt colegiu care, întâmplător, era din Lewiston.

— Un alergător de fond din Manhattan care ajunge să locuiască în Kreuzberg. La asta, în engleză, se zice „să te cobori”?

— Doar că eu nu sunt genul ăla de băiat de Manhattan.

— Poți să-mi spui mai târziu ce fel de băiat de Manhattan ești, deoarece am un termen-limită pentru traducere și am pierdut prea mult timp vorbind la telefon cu tine.

— Asta e o nemulțumire?

— Doar o observație.

Apoi mi-a dat adresa unei cafenele cu numele Ankara, de pe Kandererstrasse, chiar lângă stația de metrou Bormann.

— Presupun că nu te deranjează să schimbi Istanbulul cu Ankara, a spus ea, dezarmându-mă iar cu felul în care rostise cuvintele.

— Păi, de la Istanbul la Ankara chiar înseamnă să treci granița în mahala.

— Atunci, nu uita să-ți iei pașaportul. Mâine-seară la opt e bine?

— Absolut.

— Savurează-l pe Dvorˇák diseară.

A închis. Bine-nțeles că eram în culmea fericirii, mai ales că nu mai fusese atât de distantă ca în scurtele noastre întâlniri precedente — și mă intriga și încânta să descopăr că era isteață și

veșnic caustică. Mai presus de toate, acceptase să ne întâlnim pentru mai mult decât o simplă discuție pe teme profesionale și m-am pomenit gândind că așteptarea până mâine avea să fie al naibii de lungă. Nerăbdarea este o emoție tare ciudată. Vrem să sosească acum ziua de mâine, în speranța că vom obține ce căutăm, deși în secret știm că nu există nicio garanție că lucrurile vor ieși cum vrem noi. Nerăbdarea înseamnă să vrei confirmarea cu mult înainte de a avea vreo idee dacă va fi pronunțată. Arătându-ți prea repede cărțile — lăsând să se știe că ești deja îndrăgostit lulea —, riști să fii respins. Trebuie să manifești interes, dar nu entuziasm.

Mai aveam o mică problemă. Când am propus să mergem la Filarmonica din Berlin, habar n-aveam dacă am să reușesc să fac rost de două locuri în picioare la concert, iar acum mă simțeam obligat să găsesc cumva un bilet pentru diseară, astfel încât dacă (și, mai probabil, când) ea o să mă întrebe cum a fost concertul, să pot vorbi despre el. În plus, Kubelik dirijând Dvorˇák era oarecum un eveniment. Așa că mi-am făcut imediat planul să plec de acasă la șase, să iau metroul până în Potsdamer Platz și să sper că am să găsesc pe cineva care vinde în față un bilet.

Dar, în cursul după-amiezii, s-a auzit o bătaie puternică, autoritară, în ușă. Când am deschis, m-am pomenit nas în nas cu ofițerul de poliție care mă anchetase după atacul săvârșit asupra lui Alastair.

— Pot să intru? a întrebat el.

— Desigur, am spus, deschizând larg ușa. Vreo veste?

A intrat în apartament.

— Prietenul dumitale a scăpat ca prin minune. Medicii au reușit să oprească la timp hemoragia. S-a dovedit a fi destul de robust pentru un dependent de droguri. A răspuns bine la transfuzii. E încă în stare gravă, dar există speranțe că se va

reface complet. Bine-nțeles că acum e în pragul sevrajului în lipsa drogului, dar dumneata nu știi nimic despre asta, nu-i așa?

— Dumneata și colegii dumitale ați întors locuința pe dos în căutarea drogurilor. Și ce ați găsit?

— Ăsta nu mai e un interogatoriu, Herr Nesbitt. Am trecut pe aici doar să îți înapoiez pașaportul. Azi-dimineață am reușit să discut cu Herr Fitzsimons-Ross și nu numai că te-a exonerat, ci a putut să-mi dea și adresa domnului care l-a agresat. Se pare că au mai avut de-a face, deși nu atât de violent. Prietenul dumitale a avut ghinionul să dea nas în nas cu el într-un bar acum două seri. Dar, iarăși, dumneata n-ai fost în acest bar, sau ceva de genul ăsta, nu?

— Mă tem că nu.

— Sigur, sigur. Ești străinul inocent. Nu știi nimic, nu vezi nimic. Și, din fericire pentru dumneata, noi n-am găsit nimic.

A băgat mâna în buzunar și a scos pașaportul meu american, împreună cu carnetul gros pe care l-a avut ultima dată.

— Trebuie să semnezi că ți s-a înapoiat pașaportul.

Am semnat unde mi-a spus.

— Acum poți să-mi spui la ce spital îl pot găsi pe prietenul meu?

A menționat un spital aflat nu departe de Zoologischer Garten. Eram sigur că Alastair o să ajungă la un spital de lângă grădina zoologică!

— Și a spus că ți-ar fi recunoscător dacă i-ai face o vizită în seara asta.

— Îți mulțumesc că mi-ai spus.

— Sper ca drumurile noastre să nu se mai intersecteze din motive profesionale.

— Am de gând să stau departe de belele, domnule.

— Bine-nțeles, dat fiind faptul că ești o persoană la locul ei.

După plecarea ofițerului, am rezistat tentației de a-l găsi pe Mehmet pentru a-i da vestea grozavă că Alastair scăpase din ghearele morții. Dându-mi seama că acum seara mea la Filarmonica din Berlin era o intenție zădărnicită, pe la șase m-am dus la Zoologischer Garten. Apoi am mers pe jos cinci minute până la o clădire dezolantă cu firmă de spital, „Krankenhaus", aflată la capătul unui drum de acces.

Am avut noroc. Programul de vizită tocmai începuse. De la magazinul de suveniruri din hol am cumpărat o cutie cu bomboane de ciocolată, pentru a i-o oferi împreună cu diversele reviste și cărți pe care le adunasem din locuința mea înainte de plecare. Femeia de la recepție a verificat în registrul din fața ei și — după ce i-am arătat legitimația cerută — a confirmat că Herr Fitzsimons-Ross se afla în salonul K, bloc B, dându-mi instrucțiuni cum să-l găsesc.

Salonul K, bloc B era un salon public la etajul patru al spitalului. În drum spre el, am trecut pe lângă o pereche de părinți epuizați, pământii la față, care împingeau un scaun pe rotile în care se afla un băiat atrofiat, care nu putea să aibă mai mult de șapte ani, cu pielea de culoarea pergamentului decolorat, cu capul chel de la evidentele tratamente chimioterapeutice. Pe hol era și o namilă de bărbat supraponderal, care stătea în picioare, cu fața lipită de peretele verde de spital și plângea nestăpânit. Imediat după el era o femeie, în jur de treizeci de ani, cocoșată peste un cadru de mers, pe roți, care se străduia să înainteze încet pe coridor.

Scriitorul din mine a înregistrat disperarea, infirmitatea și tristețea din jur, și-a însemnat în memorie totul, știind că, într-o bună zi, o să-i fie de folos. Dar cealaltă parte din mine — partea sensibilă — a trebuit când și când să-și coboare ochii (mai ales la vederea acelui copil chinuit cumplit de tratamentul împotriva cancerului), când

nu a mai putut suporta. Când în cele din urmă am ajuns la salonul K, bloc B, am continuat să merg cu privirea ațintită spre linoleum, ridicând ochii doar ocazional ca să văd dacă mă apropii de patul numărul 232 — care, după cum mă informase funcționara de la recepție, era patul ocupat de un anume Alastair Fitzsimons-Ross.

— Nu știi că nu pot să sufăr ciocolata?

Primele cuvinte pe care mi le-a adresat când m-am apropiat de patul lui.

Se împuținase în zilele care trecuseră de la atac: avea obrajii scobiți și era extrem de palid. Deasupra lui atârnau două pungi mari cu sânge care îi picurau încet în cele două brațe. Era înconjurat de diverse monitoare și ecrane, care îi înregistrau metronomic bătăile inimii. Arăta cadaveric. Totuși, ca întotdeauna, ochii îi străluceau.

— Și nu vreau să citesc niciun nenorocit de roman, a spus el când am despachetat materialele de citit pe care i le adusesem. Nu pot să sufăr romanele. Imitații de viață, scrise de diletanți. Aproape la fel de proaste precum cărțile de călătorie.

M-am pomenit râzând.

— Sunt încântat să văd că ești pe cale să te însănătoșești pe deplin.

— Cred că după toate astea s-ar putea să mă transform în vampir, ținând cont că de zile întregi sunt hrănit cu sângele altora.

— Măcar ești în viață…

— Iar poliția m-a informat că datorită ție sunt în viață, fapt pentru care n-am să te iert niciodată.

— Poliția spune că știe cine e agresorul.

— Greșit. Eu știu cine e agresorul, deoarece am fost destul de prost „să fac cunoștință cu el” anterior. Reține, deoarece nu m-a înjunghiat când am mai petrecut o noapte împreună, am crezut că nu e niciun pericol să mă înhăitez cu el pentru încă o mică distracție. Problema e că Horst pictează…

— Mă întrebam…

— Ce vrei să spui?

M-am oprit o clipă, știind că nu aveam cum să ocolesc ce aveam să-i spun și că era mai bine s-o fac acum și să termin cu asta.

— Bărbatul care te-a atacat ți-a atacat și cele trei pânze la care lucrai.

Alastair și-a strâns buzele și a închis ochii. Mi-a fost teribil de milă de el.

— Cât de mari sunt stricăciunile?

— Foarte mari.

— Definește „foarte mari”.

— Ireparabile.

A închis ochii mai strâns și și-a adâncit capul în pernă. Am tăcut amândoi. Îl auzeam străduindu-se din greu să-și înăbușe un hohot de plâns.

— Îmi pare nespus de rău, am zis în cele din urmă.

— De ce dracu’ să-ți pară rău ție? a întrebat el, brusc furios. Nu tu ești rahatul lipsit de talent care mi-a făcut asta.

S-a cufundat iar în tăcere. Apoi:

— Trebuia să mă lași să mor.

Altă tăcere. Apoi:

— Îți mulțumesc.

— Pentru ce?

— Pentru că mi-ai spus acum. Dacă ai fi așteptat până mă vindecam, te-aș fi disprețuit.

— L-am văzut pe Mehmet zilele trecute.

— I-ai spus?

— Păi, deoarece a trecut pe la apartament, a văzut ce s-a întâmplat.

— O, Doamne! I-ai spus împrejurările?

— Am spus că un hoț a pătruns prin efracție în locuință în timp ce dormeai. Te-ai trezit. A avut loc o luptă…

— Sunt sigur că nu a crezut o vorbă din ce ai spus.

— În prezent mă ajută să-ți redecorez apartamentul. De fapt, Mehmet e cel care s-a

ocupat de toate…

— De ce dracu' îmi zugrăviți locuința?

— Pentru că sângele tău e peste tot. Dar până te externezi, n-o să mai fie. Și, apropo, mă bucur că ai rămas cu noi.

— Eu nu. Picturile alea — să nu dea dracu' să le mai spui pânze! — picturile alea erau bune.

— Știu un scriitor care a pierdut odată un întreg manuscris al unui roman la care lucrase mai mult de un an. Un incendiu în apartamentul lui din Manhattan. Adormise în pat cu țigara în mână și a avut noroc că a scăpat cu viață. Dar cele două copii — originalul și indigoul — s-au făcut scrum. Și el ce-a făcut…?

— Dă-mi voie să te întreb ceva: în timpul liber ții discursuri de-alea înfiorător de motivaționale pe care țara ta le adoră foarte?

— Scuză-mă că am încercat să-ți ridic moralul.

— Acum nimic nu-mi va ridica moralul. Sunt peste poate de trist.

— Și o să începi să lucrezi iar la picturile alea… și vor fi bune. Poate nu la fel de bune cum vei crede mereu că erau cele distruse. Dar…

— Ești mult prea drăguț. Ce face Mehmet?

— E foarte îngrijorat pentru tine. Atât de mult se gândește la tine, încât în fiecare dimineață e acolo, zugrăvind de zor. Ai idee când s-ar putea să fii externat?

— Nu doar pierderea de sânge mă ține aici, ci și mica mea „problemă". M-au pus pe „înlocuitor". Vraciul care se ocupă de mine mi-a spus că nu o să-mi semneze foaia de externare până nu e convins că m-am lecuit de droguri.

— Cum merge cu metadona?

— Ținând seama că am fost în nenorocita aia de comă, n-au fost probleme. Dar acum… pot deja să spun că abstinența, chiar și cu metadonă, o să fie monstruoasă. Am câțiva prieteni apropiați care au parcurs același drum pe bază de „înlocuitor". Toți au raportat același lucru: e un infern.

— Mă rog, măcar acum scapi de asta.

— Nu mai vorbi de parcă aș fi așteptat toată viața momentul în care să fiu înjunghiat aproape mortal de un pictor de mâna a patra dintr-un nenorocit de bar sordid ca să pot în sfârșit să mă eliberez de drogul îngrozitor care mi-a schilodit viața. Realitatea este că ador heroina.

— Dar întrucât nu-ți vor da drumul de aici până când vor fi siguri că ai scăpat de heroină…

— Ia aminte, aș putea încerca să ies de aici odată ce prin vene îmi va curge iar destul sânge. După cum mi-a explicat vraciul și polițaiul care se ocupă de anchetă, faptul că sunt *ein Ausländer* — un nenorocit de străin — prezintă tot soiul de complicații, iar ei nu au dovezi fiziologice că sunt narcoman. Ceea ce înseamnă, în mod legal, că m-ar putea da afară din țară. Totuși, nemții nu sunt rigizi ca britanicii sau francezii în astfel de probleme. Slavă Domnului că n-au percheziționat apartamentul!

— Cine ți-a spus asta?

— Am presupus doar, întrucât e un caz de tentativă de omor.

— Ești narcoman. Au întors apartamentul pe dos.

— Și au găsit…?

— Nu, am scos-o pe fereastră și dimineața următoare am aruncat-o la gunoi.

— Ai aruncat-o?

— Ce naiba era să fac? S-o păstrez până te întorci tu? Și dacă polițiștii ar fi găsit rahatul tău?

— Era un „rahat” de șapte sute de mărci.

— Un preț mic pentru faptul că n-ai fost umflat și expulzat din Bundesrepublik.

— Nu trăim în Bundesrepublik. Trăim în Berlin.

— Totuși te-ar fi deportat. Acum poți să te lecuiești de dependență pe cheltuiala lor.

— Nu mai fi atât de *pragmatic*! Când îl mai vezi pe Mehmet?

— Mâine-dimineață, la opt, când îți rașchetăm podeaua.

— Vrei să-l rogi să-mi facă o vizită?

— Am să-l rog, dar știi că nu poate fi văzut cu tine.

— Ți-a spus el asta?

— Da, mi-a spus.

— Atunci poți să mai vii și mâine-seară ca să mă pui la curent?

— Cu ce?

— Cu tot ce se întâmplă în afara acestui nenorocit de spital izolat.

— Mâine-seară nu pot.

— De ce?

— Pentru că am alt program.

— Cum o cheamă?

— Am să-ți spun dacă e ceva important.

— Va fi.

— De ce naiba ești așa de sigur?

— Fiindcă știi că va fi. Poimâine, atunci?

— Sigur.

— Și să-i spui lui Mehmet că-i duc dorul.

Dimineața următoare i-am transmis mesajul lui Mehmet. Pereții erau toți zugrăviți și am petrecut cele patru ore pe care le alocase muncii aici ocupându-ne de șlefuirea pardoselei atelierului, o treabă murdară. Praful de lemn se ridica în trombe, Mehmet arătând că parchetul era de o calitate inferioară și foarte sfărâmicios când era atacat cu o mașină de șlefuit. Bine-nțeles că imediat ce a sosit în acea dimineață l-am informat că Alastair scăpase și, judecând după replicile acide de seara trecută, atacul ăsta nu îl prea vătămase psihic. Mehmet a primit aceste informații dând ușurel din cap, apoi a căzut pe gânduri, ca după aceea să-mi spună ce trebuia să facem ca să înlăturăm sângele de pe parchet. Pe la jumătatea acestei activități am luat o pauză de cafea, în timpul căreia m-a întrebat pe neașteptate:

— Îmi spui adevărul cu privire la starea lui? Chiar va trăi, da?

— Așa se pare. Și a întrebat de multe ori de tine. Ce-ar fi să-i faci o vizită la *Krankenhaus*? Nu suntem de cealaltă parte a Zidului, ca să ne fie monitorizată fiecare mișcare. Oricum, chiar și în ipoteza absurdă că ai da acolo nas în nas cu cineva cunoscut, mare brânză! Vizitezi un prieten, nimic mai mult.

Mehmet a clătinat din cap și a spus:

— Nu-i chiar atât de simplu.

Ne-am întors la treabă și am muncit în tăcere până la amiază. Dându-mi seama că trebuia să-mi ocup cu ceva timpul până să plec să mă întâlnesc cu Petra la cafeneaua aia turcească din apropiere de locuința ei, m-am hotărât să fac ceva care din ultimul an de studenție era un blestem pentru mine: să mă duc să alerg.

Vă fac o mărturisire: într-o perioadă a vieții mele chiar mă vedeam maratonist. Sau, cel puțin, maratonist în devenire. În școală am făcut cros. Specialitatea mea era alergarea pe distanța de 10 kilometri și, o dată, chiar am ieșit al treilea într-un concurs între colegii. Am fost și doi ani în echipa colegiului, până când aventura mea amoroasă cu țigările a pus capăt sportului.

Ieșind în fugă pe cimentul tare din Berlin, mi-am dat seama imediat că vechile antrenamente își spuneau cuvântul. Începând să alerg, am auzit iarăși glasul antrenorului meu de la școala din New York, un fost pușcaș marin pe nume Toole, care mă îndemna mereu:

— Patru pași alergare, apoi patru expirații, apoi patru pași, apoi patru expirații. Și niciodată, *niciodată* să nu te abați de la ritmul ăsta. Dacă uiți ritmul patru–patru, respirația ta va deveni neregulată, ai să-ți pierzi ritmul, viteza, rezistența. Chiar și dacă ocazional îți ții respirația — și am văzut chiar și alergători de fond, cu experiență, făcând greșeala asta — ai să te pomenești că gâfâi,

că ești lipsit de vlagă, pierdut. În alergare respirația înseamnă energie — și-o să mă supăr tare pe tine, Nesbitt, dacă uiți asta!

Însă eu n-am uitat asta și, în timp ce alergam prin Kreuzberg, repetam întruna aceeași mantra:

Patru pași, patru expirări. Inspiră încet pe nas. Patru pași, patru expirări. Și niciodată, niciodată să nu-ți știi răsuflarea mai mult decât e nevoie.

Tinerețea e un mare dar… de care nu ne dăm seama decât după niște ani, când constatăm că trupul nostru e tot mai neiertător cu excesele noastre. Când am încheiat primul kilometru, singurul meu gând a fost: *Deci pot să fumez și să alerg în același timp*.

Orașul se schimbă când alergi prin el. Distanțele care întotdeauna păreau lungi când le parcurgeai mergând la pas acum erau surprinzător de scurte. Apoi mai era simplul fapt că treceai în fugă pe lângă toată lumea — și, ca atare, evitai pietonii și mașinile și, în acest caz, te îndreptai spre nord, având ca reper Zidul. La un moment dat am ajuns în fața Brandenburger Tor și a ruinelor Reichstagului. O întoarcere la stânga și acum alergam prin Tiergarten — acel mare parc public prin care au mărșăluit hoardele lui Hitler când au incendiat parlamentul, și care, în perioada de decadență exaltată a Republicii de la Weimar, era cunoscut drept locul preferat de întâlnire al prostituaților de ambele sexe. Acum era umbrit de fantomele unui trecut imperial și fascist, și de cea mai mare linie de demarcație ideologică, ridicată în acest cel mai teribil dintre secole.

Dar aceste gânduri au venit mai târziu. Deocamdată, Tiergarten era doar un petic de verdeață pe care trebuia să-l traversez într-un ritm rezonabil… adică, înainte să înceapă să mă lase puterile și să-mi simt picioarele grele. Aveam gâtul uscat și gâfâiam. Am încetinit și apoi m-am oprit, cu capul plecat, cu mâinile pe genunchi; gâtul îmi era acum o rană vie, iar saliva îmbibată de fum îmi

umplea gura. Dar mi-am amintit și că, după o pauză de cinci ani, alergasem patruzeci de minute fără oprire. Uitându-mă la ceas, am întins mâna și am oprit un taxi.

După câteva ore, proaspăt dușat, bărbierit și îmbrăcat cu o pereche de jeanși negri, o geacă de piele neagră și un pulover negru cu guler rulat, am plecat pe jos la Café Ankara, un drum de douăzeci de minute. Petra a avut dreptate: în comparație cu colțul meu mohorât, dar plin de energie, din Kreuzberg, al ei era prăpădit de-a binelea și lipsit de vitalitate. Era o zonă care se remarca prin blocurile anonime de locuințe pentru cei cu venit mic, câteva rămășițe din secolul al nouăsprezecelea și o înșiruire de prăvălii cu aspect trist: o băcănie, o spălătorie, un loc în care se vindeau articole de menaj care păreau vechi, un magazin de îmbrăcăminte destinată turcoaicelor care (judecând după manechinele ciudate din vitrină) nu păreau deranjate că poartă *chador*-ul.

La capătul acestei străzi, blocuri-turn la fel de urâte se uitau la mine din Berlinul de Est. Deși cele mai apropiate se aflau la mai puțin de o sută de metri de Zid, păreau vecine cu acest colț din Kreuzberg. M-am pomenit întrebându-mă iar cum e să trăiești într-o așa fortăreață stalinistă, cu o vedere panoramică clară a Orașului Interzis de la toate balcoanele care dădeau spre vest. Oare trebuia să fii un membru de partid important ca să ți se acorde privilegiul unei astfel de priveliști? Sau autoritățile găzduiau acolo în mod deliberat persoane inadaptabile politic ca mod de a înfige cuțitul și a le aminti că, deși erau geografic aproape de mult râvnita Cealaltă Parte, erau și al naibii de departe de ea?

Café Ankara era Café Istanbul ajuns în stare și mai proastă (și asta a costat ceva muncă). Linoleum înflorat, spălăcit. Tapet înflorat care se cojea. Aceleași piese melaminate ca în localul meu. Același iluminat cu neon. Același miros de

țigări proaste amestecat cu cel de cafea turcească fiartă prea mult și grăsime. Și niciun client când am intrat eu.

M-am așezat într-un separeu, m-am uitat la ceas și am văzut că venisem cu vreo cinci minute mai devreme. Eram atât de emoționat, atât de dornic ca totul să meargă bine, atât de preocupat să fac impresie bună, atât de disperat să par calm și stăpân pe mine, încât am scos repede punga cu tutun și foile și mi-am rulat o țigară. Tipul de la tejghea a strigat: „Ce vrei?" Am comandat o cafea turcească „medie", asta însemnând cu o jumătate de linguriță de zahăr în loc de cele trei lingurițe pe care cei de la Café Istanbul le puneau de regulă în versiunea lor „dulce" a acestui lichid cu conținut mare de cafeină și dătător de dependență. Apoi mi-am scos carnetul și am început să notez niște gânduri legate de alergarea în lungul Zidului. A sosit cafeaua. Mi-am aprins țigara. Am continuat să scriu, ca să-mi înăbuș neliniștea. Pixul zbura pe paginile înguste ale carnetului meu de buzunar. Combinația de cafeină și nicotină ținea în frâu nervozitatea. La mijlocul unei fraze lungi în care descriam cum mă părăsise vlaga în timp ce eram în Tiergarten, i-am auzit glasul.

— *So viele Wörter*.

Așa de multe cuvinte.

Am ridicat privirea. Ea era. Petra. Era îmbrăcată cu un palton de tweed gri-închis, un pulover maro, o fustă scurtă din catifea verde și colanți negri cu (ca și înainte) o gaură mică la genunchiul stâng. M-am forțat să par degajat când am spus:

— *Ja, so viele Wörter. Aber vielleicht sind die ganzen Wörter Abfall.*

Da, așa de multe cuvinte. Dar poate că toate cuvintele sunt niște aiureli.

A râs și s-a așezat vizavi de mine. Am văzut că avea și o geantă de umăr din vinilin negru, din care a scos un pachet de țigări HB. Am întins mâna după punga cu tutun și foițe.

— Nu știam că americanii fumează țigări rulate, a spus ea, scoțând o țigară și luând bricheta pe care o lăsasem pe masă. Adică, în afară de romanele lui John Steinbeck.

— E un obicei pe care l-am deprins în colegiu. Mai ales că era mai ieftin decât țigările adevărate.

— Dar nu la fel de plăcut. Pe de altă parte, după ce ai crescut cu chestiile care dincolo treceau drept țigări…

— Ca de pildă f6.

— A, da, am uitat că ai menționat marca asta în eseul tău. Mi-a plăcut imaginea „putere industrială”. Foarte potrivită.

— Și restul eseului…?

Mi-a zâmbit iar.

— O să trecem mai târziu la asta. Mai întâi am nevoie de o bere.

— Și mie mi-ar prinde bine una. Tocmai am încercat să alerg pentru prima dată după cinci ani.

— De ce anume alergi?

— Fiindcă fumez prea multe țigări pe zi, iar cândva puteam să alerg 10 kilometri în mai puțin de o oră.

— Chiar ai făcut asta?

— O foarte scurtă perioadă în adolescență.

— Eu una nu mi-aș putea imagina viața fără fumat.

— Asta-i o afirmație gravă.

— Sunt o fumătoare înrăită.

— Câte pe zi?

— Două pachete.

— N-ai încercat niciodată să te lași?

— Asta-i a doua iubire a vieții mele.

— Care e prima?

A tăcut o clipă, trăgând adânc un fum.

— Am să-ți spun când am să te cunosc puțin mai bine. Dar chiar am nevoie de berea aia…

I-am făcut semn chelnerului. Când s-a apropiat, am spus:

— Mie îmi place mult *Hefeweizen*…

— Fiecare cu gustul lui. Pentru mine e prea bavareză, prea *gemütlich*. Sunt berlineză… prin adopție, în tot cazul. Așa că eu iau întotdeauna o bere berlineză — Pilsner.

— Vrei să spui că în Halle nu se făcea bere?

— Făcea tata, acasă. Se pricepea bine și la asta. A învățat de la tatăl lui, care înainte de război a lucrat într-o fabrică de bere.

— Și tatăl tău cu ce se ocupa?

— Era producător la postul regional al *Rundfunk der DDR* — postul național de radio. Un om foarte cult care n-a fost niciodată atât de ambițios și, prin urmare, a ratat toate promovările care l-ar fi trimis să lucreze în Leipzig sau Dresda sau — marele premiu — Berlin. Bine-nțeles că era membru de partid fiindcă, chiar și într-un loc ca Halle, nu puteai lucra la acel nivel la Rundfunk DDR fără să fi jurat credință Partidului Muncitoresc. Dar inima lui n-a fost niciodată acolo. Cred că superiorii lui știau asta. De aia îl țineau blocat în provincie, când pasiunile lui — muzica clasică, cărțile, teatrul — erau în altă parte. Când și când pleca să asculte Staatskapelle din Dresda sau Gewandhaus din Leipzig — două dintre marile noastre orchestre — și se întorcea cam melancolic în Halle. Fiindcă i se părea că viața trece pe lângă el și…

A clătinat brusc din cap, încruntându-se.

— Acum sunt supărată pe mine, a spus ea.

— De ce?

— Am vorbit prea mult despre viața mea neimportantă.

— Vreau să știu mai multe despre tine.

— Nu e nevoie să mă bine-dispui, Thomas.

Prima dată când îmi spunea pe nume.

— Nu încerc deloc să te bine-dispun, Petra. Mă interesează. Sincer.

— Avem nevoie de berea aia, a spus ea, retezându-mi-o.

— Și mama ta? am întrebat.

— Pui prea multe întrebări. Deformație profesională, presupun.

— Mă interesează.

— Spui întruna asta.

— Fiindcă e adevărat. Și mama ta?

S-a uitat atentă la mine — de parcă încerca să se convingă că nu încercam să fiu politicos sau fals interesat, că, într-adevăr, *mă interesa*. Felul în care mă privea — circumspect, dar cu speranță — m-a făcut să mă întreb: *Oare e la fel de îndrăgostită și emoționată cum sunt eu acum*?

— OK, pe scurt, fiindcă avem treabă… Mama. O femeie din Berlin care citea și scria în patru limbi și voia, am simțit eu, să scrie, să publice sau să fie jurnalistă. Dar apoi…

S-a întrerupt, și-a stins țigara și i-a strigat peste umăr chelnerului:

— *Eine Berliner Pils und eine Hefeweizen*.

După ce a spus asta, s-a întors la loc spre mine și a spus:

— Iubirea.

— Poftim? am zis.

— Mama. S-a îndrăgostit. După cum mi-a spus de multe ori în anul de dinainte de a muri, bărbatul de care s-a îndrăgostit era un om bun, însă el a adus-o în Halle și viața pe care i-a oferit-o nu a fost cea la care visase ea.

— Din ce cauză a murit?

— De ce mor cei mai mulți oameni trecuți de patruzeci de ani — cancer. În cazul ei, ovarian.

— Când a fost asta?

— Acum șase ani.

— Cam pe atunci a murit și mama mea.

— Ce vârstă avea?

— Patruzeci și doi. Tot cancer. Cauzat de astea.

Acum mi-am stins eu țigara.

— Îmi pare rău, a spus ea, atingându-mi mâna.

Avea degete calde, dar nici nu le-a acoperit bine pe ale mele cu degetele ei, că și-a și retras mâna de parcă i-ar fi fost teamă că depășise limitele sau

poate că trimitea un semnal greșit. Am simțit dorința să întind mâna și să-mi împletesc degetele cu ale ei și s-o trag spre mine… și, în același timp, să stric totul printr-un gest pripit.

— N-a fost cea mai fericită femeie, am spus.

— Sună cunoscut. Și tatăl tău?

— Un tip complicat. Om de afaceri. Fost militar. Foarte scrupulos în ceea ce privește regulile. Cu mare respect pentru ierarhie. Totuși, un om care, cred eu, și-a dorit să ducă o altă viață.

— Ce părere are despre fiul său scriitor?

— Am senzația că nu știe ce naiba să creadă despre mine. Tot așa cum am senzația și că se gândește că eu am viața pe care și-a dorit-o el.

— A, dar el n-a scris cărți!

— O carte. Până acum, adică.

— Dar o carte foarte bună.

M-am uitat cu atenție la ea.

— Ai citit-o?

— Ce te miri așa? a spus ea, întinzând iarăși mâna după țigări.

— Cum ai făcut rost de ea?

— Pawel avea un exemplar. L-am rugat să mi-l împrumute.

— Asta trebuie să-l fi amuzat.

— E mult prea *über-cool* ca să se arate amuzat. Dar a spus că „nu e rea”. Cartea. Venind din partea lui Pawel, asta-i o mare laudă.

— Și din partea ta?

— Nu-i rea, a spus ea râzând ușor, apoi a adăugat: contează ce cred *eu*? Ești un scriitor publicat. Eu sunt doar o funcționară.

— Nu e deloc așa.

— Acum mă flatezi.

— Dar traducătorii nu prea sunt funcționari. Sunt *Doppelgängers*.

— Ce onoare să fii umbra altcuiva!

— Îmi răstălmăcești vorbele.

Au sosit berile. Am ciocnit.

— Iar acum, înainte să mai vorbim despre părinți și profesori, trebuie să ne ocupăm de eseul tău, a spus ea.

A băgat mâna în geanta de umăr și a scos un manuscris dactilografiat în germană, adnotat pe margini cu un scris mărunt, foarte citeț.

— S-ar părea că ai o grămadă de întrebări, am spus.

— În principal, întrebări legate de exprimare — mă refer la cuvintele alese de mine. Dar asta o putem rezolva metodic. Dar, înainte să trecem la asta, câteva observații critice, dacă nu te superi. Și trebuie să spun că am discutat despre asta cu Pawel înainte să vin aici, deoarece el e producătorul, iar eu sunt doar traducătoarea. Dar, ca *Ossi* — și ținând cont că scrii despre orașul în care am trăit zece ani — ei bine…

— Dă-i înainte. Spune-mi ce crezi.

— E un eseu inteligent argumentat. Dar dă-mi voie să-i aduc o critică de bază și pe urmă putem trece la întrebări legate de semantică. Felul în care zugrăvești tu Berlinul de Est ca fiind cenușiu, searbăd, lipsit de nuanțe sau culoare în materie de oameni…

— E adevărul pur.

— Dar predictibil.

— Asta am văzut eu, asta „am observat”, ca să folosesc cuvântul tău.

— Asta *observă* toți scriitorii occidentali la Berlinul de Est, Praga sau, Dumnezeule mare!, București — care, mulțumită nebunului de Ceaușescu, face ca RDG să semene cu Suedia. Părerea mea, Thomas, este că ar trebui să regândești anumite părți ale eseului și poate să lași la o parte obișnuitele clișee cu „viața în alb, negru și gri” pe care toți ascultătorii noștri din RDG le-au mai auzit.

— Dar eseul meu nu se vrea decât ceea ce mi-a cerut Jerome Wellmann să fie: „Vizita de-o zi a unui american în Berlinul de Est”. Faptul că am

ales să centrez întregul eseu pe ideea de zăpadă ca metaforă… Mă rog, sigur nu poți să mă acuzi că împroșc cu clișee.

Am spus toate astea cu o anumită vehemență care iarăși m-a uimit. Nu doar nevoia de a mă apăra mă imboldea să polemizez cu ea, ci și instinctul că această discuție făcea parte dintr-un întreg dans de împerechere care avea loc în timp ce beam bere și fumam și încercam să nu ne privim prea mult în ochi.

— Scuze, dar rândurile cu „mizeriile arhitectonice staliniste care acum împodobesc Unter den Linden” sau descrierea mesei fără niciun gust pe care ai luat-o în apropiere de Alexanderplatz… Thomas, ascultătorii tăi din est trăiesc zi de zi cu asta. Însă ce n-ai văzut tu — și nici n-ai fi avut cum să vezi, dat fiind faptul că ăsta a fost primul tău contact cu Pactul de la Varșovia — este viața care merge înainte în spatele arhitecturii urâte, magazinele prost aprovizionate, viața fără acces ușor la țigări Marlboro și mașini care nu huruie ca mașinile de tuns gazonul. Unde am locuit eu și soțul meu…

Oare a observat că am tresărit când am auzit ultimele două cuvinte? Categoric, deoarece a spus:

— Nu mai sunt măritată.

— Ai fost mult timp căsătorită?

— Șase ani. Dar asta-i altă poveste, pe care n-am să ți-o spun acum. Voiam să spun că zona în care am locuit în Berlinul de Est se numea Prenzlauer Berg…

— Am fost acolo.

— Serios? De ce?

— Am pornit din Alexanderplatz și am luat-o pe Prenzlauer Alee fiindcă arhitectura arăta altfel.

— Firește că e altfel. A supraviețuit războiului. Pe unde te-ai plimbat?

I-am povestit. De fiecare dată când menționam o stradă, fața Petrei se lumina și ea pomenea un reper de acolo — un magazin mic, o clădire

interesantă, chiar și un felinar neobișnuit, rămas din altă vreme — pe care ea și-l amintea cu mare claritate. Dar când i-am povestit de locul de joacă de la Kollowitzplatz, ticsit de mame și copii, adăugând că scena mi se păruse destul de înduioșătoare, fața ei s-a contractat și a lăsat ochii în jos.

— Da, știu locul ăla de joacă, a spus ea.

Firește că tulburarea ei m-a făcut curios. Dar ceva îmi spunea că, deocamdată, era mai bine să nu pun întrebări nici despre asta. Așa că am redirecționat conversația spre un teren mai sigur.

— Așadar… spuneai că atunci când locuiai în Prenzlauer Berg, nu totul era cenușiu și beton armat…?

— De fapt, în Rive Gauche din Berlinul de Est, dacă știai să manevrezi sistemul — și cei mai mulți dintre prietenii noștri pictori și scriitori au găsit cum s-o facă — puteai să obții acolo un apartament mare și vechi pe mai nimic. Era ca apartamentele alea de deasupra spațiilor comerciale din Lower Manhattan, despre care am citit odată. Desigur că aici, fiind vorba de RDG-ul „cenușiu”, „ascetic”, „fără confort”, utilitățile erau la pământ. Dar toți cunoșteam pe cineva care știa pe cineva care era instalator sau electrician și care — contra unei sume modice — repara rezervorul de apă la toaletă, făcea luminile să meargă și regla încălzirea la un nivel care făcea suportabilă temperatura din casă în ianuarie. Însă în Prenzlauer Berg exista o adevărată comunitate creatoare. Chiar dacă nu reușeai să-ți publici lucrările sau să joci pe scenă, sau să-ți expui pânzele, chiar dacă făceai pur și simplu artă pentru tine, comunitatea de acolo te sprijinea. Aranjam lecturi ale pieselor, pe roluri, făceam expoziții de picturi și fotografii în apartamente, ne treceam unul altuia manuscrise. Și dădeam petreceri nemaipomenite. Petreceri nebunești care de multe ori începeau vineri seara,

după muncă, și țineau până duminică dimineața la șase. Era o adevărată existență boemă…

— Ai fost traducătoare acolo?

— Da, am tradus din engleză în germană, pentru o editură de stat. Bine-nțeles că, deoarece nu eram membră de partid și mai și făceam parte dintr-un grup considerat „semidegenerat” din sălbăticia din Prenzlauer Berg, n-am primit niciodată sarcini importante. Nu, mi se dădeau să traduc cărți despre floră și faună, sau studii geologice despre platforma continentală nord-americană, sau manuale tehnice. O muncă îngrozitoare, dar care umplea timpul. Și, acum, am vorbit destul despre mine. Tot nu-mi dau seama de ce ești interesat de mine.

— Pentru că te găsesc minunată.

— De ce ai spus asta? a întrebat ea cu glas liniștit și fără reproș.

— Asta gândesc.

— Cum poți să gândești asta? Mă cunoști de… cât? O jumătate de oră, nu mai mult.

— Totuși, asta gândesc și o știu.

— Acum mă faci să mă jenez.

— Nu, spun doar *ce simt*.

În acea clipă am văzut-o zâmbind scurt. Dar imediat a clătinat din cap, a luat o gură de bere, și-a aprins o țigară și a spus:

— Putem să ne întoarcem la eseul tău?

În următoarele douăzeci de minute am discutat punctele indicate de ea. Spre cinstea ei, dacă nu era de acord cu tine, nu renunța ușor în fața opiniei tale. În cele din urmă, am cedat la șase dintre cele nouă „observații” care nu-i dădeau pace, folosind un limbaj mai ambiguu ca să-mi exprim părerile critice. Apoi ne-am întors la întrebările ei legate de traducere, toate centrate pe anumite americanisme folosite de mine, cărora trebuia să le găsească echivalente în limba germană. Un exemplu era „în afara câmpului stâng”.

— În RDG nu se joacă baseball, a spus ea după ce i-am explicat etimologia expresiei. Dar, iarăși, îmi place cum folosești cuvintele.

— În afară de cazul când sunt îndreptate împotriva farmecului arhitectural al Berlinului de Est.

— Uite, aici te cobori până la a debita platitudini. Și ești mult prea deștept pentru asta.

— Acum mă măgulești…

Pentru prima dată în acest întreg dans al conversației, m-a privit drept în ochi.

— Dar asta simt, Thomas.

— Bun.

— Iar acum…

S-a uitat la ceas.

— Acum trebuie să plec.

— Poftim? am spus cu un glas tremurat.

— Am planuri pentru diseară.

— Înțeleg.

— Pari dezamăgit.

— Păi… da, sunt dezamăgit. Dar dacă ar fi să-ți propun să luăm cina cândva săptămâna asta…?

— Aș spune: desigur.

— Și dacă aș fi atât de nerăbdător și ți-aș propune mâine seara…?

— Aș spune: două străzi mai încolo, pe Pflügerstrasse, e un restaurant italienesc ieftin și bun. Are un nume tâmpit „Arrivederci”, care nu se potrivește deloc unui restaurant.

— Bine, Arrivederci să fie. La opt, să spunem?

— E bine la opt.

Am aruncat niște bani pe masă.

— Nu trebuie să plătești și pentru mine, a spus Petra.

— Dar vreau să plătesc.

Am ieșit din cafenea.

— Și ce părere ai despre locșorul ăsta îngrozitor pe care eu îl numesc acasă? a întrebat ea.

— Nu e mai rău decât colțul meu din Kreuzberg.

— N-ar trebui să locuiesc aici. E prea deprimant.

— Atunci de ce rămâi?

S-a uitat scurt la blocurile-turn care se înălțau pe partea îndepărtată a Zidului.

— Am motivele mele, a spus ea.

Apoi, brusc, fără avertizare, m-a tras spre ea și m-a sărutat pe buze, iar apoi s-a desprins blând de mine înainte să apuc să fac vreun gest. Însă mi-a luat mâna și, ținând-o strâns, a spus:

— Pe mâine…

— Da, pe mâine…

A dat drumul mâinii mele și s-a îndepărtat cu pași grăbiți. Am rămas în loc, amețit încă de sărutul scurt, dar grăitor, uitându-mă cum dispare pe stradă. Când a ajuns la colț, s-a întors. Văzându-mă acolo, a părut ușurată, dar și la fel de amețită ca mine. Zâmbea încă. Ducându-și degetele la buze, mi-a trimis o sărutare. Până să apuc să răspund, a dispărut după colț și dusă a fost.

În clipele care au urmat, un singur gând m-a obsedat: *O să treacă o întreagă zi până s-o revăd*.

Trei

E lucru știut că, atunci când te îndrăgostești, nu poți să nu cauți subînțelesuri în tot ce s-a spus între voi doi. În acest stadiu incipient al poveștii de dragoste — când știi că ești topit, când simți (dar n-ai dovada clară) că treaba e reciprocă și dorești cu disperare ca totul să iasă bine — te transformi într-un specialist în semiotică și încerci să descifrezi fiecare înțeles din spatele vorbelor rostite.

Sau, cel puțin, asta m-am pomenit eu făcând după acea oră petrecută cu Petra în Café Ankara. În acea seară, m-am întors în apartamentul meu, am încercat să citesc, apoi am ieșit și am băut tacticos câteva beri la *Die schwarze Ecke* și în tot acest timp am revăzut gesturile dintre noi, jocul de cuvinte schimbate, tensiunea inerentă dintre doi oameni care își dau târcoale. Și toate aceste nevoi și dorințe și speranțe — atât comune, cât și disparate — contrabalansate de autoprotecție, de teama de a nu supralicita, de groaza dezamăgirii, de groaza de a te arde.

De bună seamă, faptul că a fost mai mult decât dispusă să ne întâlnim mâine arată că, pentru ea, povestea asta e serioasă…

Dar cum rămâne cu toată discuția enigmatică referitoare la fostul ei soț… dacă, adică, chiar este fostul? Și cum s-a întristat de tot când am vorbit despre locul de joacă din Prenzlauer Berg! Și-a dorit să rămână însărcinată, dar nu s-a întâmplat? A refuzat soțul ei să aibă copii cu ea… și asta a dus la o tristețe continuă? Sau a suferit un avort spontan și încă mai suferă din pricina asta?

Și de ce naiba faci niște speculații atât de aiurite când reacția ei ar putea fi legată de o duzină de alte lucruri și e posibil să fi aprins dorul de casă?

Lucrul ăsta era foarte evident în conversația Petrei despre Berlinul de Est — orașul pe care încă îl considera al ei. Se referea la el în termeni uimitori de afectuoși și de defensivi, cu mai mult decât o undă de nostalgie după viața pe care o avusese cândva acolo printre semenii ei boemi din Prenzlauer Berg. Îi era dor de tot ce lăsase în urmă și totuși era și o emigrantă care fugise de un regim represiv. De ce fugise, *cum* fugise și cât de mult o obsedau încă toate acelea — acestea erau întrebări care încă cereau răspuns și pe care, deocamdată, nu aveam niciun drept să le pun.

A doua zi, după-amiaza, după ce am pregătit împreună cu Mehmet podeaua pentru rebăițuire, am ieșit în trening să bat trotuarele. Deși eram cam înțepenit de la alergarea de ieri, faptul că ieri mă limitasem la șapte țigări rulate și doar trei beri m-a ajutat să fac progrese. Acum știam și ce ritm să-mi impun, cum să-mi recalibrez respirația, cum să mențin o viteză constantă în timp ce urmam iarăși Zidul în nord. La Brandenburger Tor am cotit la stânga, apoi am făcut o întoarcere și am revenit pe același drum în Kreuzberg. Eram lac de sudoare și fără pic de vlagă când am intrat în Café Istanbul pentru o sticlă de apă minerală și o cafea. De cum m-am așezat, Omar a spus:

— Azi-dimineață, la zece, a întrebat de tine la telefon un anumit domn Pawel.

M-am uitat la ceas. Mai era doar un pic până la unu. Puteam să-l prind înainte de masa de prânz. Am cerut telefonul și am format numărul lui Pawel. A răspuns la al treilea țârâit.

— A, Thomas! Mă bucur că ai sunat. După-amiază, la patru, am o fereastră în program. La trei și un sfert înregistrez traducerea în germană a eseului tău, dar dacă ai putea fi aici până la patru, sunt sigur că în patruzeci și cinci de minute putem

să te înregistrăm pe bandă… adică, dacă nu faci multe greșeli când îți citești materialul.

— N-am mai înregistrat niciodată ce-am scris.

— Atunci, fără doar și poate, o să fie un dezastru. Așa că am să rămân la un interval de două ore pentru noi.

După cum s-a dovedit, Pawel a avut nevoie doar de o oră din timpul meu pentru a înregistra pe bandă eseul — pentru că, după cafeaua de la Istanbul, m-am dus acasă, am scos manuscrisul eseului și l-am citit cu glas tare de cinci ori înainte să mă duc tocmai în Wedding pentru înregistrare. Când am ajuns acolo, am fost lăsat să aștept la recepție peste zece minute și, firește, mi-am petrecut o mare parte din acest timp uitându-mă după Petra în zona de birouri. N-am avut norocul să o zăresc. În cele din urmă, a ieșit Pawel, însoțit de un bărbat cu aspect posac, la vreo cincizeci și cinci de ani, îmbrăcat cu un hanorac verde.

— A, Thomas, fă cunoștință cu Herr Mannheim, care tocmai ți-a înregistrat eseul în germană. Herr Mannheim, iată fața din spatele cuvintelor.

— Îmi pare bine de cunoștință, am spus.

Herr Mannheim doar a ridicat din umeri, apoi i-a spus repede ceva lui Pawel, din care am înțeles că săptămâna viitoare o să fie iar disponibil. Dând scurt din cap, s-a îndreptat spre ieșire.

— Întotdeauna e așa de fermecător? am întrebat.

— De fapt, l-ai văzut în toane bune. Omul e cronic deprimat, dar are cea mai minunată voce de microfon. Chiar ar trebui să joace Schiller la Deutsches Theater, dar e tot timpul atât de mohorât, încât nimeni nu vrea să-l pună în fața unui public. Cu toate astea, a făcut o treabă grozavă cu textul tău — și consider că schimbările pe care le-a propus Petra l-au îmbunătățit enorm. Pe de altă parte, *Ossi* fiind, e ceva mai la curent cu toate alea decât mine.

Ossi. A folosit iarăși termenul ăla peiorativ pentru un est-german. M-am hotărât să nu contest

dreptul de a folosi argoul local, dar în schimb l-am întrebat:

— Petra era acolo la înregistrarea cu Herr Melancolic?

— Azi lipsește pe motiv de boală.

Fir-ar să fie!

Din fericire, Pawel mi-a dat informația asta în timp ce ne îndreptam spre studio. Cum era la câțiva pași în fața mea, nu a văzut că am tresărit la această veste, apoi am mascat repede faptul când ne-am așezat în studio și mi-a cerut să citesc eseul. Avea la el un cronometru și m-a cronometrat. Când am terminat, a oprit cronometrul, s-a uitat la el și m-a informat:

— Trebuie să pierdem două minute și opt secunde.

Treaba asta a necesitat s-o luăm rând cu rând, să tăiem un paragraf de ici, o propoziție de colo, apoi eu să citesc iar cu glas tare eseul și să constatăm că tot mai aveam o depășire de treizeci și opt de secunde, pe care am rezolvat-o tăind încă două paragrafe.

A fost o muncă riguroasă și Pawel a fost extrem de serios, anunțându-mă că voia ca în patruzeci și cinci de minute treaba să fie făcută și eu să dispar de acolo. Am reușit să ne încadrăm în timp. I-am fost recunoscător că m-a suprasolicitat, căci așa n-am mai avut timp să mă gândesc la faptul că întâlnirea mea cu Petra diseară ieșea din discuție. Într-un asemenea stadiu incipient, bine-nțeles că vrei ca totul să meargă strună. O întâlnire anulată nu-ți pică bine deloc. Spunându-mi că în drum spre casă trebuia să trec pe la Café Istanbul, eram sigur că, imediat ce băgam capul pe ușă, Omar avea să-mi spună în inimitabilul lui stil inexpresiv: *A sunat o femeie. A spus că nu vă puteți vedea diseară. Ghinion, americanule*.

Dar, la șase, când am ajuns la Café Istanbul, Omar a clătinat din cap când l-am întrebat dacă am vreun mesaj.

— Te superi dacă trec pe la șapte să verific din nou?

— De ce m-aș supăra eu că îți pierzi tu vremea?

Oare era posibil ca seara să nu fie ratată? Petra îmi mai lăsase o dată un mesaj la Istanbul. De bună seamă dacă ar fi fost bolnavă, m-ar fi înștiințat… și de ce naiba nu-i cerusem ieri numărul de telefon? Poate doar se hotărâse să chiulească azi de la muncă și folosise pretextul „sunt bolnavă” pentru a-și oferi puțin timp liber. Așa că, ceva mai optimist, m-am dus acasă, unde am făcut iar duș și m-am bărbierit din nou. Mi-am pus o cămașă albastru-închis, o pereche de jeanși, ghetele de motociclist și nelipsita geacă de piele neagră, și m-am dus la Café Istanbul.

— N-ai niciun mesaj, americanule, a spus Omar.

Așa că am luat metroul până în Pflügerstrasse, o stradă care trebuie să-și fi primit numele pe vremea când Berlinul mai avea încă rămășițe agrariene, deoarece Pflüger înseamnă plugar — deși singurul spațiu verde de aici era un parc mic, dreptunghiular, tăiat în două de Zid.

„Arrivederci” era unul dintre cele două restaurante de pe o stradă altfel abandonată pe jumătate, cu clădiri cu intrări și ferestre bătute în scânduri, dintre care multe păreau folosite ca locuințe ilegale. Graffiti împodobeau majoritatea îngrăditurilor din tablă ondulată care fuseseră smulse de la intrarea în aceste clădiri. Cele două sau trei blocuri mai vechi care păreau ocupate erau într-o stare jalnică. În afară de „Arrivederci” și o băcănie mică, amărâtă, singura afacere de pe strada asta era o gheretă care vindea kebab la pachet. În vitrină avea o halcă râncedă de miel înfiptă într-o frigare verticală rotativă, totul semănând cu o cultură de penicilină în rotație.

„Arrivederci” era localul italienesc standard. Avea vreo nouă mese, toate goale când am ajuns eu. Pe pereți erau postere turistice îngălbenite cu Napoli și Roma, Pisa și Veneția, iar pe mesele din

formaldehidă erau sticle de Chianti cu lumânări în ele și coșulețe pentru pâine cu batoane ambalate. Fundalul sonor era asigurat de muzică napolitană interpretată la acordeon. Era un singur chelner, un bărbat la vreo patruzeci de ani, care purta o cămașă albă și papion, ambele cu pete de mâncare și vin. Își pierduse majoritatea părului, însă își lipise pe chelie cele patru șuvițe rămase cu un adeziv foarte rezistent. Dar a zâmbit când am trecut pragul și mi-a spus să iau orice masă. M-am instalat într-un separeu cu tapiserie roșie. Chelnerul m-a întrebat dacă aștept pe cineva. I-am spus că aștept — și am răsuflat ușurat că nu a pomenit de vreun mesaj lăsat pentru un anume Herr Nesbitt, în schimb m-a întrebat dacă aș vrea un Prosecco drept aperitiv „din partea casei”. L-am întrebat dacă putea să îl păstreze până sosea prietena mea. Apoi, uitându-mă la ceas și văzând că venisem mai devreme cu vreo șapte minute, mi-am scos carnetul și am început să scriu de zor.

Eram la a patra pagină de însemnări și la a doua țigară rulată când am auzit ușa deschizându-se și am văzut-o pe Petra intrând. Era îmbrăcată cu același palton de tweed, aceiași jeanși și pulover maro pe sub care purta un tricou alb. Deși când a intrat a schițat un zâmbet, când m-am aplecat să o sărut a întors capul astfel încât, în loc să aterizeze pe buze, sărutul a aterizat pe obrazul ei. Uitându-mă în ochii ei, mi-am dat seama că avusese o zi proastă.

— Îmi pare rău că am întârziat, a spus ea.

— N-ai întârziat deloc, am răspuns. De fapt, mă întrebam dacă ai să poți să vii în seara asta.

— Ți-am spus că am să fiu aici.

— Da, dar azi-după-amiază, când am fost la Radio Liberty, Pawel a spus că i-ai telefonat că ești bolnavă.

— I-ai spus că ne întâlnim în seara asta?

— Bine-nțeles că nu!

— Scuze, scuze. Doar că… în fine, nu-mi place de el. Ca atare, nu vreau să știe ce fac în afara programului.

— Nu te teme, nu știe nimic. Dar ești bine? Vreau să spun că, dacă nu te simți bine, putem s-o lăsăm pe altă dată.

— Ești tare drăguț. Dar mă aflu aici fiindcă vreau să fiu aici. Și pentru că pot să fiu aici acum. Acum câteva ore… mă rog, lucrurile nu arătau prea bine atunci.

— Pare ceva grav.

— Nu e grav. E… viața, pur și simplu. Și mi-ar prinde bine să beau ceva.

I-am spus că deja chelnerul ne oferise două Prosecco din partea casei. Petra a dat din cap în semn că e de acord, apoi și-a scos pachetul de HB și și-a aprins o țigară, spunându-mi că azi-dimineață când s-a trezit s-a simțit ca și când cineva i-ar fi perforat corneea de la ochiul stâng cu un ac extrem de ascuțit; durerea a fost atât de violentă, atât de sfâșietoare, încât nu a reușit să ajungă nici măcar la dulăpiorul cu medicamente din baie, unde păstra pastilele foarte puternice pe care i le prescrisese medicul ei drept antidot la aceste atacuri feroce.

— Au loc doar o dată sau de două ori pe an, a spus ea.

Dar durerea a țintuit-o la pat o oră întreagă. Când s-a domolit pentru câteva minute, echilibrul ei era destul de restabilit ca să reușească să ajungă la dulăpiorul cu medicamente. La o jumătate de oră de la înghițirea pastilei, durerea a început să se domolească.

— Iar acum, după ce te-am plictisit cu absurda mea durere de cap, probabil îți spui: *Dumnezeule, femeia asta are probleme*!

— Mă bucur că te simți mai bine.

— Ești foarte drăguț.

— Și te deranjează asta? am întrebat râzând.

— E doar ceva… neobișnuit. Asta mă face să mă întreb cum ești tu cu adevărat.

— De unde știi că nu sunt așa cum mă văd toți.

— Fiecare om are ascunzișurile lui. Mai ales scriitorii. Dar am observat la cartea ta ceva care m-a intrigat — faptul că cititorul ajunge să cunoască multe lucruri despre Egipt și oamenii pe care i-ai întâlnit în călătoria ta. Le spui minunat poveștile și, în mod frecvent, cu multă compasiune. Mai ales povestea acelei femei tinere — lector universitar — pe care ai cunoscut-o într-un autobuz în Cairo, care își pierduse soțul și fiul de trei ani într-un accident de mașină. Mi-au dat lacrimile când i-am citit povestea. Dar ce m-a mirat pe mine a fost faptul că, la terminarea cărții, știam foarte puține lucruri despre scriitor.

— Dar asta a fost strategia din spatele cărții, deoarece, pentru mine, viața mea neînsemnată e mai puțin importantă decât viețile celor pe care îi întâlnesc.

— Chiar crezi că ai o „viață neînsemnată”?

— Deloc. Dar cititorul care alege o carte de călătorie despre Egipt nu vrea să citească despre căsnicia nefericită a părinților mei.

— A fost o căsnicie nefericită?

— O să discutăm despre asta altă dată.

— De ce nu acum?

— Fiindcă nu vreau să te plictisesc cu…

— … detaliile vieții tale neînsemnate?

— Exact.

— Dar mă interesează…

Au sosit cele două pahare de Prosecco. Ea și-a ciocnit paharul de al meu.

— Ieri m-ai lăsat pe mine să vorbesc… acum, e rândul tău. Te afli în Berlin ca să scrii o carte sau fugi de ceva?

Am întrebat-o dacă pot să iau o țigară de-a ei. A împins pachetul spre mine.

— O ultimă țigară înainte de a înfrunta plutonul de execuție? a întrebat ea.

— Nu vreau să-ți împui capul cu problemele mele personale.

— Te întreb fiindcă mă interesează, Thomas. Dar, Doamne, amândoi avem o anumită reticență naturală, *ja*?

— Îmi place asta.

— Și aș vrea să știu de ce ai menționat că părinții tăi au avut o căsnicie nefericită.

Am aprins țigara și am tras adânc din ea. De ce mă simțeam neliniștit? Poate pentru că Petra avea dreptate — îmi țineam ascuns trecutul. Fitzsimons-Ross s-a plâns de mai multe ori că nu spuneam mai nimic despre mine. Chiar și atunci când era vorba de foste iubite mă feream să dau prea multe detalii despre mine.

Dar acum, stând față în față cu femeia după care eram atât de topit — și căreia, la fel ca mine, îi era tare greu să vorbească despre ea — am avut unul dintre acele momente ciudate asemănătoare epifaniei, care apar foarte rar în viață, în care am gândit: *Dacă n-ai încredere în ea să-i împărtășești secretele tale, atunci nu există viitor. Asumă-ți riscul, expune-te puțin pericolului lăsând-o pe Petra să pătrundă în trecutul tău*.

Așa că am început să vorbesc. I-am povestit despre nefericirea mamei, despre faptul că ea și tata se ciondăneau neîncetat, despre acuzațiile pe care și le aruncau în mod repetat, cum că singurul lucru care îi ținea împreună era copilul… și că asta mă făcea să vreau să mă ascund și mai mult. În ultimii ani de liceu, îmi petreceam cele mai multe weekenduri singur, retrăgându-mă în cinematografe, teatre și librării, și nesocializând deloc.

— Părinții tăi n-au propus niciodată să faceți lucruri *en famille*?

— Nu prea. Când eram în ultimul an de liceu, duceau în esență vieți separate. În majoritatea weekendurilor tata era „în călătorii de afaceri” — ceea ce, știu acum, era un eufemism pentru faptul

că se vedea cu una dintre multele iubite pe care le avea. Când și când era în oraș și atunci propunea să mergem la un film sau să luăm prânzul într-un local italienesc. Treaba era că tata nu a fost niciodată autoritar sau un tată care să spună „ori faci ca mine, ori îți iei valea!” ca tatăl lui. Dimpotrivă, când aveam șaisprezece ani, mi-a dat prima țigară și primul pahar cu vin, spunându-mi că voia să învăț să beau și să fumez așa cum trebuie.

— Un bărbat adevărat, pare-se.

— Asta a și fost, în afară de relația cu mama. Ea îi făcea viața îngrozitoare, și el pe a ei. Dar tot n-au putut să facă ceea ce era rațional — să se despartă.

— Parcă ar fi fost părinții mei.

— Au fost nefericiți?

— Nu chiar. A fost ca și cum ar fi găsit o cale de a trăi împreună și de a nu fi împreună. Știu că tata avea o iubită care lucra la DDR Rundfunk din Halle. La rândul ei, mama avea o relație cu directorul școlii la care preda. Am descoperit asta doar accidental, când mă întorceam acasă de la școală pe-o scurtătură și am văzut-o îmbrățișată cu șeful ei pe scaunul din față al Trabantului lui — directorul școlii din localitate fiind un membru de partid atât de important, încât a putut să sară peste coada la mașina mult dorită…

— Mama ta te-a văzut?

— Nu, din fericire. Era prea pierdută în îmbrățișarea tovarășului Koelln, ca să mă observe.

— Și nu i-ai spus nimic niciodată?

— Ești nebun? Chiar și la vârsta aia fragedă — aveam paisprezece ani la acea vreme — știam un principiu al vieții din RDG. Într-o societate în care motto-ul poliției secrete e „să știi totul”, singurul lucru pe care îl învățai de foarte timpuriu era să păstrezi pentru tine informațiile… mai ales dacă începeai să pui la îndoială felul în care mergeau lucrurile în țara ta.

— Ce ai pus prima dată la îndoială?

— Dumnezeule, ne-au îndoctrinat să privim RDG ca pe un mare proiect umanist. Un paradis al muncitorilor. Un vis egalitarist. Treaba e că eu am crezut toate astea. Pentru că, începând cu vârsta de șapte ani, în fiecare vară am petrecut câteva săptămâni într-o tabără de pionieri. În plus, la școală aveam zilnic ore de ideologie la care ni se preda despre malefica lume capitalistă de la vest de frontierele noastre, în care copiii sunt forțați să muncească în condiții improprii și unde majoritatea americanilor sunt atât de îndoctrinați cu o cultură a consumerismului nebun, încât toți sunt obezi și mor de atâta înfulecat…

— Să știi că, în mare măsură, e adevărat.

— Desigur. Asta a spus Orwell despre clișee: la un anumit nivel, toate sunt adevărate. Nu că ni s-ar fi permis să ne apropiem de Orwell în școală sau universitate sau în oricare alt punct al vieții noastre de buni cetățeni ai celei mai umane țări care a existat vreodată…

— Și când l-ai citit prima dată pe Orwell?

— Când am început să trăiesc cu Jürgen.

— Cine era Jürgen?

— Soțul meu.

Așadar, în sfârșit aveam un nume.

— Dar n-ai întrebat când am început să pun la îndoială lucrurile, a spus ea, stingând țigara și întinzând mâna după alta, în timp ce muta repede conversația pe un teren mai sigur. Asta a fost când am petrecut un weekend cu o colegă de școală, pe nume Marguerite. Părinții ei aveau o cabană la țară. O casă micuță, trei camere, foarte modestă. Dar aveau televizor. Pentru că eram la doar douăzeci și cinci de kilometri de granița cu Bundesrepublik, am făcut cunoștință pentru prima dată cu televiziunea din Germania de Vest. Numai reclame la toate lucrurile pe care nu le vedeam niciodată în RDG. Numai culoare. Numai îmbrăcăminte ultimul răcnet. Și apoi am văzut un

film franțuzesc, dublat în germană. Auzisem de Paris la orele de geografie și de istorie antifascistă, la care nu s-a predat faptul că, atunci când naziștii au invadat Franța în 1940, în afară de câțiva comuniști francezi viteji, majoritatea populației a colaborat cu fasciștii. Dar aici, pentru prima dată, am văzut Parisul. Filmul era o poveste de dragoste — am uitat cum se numea —, iar orașul arăta foarte frumos. Țin minte că m-a vrăjit de tot… Dar, seara următoare, când am ajuns acasă și i-am spus tatei că vreau să învăț franceza și la optsprezece ani să mă mut la Paris, el a făcut ceva total neobișnuit: s-a supărat pe mine. M-a întrebat cine mi-a băgat în cap astfel de idei. Când am încercat să-i spun că citeam cărți ilustrate despre Paris, mi-a spus că știe că mint, căci unde era să găsesc cărți ilustrate despre Paris în Halle? Atunci m-a întrebat dacă părinții Margueritei aveau astfel de cărți. Era furios. Nu eram obișnuită să-l văd pe tata nervos, de aceea am simțit că n-am de ales decât să-i spun adevărul, și anume că în weekendul petrecut la cabană ne uitaserăm la televiziunea vest-germană. Tata s-a făcut acum livid. Mi-a spus să nu spun niciodată, *niciodată* nimănui că mă uitasem la televiziunea vest-germană în casa părinților Margueritei și mi-a ordonat să rup prietenia cu ea. Am început să plâng — nu doar fiindcă nu înțelegeam de ce trebuia să pun capăt relației cu cea mai bună prietenă a mea, ci fiindcă nu-l mai văzusem niciodată pe tata așa.

— Și pe urmă?

— Mi-a spus că dacă se află vreodată despre asta, s-ar putea să avem serios de suferit. M-a pus să jur că n-am să spun nimănui despre asta… și mi-a ordonat ca a doua zi, la școală, s-o tratez cu spatele pe Marguerite. „Dar n-am făcut decât să ne uităm la televizor!” am exclamat. „La o televiziune care e *verboten.*” „Dar eu aud mereu la școală copii spunând că părinții lor îi lasă să se uite la televiziunea occidentală.” „Tații lor nu au o slujbă

importantă la DDR Rundfunk. Îți dai seama în ce situație aș fi dacă s-ar descoperi că fata mea s-a uitat la o televiziune capitalistă? Trebuie să-mi promiți că n-ai să mai ai de-a face cu Marguerite."

— Te-ai ținut de promisiunea asta?

Petra a lăsat capul în jos și nu a răspuns imediat. Apoi:

— Nu știu de ce ți-am povestit asta. N-am spus niciodată nimănui povestea asta…

— Serios?

— Nici chiar soțului meu.

— Și ce s-a întâmplat?

— Tata s-a dus imediat să stea de vorbă cu mama. Și pe urmă ea a venit la mine, foarte tulburată, foarte îngrijorată, și mi-a zis că trebuie să fac tot ce mi-a spus tata, că ce făcuseră părinții lui Marguerite era foarte rău, foarte periculos. Țin minte că i-am spus: „Dar ei n-or să spună nimănui că ne-au lăsat să ne uităm la televiziunea occidentală. Și chiar vreau să învăț acum franceza și să vizitez Parisul". „Asta nu se va întâmpla", a spus plat mama. „Dacă ești bun cetățean, s-ar putea să ți se dea voie să te duci la Varșovia sau Praga, sau poate chiar Budapesta. Dar la Paris? Parisul e în partea cealaltă. Nu putem să ajungem acolo." A fost pentru prima dată când mi s-a explicat — și am înțeles — că, pentru noi, călătoria așa cum o cunosc occidentalii — să cumperi un bilet de avion și să pleci în altă țară și să te întorci când vrei, sau chiar să nu te mai întorci, sau să te hotărăști să trăiești altundeva o vreme — era inaccesibilă. De fapt, la fel ca televiziunea occidentală, era *verboten*.

— Ce s-a întâmplat cu Marguerite?

S-a uitat lung în paharul gol.

— Nu știu.

— Adică…?

— A doua zi n-a apărut la școală. Nici următoarea. Nici cealaltă. Între timp, părinții mei nu m-au întrebat nici măcar o dată dacă o văzusem

sau vorbisem cu Marguerite — ceea ce mi s-a părut ciudat, având în vedere vehemența cu care mă puseseră să promit că n-am să mai am nicio legătură cu ea. Dar apoi, la sfârșitul săptămânii, am întrebat-o pe dirigintă ce se întâmplase cu prietena mea. Încă mai țin minte jena de pe fața femeii când a spus: „Am auzit că tatăl ei a fost transferat cu serviciul în altă parte".

— Părinții tăi i-au denunțat? am întrebat.

Nu a ridicat ochii din pahar.

— Nu știu.

— Părinții tăi au vorbit vreodată cu tine despre toate astea?

— Niciodată.

— I-ai întrebat…?

— Cum puteam să-i întreb?

— Ai mai văzut-o pe Marguerite?

A clătinat din cap, apoi a spus:

— Dar la vreo șase luni după toate astea s-a întâmplat ceva interesant. Tata a fost avansat în funcția de șef al programelor culturale de la DDR Rundfunk din Halle. Patru ani mai târziu, când am făcut cerere să studiez franceza și engleza la Universitatea Humboldt din Berlin — deși aveam slabe speranțe să intru, întrucât eram din provincie și aveam jumătate din punctele necesare examenului de admitere — am primit un loc.

— Poate că, pe baza cererii tale, au hotărât pur și simplu că meriți să riște cu tine. Iar avansarea tatălui tău… cine spune că nu a fost făcută pe merit?

— Iarăși îți spun — ești mult prea drăguț. Dar cine nu a trăit în RDG nu înțelege cum lucrează sistemul și că toți se denunță între ei. Nu am o dovadă de necontestat că părinții mei au spus la Stasi ceva despre familia lui Marguerite, dar altfel de ce s-ar fi mutat pe neașteptate în alt oraș? Treaba e că toți trăiau cu teama că cine știe ce infracțiune minoră putea să fie raportată „puterilor superioare" și folosită împotriva lor. Ca atare, ne

autocenzuram toți și știam că nu puteam vorbi orice. De aceea, n-am mai pomenit-o niciodată pe Marguerite în discuțiile cu părinții mei.

— Mai ții legătura cu părinții tăi?

A clătinat din cap.

— Ai încercat să iei legătura cu ei?

— Nu înțelegi. Faptul că am trecut dincoace, că am plecat… Dumnezeu știe ce s-a întâmplat cu carierele părinților mei în urma acestui lucru. Dar și dacă aș fi încercat să-i contactez, ar fi avut de suferit.

— Ei au încercat să te contacteze?

— Tot n-ai înțeles. Ca ei să poată supraviețui acolo, trebuie să mă considere moartă. Inexistentă.

— Îmi pare nespus de rău, am zis, acoperindu-i mâna cu a mea.

Nu și-a retras-o. Ba chiar și-a împletit degetele cu ale mele și a spus:

— Nu trebuia să-ți povestesc toate astea.

— Mă bucur că ai făcut-o.

— Dar acum o să mă consideri „compromisă”, ai să te gândești că am distrus viața altora.

— Erai copil. Nu te mai uitaseși la televiziunea din vest. De unde era să știi? Mai mult, părinții lui Marguerite știau cu siguranță că își asumau un risc arătându-ți…

— I-am trădat, a spus ea, trăgându-și mâna.

— Nici vorbă de așa ceva. N-ai nicio dovadă concretă că părinții tăi s-au dus la autorități și…

— Te rog, *te rog* nu mai privi totul într-o lumină rezonabilă. Problema e că, pentru a supraviețui dincolo, trebuia să-i trădezi pe ceilalți. Dar, în felul ăsta, te trădai și pe tine.

Mi-a venit să-i spun: *„*Toți ne trădăm pe noi înșine*”*, dar mi-am dat seama că ar fi sunat simplist și naiv. Faptul că avea destulă încredere în mine pentru a-mi împărtăși acest secret dureros, cât și nefericirea ei mi-au intensificat sentimentele pentru ea. Așa că am întins mâna dreaptă și am pus-o pe a ei. La atingerea mea, a înțepenit, însă

mâna a continuat să frământe șervețelul de pânză decolorată de atâta spălat. Așa că i-am strâns-o tare și, după ce aproape instinctiv a încercat să și-o tragă, Petra și-a lăsat cuminte mâna în a mea. M-am uitat la ea și am văzut că avea ochii în lacrimi.

— Îmi pare rău… a șoptit ea. Îmi pare tare rău…

— N-are de ce să-ți pară rău, am răspuns.

— Ești un bărbat adorabil, a spus ea, tot fără să se uite la mine.

— Și tu ești o femeie adorabilă.

— Ba nu sunt.

— Îți spun eu că ești.

— Dar abia dacă mă cunoști.

— Ești minunată.

— Thomas, te rog!

— Ești minunată.

— Ai spus-o ieri.

— Ei bine, nu m-am răzgândit de atunci.

A râs ușor, apoi s-a cufundat în tăcere, strângându-mi mâna mai tare.

— Nimeni nu mi-a mai spus asta… a zis ea în cele din urmă.

— Serios?

— Căsnicia mea… a fost o afacere curioasă.

N-am spus nimic, așteptând să continue. Dar ea a întins brusc mâna după meniu și țigări.

— Sunt lihnită, a spus ea. N-am mâncat nimic toată ziua…

— Atunci, să comandăm, am spus, zâmbindu-i.

— Mulțumesc, a spus ea și mi-am dat seama că de fapt îmi mulțumea pentru faptul că nu-i puneam întrebări despre căsnicia ei.

A venit chelnerul. Amândoi am comandat paste. Am propus o sticlă de vin alb. Ea a dat din cap în semn de acceptare, adăugând:

— Am descoperit mâncarea italienească abia după ce am fost expulzată din RDG. Parmezan, linguini, sos de moluște, chifteluțe adevărate — toate mâncăruri de pe altă planetă. Dar tu care ai

crescut în New York trebuie să fi avut acces la tot ce era de vânzare în materie de mâncare.

În următoarea jumătate de oră m-a pus să vorbesc despre copilăria mea, vrând să știe totul despre cartierul meu, despre restaurantele mici (precum Peter's Tavern sau Big Wong King de pe Matt Street din Chinatown) unde mâncam în mod regulat cu tata, despre felul de spectacole de pe Broadway la care eram dus, despre agitația fascinantă din Est Village de la începutul anilor șaptezeci. M-a pus chiar să-i demonstrez diferența dintre accentul din Brooklin și cel din Bronx, râzând când l-am imitat pe tata vorbind ca în Prospect Heights.

Petra s-a relaxat mult în timpul mesei, mâncând spaghetti carbonara foarte bune și bând cot la cot cu mine vinul casei. Când i-am spus că mă făcuse să vorbesc depre New York mult prea mult, iar acum era rândul meu să o bombardez cu întrebări despre copilăria ei, a zis:

— Dar vreau să știu totul despre tine… totul în afară de fostele tale iubite. Sau, cel puțin, nu încă.

— Nu sunt multe de spus în privința asta.

— Când e vorba de acea parte a vieții — partea intimă — *întotdeauna* sunt multe de spus. Și, da, acum vorbește vinul.

— Dar spuneai că nu o să vorbim încă despre asta.

— Bine, fii misterios.

— Nu mai misterios decât tine.

— A, dar presimt că povestea ta e mai fericită decât a mea.

— E chiar atât de tristă povestea ta?

— Da. E chiar atât de tristă.

Și, luând o țigară, a adăugat:

— N-aș refuza încă o jumătate de litru de vin, dacă n-ai nimic împotrivă…

— Împotrivă? am spus, întinzând mâna și mângâind-o pe față. Treaba asta e așa…

Dar până să apuc să termin fraza, ea și-a pus arătătorul pe buzele mele.

— Nu trebuie să-mi spui, Thomas. Știu. Știu cu adevărat.

Apoi, brusc, și-a luat capul în mâini și fața i s-a schimonosit de durere.

— Ce s-a întâmplat? am întrebat.

— Nu pot…

Am auzit-o dârdâind. Și-a apăsat ochii cu degetele. Am întins iar mâna spre ea, dar mi-a dat-o la o parte.

— Nu pot… a spus iar, de data asta în șoaptă.

— Ce nu poți?

— Te rog, Thomas, fă-ți un serviciu și pleacă acum.

— Poftim?

— Pleacă și cruță-te.

— *Să plec*? Nici vorbă să plec. N-am să te las să mă dai la o parte acum când știu…

— Și eu știu. Am știut-o din clipa în care te-am văzut. De asta trebuie să-ți cer să pleci. Pentru că asta nu se poate…

— De ce nu se poate? *De ce*? Ești totul pentru mine…

S-a ridicat brusc, luându-și țigările. Din senin, a spus:

— *Ich liebe dich*.

Te iubesc.

Apoi a luat-o la fugă spre ușă.

Am aruncat imediat niște bani pe masă și am alergat în stradă. Dar Pflügerstrasse era pustie. Am strigat-o de mai multe ori. Am fugit în susul și în josul străzii, uitându-mă în puținele intrări care nu erau bătute în scânduri și pe alei. Nimic. Doar vântul care sufla în acoperișurile de tablă ondulată ale clădirilor în paragină. Am alergat până la artera principală și am scanat-o. Dar, la fel ca peste tot în acest cartier al nimănui, nu se vedea nimeni. Petra se evaporase.

Mi se învârtea capul, nu doar din cauza plecării ei bruște, ci a toate câte se întâmplaseră într-un răstimp atât de scurt. Și mai erau acele cuvinte pe care mi le spusese înainte de a fugi. Vorbise serios, de asta eram absolut sigur. Felul în care se precipitaseră lucrurile între noi, ducând la declarații de genul *„*am știut-o din clipa în care te-am văzut*”* *și „*ești totul pentru mine*”,* era rațional și, totodată, profund adevărat.

A început să plouă cu zăpadă — o lapoviță rece și lipicioasă. Aveam degrabă nevoie de adăpost, dar nu voiam să mă duc la metrou și acasă. Voiam s-o găsesc pe Petra. Dar fără să-i știu adresa, fără să am numărul ei de telefon…

Exista o singură soluție: să mă întorc la restaurant și să sper că va reveni și ea acolo, că, dintr-un motiv oarecare, această fugă era…

Ce? O reacție exagerată? Teama de proporțiile colosale ale celor întâmplate? Sau era legată de o mulțime de chestii ascunse pe care încă mai aveam să le descopăr… iar acum era posibil să nu le mai descopăr în veci? Bine-nțeles că eram amețit de ardoarea nebună a acelor ultime clipe… și de faptul că, atunci când am început să rostim ce gândeam și simțeam de câteva zile, am avut marea revelație că, da, asta era iubire… deși amândoi știam foarte puține despre celălalt… mă rog, eu unul nu mai cunoscusem așa ceva. Faptul că Petra fugise în noapte — că poate o pierdusem, pierdusem această reverie nebună care era încă ancorată într-o realitate foarte convingătoare, gândul că toate astea îmi scăpau printre degete, ideea că ea fugise pentru totdeauna din viața mea — era devastator, insuportabil.

M-am întors în restaurant. Rămăsese gol în lipsa mea. Chelnerul s-a uitat la mine când am intrat cu un aer nefericit și a ridicat din sprâncene ca pentru a întreba: *Ai avut noroc*? Dar știa deja răspunsul la întrebarea asta. Când am clătinat încet din cap drept răspuns, mi-a indicat o masă. M-am așezat,

am scos punga cu tutun și am început să-mi rulez o țigară. El a venit la mine cu o sticlă mare și groasă de coniac Vecchia Romagna și un pahar mic, subțire. Mi-a turnat o porție, m-a bătut pe umăr într-un mod fratern, liniștitor și a rostit un cuvânt:

— Bea.

Lăsând sticla pe masă, m-a lăsat cu țigările mele, cu băutura mea, cu gândurile mele.

În următoarea oră am fumat patru țigări, am băut patru păhărele de coniac italienesc și am așteptat-o pe Petra să se întoarcă aici. Dar asta nu s-a întâmplat. În tot acest timp n-am recurs la obișnuitul mijloc de alinare la care apelam de regulă când eram nervos, tulburat și căutam ceva cu care să-mi ocup mâinile — carnetul meu. În seara asta doar m-am uitat în tavan și am tot văzut-o în minte pe Petra și mi-am spus că întâlnisem femeia vieții mele, că totul la ea — frumusețea ei, inteligența ei, umorul ei fin, imensa ei vulnerabilitate, tristețea ei, senzualitatea ei, felul în care îi sălta ușor părul în aer atunci când clătina din cap, răsunetul pe jumătate mirat al râsului ei, felul ei de a izbucni repede în lacrimi — reprezenta o *terra incognita*.

Iar acum…

Am stins a patra țigară, am dat pe gât ultimul coniac și m-am ridicat în picioare, așteptându-mă să mă clatin de la atâta alcool de proastă calitate. Dar nu m-am simțit nesigur pe picioare, ci doar trist. *Ea nu s-a întors. A fugit de tine, a fugit de noi. S-a terminat. S-a terminat înainte de a fi început*.

— Cât îți datorez pentru coniac, prietene? l-am întrebat pe chelner.

— E din partea casei.

— Trebuie să mă lași să plătesc.

— Ai aruncat destui bani când te-ai dus să-ți cauți prietena. Ai plătit destul în seara asta.

— Ești foarte amabil.

— Sper să te mai văd aici. Și acum, dă-mi voie să-ți chem un taxi.

M-am simțit dintr-odată extrem de obosit, așa că am acceptat, dând din cap. Când, după patru minute, a apărut taxiul, chelnerul m-a atins pe umăr și a spus:

— O iubești, nu-i așa?

— E chiar atât de evident?

— Ești un bărbat norocos dacă simți asta. Eu — eu n-am simțit niciodată asta. Nici măcar o dată.

— Și ești încă singur?

— Nu, sunt însurat cu aceeași femeie de douăzeci și cinci de ani. Asa că te invidiez.

— Dar dacă, să zicem, nu iese nimic?

— Măcar acum știi cum e să simți *asta*.

Slabă consolare! L-am lăsat pe chelner să mă ajute să-mi pun haina. I-am strâns mâna. Am ieșit cu pași nesiguri în stradă și m-am urcat în taxi.

În șapte minute am fost acasă. Am urcat scara și am intrat în apartament. M-am uitat la spațiul curat, proaspăt zugrăvit care devenise atelierul lui Alastair. Am urcat clătinându-mă în camera mea, mi-am aruncat haina într-un colț, mi-am scos cizmele și m-am aruncat pe pat.

M-a trezit un țârâit de sonerie. Mi-au trebuit câteva clipe să-mi dau seama unde mă aflu și cum ajunsesem aici. M-am uitat la ceasul de la mână — era două noaptea.

Țrrr!

Era soneria de la ușa de jos. Suna tare, necontenit. De parcă cineva rămăsese cu degetul pe buton, insistând să mă trezesc, insistând să-i dau drumul în casă.

Mi-a căzut fisa. Am fost într-o clipă în picioare, m-am frecat la ochi ca să alung oboseala, am coborât scările în picioarele goale, am alergat pe dalele reci de piatră din holul de la intrare, am deschis larg ușa și…

Era acolo. Petra. Udă leoarcă, cu părul încâlcit din cauza lapoviței care persista. Avea ochii roșii,

de parcă plânsese ore întregi. Tremura când mi-a căzut în brațe.

— Mi-e frig, a șoptit ea, ținându-mă strâns, cu capul lipit de al meu, trecându-mi mâna prin păr, apoi atingându-mi fața ca pentru a-și dovedi că eram real, tangibil, *aici*. Am închis ochii și am simțit lacrimile.

— Să nu-mi dai drumul, a șoptit ea. Să nu-mi dai drumul niciodată.

Patru

Câteva ore mai târziu — ceasul de pe noptieră arăta cinci și douăzeci — am adormit iar, cu brațele în jurul Petrei. Ea era întinsă în pat lângă mine, dormind dusă. M-am rezemat într-un cot și m-am uitat la ea, gândindu-mă: *E atât de frumoasă*! În timp ce o priveam, am revăzut, clipă cu clipă, ultimele ore nemaipomenite. De îndată ce am ajuns sus în camera mea, m-a tras spre ea. În câteva secunde, ne sărutam cu atâta pasiune, de parcă am fi fost doi îndrăgostiți care au fost despărțiți ani întregi și, în această perioadă lungă de absență, tânjiseră atât de mult unul după celălalt încât, când în sfârșit s-au regăsit, nu se mai săturau unul de altul.

Apoi ne-am scos unul celuilalt hainele și am intrat cu spatele în dormitor. Imediat ce am aterizat pe saltea, m-a tras peste ea, scoțând un strigăt ascuțit când am penetrat-o, apoi și-a aruncat picioarele în jurul meu ca s-o pătrund cât mai adânc. Ținându-mi fața în mâinile ei, m-a privit cu atâta dorință, cu atâta nevoie, cu atâta speranță, cu atâta ardoare, încât am rostit pe nerăsuflate ceea ce știusem, *simțisem* în acea clipă anume când intrase prima dată în câmpul meu vizual:

— *Ich liebe dich*.

— Și eu te iubesc.

Aceste cuvinte au fost șoptite de parcă am fi schimbat un jurământ. Apoi, încet, cu o pasiune sinceră și absolută, am început să facem dragoste. Apoi, treptat, pasiunea a scăpat din frâu, devenind vecină cu nebunia.

După aceea am rămas amândoi înlănțuiți, privindu-ne în ochi orbiți, șocați, dându-ne seama

de faptul că, poate, viețile noastre tocmai se transformaseră cu totul.

— Oh, dragostea mea! a șoptit ea, ținându-mă strâns în brațe. Oh, dragostea mea…

— Sunt al tău, am șoptit și eu, mângâind-o pe față.

Și-a îngropat fața în umărul meu și a suspinat.

— E în regulă, am spus. Îți promit că totul e bine acum.

— N-ai de unde să știi… n-ai cum să știi… a spus ea cu glas liniștit.

— Ce să știu, iubirea mea?

— Când am dispărut aseară, am rătăcit pe străzi ore întregi, înspăimântată…

— Înspăimântată de ce?

— Înspăimântată că, din cauza nebuniei mele, te-am pierdut. Înspăimântată că n-aș putea accepta fericirea pe care e posibil să o simt alături de tine.

— Dar… de unde frica asta… ce-a cauzat-o?

— Multe lucruri. Lucruri pe care, cu timpul, ți le voi spune. Dar, deocamdată… te rog… vreau să trăiesc această clipă. Această clipă incredibilă. Cu tine. Așa că ține-mă cât mai strâns căci vreau să dorm în brațele tale în noaptea asta… și apoi mâine, săptămâna viitoare, luna viitoare, secolul următor.

— Moment în care vei fi dormit în brațele mele mai mult de șaisprezece ani. Minunat gând!

— Te iubesc, Thomas.

— Te iubesc, Petra.

A întors capul și m-a sărutat cu pasiune, apoi l-a pus la loc pe pernă. Când am luat-o în brațe, a închis ochii și a adormit repede.

După câteva clipe i-am urmat exemplul, copleșit de intensitatea, de nebunia a tot ce se întâmplase. Cu buzele lipite de ceafa ei, am capitulat și eu în fața iadului nopții.

Apoi s-a făcut cinci și douăzeci dimineața și am avut acel moment de buimăceală în care n-am știut unde mă aflu, până când am simțit-o pe Petra

mișcându-se în somn. Sprijinindu-mă într-un cot, m-am uitat la ea, cu mintea plină de gânduri ce alergau. Dacă n-ai trăit asta, nu poți să fii niciodată pregătit cu adevărat pentru sentimentele copleșitoare pe care le ai atunci când te îndrăgostești nebunește pentru prima oară. Te pomenești gândind lucruri pe care nu le-ai crezut niciodată posibile până acum. Dorești cu disperare ca totul să iasă bine, mai ales că acum trăiești într-o lume minunată, în care totul pare extraordinar de favorabil. Iar americanul din mine — acea parte din mine care credea că obstacolele pot fi învinse — se gândea acum că aveam să îndrept tot ce-o făcuse pe Petra să sufere în trecut. Aveam să-i fiu alături în întregime. Nu aveam să o las niciodată să se mai simtă singură pe lume. Aveam să-i alung temerile și să am grijă să știe că poate să discute cu mine despre orice. Aveam să fiu persoana pe care să știe că se poate sprijini la nevoie. Aveam să fiu omul ei.

Da, sălășluiam în acea realitate îmbătătoare în care vedeam viața într-un mod cu totul nou și extraordinar. În timp ce stăteam așa, uitându-mă la Petra care dormea fericită, lipită de mine, am fost uluit de schimbarea care se petrecuse cu mine, care mă făcea să vreau să-i ofer Petrei totul și îmi dădea certitudinea că iubirea noastră își avea rădăcinile într-un fel de adevăr instinctual. Da, totul era foarte neașteptat și copleșitor. Pentru prima dată în viața mea înțelegeam ce înseamnă certitudinea. Poți să-ți petreci toată viața căutând persoana căreia îi ești destinat. În majoritatea timpului vei face compromisuri — unele rezonabile, altele catastrofale, iar altele apropiindu-se adesea de disperarea mută și tristețea orizonturilor limitate. Dar când ajungi, *dacă* ajungi, față în față cu persoana cu care ai o șansă la transcendență, atunci trebuie să schimbi totul, dacă e nevoie, pentru a face ca toate să iasă bine. Căci asta e clipa ta, ora

ta — și o astfel de oră ar putea să apară doar o dată sau de două ori în acel răstimp cunoscut ca viață.

După vreo jumătate de oră, m-am dat jos din pat încet și am adunat toate hainele ude ale Petrei punându-le pe diverse calorifere, ca să fie uscate când se trezea. Apoi, intrând în baie, mi-am luat halatul din cuierul de pe spatele ușii, zărindu-mă în oglindă. Sunt un om care nu e niciodată vesel când își vede imaginea reflectată. Totuși, în dimineața asta, aveam un zâmbet pe față, peste care se suprapunea o minunată uluială.

M-am întors în dormitor și am lăsat halatul pe scaunul de lângă pat, pe partea Petrei, în caz că se trezea înaintea mea. Apoi m-am strecurat lângă ea, înconjurând-o iar cu brațele.

— Tu ești? a murmurat ea, pe jumătate adormită.

— Eu sunt.

— Vino mai aproape…

Și, strâns îmbrățișați, am adormit la loc.

Când m-am trezit, am auzit un glas fredonând în apropiere. Lumina răzbătea pe la marginea storurilor și ceasul de pe noptieră arăta unsprezece și douăsprezece minute. Fredonatul a devenit mai distinct când lumina s-a focalizat. Era însoțit de mirosul de cafea proaspătă. Locul din pat de lângă mine era gol, deoarece Petra fredona în bucătărie un cântec care părea vag cunoscut. M-am ridicat în capul oaselor, simțindu-mă extraordinar de odihnit — și asta era o senzație nouă —, chiar fericit.

— Bună dimineața, iubirea mea, am spus.

Petra a venit din bucătărie, îmbrăcată cu halatul meu. Părea foarte luminoasă și ochii îi străluceau pur și simplu.

— Bună dimineața, dragostea mea, a spus ea, cuprinzându-mă în brațe și căzând lângă mine.

Ne-am sărutat cu pasiune. Apoi, dându-i jos halatul, am început să facem iar dragoste. De data asta și mai lent, cu multă premeditare senzuală, simțind marea plăcere intimă a împreunării fizice.

După aceea, mi-a luat fața în mâini și a spus:

— E atât de… Doamne, îmi vine să spun „revoluționar”, dar sună atât de comunist! Dar ăsta e, pentru mine, cuvântul. Revoluționar. Pentru că ce simt eu acum pentru tine, pentru noi… asta e o țară nouă…

—… și una pe care ne-o creăm singuri. Și asta-i tot ce contează. *Noi*. Restul e zgomot, Petra. *Noi*.

— Cel mai frumos pronume din lume, pe care nu l-am mai folosit niciodată.

— Nici eu… de aceea este, cum spui tu, atât de… da, revoluționar.

— Și n-am să mai cobor niciodată din patul ăsta.

— N-am să te silesc să faci asta.

— Dar mă vei ține mereu în brațe?

— Ai cuvântul meu că așa va fi.

— În dimineața asta sunt cea mai fericită femeie din Berlin. Atât de fericită, încât vreau să luăm micul dejun în pat.

— Nu trebuie să te duci la serviciu?

— Aseară am lăsat la agentul de pază care era de serviciu un mesaj în care spuneam că mă simt tot mai rău… iar apoi am venit la tine.

— Iar când am deschis ușa și te-am văzut acolo…

Ne-am sărutat mult timp. Apoi, îmbrățișați, ne-am privit pur și simplu. Până când a intervenit realitatea exterioară: zgomotul unei mașini de șlefuit care lucra jos.

— Oh, la naiba! am spus. Am uitat de tot…

— Fii pe pace, a spus Petra. Când am auzit jos mișcare, am ieșit pe casa scării și m-am trezit nas în nas cu un domn turc. A întrebat de tine, a spus că lucrați ceva la „atelierul domnului Alastair”. Când i-am spus că încă dormi, mi-a zis să nu te trezesc și că o să treacă mâine să afle dacă starea domnului Alastair s-a îmbunătățit. Presupun că „domnul Alastair” e proprietarul tău.

— Poți să-i spui și așa. Poți să-i spui în multe feluri. „Domnul Alastair” are multe fațete.

— Acum chiar m-ai făcut curioasă.

— E o poveste lungă.

— Am tot timpul din lume și vreau să știu totul despre tine.

— Cum rămâne cu luatul micului dejun în pat?

— Facem un târg. Eu aduc micul dejun, apoi tu îmi povestești totul despre acest „proprietar” al tău.

— Lasă-mă să te ajut.

— Nu, vreau să am plăcerea să-i aduc *meinem Mann* micul dejun. Vreau să mă lași să fac pe *Hausfrau* măcar de data asta.

A dispărut în bucătărie, fredonând același cântec pe care îl auzisem la trezire.

— Pare să fie Schubert.

— Bravo! Schubert e. „An die Musik.” Schubert într-o dispoziție tipic meditativă.

— E frumos. Și felul în care îl cânți tu…

— Să nu-mi spui că sunt o privighetoare, *te rog*.

— Nu ești nici guguștiuc. Dar ai o voce foarte plăcută.

— Accept complimentul. Dar am o întrebare presantă, legată de tine. Bei cafeaua simplă sau cu lapte și vrei pâine cu gem sau cu brânză?

— Simplă și brânză, te rog.

— La fel ca mine.

S-a întors în dormitor după cinci minute, cu o tavă în mâini, încă fredonând Schubert, cu un zâmbet și mai radios. Punând tava pe pat, s-a aplecat și m-a sărutat pe gură, apoi a turnat câte o ceșcuță de cafea neagră. A ridicat-o pe a ei și am ciocnit.

— Pentru noi, a spus ea.

— Pentru noi.

Și am sărutat-o iar.

Cafeaua avea un gust minunat. Eram hămesit, căci acum era trecut bine de amiază. Așa că am înfulecat repede pâinea de secară cu brânză Münster.

— În regulă, a spus Petra când am terminat de mâncat. Acum e rândul tău să respecți învoiala. „Domnul Alastair.” Întreaga poveste. Prezentat așa cum este… deoarece ai dat de înțeles că e cam pitoresc…

— Bine, am spus. Fără nicio reținere.

Și i-am povestit saga lui Fitzsimons-Ross. Când am terminat, Petra a spus:

— Vorbești ca și cum chiar ți-ar plăcea de el.

— Ei bine, m-a cucerit. Deși e un individ care trăiește *in extremis*, nu cred că e răuvoitor. Dimpotrivă, mi se pare un om ciudat de moral și decent. Este extrem de disciplinat când e vorba de arta lui și foarte ordonat când e vorba de casa lui. Dar unul dintre multele lucruri bune în ceea ce privește geografia apartamentului — și obiceiurile legate de muncă și droguri ale lui Fitzsimons-Ross — este acela că ducem vieți separate. L-am convins să asculte la căști muzică în timp ce pictează și astfel coexistăm și fără să ne ciocnim unul de celălalt.

— Asta e bine de știut, a spus ea, zâmbind.

— Așa că, dacă te muți la mine, n-ai să te muți și la el.

— Și asta e bine de știut.

— M-a luat gura pe dinainte?

— Da — și îmi place.

Ne-am sărutat.

— Vrei ca astăzi să rămânem aici, a spus ea. Ușa spre lumea din afară rămâne închisă.

— O idee foarte atrăgătoare.

— Și m-am uitat prin dulapurile tale. Stăm bine cu mâncarea și băutura. De fapt, m-a mirat și m-a încântat totodată să văd că ai o cămară atât de bine aprovizionată.

— Păi, sunt newyorkez. Noi avem o mentalitate de buncăr.

— M-am gândit deja ce mâncăm la prânz: spaghete cu sos tomat și anșoa. În frigider ai niște busuioc verde, usturoi și parmezan și două sticle

de vin alb. Foarte impresionant, Thomas. Am să mă mut aici.

Ne-am sărutat iar. Apoi, scăpând de tava pe care fusese micul dejun, ne-am băgat la loc în așternut și, în câteva clipe, eram iarăși înlănțuiți. Dorința, în faza ei incipientă, are o lăcomie care este atât amețitoare, cât și violentă. Nevoia de a fi constant în contact fizic era egalată doar de nevoia de a ne declara în mod constant dragostea cu acel gen de epitete absurd de sentimental și absolut sincer.

În acea după-amiază, mai târziu, după ce am dormit iarăși o oră și ceva, m-am trezit și am văzut-o pe Petra stând în capul oaselor și uitându-se la mine — așa cum mă uitasem și eu la ea în toiul nopții.

— Salut, am spus, luându-i mâna. Totul e în regulă?

— Mă tot întreb: e posibil să fie adevărat?

— Și eu mă întreb același lucru.

— Și mă tot rog la o ființă supremă — care nu m-a ascultat niciodată în trecut, întrucât știe că sunt cam sceptică în privința existenței ei — să facă să dureze treaba asta, să rămână veșnic așa cum e.

— De ce n-ar rămâne? Noi suntem singurii care decidem în problema asta.

Și-a mușcat buza, cu un aer trist.

— Am spus ceva ce nu trebuia? am întrebat.

— Ai avut mult noroc în viață, Thomas?

— Noroc? Adică… ce? M-am născut în Manhattan. Material, nu mi-a lipsit nimic. În afară de faptul că părinții mei erau încontinuu nefericiți… ei bine, cred că în marea schemă a lucrurilor a fost o existență destul de norocoasă. Mai ales de când am ajuns să duc viața pe care mi-o doream.

— Pe mine se pare că norocul m-a ocolit adesea. Au fost dăți când m-am gândit: „De ce atâtea supărări, atâtea greutăți?”

— Ce fel de „greutăți”?

— Treaba e că, atunci când n-ai prea avut noroc, începi să crezi că, dacă în viața ta apare ceva bun, acest lucru bun îți va fi luat.

— Nu va fi așa.

— Promite-mi asta.

— Bine-nțeles că îți promit asta.

Și-a îngropat capul în umărul meu și m-a apucat strâns.

— Îți mulțumesc.

— Eu îți mulțumesc.

— Pentru ce?

— Pentru că ești tu.

— Dar încă nu mă cunoști, Thomas. S-ar putea să fiu o femeie imposibilă, o cicălitoare, o pramatie…

— Nu mai încerca să mă tragi pe sfoară cu punctele tale bune.

— Te rog să mă faci mereu să râd când devin prea serioasă, prea mohorâtă.

— Cu plăcere.

— Și să nu fugi niciodată de lângă mine.

— N-am să fac asta.

— Dar în trecut ai făcut-o, nu?

— Îmi recunosc vina. Dar adevărul e că — și n-am mai recunoscut niciodată asta — întotdeauna am căutat un pretext ca să stau locului.

— Suntem nebuni, știi asta.

— De ce spui asta?

— Fiindcă ne spunem toate lucrurile astea mari… după doar o noapte petrecută împreună.

— Mie lucrul ăsta mi se pare minunat.

— Sincer n-ai mai simțit asta până acum?

— Niciodată. Tu?

— A existat o căsnicie. Dar n-a fost ca acum. Nu a fost ce simt acum. Și ce simt acum? Nebunie. O minunată nebunie.

— Soiul ăsta de nebunie nu are nimic rău în el.

— Atâta timp cât durează.

— Va dura, iubirea mea, va dura.

Spre asfințit, am făcut împreună un duș lung — săpunindu-ne reciproc cu o încetineală senzuală, sărutându-ne neîncetat, strâns lipiți sub apa ce cădea potop. Apoi ne-am șters unul pe celălalt, ne-am îmbrăcat și ne-am tolănit pe canapea, desfăcând prima sticlă de Pinot Grigio ieftin și fumând. Petra s-a uitat prin cele douăzeci de discuri pe care le adusesem când mă mutasem.

— Așadar, îți place jazzul din anii cincizeci. Și îți plac cvartetele lui Beethoven. Și Bartók. Și Bach cântat la pian. Și mult Brahms, ceea ce înseamnă că trebuie să ai o înclinație melancolică. Și două albume Frank Zappa, doar pentru a dovedi că tu chiar trăiești în anii 1980. Dar nicio altă muzică nouă. Nu Clash, nu Sex Pistol, nu Police, nu Talking Heads…

— Toate trupele astea îmi plac.

— Eu le ador pe toate — și le-am descoperit abia anul trecut. Dar nu îți critic gusturile. Doar că totul e cam… rafinat. Tipic unui intelectual din New York. Mi-ar plăcea să văd New Yorkul.

— Asta-i ușor de aranjat.

— Acum m-a luat pe mine gura pe dinainte. Ar trebui să fiu mai rezervată, mai sfioasă. Mama îmi spunea asta, când au început să mă intereseze băieții. Să nu le arăți că ești interesată de ei. Să faci mereu pe distanta și timida.

— Și ai făcut?

— Am încercat… dar nu mi-a ieșit deloc. Nu-mi place să joc teatru. Și nu-mi place să fiu timidă. Nu-mi stă în fire. Dar nici nu sunt marea romantică. Până acum. Dar ne îndepărtăm de subiect, iar subiectul ești „tu”.

— Ce-ar fi să alegi un disc, am spus.

— Bine, Brahms. Trio de clarinet. Dar trebuie să-mi povestești mai departe despre tatăl tău.

A scos discul din învelitoare — o înregistrare veche cu Benny Goodman — și l-a pus la pick-up, un Victrola de tip vechi. Îl cumpărasem la a patra mână, cu 15 mărci, de la un magazin de vechituri

din apropiere și primisem chiar și un set de ace de rezervă.

— Sunt impresionată, a spus Petra.

— Ce te-a impresionat?

— Faptul că n-ai o combină stereo sofisticată.

— Mi-ar plăcea să am. Dar cum trăiesc cu buget limitat…

— Despre ce o să fie cartea pe care ai să o scrii?

— Despre Berlin, presupun. Dar n-am să știu sigur decât atunci când am să încep să o scriu. Ceea ce n-am să fac…

— Decât după ce pleci din Berlin?

Petra a pus discul pe tija lungă pe care încăpeau până la patru LP-uri, apoi a apăsat pe pârghia necesară, discul a căzut pe platan și brațul pick-upului s-a poziționat automat pe marginea discului, acul intrând în primul șanț. După câteva clipe, s-au auzit primele acorduri ale muzicii lui Brahms.

— N-am de gând să plec din Berlin, am spus.

— Scuze, scuze… cred că a sunat ca o întrebare cu subînțeles.

— Singurul mod în care aș pleca acum din Berlin ar fi dacă ai veni cu mine.

S-a întins și m-a sărutat.

— Îmi place că spui asta după o singură zi.

— Am știut-o din clipa în care te-am văzut.

— La fel ca mine… așa speriată de toate cum eram. Perspectiva fericirii poate să fie descurajantă. Ai citit Graham Greene?

— Cred că toți cei care scriu cărți de călătorie adoră Graham Greene.

— În *Miezul lucrurilor* este o frază care m-a impresionat atât de tare încât atunci când am citit-o, cam acum un an, am subliniat-o de trei ori. *Avea loialitatea pe care o avem față de nefericire — sentimentul că în ea este cu adevărat locul nostru*.

— Asta-i a naibii de bună — de asta Graham Greene este Graham Greene. Și îi cam descrie, în

esență, pe părinții mei. Dar ce-ai gândit tu când ai citit asta?

— Mi-am zis în sinea mea: *Am să pot să mă aflu vreodată într-un loc în afara tristeții*?

— Asta a fost înainte sau după ce ai venit aici?

— Cu puțin înainte. Dar…

A lăsat propoziția în aer, dându-mi din nou de înțeles că ajunseserăm la o frontieră din conversație — din *acel subiect* — pe care nu era încă pregătită să o treacă. Așa că am luat-o în brațe și am spus:

— „Locul tău" nu mai e acolo.

Am pregătit cina împreună, colaborând la sosul pentru spaghete, contrazicându-ne în privința numărului de căței de usturoi pe care trebuia să-i punem în sos (eu am spus cinci, Petra a susținut cu tărie că orice număr mai mare de doi ar fi fost prea mult), dar fiind de aceeași părere că ansoa îi dădea sosului un gust aparte, conferindu-i rafinamentul necesar. M-am oferit să dau fuga până la o mică băcănie italienească aflată la câteva străzi depărtare, ca să cumpăr o baghetă, dar Petra a spus:

— Nu vreau să pleci de lângă mine în seara asta, nici chiar pentru cinci minute. Nu te teme, nu sunt mereu ca un scai. Dar îndeplinește-mi această mică dorință…

— Bine-nțeles, am spus, întrebându-mă dacă a existat în trecut un bărbat în viața ei care îi spusese că se duce să-și cumpere un pachet de țigări și nu se mai întorsese.

Sosul a fost un succes. În timp ce pastele fierbeau în oala mare, am aprins lumânări și am desfăcut a doua sticlă de vin în timp ce Petra a ras parmezanul și a mai stins din lumini. Și da, toate aceste mici detalii casnice — felul în care lumina lumânărilor îi reliefa silueta în timp ce aducea brânza la masă, discuția despre textura potrivită pentru pastele *al dente* și (ceea ce m-a intrigat cel mai tare) arta cu care Petra a transformat două

șervețele de hârtie în forme origami — mi-au rămas încă în minte și sunt atât de vii de parcă s-ar fi întâmplat doar cu câteva zile în urmă. Ăsta este oare efectul persistent al fericirii — faptul că până și cele mai neînsemnate detalii zăbovesc în amintire un timp îndelungat?

— Ești o femeie cu multe talente, am spus, în timp ce Petra crea din bucăți obișnuite de hârtie două păsări elegante, cu multe aripi.

— Origami e un mic hobby de-al meu. De fapt, e un fel de viciu secret care a apărut acum vreo patru ani, când lucram la acea editură de stat din Berlinul de Est și, întâmplător, am găsit o carte despre origami într-un teanc de texte respinse. Fusese publicată în Bundesrepublik și aruncată de un editor care a hotărât că nu trece testul purității ideologice. Așa că am dus-o pe furiș acasă și am studiat-o săptămâni întregi. În RDG nu era niciodată criză de hârtie și, pentru a-mi forma mâna, foloseam ziare vechi — *Neues Deutschland*, de pildă. În RDG aveam așa de puține lucruri drăguțe — estetica de acolo nu avea nicio legătură cu frumosul —, încât am ajuns la concluzia că origami era o încercare de a înveseli lucrurile, de a confecționa un mic obiect artistic din materiale foarte simple. Am ajuns atât de pricepută la asta, încât Jürgen a stăruit să deschid o expoziție particulară în apartamentul nostru din Prenzlauer Berg. Trebuie să fi avut cel puțin cincizeci de vizitatori în micul nostru apartament și toate „sculpturile” mele au fost cumpărate. Bine-nțeles că am cerut sume neglijabile — patru sau cinci mărci est-germane, mai puțin de o marcă vest-germană pe bucată. Dar expoziția a însemnat foarte mult pentru mine. Trăiam printre scriitori, printre artiști — și, în sfârșit, egalii mei recunoșteau valoarea unor lucruri create de mine… Iar acum probabil că sunt singura persoană din Kreuzberg care poate să transforme un șervețel într-o lebădă. Reține, mulți dintre prietenii mei din

Prenzlauer Berg au deprins aceste talente ciudate din cauza monotoniei vieții de acolo. Îl cunoșteam pe cel mai bun pictor abstracționist din Berlinul de Est, Wolfgang Friederich, care era specialist și în reparat rezervoare de toaletă. Rezervorul din apartamentul lui se stricase. A căutat săptămâni întregi un instalator autorizat de stat, dar nu a găsit, și atunci a desfăcut în bucăți rezervorul și și-a dat seama cum să-l facă să funcționeze. După aceea s-a dus vorba că Wolfgang era omul pe care trebuia să-l chemi dacă nu-ți mergea toaleta. Trebuie să fi făcut treizeci de vizite la domiciliu, băgând de fiecare dată în buzunar cinci mărci est-germane. Câștiga pe săptămână mai mult de o sută cincizeci de mărci — cât câștigam eu pe lună ca traducător. Nu că i-aș fi purtat pică pentru acești bani. Cinci mărci est-germane erau puțin ca să-ți repare toaleta, iar Wolfgang ajungea la tine într-o oră după ce îl chemai. Bine-nțeles că până la urmă a fost denunțat că era „profitor” și a fost închis o vreme. Dar omul — pe lângă faptul că era Kooning-ul Berlinului de Est — chiar se pricepea la toalete.

— *Bon appétit*, am spus, punând în farfurii spaghete și sos.

— Sărută-mă.

M-am executat. Ca și înainte, sărutul a ținut foarte mult, până când Petra s-a tras înapoi și a șoptit:

— Pastele…

Erau încă fierbinți când ne-am așezat la masă.

— Prima noastră masă adevărată împreună, am spus.

— Și vor mai veni mii.

— Categoric.

A ridicat paharul.

— Pentru noi!

— Pentru noi!

Toată seara am vorbit fără încetare, despre orice. Despre copilăria noastră. Despre profesorii care

ne-au plăcut sau pe care i-am disprețuit în școală. Despre prima serată dansantă la care am participat. Despre prima persoană pe care am sărutat-o. Despre situația ciudată de a fi unicul copil al unor părinți care nu se mai iubeau. Cel mai contrariant lucru la această conversație a fost faptul că amândoi avuseserăm profesori tirani și certăreți, amândoi cunoscuserăm rușinea de a sta pe margine la o serată dansantă și amândoi proveneam din familii nefericite. Dar când a fost vorba de reperele culturale — filmele văzute în adolescență, cărțile pe care le-am citit, purtările pe care am încercat să le imităm —, ne-am pomenit în universuri separate. Lucrul care m-a impresionat foarte tare a fost constatarea că Petra era total ruptă de lumea materială aparent neideologică, precum filmele lui Hitchcock și Bergman și Noul Val Francez și marea majoritate a muzicii pop occidentale. Când a fost vorba despre domeniul material — politica realistă a unei societăți ultraconsumeriste versus politica realistă a unei orânduiri comuniste în care nu exista posibilitatea de a alege în plan comercial —, lucrul care m-a fascinat a fost cât de mult conta moda în Halle. Ulrika, mama Petrei, i-a făcut fiicei sale o jachetă, imitație de denim, dintr-un material de lână românesc, pe care a vopsit-o albastru-închis și căreia i-a pus nasturi metalici „ca să arate aproape ca o jachetă Levi's", pe care mama a văzut-o într-un film occidental. La școală, toate prietenele m-au întrebat de unde pot să-și cumpere și ele o jachetă ca asta, „că e tare frumoasă".

Conversația se desfășura cu o ușurință amețitoare. Eram tare nerăbdători să schimbăm detalii din viața noastră de până acum — fascinați de faptul că, deși crescuserăm în medii geopolitice total diferite, aveam puncte de vedere comune cu privire la toate, de la absurditatea religiei până la lipsa de sare și piper a majorității hiperintelectualilor, de la prioritatea spunerii de povești până la tendința de a plânge de „un

sentiment bun” (expresia Petrei) precum *La Bohème*. De asemenea, amândoi credeam în plăcerile panteiste ale marelui spațiu deschis — deși Petra mi-a spus că nu a văzut munții în viața ei.

— Păi, Alpii sunt la doar câteva ore de mers cu trenul, am spus. La fel și Dolomiții. Așa că va trebui să aranjăm să-ți iei liber o săptămână în viitorul apropiat și să sărim într-un Europa Expres ca să ajungem acolo.

— Dar o să coste mult.

— Lasă-mă pe mine să mă îngrijesc de asta.

— Am să-mi plătesc partea mea.

— O să negociem mai târziu asta.

— Fără negocieri, a spus ea. Te supui necondiționat punctului meu de vedere.

— Așadar, ești o stalinistă ascunsă.

— Sunt fericită — atât!

— Păi, atunci uite ceva care, să sperăm, te va face mai fericită, am spus și, băgând mâna în sertarul mesei de la bucătărie, am scos o cheie. Adu-ți lucrurile mâine, am zis, împingând cheia pe masă spre ea.

S-a uitat mult timp la cheie.

— Ești deja atât de sigur, Thomas? a spus ea în cele din urmă.

— Absolut.

Încă o pauză lungă în care am văzut-o mușcându-și buza, cu ochii în lacrimi.

— Ești un bărbat minunat de nebun. Și da, am să-mi aduc mâine niște lucruri.

— Asta-i o veste foarte bună, am spus, înțelegând și că și sintagma „niște lucruri” era o aluzie voalată să nu o presez prea tare și prea repede.

— Oh, Doamne, uite cât e ceasul! a spus ea, uitându-se la ceasul de la mână, apoi arătându-mi cadranul.

Era unu și treizeci și trei de minute.

— Și uită-te la scumieră.

Era plină; în câteva ore fumaserăm vreo douăsprezece țigări.

— Și uită-te la cele două sticle de vin goale.

— Ca să nu mai spun de jumătatea de sticlă de schnapps pe care am golit-o, am adăugat.

— De ce nu te simți beat?

— Ia ghici!

S-a ridicat și a venit la mine, s-a așezat pe genunchii mei și m-a cuprins cu brațele de gât.

— Știi ce am să gândesc peste câteva ore, când am să mă trezesc? Că lumea e acum altfel și că cel mai rău lucru va fi să știu că voi fi departe de tine până după asfințit.

— Și pentru mine va fi o așteptare foarte lungă.

Câteva minute mai târziu ne-am băgat în pat și am adormit îmbrățișați. M-a trezit alarma ceasului de pe noptieră. M-am uitat la el și am văzut că tocmai trecuse de nouă. În timp ce opream alarma, Petra a întins mâna și m-a tras spre ea.

— Vreau să încep așa fiecare dimineață cu tine, mi-a șoptit ea după aceea.

— Aș putea trăi așa, am spus zâmbind.

M-am sculat să pregătesc micul dejun în timp ce Petra făcea un duș. Cafeaua tocmai era gata când a intrat ea în bucătărie, cu fața proaspăt spălată, cu părul încă ud. S-a uitat la masa pusă, la pâinea și brânza de pe tocătorul de lemn, la paharele cu suc de portocale, la cești pentru cafea.

— Bună dimineața, am spus.

— Bună dimineața. Și știi la ce m-am tot gândit în timp ce făceam duș?

— Spune-mi tu.

— M-am gândit că norocul s-a hotărât în sfârșit să-mi facă o vizită.

Cinci

Norocul s-a hotărât în sfârşit să-mi facă o vizită.

Câteva ore mai târziu, în timp ce stăteam pe o bancă în Tiergarten, această frază — şi, mai precis, felul frumos în care formulase Petra ideea — mi-a venit în minte şi nu a mai vrut să plece. Fiindcă ştiam că vorbea pentru amândoi.

Deci aşa stătea treaba!

Mă copleşea, pur şi simplu, să-mi dau seama că Petra mă iubea — sentimentul era atât de puternic, încât mă făcea să uit de frig şi să stau pe bancă. Căci în toate acele zile, după ce o cunoscusem pe Petra, încercasem întruna să temperez deznădejdea care îmi spunea: *Asta nu se poate*. Găsisem o duzină de motive pentru care lucrurile nu aveau să meargă, pentru care Petra avea să se sperie şi să mă respingă. După ce, la prima noastră întâlnire, fugise în noapte, am avut un acut sentiment de pierdere. Mi-am zis că niciodată nu vom putea fi împreună, că un lucru care ar fi putut să fie nemaipomenit se terminase înainte de a fi început.

Dar acum… *acum*… povestea era reală, concretă. M-am pomenit iar derulând filmul ultimelor treizeci şi şase de ore în acea cameră de proiecţie din mintea mea, revăzând imensa pasiune, intimitatea profundă, sentimentul de complicitate totală şi, desigur, convingerea că întâlnisem femeia vieţii mele. În timp ce stăteam acolo, uitându-mă la cerul plumburiu al Berlinului, am avut un moment de spaimă în care m-am întrebat: *Dar dacă, să zicem, azi intră în panică şi face ce am făcut eu cu Ann: fuge de cineva care vrea doar ce e mai bine pentru ea, pentru noi?*

Ai încredere în ea, mi-am spus. Nu mai ești singur pe lume. Ai pe cineva care nu doar că vede în tine ce vezi tu în ea, dar vrea la fel de mult ca tine ce reprezintă toate astea.

Frigul m-a făcut în cele din urmă să mă mișc din nou — și cum alergasem deja până în Tiergarten, mi-am continuat drumul spre vest către Krankenhaus. În dimineața asta aveam în spate un rucsac mic în care pusesem toată corespondența lui Alastair, precum și câteva ziare și câteva exemplare din urmă ale revistei *New Yorker*. Când am ajuns la patul lui și i-am înmânat diversele scrisori și reviste, primele cuvinte pe care mi le-a spus au fost:

— Cum era expresia aia veche cu „împușcarea mesagerului”? Chiar trebuie să-mi aduci toate solicitările de plată pe care mi le fac diverse companii și bănci care sug sângele?

— Din păcate, viața merge înainte… și mă gândesc că atunci când vei fi eliberat de aici s-ar putea să nu vrei să te întorci într-o sală plină de creditori.

— Mi-ai adus carnetul de cecuri?

— E în dosar împreună cu toate facturile.

— Ești și mai organizat decât mine. Și nu pot să sufăr nenorocita de revistă *New Yorker*. Toți patricienii, anglofilii din New England scriu despre amărâta de nevasta vecinului care e în camera copiilor în timp ce peste Boston se așterne ninsoarea și toată lumea de la parter cântă: „O, veniți voi cei credincioși!” Și mai era lălăiala aia de optzeci de pagini pe care am citit-o zilele trecute despre originile cuțitului armatei elvețiene. Știu că asta face ca un anumit soi de americani de pe Coasta de Est să se simtă versați, dar Dumnezeule, scleroza care sare pur și simplu din pagini…

— Așadar, ai scăpat de simptomele sevrajului?

— Acum, timp de jumătate de oră, sunt bine. Înlocuitorul, deși jalnic, face ca zilele să fie ceva

mai tolerabile. Doctorii cred că am să stau închis aici cel puțin încă două săptămâni, până vor fi siguri că m-am dezintoxicat complet și așa mai departe. Dar hai să nu mai vorbim de mine și să vedem ce-i cu expresia asta nouă, dar grăitoare, de pe fața ta.

— Ce vrei să zici…?

— Ia te uită! Face pe sfiosul cu mine! Se dă sfios și rușinos și timid… și acum, ia te uită, roșește!

— Nu știu ce tot spui acolo, am zis, încercând să împiedic așternerea unui zâmbet nătâng pe față.

— Numele ei, *monsieur*. Numele ei.

— Petra.

— Ah, *eine Deutsche*…

— Așa e.

— Și e iubire, nu-i așa?

— E chiar atât de vizibil?

— Ești transparent ca apa, fiule. În clipa în care ai intrat aici mi-am zis: *Prăpăditul… a pățit-o*! N-am să spun mai multe, doar atât — și o spun din experiență — păzește asta cu prețul vieții. Pentru că ceea ce simți acum… se întâmplă o dată sau de două ori în viață.

— Asta ai simțit tu pentru Frederick?

— Ia te uită, i-ai ținut minte numele!

— Bine-nțeles că am ținut minte cum îl cheamă.

— Să nu mai vorbim despre el, altfel s-ar putea să schimb macazul, să dispar în noapte câteva ore și să cumpăr primul pliculeț cu heroină pe care îl găsesc. Scopul meu în viitor e să trăiesc în acea zonă care e undeva dincolo de insuportabil. Sau, altfel spus, ăsta e un subiect pe care doresc să-l evit pe viitor. Pentru că…

A tăcut, apoi a întors capul și s-a uitat pe fereastra din apropiere, tristețea de pe fața lui fiind înmuiată de o incandescență interesantă — de parcă descoperirea a tot ce mi se întâmplase mie îi readusese pe față aceeași strălucire, aceeași intensitate emoțională.

— Acum, cară-te de aici, a spus el apoi. Vreau să mă ocup doar de lucruri prozaice și să evit tot ce simți tu, căci sunt al naibii de invidios.

— Am înțeles, am zis.

— Dar mâine ai să vii, da?

— Bine-nțeles.

— Vreo veste de la Mehmet?

— Azi a avut altă treabă, așa că nu a putut să vină. Dar în afară de un ultim strat de lac aplicat pe podea, atelierul tău e, în esență, cum era înainte. De fapt, e ca nou.

— Iar când, în cele din urmă, încarcerarea asta va lua sfârșit, am de gând să arăt lumii că nu mă dau ușor bătut. Tot ce a distrus labagiul ăla lipsit de talent pot să refac în câteva zile.

— Nu mă îndoiesc de asta.

— Îți mai spun un lucru înainte ca programul de vizită să se termine — bucură-te de norocul care a dat peste tine. Ai primit patru așii, prietene. Joacă-i.

În timp ce mă întorceam alergând acasă, cuvintele lui Alastair mi-au tot ricoșat prin minte, așa cum se întâmplă cu sfaturile înțelepte care întotdeauna persistă — dacă, adică, le lași să se instaleze în psihicul tău și să preia controlul. Și când, pentru prima dată în viață, începi să ai încredere în inima ta.

M-am întors în apartament și am strâns de pe pat așternuturile pătate. Apoi am pus așternuturi curate și m-am dus la spălătoria coreeană aflată la două străzi depărtare și le-am lăsat pe cele murdare. De acolo m-am dus la o măcelărie și am cumpărat un pui întreg, apoi m-am oprit la prăvălia turcească din colț și am cumpărat fasole verde și cartofi și încă două sticle de Pinot Grigio. Întors acasă, am preparat puiul și cartofii, apoi am frecat bine toate suprafețele, am pus prosoape curate și am făcut ca totul să arate imaculat. Cum se apropia ora șase, am început să mă uit la ceas din cinci în cinci minute. Apoi am auzit cheia răsucindu-se în broasca ușii principale de jos. Alergând pe scări,

am ajuns acolo exact când Petra intra, cu bereta pe capul ud de la lapovița de seară, cu un geamantan într-o mână și o pungă cu alimente în mâna cealaltă. Dar ce am văzut înaintea acestor detalii minore a fost zâmbetul larg de pe fața ei, electricitatea din ochii ei, faptul că a pus repede alimentele pe un scaun, a azvârlit geamantanul într-o parte și s-a aruncat în brațele mele. Ne-am sărutat cu pasiune, strâns îmbrățișați, apoi Petra mi-a luat capul în mâini și, dezlipindu-și o clipă buzele de ale mele, s-a uitat la mine și a spus:

— Slavă Domnului că ești aici!

— Bine-nțeles că sunt aici.

— Cât a fost ziua de lungă m-am temut că ai să fii luat de lângă mine…

— Și eu am avut aceeași teamă, aceeași groază. Dar acum…

— Du-mă sus, a șoptit ea.

Odată ajunși acolo, ne-am trântit pe pat, scoțându-ne unul celuilalt hainele și șoptind întruna „*Ich liebe dich*”. Petra m-a tras imediat în ea, slobozind un geamăt ascuțit, înfigându-și degetele în spatele meu. Am făcut dragoste cu o pasiune nebună.

Mai târziu, Petra a spus:

— Vreau să facem dragoste așa douăzeci de ani de acum încolo.

— Vreau să facem dragoste așa când ne vom hotărî să facem un copil.

Petra s-a uitat mirată la mine.

— Chiar vorbești serios? a întrebat ea.

— M-am pripit spunând asta?

— Câtuși de puțin.

— Nu propun să facem asta săptămâna viitoare. Doar că…

M-am oprit, temându-mă că pășesc pe un teren delicat.

— Continuă, a spus ea, mângâindu-mă pe față.

— Dacă iubești pe cineva, atunci vrei, la un moment dat, să ai un copil cu acea persoană. Nu-

mi vine să cred că spun astfel de lucruri pentru că… n-am mai gândit asta până acum.

— Și dacă ți-aș spune că ești primul bărbat cu care vreau să fac un copil… sper că nu te sperii acum și să fugi să intri în Legiunea Străină.

— N-aș fugi niciodată de tine. Dimpotrivă, vreau totul pentru noi. Totul.

— Și eu. Și să știi că niciodată nu te-aș împiedica să umbli prin lume pentru munca ta, atâta vreme cât te întorci întotdeauna la mine.

— Acum nici nu mă gândesc la călătorii.

— Dar asta faci, Thomas. Și nu vreau să te schimb. Vreau doar să fac parte din viața ta.

— După cum vreau și eu tare mult ca viața noastră să fie doar asta. *Viața noastră*. Și asta ar putea însemna și să călătorim împreună.

— Dar ți-aș sta în cale.

— Tu n-ai să-mi stai niciodată în cale.

— Faptul că azi am fost departe de tine atâtea ore a fost aproape de nesuportat. Dar am plecat devreme de la serviciu și m-am întors în camera mea și am luat câteva lucruri pe care le-am adus cu mine.

— Da, am fost foarte mulțumit când te-am văzut cu geamantanul.

— Dar eu toată ziua m-am gândit că în clipa în care ai să mă vezi cu geamantanul ai să te răzgândești, ai să consideri că mă mut prea repede la tine.

— Și eu m-am gândit toată ziua că s-ar putea să te sperii și să fugi iarăși în toiul nopții.

Am stat în pat încă o oră, întinși alături, fără să ne pierdem o clipă din ochi și vorbind întruna.

— Știi poezia aia a lui Rilke care începe cu „Fii mai bun decât tot ce moare”? a întrebat ea.

— Un sfat de rău augur.

— Dar când îl citești în contextul poeziei — care e unul dintre sonetele către Orfeu — vezi că e vorba despre nevoia de a accepta natura efemeră a tuturor lucrurilor.

— Dar această iubire nu e efemeră.

— Ăsta-i un sentiment minunat, Thomas. Dar cum amândoi suntem muritori, fie că ne place sau nu, peste optzeci de ani niciunul dintre noi nu va mai fi aici. Nu putem evita vremelnicia vieții, caracterul ei trecător. Dar, în poezia sa, Rilke ne cere de fapt să sărbătorim efemeritatea cu care ne luptăm. Iar pentru cei ca noi, care nu cred în viața de apoi, există trei versuri care m-au impresionat extrem de tare când le-am citit.

— Le mai ții minte?

Fără să-și ia ochii dintr-ai mei, a recitat următoarele versuri:

Fii — și cunoaște și a neființei stare,
nesfârșit întemeind lăuntrica-ți vibrare,
deplin s-o desăvârșești în această unică oară.

— *În această unică oară* am spus, repetând versul. E al naibii de adevărat.

— De asta poezia are atâta greutate — fiindcă înțelege nevoia de a profita la maximum de lucrul ăsta numit viață.

— Ceea ce vom face mereu împreună.

— Să-mi amintești mereu de asta, dacă vreodată mă vor copleși lucrurile.

În cele din urmă foamea ne-a făcut să ne sculăm. Am băgat puiul în cuptor („ce minunat că te-ai gândit să pregătești asta pentru noi!”, a spus Petra), apoi am ajutat-o să scoată alimentele din pungă. De asemenea, i-am arătat spațiul din șifonier pe care îl eliberasem pentru ea. Își adusese doar trei schimburi de haine: două fuste, o rochie înflorată, simplă, în stil hippiot, jacheta de piele și cea de tweed. Am fost tare mulțumit când am văzut toate aceste lucruri atârnând pe bara din șifonier, și articolele ei de toaletă aranjate pe etajera din baie. Acum se instala aici. Povestea noastră împreună începea cu adevărat.

La cină, a spus:

— Și-acum iată o întrebare pe care n-am mai pus-o niciunui bărbat. De unde naiba ai învățat să frigi un pui?

— Ăsta-i un meșteșug pe care îl învață fiecare băiat american. Tata, în ciuda faptului că lucra în publicitate și bea de zvânta, gătea destul de bine.

— Și mama ta?

— Mama era o prințesă când era vorba de bucătărie. Tatăl ei — bijutierul din Diamond District — își permitea o menajeră, de aceea nici bunica mea nu făcea altceva decât să joace canastă, să vorbească despre cât de dezamăgitoare e viața ei și să-i spună mamei că e o neisprăvită.

— Mama ta o credea?

— Absolut — ceea ce a fost o mare parte din tragedia ei. A urmat școlile potrivite. Avea carte și nu era nicidecum proastă. Dar s-a și măritat cu bărbatul nepotrivit ca un mic gest de răzvrătire, apoi a fost tare nemulțumită de faptul că, după ea, trăiam la un standard scăzut, deși mă simt caraghios spunându-ți asta, ținând cont de cum ai trăit tu în Berlinul de Est.

— Să știi, Thomas, că nu e nevoie să minimalizezi necazurile din copilăria ta pentru că nu se potrivesc cu ororile din RDG. Am avut prieteni care au avut o copilărie minunată acolo. Decența, cruzimea, fericirea, nefericirea… toate aceste fațete ale paletei emoționale umane nu au granițe, nu-i așa? Importantă e părerea despre tine însuți pe care ți-o formezi din copilărie. Ajungi o persoană furioasă pe lume sau capabilă să facă față tuturor încercărilor la care e supusă? Crezi că meriți să fii fericit sau faci tot ce îți stă în putere să curmi toate posibilitățile de mulțumire? Iar dacă viața ta a fost grea, tristă…

— Eu tot mai cred în posibilitatea de a fi fericit.

— Și eu… sau, cel puțin, cred că de când ai intrat în viața mea.

— *Ai intrat în viața mea*. Frumos spus.

— Și foarte adevărat. În mare parte, așa merge viața și, mai precis, așa se schimbă. Treci prin viață făcând zi de zi aceleași chestii, totul devine rutină. Ajungi să crezi că așa e viața. Apoi intri în biroul cuiva și dai de o persoană… Cred că cel mai greu lucru a fost că nu știam dacă și tu simți pentru mine același lucru.

— Adică, și tu ai știut imediat?

— Nu te preface surprins.

— Dar sunt surprins. Erai foarte rezervată, foarte distantă.

— Asta din cauză că eram foarte neliniștită și emoționată… îmi venea să fug de teamă că nu o să se întâmple… și chiar am fugit din acel restaurant.

— Dar te-ai întors. Ai ales fericirea.

— Și acum să ne întoarcem în dormitor, a șoptit ea.

Nu ne mai săturam unul de celălalt. Această pasiune era reciprocă. Era *dragoste adevărată*.

În seara aceea am adormit devreme. Dimineață, când m-am trezit, toate vasele erau spălate, micul dejun era pus pe masă iar la pick-up era Bill Evans.

— Nu trebuia să faci toate astea, am spus îndreptându-mă încă pe jumătate adormit spre masă și sărutând-o de bună dimineața pe Petra.

— Ba da, trebuia, și azi am să trec prin camera mea ca să iau niște discuri și să le aduc aici. Așa că mâine când ai să te trezești ai să auzi *Stop Making Sense*.

Am discutat despre ziua pe care o aveam în față și mi-a spus că trebuia să se ocupe de o traducere foarte lungă și plictisitoare a unui eseu despre Heinrich Böll.

— Un scriitor minunat, dar în mâinile universitarului neinteresant care a scris eseul, *Onoarea pierdută a Katharinei Blum* pare să fie pentru cele șapte opriri ale crucii.

— E interesant ce eseu ați ales să discutați la Radio Liberty, ținând seama de faptul că el critică

în mod amănunțit Bundesrepublik, mai ales serviciile secrete.

— Cred că ăsta a fost și rostul comandării eseului, pentru a arăta că voi, în Occident…

S-a oprit brusc și și-a mușcat buza.

— *Noi* din Occident, a spus ea.

— Nu trebuie să te corectezi. Ești în exil. Ca atare…

— Poate că într-o bună zi am să simt că fac parte din locul ăsta.

— Sau din altul.

— Mi-ar plăcea America? M-aș acomoda cu ea?

— Dacă aș fi fost dintr-un orășel din Indiana sau Nebraska, șocul cultural ar fi, cred, uriaș. Dar tu și Manhattan? Ar fi dragoste la prima vedere.

— Ador siguranța ta absolută, Thomas.

— Am să te duc în Manhattan.

— Putem să plecăm azi?

— Categoric.

— Ai face asta chiar acum?

— Hotărăște-te și am să dau telefon să rezerv două locuri.

— Acum mă simt stânjenită.

— De ce?

— Pentru că, chiar și dacă aș vrea, n-aș putea să plec din Berlin. Contractul meu cu Radio Liberty este pentru cel puțin încă un an. Departamentul guvernamental din Bundesrepublik care se ocupă de integrarea cetățenilor est-germani mi-a găsit slujba asta. Tot el mi-a găsit și camera și mi-a dat trei mii de mărci — o mică avere, pentru mine — ca să-mi cumpăr haine, așternuturi de pat și prosoape și, în general, ca tranziția mea aici să fie mai ușoară. Ruperea contractului acum… ar părea un gest ingrat, nu-i așa?

— Ar trece peste asta. Dar, ca să scriu cartea, trebuie să stau aici multe luni de acum înainte și pot să rămân în Berlin cât ai tu nevoie. Manhattanul mai poate să aștepte…

— Dar nu foarte mult, a spus ea, sărutându-mă.

Apoi, apucându-se să strângă farfuriile de la micul dejun, a adăugat:

— După ce termin cu astea, ar fi bine să o întind la muncă.

— Tu fă ce trebuie să faci, că de astea mă ocup eu.

— Un bărbat care face cumpărături și gătește și spală vasele.

— Nu e ceva total neobișnuit, nu-i așa?

— Doar că… soțul meu era destul de „tradiționalist” în zona casnică. Era scriitor. Scria piese de teatru care rareori se jucau. Una dintre ele s-a jucat mult în diverse teatre din RDG. Alta l-a băgat într-o mare belea. Dar asta-i altă poveste. Și în ciuda faptului că vorbea tot timpul de *Kameradschaft* — tovărășie —, era un om foarte conservator când era vorba de așa-zisele roluri sexuale. Eu eram nevasta lui. Trebuia să fac curățenie, să gătesc și să spăl rufe. Nu conta că piesele lui nu mai erau nicăieri puse în scenă sau că nu i se permitea nici măcar să muncească…

S-a întrerupt.

— Dar chiar nu mai vreau să vorbesc despre asta, bine?

Tonul ei devenise defensiv și și-a dat seama de asta, căci a spus:

— Oh, Doamne, uite cum vorbesc! Îți dezvălui toate astea din proprie voință și pe urmă mă rățoiesc la tine.

— Nu te-ai rățoit.

— Iar tu trebuie să nu mai fii atât de *rezonabil*, Thomas. Poți să mă mustruluiești când devin dificilă, ceea ce se întâmplă din când în când.

— Nu te voi presa niciodată să-mi spui amănunte din viața ta de dincolo. Dar, firește, vreau să știu totul despre tine — sau tot ce vrei tu să-mi spui — dar când vrei tu. Fără presiuni.

— Tu ce ai de gând să faci azi?

De jos s-a auzit zgomotul făcut de o mașină de șlefuit pornită.

— Se pare că Mehmet a început deja. Așa că am să-l ajut. Iar pe urmă… ei bine, trebuie să încep să mai adulmec prin orașul ăsta. S-ar putea să mă duc la Tempelhof.

— Oh, Doamne — am fost odată acolo — și m-a băgat în sperieți.

— Dar e doar un aeroport, chiar dacă unul nazist. Și toată lumea spune că, din punct de vedere arhitectural, e uluitor.

— Așa este. Dar locul amintește încă de oroarea națională care, după cum ni s-a spus nouă în RDG, a fost săvârșită de cealaltă Germanie. Da, ni s-a spus de lagărele morții, de nebunia naziștilor. Dar în partea de est a Germaniei — după cum ni s-a predat în RDG — victorioșii noștri frați comuniști i-au înfrânt pe toți în ultimele zile ale războiului și au curățat binecuvântata noastră Republică Democrată Populară de năpasta național-socialistă. Firește că atunci când am venit în Berlinul de Vest am citit tot ce am putut despre epoca respectivă. Realitatea e că toți am fost vinovați, iar ororile săvârșite în numele nostru au fost de nedescris. Dar ce m-a îngrozit cel mai tare pe mine a fost descoperirea faptului că noi, *das deutsche Volk,* am permis să se întâmple această monstruozitate. Divizarea Germaniei, faptul că mai mult de cincisprezece milioane dintre cetățenii ei au ajuns să fie întemnițați într-un sistem totalitar își au originile în acceptarea nazismului de către noi toți. E ciudat că atunci când unui coșmar i se pune capăt, altul îi ia imediat locul. Așa e lumea, presupun, dar și noi suntem de vină. Noi creăm coșmarurile. Și de multe ori îi aruncăm pe alții în ele.

Asta ți s-a întâmplat ție? mi-a venit să întreb. Totodată, am avut sentimentul că există o parte a Petrei care voia să spună totul pe nerăsuflate, dar se temea de felul în care aș fi putut reacționa la această poveste. Îmi venea să spun: *Termină odată cu asta și spune-mi! Pentru că te iubesc. Și pentru*

că indiferent ce s-a întâmplat acolo, s-a întâmplat în împrejurări total neobișnuite.

Dar, iarăși, instinctele mi-au spus să nu insist aici. Când avea să fie pregătită, avea să-mi povestească singură despre acest episod întunecat din viața ei.

— Vreau doar să știi un lucru, m-am auzit spunând. Viața va fi mai frumoasă acum. Sau, cel puțin, așa vreau eu să fie pentru tine, pentru noi.

A venit la mine și și-a îngropat capul în umărul meu și a șoptit: „Îți mulțumesc”, apoi mi-a luat fața în mâini și m-a sărutat.

— Alte nouă ore departe de tine, a spus ea. Ideea asta mă înspăimântă.

— Diseară, când ai să vii, mă vei găsi aici. La zece am putea merge la Kunsthaus, am spus, menționând un local în care se cânta jazz, aflat la câteva străzi depărtare.

— Numai dacă mă lași mai întâi să pregătesc eu cina.

— Sigur. Dar dacă îmi dai acum lista de cumpărături, am să iau eu totul după-amiază.

— Dar plăcerea gătitului constă pe jumătate în mersul la cumpărături. Te rog doar să fii aici la șase.

— Unde aș putea fi?

Ne-am sărutat iar cu atâta dorință, încât ne-am rostogolit înapoi în dormitor și în câteva clipe am fost goi. Nimic nu e atât de minunat ca primele luni ale unei povești de iubire. Cu timpul, dragostea se schimbă, se transformă în ceva mai domol, mai banal, iar lucrul ăsta ne face melancolici. Dar când ești în focurile unei iubiri noi care te face să te simți minunat, care pare să fie destinul tău, nu te gândești că peste cinci ani ai să te trezești la patru dimineața din cauză că bebelușul tău are colici și că, în cel mai bun caz, ai să faci dragoste o dată pe săptămână.

Acum, însă, tot ce gândeam era: *Iubirea chiar e posibilă. Și asta se datorează doar persoanei*

nemaipomenite care este acum în brațele mele.

Petra gândea același lucru căci, în timp ce stăteam întinși alături, a spus:

— Până acum, înainte de aceste trei zile extraordinare cu tine, nu am știut un lucru.

— Și care e acela, iubirea mea?

— Fericirea există.

Șase

Mehmet era jos, șlefuind ultimul colț al podelei atelierului. Văzându-ne, a oprit imediat mașina, și-a scos ochelarii de protecție și i-a zâmbit timid Petrei. Le-am făcut cunoștință.

— Dar ne-am cunoscut deja alaltăieri-dimineață, a spus Petra.

Mehmet a dat din cap, vizibil timid în compania ei.

— Ai făcut o treabă frumoasă aici, a spus ea, arătând în jur.

— A muncit și Thomas, a zis el.

— E un om cu multe talente, a spus ea, strângându-mă de braț și apoi luându-mă de mână. Îmi pare bine de cunoștință. Fără îndoială, ne vom mai vedea pe aici.

— Mă întorc într-o clipă, i-am spus lui Mehmet în timp ce ieșeam pe ușă cu Petra.

După ce am închis ușa, am spus:

— Îmi vine să te târăsc iarăși sus.

— Dacă n-aș fi întârziat deja treizeci de minute la lucru, te-aș fi lăsat bucuroasă să mă târăști sus. Totuși, sunt o mulțime de spus în ceea ce privește *Vorfreude*.

— N-am mai auzit cuvântul ăsta.

— Înseamnă anticiparea plăcerii care trebuie în prezent amânată.

— E un cuvânt foarte nemțesc.

— Chiar este — dar, în cazul nostru, *Vorfreude* va dura doar nouă ore.

Ca și până acum, mi-a fost greu să o las să plece. Ca întotdeauna, ne-am spus iar și iar ce mult ne iubim. În timp ce cobora scările, s-a întors spre mine și mi-a zâmbit atât de radios, cu atâta

fericire, încât m-am pomenit gândindu-mă la ciudățeniile norocului; dacă Petra n-ar fi intrat în biroul lui Pawel în ziua aceea, viața mea ar fi avut o cu totul altă traiectorie. Norocul îmi zâmbise.

Când m-am întors în apartament, Mehmet pornise iar mașina de șlefuit, dar, văzându-mă, a oprit-o.

— În câteva minute putem să dăm primul strat de lac, a spus el.

— Nicio problemă. Lasă-mă doar să mă schimb în niște haine de lucru. Dar, după aceea, ce-ar fi să mergem la spital la Alastair?

Mehmet a devenit imediat agitat.

— O să ne vadă toată lumea, a spus el.

— N-are ce să vadă în afară de doi bărbați care își vizitează un prieten. Și el chiar vrea să te vadă. Sunt sigur că și tu vrei să-l vezi. Oricum, între patul lui și celelalte este un paravan, așa că nu există riscul să fii recunoscut de cineva.

— Lumea e foarte mică uneori.

— Lumea e și foarte mare. Dar să zicem că printr-o întâmplare extrem de ciudată te întâlnești cu o persoană cunoscută. Și ce? Omul care ți-a cerut să-i redecorezi atelierul e în spital. L-ai vizitat ca să vorbiți despre stadiul lucrărilor. Punct.

— Nu m-ar crede.

— De ce?

— Fiindcă ar vedea rușinea din ochii mei.

— Nu o s-o vadă dacă nu i-o arăți.

Mehmet a clătinat din cap, cu îndoială.

— Vrei să-l vezi? am întrebat.

— Bine-nțeles că vreau să-l văd.

— Atunci o să plecăm imediat ce terminăm de dat primul strat de baiț.

— Thomas, te rog! Tu nu cunoști familia mea, familia *ei*…

Apoi, lăsând capul în jos, a început să se plimbe prin cameră, vorbind singur în șoaptă. Acest comportament nu m-a mirat deloc, deoarece și eu vorbesc singur tot timpul (e un tic pe care îl au

mulți scriitori). Mi-am dat seama că Mehmet recurgea la acest monolog adresat sieși pentru a se liniști. După vreo două minute a părut să reușească. Întorcându-se spre mine, a spus:

— Du-te să-ți iei hainele de lucru. Eu am să termin de șlefuit.

Peste cinci minute, când m-am întors, Mehmet pregătise deja pensulele și cutiile cu baiț și aduna praful rămas cu un aspirator. Văzându-mă, a oprit aspiratorul și a spus:

— În regulă, am să merg cu tine la spital. Dar, mai întâi, să terminăm asta.

Două ore mai târziu eram în metrou, îndreptându-ne spre stația Zoo. Fiind în vagonul de fumători, Mehmet pufăia de zor dintr-o țigară Lucky Strike fără filtru, dând-o gata în mai puțin de trei minute, apoi aprinzându-și de la ea alta. Stătea cu capul plecat și se vedea clar că era neliniștit. Când au început să-i tremure umerii — și mi-am dat seama că era pe punctul de a ceda l-am cuprins cu un braț și i-am spus:

— *Tapferkeit*.

Curaj.

A dat din cap de mai multe ori, apoi a tras adânc din țigară și a șoptit:

— E cu neputință, e absolut cu neputință.

Bine-nțeles că e ușor să gândești: nu e cu neputință. Tot ce trebuie să faci e să acționezi în interesul tău și să întorci spatele unei vieți pe care nu ți-o dorești. Dar lucrul ăsta este extrem de facil și eludează nu doar uriașa implicație socială a acestei decizii, ci și felul în care ne convingem pe noi înșine să ducem vieți pe care ni le dorim, în mare parte din teama de schimbare.

Chiar dacă Mehmet nu se putea hotărî să fugă de tot ceea ce societatea lui aștepta de la el, măcar făcea dragoste cu Alastair de trei ori pe săptămână — iar ăsta era un mare act de sfidare. Întotdeauna răspundem în fața unei autorități, nu-i așa? Așteptări sociale, așteptări familiale. Ca atare,

chiar și numai să abordezi în mod superficial zona periculoasă a libertății individuale necesita o mare tărie de caracter. La fel cum îi trebuise Petrei când trecuse impenetrabila graniță politică…

Ei bine, nu știam încă toate detaliile fugii ei. Dar știam că plătise un preț uriaș plecând. Lucrul ăsta mă făcea să cred că și ea avea un curaj fenomenal. Ca atare, alegerea pe care o făcuse era o alegere uriașă, cu urmări, plină de regrete și infinită tristețe. Întotdeauna schimbarea — mai ales cea din plan personal — e ca un cataclism.

Când am ieșit în stradă, Mehmet mi-a întins pachetul lui de Lucky Strike.

— Ar trebui să te însori cu fata aia, a spus el, oferindu-mi un foc.

— Ce te face să crezi asta?

A ridicat din umeri, serios la față ca de obicei.

— Păreți fericiți împreună.

După zece minute, la spital, când am intrat în secție, Mehmet se uita la fiecare persoană pe lângă care treceam de parcă ar fi fost un membru al poliției secrete turce trimis acolo să-i afle cumplitul secret și să-i curme viața. Era atât de agitat când ne-am apropiat de patul lui Alastair, încât l-am oprit, am pus mâna pe brațul lui și i-am spus:

— Ai văzut până acum pe cineva care te cunoaște?

A clătinat din cap.

— Ei bine, mai avem zece pași până la patul lui Alastair. Odată ajunși după paravan, n-o să te vadă nimeni. Așa că ai scăpat. De dragul lui Alastair, te rog să te aduni și să-ți ștergi de pe față expresia asta de groază. Trebuie să te vadă într-o formă rezonabilă. Așa că, te rog…

Mehmet a dat din cap de multe ori și, preț de câteva minute, a intrat în alt monolog interior, scoțând pachetul de țigări și învârtindu-l între degete, dorind clar cu disperare să tragă un fum și

folosind pachetul drept înlocuitor al șiragului de mătănii.

— Ești bine acum? l-am întrebat în cele din urmă.

A dat iarăși din cap de mai multe ori și l-am împins spre separeul delimitat de paravan. Când am ajuns, am băgat capul înăuntru și l-am văzut pe Alastair stând în pat și citind *New Yorker*.

— Iar ai venit? a întrebat el. Îți place să te pedepsești.

— Așa e, dar nu rămân. Ți-am adus un vizitator.

Am întins mâna în spate și l-am tras efectiv pe Mehmet în separeu. Alastair a părut sincer uluit să-l vadă în timp ce ochii lui Mehmet fugeau întruna de la el la podea.

— Mă întorc într-o oră, am spus.

Înainte ca Mehmet să apuce să obiecteze, m-am întors și am plecat repede.

Am ieșit din spital și am găsit o cafenea mică, italienească pe o stradă învecinată. Am băut două espresso și am notat în carnet tot ce se întâmplase în ultimele douăzeci și patru de ore, vorbele lui Mehmet, „ar trebui să te însori cu fata aia”, răsunându-mi încă în minte. După ce am scris cincisprezece minute, l-am întrebat pe băiatul de la tejghea dacă pot să dau un telefon.

— O marcă pentru zece minute, a spus el, punând pe tejghea un telefon.

— E scump, am zis.

— Ba nu e, a spus el. Ăsta e prețul.

Am dat din umeri, am pus o marcă pe tejghea și am format numărul de la Radio Liberty. Când a răspuns centralista, i-am cerut să-mi facă legătura cu Petra Dussmann. Linia ei a sunat și a sunat, iar când începusem să-mi pierd speranța că am să vorbesc cu ea, a răspuns pe neașteptate.

— Dussmann a spus ea, gâfâind.

— Ai alergat prin birou?

— Da.

— Sper că nu te superi că te sun la serviciu.

— Mă bucur să-ți aud glasul, a spus ea aproape în șoaptă, dar dacă vorbesc mai ferit e pentru că Pawel se învârte pe aici.

— Nicio problemă. Te-am sunat doar pentru că nu suport ideea să nu-ți aud glasul până diseară.

— Te iubesc, a șoptit ea. De fapt, dacă aș putea, aș pleca glonț din clădirea asta nenorocită și aș alerga în brațele tale.

— Aș putea să fiu în cincisprezece minute în fața stației de metrou Wedding.

— În douăzeci și cinci de minute iau masa de prânz cu doi producători.

— Păi, am avea cinci minute de stat împreună.

— Am să te aștept în fața stației.

Am reușit să ajung în stația de metrou Wedding în optsprezece minute. Ea stătea în vârful scărilor. Când m-a văzut, a alergat spre mine, m-a luat în brațe și m-a țintuit de un zid. Ne-am sărutat lung. În cele din urmă, s-a desprins din îmbrățișare.

— Sunt în întârziere, a spus.

— Atunci chiar trebuie să pleci.

— Faptul că ai venit până aici doar pentru cinci minute…

— Dacă vrei, am să fiu aici în fiecare zi pentru cinci minute.

— Spune-mi că mă iubești.

— Te iubesc.

— Și eu te iubesc.

Apoi, după încă un sărut foarte lung, s-a îndepărtat de mine și a fugit pe scări. M-am rezemat de zid, simțindu-mă ca un personaj de desene animate care reușește să sărute fata și după aceea vede deasupra capului stele verzi și semne de exclamare. M-am suit iar în metrou și, până la stația Zoo, am rânjit ca un nătâng. Când mergând, când alergând, am ajuns la spital când mai erau doar cincisprezece minute până la sfârșitul programului de vizită. Mehmet nu mai era acolo, dar Alastair era în pat, cu mâinile la ceafă și se uita în tavan.

— Chipeșul se întoarce, a spus el, văzându-mă. Dă-mi voie să ghicesc. Ai întins-o pe furiș la un rendez-vous tainic într-o cameră de deasupra unei spălătorii chinezești, pentru a evita să fiți detectați de fascistul ei soț iranian, Abbass — care ziua e taximetrist, dar noaptea are o carieră înfloritoare de luptător profesionist.

— Chiar ar trebui să scrii romane, Alastair.

— Așadar, chiar ai avut un rendez-vous?

— Nu chiar. Dar…

— Oh, m-am prins. O smotoceală rapidă într-un parc public. A fugit de la muncă pentru a se întâlni cu tine și în câteva clipe pământul se mișca.

Am simțit că roșesc. Zâmbetul lui Alastair s-a lățit.

— E clar că am nimerit din plin. Așa că, tinere, *amănunte, amănunte*!

— Ai să o cunoști la un moment dat.

— Mehmet sigur a cunoscut-o și mi-a spus că e fermecătoare. Foarte înaltă — ceea ce, pentru Mehmet, înseamnă oricine e mai înalt ca el. Și foarte frumoasă, cu — cum a zis el? — ochi triști. Petra e tristă?

— Nu toți suntem triști, într-o oarecare măsură?

— Aaa, împart apartamentul cu un prinț filosof. Dar eviți întrebarea. Mehmet — care e mereu trist — a mai spus și că amândoi păreți extrem de îndrăgostiți.

— Suntem.

— Felicitări.

— N-aș spune că azi ești deprimat.

— Poate pentru că un scriitor american mi-a făcut un mare serviciu. Mulțumesc.

— Te iubește.

— Asta-i o obrăznicie.

— E adevărul.

— În probleme de inimă nu există adevăruri. Există realități momentane. Și asta se poate schimba total mâine, mai ales ținând seama de situația „complicată” a lui Mehmet.

— E imposibil numai dacă lași tu să fie așa. Am văzut lupta pe care a dus-o cu sine Mehmet ca să vină astăzi la tine, am văzut foarte clar că era în conflict cu ce-i spunea inima și ce-i spunea toată cultura lui, și faptul că a venit arată limpede că te vrea pe tine. Întrebarea e…

— Poți să-ți ții naibii fleanca?

Și-a luat privirea de la mine, rozându-și buza de jos.

— Scuze dacă am depășit limita, am spus.

— Tu vezi prea multe, Thomas. Ce uiți tu e faptul că unii dintre noi nu vor să se uite prea atent la ei înșiși. De fapt, marea majoritate a oamenilor nu vor asta. Și poate că tu — gândind mereu ca un povestitor — simți nevoia să cauți deznodăminte, finaluri clare, în situații care numai clare nu sunt.

— Eu nu văd câtuși de puțin viața ca fiind clară.

— Dar vrei să trăiești până la adânci bătrânețe cu divina Petra?

— Bine-nțeles. Nu toți vrem asta? *Tu* nu vrei asta cu Mehmet?

Alastair a închis ochii.

— Ce vreau eu e o țigară. De îndată ce te cari de aici — și nu mai ridici astfel de probleme enervante — am să mă duc, târșâindu-mi picioarele, în camera rezervată pentru noi, dependenții de nicotină, și am să încerc să blochez ecoul vocii tale interogative cu un filtru HB. Pe urmă am să mă întorc aici pentru injecția de după-amiază — altă atracție a zilei.

— Și cum merge?

— Medicii și psihiatrul care se ocupă de mine sunt mulțumiți de evoluția mea. Consideră că sunt aproape pregătit să fiu lăsat liber în lume.

— Fantastic! Ai să te întorci la treabă.

— Și apoi Mehmet o să fie descoperit de ai lui și am să sfârșesc iar înjunghiat. Numai că, de data asta, am să ajung pe o lespede la morgă, nu într-un pat de spital.

— Mereu dramatizezi, Alastair.

— Ăsta-s eu. Dar, o veste bună — poliția l-a prins în sfârșit pe cel care m-a ciopârțit pe mine și munca mea. Imediat ce a fost înhățat acum câteva zile în München, a fost diagnosticat cu schizofrenie paranoidă și închis pe timp nedefinit într-un spital de nebuni de maximă siguranță din Bavaria, alături de toți creștin-democrații ăia nebuni. Așa că atunci când mi se va da foaia de ieșire de aici, am să pot să umblu pe străzile din Kreuzberg fără teama că am să dau iar de scrântitul ăla lipsit de talent, dar foarte violent. Între timp… când am s-o cunosc pe această iubire a vieții tale?

— O vei cunoaște imediat ce te vei fi întors acasă. Apropo, atelierul tău e iarăși imaculat.

— Mi-a spus Mehmet. Când ai să-mi prezinți factura pentru serviciile prestate?

— Tot ce îți cer în schimb e ca, odată plecat de aici, să încerci să nu te mai atingi de droguri.

— De ce îți pasă ție dacă mă reapuc de droguri?

— Pentru că, idiot cum sunt, te plac. Și, pentru mine, lumea ar fi mai puțin interesantă dacă n-ai mai fi în ea.

— Aiureli sentimentale, a spus el în timp ce clopoțelul anunța sfârșitul programului de vizită. Apoi, închizând iar ochii, a zis: acum cară-te înainte să fac prostia de-a deveni sentimental. Dar mâine mai treci pe aici?

— Cred că n-am de ales.

— Dar ai putea să vii pe la prânz? Mehmet o să vină la unsprezece.

— Serios? Asta-i o veste tare bună.

— Poate că e, a spus el, uitându-se iar în tavan. Poate că, atât pentru mine, cât și pentru tine, acesta este unul dintre acele rare răstimpuri în care toate planetele se aliniază.

Câteva ore mai târziu, când Petra a intrat grăbită pe ușă și s-a aruncat în brațele mele, am reflectat iar la ultimele cuvinte ale lui Alastair și am fost de acord că există în viață momente rare când totul chiar începe să prindă contur, când zeii, stelele,

mâna călăuzitoare a destinului, pura întâmplare și toate celelalte forțe neempirice pe care le citățm atunci când discutăm despre cum se desfășoară soarta noastră chiar par să fie în terenul tău. Cu siguranță, gândindu-mă acum în urmă, la cele trei luni de după această declarație, îmi dau seama că asta a fost o perioadă în care totul pe lume părea să fie bine. Poate niciodată n-am fost atât de aproape de fericirea pură, desăvârșită ca atunci. Iubeam și eram iubit. Trăiam cu intensitate fiecare clipă și eram nedespărțiți și total angajați în proiectul care era viața noastră împreună. Asta îmi amintesc eu foarte clar despre acea perioadă de început cu Petra. Pentru mine, toate astea erau un teritoriu necunoscut. Dacă înainte îi spuneam mereu iubitei pe care o aveam în momentul respectiv că am nevoie de spațiu, de intimitate, de puțină distanță ca să continui munca, acum, pur și simplu, nu-mi puteam închipui o seară fără Petra. Aveam grijă întotdeauna să-mi termin porția de scris din ziua respectivă până venea Petra de la serviciu. Iar Petra venea întotdeauna exact la timp. La fel de punctual eram și eu când era vorba să mă întâlnesc cu ea în altă parte. Ne tratam unul pe celălalt cu mult respect și ne consideram absolut egali. În viața noastră casnică, constataserăm deja că amândurora ne plăcea ordinea. Fără să discutăm despre asta, fiecare se străduia să-i ușureze viața celuilalt, lucru absolut minunat. Pentru prima dată în viața mea, mă jucam de-a căsnicia cu cineva; cineva pe care îl așteptam cu nerăbdare să vină seara acasă; cineva a cărui simplă prezență alături de mine, fie acasă, fie la o masă dintr-un restaurant, fie într-o sală de cinema, mă făcea extrem de fericit. Da, în acele prime luni petrecute împreună viața noastră a fost absolut fericită. Chiar Alastair — când a fost în sfârșit externat — a observat „atmosfera schimbată” din apartament.

Era într-o sâmbătă când a primit permisiunea să-și reia viața obișnuită, fără supraveghere medicală

constantă. Am aranjat cu Mehmet să-l luăm, Mehmet spunând familiei sale că avea în acea dimineață o lucrare. Înainte de a-mi fi dat „în grijă” (Mehmet nici nu a vrut să audă să stea de vorbă cu vreun doctor și le spunea tuturor din spital care întrebau că e șoferul taxiului cu care aveam să-l duc acasă pe Alastair), petrecusem o jumătate de oră în compania unui anume dr. Schroeder. El mi-a spus că Herr Fitzsimons-Ross trebuia să continue cu strictețe tratamentul cu metadonă, din care avea să primească săptămânal doar doza pe săptămâna respectivă — pliculețele trebuiau dizolvate în apă și ingerate înainte de fiecare masă — și că trebuia să se prezinte la spital în fiecare luni dimineață, la nouă, pentru o analiză de sânge care să constate că nu a căzut iar în păcatul heroinei. Dr. Schroeder m-a întrebat dacă l-am văzut vreodată pe Alastair după ce își injectase drogul.

— Fiți fără teamă, a spus el când m-a văzut ezitând. Nu sunteți tutorele lui legal, așa că nu veți fi tras la răspundere dacă se apucă iar de droguri. Dar întrucât locuiți în apartament cu el, veți ști mai bine decât oricine dacă recidivează și va trebui să mă sunați imediat.

— Chiar nu-mi place ideea asta de Big Brother, întrucât ar putea să-l bage în probleme cu legea, am spus.

— I-ați salva și viața în același timp. Dacă va reîncepe să „consume”, nu va merge la închisoare, ci va fi dus într-un spital sigur unde va fi pus iar pe metadonă, și ținut acolo până când doctorii vor fi siguri că „s-a vindecat” complet.

— Dar asta înseamnă că ar putea fi închis luni întregi împotriva voinței lui.

— Înseamnă și că se va lecui definitiv de heroină. Dar, cum spuneam, dacă acum continuă să ia metadonă, n-o să existe nicio problemă. Poftim cartea mea de vizită. Știu că asta va fi pentru dumneavoastră o chestiune de conștiință.

Dar dacă Herr Fitzsimons-Ross chiar vă este prieten, îi veți fi și dumneavoastră un prieten bun sunându-mă în clipa în care vedeți că s-a reapucat de heroină. Bine?

Mi-a întins cartea de vizită. Am luat-o, gândindu-mă: *De fapt, nu, nu e „bine”. Mă văd pus într-o mare dilemă morală*. Alastair funcționa destul de bine ca narcoman, și ajunsese la spital doar din cauză că agățase din nefericire pe cine nu trebuia. Iar partizanul libertății absolute din mine gândea: *E băiat mare, iar eu n-am de gând să joc rolul poliției sanitare*.

În drum spre apartament, Alastair a abordat acest subiect în engleză ca să fie sigur că Mehmet — care ne transporta acasă la volanul dubiței lui — nu o să-i cunoască gândurile pe tema asta.

— Dă-mi voie să ghicesc: Herr Doktor ți-a ținut o prelegere despre starea mea fragilă, despre faptul că mă „bălăngăn pe hotarul dintre dependență și lecuire”, cum s-a exprimat el acum câteva zile și ți-a cerut să faci pe Stasi și să-i raportezi când încep să-mi bag ace în vene. Corect?

— Absolut corect, am spus.

— Și părerea ta care e?

— Simplă. Ar fi bine dacă ai rămâne „curat”. Dar nu e treaba mea dacă alegi să faci invers.

— Îți mulțumesc pentru asta. Știu că sunt deja supravegheat cu strictețe. Dacă nu mă prezint în fiecare luni dimineață la întâlnirea săptămânală — și dacă pic analiza de sânge —, mă pot încarcera cât socotesc ei potrivit. Și pașaportul meu e la ei.

— Se pare că trebuie să joci după regulile lor.

— Nu pot să sufăr să joc după regulile altora.

— Privește treaba în felul ăsta — toți narcomanii mor prematur. Dacă te lași acum…

— Atunci o să mă omoare țigările sau plictiseala. Totuși, doctorul mi-a spus un lucru care are cât de cât logică — prin faptul că Bundesrepublik plătește înlocuitor, economisesc cele trei sute de mărci pe săptămână pe care le

dădeam pe heroină. Și galeria mea din Londra face tămbălău din cauza celor trei tablouri pe care le aștepta de la mine luna asta. În teancul de scrisori pe care mi l-ai adus săptămâna trecută era o una în care eram întrebat când pot să livrez comanda.

— Le-ai spus ce s-a întâmplat?

— Ești într-o ureche? Cel mai rapid mod de a pierde o comandă e să declari că toată munca depusă luni de zile a fost distrusă. Regula numărul unu a Vieții de Creație, Thomas, e următoarea: să nu spui niciodată, dar *niciodată*, cuiva care are autoritate sau bani în buzunar cât îți ia să pictezi sau să scrii ceva. I-am răspuns în scris patronului galeriei că munca durează mai mult decât m-am așteptat, iar motivul pentru care primește această scrisoare pe o hârtie cu antet de spital e că sufăr de epuizare. Când e vorba de prelungirea unui termen-limită, artistul trebuie întotdeauna să facă aluzie la *acea souffrance* din spatele actului de creație. Aștept răspunsul lui de la Londra, dar nu mă îndoiesc că îmi va acorda ceva timp, nu că mi-ar ajuta mult acum, deoarece am facturi de plătit.

— Așa că te apuci direct de treabă?

— Păi, acordă-mi o după-amiază să mă acomodez. Dar mâine mă voi duce la celălalt dealer al meu din Berlin — cel care mă aprovizionează cu vopsea și pensule și îmi întinde pânzele — și îl voi ruga să-mi livreze totul în două zile. Deși, firește, însăși ideea de a o lua de la capăt și de a picta fără heroină este mai mult decât descurajantă.

Când am ajuns la apartament, Alastair s-a plimbat mai multe minute prin spațiul proaspăt zugrăvit, cu podea proaspăt șlefuită și lăcuită. Chiar că arăta imaculat și l-am văzut clipind repede ca să-și rețină lacrimile în timp ce își inspecta domeniul renovat. Când a vorbit, glasul lui era aproape șoptit.

— Nu merit atâta bunătate.

Mehmet a clătinat din cap, semn că mai auzise de multe ori de la Alastair o astfel de exprimare sinceră a urii de sine.

— Ai dreptate, am spus. Meriți un rahat. Dar eu și Mehmet suntem atât de proști, încât…

— Bine, tac. Dar nu înainte de a vă mulțumi.

În acel moment am auzit pași care coborau scara. Era Petra. Arăta minunat, îmbrăcată în jeanși și o cămașă de lucru de-a mea, din denim albastru, decolorat.

— Bun venit acasă, i-a spus ea lui Alastair.

— Îmi face mare plăcere să te cunosc, Petra.

— Știi cum mă cheamă.

— Mi-a spus Thomas. Totodată, a dat de înțeles că e cel mai fericit om din lume.

În fața acestui tupeu fantastic, am clătinat din cap. Dar Petra a venit la mine, m-a înconjurat cu brațul și a spus:

— Ei bine, m-a făcut cea mai fericită femeie din lume.

— Și slavă Domnului că vom locui la etaje separate, a spus Alastair, deoarece o astfel de fericire ostentativă e prea greu de suportat. Eu am nevoie de negativism, de melancolie, de deprimare ca să…

— Gura! a spus pe neașteptate Mehmet cu un glas atât de tăios, încât ne-a surprins pe toți, mai ales pe Alastair.

— Măi să fie! a spus el în cele din urmă. Trebuie să fi vorbit gura fără mine.

— Chiar așa, a spus Mehmet și, pentru prima dată, am văzut că echilibrul de forțe în relația lui cu Alastair se schimbase.

— Am notat, a spus încet Alastair. După cum vei constata, Petra, tot timpul vorbesc prostii. Și se pare că azi sunt ținut în frâu de asociatul meu.

— Eu trebuie să plec, a spus Mehmet.

— Vrei să spui că nu rămâi la masă? a întrebat Petra. Am pus la fiert un sos pentru spaghete.

— Serios? am întrebat.

— Știind că Alastair vine acasă, m-am gândit că ar fi frumos să luăm masa împreună.

— Cu fiecare clipă îmi placi și mai mult, a spus Alastair.

— Acum mă duc să pun spaghetele la fiert, a spus ea. Și, Alastair, să știi că ți-am luat niște pâine, brânză, lapte și cafea.

— Însoară-te cu femeia asta, mi-a spus Alastair.

— Probabil am să mă însor, am spus, uitându-mă la Petra.

— Eu ar fi bine să mă duc sus. Sper să rămâi la masă, Mehmet.

— Nu se poate.

— Atunci ne vedem curând, a spus ea.

Strângându-mă de mână, a șoptit:

— Am să te silesc să faci ce ai spus adineauri.

Apoi a plecat sus.

— Ești un individ norocos, a spus Alastair. E adorabilă.

— De acord.

— Și sper că nu ai rugat-o să pregătească prânzul pentru mine.

— A fost inițiativa ei.

— Atunci ești de două ori norocos.

— Unii oameni chiar sunt de treabă, am spus, uitându-mă la Mehmet.

— Știu, a spus Alastair. Iar unii sunt destul de proști să rămână cu persoana nepotrivită.

La asta, Mehmet a clătinat din cap de câteva ori, apoi a îngânat „eu trebuie să plec” și s-a îndreptat spre ușă. Alastair s-a dus imediat după el. Am interpretat lucrul ăsta drept o aluzie de a mă duce sus. Când am ajuns la ușa mea, am auzit ceva ce nu mai auzisem: supărat, Mehmet îi striga lui Alastair ceva în germana lui stricată, iar Alastair încerca să-l liniștească. Când am deschis ușa, Petra era în fața aragazului pe care fierbea o oală uriașă cu spaghete, alături de o cratiță cu sos foarte aromat. A venit imediat la mine și m-a luat în brațe.

— Se pare că Alastair a spus ce nu trebuia.

— Da.

— Noi nu ne vom spune niciodată ce nu trebuie, nu-i așa?

— Ba ne vom spune. Dar pe urmă ne vom cere scuze și vom face dragoste cu o pasiune nebună și…

M-a sărutat și m-a împins cu spatele în perete, și-a aruncat un picior în jurul meu, a băgat mâna în jeanșii mei și a șoptit:

— Dacă n-ar fi spaghetele, te-aș lăsa să mă ai chiar acum.

— Dă-le naibii de spaghete!

— Dar Alastair va veni în orice clipă.

— Dă-l naibii pe Alastair.

În timp ce ne împleticeam spre dormitor, s-au auzit bătăi în ușă.

— *Scheisse*, a spus Petra, aranjându-și hainele și repezindu-se la oala cu spaghete care era pe cale să dea pe dinafară, în timp ce eu mi-am încheiat nasturii de la jeanși și m-am dus clătinându-mă la ușă. Când am deschis-o, am dat de Alastair. Avea ochii roșii.

— Ești bine? am întrebat.

— Nu, a spus el, intrând. Nu se putea să nu stric eu totul în cinci minute după ce-am ajuns acasă.

— Ce s-a întâmplat? a întrebat Petra.

— L-am scos din sărite pe Mehmet și a plecat ca o furtună și a zis că nu se mai întoarce.

— Ar putea să fie doar o reacție exagerată, am spus.

— Nu, treaba asta se coace de foarte mult timp.

— Lasă-l să se liniștească. Mâine va fi înapoi.

— Aș vrea eu! Adevărul e că l-am pierdut.

— Cred că ți-ar prinde bine un pahar de ceva, am spus.

Alastair și-a frecat ochii foarte umezi cu mâna. Nu-l mai văzusem niciodată așa — atât de deschis, atât de vulnerabil, atât de trist.

— Mi-ar prinde bine douăzeci de pahare.

Am scos dopul sticlei de vin alb italienesc, de care eu și Petra beam mereu. Alastair a dat rapid pe gât două pahare, însoțindu-le cu două țigări. Apoi, de parcă ar fi fost acționat de un buton, și-a lepădat supărarea și ne-a amuzat la masă cu povești din lumea artei, bombardând-o pe Petra cu întrebări despre prietenii ei pictori din Prenzlauer Berg și impresionând-o cu vastele lui cunoștințe despre pictorii est-germani în timp ce golea singur o sticlă cu vin, înainte de a exclama brusc:

— Oh, drace, am uitat de metadona aia nenorocită!

Apoi s-a repezit valvârtej pe scări, clar beat.

— Ei bine, asta a fost prima dată.

— Da, e omul extremelor.

— Vorbeam despre faptul că n-am mai luat niciodată masa cu cineva care trebuie s-o șteargă să-și ia metadona.

— Măcar nu-și mai injectează heroină.

— Chiar îmi place de el. E nebun și fermecător și, evident, flămând de iubire, însă incapabil s-o primească.

— E destul de corect ce spui. Dar mă mir că ți-ai dat seama de toate astea la o singură masă.

— Am fost măritată cu un bărbat ca Alastair. Nu gay ca el. Lucrurile au fost destul de complicate între noi. Dar era în foarte mare măsură un bărbat a cărui viață întreagă era un spectacol public prelungit. Un bărbat care punea stăpânire pe o încăpere de cum intra în ea. Căruia îi plăcea la nebunie să trântească lucruri absolut revoltătoare și care le spunea în mod frecvent oamenilor ce credea despre ei fără să se gândească deloc la consecințe. Desigur, tu îmi spui că Alastair e foarte disciplinat, că și atunci când consuma heroină o făcea într-un mod foarte controlat, ordonat. La Jürgen treaba era că… avea o strălucire deosebită. Era grozav de cerebral, teribil de inventiv și fantastic de amuzant, ceea ce îl făcea de la început un bărbat foarte atrăgător… Dar apoi, când ne-am

mutat împreună, când i-a căzut masca, a fost imposibil de stat în preajma lui. Mai ales că era un om extrem de talentat și indisciplinat și care s-a hotărât să preia puterea… Dacă viața din RDG avea o regulă importantă, aceea era că trebuia să te acomodezi cumva cu sistemul, să găsești o cale de a conviețui cu regulile stricte care ne erau impuse tuturor, dar și să-ți creezi o lume proprie pe care autoritățile să nu o poată pătrunde oricât de mult ar dori. Credeam că ne creaserăm acest gen de lume în Prenzlauer Berg. Propria noastră versiune a Green Village. Spre deosebire de artiștii ăia din New York din anii șaizeci, care se luptau cu greutățile financiare, noi aveam singurul mare beneficiu oferit tuturor cetățenilor din RDG — nu plăteam chirie, nu trebuia să ne luăm în serios slujbele, puteam lăsa statul să ne finanțeze existența boemă, atâta timp cât nu puneam la îndoială acea *raison d'être* a regimului. Dar asta era problema cu Jürgen. El nu se mulțumea să ducă o viață relativ ușoară. El trebuia să fie veșnicul provocator. Cu toate că nu era chiar împotriva regimului, faptul că i s-a interzis o piesă — în mare parte din cauză că s-a considerat că prea era supărată pe toate — l-a făcut să intre în degringoladă. I-am spus de multe ori: „Scrie ceva inteligent, dar care să se poată juca. Dacă ești subtil și inteligent, poți să spui ce vrei, dar nu te mai băga în bucluc". Dar el nu a vrut să mă asculte. Ba chiar m-am rugat de puținii prieteni buni care îi rămăseseră să-l convingă să fie rezonabil. Dar Jürgen era într-un fel maniac. Un pianist de jazz pe care îl cunoșteam — și care fusese vreo zece ani rudă prin alianță cu fratele mare al lui Jürgen — mi-a spus că avea impresia că soțul meu se transformase într-un kamikaze și era hotărât să se distrugă pe el și pe cei apropiați lui.

Când s-a oprit și a întins mâna după țigări, am întrebat:

— Și asta a făcut?

— Exact. Și m-a tras și pe mine în jos odată cu el, deși pe mine nu mă interesau jocurile politice nebunești pe care le juca el spre sfârșit. Asta nu a contat. Culpa prin asociere e un delict major în RDG, mai ales dacă „asocierea” este persoana cu care împarți patul.

— A fost arestat?

— Tu ce crezi?

— Tu ai fost arestată?

— Asta-i altă discuție, a spus ea. Ia-mă în brațe.

M-am dus la ea și am luat-o pe sus și am dus-o la canapea. Ne-am trântit pe ea și am stat așa îmbrățișați foarte mult timp, fără să spunem nimic. În cele din urmă, Petra a rupt tăcerea.

— Nu pot să sufăr să vorbesc despre trecut.

— Dar vreau să știu totul despre tine.

— Iar eu vreau să uit tot ce are legătură cu ultimul an al vieții mele de acolo. Să șterg totul din memorie.

— Chiar atât de cumplit a fost?

A dat din umeri, apoi a spus:

— Îmi tot spun să nu mai privesc în urmă, să îngrop definitiv în uitare acel episod din viața mea. De asta ești atât de prețios pentru mine. Pentru că, pentru prima dată după mulți ani, chiar văd un viitor care nu e tragic.

Este interesant că după această discuție pe tema soțului ei, n-am mai vorbit despre lucrurile triste care i s-au întâmplat înainte de a veni în Vest — și asta deoarece Petra n-a mai avut acea stare de tristețe care părea să o învăluie ori de câte ori pomenea de fostul ei soț sau de toate acele lucruri întâmplate „dincolo”, despre care încă nu se putea hotărî să vorbească. Și mi-am dat seama că motivul pentru care nu mai stăruia asupra amintirilor triste despre trecutul recent era faptul că era fericită. Și pentru că viața noastră împreună avea o tihnă fără pereche.

Deoarece aveam o carte de scris, îmi petreceam majoritatea zilelor hoinărind cu un scop precis prin oraș. M-am folosit de o scrisoare de la editorii mei din New York ca să-mi fac intrarea la unul dintre militarii americani care făceau de pază la Punctul de control Charlie pe partea sectorului american și să petrec o zi cu el. Am avut o după-amiază fascinantă cu un elvețian, specialist în istoria arhitecturii, stabilit în Berlin. Știa tot ce era de știut despre moștenirea în cărămizi și mortar a lui Albert Speer și, în plus, mi-a dezvăluit că soția lui tocmai fugise cu un poet bulgar, emigrant, care scria „rahaturi moderniste est-europene sub orice critică". De asemenea, am reușit să stau de vorbă cu un pianist american de jazz, de culoare, Bobby Blakely, care cânta în fiecare seară în barul hotelului Kempinski. Locuia în aceeași cămăruță din apropiere de Spandau de când venise aici, la sfârșitul anilor 1950, și era unul dintre acei expatriați dezrădăcinați, cu puțini prieteni, dar care nu lipsise în nicio seară de la datorie, din 1962, când primise slujba.

Aceste povești mă interesau, nu doar pentru că fiecare viață este, în felul ei, un roman, ci și pentru că, puțin câte puțin, am început să-mi dau seama că prin intermediul poveștilor oamenilor cu care mă intersectam puteam alcătui un portret cu totul deosebit al Berlinului. Știam și că am să scriu despre Omar și Café Istanbul și că, probabil, am să-l reinventez pe Alastair, transformându-l în londonez, că pe Mehmet am să-l fac, poate, iranian și că apartamentul pe care îl împărțeam noi am să-l plasez în alt colț al Kreuzbergului, poate chiar în acel tărâm anonim, al nimănui, unde locuia Petra.

Bine-nțeles că notam în carnet și tot ce avea legătură cu viața mea cu Petra. Consideram și asta material pentru carte? La vremea respectivă mi-am spus că ținerea unei astfel de evidențe amănunțite era doar un mod de a exprima clar această schimbare extrem de importantă din viața mea.

Dar adevărul era ceva mai simplu. Dacă scrii, *totul* e material. Iar o parte din mine considera că, notând totul, puteam să mă conving și că da, era adevărat, întâlnisem iubirea vieții mele.

În fiecare dimineață când mă trezeam, o găseam pe Petra alături de mine — și mă uitam, pur și simplu, la ea, care încă dormea, minunându-mă; apoi ea se trezea și se uita la mine și îmi zâmbea și îmi atingea fața și șoptea întotdeauna: „Tu ești". După ce în sfârșit pleca la serviciu, îmi petreceam dimineața scriind, apoi mergeam cu Fitzsimons-Ross la Café Istanbul să luăm masa de prânz — ăsta fiind un ritual nou pentru noi. A doua zi după ce a venit acasă de la spital s-a dus și a comandat toate vopselurile și pensulele necesare, apoi a stat ore întregi lângă un magazin cu articole pentru pictură, din apropiere, așteptând ca acesta să amestece o paletă multiplă de albastru pentru a obține nuanțele de azuriu, acvamarin, cobalt și turcoaz cerute de Alastair. În atelierul lui au sosit și trei pânze proaspăt întinse. A treia zi, când am coborât scările, l-am văzut pe Alastair cu spatele la mine, cu căștile la urechi și având într-o mână o pensulă de pe care picura vopsea, dând târcoale pânzei ca un matador care se apropie de prada lui ostilă. Apoi, într-o fracțiune de secundă, pe pânză a apărut o dungă albastru-cobalt. Apoi, din poziția mea avantajoasă de la mijlocul scării, am văzut cum albul pânzei dispare sub un controlat asalt de albastru. Văzându-l pe Alastair din nou la treabă, tot ce am putut să gândesc a fost: *E mai curajos decât majoritatea bărbaților pe care îi cunosc*.

— Dacă n-ar fi cele trei sute de mărci germane pe care le economisesc pe săptămână, și mâine m-aș reapuca de heroină, a spus el tare odată când luam prânzul la Café Istanbul.

— De ce nu spui asta puțin mai tare, ca să te audă și polițaiul de afară?

— Din câte știu eu, nu poți să fii umflat pentru că ți-ai exprimat o dorință ilicită. Oricum,

consilierii municipali din Berlin sunt de părere că narcomanii conferă locului o notă aparte. De fapt, chiar ar trebui să ne plătească să ne injectăm droguri în locuri pitorești. Iar tu auzi acum unul dintre efectele secundare ale metadonei — nevoia de a trăncăni tot timpul, spunând prostii. Ca de pildă: cum e să fii încă dezgustător de îndrăgostit?

— Dezgustător de minunat.

— Îmi dau seama. Te-aș sfătui să fii atent. Prea multă fericire e catastrofală pentru un artist. Nu mai ai sentimentul de pierdere, nu mai ai *frisonul* creator.

— Astea-s aiureli teoretice și știi asta.

— Câți oameni cu adevărat fericiți cunoști, care au profesii așa-zis creatoare?

M-am gândit bine la asta.

— Niciunul, am spus în cele din urmă.

— Exact asta ziceam și eu.

— Pe de altă parte, tu câți oameni cu adevărat fericiți cunoști, care n-au profesii așa-zis creatoare?

Fără să ezite, Alastair a spus:

— Niciunul. Dar uită-te la tine. Tu chiar ești pe cale de a deveni fericit, chiar dacă fiecare mișcare de-a ta mai e încă umbrită de tot acel *merde* din copilărie.

— Sunt sigur că o să se estompeze cu timpul.

— Nu, rămâi supărat. Asta te va ajuta să contrabalansezi fericirea de care te vei bucura alături de Fräulein Dussmann. Din câte am cunoscut-o eu în aceste câteva săptămâni, am senzația că și tu, domnule, îi faci ei mult bine. Chiar are umbre, nu-i așa?

— Toți avem umbre.

— Nu mai spun nimic.

— Bun, am zis.

Și chiar credeam asta, pentru că, în afară de cazul în care relația se destramă și simți nevoia să discuți cu un prieten bun, una dintre importantele reguli nerostite ale iubirii este să nu vorbești

niciodată cu altcineva despre neliniștile, amărăciunile, temerile legate de persoana pe care o adori. Nu înseamnă doar că îi trădezi încrederea, ci și subminezi o fațetă importantă a iubirii în ce are ea mai profund: faptul că voi doi ridicați un parapet în fața răutăților inerente ale lumii.

Așa stăteau lucrurile între mine și Petra. Ori de câte ori se întorcea seara acasă, frustată și plictisită de munca la Radio Liberty, îi dădeam un pahar cu vin și ea nu se mai gândea la acel loc de muncă tot mai plin de gâlceavă. Tot așa, dacă eu aveam o zi proastă la masa de lucru sau mă temeam că narațiunea mea era dezlânată, în clipa în care ea sosea acasă, temerile mele erau risipite și, spre sfârșitul serii, redeveneam optimist cu privire la munca mea… poate pentru că, alături de Petra, îmi aminteam că viața înseamnă și posibilități.

Un permanent subiect de conversație era Pawel. Petra ținuse foarte mult ca relația noastră să rămână secretă în cadrul micii lumi care era Radio Liberty. Așa că, de câte ori mă arătam la față acolo — fie la o ședință, fie la o înregistrare cu Pawel — ne salutam cu un formalism prietenesc dacă ne întâlneam întâmplător pe un coridor sau într-un birou.

— Acolo, oamenii nu prea au despre ce vorbi, a spus Petra. Le-ar plăcea la nebunie să bârfească ore întregi despre faptul că „m-am încurcat” cu un colaborator și tot soiul ce chestii din astea mărunte.

— Păi, în afară de cazul în care cineva ne vede sărutându-ne pe stradă, cine să știe că suntem un cuplu?

Dar exact asta s-a întâmplat. Într-o seară ne-am dus la Delphi, lângă stația Zoo, să vedem *Apartamentul* lui Billy Wilder. După aceea, când am ieșit în stradă, am tras-o pe Petra aproape de mine și am sărutat-o, moment în care am auzit în spatele meu un glas spunând:

— Ce încântător!

Pawel stătea chiar lângă noi, spre intrarea în cinematograf. Ne-am desprins imediat din îmbrățișare. La început Petra a părut fâstâcită și dezorientată ca o căprioară prinsă în lumina farurilor. Apoi șocul i s-a transformat într-un discomfort profund, deoarece Pawel ne privea cu un uriaș zâmbet disprețuitor. Părea destul de beat.

— Foarte interesant! a spus el. Și eu care credeam că disidenții n-au talent la treburi secretoase.

— Ajunge! am spus.

— Aa, americanul macho o apără pe emigranta tristă!

— Hai să plecăm de aici, i-am spus Petrei.

— Hai să plecăm de aici, a repetat Pawel, imitându-mi accentul. Așa a grăit un scriitor de proză pentru reviste ilustrate, care se crede important.

— Ești un rahat! a spus Petra.

— Iar tu ești o mediocritate care se crede…

Atunci l-am lovit. Direct în stomac. Gestul meu m-a uluit. Nu mai lovisem pe nimeni. Când s-a îndoit și a început să vomite toată băutura pe care în mod evident o dăduse pe gât cea mai mare parte a serii, eu și cu Petra am plecat în grabă spre metrou. N-am vorbit deloc până ne-am suit în vagon, moment în care am clătinat din cap și am spus:

— Doamne Sfinte, nu-mi vine să cred ce s-a întâmplat!

— Ai tras un pumn, a spus ea.

— Sper că n-a pățit nimic.

— A meritat-o.

— Încă mai sunt puțin șocat.

— E un tiran și-ți mulțumesc că l-ai lovit pentru mine.

— Crezi că o să încerce să…

— Să facă să fiu concediată? Mă îndoiesc, deoarece Herr Wellmann știe că Pawel mi-a făcut avansuri și m-a hărțuit în mod repetat când n-am

vrut să mă culc cu el. La vremea respectivă, Wellmann l-a avertizat și hărțuirea a încetat. N-ar îndrăzni să facă nimic împotriva mea. Împotriva ta, totuși…

— N-am nevoie de Radio Liberty ca să supraviețuiesc.

— Asta e clar. Și niciodată nu m-a mai apărat un bărbat. Așa că, dacă javra de Pawel chiar încearcă să facă ceva ca să nu mai fii acceptat drept colaborator, am să vorbesc cu Wellmann. Bine-nțeles că acum subiectul de bârfă de la birou va fi faptul că suntem împreună.

— E un lucru chiar atât de rău?

— Nu-mi pasă cine știe acum. Dacă mă întreabă cineva, am să-i spun adevărul — tu ești bărbatul pe care îl iubesc.

După cum s-a dovedit, n-a fost nevoie ca Petra să facă astfel de declarații la birou, deoarece după acest incident Pawel și-a luat concediu de boală câteva zile. Când s-a întors la îndatoririle lui de producător și a bătut în geamul biroului Petrei a fost foarte oficial, dându-i să traducă un manuscris, spunându-i că lipsise din cauza unei viroze gastrice urâte, întrebând-o dacă ea e bine și, în esență, arătându-i o cordialitate profesională pe care nu o mai manifestase niciodată. În aceeași zi, mi-a lăsat un mesaj la Café Istanbul, întrebându-mă dacă aș putea să concep în trei zile un eseu despre moștenirea Karajan de la Filarmonica din Berlin. Îmi oferea pentru acest eseu două mii de mărci — de patru ori mai mult decât îmi dădea de obicei.

— E o sumă extrem de generoasă, am spus.

— Păi, cred că o meriți, a răspuns Pawel, fără urmă de rușine sau căință în glas.

Bine-nțeles că am scris eseul despre von Karajan. Petra l-a tradus. Când m-am dus la Radio Liberty să-l înregistrez cu Pawel, am trecut întâmplător pe culoar pe lângă Petra. Am făcut

schimb de amabilități. În seara aceea, acasă, ea a spus:

— Cred că faptul că l-ai lovit a fost cel mai bun lucru care i s-a întâmplat vreodată lui Pawel. Cu toate că nimeni de la serviciu nu știe ce s-a întâmplat, toată lumea spune același lucru, și anume că a devenit civilizat… deocamdată, în tot cazul.

— Când am să primesc cele două mii de mărci, ce-ar fi să-i facem praf pe toți pe o excursie la Paris?

— Vorbești serios? a întrebat ea, uimită.

— Bine-nțeles că vorbesc serios, am spus. Azi facem trei luni de când suntem împreună. E un fel de aniversare. Și ar trebui să facem ceva extravagant și deosebit. Așa că să-mi spui când…

— Ar fi grozav să stăm acolo patru sau cinci zile. Poate am să pot să-mi iau câteva zile libere. Doar să mă anunți și am să pun totul în mișcare… Paris, nu-mi vine să cred!

A doua zi — era sâmbătă — Petra s-a sculat devreme. Când m-am trezit eu, făcuse curățenie în tot apartamentul — o sarcină pe care de obicei o împărțeam —, adusese de la spălătorie hainele pe care le lăsasem eu cu o zi înainte, iar acum călca niște cearșafuri.

— Nu era nevoie să faci toate astea, am spus, în timp ce primeam în pat o ceașcă de cafea espresso.

— Nu puteam să dorm și a trebuit să-mi fac de lucru.

Acum eram treaz de-a binelea.

— S-a întâmplat ceva? am întrebat, luând-o de mână.

S-a așezat pe marginea patului, dar nu s-a uitat la mine.

— Mă frământă niște probleme de la serviciu, atâta tot, a spus ea, scoțând o țigară din buzunarul de la cămașa de lucru și, totodată, mușcându-și buza.

— Aici nu e vorba de serviciu, am spus. Despre ce e vorba?

— Despre ceva pe care ar fi trebuit să ți-l spun demult… dar despre care mi-a fost tare frică să vorbesc.

— De ce?

— Fiindcă îmi era groază că, dacă ai ști…

— Ce să știu?

Acum s-a ridicat și s-a dus în cealaltă parte a camerei și s-a așezat într-un fotoliu. Avea ochii plini de lacrimi și se străduia să nu izbucnească în hohote. Am alergat imediat la ea și am luat-o în brațe, legănând-o.

— Îmi pare rău, a șoptit ea printre lacrimi. Îmi pare nespus de rău.

— Pentru ce îți pare rău?

— În dimineața asta totul e așa de greu… pentru că…

— Da?

— E ziua lui de naștere.

— A cui?

S-a desprins din îmbrățișarea mea, ferindu-și privirea.

— E ziua de naștere a fiului meu, Johannes. Azi împlinește trei ani.

Șapte

Timp de o oră, Petra a vorbit fără oprire.

— Trebuie să-ți povestesc mai întâi despre mine și Jürgen. Da, a fost soțul meu. Da, am trăit împreună cinci ani. Eram foarte tânără când l-am cunoscut. Înainte de asta, am avut o relație de doi ani cu un bărbat pe nume Kurt, care era cu douăzeci de ani mai mare decât mine și producea emisiuni de muzică clasică pentru postul de radio național. Kurt era foarte liniștit, foarte cult, foarte însurat. Eu tocmai terminasem universitatea și fusesem repartizată la editura de stat, ca traducător. Locuiam într-o cămăruță în Mitte. Camera mea nu avea mai mult de nouă metri. O fereastră minusculă. O nișă cu un reșou, o chiuvetă și un frigider foarte mic. O baie de mărimea unei debarale înguste. Fără lumină naturală. Un pat de o persoană. O masă și un scaun. Aveam un aparat de radio și niște cărți și în rest mai nimic. Dar era prima mea locuință. Am găsit pe cineva care mi-a făcut rost de câteva cutii mici de vopsea și niște pensule — lucruri greu de găsit — și mi-am pictat pe un perete propria frescă inspirată din *Alice în Țara Minunilor*. Dar chiar și cu această notă de culoare camera era mohorâtă, tristă, o celulă, și prindea viață doar de trei ori pe săptămână, de la șase la opt, când venea Kurt. Kurt era extraordinar de inteligent — un pianist aproape la nivel de concert, care ar fi trebuit să realizeze lucruri mari, dar mereu a părut să nu fie la înălțime. A fost trimis la marele conservator din Moscova, dar profesorii de acolo l-au considerat „nu foarte talentat” și, prin urmare, nu destinat marilor săli de concerte. Așa că atunci când s-a întors în RDG a

obținut un post în radiodifuziunea de stat și, ocazional, dădea recitaluri și concerte în săli mici de provincie. În plus, a cunoscut o femeie destul de tiranică, pe nume Hildegarde. Aveau trei copii. Locuiau toți în trei camere în apropiere de Pankow. Se simțea captiv. Apoi mi-a fost prezentat când a venit într-o zi la noi la editură să consulte o carte de muzicologie scrisă de un profesor universitar canadian. Țin minte că, la o ceașcă de ceai într-o cafenea de pe Unter den Linden, Kurt mi-a spus că a ajuns la convingerea că „analizele interpretative ale cărții sunt ideologic acceptabile". Țin minte că am râs, amuzată de sarcasmul lui. Aveam doar douăzeci și doi de ani și nu aveam iubit. Așa că… A durat doi ani. La fel ca toate aranjamentele de felul ăsta, a fost o viață pe jumătate pentru terța persoană, care eram eu. Până la urmă, Kurt s-a dovedit a fi mult prea melancolic și blocat definitiv în căsnicia lui nefericită. Știi cum se întâmplă cu foarte mulți oameni. Ei cred că nu există cale de ieșire, chiar dacă viața lor e un iad. În plus, eu mă întrebam cum puteam să scap din cumplita mea viață trăită într-o cămăruță și această relație tristă cu un bărbat foarte inteligent, dar foarte trist… Apoi l-am cunoscut pe Jürgen la un vernisaj în apartamentul cuiva, din Prenzlauer Berg. Nu era cel mai arătos bărbat din istorie. Scund și gras, cu o barbă mare, o poftă de mâncare uriașă și, Doamne, cât fuma! Trei pachete pe zi. Dar, la acea vreme, era un tânăr dramaturg important din RDG. Citisem un articol despre el în *Neues Deutschland* și o revistă literară, articol care ridica în slăvi prima lui piesă — *Die Wahl*, care, așa cum indica titlul, vorbea despre alegerile făcute de oameni. Acțiunea se desfășura într-o fabrică de muniții după o explozie în care muriseră mai mulți muncitori. Și a reieșit că, presat de îndeplinirea normelor de lucru, directorul nesocotise măsurile de protecție a muncii… Deși nu spunea direct lucruri acuzatoare, era clar că

Jürgen arăta cu degetul birocrația statului și nevoia maniacală de a îndeplini normele pentru a convinge pe toată lumea că planul cincinal funcționa. Treaba a fost că piesa s-a constituit într-un formidabil studiu al caracterelor, arătând și faptul că toată lumea a încercat să se lepede de responsabilitatea pentru acțiunile care s-au soldat cu decesul a zece muncitori. În asta a constat istețimea piesei. Deși se folosea de teme proletare, era și un studiu fascinant despre alegerea individuală versus alegerea colectivă. Datorită ei, Jürgen a fost, pentru o vreme, foarte respectat… Firește că văzusem piesa în producția ei originală, berlineză. Ținând seama de câtă atenție i se acorda și de faptul că avea orice femeie voia, m-a cam mirat că persoana mea i-a stârnit interesul. Dar, într-adevăr, spre marea mea uimire, așa a fost. Avea un apartament destul de mare pentru Berlin — șaizeci de metri pătrați — în Prenzlauer Berg. Bine-nțeles că nu avea deloc talent la gospodărie și locuința era destul de murdară. Dar după camera mea cât o celulă, apartamentul lui Jürgen de pe Jablonski Strasse părea o vilă. Și avea mulți prieteni artiști care locuiau în apropiere. Așa că, dintr-odată, am ajuns să fac parte dintr-o comunitate. Da, știam că suntem în mod frecvent supravegheați. Da, uneori ne întrebam în taină care dintre noi ar putea să informeze Stasi despre viața noastră, pentru că puteai fi sigur că, în orice grup, Stasi avea informatori. Era o realitate acceptată. Oricum, îmi plăcea tare mult această viață nouă din Prenzlauer Berg, îmi plăcea că fac parte din acest grup de artiști. Exista o singură problemă. Niciodată nu l-am iubit cu adevărat pe Jürgen. Ca să spun adevărul, nici el pe mine. La început, m-a înconjurat cu o atenție zgomotoasă. Pe urmă m-am mutat la el. Dormeam în același pat. Făceam sex în nopțile în care nu era beat. În afară de asta, eram ca doi oameni care aveau împreună o viață obișnuită, din care amândoi aveau de câștigat. O

caracteristică a existenței noastre boeme în Prenzlauer Berg consta în faptul că nu era niciodată plictisitoare… Dar apoi, din senin, am rămas însărcinată. A fost un accident. Diafragma mea avea o fisură micuță, pe care nu o văzusem. „Trebuie să fi fost fabricată în Halle", a fost singurul comentariu al lui Jürgen legat de asta. După această glumă proastă, a dat din umeri și a spus: „Dacă vrei să-l păstrezi, bine, dar va fi în întregime responsabilitatea ta". Treaba e că în RDG avortul era o formă alternativă la contracepție. Era foarte simplu să faci avort. M-am luptat cu ideea asta doar cinci minute. Eram gravidă. Aveam foarte puține în viață. Oricât de tare mă întristase și mă rănise reacția lui Jürgen, îmi doream mult acest copil. „Păstrez copilul", am spus. „Te privește", a replicat Jürgen. După cum s-a dovedit, a vorbit serios. În următoarele nouă luni s-a purtat de parcă sarcina asta era un eveniment auxiliar în viața noastră. Când am avut grețurile de dimineață, când a trebuit să mă duc la analize să văd dacă am icter, când aveam burta atât de mare, încât urcatul celor patru grupuri de trepte cu sacoșele cu alimente era o adevărată corvoadă, când mi s-a rupt apa și a trebuit să fiu dusă în grabă la spital, când nașterea a fost complicată și fiul nostru și-a petrecut primele cinci zile în incubator și existau temeri că nu o să trăiască… în timpul tuturor acestor drame și neliniști care au însoțit nașterea fiului nostru, Jürgen a fost în general în altă parte. Da, era tot în apartament. Da, încă mânca mâncarea pe care pretindea să i-o gătesc și purta hainele pe care avea pretenția să i le spăl și să i le calc. Și da, într-o sâmbătă, când eram gravidă în trei luni, ne-am dus la oficiul stării civile de pe Unter den Linden și, în prezența tuturor prietenilor noștri din Prenzlauer Berg, am fost declarați legal soț și soție. De ce am mai participat la tot circul ăsta când între noi nu era iubire adevărată? Pentru că — și stărui asupra

acestui lucru — căsătoria îmi garanta dreptul de a locui în apartamentul pe care îl împărțeam amândoi și îmi mai oferea și anumite avantaje materiale pe care, dacă rămâneam nemăritată, nu le-aș fi avut. Da, mi-am luat o mină fericită la ceremonie. După aceea, Judit — o sculptoriță minunată care locuia în apropiere de noi și făcea niște lucrări abstracte extraordinare care n-au fost niciodată aprobate în mod oficial — a dat o petrecere pentru noi în apartamentul ei. M-am prefăcut iarăși fericită, jucând acest rol chiar și atunci când Jürgen a băut atât de mult, încât a adormit pe canapea și a început să sforăie îngrozitor. Țin minte că, în noaptea aia, l-au adus acasă doi bărbați din grupul nostru — amândoi erau romancieri care nu mai erau publicați. I-am însoțit în timp ce se chinuiau efectiv să-l țină pe Jürgen — la acea vreme devenit obez — care vomita și cânta cântece caraghioase și, la un moment dat, a strigat: „Sunt prea tânăr ca să fiu condamnat la paternitate!” Auzind această grozăvie, ei s-au albit la față și mi-au șoptit: „Nu-l asculta. E beat și vorbește prostii”. Dar eu știam că era mai mult decât un grăunte de adevăr în ce spunea. Când în cele din urmă l-au adus acasă și s-a trântit pe pat, țin minte că m-am ghemuit într-un fotoliu și am plâns fără oprire în jur de o oră. De ce vărsam lacrimi? Fiindcă îmi dădeam seama că eram singură pe lume, în această farsă de căsnicie, în această farsă de țară care își ținea cetățenii închiși și sub permanentă supraveghere pentru că, de fapt, știa că e o versiune contrafăcută, un simulacru de stat. Nici chiar părinții nu s-au deranjat să vină la cununia mea civilă — pentru că tata trebuia neapărat să producă o emisiune în acea zi, iar mama (știam eu) petrecea un weekend cu amantul ei la căsuța lui de vacanță în timp ce soția și copiii lui erau într-o tabără organizată de sindicat la Marea Neagră. Nici nu m-am luptat pentru asta. Am acceptat, pur și simplu,

dezinteresul lor. Tot așa cum am acceptat dezinteresul lui Jürgen. Tot așa cum am acceptat faptul că viața mea neînsemnată și limitată de acolo era exact ce mi se cuvenea. Ce mă deranja cu adevărat era faptul că îmi dădeam seama că toate alegerile mele erau împotriva fericirii, împotriva oportunităților. Da, e adevărat că în RDG orizonturile nu erau deloc nelimitate. Dar cunoșteam oameni, prieteni care aveau căsnicii fericite, relații fericite. Eu ce am ales? Indiferența, apatia, răceala — toate pentru șaizeci de metri pătrați în Prenzlauer Berg… Judit a fost salvatoarea mea. M-a ajutat să trec cu bine perioada de sarcină. A fost umărul pe care am plâns. Ba chiar l-a înfruntat pe Jürgen în două rânduri și l-a forțat să facă aprovizionarea o dată pe săptămână și să mă ia de la spital după un control. Dar în noaptea în care s-a născut Johannes, soțul meu era la Dresda la premiera producției locale a piesei lui. Totuși, Judit a fost la spital cu mine… Nașterea în sine a fost complicată și mi s-a administrat un anestezic care m-a buimăcit atât de tare, încât nu am putut să-mi amintesc de momentul în care fiul meu a venit pe lume. Când mi-am revenit, am intrat în panică, căci nu era niciun copil lângă mine. A venit o soră și m-a informat că, în timpul nașterii, cordonul ombilical s-a înfășurat în jurul gâtului fiului meu. Atunci i-am aflat sexul și faptul că era la incubator. Am insistat să fiu dusă să-l văd. Era miezul nopții și Judit plecase deja acasă. M-au dus la un aparat care semăna cu ceva dintr-un film științific absurd, în care o făptură micuță era ținută în viață prin ventilare mecanică. Când au insistat să mă întorc în salonul meu și să dorm, am refuzat. Sora de gardă era genul foarte autoritar și, efectiv, mi-a poruncit să mă întorc. Când am zis că nu mă duc nicăieri m-a amenințat, spunându-mi că putea să-mi facă raport pentru comportament antisocial. Am început să țip la ea, zicându-i că putea să aducă

aici și nenorocita de Stasi că eu tot n-aveam să-mi las copilul singur.

Din fericire, exact când jigodia asta de soră mă amenința că mă denunță la poliția secretă, a intrat un medic tânăr, al cărui nume de familie era Mühl. I-a ordonat imediat să-l însoțească într-o cameră alăturată. Odată acolo, am auzit-o înfuriindu-se și spunându-i doctorului că, deși îi era ierarhic superior, secția asta era a ei de douăzeci de ani și niciun doctor tânăr nu o să-i dea ei ordine. El i-a zis că se purtase absolut reprobabil cu — și țin minte bine limbajul pe care l-a folosit — „o tânără curajoasă care a dăruit un fiu Republicii noastre Democrate”. Atunci mi-am dat seama că doctorul ăsta era foarte isteț când era vorba de limbajul de atac ideologic care intimida oamenii și îți permitea să faci cum vrei tu. Pentru că i-a spus apoi sorei că e reacționară și burgheză și că avea să o raporteze la sindicatul ei pentru „comportament autoritar”. Ea a făcut imediat pe pocăita. Doctorul s-a întors în salon și mi-a spus că, din acel moment, o să se aducă acolo un pat ca să dorm lângă fiul meu, și că acesta va trăi… Ei bine, Johannes — ăsta e numele pe care i l-am dat — a supraviețuit. După cinci zile eram acasă. Binecuvântată fie Judit! Ea nu avea copii, dar mi-a făcut rost de un pătuț de la o vecină de-a ei și de un cărucior vechi. Când eram în spital, a vorbit cu câțiva prieteni de-ai ei, pictori, să picteze steluțe și luni în micuța firidă care urma să fie camera lui Johannes… Dar când am venit acasă cu fiul meu, nici urmă de Jürgen. A apărut abia după trei zile, nebărbierit, murdar, mirosind a alte femei, arătând de parcă ar fi băut o săptămână. De asemenea, părea să nu fi dormit de foarte mult timp — și poate de aceea a fost așa de sensibil. Când și-a văzut fiul și l-a luat în brațe pentru prima dată, a izbucnit în lacrimi și nu s-a mai oprit din plâns vreo jumătate de oră. M-am hotărât să nu spun și să nu fac nimic, câtă vreme îl ținea corect în brațe pe Johannes. Când în cele din urmă s-a

potolit, ce crezi că a făcut? Mi-a dat copilul, m-a pupat pe cap și mi-a spus că știa că se purtase îngrozitor și că acum avea să-și schimbe obiceiurile. Apoi a intrat în dormitor, și-a lăsat peste tot pe podea hainele îmbibate de transpirație și cu urme de băutură și ruj de buze, s-a târât în pat și a dormit douăsprezece ore la rând… Când s-a sculat era cinci dimineața și eu eram deja trează cu Johannes de trei ore, pentru că avea colici. Jürgen a insistat să mă culc, mai ales că tocmai îl hrănisem pe Johannes. A spus că o să stea el de pază restul nopții. Am dormit cinci ore în șir — un nou record de la nașterea fiului meu — și am sperat că lui Jürgen îi venise mintea la cap, că paternitatea avea să-l facă să-și asume puțină responsabilitate, că vom putea să găsim o cale de a deveni un cuplu, o familie. Poate că am sperat și că lacrimile pe care le-a vărsat când și-a văzut prima oară fiul au fost manifestarea unui gen de iubire pe care o avea pentru mine, dar nu a putut niciodată să o exprime. Ăsta e cel mai periculos vis pe care îl poți avea într-o relație despre care știi că este fundamental șubredă — credința că cineva *va ajunge* să te iubească și că *vei ajunge* să iubești acea persoană. O astfel de gândire e catastrofală, pentru că te agăți de o speranță care, în sinea ta, știi că e o iluzie. Totuși, eu m-am agățat de această speranță. Timp de aproximativ patru săptămâni, Jürgen a dat semne că în sfârșit voia să fie tată și soț. Ba chiar a lăsat-o mai moale cu băutura și s-a străduit să slăbească puțin și chiar a început să strângă după el. O vreme a părut să-i facă plăcere să-și ia fiul la plimbare cu căruciorul, să se joace de-a familia cu noi și să facă iar dragoste cu mine. Nu pot spune că partidele de sex cu Jürgen erau foarte satisfăcătoare. Termina repede și nu știa ce e tandrețea sau senzualitatea. Mirosea chiar și atunci când nu bea zdravăn. Dar am știut toatea astea din prima noapte pe care am petrecut-o cu el. Totuși, m-am hotărât să rămân pe loc. Oare de ce de foarte

multe ori refuzăm să ne încredem în instinctele noastre și, în schimb, acceptăm situații despre care știm că nu sunt în regulă? Dar când în viața ta a apărut un copil — un copil pe care îl adori pur și simplu, pe care îl iubești cum n-ai mai iubit pe nimeni, un copil care este cel mai bun lucru care ți s-a întâmplat vreodată și fără de care știi că viața n-ar mai avea niciun rost — suporți toate defectele și lipsurile tatălui său. Sau, cel puțin, așa am simțit eu. Tot așa cum, în cele patru săptămâni în care ne-am înțeles bine, am simțit și că ieșiserăm din criză, că deveneam o familie… Apoi, un film pe care îl scrisese Jürgen pentru compania cinematografică de stat DEFA a fost interzis brusc cu două săptămâni înainte de începerea filmărilor. Scenariul era absolut genial și total subversiv. Era vorba despre un scriitor socialist care la sfârșitul perioadei naziste este închis și bătut atât de rău de doi gardieni SS, încât intră în comă și când se trezește, după șapte ani, constată că se află într-o țară nouă numită RDG. Și ajunge să descopere că paradisul socialist la care a visat cândva este imperfect… Țin minte că am citit scenariul prima dată cu puțin înainte să-l nasc pe Johannes și i-am spus lui Jürgen că nu puteam să-mi închipui că DEFA o să aprobe producerea lui. Dar, în 1981, a existat un moment în care regimul a dat semne de liberalism și părea să-i încurajeze pe scriitori și regizori să fie puțin mai critici cu viața pe care o duceam în „sistemul nostru umanist”. Așa că Jürgen era foarte încrezător că filmul va fi realizat. Regizorul și actorii erau aleși și spațiile stabilite când, pe neașteptate, cineva din Ministerul Propagandei a pus mâna pe scenariu, l-a chemat la el pe șeful DEFA și l-a mustruluit că s-a gândit măcar că ar putea fi produs vreodată un astfel de film „virulent anti-RDG”. Apoi ministrul a dat toată povestea pe mâna celor de la Stasi. Jürgen a dispărut brusc șase zile. Eram înnebunită, mă gândeam că a avut un accident sau că a dat-o iar pe

chiolhanuri. A apărut din senin într-o dimineață, în zori, spunându-mi că a fost ținut la secret într-un loc despre care era sigur că era Hohenschönhausen — renumita închisoare a Stasi. Dar nu era atât de sigur cu privire la locul în care se afla închisoarea. După cum mi-a explicat, când au venit după el l-au băgat într-o dubă în care era o celulă mică și l-au plimbat mai multe ore în încercarea de a-l dezorienta. Amândoi știam că Stasi recurgea la această strategie pentru a deruta oamenii pe care îi aresta. Jürgen a spus că l-au ținut încuiat ore întregi în acea dubă, ajungând la închisoare mult după căderea nopții. Dincolo de asta, nu a vrut să vorbească prea mult despre ce s-a întâmplat în următoarele zile, în afară de faptul că a fost interogat de două ori pe zi — întotdeauna în timpul zilei, „după cum se cade să facă poliția unui stat umanist” — și apoi a fost ținut singur într-o celulă, fără nimic de citit, fără nimic de scris. Când l-am întrebat ce au vrut de la el la interogatoriu, a devenit foarte taciturn, refuzând să spună ceva. Toată lumea știa că Stasi îți dădea drumul așa de repede numai dacă denunțai pe cineva. Când Jürgen mi-a cerut să nu spun nimănui că fusese ridicat de Stasi — și a făcut-o într-un fel care mi-a dat de înțeles că regreta că îmi destăinuise acest lucru —, mi-am dat seama că fusese forțat să dea nume, chiar dacă nu avea ce nume să dea. De fapt, mi-a cerut cu atâta vehemență și insistență paranoică să nu suflu o vorbă despre reținerea lui, încât a trebuit să-i promit în mod repetat că am să păstrez tăcerea în privința arestării lui. Ceea ce, desigur, am și făcut… După asta, s-au întâmplat două lucruri. Primul a fost că în anul următor, Jürgen a constatat că, din cel mai în vogă tânăr dramaturg din RDG, ajunsese un om care nu reușea să-și pună în scenă nicăieri opera. A abordat mai multe teatre referitor la contractele pe care i le promiseseră în urma succesului lui *Die Wahl*. Acum niciunul nu a mai vrut să aibă de-a face cu

el. La fel și producătorii de teatru, de televiziune sau radio, iar urmarea a fost că Jürgen s-a pomenit dintr-odată fără identitate profesională — scrisul care îi menținea echilibrul fragil. La început s-a închis în el, nevorbind cu nimeni zile întregi. Iar apoi, chiar după ce nu știu ce companie de teatru micuță i-a refuzat un contract, a dispărut din nou și nu s-a întors două săptămâni, apărând în aceeași stare catastrofală ca atunci când dispărea înainte. Când l-am întrebat unde a fost, mi-a răspuns „peste tot". Și a povestit că timp de paisprezece zile rătăcise prin țară, uneori dormind la prieteni pe podea, alteori în hoteluri ieftine sau în tren, uneori neștiind unde se afla, alteori gândindu-se să se arunce în fața primului tren care venea. Dar apoi, așa mi-a spus el, a avut o epifanie în timp ce stătea pe peronul din Frankfurt an der Oder, chiar la granița cu Polonia. Avea să scrie propria epopee *Ring Cycle* despre istoria RDG. Aceasta urma să aibă o distribuție de o sută de actori și să se joace pe durata a cinci seri, în jur de patru ore pe seară. Timp de aproape o oră a descris amănunțit cum o să se întrețească toate părțile. Era cuprins de febră creatoare și atâta pasiune, atâta dăruire, încât mi s-a părut că era în transă. De fiecare dată când mă prindea îmi vorbea despre capodoperă, epopeea est-germană care prindea formă în mintea lui. Cum acest monolog devenea tot mai excitat și confuz, am început să mă tem pentru sănătatea lui mentală… Cam în această perioadă am sărbătorit prima zi de naștere a lui Johannes. Mă întorsesem de nouă luni la serviciu, lăsându-l zilnic pe Johannes la o creșă din Prenzlauer Berg și luându-l după ce ieșeam de la muncă, deoarece Jürgen scria acum în fiecare noapte de la zece până în zori, timp în care bea o sticlă de vodcă, căci vodca era ieftină în RDG. Se îngrășase și mai mult și rareori ieșea din apartament. Când se trezea la trei după-amiază, începea să mănânce. Cu cât se adâncea mai mult în acțiune, cu atât era mai desprins de

realitate, ajungând în punctul în care nu mai recunoștea efectiv existența familiei sale. I-am găsit un pat pliant pe care putea să și-l pună în mica firidă pe care o numea biroul lui. Deoarece el se rupsese de tot de soția și copilul lui, am creat și eu un zid între noi. Îi lăsam mâncare. Îi spălam hainele. O dată pe săptămână făceam curățenie în firida lui, care era un dezastru, și îi schimbam așternuturile. În rest, eram cu Johannes. Domnul să-l aibă în pază pe fiul meu! Prezența lui în viața mea mi-a salvat în acel an echilibrul psihic. Era un copil tare liniștit și, când și când, părea retras în sine. Dar când îl țineam în brațe zâmbea, gângurea. În afară de acel prim acces de colici, a fost un omuleț tare cuminte. Deoarece tatăl lui pusese acum stăpânire pe firida care ar fi trebuit să fie camera lui, l-am luat cu multă bucurie în dormitorul nostru și de foarte multe ori l-am pus lângă mine în pat și am vorbit cu el și l-am făcut să râdă și l-am ajutat să se joace cu puținele jucării de pluș pe care le aveam, toate făcute pentru mine de minunata Judit, care era mereu pe la noi, mereu bucuroasă să-l ia pentru o seară la ea dacă voiam să ies la teatru sau la un film, mereu incredibil de aproape de mine când era vorba de comportamentul tot mai dereglat al lui Jürgen… Treaba e că știam că acest proiect nebunesc al soțului meu — „cea mai importantă scriere dramatică germană de la *Faust* al lui Goethe”, a declarat el într-o seară când era relativ treaz, ceea ce a făcut situația să fie cu atât mai demoralizantă — era, în cel mai bun caz, sortit eșecului. Toată lumea din cercul nostru din Prenzlauer Berg a început să îl evite pe Jürgen, pentru că era clar că intrase într-o zonă în care îi era imposibil să accepte că e pe lista neagră. Dacă nu era dispus să-și facă în public autocritica și să devină un lingușitor al partidului, cariera lui de scriitor era terminată. Eram sigură că în sinea lui știa care era realitatea. Totuși, ca și cei mai mulți dintre noi, s-a

retras într-un scenariu — *am să scriu o capodoperă… toate teatrele din țară o vor pune în scenă… am să fiu declarat geniu și am să iau Premiul Lenin pentru Literatură și am să fiu reabilitat și iubit iar de către public* — care îi permitea să evite gravitatea situației lui și, totodată, îi dădea un motiv să trăiască. Jürgen chiar a lucrat tot acel an. Îl vedeam rar. Abia dacă vorbeam. Dar era extrem de prolific. Fiecare piesă avea în manuscris peste două sute cincizeci de pagini și pentru el devenise un viciu să se așeze seară de seară la masa de lucru… A terminat partea a patra a acestei epopei într-o noapte la ora trei. Asta a fost cam acum un an și jumătate. Când a scris ultimul rând, a început să țipe din toți rărunchii. Știu asta fiindcă dormeam cu Johannes în camera alăturată. Ne-a trezit. Țipetele s-au transformat în hohote isterice, Jürgen plângând și spunându-mi că acum eram salvați, că genialitatea acestei lucrări avea să ne schimbe viața, că aveam să locuim într-o vilă din acelea de la periferia orașului, aflate la lacul Grosser Müggelsee, care erau date scriitorilor importanți. „Am să fiu primul scriitor est-german care va câștiga Premiul Nobel pentru Literatură”, a declarat el într-o seară când erau la noi câțiva prieteni. „O să vă făliți toți că mă cunoașteți”… Ce știam că o să se întâmple s-a întâmplat. Jürgen a început să o ia razna. Pe parcursul a trei luni a tot fost respins și asta l-a dat gata. Mai mult, unele dintre teatrele cărora le-a propus ciclul de piese s-au considerat datoare să dea raportul la Stasi despre acest „gunoi profund antisocial”, după cum i-a spus lui Jürgen polițistul care l-a interogat prima oară. De data asta, a fost „invitat” la poliție. De data sta, doar i s-a atras atenția să nu mai încerce nici măcar să dea la citit piesa. „Ar trebui să vă gândiți la alt domeniu de activitate”, i-a spus polițaiul. După aceea Jürgen a venit acasă și a băut pe loc o sticlă de vodcă. Apoi, înșfăcând manuscrisul, a luat tramvaiul și metroul

până la Berliner Ensemble — teatrul pe care Brecht însuși l-a înființat în RDG. Era premiera unei piese scrise de Heiner Müler și în teatru se afla un număr considerabil de oameni importanți, printre care ministrul culturii și mai mulți ambasadori ai „statelor socialiste înfrățite”. Erau acolo și vecinii noștri, Susanne și Horst — ambii actori la Ensemble, dar nu distribuiți în această piesă. Și Horst a spus că Jürgen venise cu o ladă de lemn și stătea în picioare pe ea în fața teatrului, strigând cât îl ținea gura: „Sunt un mare scriitor german! Am scris o capodoperă! Sunt cenzurat de Stasi!” Horst s-a dus la el și l-a implorat să pună capăt acestui act de sinucidere profesională și personală, dar Jürgen a țipat la el, declarând că avea să stea pe lada asta de săpun și să-și citească piesa cu glas tare până când directorii Berliner Ensemble acceptau să o pună în scenă. Tocmai atunci a sosit o mașină impunătoare, însoțită de două mașini de poliție, și din ea a coborât ministrul culturii. În acel moment, Jürgen și-a desfăcut fermoarul de la prohab și a urinat pe zidul teatrului, țipând: „Sunt un mare scriitor german și mă piș pe casa pe care a clădit-o Brecht!” Apoi s-a întors și l-a împroșcat pe ministru cu urină. În acel moment, poliția s-a năpustit asupra lui și, după spusele lui Horst, l-a bătut chiar acolo în stradă, lăsându-l fără simțire. Am aflat toate astea de la Susanne și Horst, care au venit direct acasă, extrem de mâhniți, și mi-au spus să iau mașina lor — erau printre puținii privilegiați care aveau un Trabant — și să plec imediat din oraș cu Johannes. Aveau o casă de vacanță la Marea Baltică și mi-au spus că trebuie să-mi fac bagajul și să dispar, deoarece era de așteptat ca Stasi să sosească înainte de a se crăpa de ziuă. Așa se întâmpla întotdeauna când cineva comitea un delict grav împotriva statului — soții sau iubiții cu care locuiau erau ridicați în mod inevitabil. Treaba era că, chiar dacă aș fi fugit la casa lor de vacanță din

Mecklenburg-Vorpommern, ar fi fost o chestiune de timp până să mă găsească autoritățile. Am spus că era mai bine să rămân pe loc și să le răspund la întrebări și să le explic că ce aveam eu cu Jürgen era un simulacru de căsnicie și că — în ceea ce mă privea — el era un om care avea nevoie de ajutor psihiatric și medical. Mai știam și că, dacă aș fi luat mașina lui Horst și Susanne și aș fi stat ascunsă în casa lor de vacanță, i-aș fi implicat și pe ei. Oricum, până la acea dată dusesem o viață ireproșabilă. Nicio activitate politică sau disidentă. Fără comportament îndoielnic. Fără cereri de „a părăsi republica". Fusesem mereu un bun cetățean. De bună seamă, autoritățile aveau să vadă asta. Bine-nțeles că eram îngrozită de ceea ce făcuse Jürgen. Îngrozită și deprimată. Dar știusem că așa o să se întâmple — și exista în mine și o parte care dorea să fi avut destulă tărie să-l fi raportat mai devreme medicului nostru local, când era limpede că se îndreaptă spre o cădere psihică gravă. Dar mă și temeam să-l denunț și să fiu eu cea care îl dă pe mâna autorităților. Totuși, acum regretam că nu întreprinsesem mai devreme o astfel de acțiune, deoarece știam că, în cel mai bun caz, avea să ajungă în unul dintre acele aziluri îngrozitoare despre care auzisem, unde erau ținuți disidenții politici „înrăiți"… Oricum, Stasi nu a venit în acea noapte, lucru pe care l-am interpretat ca fiind un semn bun. Dimineața următoare — după doar câteva ore de somn chinuit — m-am trezit, l-am hrănit pe Johannes și l-am schimbat, apoi am făcut un duș și m-am pregătit să plec la slujbă. Când am ajuns la creșă cu fiul meu, femeia care era de serviciu, Frau Schmidt, m-a întâmpinat cu amabilitățile de fiecare dimineață. Am plecat spre stația de tramvai de pe Prenzlauer Allee. N-am făcut decât câțiva pași când lângă mine a oprit brusc, în scrâșnet de frâne, o dubă gri. Din ea au coborât doi bărbați în costume. Mi-au cerut actele. I-am întrebat despre ce era vorba. „Uneltire

împotriva republicii”, mi-a spus unul dintre ei. Celălalt a zis: „Și cunoaștem exact natura trădării dumitale, Frau Dussmann”. Asta a fost înainte ca măcar să le fi arătat actele de identitate și m-a trecut un fior. Apoi m-am pomenit împinsă în dubă cu mâinile strânse la spate. Țin minte foarte clar interiorul ei. Foarte joasă — mai puțin de un metru înălțime — și în ea erau două celule mici. Am început să protestez, spunând că nu făcusem nimic rău, că eram un cetățean loial. Atunci unul dintre bărbați m-a scuipat în față. „Îndrăznești să spui că ești loială după ce ai făcut!” M-a împins cu atâta brutalitate în celulă, încât mi-am scrântit glezna când am aterizat pe podea. Am țipat de durere, dar ei au trântit ușa celulei și au pus lacătul, apoi mi-au spus: „Acum ai să vezi ce pățesc cei care își trădează republica!” Mai aveam încă ceasul la mână, astfel am putut să socotesc că duba a fost efectiv în mișcare unsprezece ore în șir, cu excepția câtorva opriri de zece sau cincisprezece minute. Cum în dubă era întuneric, efectul a fost total derutant. În această micuță cabină încuiată nu era nici toaletă, iar ei n-au catadixit să-mi dea ceva de mâncare, darămite apă, în toate acele ore în care eram dusă la… Ei bine, asta era marea întrebare. Unde eram dusă? Din experiența lui Jürgen, știam că am să sfârșesc probabil la o închisoare la o oră din noapte. Dar unde anume? Eram tot în Berlin? Sau în Saxonia, unde știam că există o închisoare de femei? Și cine îl lua după- amiază de la creșă pe fiul meu? Asta mă îngrozea cu adevărat. Ideea că avea să vină ora cinci și nu o să aibă cine să-l ia pe Johannes. Țin minte că am țipat în mod repetat că trebuie să vorbesc cu cineva cu o funcție de răspundere, că trebuie să sune pe o vecină de-a mea — pe Susanne sau Judit — și să-i spună să-l ia pe Johannes. Dar țipetele mele s-au lovit de tăcere. Așa că am țipat iar, cerându-le efectiv să oprească duba și să dea un telefon. Ba chiar am început să strig în gura mare numărul de telefon al

lui Judit, devenind tot mai isterică. În cele din urmă, n-am putut să mă mai țin și am folosit pe post de toaletă o găleată lăsată în colțul celulei. Dar apoi duba a dat de o groapă și urina s-a vărsat peste tot. Atunci am început să plâng. Pentru că îmi dădeam seama că, dacă acum mă tratau așa, cine știe ce mă aștepta când ajungeam în închisoare. Mă întrebam înnebunită ce scenarii îngrozitoare aveam în fața mea. Dar în spatele tuturor acestor gânduri exista și speranța nebunească, absurdă că vor opri duba, mă vor lăsa în fața apartamentului meu, îmi vor spune că mi-a fost învățătură de minte că m-am măritat cu cine nu trebuia și că pot să mă duc sus să-mi mângâi fiul. Atât eram de răvășită în acel moment, crezând că îmi vor da drumul. Am citit undeva că deținuții condamnați la moarte au deseori aceeași stare de autoamăgire. Sunt duși în camera de execuție și tot mai cred că asta nu o să se întâmple. Am simțit că duba s-a oprit în sfârșit și am auzit în spatele meu trântindu-se o ușă grea. Apoi, ușa din spatele dubei s-a deschis și înăuntru a pătruns o lumină galbenă. După unsprezece ore de întuneric, ochii m-au durut chiar și de la tuburile astea de neon. Trăsneam a urină și transpirație, eram atât de deshidratată, atât de speriată și atât de disperată să-l văd pe Johannes, încât imediat ce m-au scos din dubă am început să țip iar nebunește. Două gardience — aveau fețe ca cimentul vechi — m-au imobilizat imediat, una răsucindu-mi mâna la spate în timp ce cealaltă m-a lovit tare peste față și mi-a poruncit să tac. Ceea ce am și făcut. Apoi m-au dus într-o zonă de recepție, unde mi-au luat puținele obiecte de valoare pe care le aveam — ceasul și verigheta. Mi-au dat o uniformă de deținut, de un gri-mohorât, și lenjerie de corp grosolană și mi-au spus că acum aveam un număr în loc de nume și că, dacă aveam să colaborez cu autoritățile, era posibil ca șederea mea aici să nu fie lungă. Apoi am fost dusă la duș. Două gardience s-au uitat la

mine în timp ce îmi scoteam hainele și intram sub apa călâie. Am avut iar o cădere psihică și am început să țip după Johannes, implorându-le să mă lase să-mi văd fiul. Una dintre ele mi-a spus să tac, altfel o să trebuiască să-mi tragă iar o palmă peste față. Am terminat dușul. Mi-am pus lenjeria aspră, ca glaspapirul, și uniforma de deținut. Am fost dusă într-o celulă care, în total, avea probabil doi metri pătrați. Un bec ardea tot timpul. Pe un prici de beton erau o saltea de o persoană, o pătură și o pernă. În celulă mai erau o chivetă și o toaletă. Gardiencele mi-au spus să dorm. Dar n-am putut să dorm. Toată noaptea m-am învârtit prin celulă. Nu aveam cu ce să-mi ocup timpul în afară de gânduri. Nu mă gândeam decât la Johannes… și mă întrebam cine avea grijă de el acum și când aveam să-l revăd și de ce… *de ce*, Doamne, eram ținută aici? Încercând să mă liniștesc, mi-am spus: *Sunt convinsă că odată ce voi vorbi cu anchetatorul lucrurile se vor lămuri și, până la noapte, voi fi acasă cu fiul meu*. Îmi tot spuneam: *Vor fi corecți… vor fi, după cum ni s-a spus mereu la știri sau în Neues Deutschland, umani*… Dar dimineața următoare — după ce n-am dormit toată noaptea și, ca mic dejun, am primit un corn tare și o ceașcă de ceai slab — am fost dusă pe o serie de coridoare în alt colț al închisorii. Pe coridoare, aveau un sistem de comunicare ciudat. Gardianca de lângă mine trăgea de o frânghie și apoi aștepta ca cineva dintr-o zonă apropiată să răspundă, trăgând-o înapoi, și astfel făcând să sune un clopoțel aflat la capătul frânghiei. Mi-a luat câteva zile să mă lămuresc de ce foloseau acest sistem rudimentar de comunicare. Celelalte gardience erau anunțate că pe coridoare era dusă o deținută — și, ca atare, se asigurau că pe holuri nu erau și alte deținute în același timp. Asta era șmecheria la închisoarea asta. Niciun deținut nu știa cine mai era închis aici. Toți eram ținuți în izolare. Tot așa, habar n-aveai dacă închisoarea asta era cumplita

Hohenschönhausen — centrul de detenție preventivă al Stasi din Berlin — sau alt loc de interogare de-al lor. Cel care m-a anchetat pe mine se numea Stenhammer și era colonel. Era un bărbat la vreo patruzeci de ani. Scund, dar bine clădit. Și, evident, foarte atent cu înfățișarea lui, deoarece mereu avea părul uns și pieptănat pe spate, fața întinsă, unghiile foarte îngrijite, uniforma perfect călcată, cizmele lustruite — oglindă. Fuma țigări occidentale — Marlboro — pe care le ținea într-o tabacheră de aur care părea moștenire de familie. Când am fost dusă prima dată în „biroul" lui, cum îi spunea el acestei camere de interogatoriu, stătea la o masă și mi-a spus să mă așez pe un scaun aflat la vreo doi metri distanță de el și poziționat astfel încât cel care stătea pe el se afla într-un colț. Colonelul Stenhammer i-a spus gardiencei să ne lase singuri. Odată ce ușa s-a închis după ea, colonelul Stenhammer a deschis un dosar voluminos și mi-a pus o serie de întrebări elementare despre locul nașterii, părinți, educație, unde am locuit, toate slujbele pe care le-am avut, chiar și toți bărbații cu care am avut relații. L-am întrerupt o dată, spunându-i că habar n-aveam de ce mă aflam acolo și că eram tare îngrijorată pentru fiul meu Johannes, mai ales că soțul meu Jürgen…

— Chiar crezi că, dat fiind sistemul nostru umanitar, ne-am gândi să permitem ca un copil să fie lăsat de capul lui? a întrebat el pe un ton rece, descurajant. În ciuda faptului că mama lui e bănuită de „spionaj și trădare".

— Ce? am țipat. Eu niciodată, niciodată…

— Liniște! a poruncit el cu glasul tăios ca un bisturiu.

Apoi mi-a spus că, dacă îl mai întrerupeam, avea să ordone să fiu dusă înapoi în celulă. Și aveam să stau închisă acolo cel puțin cinci zile, drept pedeapsă că am fost refractară și am avut un comportament huliganic.

Am lăsat capul în jos și am început să plâng, șoptind:

— Vă rog să mă scuzați, domnule. Dar mi-e tare dor de fiul meu și nu pricep…

— Iarăși m-ai întrerupt, așa că nu am de ales.

— Vă rog, vă rog, vă rog…

— Ai să taci și ai să cooperezi?

Am dat din cap de multe ori. Stenhammer n-a spus nimic. A stat și s-a uitat la mine două minute bune. Simțeam că iar o iau razna, din cauză că eram tare speriată. Dar mi-am spus că nu am de ales decât să-mi păstrez o brumă de echilibru mental și să înfrunt privirea rece a lui Stenhammer. Apoi el a făcut ceva neașteptat. Mi-a zâmbit și a spus:

— Poate ai vrea o cafea și o țigară. De fapt, sunt sigur că ți-ar prinde bine ambele.

N-am știut cum să răspund acestui act de bunăvoință, în afară de a spune:

— Sunteți foarte amabil, vă mulțumesc.

S-a ridicat și a deschis un dulap, în care era un aparat de cafea stil western. Arăta foarte șic.

— Cum bei cafeaua? a întrebat.

I-am spus cu lapte și un cub de zahăr.

Mi-a turnat o ceașcă, a adăugat lapte și o linguriță de zahăr și chiar mi-a adus-o. Apoi mi-a oferit o țigară și a spus hâtru:

— N-ai să spui nimănui că fumez țigări americane, nu-i așa?

— Nu, domnule, am zis. Și vă sunt foarte recunoscătoare pentru…

A ridicat mâna.

— N-am nevoie de recunoștința dumitale, Frau Dussmann. Vreau să-mi spui ce părere ai de cafea.

Am luat o gură. Aroma cafelei era foarte puternică, iar gustul nemaipomenit. O astfel de cafea era imposibil de procurat în RDG. Era ca nectarul. Și țigara la fel. Mai fumasem de câteva ori țigări occidentale. Erau rarități în RDG, mai ales în grupul meu, în care nimeni nu avea relații

la magazine care vindeau mărfuri pe valută sau la nivelurile de sus ale partidului. Bine-nțeles că o parte din mine știa că Stenhammer făcea acum pe „polițaiul cel bun”. Dar cealaltă parte din mine, care dorea cu disperare să iasă din acest coșmar, să meargă acasă la fiul meu știa și că acest securist era singura mea speranță de salvare. Cafeaua și țigara erau menite să mă facă să mă simt bine într-un moment cumplit. Deși mă ținea în captivitate, îi eram îndatorată, așa că am spus:

— Cafeaua e minunată. La fel și țigara.

— Atunci în sfârșit începem bine, a spus el și a pornit un casetofon.

Am observat că pe peretele din stânga scaunului pe care mi se ordonase să mă așez era un microfon îndreptat spre mine.

— Acum vreau să-mi spui toată povestea căsniciei dumitale. Și vreau toate detaliile. Tot. Chiar și cele dureroase.

Timp de o oră i-am spus tot ce consideram că voia să știe. Fiindcă îmi dădeam seama că, dacă nu vorbeam sincer și exact, soarta mea era pecetluită. Oricum, cel care trădase deja cel mai mult era chiar Jürgen. I-am explicat clar lui Stenhammer că n-am fost niciodată implicată în mișcări politice și că Jürgen a fost ca o criză care aștepta să se întâmple.

— Așadar, ce anume a fost căsnicia dumitale? a întrebat el.

— O greșeală, dar cu un mare dar — minunatul meu fiu.

— Și când anume ai devenit spion american? a întrebat el pe un ton calm, de conversație.

Am tresărit și mi-am înăbușit un hohot de plâns.

— Domnule, n-am cunoscut în viața mea un american, darămite să fi avut vreo legătură cu serviciile lor de spionaj. Am avut o viață liniștită. Sunt un cetățean loial. Niciodată…

— N-ai intrat în Partidul Socialist Muncitoresc, de exemplu… ceea ce fac cei mai mulți „cetățeni

loiali”. Și deși părinții dumitale sunt membri de partid, după spusele colegilor mei din Halle, au o viață privată destul de scandaloasă. Ești de acord că părinții dumitale nu reprezintă cel mai bun exemplu când e vorba de „cetățeni loiali”?

Țin minte că am tras adânc din țigară și mi-am dorit să mă înghită pământul. Nemernicul îmi cerea să-mi denunț părinții ca fiind necorespunzători. Și totuși știam că, dacă refuz să fac asta, aveam să intru și mai mult în bucluc. Am spus:

— Cred că puteau să fie mai eficace cu privire la realizările RDG.

— Nu cred că vorbești serios.

— Îmi iubesc părinții, domnule.

— Chiar dacă amândoi au fost infideli în timpul căsniciei lor… mama dumitale având o lungă relație amoroasă cu…

A răsfoit dosarul până a ajuns la un document. Apoi a citit cu glas tare numele directorului școlii ei.

— Știai de această relație? a întrebat el.

Am clătinat din cap. A luat alt document.

— Acum știu că mă minți — căci unul dintre oamenii noștri din Halle i-a ținut sub observație pe acest domn și pe mama dumitale, pe când aveau un rendez-vous în apropierea școlii. Din motive de securitate, pe care nu le voi divulga, întâlnirea lor a fost fotografiată.

A ridicat o fotografie alb-negru, în care mama și bărbatul respectiv se îmbrățișau pătimaș.

— Și a fotografiat și o adolescentă care se uita la ei de după o mașină parcată.

Acum a ridicat altă fotografie în care eram eu, o adolescentă șocată și întristată de faptul că își vedea mama în brațele unui bărbat străin.

La vederea acestor fotografii am avut un șoc, pentru că mi-am dat seama că *ei chiar știau tot*. Și pentru că Stenhammer tocmai mă făcuse mat în

mod inteligent. Acum putea să mă acuze că nu eram de încredere când era vorba de adevăr.

— După ce tocmai ai negat ceva pentru care avem dovezi, cum să te cred când ai să-mi spui ceva?

Am lăsat capul în jos și ochii mi s-au umplut iar de lacrimi.

— Am vrut doar s-o protejez pe mama, domnule. Sigur înțelegeți.

— De fapt, nu înțeleg. Ești anchetată pentru activități de înaltă trădare a Republicii care te-a crescut și te-a educat și a avut grijă de dumneata mult mai bine decât cei doi părinți criptoburghezi care sunt amândoi nerecunoscători societății omenoase care le-a permis să prospere, și care s-au trădat unul pe celălalt așa cum și-au trădat patria. Ia uite ce fiică au crescut — o persoană cu aceleași tendințe burgheze, care recunoaște că s-a lipit de un scriitor narcisic, autodistructiv, pentru că el avea un apartament mare. Când soțul dumitale era plecat să-și scrie aiureala anti-RDG cunoșteai conținutul abject al *Ring Cycle* al lui — nu așa îi spunea? — și n-ai zis nimic. Un cetățean loial ne-ar fi dat telefon cu privire la scrierile lui mișelești. Dar dumneata n-ai scos o vorbă. L-ai lăsat să-și continue strădaniile nebunești.

— Domnule, omul trăia într-o stare de solipsism avansat. Se izolase de mine și de restul lumii.

— Nu e adevărat. În fiecare zi era într-un bar din Prenzlauer Allee, unde bea cu trei prieteni de-ai lui. Avem aici numele lor.

— Dar dacă ați întreba pe oricare din grupul nostru din Prenzlauer Berg…

— A, da, „grupul vostru”! „Artiștii” din Kollwitzplatz. Un grup de diletanți neconstructivi, neproductivi care trăiește pe spinarea statului și, în particular, se plânge necontenit că viața lui nu e dreaptă. „Grupul” dumitale.

A întins mâna după tabachera de aur și a luat încă o țigară. Mie nu mi-a oferit una.

— Acum, dă-mi voie să te întreb următorul lucru. Ai spus mai înainte că soțul dumitale s-a izolat de lume, bătea câmpii în probleme de politică, dar de fapt nu avea nicio legătură cu forțele care ar distruge bucuroase Republica noastră. Și ai mai spus că declarațiile pe care le-a făcut în fața Berliner Ensemble au fost aiurelile unui nebun. Dar știai că acest „nebun" ne-a informat că e spion american?

— Bine-nțeles că nu știam. Și dată fiind starea lui psihică fragilă, e clar că asta e tot o aiureală de-a lui.

— Nu-mi amintesc să te fi rugat să interpretezi situația.

— Scuzați-mă, am spus, lăsând capul în jos.

— Treaba e că o fi reușit să te păcălească soțul dumitale, însă noi știm că a luat legătura cu un membru al personalului Agenției de Informații a SUA, de la ambasada SUA din Berlin, o agenție care e paravanul CIA. Și au avut două sau trei întâlniri într-un loc presupus secret din apropiere de Friedrichshain.

Șocul pe care îl simțeam acum devenise alarmant. Am ridicat capul, dorind să vorbesc. Stenhammer a acceptat, dând din cap.

— Nu văd ce informații ar fi putut să le dea Jürgen americanilor, din moment ce el nu ieșea mai deloc din Prezlauer Berg și…

— Asta chiar nu contează aici. Realitatea e că soțul dumitale a intrat în contact cu agenții unei puteri străine ostile Republicii Democrate Germane. A fost ținut sub observație și fotografiat când s-a întâlnit cu acești „domni" aici, în acest oraș. De aceea e considerat spion străin, trădător de țară.

A lăsat fraza să zăbovească în aer, apoi a întins mâna după țigară și a tras adânc din ea, timp în care în birou s-a așternut liniștea. În cele din urmă, a spus:

— Dar eu nu cred că informațiile astea sunt ceva nou pentru dumneata. Dimpotrivă, sunt sigur că acum simulezi șocul și groaza fiindcă asta îți permite să acoperi celălalt „adevăr” important al acestei situații… adevăr pe care soțul dumitale l-a recunoscut ieri la interogatoriu.

— Care e acel adevăr, domnule?

— Faptul că și dumneata ești spion american.

M-am cutremurat de groază.

— Asta-i o minciună, domnule! O minciună îngrozitoare!

— Mă acuzi că mint? a spus el cu un glas înșelător de calm.

— Bine-nțeles că nu, domnule. Îl acuz pe soțul meu de minciună.

— E firesc să-l acuzi pe el de asta. Și, dă-mi voie să ghicesc, acum urmează să-mi spui că acest lucru a fost declarat de un om dereglat psihic care e rupt de realitate, numai că noi avem fotografiile care dovedesc că s-a întâlnit cu agenți americani.

— Dar asta nu înseamnă că eu…

—… ai fost în vreun fel implicată într-o astfel de afacere?

— Aveți vreo dovadă că am fost? Fotografii în care apăream întâlnindu-mă cu agenți americani?

— Nu ți-am spus să nu mă întrerupi sau să te porți de parcă ai avea dreptul să pui întrebări? N-ai niciun drept. Și, ca persoană acuzată de trădare de țară…

— Nu știu despre ce vorbiți.

— Acum, întrevederea noastră s-a terminat, a spus el, apăsând un buton de pe telefonul din apropiere.

— Ce s-a întâmplat cu fiul meu? Trebuie să-l văd pe Johannes. Pur și simplu trebuie…

— După cum ți-am mai spus, statul are grijă de fiul dumitale, Johannes. Și va rămâne în grija statului până ne vei dezvălui totul despre înțelegerile dumitale cu americanii.

— Nu am avut nicio „înțelegere” cu americanii! Nici n-am cunoscut vreun american.

— Dar soțul dumitale spune contrariul.

— Soțul meu e smintit.

— Soțul dumitale e spion american. Și dumneata la fel.

— Nu sunt spion american! am țipat.

S-a auzit o bătaie în ușă. Stenhammer a spus: „Intră”. În ușă a apărut aceeași gardiancă dură.

— Am terminat cu deținuta asta, i-a spus el. Dar acum trebuie să fie fotografiată, așa cum se cuvine.

— Vă rog, domnule! am strigat. Vă implor… fiul meu e singura ființă pe care o am pe lumea asta!

Stenhammer i-a făcut un gest femeii să mă ia de acolo.

— Trebuie să-l văd, domnule! Nu pot să trăiesc fără…

— O să mai discutăm despre asta după ce îmi vei fi dat răspunsurile pe care ți le-am cerut. Până atunci…

— Dar n-am făcut nimic rău!

Stenhammer și-a rotit scaunul, întorcându-se cu spatele la mine. Am strigat iar:

— Trebuie să mă credeți!

Dar gardianca mi-a prins mâinile la spate. Plângeam isteric. Când am ajuns pe coridor și ușa camerei de anchetă s-a închis în urma noastră, m-a lovit tare peste față.

— Termină cu văicăreala asta isterică! a spus ea, înfigându-și degetele în brațul meu. Dacă mai aud un scâncet, ai să dai de dracu’!

A continuat să mă țină strâns de braț în timp ce mă ducea pe coridor, oprindu-se doar să tragă de frânghie pentru a anunța celelalte gardience că suntem pe drum. Am urcat niște trepte și am fost introdusă într-o încăpere în care se afla un taburet pus pe o ladă mică de lemn, dincolo de care era o draperie gri. În fața ei, pe un trepied, era un aparat de fotografiat de modă veche. De după draperie a

ieșit un ofițer în uniformă, care mi-a ordonat să mă așez pe taburet. Apoi s-a postat în spatele aparatului de fotografiat și mi-a spus răstit să stau mai dreaptă și să mă uit direct la el. Apoi, cu mâna pe un șnur lung, a acționat declanșarea obturatorului. În acel moment am simțit un ciudat val de căldură lovindu-mă în spate. Senzația de căldură era atât de tulburătoare, încât m-am pomenit foindu-mă pe taburet. Ofițerul mi-a ordonat să stau nemișcată, apoi mi-a spus să mă întorc într-o parte ca să mă fotografieze din profil. Când a acționat declanșarea obturatorului valul de căldură m-a lovit iar, de data asta pe partea corpului care era cu fața la draperie. Acum mi-a ordonat să mă răsucesc cu 180º. A acționat iar declanșarea obturatorului, valul de căldură m-a lovit iar pe partea corpului opusă aparatului de fotografiat.

După zece minute, când am fost dusă în celula mea, am ridicat partea de sus a uniformei și am văzut în zona de mijloc a corpului, pe ambele părți, niște dungi roșii. Lungindu-mi gâtul, am văzut și o roșeață pronunțată întinzându-se în jos pe spatele meu. Ce mi se întâmplase în timpul ședinței fotografice? Dar această îngrijorare a fost înlocuită de o teamă mult mai mare — faptul că Jürgen declarase că am fost complicea lui. Nu-mi dădeam seama dacă asta a fost o răutate din partea lui sau o dovadă în plus că era dereglat psihic. Ce știam era că Stasi avea acum să se folosească de fiul nostru ca de un instrument de negociere și că nu aveam nicio șansă să-l văd dacă nu le dădeam ce voiau. Ce voia Stenhammer era, fără îndoială, numele tuturor presupușilor agenți americani cu care Jürgen spusese că eram înhăitați. Problema era că, din moment ce eu nu luasem niciodată legătura cu vreun agent american, cum puteam să-i dau nume sau informații secrete? În același timp știam și că, chiar dacă aș fi inventat un întreg scenariu despre întâlniri secrete cu agenți ai CIA,

Stasi ar fi verificat cu minuțiozitate tot ce spuneam eu. Și, fără doar și poate, ar fi folosit „trădarea" înfăptuită de mine ca mijloc de a mă ține departe de Johannes. Stenhammer își dădea seama că pricepusem deja acest scenariu, că înțelegeam că nu exista cale de ieșire din asta — că și chiar dacă le dădeam tot ce voiau, ar fi fost o minciună pentru că eu n-am fost niciodată o unealtă a CIA. Sunt convinsă că se lămurise că nu aveam absolut nicio legătură cu spionajul. Dar Jürgen spusese ceva care mă inculpase. După logica Stasi, erai vinovat chiar dacă erai nevinovat. Hotărâseră ca simpla mea conviețuire cu un bărbat instabil psihic, care urinase pe ministrul culturii — și poate a încercat să ia legătura cu americanii —, era un motiv suficient pentru a-mi distruge viața.

Foarte repede mi-am dat seama și că Stenhammer era hotărât să mă „îmblânzească" și să mă facă maleabilă în mâinile lui. De unde am știut asta? Simplu. După prima noastră „întrevedere" am stat încuiată în celulă trei zile la rând, fără nicio legătură cu exteriorul, în afară de o gardiancă; aceasta venea când și când cu o tavă cu mâncare. Da, aveam voie să fac mișcare o oră pe zi, dar asta însemna să fiu dusă afară și încuiată într-un cub de beton de cinci metri pe doi metri. Zidurile acestui cub aveau o înălțime de trei metri și erau acoperite cu sârmă ghimpată. Pe durata acestei ieșiri eram lăsată în plata Domnului. În trecut nu mă omorâsem cu mișcarea. Dar acum am început să alerg de colo-colo ca o nebună, încercând în mod deliberat să-mi secătuiesc forțele — să sprintez cu atâta putere în acest spațiu limitat, încât — așa îmi imaginam în momentele mele de delir — să trec prin ziduri și să scap din locul ăsta. Aceste închipuiri erau doar un aspect al dezastrului psihic pe care îl trăiam. Pe lângă faptul că mă țineau încuiată douăzeci și trei de ore pe zi, îmi refuzau și orice stimul exterior. Fără radio, fără cărți, fără nimic cu care să scrii. Nimic în afară de

gânduri. Am conceput strategii ca să-mi păstrez mintea activă. Revedeam mental filme, cadru cu cadru. Încercam să clasific fiecare cuvânt englezesc pe care îl învățasem până atunci. Dar gândurile îmi erau dominate permanent de fiul meu. N-ai nici cea mai mică idee cum e să fii despărțit de copilul care e centrul universului tău, care e rațiunea ta de a fi. Pentru mine asta a fost cea mai aspră pedeapsă imaginabilă. Când, după trei zile, am fost în sfârșit dusă la al doilea interogatoriu, eram atât de distrusă psihic, atât de agitată din cauza lipsei de somn și a claustrofobiei, atât de disperată să fac orice era nevoie pentru a-mi recâștiga libertatea și a fi iarăși alături de fiul meu, încât m-am așezat și am acceptat o țigară foarte bună de-a colonelului și o cafea excelentă și l-am rugat să pornească casetofonul, deoarece voiam să fac o mărturisire. El mi-a îndeplinit rugămintea și am început să povestesc repede și convingător cum am fost abordată într-o librărie de pe Unter den Linden de un bărbat pe care l-am numit Smith, care mi-a spus că era dispus să-mi dea cincizeci de dolari pe săptămână în valută forte dacă îi strecuram informații despre… Povestea era caraghioasă. De cum am deschis gura mi-am dat seama că suna neverosimil. După cinci minute, Stenhammer a spus încet „ajunge”, și a oprit casetofonul. Apoi, întorcându-se spre mine cu un zâmbet amuzat a spus:

— Îți vrei înapoi fiul, așa-i?

— Mai mult decât orice pe lume.

— Atunci trebuie să-mi spui adevărul.

— Dar știți adevărul, domnule.

— Îl știu?

— Da, cred că îl știți. Iar adevărul e că nu am avut niciodată niciun contact cu vreun american.

— Atunci te întorci în celulă.

— Trebuie să mă credeți! am spus cu glasul încordat.

— Îmi tot spui asta. Nu trebuie deloc să te cred. De fapt, nici nu te cred.

Încă trei zile în celulă, încuiată douăzeci și trei de ore pe zi, fără nimic de citit, fără niciun stimul exterior. Am început să mă gândesc la sinucidere. Citisem undeva că dacă îți făceai un șireang dintr-un cearșaf ud, șireangul nu se rupea. Poate că Stasi avea căi de a-mi citi și gândurile, deoarece în dimineața de după ce m-am gândit prima oară la asta a venit o gardiancă și a luat de pe pat cearșaful subțire. Când după trei zile m-am văzut din nou cu Stenhammer, acesta a zâmbit și mi-a oferit o țigară și o ceașcă de cafea. Era iar în toane bune. Gustul minunat al țigării și al cafelei mi-a ridicat puțin moralul.

— Acum sunt sigur că te întrebi cum poți să scapi de aici, a spus el.

— Întrebarea care mă obsedează este ce face fiul meu.

— Ți-am mai spus — n-ai de ce să-ți faci griji. E îngrijit de o familie excelentă.

— Ce familie?

— Asta-i o informație confidențială. Dar cunosc familia și te asigur că Johannes are parte de toată dragostea și îngrijirea de care are nevoie.

M-a trecut un fior rece. *Dar cunosc familia*. Asta putea să însemne un singur lucru. Fusese plasat unei familii ai carei membri faceau parte din Stasi. Lucru care, la rândul lui, însemna că șansele mele de a-l revedea vreodată erau și mai mici. Iar Stenhammer — continuând să-mi surâdă compătimitor, javra! — știa că această fărâmă de informație, ascunsă într-un astfel de limbaj vag, era ca un cuțit înfipt în inimă. Când am lăsat capul în jos și am început să plâng s-a prefăcut foarte îngrijorat.

— Am spus ce nu trebuia! a întrebat el.

— N-am să-l mai văd niciodată, nu-i așa?

— Eu n-am spus așa ceva.

— Dar e adevărat, nu-i așa? A fost adoptat de o familie Stasi, așa-i?

— Te sfătuiesc să cobori glasul și să nu mai faci astfel de acuzații grave.

— Chiar dacă ați obține ce doriți de la mine — ceea ce e imposibil, deoarece n-am avut niciun contact cu agenți ai Statelor Unite —, tot nu m-ați lăsa să-l văd pe Johannes.

— Acum inventezi.

— Pe dracu'! am țipat. Soțul meu e trădător și ați hotărât, fără nicio dovadă, că și eu sunt. Prin urmare, cum ar lăsa acest sistem „omenos" ca un fiu al acestei republici extraordinar de „democrate" — care își închide cetățenii în baza unor acuzații fabricate și le ia copiii drept pedeapsă — să fie crescut de o femeie care, deși complet nevinovată, e totuși pătată din punct de vedere ideologic prin asocierea ei cu un bărbat care și-a pierdut judecata și…

— Ajunge! s-a răstit Stenhammer.

— Nu suportați să auziți adevărul! am urlat. Cum dracu' puteți să dormiți noaptea, știind că i-ați luat unei mame nevinovate copilul care pentru ea înseamnă mai mult decât…

Stenhammer a stins țigara, a apăsat butonul unei sonerii de pe biroul său și mi-a întrerupt tirada lovindu-mă tare peste față. Chipul lui schimonosit avea o expresie atât de înspăimântătoare, încât mi-am acoperit imediat capul cu mâinile, țipând și plângând și implorându-l să nu mă lovească.

— Acum, gura! a șuierat el.

Am tăcut, încercând să-mi înăbuș țipătul pe care încă îl aveam în gât. Stenhammer, clar tulburat de ceea ce tocmai se întâmplase, se plimba prin birou, iar după felul în care respira se vedea că încerca să se calmeze și să înăbușe furia care pusese stăpânire pe el. După un minut, a luat tabachera, a scos un Marlboro și l-a aprins, trăgând adânc din el înainte de a vorbi iar — numai că, de data asta, glasul lui își recăpătase obișnuita detașare ciudată.

— Tocmai ai depășit orice limită, Frau Dussmann. Și ai dreptate — date fiind evidenta dumitale instabilitate psihică, comportamentul nesincer, imoralitatea dumitale, nici vorbă ca această republică *foarte* democrată și *foarte* omenoasă să permită ca unul dintre copiii ei să fie crescut de o astfel de individă compromisă, coruptă. Așa că, da, n-ai să-l mai vezi pe Johannes. Întrucât nu vrei să-mi spui adevărul despre colaborarea dumitale cu agenți capitaliști, am să ordon să rămâi permanent încuiată — în afară de o oră de mișcare pe zi și dușul săptămânal — până vei fi gata să-mi spui tot ce vreau să știu despre așa-zisul dumitale „cerc boem" din Prenzlauer Berg. Până vei informa o gardiancă de faptul că ești dispusă să-mi dai informațiile pe care le vreau despre acești diversioniști…

— Asta nu o voi face, deoarece niciunul dintre ei nu e diversionist și pentru că nu-mi voi trăda prietenii.

— Atunci vei putrezi aici.

A apăsat butonul de pe birou. În câteva clipe a intrat o gardiancă; aceasta m-a ridicat de pe scaun și mi-a prins mâinile la spate.

— De ce nu mă duceți pur și simplu afară să mă împușcați? am spus printre dinți. Ați scuti republica de-o cheltuială.

— Dar ai scăpa mult prea ușor, a spus el.

Asta a fost ultima dată când l-am văzut pe colonel. Am fost dusă înapoi în celulă. Astfel au început cele mai lungi săptămâni din viața mea, trei la număr. Stenhammer s-a ținut de cuvânt. N-am mai fost dusă în „biroul" lui. Am fost ținută încuiată douăzeci și trei de ore pe zi. Am continuat să fiu lipsită de orice mi-ar fi permis să evadez din mintea mea. Eram supravegheată în mod constant să nu mă sinucid, deoarece lumina ardea zi și noapte în celula mea și tăblița culisantă de pe ușa solidă de oțel era împinsă într-o parte din jumătate în jumătate de oră, iar o gardiancă verifica ce

fac… După câteva zile am căzut într-un fel de catatonie în stare de veghe, în care mi-am pierdut voința de a cugeta sau de a efectua genul de gimnastică cerebrală care mi-ar fi păstrat intacte facultățile mentale. În schimb am alunecat în genul de indispoziție care mă făcea să zac nemișcată ore în șir pe salteaua goală. Abia dacă mâncam. Nu aveam chef de nimic. Când eram dusă în curtea închisorii să fac mișcare, stăteam rezemată de un zid — și gardianul din tura de dimineață (era un tânăr mai puțin dur și crud decât colegele lui) îmi strecura întotdeauna un pachet de țigări f6 și o cutie de chibrituri și mă lăsa să fumez. Dar îmi lipsea dorința să fac mișcare sau măcar să mă plimb de colo-colo prin această cușcă de ciment. Stăteam pur și simplu acolo, fumând cât mai multe țigări, uitându-mă la cer prin sârma ghimpată de deasupra capului, încă spunându-mi că, într-un fel, aveam să fiu iar împreună cu Johannes. Cum mi-aș fi putut lua viața când știam că fiul meu era acolo afară, în lumea de dincolo de aceste ziduri și că, în cele din urmă, un fel de decență și omenie avea să învingă și el avea să-mi fie înapoiat?

Săptămânile treceau. Catatonia mea se adâncea. Ajunsesem în punctul în care trebuia să fiu dată jos cu forța de pe prici și aproape cărată afară. Slăbisem uimitor de mult. Nu-mi păsa. Eram bucuroasă că mă topeam văzând cu ochii, deoarece nimic nu mai conta. Eram condamnată să trăiesc veșnic în acest iad, în această neviață.

Apoi, într-o seară, târziu — sau, cel puțin, eu credeam că e seară, întrucât prin micuța deschizătură care îmi servea de fereastră nu vedeam decât întuneric — ușa celulei s-a deschis și am văzut afară doi bărbați în costume, însoțiți de două gardience.

— Frau Dussmann, a spus unul dintre costume. Acum te vei ridica.

Am clătinat încet din cap și am șoptit un cuvânt: „Nu”. Unul dintre costume le-a făcut semn din cap

gardiencelor și ele s-au apropiat de mine. Dar când au început să tragă de mine cu grosolănie ca să mă dea jos de pe prici, așa cum făceau de obicei, el le-a strigat să fie „blânde”.

Pe urmă m-am pomenit escortată pe coridor către dușuri. Costumele au așteptat afară în timp ce gardiencele m-au ajutat să-mi scot hainele și mi-au înmânat un săpun și un flacon de șampon occidental. Eram atât de slăbită, încât mi-a fost greu chiar și să-mi șamponez părul. Dar am reușit cumva să termin dușul. Apoi gardiencele mi-au adus hainele de stradă pe care le purtasem când fusesem arestată. Erau proaspăt spălate și călcate, dar — din cauză că slăbisem foarte mult — îmi erau acum mult prea mari. Fusta era atât de largă, încât una dintre gardience a dispărut cu cordonul meu și s-a întors după câteva minute cu el având trei găuri noi. În timp ce mă îmbrăcam, un gând nu-mi dădea pace: *Ce se petrece? Vine în inspecție ministrul Justiției și ei vor să arăt relativ normal*? Am întrebat o gardiancă dacă poate să-mi spună ce se petrece. Ea doar a clătinat din cap și mi-a spus — politicos, trebuie să adaug — să mă grăbesc. Apoi am fost dusă pe alte câteva coridoare pustii, iar după ce am urcat câteva trepte, am ajuns într-o mică sală de mese. Mi s-a spus să mă așez la o masă. Auzeam în apropiere zgomot de oale și tigăi. Apoi s-a deschis o ușă și o femeie cu șorț alb de bucătar a ieșit cu o farfurie pe care erau o omletă și puțină pâine neagră. Ouăle aveau gust de ouă adevărate — în RDG, de multe ori trebuia să ne descurcăm cu praf de ouă —, iar pâinea era proaspătă. A adus un ibric cu cafea bună, iar una dintre gardience a pus lângă mine un pachet de f6 și mi-a spus că pot să fumez.

Mâncarea era prima masă solidă pe care o luam după multe săptămâni și, iarăși, întrebarea *ce înseamnă toate astea*? îmi bântuia toate gândurile. După ce am înfulecat omleta și pâinea și mi-am

aprins țigara, ușa s-a deschis și în prag a apărut unul dintre costume.

— E vremea, a spus el.

— Vremea să ce? am întrebat.

— Ai să vezi.

O gardiancă m-a bătut pe umăr, indicându-mi să mă ridic. Cinci minute mai târziu m-am pomenit într-un garaj și băgată în același gen de dubă cu care fusesem adusă aici. M-au băgat în aceeași celulă interioară ca înainte, încuindu-mă înăuntru. Apoi portiera din spate s-a închis și am auzit zumzetul făcut de instalația care deschidea ușa garajului. Duba a dat cu spatele. Am pornit în viteză.

Trebuie să fi mers o oră. Duba s-a oprit. Am auzit alte câteva vehicule oprindu-se. Duba a stat acolo aproape încă o oră. Auzeam afară mai multe glasuri, dar bătea vântul și n-am înțeles o vorbă din ce spuneau. Apoi, brusc, am auzit un zăvor tras și ușa din spate s-a deschis și farurile unei mașini au luminat interiorul dubei. Unul dintre costume a urcat și a străbătut aplecat cei câțiva pași până la celula în care eram ținută. A descuiat lacătul și a rostit două cuvinte: „Am ajuns” și m-a escortat afară.

O rafală de aer rece m-a izbit când am coborât din dubă. Ningea. Mi-am dat seama că eram la mijlocul unui pod. Alături de farurile aprinse ale vehiculului care era cu fața la noi erau mai mulți bărbați și femei îmbrăcați în civil sau în uniformă. Unul dintre costume m-a luat de braț și m-a condus către aceste siluete care așteptau. O femeie a înaintat. Costumul m-a predat efectiv ei. Eram atât de orbită de faruri și de zăpadă, atât de derutată de tot ce mi se întâmpla, încât n-am putut să-mi dau seama cine era, cum arăta. Pașii mei erau șovăielnici. Mă simțeam extraordinar de slăbită. Ea m-a înconjurat imediat cu un braț protector și a spus:

— Petra Dussmann, sunt Marta Jochum de la Bundesnachrichtendienst — Serviciile secrete vest-germane. Bun venit în Bundesrepublik.

— Nu înțeleg, am spus.

— Să plecăm din frig, a spus ea.

M-a condus într-o mașină foarte mare. Lângă portieră stătea un polițist. Când mi-a deschis portiera, m-a atins pe umăr cu mâna înmănușată și a rostit un cuvânt: *Willkommen*.

M-am așezat în spatele acestei mașini uriașe cu Frau Jochum. La volan era alt polițist. Alături de el a urcat un bărbat cu un palton foarte frumos. S-a întors spre noi. Avea în jur de treizeci de ani și era foarte arătos. Mi-a zâmbit.

— Dumnealui este Herr Ullmann. E de la misiunea americană de aici, din Berlinul de Vest.

— E minunat să vă văd aici, Frau Dussmann, a spus el într-o germană fluentă. Urmărim de multe săptămâni cazul dumneavoastră.

— Serios? am spus.

— Știu că toate astea sunt foarte derutante, a spus Frau Jochum. Dar vi se va explica totul mâine, după ce veți fi dormit bine și veți fi luat un mic dejun decent.

— Dar de ce sunt aici? Sunt nimeni.

— Să nu credeți asta despre dumneavoastră, a spus Ullmann. Sunteți exact genul de persoană pe care ne-am străduit s-o scăpăm.

— Dar eu nu sunt disidentă, nu sunt politiciană. N-am făcut în viața mea un lucru politic.

— Știm toate astea, Petra, a spus Frau Jochum.

— Tot așa cum știm ce nemiloși au fost nemernicii ăia cu privire la fiul dumneavoastră, a spus Ullmann. Și iertați-mă că vorbesc urât, dar după ce am urmărit cazul dumneavoastră… faptul că ați fost lipsită în maniera asta de fiul dumneavoastră… e de necrezut.

— Nu numai că am fost împiedicată să-l văd, dar l-au dat altei familii. Iar soțul meu psihopat a informat Stasi că suntem spioni americani.

— Trebuie să stăm de vorbă cu dumneavoastră despre soțul dumneavoastră.

— Dar asta poate să aștepte până mâine-dimineață, a adăugat repede Frau Jochum.

— Ce s-a întâmplat cu Jürgen? am întrebat.

— Sunt multe de discutat, Petra, a spus Frau Jochum. Și întrucât acum e trei dimineața…

— Dacă Jürgen a pățit ceva, vreau să știu acum.

— Ți-am pregătit un loc foarte frumos în care să stai, a spus Frau Jochum. Un apartament extrem de modern care e al dumitale pentru o lună, cât te adaptezi la…

— Spuneți-mi ce s-a întâmplat cu soțul meu, am zis. Vreau să știu acum, vă rog.

Ullmann și Jochum au schimbat o privire neliniștită. Apoi Ullmann a dat grav din cap, în semn de aprobare. În acel moment am înțeles. Frau Jochum m-a luat de mână.

— Soțul dumitale s-a spânzurat în celula sa acum câteva zile, a spus ea.

Vestea nu m-a luat prin surprindere. Dimpotrivă, era ceva absolut de așteptat. Jürgen era, în cel mai bun caz, un om fragil, care n-ar fi suportat grozăviile izolării și lipsei de stimuli dintr-o pușcărie a Stasi. Dar, deși nu am fost copleșită de durere, simțeam o disperare profundă pentru că știam și că, tatăl său fiind mort, iar mama lui expulzată din republică, Johannes avea să intre sub tutela statului și să devină copilul unei familii oarecare în grija căreia era plasat.

— Motivul pentru care am fost expulzată din RDG este moartea lui Jürgen? am întrebat.

— Jürgen nu a lucrat niciodată pentru noi, deși a luat legătura cu mai mulți oameni pe care îi avem pe teren în Berlinul de Est, a spus Ullmann. Ca să vorbesc pe șleau, nu l-am considerat destul de încredere din punct de vedere psihic, pentru a-l folosi drept agent secret. Dar știam că te-a implicat în mod fals…

— De unde știați asta?

— Avem sursele noastre în cadrul Stasi. În esență, Stasi știa că n-ai nicio legătură cu noi. Dar ei se foloseau de dumneata ca să scoată de la Jürgen tot ce voiau. Tot așa cum se foloseau de fiul dumitale ca să te facă să vorbești.

O clipă, m-a străfulgerat un gând nebunesc: era posibil ca Stenhammer să fie cârtița lor în interiorul Stasi? Ne interoga pe mine și pe Jürgen, iar apoi îi dădea raportul, pe o rută clandestină, lui Ullmann? Deși nu-l iubisem niciodată pe Jürgen — nici el pe mine —, faptul că acum era mort… că moartea lui era un mod îngrozitor de a scăpa din coșmarul în care ne aruncase pe toți… oh, Doamne, eram atât de furioasă pe Jürgen că ne distrusese viața și înfiorător de tristă la gândul că nu mai era. Acel bărbat extrem de talentat, furios, inteligent, mult prea complicat, atât de autodistructiv și nefericit… care întâmplător era și tatăl copilului meu. Copilul care îmi fusese luat. Copilul care acum avea alți părinți. Copilul căruia avea să i se spună că ăștia erau părinții lui adevărați și care nu avea să știe niciodată de existența mea. Copilul care acum era pierdut pe vecie pentru mine.

Ochii mei s-au umplut de lacrimi și am lăsat capul în jos. Am simțit mâna lui Frau Jochum strângând-o mai tare pe a mea.

— Îmi închipui cât de grea trebuie să fie vestea asta. De asta voiam să așteptăm până dimineață…

— Pe mine m-ați salvat. Acum vă rog să-l salvați pe fiul meu.

I-am văzut iarăși pe Ullmann și Frau Jochum schimbând o privire neliniștită.

— Despre asta vom discuta mâine, Petra, a spus din nou Frau Jochum.

— Cu alte cuvinte, e imposibil, am spus.

— Vom explora toate căile posibile, a spus Ullmann. Te asigur de asta.

— N-am să-l mai recapăt, nu-i așa? am spus.

Încă o privire neliniștită între Ullmann și Jochum.

— Vom face tot ce ne stă în putere, Petra, a spus Ullmann. Dar aici ne confruntăm cu anumite realități. Cea mai importantă realitate este că oamenii aceia nu joacă după aceleași reguli ca noi.

M-au dus într-un complex aflat în vestul extrem al orașului. Frau Jochum a avut dreptate. Apartamentul în care m-au condus era, în comparație cu ceea ce cunoscusem până acum, cel mai luxos cu putință. Acolo era o femeie căreia i se spunea Frau Ludwig. Avea în jur de patruzeci și cinci de ani și mi-a spus că în săptămânile următoare avea să aibă grijă de mine. Frau Jochum m-a dat în grija ei și a spus că, după un consult medical pe care urma să-l fac a doua zi dimineață, ea și Herr Ullmann aveau să se întoarcă după-amiază ca să aibă o discuție prelungită cu mine.

După plecarea ei, Frau Ludwig mi-a spus că în săptămânile următoare puteam să apelez la ea pentru orice — și că, acum, aveam probabil nevoie de un duș și de un somn bun. În apartament era o cameră de zi cu o canapea, un scaun mare pentru lectură și un televizor — toate foarte moderne, semănând foarte mult cu ce îmi imaginam eu că trebuie să fie un hotel de lux. Era și un dormitor cu un pat masiv, așternut cu cearșafuri minunate și cea mai moale pilotă imaginabilă. M-a întrebat dacă putea să-mi pregătească baia — și am stat aproape o oră în cada adâncă plină cu săruri de baie parfumate. O pijama curată mă aștepta. După ce mi-am pus pijamaua, a insistat să-mi ia niște măsuri cu centimetrul ca să-mi poată comanda niște haine noi, deoarece cele pe care le aveam nu numai că îmi erau prea mari, ci erau și singurele pe care le aveam pe lume. Mi-a urat noapte bună și m-am urcat în patul masiv, dar timp de o oră și ceva n-am putut să adorm. Eram înconjurată de prea mult lux și, în plus, eram încă atât de traumatizată de cele trei săptămâni de izolare și

privare senzorială, încât îmi era greu să fac față unor astfel de situații noi. Apoi mai erau tristețea copleșitoare și sentimentul ciudat de vinovăție pe care îl aveam cu privire la moartea lui Jürgen, cuplate cu groaza crescândă că îl pierdusem pentru totdeauna pe Johannes. Uitându-mă în tavan, încă încercând să-mi dau seama de ce fusesem eliberată în mod atât de neașteptat și gândindu-mă că niciodată nu aveam să scap de dorul pentru fiul meu pierdut… totul era prea derutant, prea dureros.

Dar în cele din urmă am adormit. A doua zi, când m-am trezit, tocmai trecuse de amiază și Frau Ludwig m-a cadorisit cu două perechi de jeanși — Levi's originali —, o fustă de catifea reiată și un palton foarte frumos la două rânduri, stil militar, bleumarin și diverse articole de lenjerie de corp. Țin minte toate astea nu doar pentru că am fost copleșită de calitatea hainelor și de generozitatea binefăcătorilor mei, ci și pentru că, iarăși, nu înțelegeam de ce era revărsată asupra mea toată această bunăvoință.

După micul dejun am fost condusă printr-o curte mare — foarte frumos amenajată — la un centru medical unde un doctor foarte eficient, dar amabil, mi-a făcut tot felul de analize. A spus că dungile roșii acum estompate de pe corpul meu erau, de fapt, arsuri provocate de radiații și că nu eram prima persoană pe care o examina la eliberarea dintr-o închisoare a Stasi care suferise astfel de arsuri.

— Dar de ce m-ar fi expus la radiații?

A ezitat o clipă, apoi a spus:

— Teoria noastră e că folosesc radiațiile ca pe un mijloc de a marca anumiți disidenți, pentru a le putea da de urmă în viitor.

— Sau pentru a-i îmbolnăvi mortal.

— Și asta, a spus medicul. Dar totul depinde de nivelul radiațiilor cu care v-au lovit.

— Dacă mi-au făcut pe corp astfel de arsuri…

— Da, ăsta e un motiv de îngrijorare. Dar efectele de durată asupra sănătății dumitale — dacă, adică, există — vor fi vizibile abia după mulți ani. Și există o mare probabilitate să fii cruțată de boală.

— Tot așa cum există posibilitatea să mă îmbolnăvesc foarte rău din cauza a ceea ce mi-au făcut.

— Da, ăsta e un rezultat potențial. Dar cicatricile fizice — dungile — ar trebui să dispară de tot în câteva săptămâni.

În acea după-amiază am avut o întrevedere cu Herr Ullmann și Frau Jochum. Am aflat că motivul pentru care au vrut să mă scoată din RDG — și felul în care m-au schimbat cu doi spioni RDG care erau închiși în Bundesrepublik de multe luni — era dublu. Fusesem interogată de colonelul Stenhammer, un „domn" interesat foarte mult de această pereche. Mă aleseseră drept un potențial obiect de negociere, întrucât autoritățile din RDG știau că sunt nevinovată și, ca atare, nu aveau nimic de împărțit cu agenți ai „celeilalte tabere".

— Treaba e că trebuie să te chestionăm pe larg cu privire la Stenhammer, a spus Frau Jochum. Asta pentru că a anchetat mulți disidenți, iar dumneata ești primul dintre „subiecții" lui care a reușit să scape. Așa că, în următoarele zile, dacă ești de acord…

— Bine-nțeles, am spus, știind că o să mi se dea ceva în schimb și că singura speranță de a fi iar cu Johannes erau Frau Jochum și Herr Ullmann.

— Trebuie să mai știi ceva, mi-a spus Ullmann. Și despre acest ceva trebuie să-ți punem întrebări. În cercul dumitale din Prenzlauer Berg era un informator al Stasi. Acest informator v-a făcut mult rău dumitale și lui Jürgen, întrucât le raporta toate conversațiile voastre. Ai avut încredere în această persoană pentru că ea era cea mai apropiată confidentă a dumitale…

De îndată ce a rostit cuvântul *ea* m-a trecut un fior rece. Un fior urmat de neîncredere. Sigur nu era *ea*. Sigur *ea* nu mi-ar fi făcut niciodată asta.

— Prietena dumitale, Judit Fleischmann, era de multă vreme informatoare a Stasi. Din ce am putut afla de la sursele noastre din organizația lor, le raporta toate secretele pe care i le încredințai.

M-am simțit de parcă tocmai păşisem în casa goală a unui ascensor și eram în cădere liberă. Frau Jochum a văzut asta și m-a apucat de umăr cu o mână spunând:

— Știu ce trădată trebuie să te simți acum. Dar trebuie să ții minte că, dându-ne mai multe informații despre ce ți-a povestit ea, ne ajuți cu atât mai mult să ți-l redăm pe Johannes. Ne vor fi de folos aceste informații când vom încerca să negociem să-ți fie înapoiat.

— Acum e la o familie Stasi, nu-i așa? am spus.

Am văzut cum Frau Jochum și Herr Ullmann au schimbat o privire stânjenită.

— Avem motive să credem că e așa, a spus Ullmann.

— Aveți numele acelei familii?

— Dacă încerci să-i contactezi cumva, Petra, toate eforturile noastre vor fi aruncate în…

— Vreau doar să știu numele familiei la care e fiul meu.

— Klauss. Stefan și Effi Klauss.

— Unde locuiesc?

— Nu avem adresa exactă, a spus Ullmann.

— Spuneți-mi doar cartierul.

— Friedrichshain.

— Și „prietena” mea Judit a fost răsplătită că și-a trădat atât de „patriotic” cea mai bună prietenă?

Ullmann și Jochum au schimbat iar o privire. Apoi Frau Jochum a spus:

— Legătura noastră din tabăra cealaltă ne-a informat că prietena dumitale a suferit un fel de cădere nervoasă după ce ai fost arestată și Johannes a fost dat în plasament. Sunt sigură că

acum o disprețuiești, dar Stasi știa că avea de câțiva ani o relație extraconjugală cu o femeie și a amenințat-o că, dacă nu colaborează, o dă în vileag soțului ei că e lesbiană. Am aflat că în urma căderii nervoase a fost internată într-un ospiciu.

Mi se învârtea capul. Jürgen, mort. Judit, în unul dintre acele spitale de psihiatrie din care puțini oameni ieșeau nevătămați. Și cunoașterea faptului că cea mai bună prietenă a mea fusese forțată să dea informații despre mine. Dar mai presus de toate, mă înnebunea gândul că Johannes era acum crescut de o familie Stasi. Oare un cuplu Stasi — fără doar și poate fără copii — chiar avea să redea un bebeluș mamei sale naturale când acea femeie a fost expulzată din republica lor „democrată, umanistă”? Niciodată. Am știut imediat asta.

Frau Jochum a văzut că știam și a încercat să mă consoleze spunând:

— S-ar putea să fie un proces lung, Petra, dar ai cuvântul meu că vom muta munții din loc pentru a ți-l înapoia pe Johannes.

— Nu trebuie să „mutați munții din loc”, am șoptit. Doar Zidul.

În următoarele săptămâni am cooperat pe deplin cu ei, răspunzându-le la toate întrebările. Am acceptat oferta lor de a mă ajuta să-mi găsesc un mic apartament și slujba de la Radio Liberty. Când mi-au oferit trei mii de mărci vest-germane să-mi cumpăr mobilă și haine, n-am refuzat. Frau Ludwig mi-a devenit ca o soră mai mare, scoțându-mă în oraș la cumpărături, plimbându-mă prin Berlinul de Vest ca să învăț să mă orientez, asigurându-se că mănânc bine, menținându-mă într-o stare de spirit rezonabilă și, evident, monitorizându-mi dispoziția ca să vadă cât de bine făceam față.

Realitatea a fost că șocul pe care îl simțeam, durerea profundă și chinul s-au transformat în hotărârea mută de a încerca să închei cu bine fiecare zi. Când a venit vremea să-mi găsesc

undeva un mic apartament, Frau Ludwig s-a arătat îngrijorată când am insistat să găsesc ceva în Kreuzberg, foarte aproape de Zid, fiindcă știa de ce alegeam acel cartier.

— E o idee bună să locuiești atât de aproape de casa în care se află Johannes acum? m-a întrebat ea.

— Trebuie să fiu aproape de el.

— Dar știind că nu poți să fii cu el, nu lași rana să rămână deschisă?

— Chiar crezi că se va închide vreodată?

— Vorbind în calitate de mamă… nu, mă îndoiesc că se va închide. Dar vorbind ca o persoană care ține la tine… cu timpul va trebui să te acomodezi în vreun fel cu toate astea.

Asta nu se va întâmpla niciodată.

După un an, rana e la fel de proaspătă și sângerândă. Bine-nțeles că iubirea pe care ți-o port, Thomas — iubirea pe care mi-ai dăruit-o, iubirea pe care o împărtășim —, mi-a schimbat viața. Și am început să cunosc iar fericirea. Dar înainte de tine, singura fericire adevărată din viața mea era Johannes. Indiferent cât de tare mă străduiesc să accept gândul că e pierdut pentru mine, că nu-l voi mai primi niciodată înapoi și trebuie să jelesc pierderea lui de parcă ar fi mort — tot nu pot să găsesc o cale de a accepta această realitate. Ea bântuie totul. Știu că așa va fi mereu. De asta trebuie să spun că, spre binele tău, e mai bine să te detașezi de toate astea, de mine. Pentru că atâta timp cât copilul meu a fost crescut de cealaltă parte a acelei monstruozități de niște străini — niște oameni care l-au primit în dar pe fiul meu drept răsplată pentru munca murdară pe care o fac pentru regim —, o parte din mine va fi mereu atât de afectată, atât de tristă, încât o viață împreună va fi cu neputință. Așa că, Thomas, te rog să te ridici acum și să pleci. Scapă de toate astea. Scapă de mine.

Opt

De îndată ce Petra a terminat de vorbit m-am ridicat și am luat-o în brațe. Dar reacția ei la această îmbrățișare, la această încercare de a o alina a fost derutantă. A fost moale, lipsită de viață, de parcă relatarea acestei povești cumplite o epuizase de tot.

— Când ai venit prima dată aici — în acea primă noapte pe care am petrecut-o împreună — mi-ai cerut să nu-ți dau drumul niciodată. Ți-am promis că nu îți voi da. Și acea promisiune rămâne valabilă, cu atât mai mult după toate cât mi-ai povestit.

— Chiar vorbești serios?

— Știi că da. Tot așa cum știi că aș face orice pentru tine, pentru noi.

— Noi, a spus ea, pronunțând cu grijă pronumele, de parcă ar fi fost străin sau — și mai rău — ar fi fost un cuvânt interzis. Vreau tare mult asta. Dar…

— Nu vreau să accept cuvântul „dar”. Majoritatea oamenilor n-ar fi rezistat la toate prin câte ai trecut tu. Tu ai rezistat. Acum, împreună avem o șansă reală la fericire. O șansă reală la…

— Dar, cum ți-am spus, cum aș putea fi vreodată fericită dacă Johannes e la oamenii ăia?

— Poți să faci alt copil. Cu mine.

— Asta nu-l va aduce pe Johannes peste Zid. Nu va pune capăt niciodată sentimentului de pierdere.

— Adevărat, dar vei fi iarăși mamă.

— Chiar vrei asta, Thomas? Tu, care duci această viață hoinară, care adori să pribegești, să cutreieri lumea. Sigur nu vrei să schimbi scutece sau să fii forțat să stai locului o vreme…

— Vreau asta. Și, da, vreau un copil cu tine.

— Te rog să nu spui asta doar ca să mă faci să mă simt mai bine.

— Spun asta pentru că asta gândesc. Și pentru că voi face tot ce pot și ca să ți-l înapoiez pe Johannes.

— Ești mult prea romantic, Thomas. Ce mi-a spus Herr Ullmann acum un an era corect — n-ai cum să negociezi cu acești oameni.

— Te-au eliberat.

— Pentru că aveau un obiect de negociere — Klaus Mettel, un ofițer cu grad înalt în *Bundesnachrichtendienst*, care s-a dovedit a fi agent al Stasi. Pentru vest-germani era o pradă atât de importantă, încât l-au schimbat cu trei est-germani plus eu. Singurul motiv pentru care au vrut să mă elibereze a fost fiindcă puteau afla tehnicile de interogatoriu ale lui Stenhammer. Acesta îi făcuse să vorbească pe mulți oameni de-ai lor. Iar eu eram în măsură să le relatez pe larg strategiile lui când era vorba de înfrângerea rezistenței victimelor.

— Dar pe tine nu te-a înfrânt.

— Nu i-am spus nimic ce voia să știe. Și totuși m-a înfrânt. Așa cum au înfrânt-o pe Judit.

— Dar ea te-a trădat. Te-a trădat întru totul.

— Acum cinci luni am primit o scrisoare de la ea. O scrisoare adusă clandestin de un văr de-al doilea care predă la Tübingen și a vizitat-o în Est. Conform scrisorii, Judit a stat doar câteva săptămâni în spitalul de psihiatrie — unde i s-a administrat un tratament cu șocuri electrice care, după cum spunea ea în scrisoare, a neutralizat-o psihic. *M-am urât îngrozitor pentru faptul că te-am trădat, că am trădat prietenia noastră, că tratamentul m-a paralizat. Poate că sunt recunoscătoare pentru asta — deoarece groaza de a da informații despre tine săptămână de săptămână era, sincer, prea greu de suportat. Groaza a devenit insuportabilă după ce ai fost*

arestată și Johannes ți-a fost luat. „Căderea mea nervoasă” — asta e versiunea „oficială”, deoarece în Republica Populară toată lumea e prea fericită ca să se gândească măcar să-și ia viața — a fost o tentativă de sinucidere. Am deschis robinetul de gaze de la sobă, am băgat capul înăuntru și mi-am pierdut cunoștința… dar am fost găsită de o vecină. Judit mi-a povestit că a fost șantajată pentru că avea „un secret” de care îi era groază că s-ar putea afla. Și cum era profesoară de artă la un gimnaziu, era sigură că dezvăluirea faptului că era lesbiană ar fi însemnat sfârșitul carierei ei. Mi-a spus că nu încearcă să găsească scuze pentru ce a făcut, nici să-mi ceară iertare — pentru că, după părerea ei, ce a făcut ea este de neiertat. Dar voia să știu că în dimineața arestării mele, s-a dus repede și a căutat prin apartamentul meu, luând mai multe albume de fotografii și niște scrisori înainte ca agenții Stasi să vină și să întoarcă apartamentul cu susul în jos. Dacă le-aș putea lua vreodată de la ea…

— Cu ce erau fotografiile?

— Cu părinții mei, din copilărie, cu prieteni din Prenzlauer Berg. Dar, în majoritate, erau fotografiile pe care i le-am făcut lui Johannes în primul și singurul an petrecut împreună.

— Judit predă din nou?

— Nu. În scrisoare spunea că e în concediu de boală pe perioadă nedeterminată. Din ce am înțeles, își petrece majoritatea timpului acasă, în micul ei apartament, soțul ei părăsind-o pentru altă femeie în timp ce ea era în spital.

— Și dacă ar fi să apar la ușa ei, spunând că am venit după fotografii…?

Petra s-a uitat cu atenție la mine.

— Dar ai putea fi arestat, azvârlit în pușcărie.

— Pentru ce? Pentru că am trecut să iau câteva albume cu poze de familie?

— Ar găsi ei un motiv să te aresteze. E prea periculos, prea riscant.

— Eu nu văd așa lucrurile.

— Chiar ai face asta?

— O fac. Mâine.

— Dar nu e nevoie.

— Ai la tine vreo fotografie a lui Johannes?

— Niciuna. Când m-au arestat, mi-au luat portofelul în care aveam niște poze ale lui. Când m-au expulzat, au păstrat portofelul.

— Până mâine la căderea nopții, vei avea niște fotografii.

— Îmi vine să spun: „Da, te rog să te duci”. Dar dacă ți se întâmplă ceva…

— Crezi că Judit mai e urmărită?

— Dat fiind faptul că eu am plecat din țară, iar viața ei e distrusă, mă îndoiesc.

— Atunci am să mă scol devreme și, la opt, voi trece prin Punctul de control Charlie. Presupun că pot să iau metroul până la ea.

— Iei metroul de la Stadtmitte — asta e prima stație din Berlinul de Est după Punctul de control Charlie — până la Alexanderplatz. Apoi iei un tramvai care merge spre Danziger Strasse. Cobori la Marienburger Strasse, traversezi linia de tramvai și mergi pe jos două străzi până ajungi în Rykestrasse. Apartamentul ei e la numărul treizeci și trei și, pe sonerie, e numele ei, Fleischmann. Am să scriu o scrisoare în care n-am să spun decât că ai venit după fotografiile mele. După ce le iei… ei bine, trebuie să faci cumva să nu fii văzut aducându-le aici.

— Am să iau cu mine o geantă de umăr, destul de mare ca să încapă câteva albume cu fotografii.

— Și dacă deschid geanta aia când ieși…?

— Cel mai rău lucru pe care pot să-l facă e să confișteze fotografiile.

— Ăsta nu e deloc cel mai rău lucru pe care pot să-l facă.

— Sunt american.

— Și, ca toți americanii, te crezi indestructibil.

— Absolut. Și mai știu că, dacă nu mă întorc până la căderea nopții, voi pune pe cineva să se ducă la ambasada mea și cei de acolo vor trimite pușcașii marini.

— Nu trebuie să faci asta.

— Ba da.

Acum am înțeles în sfârșit de ce fiecare mișcare a Petrei era umbrită de groază și durere. Însuși faptul că reușise cumva să supraviețuiască tuturor nenorocirilor care se abătuseră asupra ei mi se părea extraordinar și mă făcea și mai mult să vreau să îndrept lucrurile pentru ea. În acea noapte, în timp ce stăteam strâns îmbrățișați, i-am spus:

— Toate astea se vor rezolva. S-ar putea să dureze luni, poate câțiva ani. Dar îl vei recăpăta pe Johannes.

— Te rog să nu mai vorbești despre asta, a spus ea printre dinți. Știu că ai intenții bune. Știu că vrei să repari totul. Dar toată discuția asta pozitivă, tot *optimismul* ăsta… au un efect contradictoriu asupra mea. Nu fac decât să scoată în relief deznădejdea situației. Iar acum, dacă ți s-ar întâmpla ceva acolo…

— Nu o să mi se întâmple nimic pentru că am să fiu foarte atent.

M-am uitat la ceasul de lângă pat. Tocmai trecuse de zece. L-am pus să sune la șase și jumătate dimineața, spunându-i Petrei că voiam să plec devreme spre Punctul de control Charlie și să încerc să fiu la apartamentul lui Judit înainte de opt și jumătate, în caz că pleca de acasă și se întorcea abia seara.

— Din ce am înțeles din scrisoarea ei, nu iese mai deloc din casă și este practic o pustnică, a spus Petra.

— Fumează?

— În RDG, toți cei trecuți de treisprezece ani fumează — cu excepția atleților pe care îi formează în incubatoarele alea ale lor. Așa că da,

un pachet sau două de Camel îi vor câștiga imediat bunăvoința.

— Și scrisoarea de introducere?

— Până când te trezești tu va fi gata.

— Te iubesc, Petra.

— Te iubesc, Thomas.

După un sărut lung, m-am întors pe o parte și am adormit. După opt ore, când m-am trezit, ceasul suna de zor și în aer se simțea miros de țigară.

— Vrei o cafea? a întrebat Petra.

— Când te-ai sculat? am întrebat.

— Nici nu m-am culcat.

— Dar de ce…?

— De grijă…

— Că fac excursia asta?

A dat din umeri, apoi din cap, apoi iar din umeri și și-a întors capul într-o parte, ochii umplându-i-se brusc de lacrimi. M-am dat jos imediat din pat dar, când am încercat s-o iau în brațe, s-a ridicat și, întinzând mâna după palton, a spus:

— Cred că ar trebui să mă duc acasă la mine pentru o vreme…

— Petra, chiar nu e nevoie să…

— Simt nevoia să fiu singură.

— N-am să pățesc nimic.

— Nu vreau să faci asta. N-am nevoie de fotografii. N-am nevoie de lucruri care să-mi amintească de…

— Ai scris scrisoarea pentru Judit?

A arătat un plic sigilat de pe masă. Pe el scria Judit Fleischmann. Lângă plic era o foaie de hârtie acoperită în întregime cu scrisul îngrijit al Petrei.

— Ți-am scris adresa lui Judit și toate instrucțiunile necesare să ajungi la apartamentul ei. Te aștept diseară aici, cu cina pregătită. Încearcă, te rog, să te întorci până la șase, altfel am să…

— *Voi fi* înapoi până la șase.

— Până atunci, n-am să fiu în stare să gândesc.

După ce m-a sărutat apăsat, și-a luat paltonul și s-a îndreptat spre ușă.

Îmi venea să mă duc după ea, s-o iau în brațe și s-o asigur din nou că totul avea să fie bine. Însă știam că în astfel de momente în care îngrijorarea și durerea umbreau totul, era mai bine să o las în pace. Dacă moartea unui copil este cel mai rău lucru care i se poate întâmpla cuiva, nu mai puțin îngrozitor este să-ți fie luat copilul și dat spre creștere altei familii, mai ales când știi că s-ar putea să nu-l mai vezi niciodată. Eu unul aș fi înnebunit de durere și furie până acum. Nu numai că era o pedeapsă neînchipuit de crudă, ci era și înfiorător de nedreaptă. Credeam că aducând înapoi niște fotografii ale lui Johannes aveam să ușurez cumva chinul Petrei? Mă îndoiam de asta, dar tot trebuia să trec în partea cealaltă să le recuperez. Pentru că, *da*, în acel stil american al meu, voiam să încerc cumva să fac bine; să compensez toate lucrurile cumplite care i se întâmplaseră și deja mintea mea se gândea la scenarii și strategii pentru a o reuni pe Petra cu fiul ei.

Dar în timp ce mă îmbrăcam m-a străfulgerat alt gând. Nu discutasem cu Petra ce trebuia să fac dacă eram prins de autoritățile din RDG — deoarece, poate, încă mai stăteau cu ochii pe Judit și ar fi putut să ducă imediat la interogatoriu pe oricine din Occident care o vizita. Mai exista și posibilitatea ca, dacă eram percheziționat la întoarcerea prin Punctul de control Charlie, să mă văd în situația de a răspunde multor întrebări dificile despre fotografiile din buzunarele mele. (Știam că orice scuză neîntemeiată cum că aș fi adus aceste poze să le arăt prietenilor mei din Berlinul de Est ar fi fost imediat desființată de faptul că se vedea foarte clar că fotografiile nu erau realizate în Statele Unite.)

Dacă, fiind arestat, nu apăream… ei bine, Petra avea să fie extrem de panicată. Chiar dacă suna la

ambasadă, ce realiza?

În timp ce îmi scoteam pașaportul și mă întrebam dacă trebuie să-i las un bilet Petrei, în care să-i spun ce să facă dacă nu eram acasă până la mijlocul serii, am auzit mișcare jos; mai precis, zgomot de oale și tigăi și pe Alastair strigând: „O, drace!” când ceva a căzut pe podea. În clipa aceea m-am gândit că, în ciuda fanfaronadei și a exagerărilor lui, era un om ciudat de bun. O persoană în care puteam să am încredere.

Așa că, luându-mi geanta de umăr, scrisoarea pentru Judit și foaia pe care Petra scrisese adresa ei, m-am dus jos. Alastair era în genunchi, lângă aragaz, măturând într-un făraș resturile unei omlete.

— Al dracului de stângaci, *comme d’habitude*! Aveam mâna mai sigură când mă drogam.

— Asta nu pare să-ți afecteze munca, am zis, dând din cap spre cele trei pânze pe jumătate terminate, înșirate de-a lungul peretelui din spate al atelierului.

Deși semănau cu studiile geometrice în diverse nuanțe de albastru la care lucrase înainte de a fi agresat, nu erau reproducerile lor. Dimpotrivă, aceste picturi noi aveau o fluiditate și o profunzime complexă a coloritului și o perspectivă care marcau despărțirea de munca precedentă. Nuanțele primare de albastru și liniile foarte clare care defineau celelalte lucrări dispăruseră. Alastair m-a văzut studiindu-le.

— Îți plac? a întrebat el.

— Enorm.

— Cafea?

— Da, mulțumesc.

— Tocmai am văzut-o pe Petra plecând. S-a întâmplat ceva între voi?

— Hai să bem cafeaua și să fumăm o țigară.

— Sigur.

În timp ce cafeaua fierbea, am acceptat de la Alastair o țigară Gauloise.

— Te-ai sculat foarte devreme, am spus.

— Am lucrat toată noaptea. De câteva zile lucrez ca nebunul. Ceea ce e și o reacție la o mică schimbare în viața mea.

— Ceva serios?

— Acum iată o întrebare semantică pentru scriitorul american: este ruptura unui aranjament o chestie serioasă?

— Tu și Mehmet?

Alastair a aprobat dând din cap.

— Dar eu credeam că după ultima mică ruptură, lucrurile au reintrat pe un făgaș normal.

— Reintraseră. Dar pe urmă, nevastă-sa a rămas grea — cum se zicea în musicalurile victoriene — și el consideră că, pur și simplu, nu poate să riște să mă mai vadă.

— Când ți-a spus asta?

— Acum două zile.

— Trebuia să fi spus ceva.

— Și să încalc Codul Stoicismului transmis de secole de generații de protestanți rigizi? Știam că o să se întâmple asta într-o zi. Dar nu avea niciun rost să stărui asupra inevitabilității acestui lucru. Chiar și acum câteva săptămâni, când am avut acea mică altercație cu Mehmet și a reapărut aici după câteva zile, am știut că e doar o problemă de timp până să se întâmple inevitabilul. Dacă mă întrebi cum mă simt, fac moarte de om!

— Chiar așa de rău e?

— Nu-ți cunoști niciodată adevăratele sentimente pentru cineva până când acel cineva nu mai face parte din viața ta. Gândește-te la oamenii care trăiesc patruzeci de ani alături de persoana nepotrivită și, în majoritatea timpului, se simt prizonieri. Apoi detestatul soț sau soție moare și ei se simt văduviți.

— Sau la cei care lasă pe cineva să plece și apoi descoperă că au renunțat la iubirea vieții lor.

— Eu nu l-am lăsat pe Mehmet să plece.

— Știu.

— Da, și asta mă supără mai mult decât aș vrea. Dar…

I-am văzut ochii umplându-i-se de lacrimi. Și-a întors fața de la mine și s-a ridicat în picioare, a luat cafeaua de pe foc și și-a șters ochii cu mâneca treningului pătată de vopsea. Apoi, inspirând adânc pentru a se calma, s-a întors spre mine și a spus:

— Și-acum, să lăsăm naibii subiectul ăsta.

Am dat din cap și m-am uitat la ceas. Era șapte și opt minute.

— Te grăbești undeva?

— Pot să-ți încredințez un secret, Alastair? Un mare secret, despre care nu trebuie să vorbești niciodată cu altcineva în afară de mine?

Fără să stea pe gânduri, a spus:

— Desigur.

Din limpezimea privirii lui mi-am dat seama că vorbea serios. Așa că i-am spus că eram pe cale să trec în Berlinul de Est și i-am explicat scopul călătoriei mele. I-am povestit și despre arestarea Petrei, despre înfiorătoarea ei încarcerare, despre sinuciderea soțului ei și de felul în care fiul ei a fost „adoptat” de o familie Stasi. Alastair m-a ascultat în tăcere. Când am terminat, a întins mâna după țigări, și-a aprins una și a rămas câteva clipe cu ochii ațintiți în zare.

— Niciodată nu știi cu adevărat ce grozăvii poartă în suflet alți oamenii, nu-i așa? O vedeam pe Petra tristă și mă gândeam că poate tristețea ei are legătură cu o poveste de dragoste nefericită din trecut sau cu regretele pe care mulți emigranți le au după ce au ajuns în Vest. Dar coșmarul ăsta pe care a fost silită să-l trăiască… e cumplit. Fii fără teamă, n-am să suflu nimănui o vorbă despre asta, darămite Petrei. Dar îți mulțumesc că ai avut încredere în mine să-mi povestești toate astea.

— N-am nicio relație la Ambasada SUA — și cu niciun chip nu vreau să fie sunat cineva de la Radio Liberty, deoarece asta ar putea pune în

pericol postul Petrei. Dar dacă nu sunt acasă până diseară la opt cel târziu…

— Am să fac în așa fel ca Petra să nu se neliniștească. Și am să am grijă ca ofițerul de serviciu de la Consulatul SUA să fie pus la curent. Dar încearcă să te întorci întreg cu fotografiile.

După o jumătate de oră, ieșeam din stația de metrou Kochstrasse, treceam pe lângă indicatorul „Părăsiți sectorul american” și mă îndreptam spre bariere. Când am ajuns la poartă, o santinelă s-a uitat la mine. Am dat din cap, indicând că voiam să trec dincolo. Mi-a făcut semn să trec. Bariera era ridicată. Am trecut. Ofițerul Volkspolizei din gheretă mi-a luat pașaportul și mi-a pus întrebările obișnuite: „Scopul vizitei?” (turism). „Aveți ceva de declarat?” (am clătinat din cap.) „Știți că această viză e de o zi și că până la ora 23:59 trebuie să treceți înapoi prin acest punct de control și numai prin acesta?” (Da, știu.) Apoi mi-a cerut taxa de intrare obligatorie de 30 de mărci vest-germane. Le aveam pregătite în buzunar. După ce i le-am dat, a împins spre mine 30 de mărci est-germane. Apoi mi-a pus o ultimă întrebare.

— Aduceți bunuri pe care aveți de gând să le lăsați în RDG?

De fapt, aveam în geanta de umăr cinci pachete de Camel cu filtru, șase batoane de ciocolată Ritter și niște cafea, dar m-am hotărât să risc și am spus „nu”. Santinela m-a studiat, decis să nu insiste. Mi-a făcut semn să trec.

Am ajuns la următoarea barieră. Mi s-a verificat iar pașaportul, bariera a fost ridicată și am pornit pe Friedrichstrasse, aproape pustie spre stația de metrou Stadtmitte. Era o zi senină, însorită, aproape caldă. Lumina neiertătoare m-a făcut să clipesc mărunt în timp ce mă uitam la acest bulevard deprimant, tot fără oameni, mașini, semne de viață. Stația de metrou era chiar în față. Am coborât scările înguste și m-am pomenit într-o lume subterană cu lumini supărătoare și duhoare

puternică de dezinfectant. Am cumpărat un bilet. Apoi am așteptat trenul spre Alexanderplatz, alături de alți doi tineri, un băiat și o fată. Aveau puțin peste douăzeci de ani, erau amândoi în jachete de nailon — a lui gri, a ei o nuanță ciudată de maro — și se țineau stingheri de mână, zâmbind ocazional când privirile li se întâlneau, dar părând șovăielnici și cam timizi. Oare tocmai petrecuseră prima lor noapte împreună? Erau prinși în mrejele iubirii, dar încă nu știau cum s-o arate? El avea părul lung și cam slinos și o mustăcioară puțin mai vizibilă decât puful de piersică. Ea avea un chip drăguț, dar avea deja coapse cam groase. În cele cinci minute cât am așteptat metroul, au schimbat o mulțime de priviri timide și afectuoase, dar niciun cuvânt. Proaspăt îndrăgostiți, fără doar și poate, în iadul dezinfectat al metroului est-german.

Chiar când ne pregăteam să urcăm în metroul care sosea, m-am uitat în dreapta și am văzut pe peron un bărbat într-un costum albastru cu un luciu ca de serj. Era pe jumătate ascuns de un stâlp și citea ediția din acea dimineață a *Neues Deutschland*. Purta o pălărie turtită și ochelari negri puțin cam mari. Când a văzut că l-am zărit, s-a dat ușor înapoi, dispărând cu totul după stâlp. M-am întrebat imediat dacă mă urmărise de la punctul de control de la graniță. Când metroul a intrat uruind în stație, m-am dus mai încolo pe peron și m-am urcat în al doilea vagon din spate.

Metroul nu a făcut decât zece minute până în Alexanderplatz, iar domnul Undercover[2] (cum îl socoteam acum) nu a apărut în vagonul în care stăteam eu. Când am ajuns, am țâșnit pe scări și am ieșit la umbra acelui turn de televiziune impunător și foarte amenințător care domina această piață virană. M-am uitat la ceas. Trebuia să mă grăbesc. Așa că m-am dus în stația de tramvai de lângă marea stație de metrou și am avut noroc: un tramvai către Danziger Strasse tocmai pleca. M-am suit în el și i-am văzut pe ceilalți pasageri

uitându-se circumspecți la mine. Oare se vedea chiar atât de clar că veneam din Vest? M-a cam deconcertat și faptul că l-am văzut în capătul îndepărtat al vagonului pe bărbatul cu ochelari de soare. Eram urmărit? Sau era doar o coincidență ciudată și era și el un bărbat ca oricare altul, doar că purta pălărie turtită și ochelari de soare ca în anii 1950?

Am avut răspunsul când am coborât din tramvai — conform instrucțiunilor date de Petra în bilet — la Marienburger Strasse. Domnul Undercover m-a urmat. Atunci am făcut ceva extrem de stupid. Am rupt-o la fugă. Dar în loc să traversez linia de tramvai spre stânga, am luat-o drept pe o stradă pe care era o biserică dărăpănată. Am trecut ca săgeata pe lângă indicatorul cu numele străzii „Heinrich-Roller Strasse" și, când mi-am aruncat privirea în urmă, am văzut că domnul Undercover era pe urmele mele. Dar era cam voinic și probabil nu alerga atât cât alergasem eu în ultima vreme, așa că l-am pierdut în câteva clipe, intrând pe o alee și ascunzându-mă după o mașină parcată. După trei minute a trecut în fugă pe lângă mașină, roșu ca sfecla la față, mormăind „*Scheisse*", uitându-se peste tot, vizibil panicat. Am mai așteptat un minut, apoi am ieșit de pe alee și l-am văzut acum la capătul străzii, uitându-se înnebunit în stânga și în dreapta, apoi țâșnind în dreapta. De îndată ce am fost sigur că nu o ia brusc înapoi, am traversat în fugă drumul, am luat-o pe o stradă laterală, apoi am alergat înapoi spre șinele de tramvai. Din fericire, nu era niciun polițist prin preajmă. Iar puținii trecători s-au uitat la mine doar ușor uimiți. Poate credeau că fug după un tramvai.

Când am ajuns la șinele de tramvai — care tăiau bulevardul numit Prenzlauer Alee — m-am oprit din alergat, mai ales că aici era poliție. Uitându-mă în stânga și în dreapta — mai ales în spate —, n-am văzut nici urmă de Undercover. M-am întrebat dacă intrase într-o cabină telefonică sau un

magazin, să dea un telefon superiorilor lui pentru a le spune să instituie urmărirea unui occidental cu geacă de camuflaj verde-închis, acum aflat în vecinătatea stației de tramvai Marktplatz. Cu inima bătând nebunește, mi-am scos geaca și am îndesat-o în geanta de umăr. Apoi am traversat repede linia de tramvai, dar nu cu o viteză care ar fi atras atenția asupra mea. Cu capul în jos, mi-am continuat drumul până am găsit Rykestrasse, o stradă cu blocuri impunătoare din secolul al nouăsprezecelea, toate având tencuiala exterioară căzută pe alocuri, dar sugerând încă o anumită soliditate burgheză. La capătul străzii era un turn care semăna cu forturile Martello, înnegrit de cărbune și alți poluanți, cu zidăria ciobită, roasă, ca o relicvă în ruină dintr-un basm al fraților Grimm. Am scos biletul Petrei. Judit locuia pe Rykestrasse la numărul 33, o clădire cu un portic semigotic dărăpănat, în care era o ușă de fier. Am împins-o și s-a deschis — nu exista un sistem de securitate —, iar în biletul Petrei scria că Judit locuia la parter, chiar în stânga casei scărilor. Scările erau într-o stare foarte proastă, cu așchii mari sărite din structura de piatră cândva solidă. Două tuburi de neon, inegal suspendate de un luminator cu geamul crăpat, scăldau holul într-o ciudată lumină portocalie. Iar mirosul de untură arsă și varză fiartă prea mult se amesteca grețos cu același miros de dezinfectant toxic pe care îl simțisem în stația de metrou. Și ușa apartamentului lui Judit era de fier, dar arăta de parcă fusese în mod repetat atacată cu un ciocan sau alt obiect zdravăn. Auzeam un radio înăuntru; un glas amestecat cu mulți paraziți. Am bătut de mai multe ori la ușă. Niciun răspuns. Am bătut iar, de data asta mai tare. Radioul a tăcut brusc și ușa s-a întredeschis. Am văzut doi ochi și un glas aspru a întrebat:

— *Ja*?

— Ești Judit Fleischmann?

— Cine ești dumneata? a întrebat ea acuzator și cam cu teamă.

— Sunt un prieten de-al Petrei Dussmann.

— Nu cunosc nicio Petra Dussmann.

— Am o scrisoare de la ea pentru tine.

— Nu te cred.

— Mă numesc Thomas Nesbitt — și locuiesc cu Petra în Kreuzberg.

Am spus asta cu glas coborât, doar pentru eventualitatea în care existau vecini curioși sau dispozitive de ascultare.

— Nu-i o minciună? a întrebat ea cu glas tremurând.

Am scos scrisoarea din buzunar și i-am arătat-o.

— Ți-a scris asta.

O mână mică și tremurătoare s-a repezit și mi-a smuls scrisoarea. Ușa s-a închis brusc. Am așteptat afară, blestemându-mă că o lăsasem să-mi smulgă scrisoarea, fără să mă primească în casă. Dar după o clipă ușa s-a deschis și m-am pomenit uitându-mă la o femeie mărunțică — nu putea să aibă mai mult de un metru cincizeci înălțime — cu părul tuns scurt, deja încărunțit, și o față care, deși posibil atrăgătoare cândva, era foarte ridată. Între degetele cu unghii roase din carne avea o țigară. Era îmbrăcată cu un halat de baie înflorat, ponosit. Era slabă, aproape atrofiată. Sub ochi avea cearcăne mari care îi dădeau înfățișarea de om care suferă permanent de insomnie. Mi-am dat seama că eram descumpănit de înfățișarea ei, așa că am coborât ochii în timp ce ea a șoptit:

— Intră, hai. Dacă te vede cineva aici…

Am intrat. A închis repede ușa după mine. Mă aflam într-o cameră de aproximativ cincisprezece metri pătrați. Avea un tavan înalt — și ăsta era singurul lucru pozitiv la ea. Era sordidă. Linoleum spălăcit pe podea, un stor pătat care acoperea pe jumătate fereastra unsuroasă. Într-un colț, un pat dublu, nefăcut, cu o pătură arsă în multe locuri cu țigara. Un reșou, un frigider mic, o chiuvetă plină

cu vase murdare, sticle goale de șnaps și scrumiere pline ochi, un teanc mic de cărți lângă o masă mică de jucat cărți, cu picioare pliante, care servea drept birou, și haine aruncate peste tot. Dimensiunea redusă a locuinței nu m-a deranjat — locuisem în multe apartamente micuțe. Nici mobilierul sărac, deoarece doar puținii privilegiați de pe această parte a Zidului aveau acces la bunuri casnice decente. Nu, ceea ce era cu adevărat tulburător la această locuință era faptul că aparținea unei persoane care alesese să trăiască jalnic. M-am întrebat dacă acest sentiment de autoflagelare apăruse oare când a fost silită să ciripească despre Petra și se intensificase radical după ce Johannes a fost luat.

A deschis radioul, dându-l tare. Glasul crainicului urla acum.

— Fac asta ca să nu fim auziți, a spus ea, cu glasul aspru și răgușit de la prea multe țigări. Dacă, adică, se mai deranjează cineva să asculte ce vorbesc. De când a plecat soțul meu sunt singură cuc, așa că, dacă ne ascultă, nu aude decât radioul. Cum ai spus că te cheamă?

I-am spus din nou.

— Ia loc aici, a zis ea, arătând un scaun pliant. Vrei ceai? Cafea nu am, fiindcă aici cafeaua nu e bună.

— Am eu cafea, am spus, deschizând geanta de umăr și scoțând două pungi de cafea râșnită.

— Ai adus asta pentru mine? a spus Judit, cu ochii mari.

— Și alte câteva lucruri, am zis. Petra mi-a spus că îți plac țigările tari, dar cu filtru. Așa că…

Am scos cele cinci pachete de Camel cu filtru. Judit a clătinat din cap.

— De ce ai făcut asta? a întrebat ea.

— Pentru că m-am gândit că ar fi frumos să-ți aduc câteva lucruri. Sper că îți place ciocolata.

Am pus acum cele șase batoane de ciocolată Ritter — două cu mentă, două cu marțipan, una cu

iaurt și una cu alune — pe masă, lângă țigări și cafea.

— Ia-le înapoi. Nu le merit.

— Nu le iau înapoi.

— Ți-a spus Petra?

— Da, mi-a povestit tot.

— *Tot*?

— Absolut.

— Și totuși mi-ai adus toate astea?

— Te iartă.

A lăsat ochii în jos pentru că au podidit-o lacrimile.

— Cum poate să mă ierte?

— Ce scrie în scrisoare?

A luat o pereche de ochelari prăpădiți cu ramă de sârmă, lipiți într-un colț cu bandă electrică izolatoare, de culoare neagră. Punându-i pe nas, a deschis scrisoarea. Din ce am văzut era scurtă, cam de o jumătate de pagină. Judit își mișca buzele în timp ce citea. Când a terminat, a lăsat capul în jos și a început să plângă încet. M-am ridicat și am găsit un filtru de cafea prăpădit pe un raft de lângă chiuvetă. L-am deschis și am găsit înăuntru resturi de zaț de cafea întărit. Am scos filtrul de tablă și l-am ținut sub robinet până când apa fierbinte a înlăturat zațul vechi. A durat cam cinci minute. Apoi am spălat vasul filtrului, l-am reasamblat și am măsurat cu grijă trei linguri de cafea. Cât timp am făcut toate astea, Judit a stat la masă, pierdută în gânduri. Când am pus filtrul pe rețou, gazda mea și-a revenit brusc din reverie și a spus:

— Trebuia să fac eu toate astea.

— Da, dar eu eram lângă chiuvetă și…

— Ești mult prea politicos. Pot să iau o țigară din alea?

— Sunt ale tale, așa că nu trebuie să-mi ceri.

— Mă simt… stânjenită de toate astea.

— Nu te simți…

— Petra spune foarte puține în scrisoare — doar că ar vrea să-ți dau niște fotografii de-ale ei și de-

ale lui Johannes. Mai spune că a auzit că am stat în spital și speră că acum sunt într-un loc mai bun. Și încheie cu o frază: „În ciuda a tot ce s-a întâmplat, tot te consider prietena mea”.

A lăsat capul în jos, căci ochii i s-au umplut iar de lacrimi.

— Problema e că eu nu pot să mă iert.

— Poate faptul că Petra te iartă…

— I-au luat fiul. Și nu va trece niciodată peste asta…

— Poate, cu timpul, o să fie mai ușor.

— Ești tânăr. Și, înțeleg, n-ai copii. Ca atare, deși poate îți imaginezi cum trebuie să fie să pierzi un copil — sau, în cazul Petrei, să-ți fie luat —, tot nu poți să-ți imaginezi adevărata suferință pe care o provoacă asta.

— Ai pierdut vreun copil?

— Nu mi-am dorit niciodată copii. Fiindcă știam că ei mi-ar fi adus doar durere. Precum durerea pe care o trăiește Petra acum. Durerea pricinuită de mine.

— Nu din cauza ta a fost arestată.

— Te rog să nu mai fii drăguț cu o străină.

— Și să încerc în schimb să fiu odios?

Asta i-a smuls un zâmbet slab.

— Cu ce te ocupi, Thomas?

I-am spus.

— Așadar, Petra și-a găsit alt scriitor, a spus ea cu ironie.

— Se pare că da.

— Nu că aș încerca măcar să te compar cu Jürgen.

— Asta e bine de știut.

— Este, crede-mă. Pentru că omul ăla… a fost, cândva, genial, formidabil. *Ein Wunderkind*. Dar pe urmă a avut câteva eșecuri și s-a ales praful de el. Și a început să facă lucruri nebunești, irațională. Acela a fost momentul în care m-au racolat cei de la Stasi. Pentru că cineva i-a informat că sunt cea mai bună prietenă a Petrei. Și aveau niște

informații despre mine. Ți-a povestit Petra despre asta?

Am dat din cap, observând că Judit spunea toate astea într-un mod mecanic, de parcă și le repetase de multe ori, ca un mod de a-și liniști conștiința că alții, forțe mai mari, o compromiseseră.

— Da, am zis, mi-a spus despre informațiile pe care le aveau despre tine.

— Așa că acum îmi cunoști micul secret murdar.

— Nu consider deloc că e murdar.

— Soțul meu a considerat. A aflat de la vecini și a plecat. Femeia cu care aveam o relație… a pus punct când cei de la Stasi au avizat-o și i-au spus că știu totul despre „relația" noastră. Și ea avea un soț. Dar el fie nu a aflat niciodată, fie a ales să nu reacționeze, deoarece înțeleg că sunt tot împreună. În vreme ce eu…

Cafeaua era gata. Când m-am ridicat să o aduc, Judit a insistat să „facă pe gazda". A adus două cești de porțelan, bătrâioare, dar încă frumoase, cu model floral. A scos și o zaharniță și o cafetieră mică, toate cu același model. Era ciudat de înduioșător să vezi aceste obiecte rafinate în mijlocul acestei sărăcii. Judit trebuie să fi observat că mă uitam cu luare aminte la ele, căci a spus:

— Au fost ale bunicii mele. Porțelan de Dresda. Cel mai bun, dacă nu cumva ești din Franța și crezi că lumea porțelanului fin se sfârșește la Limoges. Bunica a murit în 1960, la vârsta de optzeci de ani. A supraviețuit distrugerii orașului ei natal. A refuzat să plece din RDG în 1960, când încă se mai putea. S-a adaptat la austeritatea vieții de aici. Chiar și către sfârșit a rămas tot mândra *Hausfrau* care lustruia de două ori pe săptămână puțina argintărie care îi rămăsese, și chiar a reușit să salveze un set complet de veselă de porțelan de Dresda din casa familiei, distrusă de bombele aliaților care i-au ucis ambii părinți, o soră nemăritată și doi din cei trei copii ai ei care stăteau la bunicii lor în noaptea când orașul a fost făcut

una cu pământul. Bunica a fost o femeie foarte demnă.

— Cum o chema?

— Lotte. Dar acum mă ții la povești, când avem de băut cafeaua asta excelentă.

— S-ar putea să nu fie așa de bună.

A umplut o ceașcă, a dus-o la nas și a inspirat aroma, cu un oftat adânc, melancolic.

— E tare bună!

A desfăcut cu grijă un pachet de Camel cu filtru, a împins în afară două, cu un bobârnac, și mi-a oferit una. Am acceptat-o, i-am oferit un foc și am aprins-o și pe a mea. Judit a tras un fum lung, slobozindu-l apoi cu un geamăt de plăcere. Apoi a luat prima gură de cafea și a zâmbit.

— Îți mulțumesc, a spus ea încet. Nimeni n-a mai fost atât de drăguț cu mine de când…

A lăsat iar fraza neterminată.

— Vorbește-mi despre viața Petrei în Berlinul de Vest.

Mi-am zis imediat: Pericol! *Poate că, în ciuda poveștii triste despre viața ei ruinată, încă mai crede că ar putea obține câteva privilegii dacă le furnizează celor de la Stasi informații care ajung în posesia ei*. Sau poate doar eram eu mult prea prudent.

— Petra se descurcă bine. Suntem foarte fericiți împreună.

— Lucrează?

— Da, lucrează.

— Ce lucrează?

— Traduceri.

— A, asta e de înțeles. Întotdeauna a fost foarte bună la limbi străine. Dincolo lucrează pentru o organizație guvernamentală?

— De ce te interesează asta? am întrebat, tonul meu dându-i de înțeles că nu-mi plăcea genul ăsta de întrebări. A sesizat iritarea din glasul meu și a spus repede:

— Voiam doar să știu dacă are o slujbă care îi place.

— Are o slujbă care îi place.

— Bine.

A urmat o pauză inconfortabilă. Judit a întrerupt-o.

— Crezi că am vrut să te trag de limbă ca să obțin informații, nu-i așa?

— Deloc.

— Nu mai am nicio legătură cu oamenii ăia. *Niciuna*.

— Chiar nu e treaba mea.

— Ai fost urmărit până aici?

— Am fost. Dar am reușit să mă descotorosesc de tipul ăla pe Prenzlauer Allee.

— Cum ai reușit?

— Am fugit.

— Asta nu a atras atenția?

— Până acum, nu.

— Probabil că acum scotocesc zona în căutarea ta.

— Mi-a trecut și mie prin cap gândul ăsta.

— Crezi că am să-i sun în clipa în care vei pleca de aici, a spus ea, cu glas dintr-odată obosit.

— Sincer, acum nu știu ce să cred.

— Îți jur că n-am să fac asta!

— Bine, te cred, am mințit.

— De fapt, am să-ți arăt o ieșire de serviciu din clădire care o să te scoată într-o alee și apoi pe o stradă dosnică. De acolo trebuie să mergi puțin pe jos, dar în zece minute vei ajunge la stația de metrou de la Schönhauser Allee. Iei metroul înapoi până în Alexanderplatz, pe urmă schimbi linia către Stadmitte și treci granița.

— Cred că vor intra la bănuieli dacă trec dincolo la doar câteva ore de la venirea aici.

— N-o să le pese.

— De unde știi?

Deși tonul meu era răstit, întrebarea era de bun-simț. De unde naiba putea să știe ce întrebări se

puneau la Punctul de control Charlie?

— Bine-nțeles că asta e doar speculație din partea mea, a spus ea.

— Desigur.

— Țigara asta… e ca nectarul. Și cafeaua. Petra e norocoasă. Un american norocos.

— De unde ai știut că sunt american?

— Am ghicit pur și simplu.

— Înțeleg.

— Mă rog, germana ta… are un accent american.

Am dat-o pe engleză, întrebând:

— Acum vorbesc ca un american?

Judit s-a încordat, având privirea omului prins cu minciuna.

— Eu nu vorbesc engleza, a spus ea, întorcându-și fața de la mine. Nu vorbesc decât germana și n-am ieșit niciodată din RDG. Iartă-mă. Te rog…

— Când am să plec de aici…?

— Nu se va întâmpla nimic. Cum am spus mai înainte, acum nu le mai sunt de folos.

„*Le” este cineva vreodată total inutil?* m-am întrebat.

Așa se întâmpla atunci când pescuiai în apele tulburi ale unei societăți foarte supravegheate, care funcționa pe principiile fricii și paranoei. Niciodată nu știai pe cine să crezi, *ce* să crezi. Aici, ambiguitatea, îndoiala și neîncrederea erau Sfânta Treime. Văzând-o pe Judit tot mai agitată, fiindcă simțea că am dibuit-o, mi-am zis că e vremea să plec.

— Fotografiile alea de care spunea Petra în scrisoare…

— Sigur, sigur, a spus ea, ridicându-se cu țigara tot în gură. Le țin într-o ascunzătoare specială, așa că, dacă nu te superi, închide ochii o clipă…

— De ce să fac asta? am întrebat, cu o mânie controlată. Adică, cui am să-i spun *eu* despre ascunzătoarea ta?

Am văzut-o încordându-se toată. M-am simțit îngrozitor că mă răstisem la ea, dar nici n-am putut să nu mă gândesc că femeia asta o turnase ani întregi pe Petra, deși concomitent îi era cea mai bună prietenă. Totuși, a trebuit să-mi aduc aminte că însăși Petra spusese că Judit a fost supusă unei solicitări psihice înfiorătoare și să-mi amintesc mie însumi și că nu puteam să fac considerații de ordin moral despre un sistem în care, din fericire, nu trebuia să trăiesc.

— Ai dreptate, ai dreptate, am spus. N-am niciun drept să-ți văd ascunzătoarea. Așa că am să mă întorc cu spatele, am să închid ochii și am să-i deschid când îmi spui tu.

Am făcut exact așa. După treizeci de secunde, ea a spus:

— Acum poți să-i deschizi.

Când m-am întors iar spre ea, am văzut că plângea.

— Îți mulțumesc pentru asta, a spus ea.

— Scuză-mă dacă mai înainte am fost cam tăios.

— Te rog mult să nu-ți ceri scuze. Eu sunt cea care trebuie să-și ceară scuze… pentru tot.

Am văzut că avea într-o mână un album de fotografii — un album mic gen clasor cu inele, cu coperți gri de vinilin.

— Poftim, a spus ea, întinzându-mi-l. Am reușit să conving o cunoștință comună să-i trimită Petrei o scrisoare după ce ea a trecut dincolo, în care îi spuneam că i-am salvat albumele cu fotografii înainte ca Stasi să-i sigileze apartamentul. Le-am adunat pe toate într-un singur album. Aș vrea să fi putut să-i iau mai multe lucruri, dar am avut foarte puțin timp și ei au sosit la șase, la șapte minute după ce am fost eu acolo. Sper să-i aducă puțină alinare după…

S-a întrerupt din nou, clătinând din cap, îngânând ceva în surdină. Am deschis albumul. Erau acolo instantanee în care Petra îl ținea la

piept pe Johannes pe un pat de spital, evident chiar după nașterea lui. Erau și fotografii în care el dormea într-un pătuț, altele în care Petra îl alăpta sau îl plimba cu căruciorul pe stradă, fotografii înfățișând-o pe Petra cu el la un loc de joacă — poate chiar cel de care dădusem întâmplător în Kollwitzplatz, la prima mea excursie aici, cu câteva luni în urmă —, fotografii cu Petra și el în mijlocul unui pat dublu, cu Johannes stând în picioare și părând uimit că tocmai reușise să facă asta.

Sigur că era un bebeluș drăgălaș. Care bebeluș nu este? Dar ce m-a mirat pe mine la această colecție de aproximativ douăzeci de fotografii a fost faptul că niciuna nu îl înfățișa pe Johannes cu tatăl lui sau pe Petra cu soțul ei. Probabil că Judit mi-a ghicit gândurile, căci a spus:

— Am scos toate fotografiile cu Jürgen, deoarece sunt sigură că Petra n-ar vrea să le vadă.

— Mă rog, poate ar trebui s-o lăsăm pe Petra să decidă asta. Ce-ar fi să mi le dai și pe acelea și…

— Nu pot să ți le dau. Le-am dat foc. Le-am ars pe toate.

— De ce?

— Fiindcă din cauza nebuniei lui Jürgen s-a produs catastrofa asta.

— Totuși, ar fi trebuit s-o lași pe Petra să hotărască dacă le vrea.

— Jürgen a fost ca un cancer care ne-a infectat pe toți. Și ce știi tu despre viața noastră de aici?

Striga — și acest lucru a surprins-o și pe ea, pentru că s-a rușinat.

— I-auzi la mine ce spun, tâmpita de mine! Îmi aduci lucruri minunate. O iubești pe prietena mea. Îmi spui că prietena mea mă iartă. Iar eu, *eu* cum mă port? Ca o cretină jalnică, inutilă, ca…

— Ajunge! am spus printre dinți. Mulțumesc pentru fotografii. Am să-i spun Petrei…

— Spune-i că mă detest pentru ce am făcut. Am încercat să-i transmit asta în scrisoarea pe care i-

am trimis-o acum câteva luni. Dar totul era cifrat, nu direct și sincer. Spune-i că îi mulțumesc că mă iartă și că nu merit asta.

— Bine, am să-i spun tot. Acum, te rog să-mi spui cum ies de aici în aleea dosnică.

Mi-a dat instrucțiuni foarte amănunțite, spunându-mi exact cum să mă descurc prin labirintul de străzi laterale din apropiere și să ajung, fără a fi detectat, la stația de metrou Schönhauser Allee.

— Mulțumesc, am spus, punând albumul în geanta de umăr și ridicându-mă.

— Sper că poți să mă ierți, a spus ea.

— Pentru ce să te iert?

A lăsat capul în jos, ca un infractor căruia tocmai i se comunicase pedeapsa.

— Pentru tot, a mai spus.

După câteva clipe am plecat. Am așteptat ca Judit să închidă ușa în urma mea, apoi am luat albumul din geantă și am scos din el toate fotografiile, le-am pus într-un plic pe care îl adusesem cu mine, mi-am tras cămașa din pantaloni, le-am îndesat în pantaloni la spate, apoi am tras cămașa peste jeanși, acoperindu-le. După aceea am aruncat albumul gol într-o pubelă și am ezitat o clipă, întrebându-mă dacă să urmez ruta secretă a lui Judit până la metrou sau pur și simplu să mă întorc în Prenzlauer Allee pe drumul obișnuit, direct. Pe de o parte mă gândeam că, dacă plecam acum, era posibil ca, atunci când ajungeam la stația de metrou, cei de la Stasi să fie deja acolo, așteptându-mă — asta în cazul în care Judit le dăduse deja telefon. Pe când, dacă mergeam pe jos până în Alexanderplatz, luând-o pe străzi laterale ca să evit stația de tramvai de la Marienburger Strasse, care poate acum era supravegheată, tot era posibil ca tipul ăla să mă aștepte la Punctul de control Charlie. Dar aș fi putut să resping acuzațiile lor cum că azi-dimineață am fost în

Prenzlauer Berg. Adică, firește, dacă afară nu mă aștepta chiar acum o mașină de poliție.

Am verificat dacă fotografiile sunt ascunse bine. Apoi mi-am calmat nervii rulând o țigară, gândindu-mă că putea să fie ultima mea țigară pentru o vreme, dacă cei de la Stasi mă așteptau afară. Dar când am ieșit în stradă, nu era nimeni. M-am uitat în ambele sensuri. În afară de câteva mașini parcate și un Trabant gol, strada era pustie. Am luat-o pe Rykestrasse către turnul ruinat, apoi am cotit într-un drum lateral și m-am furișat pe o stradă care mergea paralel cu Prenzlauer Allee. Mă tot așteptam ca o mașină cu geamuri negre să oprească lângă mine și niște bărbați în costume să sară din ea și, luându-mă pe sus, să mă înghesuie pe bancheta din spate. Dar până în Alexanderplatz nu m-a urmărit nimic (sau, cel puțin, n-am văzut eu). M-am uitat la ceas. Tocmai trecuse de unsprezece dimineața. Îmi venea să sar în metrou și să mă întorc la Stadtmitte, de unde să parcurg pe jos suta de metri până la Punctul de control Charlie și să trec dincolo. Dar mi-am zis că aș fi dat naștere prea multor întrebări cu privire la motivul pentru care alesesem să trec granița în RDG doar pentru trei ore. Așa că am ocolit Alexanderplatz și am mers mai departe spre sud, pierzând două ore în Das Alte Museum din apropiere de Berliner Dom, uitându-mă la o colecție profund demoralizantă de artă realistă socialistă pe teme precum *Greva muncitorilor împotriva oligarhiei prusace* și *Copiii din Republica Democrată cântă cântece de pace împotriva asupritorilor capitaliști*. Muzeul avea și o întreagă secție cu lucrări fotografice din țările socialiste înfrățite, în care am căscat gura la niște țărani fericiți care adunau recolta de grâu din Bulgaria și la echipa de baseball a Cubei care ajuta la strângerea recoltei de trestie de zahăr la o gospodărie agricolă colectivă de la est de Havana.

Propaganda întotdeauna aruncă o lumină spectrală, sinistră — senzația că nu doar încearcă să le țină predici celor supuși, ci și că îmbracă în veșminte țipătoare realități cumplite. După două ore petrecute în mijlocul acestei pseudoarte totalitariste eram stupefiat și mi-am zis: *Dă-l dracului de risc! Trec acum dincolo*.

Așa că m-am furișat în toaletă, am îndesat mai adânc fotografiile în jeanși, ca să fie complet ascunse. Apoi am ieșit în soarele de început de după-amiază. Douăzeci de minute mai târziu mă apropiam pe jos de Punctul de control Charlie, după ce mersesem pe Unter den Linden și coteam la stânga în Friedrichstrasse.

De cum am sosit la primul punct de control am văzut o siluetă stând în picioare lângă santinele. Era într-un costum de serj albastru, purta ochelari de soare și pălărie turtită. Fir-ar a naibii de treabă! Domnul Undercover. Era evident că, după ce mă pierduse în Prenzlauer Berg, se întorsese aici și primise probabil ordin să se posteze la acest punct de control, prin care eram obligat să trec, și să stea până mă întorceam. După expresia surprinsă și mulțumită de pe fața lui era limpede că se simțea ușurat că nu-l făcusem să ardă gazul până la 11:59 p.m., ultima oră la care puteam să mă întorc în Berlinul de Vest, fără să depășesc timpul la care îmi expira viza și să intru în tot felul de necazuri.

Ceea ce tocmai eram pe cale să fac.

Domnul Undercover s-a dus la santinelă și i-a șoptit ceva la ureche. Am văzut santinela punând mâna stângă pe tocul revolverului de la curea. Deși îngrozit, mi-am dat seama că n-am de ales decât să mă supun întrebărilor lor și să sper că voi fi lăsat să parcurg cei treizeci de metri care despărțeau lumea lor de a mea.

Bariera a fost ridicată. Am pășit spre domnul Undercover și santinelă. De cum am trecut linia vopsită pe pământ, santinela m-a apucat de brațul drept.

— O să veniți cu mine, a spus el.

Am fost condus într-o baracă din materiale prefabricate. După ce santinela m-a băgat înăuntru, au intrat domnul Undercover și un bărbat mai în vârstă, în uniformă, ale cărui buzunare de la piept erau împodobite de mai multe medalii. În acest spațiu micuț nu erau scaune, doar o masă lungă, în fața căreia mi s-a ordonat să stau.

— Actele, a spus ofițerul.

I le-am dat. Ofițerul le-a studiat, apoi s-a întors spre domnul Undercover și a întrebat:

— Acesta e omul care a fugit de tine?

— El e, a spus domnul Undercover.

— Ești sigur?

— Absolut.

Ofițerul s-a uitat lung la actele mele și a spus:

— Așadar, Herr Nesbitt, acest domn spune că ai luat-o la fugă când ai coborât din tramvai la Marienburger Strasse din Prenzlauer Berg.

— Așa e. Am luat-o la fugă.

— De ce ai luat-o la fugă?

Am inspirat adânc, să mă liniștesc și să-mi înăbuș groaza.

— Am fugit pentru că alerg în fiecare dimineață. Iar azi-dimineață m-am gândit că ar fi interesant să alerg aici.

Ofițerul s-a uitat la mine ca la un nebun. Ceea ce, probabil, și eram.

— Povestea asta e caraghioasă. Domnul acesta spune că te-ai purtat suspect în tramvai.

— Și domnul acesta ce face? am întrebat, pe un ton provocator și nervos totodată.

— Noi punem aici întrebări.

— Mă mir că sunt cercetat pentru faptul că m-am hotărât să alerg în Prenzlauer Berg.

— Nu ești îmbrăcat pentru alergare.

— Am pantofi pentru sport, am spus, arătând încălțările Nike din picioarele mele.

— Locuiești în Berlinul de Vest?

— Da.

— Și cu ce te ocupi acolo?

I-am spus că scriu cărți.

— Ce fel de cărți?

I-am spus despre unica mea carte.

— Așadar, ești în Berlinul de Vest ca să te documentezi?

— Nu, scriu un roman.

— Despre ce?

— Despre prima fată care mi-a frânt inima.

Mi-a aruncat iar o privire nimicitoare.

— Ce te-a adus azi aici?

— Am vrut să văd expoziția de la Das Alte Museum.

— Și de ce ai vrut s-o vezi?

— Fiindcă mă interesa.

— Dar de ce te interesa?

— Fiindcă mă interesează genul ăsta de lucrări de artă.

— Chiar dacă n-au nicio legătură cu romanul de dragoste pe care îl scrii.

— Cine spune că romanul meu e de dragoste?

— Dacă voiai să te duci la Das Alte Museum, de ce te-ai dus mai întâi în Prenzlauer Berg?

— După cum sunt sigur că arată registrele voastre, am mai fost aici acum patru luni. În acea zi am descoperit Prenzlauer Berg și mi-a plăcut foarte mult.

— Eu cred că ai fost acolo la cineva.

— N-am fost.

— Minți.

— Aveți vreo dovadă că mint?

Deoarece nu mă văzuseră intrând în apartamentul lui Judit, eram sigur că eram „curat” în problema asta, dacă nu cumva ea îi sunase. Dar dacă i-ar fi sunat, ar fi intrat și ea în bucluc, deoarece îmi dăduse fotografiile pe care le aveam acum la spate.

— Pur și simplu, știu că minți, a spus ofițerul.

Am dat din umeri, străduindu-mă să par imperturbabil, deși eram foarte agitat.

— Aș vrea să văd ce ai în geanta de umăr.

I-am întins-o. A scos fiecare obiect: o agendă neagră, un exemplar din *New Yorker*, punga cu tutun și foițe de țigară, diverse pixuri și creioane, o ediție broșată a cărții *Omul nostru din Havana*, de Graham Greene, pe care o citeam prima dată și un baton, pe jumătate mâncat, de ciocolată Ritter cu marțipan. Ofițerul a examinat atent fiecare articol. Apoi mi-a cerut să-mi golesc buzunarele. Am făcut ce mi s-a ordonat, punând pe masă cheile, banii și portofelul.

— Acum scoate-ți geaca și dă-mi-o mie. Și vreau și ceasul.

În timp ce făceam asta, l-am văzut pe domnul Undercover măsurându-mă din cap până-n picioare. Din fericire, cămașa acoperea partea din spate a jeanșilor. Dar dacă mă puneau să-mi scot și cămașa, sigur umflătura de la spate s-ar fi văzut.

Ofițerul a cercetat toate buzunarele gecii mele și a examinat și ceasul negru, Omega, din anii 1950, pe care îl moștenisem cu mulți ani în urmă de la bunicul meu. Acum am început să transpir. Bravada mea verbală față de ofițer masca teama profundă că aș fi putut fi reținut mai multe zile; în cel mai bun caz, pentru bănuială de spionaj, contrabandă, orice.

— Așteaptă aici, te rog, a spus ofițerul.

Adunând toate efectele mele personale, mi le-a îndesat în geanta de umăr și a ieșit cu domnul Undercover, încuind ușa barăcii. M-am pomenit întrebându-mă: *Ce urmează*?

Am fost lăsat singur în baraca aia mai mult de două ore. Sau, cel puțin, așa am apreciat eu, deoarece dispăruseră și cu ceasul meu. Cum nu aveam cu ce să-mi omor timpul, m-am așezat pe podea și m-am cufundat în gânduri. M-am gândit că nici Petra, în săptămânile în care fusese ținută în acea închisoare a Stasi, nu avusese cu ce să-și ocupe mintea. Judecând după puținele ore în care am fost lăsat singur, era o formă de tortură

neinvazivă fizic, totuși foarte eficientă — mai ales când la ea se adăuga, ca în cazul meu, nevoia disperată de a urina și teama crescândă de un scenariu de coșmar care se ticluia acum pentru mine.

Dar apoi, din senin, ușa s-a deschis și a intrat ofițerul. Singur. Avea cu el geanta mea. A aruncat-o pe masă și a spus:

— Ridică-te.

După ce m-am ridicat în picioare, a arătat geanta și a spus:

— Uite lucrurile dumitale. Te rog să verifici dacă sunt toate.

Am verificat, confirmând că nu lipsea nimic.

— Acum pune-ți geaca și strângeți lucrurile.

Am făcut iar ce mi s-a cerut. După ce am terminat, mi-a înmânat pașaportul.

— Ești liber să pleci.

Erau atâtea întrebări pe care voiam să le pun! De ce hotărâseră că nu mai reprezint un risc? Au primit vreun pont de la Judit? De ce nu mi-au făcut percheziție corporală dacă se temeau că scot din țară ceva compromițător? Dar eram lăsat să plec. Ca atare, întrebările astea erau acum irelevante.

L-am urmat pe ofițer afară. El m-a predat unui subaltern care m-a dus până la barieră și a făcut semn să fie ridicată. M-a bătut pe umăr și a arătat în față. În timp ce mă îndreptam spre stația de metrou Kochstrasse, bariera a coborât în urma mea. Odată ajuns în stația subterană de metrou, am scos din jeanși fotografiile îndoite și o mare parte din drumul de întoarcere în Kreuzberg am încercat să le îndrept.

De îndată ce m-am apropiat de ușa clădirii în care locuiam și am scos cheile, am auzit pași coborând scările în fugă și ușa s-a deschis larg și Petra s-a aruncat în brațele mele.

— De-o oră stau la fereastră, îngrijorată, disperată!

— Am venit devreme.

— Ai fost la ea?

Am băgat mâna în geacă și i-am dat plicul cu fotografii.

— Le-am adus aici, ascunse la spate, așa că s-au cam îndoit.

Petra s-a repezit înăuntru, s-a așezat pe trepte și s-a uitat înnebunită prin teancul de poze, înăbușindu-și hohotele de plâns în timp ce se uita la cele cu Johannes. Când hohotele de plâns n-au mai putut fi înăbușite, m-am așezat lângă ea și am luat-o în brațe.

— Nu trebuia să te fac să te duci acolo, a spus ea. Nu trebuia să vreau atât de mult să văd…

Dar nu a putut să termine fraza și și-a îngropat fața în umărul meu, plângând. Când s-a liniștit, am dus-o sus. Odată ajunși în apartamentul nostru, m-a sărutat cu atâta pasiune, cu atâta dorință, încât ne-am dus direct în dormitor.

După aceea m-a lovit oboseala, așa că am moțăit aproape o oră. Când m-am trezit, Petra stătea în pat lângă mine fumând o țigară. Avea în mână fotografiile și se uita cu mult dor la o poză în care Johannes era extaziat de un balon.

— Salut! a spus ea, aplecându-se să mă sărute.

— Ești bine? am întrebat.

— Un pic mai bine, da. E tare greu.

— Sunt sigur.

— Dar ce ai făcut tu… ca să am fotografiile astea cu Johannes… dovada tangibilă a amintirilor din mintea mea… înseamnă foarte mult.

— Bine.

Mi-a oferit o țigară și am acceptat-o.

— Și ce făcea Judit?

— E o poveste lungă. De fapt, ziua în sine e o poveste lungă.

— Spune-mi-o.

Cât timp am povestit, Petra n-a spus nimic. Când am ajuns la capătul poveștii — eliberarea mea de către ofițerul grănicer după mai multe ore de încarcerare — în sfârșit a vorbit.

— Îmi pare nespus de rău.

— Să nu-ți pară. Cunoșteam riscurile pe care le implica trecerea dincolo. Mă bucur că m-am întors și am adus și fotografiile. Cât despre rolul lui Judit în toată povestea asta, crezi că i-a sunat pe cei de la Stasi de îndată ce am ieșit pe ușa ei?

Fața i s-a înăsprit.

— Bine-nțeles că asta a făcut. Și, firește, tot restul vieții o să nege că a făcut-o. Pentru că asta fac informatorii Stasi. Trăiesc în minciună și pretind că „nu au de ales", că nu ei dețin controlul. În vreme ce adevărul e că dau informații. Odată prins în cercul ăsta vicios, nu mai ieși din el întreg la minte. Te distruge. Total.

2 Undercover (engl.) — sub acoperire. (*N.t.*)

Nouă

Petra ținea patru poze cu Johannes într-un mic album foto pe care îl căra cu ea peste tot. Două le ținea în portofel. Alte două le ținea ascunse într-o mapă de scris, legată în piele, în care ținea mereu un teanc de foi liniate pe care scria prima ciornă a traducerilor ei. În puținele dăți când am fost în apartamentul ei — pe care îl considera deprimant și înghesuit și de aceea prefera spațiul și aerisirea apartamentului meu — am mai văzut câteva fotografii pe un avizier care atârna deasupra mesei pe care o folosea drept birou. După excursia mea dincolo de Zid, nu a mai vorbit niciodată despre Johannes sau Judit, sau alte detalii ale vieții pe care a dus-o înainte acolo. Intuiam că, după ce îmi spusese despre intrarea ei la închisoare și pierderea lui Johannes, nu voia să mai discute cu mine subiectele astea. Și părea să se străduiască din răsputeri să-mi ascundă suferința enormă pricinuită de tot ce se întâmplase.

Bine-nțeles că în dimineața de după întoarcerea mea din Berlinul de Est — și după plecarea Petrei la lucru — am băut o cafea cu Alastair. În seara precedentă băgasem capul în atelierul lui ca să-i spun că m-am întors viu. Acum l-am pus la curent cu aventurile mele de la graniță. N-am vorbit mult despre Judit, nici nu i-am spus că o turnase pe Petra la Stasi. Dar l-am rugat să nu-i spună Petrei că știe despre călătoria mea în numele ei.

— După cum am mai spus, eu nu trădez niciodată încrederea cuiva, a zis el. Mai ales că mie însumi mi-a fost trădată încrederea — și e îngrozitor. Dar, pentru biata Petra, probabil că fotografiile sunt o slabă consolare.

Totuși, după o săptămână, în timp ce luam prânzul la Café Istanbul, a spus:

— Petra pare destul de fericită. M-am întâlnit cu ea întâmplător ieri, pe stradă. Era toată un zâmbet, de parcă nu mai avea nicio supărare pe lume.

Alastair avea dreptate. Cu Petra se produsese o schimbare — era senină, nu mai avea acele momente de tristețe în care părea să se închidă în ea și era tot mai optimistă cu privire la viitor. Când am primit cecul cu 2 000 de mărci pe eseul scris pentru Radio Liberty și i-am propus să mergem cinci zile la Paris, ea a zis: „Te anunț diseară". În seara aceea, când a venit acasă, mi-a spus că șeful ei i-a dat liber toată săptămâna următoare.

— Mâine mă voi duce la agenția de turism. Vrei să mergem cu avionul sau cu trenul?

— Trenul trece prin RDG. Deși nu oprește acolo și acum am pașaport vest-german, n-aș putea să suport gândul că mă aflu pe teritoriul lor.

— Fii fără grijă, vom merge cu avionul, am spus.

Am rezervat două locuri la un zbor Air France până la Paris și șapte nopți la un hotel ieftin de o jumătate de stea de pe rue Gay Lussac, din al cincilea arondisment.

— Trebuie să-ți spun ceva, a zis Petra când ne-am îmbarcat pe aeroportul Tegel și s-a uitat la avion cu ochii mari de uimire. N-am mai călătorit niciodată cu avionul.

În cea mai mare parte a zborului m-a ținut strâns de mână, uitându-se la câmpiile verzi ale țării din care fusese exilată, în timp ce zburam la înălțimea impusă — 3 000 de metri — deasupra RDG. Am știut că părăsisem spațiul aerian al acestei țări când avionul s-a înclinat brusc, urcând la altitudinea de croazieră. În următoarea oră am avut un zbor lin înainte de a ateriza la Paris.

— E o nebunie să te gândești că până și aici sus în nori există granițe, a spus Petra.

— Ne place tare mult să trasăm linii de demarcație, am zis. Asta a fost întotdeauna una dintre marile preocupări ale omului — să-și marcheze teritoriul, spunându-le celorlalți: „Ăsta e teritoriul meu și voi nu aveți voie să-l încălcați”.

— Sau, mai rău, nu-l puteți părăsi. Sau, dacă o faceți, pierdeți totul.

Și-a aprins o țigară și a adăugat:

— Tocmai acum mi-am găsit să vorbesc despre lucrurile astea triste, când merg la Paris! Nu vreau să mă mai gândesc la trecut.

Și, cât am stat la Paris, n-a mai vorbit despre asta. Au fost șase zile amețitoare de amor. Micul hotel de o jumătate de stea de pe rue Gay Lussac avea un mic pat dublu cu o saltea foarte moale. Când făceam dragoste, patul scârțâia îngrozitor. Camera avea un tapet cu flori, care se cojea, un covor cu multe arsuri de țigară și o masă de lemn pentru scris, cu o pată lungă, stacojie pe mijloc. Într-un colț al camerei era un duș, care consta dintr-o mică platformă ascunsă de o perdea de duș, verde, iar în capătul unui hol slab luminat era o mică toaletă comună.

Ne plăcea tare mult acest hotel amărât, mai ales pentru că, nici nu se închidea bine ușa acelei *petite chambre sans prétention*[3], că ne și îmbrățișam pătimaș. Camerele sărăcăcioase de hotel — mai ales cele de la Paris — par să aibă ceva anume care intensifică dorința.

Și-apoi era Parisul însuși. La două zile după sosirea noastră, Petra s-a întors spre mine și a spus:

— Hai să ne mutăm aici… mâine.

Eram într-o cafenea de pe Carrefour de l’Odéon din arondismentul șase după ce tocmai ieșiserăm de la filmul *The Big Sleep*, care rula la Cinéma Action Christine, aflat în apropiere. Era o zi perfectă de început de vară. Beam un pahar de vin roșu, bunicel și ieftin (pentru arondismentul șase), fumam la comun, ne țineam de mână și ne uitam la parada trecătorilor. Lumina care se împuțina scălda

strada într-o nuanță de coniac franțuzesc și totul era perfect. Așa că atunci când Petra a propus să ne mutăm imediat am plusat.

— Sunt întru totul de acord. Dar ce-ar fi să ne și căsătorim?

Această propunere a luat-o prin surprindere și i-au trebuit câteva minute să se dumirească. Apoi a spus în șoaptă:

— Mi-ar plăcea. Mi-ar plăcea mai mult ca orice. Doar că… ești sigur, Thomas? Bine-nțeles că vreau să accept pe loc.

— Atunci acceptă.

— Doar că mă tem…

— De ce te temi?

— Mă tem… să nu te dezamăgesc.

— Și eu aș putea să te dezamăgesc pe tine, am spus.

— Ba nu, tu n-ai putea. Sau, cel puțin, nu ca mine.

— Dar cum?

S-a ridicat brusc și a spus:

— Lasă-mă o clipă.

A dispărut în cafenea, îndreptându-se spre toalete. În timp ce o așteptam să se întoarcă, mă frământam că forțasem nota, că, ținând seama de toate prin câte trecuse, propunerea asta venea mult prea repede.

Dar, după câteva minute, când s-a întors la masă, era toată un zâmbet.

— Am fost pur și simplu… copleșită, cred că ăsta-i cuvântul. Ideea că mă vrei de soție…

— Mai mult decât orice pe lume.

— Și eu te vreau de soț mai mult decât orice pe lume.

— Atunci ce ne împiedică?

— Nimic, cred. Dar…

— Suntem nemaipomeniți împreună. Vrei să trăim la Paris, putem să trăim la Paris. Vrei să trăim la New York, putem să trăim la New York — și, ca soție a mea, vei primi imediat dreptul de

reședință. Vrei un copil, facem un copil. După cum ți-am mai spus, vreau un copil cu tine. Pentru că…

— Tabloul pe care îl zugrăvești tu este extrem de seducător, Thomas.

— Dar se bazează pe realitate.

— Știu, știu.

N-a mai spus nimic foarte mult timp.

— Bine, atunci, a șoptit ea, în cele din urmă.

— Bine, atunci. Cred că treaba asta cere șampanie.

— Iar nemțoaica redegistă din mine se teme că s-ar putea să facem o gaură în buget.

— N-o să facem. Și chiar dacă am face…

— Ai dreptate, ai dreptate.

Așa că am comandat o sticlă de șampanie. Când chelnerul a adus-o și i-am spus cu exuberanță: „Tocmai ne-am logodit!”, el a dat ușor din cap, cu înțelepciune, și a rostit un singur cuvânt de felicitare:

— *Chapeau*.

Am închinat în cinstea noastră și am băut sticla de șampanie. Undeva între al doilea și al treilea pahar am spus că ar trebui să ne gândim la o călătorie în State cândva, curând.

— Tatăl tău o să mă placă? a întrebat ea.

— N-am nicio îndoială în privința asta… deși, când îi voi spune că ne-am logodit, inițial o să zică ceva drăguț de genul: „Ai renunțat atât de tânăr la libertate!”

— Oare n-ar avea dreptate?

— Deloc. Și am spus asta doar ca să subliniez faptul că tata e un tip cam morocănos. Dar după ce te va cunoaște, mă va invidia.

— Să știi că, atunci când am spus că vreau să ne mutăm la Paris sau New York mâine, am vorbit serios. Și cu toate că știu că „mâine” înseamnă de fapt peste câteva luni… te rog, Thomas, scoate-mă din Berlin.

— Cu plăcere, am spus.

O mare parte din acea seară — când ne-am mutat într-o braserie ca să luăm cina — am vorbit în mod serios despre viitorul nostru. Petra știa de garsoniera mea din Manhattan, iar eu am spus că, dacă ne mutam la New York, puteam ușor să stăm în ea câteva luni până găseam ceva mai mare.

— Cu circa șapte sute de dolari pe lună, am putea să găsim un apartament cu trei camere în apropiere de Columbia University.

— Ne-am putea permite?

— Ar trebui să mai fac rost de o recenzie de carte sau de un articol de revistă pe lună.

— Dar, să zicem, dacă eu nu găsesc de lucru?

— Ai să găsești tu un post de profesoară sau traducătoare. Sunt sigur că ai să reușești să obții un post la catedra de limbă germană a unei școli particulare, poate chiar ceva la Columbia.

— Dar n-am studii superioare.

— Dar ai fost mulți ani traducătoare profesionistă.

— Asta nu înseamnă că știu să predau.

— De ce nu?

— Chiar ești un optimist incurabil.

— E un optimism pentru noi.

— Nu vreau să depind de tine la New York.

— Dar dacă, să zicem, peste cinci ani, când o să ai un post cu normă întreagă la un colegiu, iar eu n-am să pot să-mi public o carte…

— Asta nu se va întâmpla niciodată.

— În minunata lume a scrisului se întâmplă tot timpul. Două sau trei cărți într-o carieră — vânzări proaste, cronici indiferente — și, dintr-odată, nimeni nu vrea să te mai cunoască.

— Dar nu e cazul tău.

— De unde știi atât de sigur?

— Fiindcă ți-am citit cartea și toate eseurile tale pe care le-am tradus.

— *Chiar ești o optimistă incurabilă*.

— Au!

— Înțelegi ideea?

— Ăsta e vechiul efect al îndoctrinării din RDG. Trebuie să fii optimist cu privire la viitorul comunismului revoluționar. Dar când e vorba de tine…

— Ai să înveți să fii mai îngăduitoare cu tine însăți.

— Numai după ce voi scăpa în sfârșit de Berlin. Acolo, fiind așa de aproape de Johannes, mă gândesc în permanență la el. Acum îmi dau seama că e zadarnic. L-am pierdut pentru totdeauna.

— Cred că e un lucru foarte curajos să admiți asta, am spus, deși știam că i se frângea inima recunoscând acest adevăr.

— Nu există nicio speranță.

Am tăcut amândoi.

— Paris, a spus ea în cele din urmă. Cândva părea la fel de departe ca Luna. Iar acum…

După trei zile — când am luat autobuzul de Orly și ne-am urcat în avionul care ne ducea la Berlin — Petra m-a ținut foarte strâns de mână.

— Ești bine? am întrebat-o.

— Nu vreau să mă întorc.

— Dar o să fie numai pentru câteva săptămâni.

— Știu, știu. Doar că…

— Ca să ne grăbim plecarea, de îndată ce ajungem acasă am să îmi programez o audiență la Consulatul SUA ca să aflu ce trebuie să facem ca să primești cartea verde.

— Cât crezi că o să dureze?

— Habar n-am, pentru că n-am mai avut logodnice străine.

— Să vedem dacă pot s-o rezolve cât mai repede.

— Înainte să te răzgândești, vrei să spui?

— N-am să mă răzgândesc.

— Nici eu. Așa că n-ai de ce să-ți faci griji.

— Sper să ai dreptate.

În acea după-amiază, întorși la Berlin, l-am găsit pe Alastair stând singur în atelier și uitându-se la cele trei pânze la care lucra de niște săptămâni

bune. Intensitatea culorilor, nervozitatea figurilor geometrice, întunecimea vizibilă în ele, efectul de triptic care te invita să compari nuanțele de azuriu care învăluiau privitorul și te făcea să meditezi la infinitul atât de propriu culorii albastre… toate astea arătau clar că erau terminate și extraordinare.

— Gata? am întrebat.

— Cât se poate de gata, a spus Alastair.

— Fantastic!

— Ăsta-i un punct de vedere. Dar poate că eu am un acces de depresie post-partum.

— Sunt geniale, Alastair!

— Iar hienele de critici de artă din Londra or să le eticheteze drept imitații ale nenorocitului de Yves Klein… nu că ar fi mare lucru de capul nenorocitului de Yves Klein și albastrul lui amărât. Scuză-mă, Petra, dar așa sunt eu când trec linia de sosire.

— Thomas are dreptate. Sunt minunate.

— Păi, ținând cont că au fost făcute după renunțarea la droguri cu tot ce a însemnat asta…

— Oamenii vor vedea ce uimitoare sunt, a spus Petra.

— Nu oamenii care dictează gustul.

— Ne-am logodit la Paris, am spus brusc.

Alastair a părut sincer uimit de felul în care am aruncat informația asta.

— Mai spune o dată, a zis el.

— Ne căsătorim.

— Așa că acum ai spus-o de două ori. Dar *mademoiselle* e ciudat de tăcută pe tema asta.

— Asta pentru că *mademoiselle* nu e atât de sociabilă ca *monsieur*, a spus ea, zâmbind.

— „Sociabil” fiind sinonim cu „american”, a adăugat Alastair.

— Dar cum eu îl iubesc pe americanul ăsta…

— Așadar, confirmi că ce a spus sociabilul nostru prieten e adevărat?

— Absolut adevărat.

— Păi, atunci… undeva pe aici, cred că în fundul frigiderului, e o sticlă de șampanie franțuzească, pe care am păstrat-o pentru o ocazie de seamă. Ca aceasta.

— Ești foarte amabil, am spus.

— Așa se cuvine, dată fiind importanța evenimentului. Fiind în secret un sentimental, trebuie să spun că vă invidiez pentru asta și sper să vă țină toată viața.

Sticla de șampanie s-a transformat într-o cină lungă, udată din belșug, la un local italian, în timpul căreia Alastair s-a întors spre mine când Petra s-a dus la toaletă și a spus:

— Lucrul care mă bucură cel mai mult — și, da, acum vorbește nenorocita asta de băutură — e că ți-ai dorit tare mult asta. Aveai nevoie de asta. Nu-i un reproș sau o critică. Doar un adevăr bazat pe observație. Pentru că, timp de mulți ani, am fost ca tine. Singur. Solitar. Distant. Apoi am întâlnit omul potrivit. Și a fost ceva întru totul reciproc. Iar dacă nemernicul n-ar fi avut prostul gust să moară sub ochii mei… Treaba e că ai găsit-o, mein *Freund*.

A doua zi am sunat la Consulatul SUA și am vorbit cu o secretară surprinzător de amabilă care mi-a spus că, da, dacă aveam de gând să mă însor cu o nemțoaică și intenționam să ne stabilim în State, era bine să vin acolo cu ea pentru a sta de vorbă cu unul dintre consilierii care puteau să pună în mișcare roțile imigrației. Odată căsătoriți legal, atâta vreme cât nu existau hopuri, ea trebuia să obțină cartea verde în maxim o lună.

— Așa că dacă vreți să puneți lucrurile în mișcare, căsătoriți-vă cât mai repede, a spus ea.

În seara aceea, când i-am spus Petrei asta, a râs și a zis:

— Îl putem ruga pe Alastair să oficieze căsătoria.

— Eu mă gândeam să-l rugăm să-mi fie martor.

— Și mie, deoarece n-am mulți oameni aici de care să fiu apropiată.

— Atunci să mergem săptămâna viitoare la oficiul stării civile sau cum îi zice aici, am spus.

— Am să mă interesez mâine.

— La unu și un sfert avem întâlnire cu consulul, dacă reușești să ajungi la Ku'damm până atunci.

— Voi fi acolo. De îndată ce consulul ne va informa că s-a rezolvat cu cartea verde, am să-mi depun preavizul la serviciu, dacă n-ai nimic împotrivă.

— Așa să faci. Iar eu am să-l sun diseară pe tipul căruia i-am subînchiriat garsoniera din Manhattan ca să-i spun că mă întorc într-o lună. S-ar putea să nu-i placă asta, dar ne-am înțeles să-l anunț cu patru săptămâni înainte, așa că dacă totul merge bine, vom fi la New York la începutul lui august, când căldura și umezeala ating un nivel pe care nu ți-l poți imagina până nu le simți pe pielea ta.

— Voi scăpa de locul ăsta și voi fi cu tine. Așa că, crede-mă, căldura va fi un detaliu minor.

După-amiaza următoare am trecut pe la principalul oficiu poștal din Kreuzberg și am rugat-o pe centralistă să-mi facă legătura cu un număr din New York, pe care i l-am scris pe o bucată de hârtie. Pe Coasta de Est a Statelor Unite era opt dimineața. Chiriașul meu, Richard Rounder, era corector la *Nesweek* și scrisese deja un articol pentru *New Yorker*, iar de atunci părea să fie veșnic cuprins de febra creatoare. Lucru neobișnuit la un scriitor, se scula devreme, așa că atunci când am sunat era treaz. Și, spre surprinderea mea, a acceptat imediat să elibereze garsoniera într-o lună, deoarece tocmai primise acceptul de a locui trei luni în colonia pentru artiști de la Yaddo, și avea să se ducă acolo la începutul lui septembrie.

Consulul SUA era o femeie la vreo treizeci și opt de ani, pe nume Madeleine Abbott. Era îmbrăcată cu un costum sobru, de culoare gri. Pentru această întâlnire, Petra își pusese o bluză

albă și o fustă neagră care se oprea chiar deasupra genunchiului. Părea sincer emoționată când ne-am întâlnit în fața intrării principale a Consulatului SUA dintr-o zonă suburbană înstărită numită Zehlendorf.

— Nu te-ai răzgândit? am întrebat-o după ce am sărutat-o.

— Întotdeauna devin nervoasă când am de-a face cu birocrația.

— Treaba asta va merge foarte repede.

— Sper să ai dreptate.

Întâlnirea a decurs într-un ritm foarte expeditiv. Când i-am spus consulului că ne căsătorim, ne-a felicitat formal. Apoi a scos diverse formulare care trebuiau să fie completate. A întrebat-o pe Petra despre trecut. Când Petra i-a spus că anul trecut a fost expulzată din RDG, consulul s-a oprit o clipă din scris și s-a uitat la ea cu interes.

— Ai fost expulzată din motive politice? a întrebat ea.

— Da.

— Va trebui să explici asta în cerere. De fapt, ți-aș sugera să scrii o declarație în care să expui amănuntele expulzării dumitale… nu că asta ar fi în defavoarea dumitale atunci când cazul va intra în discuția Departamentului de Stat de la Washington. Dimpotrivă. Însă trebuie să fii foarte sinceră. Ești de acord cu asta?

Petra a dat din cap, dar mi-am dat seama că neliniștea ei crescuse.

Consulul a notat apoi diverse detalii, a studiat pașapoartele amândurora, ne-a pus diverse întrebări despre profesie, locul de naștere al părinților și eventualele condamnări.

— N-am fost niciodată condamnată pentru ceva, a spus Petra. Dar, în RDG, am fost ținută în închisoare mai multe săptămâni din cauză că soțul meu de pe atunci era angajat în activități politice.

— Împotriva Partidului Comunist?

— Da.

— Și ai fost arestată în urma activităților lui?

— Cred că se numește „vinovăție prin asociere”.

— Soțul dumitale e încă în închisoare?

— Nu mai e soțul meu întrucât a murit în închisoare acum mai bine de un an.

— Îmi pare rău să aud asta. Cum spuneam mai înainte, îți sugerez să incluzi toate informațiile astea în cererea scrisă. O întrebare pentru amândoi. De cât timp vă cunoașteți?

— De șase luni, am spus, uitându-mă direct la ea.

— Nu cred că asta o să fie o problemă, deoarece voi nota în scrisoarea mea către Departamentul de Stat că v-ați cunoscut în Berlin. Dacă ai fi cunoscut-o pe domnișoara Dussmann în timp ce era în vizită în SUA, faptul că vă căsătoriți după un timp atât de scurt i-ar fi putut face pe oameni să-și pună întrebarea dacă nu cumva căsătoria asta e de conveniență. Bine-nțeles că tot și-ar mai putea pune câteva întrebări în privința asta. Dar însuși faptul că aveți de gând să vă căsătoriți înainte de sosirea în Statele Unite…

— Categoric, am spus.

— Ei bine, firește că nu vă pot garanta sută la sută că cererea voastră va fi aprobată. Dar, în afară de cazul în care apare ceva neprevăzut, consider că totul va fi destul de simplu. Cu cât cererea domnișoarei ajunge mai repede înapoi la mine, cu atât mai repede va fi procesată.

Ne-a urat amândurora noroc.

Afară, Petra și-a aprins o țigară și părea gata să facă un atac de panică.

— Ce s-a întâmplat, iubita mea? am întrebat, încercând s-o iau în brațe.

— Or să găsească ei un motiv să mă respingă.

— Ea nu asta a spus.

— Dar asta fac tot timpul oamenii ăștia. Inventează un pretext ca să-ți distrugă viața.

— Poate în RDG. Dar în State…

— Or să creadă că sunt comunistă.

— Ba nu. Și uite de ce. Pentru că oamenii ăia care te-au chestionat când ai fost expulzată au un dosar amănunțit despre tine. Ce spune dosarul ăla? Tot ce le-ai spus tu și toate celelalte detalii pe care le aveau despre cazul tău, inclusiv felul în care ți-a fost luat fiul. Crede-mă, oamenii ăștia cunosc situația. Ținând seama de cum ai fost tratată de partea cealaltă și de faptul că te căsătorești cu un american…

— Scuze, scuze. Doar că mi-e tare frică să nu se întâmple ceva rău. Tocmai acum când totul pare posibil, când în sfârșit se întrevede un viitor pentru mine, pentru noi.

— Nu se va întâmpla nimic. Consulul a fost foarte clar în privința asta. Hai să luăm cel mai rău scenariu. Dacă găsesc vreun amănunt tehnic stupid ca să nu-ți acorde cartea verde, tot ne putem căsători. Cum atunci aș fi soțul unei europence, am putea obține ușor o *carte de séjour* pentru Franța. Astfel am ajunge la Paris și am face pe dracu'n patru să ajungi în State. Dar asta nu o să se întâmple. Dacă pot să spun așa, cred că ești obsedată de ce ți-au făcut dincolo, iar acum ești…

— Ai dreptate, ai dreptate. Mă port prostește.

— Ba nu, e o reacție firească după toate prin câte ai trecut.

— Îți mulțumesc, a șoptit ea, luându-mă în brațe.

În acea după-amiază, Petra a trebuit să se întoarcă la serviciu. Eu am trecut pe la Café Istanbul și am găsit un mesaj „urgent" de la Pawel. L-am sunat. A răspuns imediat.

— Asta e o „urgență bună" sau o „urgență proastă"? am întrebat.

— Prăpăstios ca întotdeauna, a spus el. E vorba de o sarcină foarte avantajoasă pentru tine, dar prefer să nu vorbesc despre asta la telefon. Caut un pretext să ies la o bere, deoarece la noapte lucrez până târziu. Așa că poți să fii tu pretextul meu pentru bere. Știi cafeneaua aia de după colț de

stație? Ai putea fi acolo în patruzeci și cinci de minute?

— Cât de avantajoasă e însărcinarea?

— Foarte atrăgătoare — și o voi face și mai profitabilă. Patruzeci și cinci de minute.

Și s-a întrerupt.

Firește că propunerea m-a intrigat. Firește că m-a uimit încă o dată talentul lui Pawel de a da impresia că relația noastră a fost mereu una de simpatie.

Chiar și atunci când era un mizerabil, tipul afișa un aer extrem de calm. Nici acum nu a fost altfel. Un salut rapid, două beri comandate și a trecut direct la subiect.

— Ceea ce urmează să-ți spun este strict secret. Săptămâna trecută, doi dansatori est-germani foarte importanți — Hans și Heidi Braun, frate și soră — au reușit să fie scoși clandestin din RDG, ascunși în două ranițe marinărești și introduși în țară de o trupă de dans din Bundesrepublik. Directorii acestei trupe au scrisori de recomandare impecabile, de aceea li s-a acordat permisiunea să facă un turneu prin Paradisul Muncitorilor. Totuși, se pare că unul dintre directori s-a îndrăgostit de Hans. Faptul că Hans fusese deja hărțuit în mod repetat dincolo pentru că era un dansator foarte vizibil și homosexual… în fine, autoritățile RDG sunt acum furioase și stânjenite că dansatorul ăsta și sora lui au fost scoși clandestin din țară în ranițe încărcate alături de toate decorurile și echipamentul acestei companii din Freiburg. Ca treaba să fie și mai nasoală pentru lacheii de dincolo, mai e și povestea asta cu „persecuția homosexualilor”. Iar Hans Braun e un personaj cam guraliv, căruia îi place să vorbească. Deocamdată e încă aici, în Berlinul de Vest, cu sora lui. A insistat să fie adusă și ea. Încă sunt chestionați. Așa că am vrea să fii tu cel care le ia primul interviu. A fost ideea lui Wellmann, deoarece ești cel mai potrivit: american, vorbești

fluent germana și ești și un newyorkez care, sper eu, se pricepe la dans.

— Am crescut cu Balanchine și New York City Ballet.

— Așa ne-am gândit și noi. Și asta-i grozav, pentru că s-a dovedit că City Ballet i-a oferit lui Hans Braun un loc. Bine-nțeles că iubitul lui Hans îl vrea la compania lui din Freiburg. Dar New York — cum poate el să refuze? Oricum, poți să ajungi aici mâine la cinci? Vom aranja să te ducă o mașină în locul în care sunt găzduiți. Ai să faci interviul și pe urmă noi îl vom da la transcris și ți-l vom da înapoi duminică, astfel încât să poți să faci niște tăieturi propuse și, de asemenea, să scrii și o introducere vorbită pe care apoi o vom înregistra luni dimineață. Așa că vei avea un weekend încărcat. Dar vei primi o mie cinci sute de mărci vest-germane, dacă suma ți se pare acceptabilă.

— Extrem de acceptabilă.

— Planul e să facem publică dezertarea lor exact peste o săptămână și să le stricăm weekendul celor care se ocupă de propagandă în RDG. Bine-nțeles că nu trebuie să sufli nimănui o vorbă despre asta.

În acea seară, Petra a venit târziu acasă.

— Afurisitul de Pawel m-a ținut până târziu pentru o traducere „absolut urgentă”, a spus ea. Pe urmă Herr Wellmann m-a chemat în biroul său și m-a întrebat dacă pot să-l însoțesc weekendul ăsta la Hamburg, unde are loc o importantă conferință a Radio Liberty, iar traducătoarea pe care o ia în mod obișnuit cu el în astfel de ocazii, Frau Grittel, zace la pat din cauza unei gripe foarte urâte. Are nevoie de cineva care să facă o traducere simultană a discursului pe care îl ține acolo. Și deși cei din Hamburg spun că pot găsi pe cineva, el e foarte grijuliu cu astfel de lucruri. Eu, una, cred că germana lui e mai mult decât acceptabilă, dar deși se poate descurca și singur, ideea de a vorbi o oră *auf Deutsch* îl îngrijorează cu adevărat. Ca atare, a

stăruit foarte mult să merg cu el. Crede-mă, eu nu vreau să merg.

— Atunci nu te duce. Oricum vei părăsi slujba aia destul de curând.

— Îi datorez lui Wellmann serviciul ăsta. A fost incredibil de amabil și cumsecade cu mine.

— Atunci trebuie să te duci. Dar și eu am să fiu cam ocupat în weekend. Ai auzit vreodată de Hans și Heidi Braun?

— Balerinii?

— Îi cunoști?

— Toată lumea din RDG îi cunoaște. Sunt frate și soră și sunt vedetele Baletului de Stat din Berlin. Când au plecat?

— Acum câteva zile.

— Dar n-am citit și nici n-am auzit nimic despre asta.

— Îmi închipui că sunt puricați în amănunțime, cum ai fost și tu. Iar autoritățile de aici nu vor să emită niciun comunicat despre dezertarea lor până nu sunt gata să iasă în public cu asta, ceea ce nu cred că se va întâmpla mai devreme de sfârșitul săptămânii viitoare. Dar, ia ghici cine a prins sarcina de a face primul interviu cu ei?

Apoi i-am povestit că a doua zi după-amiază aveam să fiu dus la ei într-un loc secret, iar în weekend aveam să lucrez la transcrierea interviului.

— Și Pawel ți-a dat sarcina asta?

— Herr Wellmann prin Pawel.

— Ei bine, e o lovitură fantastică. Spui că vei avea transcrierile duminică?

— Da.

— Va fi o lectură interesantă. Și, dacă nu te superi, îți sugerez câteva întrebări pe care i le-ai putea pune lui Hans…

Cu asta, Petra mi-a dat o listă lungă de întrebări. Mi-a spus să-i întreb despre așa-zisele tabere speciale în care erau trimiși tinerii dansatori talentați de la vârsta de nouă ani în sus pentru a fi

instruiți să devină „artiști de stat impecabili”. Și mai era povestea cu barul de homosexuali — al cărui obișnuit era fără doar și poate Hans Braun — și în care poliția făcea razii în mod frecvent. În timp ce ea vorbea, eu luam notițe, impresionat de vehemența care punea stăpânire pe glasul ei ori de câte ori vorbea de inechitățile vieții de dincolo.

— Aș vrea să fi putut să fiu acasă weekendul ăsta ca să aud totul, a spus ea.

— Vei avea o relatare amănunțită duminică seara, ba chiar am să te las să vezi transcrierea.

— Pawel o să te omoare.

— Pawel nici n-o să știe.

— Asta-i adevărat.

— O să-mi fie dor de tine în fiecare minut cât vei fi plecată.

— Dar duminică seara voi fi aici, în brațele tale.

În dimineața în care urma să plece, ceasul a sunat la opt. Înainte să apuc să opresc alarma, Petra a fost grămadă peste mine, trăgându-mă imediat în ea, făcând dragoste cu atâta vehemență și dorință, de parcă eram pe cale de a ne despărți pentru multe luni.

— Nu vreau să plec, a spus ea după aceea.

— Atunci nu pleca. Ce poate să se întâmple? Ai să fii concediată. Dar întrucât ești pe punctul de a-ți depune preavizul…

— Și pe urmă, când am să fiu în State cu tine și un viitor angajator o să-i ceară lui Wellmann referințe, o să spună că nu sunt bună de nimic.

— Pare că te convingi singură că trebuie să pleci.

— Ai dreptate. Asta fac.

— Așa că fă-ți șeful fericit și tradu pentru el în Hamburg. Pe urmă, grăbește-te să te întorci la mine. Și te-ai interesat unde ne-am putea căsători săptămâna viitoare?

— La *Rathaus*, în Kreuzberg, Trebuie doar să anunțăm cu trei zile înainte.

— Deci, dacă ar fi să trecem împreună pe acolo luni dimineață, am putea stabili o oră pentru vineri.

Petra și-a mușcat buza și ochii i s-au umplut de lacrimi.

— Ești minunat, Thomas.

— Asta înseamnă „da”?

A dat din cap, și-a șters ochii și a spus:

— Te voi iubi întotdeauna. În veci.

O oră mai târziu — după ce Petra a ieșit pe ușă cu un lung sărut de despărțire — mi-am pus niște haine pe mine și am plecat la Café Istanbul să iau micul dejun. Plecarea ei îmi lăsase un gol în inimă și eram puțin neliniștit, poate pentru că era prima dată când ne despărțeam. Deși îmi spuneam că o să se întoarcă în doar patruzeci și opt de ore, în adâncul sufletului simțeam teama care însoțește întotdeauna iubirea: teama că o să ți se ia totul.

Dar ziua era senină și luminoasă. Mi-am tot repetat cuvintele pe care mi le-a spus Petra când a întrerupt sărutul nesfârșit din cadrul ușii apartamentului: „Săptămâna viitoare mă voi mărita cu tine fiindcă vreau tare mult să fiu soția ta”.

Acasă am avut o dimineață fără spor. După o alergare și câteva ore la masa de lucru, am apărut la Radio Liberty, după cum mi s-a cerut, la ora cinci. Pawel mă aștepta la recepție însoțit de un bărbat pe care nu-l mai văzusem. Era destul de scund — în jur de un metru șaizeci și opt —, îndesat, cu conformația unui fost fundaș de fotbal american care, acum, la mijlocul vieții, devenea încetișor corpolent, dar mai păstra încă aerul morocănos al unui arbitru de tușă defensiv, care fusese instruit să se poarte grosolan cu adversarul. Sau, cel puțin, asta mi-a venit mie în minte în clipa când i-am fost prezentat acestui domn tuns periuță, cu un costum albastru cu dungi fine, ultraconservator, cămașă albastră cu capetele gulerului prinse cu nasturi, cravată de rips și, la butoniera de la reverul stâng, un steguleț american.

S-a uitat la mine cu o urmă de superioritate și un dispreț ușor mascat. Cine era tipul ăsta?

— Vreau să faci cunoștință cu un mare admirator al tău, a spus Pawel. Walter Bubriski.

— Un coleg polonez? am întrebat.

— Numai după nume, a spus Bubriski cu un accent puternic care te ducea imediat cu gândul la șesurile din vestul mijlociu al Americii.

— Walter e numărul doi la Agenția de Informații a SUA de aici.

— Presupun că ai auzit de noi? m-a întrebat Bubriski.

Bine-nțeles că țineam minte ce îmi spusese Wellmann când mă angajase drept colaborator la Radio Liberty: dacă mă întâlneam vreodată cu cineva care spunea că lucrează pentru AISU, trebuia imediat să deduc că e membru al serviciilor secrete. Pentru că toată lumea știa că, în general, AISU era un paravan al CIA. Și, cu certitudine, acest Bubriski arăta a spion.

— Da, știu totul despre AISU, am spus cu un glas voit neutru.

— Atunci știi că manifestăm un mare interes pentru randamentul Radio Liberty și al colaboratorilor lui. Trebuie să spun că am fost extrem de impresionat de contribuția dumitale la bunul mers al postului.

— Mulțumesc.

— Suntem foarte mulțumiți că dumneata faci primul interviu cu frații Braun. Dar programul s-a cam dat peste cap, așa că acum avem o oră de pierdut până să mergem la ei. Și întrucât îmi place să-i cunosc mai bine pe colaboratorii noștri, ce-ai zice să-mi faci cinste cu o bere?

— Vii și tu cu noi? l-am întrebat pe Pawel.

— Am ceva de terminat până în weekend.

M-am întrebat imediat dacă, de la bun început, Pawel știuse că interviul cu cei doi balerini avea să aibă loc abia după șase, dar m-a chemat mai devreme aici pentru că domnul Spion voia să mă

cunoască. Și voia să mă cunoască pentru că, fără îndoială, avea ceva de obiectat la ceea ce scrisesem și se hotărâse să-mi dea niște indicații cu privire la conținutul eseurilor mele. Sau poate voia doar să îngroașe dosarul pe care îl aveau despre toți cei care erau colaboratori aici și decisese să-mi cunoască gândurile sociopolitice la un pahar de bere.

Oricât de mult voiam să-i întorc spatele și să-i spun că n-am chef de o astfel de conversație — că am să mă întorc aici la șase pentru interviu —, scriitorul din mine a gândit: *Dar ăsta ar putea fi un incident fantastic despre care să scriu — momentul în care chiar cei din tabăra mea s-au hotărât, în autentic stil de Război Rece, să investigheze cui îi sunt eu cu adevărat loial*.

— Sunt fericit să beau o bere cu un admirator, am spus. Mai ales dacă plătește admiratorul.

— Ai spus că e un newyorkez adevărat, i-a spus Bubriski lui Pawel.

— De unde sunteți, domnule? am întrebat.

— Din Muncie, Indiana. Acea parte a lumii pe care voi, cei din Est, le numiți „statele peste care zbori cu avionul fără să te oprești".

Oo, avea să fie o conversație foarte interesantă!

Barul la care ne-am dus era situat chiar peste drum de Radio Liberty. Era clasicul *Bierstube* berlinez. Simplu, neîmpodobit, fără clienți și un separeu amplasat într-un colț îndepărtat, spre care a luat-o Bubriski, ceea ce m-a făcut imediat să mă întreb: *Așadar, aici are mereu „discuțiile" astea*?

A venit chelnerița și amândoi am comandat *Hefeweizen*. În timp ce așteptam să sosească berea, am scos punga cu tutun și foițe de țigară.

— Era de așteptat, a spus el.

— Ce era de așteptat?

— Să-ți rulezi singur țigările.

— Și de ce „era de așteptat", domnule?

— Se potrivește cu imaginea pe care mi-am format-o despre dumneata.

— De ce „v-ați format” o imagine despre mine?

— Fiindcă, după cum a spus mai înainte prietenul nostru polonez, sunt un mare admirator al dumitale.

Au sosit berile. De îndată ce chelnerița s-a întors la bar, el a ridicat-o pe a lui și a luat o dușcă bună. Nu am ciocnit paharele între noi. Am terminat de rulat țigara și am aprins-o, întrebându-mă ce avea să urmeze.

— Așadar, mi-ați citit cartea? am întrebat.

— Nu doar atât. Ca orice cititor fanatic, am aflat multe despre noul meu scriitor preferat.

Am sesizat ironia cu care a rostit ultimele cuvinte. Am luat o gură de bere, apoi am întrebat:

— Și ce ați aflat?

— O mulțime de lucruri, precum copilăria lui nefericită din Manhattan. Mama care era o *Hausfrau* frustrată și era veșnic iritată de prezența lui în viața ei. Tatăl distant care mereu l-a considerat pe fiul său cam prea plin de el. Felul în care puștiul ăsta și-a petrecut o mare parte din adolescență considerându-se un intelectual parizian în devenire. Iar când a intrat la colegiul ăla de elită din Maine, a fost considerat un atotștiutor îngâmfat din New York, care mergea țanțoș prin campus cu trenciul lui și țigările lui franțuzești puturoase, vorbind despre Proust și Truffant și Robbe-Grillet…

— Cunoștințele dumneavoastră despre cultura franceză din secolul douăzeci sunt impresionante.

— Vrei să spui, pentru un tip din Muncie, Indiana, care a urmat Universitatea de Stat din Ohio?

— N-am spus asta.

— Da, dar asta gândești. Toată viața mea am avut de-a face cu tipi ca dumneata. Toți băieții și fetele alea din DC cu al lor *noblesse oblige* de New England și licențele în diplomație de la Woodrow Wilson și Fletcher și Georgetown.

— Nu sunt din New England și n-am urmat Princeton.

— Dar ai făcut cerere să intri la Princeton, nu-i așa?

M-a trecut un fior rece. Omul ăsta era agent secret și îmi cercetase în amănunțime viața.

— Ce rost au toate astea, în afară de faptul că îmi arătați că știți multe lucruri despre mine?

— Cum spuneam mai înainte, îmi manifest profundul interes pentru viața scriitorului meu preferat. Un scriitor care, în cartea lui despre Egipt, se referă la *Voice of America* ca la un post de „propagandă mediocră". Felul în care îi minimalizezi misiunea — și faptul că, la fel ca postul de radio care te-a ajutat să-ți plătești facturile la apartamentul ăla din Kreuzberg, pe care îl împarți cu homosexualul ăla drogat…

— Conversația asta s-a terminat, am spus, strivind țigara în scrumieră.

— Vrei să spui că nu suporți puțină zeflemea?

— Nu suport bârfele de rahat.

— Ai auzit vreodată de radar?

— Poftim? am întrebat, descumpănit de schimbarea bruscă a subiectului.

— Radar. Ai auzit vreodată de el?

— Bine-nțeles că am auzit de el. Dar ce legătură are asta cu…

— Știi cum funcționează radarul?

— Ce rost are asta?

— E doar o chestiune de „cunoștințe generale", pe care un tip deștept ca tine trebuie să o știe.

— Eu plec.

— Ascultă-mă până la capăt. Știi care e principiul lui de bază?

— Ceva legat de un câmp electromagnetic, corect?

— Măi să fie, te-au învățat carte la colegiul ăla de elită al dumitale, chiar dacă n-ai urmat un curs de fizică. „Radar" este un acronim creat de Marina Militară a SUA în 1940 — Radio Detection and

Ranging. Dar cei care l-au perfecționat, odată ce nemțălăii au început să-i bombardeze de mama focului, au fost britanicii. Ce au descoperit ei — și vreau să te gândești la subtextul a ceea ce sunt pe cale să-ți spun — este că radarul funcționează atunci când între două obiecte se produce un câmp magnetic. Atunci unul dintre obiecte trimite un semnal celuilalt obiect aflat la distanță. Când semnalul lovește celălalt obiect, ceea ce se transmite înapoi nu e *obiectul* însuși, ci *imaginea* acelui obiect.

— Foarte interesant! Tot nu văd rostul acestei mici prelegeri științifice.

— Nu-l vezi? a spus el, numai zâmbet. Chiar nu-l vezi?

— Deloc.

— Asta mă miră, domnule Nesbitt. Deoarece, ca bărbat profund îndrăgostit de o femeie, atât de îndrăgostit de respectiva femeie, încât v-ați prezentat împreună la Consulatul SUA din acest mare oraș pentru a informa autoritățile că aveți de gând să vă căsătoriți… ei bine, chiar ar trebui să te gândești la radar și „înțelesurile lui ascunse”. Prima mea căsnicie a eșuat după zece ani și doi copii. M-am îndrăgostit la aceeași vârstă absurdă ca dumneata. Dar, după un deceniu, în urma divorțului, mi-am dat seama că, de la bun început, nu m-am uitat la cine era în realitate femeia asta. Ce vedeam eu era imaginea acestei femei pe care eu o proiectasem asupra ei cuprins de acea amețeală magnetică ce apare atunci când crezi că ești îndrăgostit.

— M-am săturat, am spus, ridicându-mă.

— Tot nu pricepi, nu-i așa?

— Ce să pricep? Pe lângă faptul că nu prea aveți ce face aici — și oamenii voștri sunt atât de obsedați să știe tot despre oricine intră chiar și tangențial în câmpul lor vizual, încât îi iau la puricat viața…

— Ești un bărbat îndrăgostit, Thomas.

— Măi să fie, ce informații importante ați adunat!

— Dar treaba e că ești îndrăgostit de o imagine. O imagine care, în felul dumitale adolescentin romantic, ai proiectat-o asupra…

— Cum îndrăzniți?!

— *Cum îndrăznesc*? a spus el, zâmbind. *Îndrăznesc pentru că știu*.

— Ce știți?

A făcut o pauză și a luat o dușcă mare de bere. Apoi, fixându-mă cu privirea lui rece, a spus:

— Știu că Petra Dussmann e agent al Stasi.

3 Cămăruță fără pretenții. (*N.red*.)

Zece

O clipă sau două după aceea am fost complet dezorientat. Am fost în stare de șoc. Dar era șocul care însoțește neîncrederea; refuzul de a accepta vestea care mă lovise ca un pumn zdravăn în stomac.

— Idiotule! i-am șuierat lui Bubriski. Minți, idiot sadic ce ești!

Zâmbetul i s-a lărgit. Zâmbetul jucătorului de șah care tocmai te-a făcut șah-mat cu o mutare neașteptată a nebunului negru.

— Mi-am închipuit că ai să reacționezi așa, a spus el. Nu mă mir. Pentru că ești în stadiul unu din cele cinci stadii de durere ale lui Kübler-Ross — și pun pariu că nu te-ai așteptat ca un absolvent al Universității de Stat din Ohio să cunoască astfel de rahaturi intelectuale. Dar sunt sigur că îți aduci aminte — de la singurul curs de sociologie pe care l-ai urmat la colegiul ăla de fițe al dumitale — că primul stadiu al durerii este negarea. Cu asta ai acum de-a face — cu credința că ceea ce tocmai ți-am spus nu e decât un neadevăr malițios menit să-ți strice după-amiaza și să te destabilizeze în general.

Am strigat:

— Aiurelile astea vi se predau la școala de spioni, așa-i? Cum să puneți „subiectul” într-o poziție de dezavantaj psihologic. Să-i subminați încrederea în cel mai important lucru din viața lui.

— Iar Frau Dussmann este cu certitudine *asta*. Mai ales că n-ai prea primit dragoste de la părinții tăi și…

— M-am săturat, am spus, ridicându-mă.

— Stai jos! mi-a ordonat el.

— Să nu dea dracu' să-mi spui…

— Aș putea să pun să ți se ia pașaportul mâine, a spus el cu un glas egal. Aș putea să pun să fii deportat înapoi în Statele Unite și să fii ținut la nesfârșit într-un centru de detenție. Aș putea să fac ca numele tău să fie pus pe lista neagră a fiecărei țări vest-europene. Iar motivul pentru care aș putea să-ți fac viața un iad și să pun capăt carierei tale de hoinar prin lume e că ai legături cu un agent străin. Poți să angajezi o armată de avocați de la Liga Americană a Drepturilor Cetățenilor, că tot n-ai să mai poți să călătorești — ceea ce, să fim sinceri, e rațiunea ta de a trăi — pentru că vei fi catalogat drept un risc major pentru securitatea țării. Așa că stai jos *acum* până nu mă enervez cu adevărat și-mi transpun în faptă amenințarea.

M-am așezat.

— Deștept băiat! a spus Bubriski.

Mâinile îmi tremurau. Bubriski a văzut asta. A băgat mâna în buzunarul de la haină și a aruncat pe masă un pachet de Old Gold.

— Poftim, fumează o țigară adevărată, nu prăpădenii din alea pe care le numești țigări.

Am întins mâna după pachet, dar mâinile continuau să-mi tremure.

— *Fräulein*! a strigat Bubriski la chelneriță. *Zwei Schnapps! Und wir möchten Doppel*!

Au sosit imediat două schnappsuri duble. Am reușit să pescuiesc o țigară din pachet și am acceptat un foc de la bricheta lui Bubriski.

— Bagă alea în tine, a spus el, arătând schnappsurile din fața mea.

Am ridicat păhărelul și l-am golit dintr-o înghițitură, înfiorându-mă în timp ce se ducea pe gât, dar am salutat miraculosul efect imediat al băuturii.

— Te-a ajutat? a întrebat el.

Am dat din cap.

— Acum, să lămurim un lucru, a spus el. Nu cred că ești mână în mână cu femeia asta. Mai

curând, consider că ești un nătărău nevinovat, iar reacția ta de adineauri îmi întărește părerea. Dar asta nu înseamnă că asocierea cu Frau Dussmann nu te-a pătat — mai ales că ai adus un microfilm în fotografiile alea pe care le-ai luat pentru ea de la prietena ei, Judit.

— Erau fotografii ale fiului ei.

— Erau. Și câte ți-a arătat?

— Nu știu… zece, douăsprezece.

— Și tu câte ai adus?

— Douăzeci, poate.

— Și unde sunt celelalte?

— Nu știu.

— Îți spun eu unde sunt. Sunt la șeful ei de aici — un om al Stasi, pe nume Helmut Haechen. Herr Haechen este de doi ani pe radarul nostru, deoarece a adus trei agente în Berlinul de Vest, dintre care întâmplător una este Petra Dussmann. Și, în plus, se culcă cu Frau Dussmann de când a fost chipurile „expulzată” din RDG acum un an și ceva.

Am închis ochii, vrând să nu mai știu de nimic.

— Dă-mi voie să ghicesc — acum îți spui: *Nu-mi vine să cred asta… pentru că ea mi-a spus întruna că sunt iubirea vieții ei*. Asta ți-a spus, nu-i așa?

— De unde știi asta?

— De unde știu și despre singurul curs de sociologie pe care l-ai urmat la colegiu, și despre faptul că tatăl tău fumează Old Gold. Meseria ne cere să știm o mulțime de lucruri. Și despre tine chiar știm o mulțime de lucruri.

— Am nevoie de dovezi că Petra…

— Ah, da, de ce să crezi un reprezentant al guvernului tău când e vorba de probleme de inimă și de trădare a încrederii? Tu ai nevoie de ceva faptic, dacă nu de-a dreptul empiric. În regulă. Ții minte seara în care ai luat prima dată cina cu Frau Dussmann… seara în care a rămas prima dată în apartamentul tău? Era douăzeci și trei ianuarie, *ja*?

— De unde știi asta? am întrebat, uluit.

— Poți să confirmi că era douăzeci și trei ianuarie când ai luat prima cină cu Frau Dussmann?

Am dat din cap.

— Și poți să confirmi că, pe la jumătatea cinei, a fugit în noapte fără niciun motiv aparent?

— Ne-ați urmărit?

— O urmăream *pe ea*. *Tu* ai fost doar întâmplător acolo. De ce a fugit la mijlocul cinei?

— Nu a avut niciun motiv. Au năpădit-o emoțiile și…

— I-a dat raportul șefului ei, Herr Haechen.

— Aiurea!

— Ah, da, omul are nevoie de dovezi.

A întins mâna după o servietă diplomat de lângă scaunul său, a pus-o pe masă, a deschis-o și a scos un dosar gros. Apoi, închizând servieta, a pus-o la loc pe podea și a deschis dosarul.

— Dovezile pe care le vrea omul, a spus el, scoțând o fotografie. Dovezile pe care omul le capătă.

A împins spre mine două fotografii alb-negru, opt pe zece. Prima o arăta pe Petra ieșind grăbită din restaurantul în care luaserăm acea primă cină, iar ora imprimată în colțul din stânga era 21:22. Următoarea o arăta intrând într-un hotel la 21:51.

— Hotelul era lângă aeroportul Tegel, a spus Bubriski. A trebuit să fugă fiindcă avea o legătură amoroasă cu bărbatul ăsta.

A aruncat în fața mea încă o fotografie în care apărea un bărbat îndesat părăsind hotelul la 22:41. N-am putut să-i văd bine fața, dar am observat că avea barbișon.

— Așadar, ea a intrat într-un hotel, iar bărbatul ăsta a ieșit din același hotel mai târziu, am spus. Asta nu înseamnă că s-a întâlnit cu el acolo.

— Atunci de ce a plecat atât de brusc de la cină? Și când a plecat, ți-a spus că se duce la un hotel mizerabil din celălalt capăt al orașului?

Am clătinat din cap.

— Bărbatul de la hotel era Helmut Haechen. Cât privește de ce a fugit ea din restaurant… ei bine, nu suntem ghicitori de gânduri, Thomas. Sau, cel puțin, nu încă. Mă rog, am încercat să fac o glumă proastă. Acum nu pot decât să fac speculații. Poate a trebuit să obțină de la Haechen acceptul de a se culca cu tine? Poate totul a făcut parte dintr-o tactică elaborată, menită s-o facă să pară tulburată și complicată și, ca atare, cu atât mai de dorit. Asta e teoria mea. S-au hotărât să te atragă în plasă dându-ți senzația că în viața ei există o tragedie ascunsă. Apoi, când ea și-a dat seama că ești al ei, te-a trimis peste graniță să aduci extrem de importantele fotografii ale fiului ei pierdut, pe care era fixat un microfilm conținând ceva foarte important pentru Haechen.

— Dar fiul ei…

— A dat copilul spre adopție la naștere.

— Asta nu pot să cred. Vorbea despre el cu atâta durere…

— Omul are nevoie iar de dovezi.

A deschis iar dosarul. Mi-a întins fotocopia unui document care, judecând după imaginea ușor blurată, părea să fi fost inițial fotografiat. Era un document oficial de la Deutsche Agentur für das Wohl der Kinder — Agenția de Stat pentru Ocrotirea Copilului din RDG. Numele copilului, al tatălui și al mamei se vedeau clar, cuvântul „*Tote*” (mort) scris în paranteză lângă numele lui Jürgen. În textul semiblurat, dar lizibil, de mai jos am citit că, prin aceasta, subsemnata Petra Alma Dussmann își dădea fiul, Johannes, spre adopție legală; că renunța la toate drepturile legale asupra acestui copil; că semna acest document fără să fie constrânsă și fără să se exercite asupra ei presiuni exterioare, și dădea copilul spre adopție din liberă voință și în interesul copilului. Documentul era datat 6 mai 1982.

— Avem acolo un agent care, cu riscul de a fi prins, a reușit să fotografieze acest document pentru noi. Bănuiesc ce gândești acum. Ce mamă acceptă să-și dea copilul spre adopție la un an? O mamă care de ani de zile dădea informații celor de la Stasi despre soțul ei nebun.

— Nu-mi vine să cred asta.

— Iar e nevoie de dovezi, a spus el, căutând prin dosar. Mi-a întins alt document fotografiat. Era de la MfS — Ministerium für Staatssicherheit — Ministerul pentru Securitatea Statului, cunoscut mai bine drept Stasi. Pe el erau fotografia Petrei, data ei de naștere, adresa de domiciliu și două cuvinte grăitoare: *Spitzelaffäre seit*… Informatoare din… Și data: 20 ianuarie 1981. Trebuie să fi fost însărcinată cu Johannes.

— Agentul care ne-a facut rost de acest document, împreună cu alte zeci, execută acum o condamnare de douăzeci de ani de muncă grea pentru eforturile lui. Dincolo se joacă dur. Dar și noi jucăm dur. Dar, după cum vezi, ea lucra pentru ei cu mai mulți ani înainte de a trece granița. Ce poveste ți-a servit despre Johannes?

— Aș putea să mai beau un schnapps?

— După ce răspunzi la întrebare.

— Mi-a spus că Johannes i-a fost luat din cauză că soțul ei a înnebunit, a încercat să ia legătura cu agenți americani și a țipat la ministrul culturii înainte de a urina pe el în față la Berliner Ensemble.

— Totul e adevărat — exceptând faptul că, după cum ai văzut din documentul pe care ți l-am arătat mai înainte, l-a dat pe Johannes spre adopție de bunăvoie. Cât despre lacrimile de crocodil pe care le-a vărsat în fața ta din cauză că i-a fost luat copilul, teoria mea e simplă: cei de la Stasi i-au oferit prilejul să promoveze ducându-se în Berlinul de Vest și spionând pentru ei. I-au dat acoperirea perfectă: soția pe nedrept persecutată a unui disident, căreia forțele haine, demonice ale

Ministerium für Staatssicherheit i-au smuls cu forța copilul din mâini. O luaseră din viața ei din Prenzlauer Berg cu multe luni înainte de a o da la schimb taberei noastre, ca victimă inocentă. Noi ne-am prefăcut că înghițim momeala, dar adevărul e că am știut de la început că era „condusă" de Herr Haechen. Am atras-o în slujba de la Radio Liberty pentru a o lăsa să pară că a reușit o mare performanță. Oamenii pe care îi avem acolo au lăsat drept momeală anumite documente „chipurile" secrete, pe care ea le-a fotografiat mai târziu. Și dacă vrei dovada acestui lucru…

Era pe cale să ia din dosar altă fotografie. I-am făcut semn să renunțe.

— Vrei să te uiți bine la bărbatul cu care și-a tras-o în tot acest timp?

— Nu neapărat.

— Insist, a spus el, scoțând din dosar o fotografie nouă și aruncând-o în fața mea ca un crupier care aruncă o carte care știe că o să-l coste scump pe un jucător.

Imaginea care a aterizat în fața mea era a aceluiași bărbat văzut în fotografia de mai înainte, doar că de data asta era foarte clară. Helmut Haechen era un bărbat bondoc și umflat, cu părul negru, uns cu briantină și dat pe spate, cu ochelari groși, negri, o țăcălie îngrozitoare, dinți stricați, un ten unsuros…

— N-aș putea spune că eu sunt un băiat drăguț, a zis Bubriski. Dar mardeiașul ăsta — și ăsta-i singurul cuvânt cu care pot să-l descriu pe nemernicul ăsta depravat — ei bine, „respingător fizic" sunt cele două cuvinte care îmi vin în minte când mă uit la fotografia lui. Ăsta e bărbatul cu care iubita ta a început să se culce cam la o lună după ce a fost „instalată" de noi în camera ei din Kreuzberg și în postul de la Radio Liberty. Pe toată durata „idilei" voastre s-a văzut cu Haechen de cel puțin două ori pe săptămână — și rapoartele pe care i le-a dat ea au fost întotdeauna urmate de sex.

Nu-mi pot imagina că lui Frau Dussmann îi făcea plăcere să-l simtă în ea pe acest pitic de grădină și…

— Te rog să încetezi.

— Îmi închipui cum trebuie să fie pentru tine să descoperi că a trebuit să o împarți cu…

— Gata, ți-ai atins scopul.

— Aici trebuie să avem puțină înțelegere pentru Frau Dussmann. Pentru că atunci când ești condus de un agent Stasi și ai toate avantajele vieții din Vest, înțelegerea e că trebuie să ți-o tragi cu el în mod regulat. Asta e ceea ce face ea.

A căutat în dosar și a scos un raport, uitându-se pe el în timp ce vorbea.

— Conform echipei noastre de supraveghere, se regulau de două ori pe săptămână. Apropo, nu s-au întâlnit niciodată în apartamentul lui. El lua întotdeauna o cameră la un hotel ieftin, de obicei în apropiere de Hauptbahnhof, dar schimba tot timpul locul. Mă îndoiesc că ea s-a gândit că este ținută sub observație, dat fiind că oamenii noștri au tratat-o de la bun început ca pe-o eroină. Dar Haechen avea mare grijă să schimbe stațiile de metrou, ieșind în fugă și sărind într-un taxi doar ca să se asigure că nu e urmărit.

Mi-a servit fotografie după fotografie — toate având în colț ora — cu Haechen intrând într-un hotel jegos și Petra urmându-l după șapte sau zece minute.

— Unde crezi că e acum iubita ta? a întrebat el.

— În drum spre Hamburg, ca translator de ultim moment al domnului Wellmann.

— Asta a fost povestea ei, așa-i?

— Iar voi știați că e pe cale să iasă din oraș cu păpușarul ei.

— Frumoasă exprimare plastică, Thomas! S-ar putea să fur asta.

— Așadar, tu l-ai pus pe Pawel să mă cheme aici. Pun pariu că tot Pawel a lăsat afară falsele voastre documente secrete pentru ca ea să le

copieze, așa-i? E genul de rahat oportunist care probabil s-a gândit că, fiind lacheul vostru, o să urce ușor scara propagandistă. Care o să fie recompensa lui pentru serviciile prestate? Cartea verde?

— Ești total deplasat, domnule. Dar, cum am spus mai înainte, acum ești în faza de „negare". Îți spui: *I s-au înscenat toate astea. Niște oameni răi au lăsat la voia întâmplării documente secrete doar ca s-o ispitească să le fotografieze. Și, firește, ea mă iubea mult — și se regula cu mine foarte pătimaș.* Sunt sigur că ți-a spus că ești bărbatul pe care l-a visat mereu, dar nu l-a găsit. Când vorbești despre căsătorie, copii, viața la New York pe care vă pregăteați să o începeți luna viitoare…

— Gura! am șuierat.

— Adevărul e o chestiune stânjenitoare, nu-i așa? Vreau să spun că noi nu v-am înregistrat niciodată conversațiile. Dar nu trebuie să fii un scriitor isteț cum ești tu ca să-ți imaginezi ce dialoguri intime postcoitale aveați. Fiindcă toți am trecut prin asta, amice. *N-am mai simțit niciodată asta… pasiunea noastră nu se va stinge niciodată… Voi fi mereu alături de tine… Tu ești alesul. Îți încredințez viața mea*.

Mi-am luat capul în mâini, dorind ca el să înceteze, dar, în mod pervers, dorind și să continue să mă dojenească aspru pentru prostia mea, pentru naivitatea mea, pentru iubirea pe care mi-o doream cu înfocare și pe care crezusem că am găsit-o. Iar acum… *acum*… dacă și numai o parte din ce-mi spunea nemernicul ăsta era corect — și avea atâtea dovezi cumplite, copleșitoare în nenorocitul ăla de dosar al lui —, nu puteam ocoli faptul că spunea un adevăr îngrozitor: fusesem păcălit ca un neghiob. Chiar dacă o parte din ea chiar a crezut lucrurile pe care mi le-a spus.

O, mă laşi?! Te-a trimis peste graniță într-o misiune de caritate după fotografiile fiului ei pierdut, fotografii pe care și le dorea cu înfocare.

Iar acum ai văzut dovada că și-a dat de bunăvoie copilul spre adopție și te-a și făcut să aduci clandestin, fără să știi, un microfilm pentru porcul ăla respingător cu care și-o trăgea pe furiș de două ori pe săptămână, deși ție îți spunea că, până la tine, nu a știut ce e iubirea.

— Evident că toate acele sentimente pe care tocmai le-am exprimat — acele expresii vii ale iubirii și devotamentului — sună adevărat, a spus Bubriski. Cum ziceam mai înainte, erai un bărbat îndrăgostit. Iar ea voia să alimenteze nevoia ta disperată de a fi iubit. Pentru că știa că, odată ce îți oferea imaginea acelei iubiri pe care nu o mai primiseși, aveai să mergi pe cărbuni încinși pentru ea. Radarul, prietene. Totul se întoarce la radar. Ea și cu șeful ei te-au făcut foarte repede. El a ticluit în amănunțime planul, fiindcă aveau nevoie de tine să aduci documente de dincolo.

— Și nu ai idee ce putea să fie pe fotografiile alea? am întrebat.

— Nici cea mai mică idee. Herr Haechen e un agent isteț. Fie a ars dovezile, fie le-a ascuns cu atâta grijă, încât nu vom ști niciodată ce conțineau acele microfilme — căci au fost mai multe, nu doar unul.

— Și felul în care am fost tratat la întoarcere la Punctul de control Charlie, pe partea RDG?

— A, da, am auzit că ai fost reținut acolo câteva ore.

— Sursele tale sunt nemaipomenite. Și crezi că — știind ceea ce știi — acest semiarest a fost menit să… — te facă să crezi că ești în pericol din cauză că ai vizitat-o pe Frau Judit Fleischmann, o informatoare a Stasi discreditată? Categoric. Te-ai întors din experiența asta destul de zguduit, nu-i așa? Dar și puțin mândru de faptul că ai fost reținut câteva ore de forțele unui stat polițienesc, reușind totuși să-i predai lui Frau Dussmann pozele copilului care i-a fost smuls din brațe și…

— Deci mi s-a înscenat totul? am întrebat, întrerupându-l.

Bubriski a zâmbit cu șiretenie.

— Nu pot să confirm asta sută la sută… dar da, părerea mea e că detenția a fost o ultimă înfloritură teatrală pentru a te face să crezi că tocmai ai jucat în propriul tău film polițist despre Războiul Rece. După cum sunt sigur și că ai fost urmărit din clipa în care ai pășit în Berlinul de Est doar pentru a spori efectul dramatic al situației. Dacă nu ne-am fi hotărât în sfârșit să punem capăt activității lui Herr Haechen și a gărții lui de agente, n-am nicio îndoială că, înainte ca tu și iubita ta să plecați la New York, ea te-ar fi rugat să mai faci o incursiune în partea cealaltă ca să-i mai aduci niște suveniruri despre Johannes. Sunt sigur că ți-ar fi spus despre altă prietenă la care erau toate păpușile cumpărate cândva de ea pentru el — iar tu te-ai fi întors cu un ursuleț de pluș plin cu microfilme. Ceva totuși mă intrigă la povestea asta. Ce motive are Herr Haechen să o lase să plece cu tine în State? S-au gândit că le-ar putea fi utilă acolo? Să-i găsească, poate, un post de traducătoare la nivel înalt la ONU? Sau toate astea au fost un plan mincinos bine ticluit?

— Plan mincinos pentru ce?

— Oamenii noștri din RDG ne-au informat că superiorii lui Haechen nu sunt mulțumiți de nivelul informațiilor furnizate de el prin agenții lui; că are nevoie de o reușită spectaculoasă. Trebuie să-l prindem în flagrant ca să-l interogăm și să-l și folosim ca obiect de schimb contra a trei oameni de-ai noștri — printre care cel care execută douăzeci de ani de muncă silnică — pe care vrem să-i scoatem din diverse închisori din RDG. Problema e că avem senzația că Haechen și iubita ta au început să se întrebe dacă nu cumva omul nostru de la Radio Liberty le furnizează documente false. Trebuie să o prindem fotografiind un document secret.

— Dar ați fi putut să faceți asta de multe ori anul trecut.

— Adevărat, dar n-am vrut s-o arestăm. Pentru că am vrut să le dăm iluzia ei și lui Herr Haechen că scapă basma curată cu operațiunile lor de spionaj și, totodată, am vrut să le vedem așa-zisul „plan de joc”. Acum am ajuns la concluzia că amândoi sunt, în cel mai bun caz, agenți de eșalon inferior… dar utili nouă, în stare de arest, pentru toate motivele pe care tocmai le-am expus. Treaba e că nu vrem o scenă publică la Radio Liberty când vine momentul s-o arestăm. În vreme ce, dacă ar fi să înscenăm arestarea în apartamentul tău…

— Nici vorbă!

— Ascultă-mă până la capăt, Thomas. Știu că o parte din tine încă refuză să creadă că tot ce ți-am spus despre Frau Dussmann e adevărat. E de înțeles, ținând cont ce mult ai investit în relația asta și de câtă încredere ai avut în ea. Trebuie să fie greu de asimilat tot ce ți-am spus, toate dovezile pe care ți le-am prezentat…

— Vrei să mă scutești de vorbele astea ca la carte?

— Tot nu crezi ce ți-am spus, nu-i așa?

— Dovezile sunt întotdeauna flexibile, mai ales în mâinile celor ca tine.

— O exprimare foarte elegantă — și da, foarte adevărată. Și noi, și „tabăra cealaltă” avem talentul de a deforma adevărul pentru a corespunde scopurilor noastre. Dar eu cum deformez ceva aici?

— Poate că se întâlnea cu bărbatul ăsta doar ca să-i dea raportul.

— Bună idee! a spus el foarte senin și pe tonul ușor ironic al profesorului care laudă un elev care a făcut un comentariu naiv. Dar putem să-ți arătăm fotografii — făcute de la distanță, dar al naibii de clare — cu cei doi în pat. Făcute nu mai departe de acum trei săptămâni. Vrei să arunci o privire?

A deschis iar dosarul și a căutat printre fotografii.

— Chiar vrei să mă faci șah-mat, nu-i așa?

— De ce spui asta?

— Pentru că dacă v-aș oferi o alternativă ipotetică la realitatea pe care mi-o prezentați voi…

— Am avea de partea noastră veridicitatea vizuală? În regulă, să zicem că se ducea să se întâlnească cu Haechen în camerele alea ordinare de hotel ca să-i dea raportul. Cert este că e agenta unui regim totalitar și te-a dus de nas făcându-te să crezi că…

— Știu ce am crezut. Știu ce ne-am spus. Știu…

Am tăcut. A sosit o nouă porție dublă de schnapps. Am dat-o pe gât. M-am gândit: *Ridică-te și ieși pe ușă și nu veni înapoi. Du-te acasă. Strânge-ți toate lucrurile. Ia primul tren care pleacă din oraș…* Numai că ăsta avea să fie, probabil, trenul de noapte spre Hamburg, orașul în care, după cum se presupunea, ea și-o punea cu cretinul care îi conducea viața de mai bine de un an.

— Am nevoie de dovezi că nu e în Hamburg pentru a traduce pentru Wellmann, am spus.

— E simplu de aranjat. Herr Wellmann își ia soția ca să meargă diseară la Berliner Philharmoniker. Ești mare amator de muzică clasică, nu-i așa? Așa că o să-ți facă plăcere să asculți Mendelssohn și Schubert sub bagheta italianului ăla, Abbado. Cum noi, cei de la AISU, suntem oameni destul de culți, întâmplător am un bilet în plus la concert. Locul e în spatele lui Wellmann, la distanță de două rânduri. Așa că, dacă vrei dovezi…

A băgat mâna în buzunar, a scos un bilet la Berliner Philharmoniker și l-a împins spre mine.

— Așa că după ce-l vezi diseară pe Wellmann acolo…

— Tot am nevoie de dovezi că ea chiar lucrează pentru Stasi.

— Și eu aș cere același lucru dacă aș fi în locul tău.

— Dar nu ești. Și vrei ceva de la mine. Iar eu nu sunt dispus să o bag la apă.

— Uite cum stă treaba. I-ai spus că le iei un interviu celor doi balerini est-germani care tocmai au dezertat, așa-i?

— Asta nu te privește.

— Am să iau asta drept un răspuns afirmativ. Așa că, dacă i-ai spus de interviu, i-ai spus și despre transcrierea conversației cu cei doi, pe care o vei primi în weekend.

— M-ai tras pe sfoară, am șuierat.

— Realitatea e că ți-ai făcut-o cu mâna ta, domnule. Acum trebuie să-ți spun că interviul ăsta nu va avea loc niciodată. Dar să zicem că-ți dăm o copie a acestui presupus interviu, marcat „Strict secret”. Să zicem că-l lași pe o masă pentru ca iubita ta…

— Nu-i mai spune așa!

— Scuze, scuze, înțeleg de ce ești cam irascibil.

— Du-te dracului, amice! Nu-mi placi. Nu-mi place cine ești, ce reprezinți și nu-mi plac jocurile de rahat pe care le joci în numele lui Dumnezeu și al țării. Tot așa cum nu-mi place nici disprețul pe care îl nutrești pentru oricine nu este „jucător de echipă”, „sincer”, „american adevărat”. Și treaba e că, deși împroști cu scârboșenii neoconservatoare orice compatriot care nu-ți împărtășește concepțiile despre lume, în alb și negru, trăiești în cea mai mare ceață morală imaginabilă.

— Iar tu, domnule, ești o persoană a cărei experiență scrisă de viață nu este oglindită de cea din viața adevărată. Oi vorbi eu despre un joc diabolic, Thomas. Te-oi enerva eu cu franchețea mea din Vestul Mijlociu. Dar te și compătimesc pentru dilema în care ai fost aruncat. De aceea, în loc să mai încerc să te conving de „adevărul” situației, îți propun un test simplu care fie o va incrimina, fie o va exonera pe Frau Dussmann. Vei

ști clar dacă este ce pretind eu că este. Îmi permiți să-ți expun acest plan?

Am lăsat capul în jos. *Vrei dovezi. Iată posibilitatea de a avea dovezi*.

— Dă-i drumul, am spus încet.

— Când Frau Dussmann se întoarce duminică, trebuie să-ți aduni curajul și să te prefaci că totul e cum era înainte. Poți să faci asta?

— Nu știu.

— Ăsta-i un răspuns sincer. Dar spre binele tău — adică, pentru a căpăta răspunsurile de care ai nevoie —, preț de câteva zile trebuie să joci un rol. Rolul pe care l-ai jucat până acum. Rolul bărbatului care o adoră. Și, da, asta înseamnă să o tragi în pat, să faci dragoste cu ea, să-i spui, ca întotdeauna, că o adori, să te porți ca și cum nu s-ar fi schimbat nimic. Pe de altă parte, va apărea subiectul interviului pe care l-ai luat celor doi balerini. Atunci va trebui să-i spui — pe lângă faptul că cei doi sunt niște oameni foarte interesanți, dezorientați, dar mulțumiți că au evadat — că transcrierile interviului sunt o lectură fascinantă… și pentru Radio Liberty o să fie o adevărată lovitură să dea primii vestea asta. Apoi nu mai vorbești despre asta. Ai o seară plăcută. Îți duci doamna în pat. Sunt sigur că vă regulați în fiecare noapte…

— Taci!

— Spun asta doar ca o considerație de ordin tactic. Dacă faceți dragoste în fiecare noapte, atunci trebuie să faceți și acum. După aceea, de obicei adormiți imediat?

— E neapărat nevoie de asta?

— Da, este. Și am să-ți spun de ce. Pentru că Haechen e un mare risc pentru securitatea țării…

— Pe care l-ați lăsat să opereze aici timp de peste doi ani.

— Am sperat că o să ne ducă la un pește și mai mare. Dar e un mardeiaș. Înainte lucra într-o divizie specială a Stasi, de la închisoarea

Hohenhausen, unde-i supunea pe deținuți la torturi psihice extreme. Anul trecut a agățat o prostituată lângă Tiergarten și s-a purtat atât de brutal cu ea, încât femeia și-a pierdut un ochi. A rămas desfigurată pe viață. Și urmărea dezertori autentici în Bundesrepublik — dintre care unul a fost găsit mort anul trecut pe șinele expresului InterCity, în apropiere de Hamburg. Autoritățile au decis că a fost sinucidere, dar legiștii noștri au spus că în mod clar omul a fost aruncat în fața trenului. Ăsta e omul cu care prietena ta s-a culcat în mod repetat și pentru care a fotografiat peste douăzeci de documente secrete false. Și dacă îndrăznești să spui că a fost forțată să joace rolul ăsta… există mii de deținuți în închisorile est-germane care ar fi putut să aleagă rolul de informator, dar n-au făcut-o. Totul în viață se reduce la două lucruri — alegere și interpretare. Luăm decizii, apoi dăm acelor decizii o interpretare generală, astfel încât să putem trăi cu ele. Asta face Frau Dussmann. Te iubește și te înșală, în același timp, spunându-și că numai așa poate să se bucure pe mai departe de traiul în Occident. Dar nu uita un lucru, Thomas — *ea* a ales acest rol. Tot așa cum *ea* a ales să te înșele.

Acum, după mulți ani, gândindu-mă la asta, îmi dau seama că Bubriski era maestru în a mă otrăvi, sporindu-mi în mod atât de inteligent sentimentul de revoltă că eram nedreptățit, încât am ajuns să-l văd ca pe un aliat dificil, dar extrem de important. Totuși, un glas interior mă îndemna: *Fugi acum de asta*!

Dar amărăciunea și furia crescândă mă țineau pironit pe acel scaun de vinilin, din acea *Bierstube*, ascultând cu atenție cum Bubriski urzea, pas cu pas, scenariul pe care urma să-l joc. Dar, de fapt, nu „urzea” pe loc, ci doar repeta un scenariu la care lucrase mult timp.

— Așadar, suntem iar în patul pe care îl împarți cu Frau Dussmann. E duminică noaptea. Tocmai

ați făcut sex. Repet întrebarea de dinainte: de regulă adormiți imediat după aceea?

— Dacă e târziu, da.

— Atunci, nu vă băgați în pat înainte de miezul nopții. Când ați terminat, vreau să simulezi că adormi — dar în niciun caz să adormi cu adevărat! Asta ar face ca toată treaba să se ducă de râpă. Bănuiala mea e că, odată ce e sigură că ai adormit, se va scula și va căuta în servieta în care ai pus transcrierile interviului, transcrieri pe care ți le vom da în acea după-amiază. A, tu nu ai servietă, ai o geantă de umăr din piele. Să lași geanta în camera de zi, pe masa aia mare.

— Nu țin minte să te fi invitat vreodată în apartamentul meu.

— Îi cunoaștem planul general. Tot așa cum știm că gaura cheii de la ușa dormitorului este măricică și, când te uiți pe ea, vezi clar masa din camera de zi. Odată ce a închis ușa după ea, numeri până la șaizeci, apoi te dai jos ușurel din pat și te uiți pe gaura cheii ca să vezi dacă fotografiază documentele. Bănuiesc că va folosi micul aparat de fotografiat pe care îl ia peste tot. Apoi o să se întoarcă în pat, așa că ai grijă să te găsească sub plapumă, cu luminile stinse, când se întoarce. Dacă totuși se hotărăște să plece pe furiș la Herr Haechen în timp ce tu dormi, să nu faci nimic, deoarece vom posta în apropierea ușii tale pe cineva care o va urmări de acolo. Dacă se întoarce în pat, ai grijă ca în acea dimineață să te trezești odată cu ea — și, din nou, trebuie să te porți ca și cum totul ar fi normal. Apoi, când ea pleacă, vreau să te duci la fereastra din bucătărie, al cărei stor este veșnic ridicat, dacă nu mă înșel. Tot ce trebuie să faci e să cobori storul. Ăsta va fi semnalul prin care oamenii noștri vor înțelege că a fotografiat documentele. Dacă nu s-a întâmplat nimic, să nu te atingi de stor și noi nu vom face nimic. Dar, Thomas, marea mea speranță e că, după ce vei fi văzut dovada că ea e cine pretindem

noi că este, nu vei vrea să scape basma curată. N-am cuvinte să-ți spun cât e de important să-l prindem pe Haechen în flagrant delict. A distrus foarte multe vieți. Și dacă ne ajuți, vei face un mare serviciu și țării tale, lucru care va fi remarcat.

— N-am nevoie de decorațiile voastre, și nici de felicitările voastre cu iz patriotic. Dacă fac asta e pentru că…

N-am putut să duc fraza la capăt. Fiindcă tot nu-mi venea să cred totul.

— Ține minte următorul lucru, Thomas. Nu tu o vei trăda. S-a trădat singură acum mulți ani când…

— Nu știi când să te oprești, nu-i așa?

Știa că mă avea la mână, dar eu știam că nu avea rost să mai lungesc pelteaua. Așa că am luat biletul la Berliner Philharmonik și apoi m-am ridicat.

— Am să mă duc la concert. Și am să mă gândesc bine la ce mi-ai spus.

— Atunci ne vedem mâine.

— Ce te face să crezi că vreau să te văd?

— Dacă alegi să nu cooperezi cu noi, atunci va trebui să presupunem că ajuți și ești complicele unui agent străin. Ți-am expus deja urmările refuzului tău de a ne ajuta — pierderea pașaportului, posibila detenție la întoarcerea acasă, posibile greutăți la graniță pe viitor…

— Cu alte cuvinte, n-am de ales, nu-i așa?

— Uiți ce-am spus mai devreme, Thomas. Toți avem de ales în tot ce facem. Dar odată ce am ales, acea alegere atrage în mod inevitabil consecințe. Întrebarea pe care trebuie să ți-o pui este: merită femeia asta duplicitară?

Acum s-a ridicat și a întins mâna.

— Sunt sigur că vei face alegerea inteligentă, oricât de grea ar fi ea. Ne vedem mâine la Café Istanbul. Să spunem la nouă, la micul dejun, având în vedere că e sâmbătă.

— Știi de Café Istanbul?

— Știu că e biroul tău din afară. Până atunci, audiție plăcută la concert. Abbado chiar demască

nevoia lui von Karajan de a înfrumuseța totul. El devoalează muzica și o lasă să trăiască cu adevărat. Dar ce mă pricep eu, un tip din Indiana, la astfel de lucruri, așa-i?

În acea seară n-am auzit nicio notă cântată de orchestra filarmonicii berlineze, deși am stat chiar în mijloc, la șase rânduri distanță de estradă. Jerome Wellmann era chiar pe rândul din fața mea și s-a întors când m-am așezat.

— Ce coincidență *interesantă* să te găsesc chiar în spatele meu!

— Am primit un bilet în ultimul moment, am spus.

— Trebuie să cunoști pe cineva foarte influent, a spus el, apoi m-a prezentat repede femeii mărunțele, cu trăsături de șoim, de lângă el. Soția mea, Hellen. Iar el e renumitul Thomas Nesbitt.

Ce-a vrut să spună cu asta? *Iată-l pe tipul despre care ți-am povestit că se culcă cu spioana est-germană care a fost angajată de noi, fără să-i dezvăluim vreodată că, de la bun început, am fost pe urmele ei*. Oare comentariul acela: *Trebuie să cunoști pe cineva foarte influent* a fost modul lui de a-mi spune că știa exact cine îmi dăduse biletul la concert? Oare știa, prin Bubriski, că Petra îl folosise drept alibi în weekendul ăsta? Însăși prezența lui aici, în fața mea, dovedea adevărul celor spuse de Bubriski cu doar o oră și ceva în urmă. Mă minți se că pleacă la Hamburg cu șeful ei, ca să-i traducă discursul.

Chiar era cu grăsanul ăla scârbos de Haechen? Se culcase cu el pe toată durata poveștii noastre de iubire? Cum putea să declare că eu sunt bărbatul vieții ei, apoi să plece pe furiș la omulețul ăla respingător și să-și desfacă picioarele și…

Tu auzi ce spui? Vorbești exact ca amantul înșelat. „Cum a putut să-mi facă asta?” Pe câtă vreme, adevărul e că…

Eram încă în acea fază de neîncredere în care voiam să găsesc și alte interpretări ale

evenimentelor… în care Petra știa că îi furniza informații false… în care ea nu se culca cu tipul… în care ea doar îi îndeplinea ordinele să…

Ce anume? Își dăduse copilul spre adopție. Trebuise să respecte regulile jocului…?

N-am auzit mai nimic din concert, fiindcă tot încercam să-mi spun: *Povestea asta e numai fum și oglinzi. Fotografiile erau doar pe jumătate incriminatoare. Fețele cuplului din pat erau blurate. Ea s-a dus la Hamburg în weekendul ăsta doar pentru că…*

Când concertul s-a terminat, într-o furtună de aplauze, Wellmann s-a întors și a spus:

— Să ai un weekend interesant!

Știa. Jigodia fusese pe deplin pusă la curent. Totuși, comentariul lui era menit să lase loc de interpretări. La urma urmelor, poate voia doar să-mi spună să mă distrez în weekend, să nu mă plictisesc.

Era o noapte senină, așa că m-am dus pe jos acasă, gândindu-mă, frământându-mă, încercând să mă dumiresc despre ce era vorba de fapt, spunându-mi că, atunci când Petra va veni acasă duminică, avea să-mi ofere o explicație logică pentru toate, că toate piesele aveau să se îmbine, toate îndoielile aveau să fie risipite… și că în câteva săptămâni aveam să fim în drum spre State, căsătoriți, fericiți, Petra fiind pregătită să se acomodeze cu coșmarul trecutului ei.

Destul! mi-a strigat glasul rațiunii. Țeși în minte o fantezie romantică — o fantezie care ignoră fapte dovedite.

Dar când faptele sunt prea greu de suportat…

Am ajuns acasă la miezul nopții. Când am intrat, l-am găsit pe Alastair la masă, cu o sticlă de vodcă și un pahar în față. Cele trei pânze nu mai erau acolo — și acum se uita lung la peretele gol pe care stătuseră mai devreme.

— Ai chef de o dușcă sau trei? a întrebat el când am intrat.

Am clătinat din cap.

— S-a întâmplat ceva? a întrebat el.

— Am multe pe cap.

— Unde-i Petra?

— A plecat la Hamburg.

— Cu treabă?

— Ceva de genul ăsta.

L-am văzut studiindu-mă cu atenție.

— Ce s-a întâmplat, Thomas?

— Nimic.

— Aiurea!

— Unde sunt picturile?

— Le-am expediat după-amiază galeriei mele din Londra. Iar tu schimbi subiectul. Ceva e foarte în neregulă cu tine.

— Mă duc la culcare.

— Ești evaziv… și asta nu-ți stă în fire.

— Noapte bună.

— Thomas…

— Acum n-am chef să vorbesc.

— Bine, bine, a spus el, studiindu-mă cu multă atenție. Dar indiferent ce se întâmplă — și presimt eu că are legătură cu Petra —, să nu fii imprudent sau neglijent. E minunată și ai nevoie de ea.

— Mulțumesc pentru sfat, am spus pe un ton mult prea tăios și supărat.

M-am dus sus și am trântit ușa. Am scos sticla mea de vodcă și am băut până m-am îmbătat și m-am dus pe trei cărări spre pat. Dar cinci la sută din creierul meu care raționa încă și-a amintit să pun ceasul să sune la opt, înainte de a-mi scoate hainele și a mă băga în așternut.

Apoi s-a făcut dimineață. Ceasul suna. Îmi crăpa capul de câtă vodcă poloneză băusem. În timp ce am făcut un duș de gheață și apoi am dat în silă pe gât trei cești de cafea, m-am hotărât cum să procedez când urma să mă întâlnesc în mai puțin de o oră cu Bubriski.

Mă aștepta într-un separeu dintr-un colț al Café Istanbul, amestecând într-o ceașcă cu cafea

turcească cu o linguriță minusculă, îndoită, care era o caracteristică a locului. Era îmbrăcat sport — tricou roșu Lacoste și pantaloni kaki-gălbui. Ținuta nu se prea potrivea cu purtarea lui ultravigilentă. Când m-am apropiat de separeul în care se instalase, am văzut că trăgea cu urechea la conversația pe care o purtau un turc și iubita lui nemțoaică, foarte blondă, foarte emaciată în separeul alăturat.

— Ea e o drogată, iar el e dealerul ei și peștele ei ocazional, a spus el când m-am așezat în fața lui.

— Poftim?

— Cuplul din spatele tău. Ea se prostituează, iar el o aprovizionează cu praful alb care l-a stimulat atâția ani pe colegul tău de apartament. Dar îmi scot pălăria în fața lui că s-a lăsat de droguri și a terminat tripticul ăla de tablouri. Îmi plac poveștile care vorbesc despre „triumful asupra ispitelor” — mai ales când e vorba de pictori gay, dependenți de droguri, care încă lucrează în stilul expresionismului abstract. Deși detestă să fie comparat cu Rothko, nu-i așa?

— Acum trebuie să mă întreb dacă și el lucrează pentru tine?

— În sfârșit m-ai amuzat! Pot să declar categoric că domnul Fitzsimons-Ross nu are nicio legătură cu noi. Dar mă impresionează îngrijorarea ta că toți pereții au urechi.

— Mă rog, în lumea voastră, e clar că cei mai mulți au.

— Dacă pot să spun așa, arăți de parcă ai fi avut o noapte cumplită. Ce ți-a spus inconștientul?

— Asta-i treaba mea.

— Chiar așa. Și ce părere ți-a făcut concertul?

— A fost impresionant.

— Cu alte cuvinte, n-ai auzit o notă. Cine te-ar putea condamna, având în vedere vestea cu care a trebuit să te lupți? L-ai văzut pe domnul Wellmann?

Am dat din cap.

— Asta ți-a oferit dovada de care aveai nevoie?

N-am spus nimic, dar am întins mâna după pachetul lui de Old Gold și am pescuit o țigară.

— Doar pentru a corobora mai bine totul, am adus fotografiile astea care îi arată pe Frau Dussmann și Herr Haechen sosind vineri cu trenuri separate în Hamburg.

A întins mâna după dosarul din fața lui, de pe masă.

— Nu e nevoie, am zis. Am să fac ce vrei, dar cu o condiție: mâine vreau să scap de toată povestea asta.

— Și de ce vrei asta?

— Pentru că știu că n-am să pot juca rolul ăsta foarte mult timp.

— Ăsta-i un răspuns sincer.

— Îmi ceri să o duc în pat și să mă prefac că nu s-a întâmplat nimic. Cum mai pot să mă ating de ea după…

— Dacă nu faci dragoste cu ea imediat o să intre la bănuieli…

— Voi simula o toxiinfecție alimentară sau ceva.

— Tot ar putea să-și pună întrebări.

— Ba nu. Fiindcă n-are niciun motiv să se întrebe dacă nu cumva sunt pe urmele ei. Eu sunt fraierul aici, corect? Așa că de ce s-ar gândi că îi cunosc secretul rușinos?

— Și vei spune că ai transcrierile?

— Categoric.

— Și ar trebui să spui că cineva de la Radio Liberty ți-a transcris ieri interviurile. Spune-i că Frau Koenig le-a transcris. Ea este una dintre cei care se ocupă cu treburile astea acolo.

— Și dacă, după cum bănuiesc, Petra nu fotografiază documentele…

— Dacă, mai târziu, Frau Dussmann îi pomenește în treacăt lui Frau Koenig de munca pe care chipurile a făcut-o pentru tine în weekend, Frau Koenig va ști ce să spună. Dar de ce ar spune ceva care să dea în vileag că sunteți un cuplu?

— Cred că aici ai dreptate.

— Așa că rămâne cum am stabilit. Ea se întoarce la șaptesprezece patruzeci și trei cu expresul Hamburg–Berlin. Va fi urmărită până la ușa ta. Alt agent de-al nostru va fi postat pe strada ta și, după ce ea intră în clădire, el se va muta peste drum de ușa ta. Îți sugerez să simulezi încă de la început boala și să-i spui că ți-e atât de rău, încât ai să te culci devreme. Dar, undeva în cursul serii, după ce o întrebi despre weekendul la Hamburg…

— Am eu grijă de toate detaliile. Când primesc transcrierea?

— Te va aștepta mâine, aici, după ora unsprezece dimineața.

— E o idee bună?

— Patronul… e prieten cu mine.

Am închis ochii. Bărbatul ăsta și oamenii lui erau peste tot în viața mea?

— Ai foarte mulți prieteni, nu-i așa? am întrebat în cele din urmă.

— Asta pentru că sunt un tip foarte prietenos.

Restul zilei am tot văzut filme. Lângă Ku'damm era un cinematograf care începea să dea filme la unu după-amiază și programul se schimba în mod constant. Am intrat și am ieșit din cele trei săli de proiecție, încercând să nu mă gândesc la nimic, încercând să mă călesc pentru clipa reîntâlnirii de mâine cu Petra.

Când am ajuns acasă, era trecut de unu noaptea. Din fericire, Alastair nu era încă acasă, așa că m-am culcat imediat, răpus de oboseală și de mahmureala persistentă. Când m-am trezit, era ceasul zece. Altă dimineață frumoasă, senină. M-a apucat imediat groaza. Așa că mi-am pus un trening și am plecat să alerg o oră pe străzile încă pustii. Duminică dimineața Kreuzberg arăta întotdeauna mahmur — trotuarele erau presărate cu gunoaie și sticle goale de bere și, ici și colo, câte un prezervativ folosit. Puținii trecători răzleți se duceau acasă după o noapte mult prelungită în

zi. Alergam într-un ritm rapid, încercând ca, prin viteză, să țin toate gândurile la distanță. În douăzeci de minute am fost în Tiergarten. Am înconjurat parcul de două ori, apoi am luat-o înapoi spre Kreuzberg, într-un ritm mai domol. Când am ajuns la Café Istanbul m-am uitat la ceas și mi-am dat seama că alergasem mai mult de o oră. Deși sleit de puteri, tot nu puteam să alung neliniștea pe care o simțeam la gândul că în acea seară aveam să o văd pe Petra. Aveam să fiu în stare să joc totul cu o mutră inexpresivă? Avea ea să simtă imediat că mă frământa ceva extrem de important? Cum aveam să reacționez când începea să mintă cu privire la weekend? Și dacă într-adevăr fotografia documentele…?

Am băgat capul în Café Istanbul. Omar era, ca de obicei, după tejghea.

— Cineva ți-a lăsat un pachet, a spus el.

Mi-a înmânat un plic gros. Am intrat într-un separeu, am cerut o cafea, am deschis plicul și am scos din el un teanc de douăzeci și două de pagini. Pe prima pagină era antetul Radio Liberty, iar în colțul din dreapta sus, numele traducătoarei: Magdalena Koenig. Numele meu era trecut la începutul transcrierii, iar apoi, după introducere, era prescurtat T.N. Transcrierea era numai în germană, purta data de cu o zi în urmă și înfățișa în detaliu un interviu pe care chipurile îl făcusem cu un anume Hans Braun și sora lui, Heidi. Am citit toată transcrierea, încercând să rețin amănuntele vieții lor din RDG, activitatea lor politică, complotul din jurul fugii lor, felul în care aveau de gând acum să vorbească deschis despre regimul represiv al lui Erich Honecker. Felul în care interviul detalia fuga lor mi s-a părut magistral. Odată ce îi pomeneam Petrei despre el, avea să-i capteze atenția… dacă, adică, ea chiar lucra pentru ei.

„Adevărul” pe care tot nu puteam să-l accept era faptul că ea era agenta lor. După tot ce spusese

despre ororile încarcerării ei, despre ura ei față de regim, despre suferința pricinuită de pierderea fiului ei, după felul în care părea mereu bântuită de spaime recente… nu, îmi era imposibil să-mi imaginez că ea chiar colaborase cu ei.

M-am dus acasă și l-am găsit pe Alastair uitându-se iarăși lung la pereții goi ai atelierului său. S-a uitat la treningul meu pătat de transpirație, la părul meu răvășit, la plicul de sub brațul meu.

— Trebuie că îți merge rău de alergi pe străzi la ora asta.

— Mă ajută să țin la distanță toți demonii, am spus cu un zâmbet.

— Și care anume sunt demonii ăia?

— Demonii pe care îi cărăm cu noi peste tot.

— Îți mulțumesc, Hieronymus Bosch. Dar dă-mi voie să te întreb ceva. Întotdeauna alergi cu un plic mare sub braț?

— E o lucrare care mi-a fost lăsată la Café Istanbul. Am de terminat un eseu până diseară.

— Iar eu diseară mă duc la cină în apartamentul unui critic de artă foarte atrăgător, al cărui tată a fost ceva foarte important la BMW și i-a lăsat o moștenire impresionantă. Se pare că i-am căzut tipului cu tronc și vorbește despre un contract. Așa că s-ar putea să nu fiu acasă până târziu. Și domnișoara Petra când trebuie să se întoarcă?

— La începutul serii.

— Mă bucur să aud asta.

— Acum trebuie să mă apuc de treabă.

— Thomas, dacă te gândești să faci ceva dezastruos…

— Mă gândesc la scris, am spus, apoi m-am dus sus și am închis ușa după mine.

Dacă te gândești să faci ceva dezastruos…

Eram chiar atât de transparent? Măcar Alastair avea să fie plecat diseară. Și dacă, după cum a dat el de înțeles, acest contract potențial implica și favoruri sexuale, era posibil să nu se întoarcă deloc.

Mi-am scos treningul, am făcut un duș, m-am îmbrăcat, m-am uitat la ceas și mi-am dat seama că trebuia să fac ceva ca să-mi omor timpul până se întorcea Petra. Așa că am dat jos de pe raft mașina de scris și am pus-o pe masa de bucătărie, într-un capăt, apoi am adus hârtie de scris, un carnet și un pix și o lampă de birou. După aceea am deschis dulapul în care țineam toate carnetele cu însemnări despre Berlin. L-am luat pe primul, m-am trântit în fotoliu, mi-am rulat o țigară și am citit însemnările detaliate pe care le notasem despre conversația pe care am avut-o cu multe luni în urmă cu femeia din avion, în drum de la Frankfurt la Berlin și povestea pe care mi-a spus-o despre săritul pe fereastra clădirii din Friedrichshain. Fiindcă ea a rostit cuvântul „Kreuzberg", am ajuns eu aici în una dintre primele mele seri la Berlin. Pentru că m-am oprit întâmplător la Café Istanbul am văzut la avizier un anunț care m-a condus la acest apartament — și la cunoștința cu Alastair. Iar în ziua în care am fost la domnul Wellmann, dacă Petra n-ar fi intrat tocmai în acel moment anume…

Oare asta vrea să însemne traiectoria haotică a lucrurilor? Întâmplare, coincidență, faptul de a fi într-un anumit loc într-un anumit moment, rezultatul final fiind acela că acum te afli în mijlocul unui scenariu cumplit pe care nu ți l-ai fi imaginat niciodată… dar și după ce ai cunoscut, pentru prima dată în viața ta, extraordinara forță a iubirii adevărate.

Trebuia să existe o explicație pentru toate astea. Sau poate un plan pe care Bubriski îl ținea ascuns. Totuși știam că dacă i-aș fi cerut socoteală Petrei în clipa în care intra pe ușă — și dacă era nevinovată —, situația dintre noi ar fi fost incredibil schimbată. Tot așa cum știam și că dacă n-aș fi spus nimic… ei bine, numai un optimist cu probleme la mansardă ar fi gândit: *Poate or să treacă toate*. Dar nu este asta întotdeauna ultima speranță a celor care se confruntă cu o situație

terminală? *Mâine mă voi trezi și tumoarea va fi dispărut. Mâine mă voi trezi și ea va fi în pat lângă mine*.

Întotdeauna ne punem speranțele în ceva care să contrazică cele mai cumplite adevăruri cu care ne confruntăm. Toți credem în ascuns în ceva care să contracareze realitatea în ce are ea mai concret.

Dar, iarăși, care era adevărul aici? Voiam, pur și simplu, să cred altă interpretare a acestei povestiri; o versiune care nu era atât de deprimantă, atât de sumbră. O versiune cu care puteam să trăiesc.

M-am uitat la ceas. Tot mai aveam șase ore până sosea ea. Îmi trebuia ceva să-mi umplu timpul, să omor orele, să-mi ocup mâna și creionul. Așa că după ce am citit până la capăt primul carnet despre Berlin, m-am mutat la masa din bucătărie, am deschis iar carnetul la prima pagină, am băgat în mașina de scris o foaie de hârtie și — după ce am tras adânc aer în piept — am atacat clapele. O parte din mine știa că era o prostie să mă apuc să scriu capitolul introductiv al cărții mele despre Berlin cât încă eram aici, că nici n-ar fi trebuit să mă gândesc să lucrez la el până ce nu voi fi părăsit orașul, din motive evidente de „distanță critică”. Dar acum munca era singura soluție.

Am scris cu o furie controlată, întrerupându-mă după două ore ca să-mi fac un ibric de cafea și să rulez încă patru țigări. Apoi m-am așezat iar la mașina de scris, gata pentru încă un efort prelungit. Am lucrat până după patru, moment în care aveam în față peste douăsprezece pagini. Le-am citit pe toate, făcând câteva corecturi minore cu stiloul, știind că n-am să fac nicio modificare importantă până ce tot manuscrisul nu era gata. Apoi, uitându-mă la ceas, am hotărât că am timp să ies la o bere și să-mi adun gândurile până sosea Petra acasă.

Acasă. Asta consideram eu acest apartament — casa pe care o împărțeam cu femeia pe care o adoram. Prima dintre multele case pe care aveam să le împărțim împreună. Începutul unei vieți

împreună, cu toate posibilitățile ei inerente. Iar acum totul atârna de-un fir de păr. Și încă nu știam dacă puteam să îndeplinesc ordinul lui Bubriski dacă descoperem că ea chiar era…

Ușa s-a deschis brusc. A intrat Petra.

— Știu că trebuia să mă întorc mai târziu, dar am vrut tare mult să ajung acasă la tine.

Îmi zâmbea cu atâta iubire, cu atâta plăcere că mă vedea, încât m-am ridicat imediat de pe scaun și m-am aruncat în brațele ei. După câteva clipe eram în pat.

— O, Doamne, ce dor mi-a fost de tine! a spus Petra după aceea, în timp ce zăceam alături, sfârșiți.

— Și mie de tine.

— Nu vreau să mai fiu vreodată despărțită de tine.

— Vorbești serios?

— Nu-ți dai seama? a spus ea cu un zâmbet. Și, în timp ce eram la Hamburg, m-am gândit: *În doar câteva zile voi fi soția ta*.

— Frumos gând! am zis, având grijă să zâmbesc.

Am spus asta foarte conștient că acum jucam un rol, sperând să nu fiu prea vizibil diferit de cel care eram în mod obișnuit. Faptul că ea nu arăta niciun semn de vinovăție, de înșelăciune…

— Ai avut un weekend plăcut? a întrebat ea.

— Ar fi fost mai plăcut dacă erai tu aici. Cum a fost la Hamburg?

— Am fost pentru prima dată acolo. M-a surprins ce oraș frumos e. Dar conferința a fost plictisitoare. Iar discursul lui Herr Wellmann a fost sec. Totuși, am avut timp să mă duc la Muzeul de Artă Modernă și să fac o plimbare cu barca pe lac. Dar aș fi vrut să fii și tu cu mine. De fapt, mi-am dorit tot timpul asta.

M-am abținut să răbufnesc și să-i spun că știu că minte. Totodată, o parte din mine continua să gândească: *Dar sigur există o explicație pentru*

toate astea, care nu-l implică… pe el. Bărbatul cu care și-a petrecut de fapt weekendul. Bărbatul căruia îi dă raportul și îi predă documentele oficiale fotografiate pe furiș.

— Dar povestește-mi despre Hans și Heidi Braun, a spus ea.

M-am lansat în discursul pe care îl pregătisem în ultimele treizeci și șase de ore, începând cu faptul că am fost dus la locul în care erau ținuți ei cu o mașină oficială cu geamuri camuflate, așa că nu știam unde anume. Dar am stat două ore cu ei. Heidi a fost destul de timidă și emoționată. Dar Hans a fost absurd de vorbăreț și a spus lucruri revoltătoare despre viața din RDG — mai ales privitor la cea pe care o duc homosexualii de acolo. A povestit că un iubit de-al lui a fost bătut cu atâta brutalitate de poliție, încât e și acum în comă.

Apoi am zis că am dus casetele cu înregistrările la Radio Liberty, iar Magdalena Koenig a stat toată sâmbăta să le transcrie.

— Azi-dimineață mi-au fost trimise prin curier și le-am citit rând cu rând. Trebuie să spun că, atunci când interviul va fi difuzat, se va vorbi mult despre el. Mâine mă întâlnesc cu Pawel să ascultăm iar înregistrările și să hotărâm ce putem folosi și ce nu. Trebuie să reducem tot materialul la o jumătate de oră.

— Și când au de gând să difuzeze interviul?

— De îndată ce primim acceptul de la autorități — dar ei vor să-l dea pe post până vinerea asta. Lui Hans Braun i s-a oferit un post la baletul din Freiburg, dar și cei de la New York City Ballet sunt interesați. Marea întrebare e dacă și sora lui va primi o ofertă de la una dintre companii.

— Și cum au evadat?

I-am spus că au fost scoși peste graniță într-o dubă care transporta decoruri și echipament de iluminat, aparținând Companiei Tanzhalle din Freiburg.

— E o companie radicală din punct de vedere politic, nu-i așa?

— Foarte stângistă. De fapt, sunt atât de stângiști, încât au avut probleme să obțină vize pentru un turneu în SUA. Totuși, s-au hotărât să-i ajute pe cei doi est-germani să-și obțină libertatea.

— Și frații Braun au vorbit despre toate astea în interviu?

— Absolut — și foarte amănunțit.

— Și transcrierea interviului ăsta…?

— Există doar două exemplare, și unul e la mine. De fapt, diseară trebuie să găsesc o oră să lucrez la el, dacă n-ai nimic împotrivă, deoarece până mâine-dimineață trebuie să le dau tăieturile propuse.

— Nicio problemă, a spus Petra, cu fața lipsită de expresie. Absolut nicio problemă.

În cele din urmă ne-am dat jos din pat pe la șapte și ne-am dus la un local italienesc din apropiere, unde am mâncat paste și am băut o jumătate de litru de vin de-al casei. Petra a vorbit cu însuflețire despre New York, spunându-mi că în tren, la întoarcerea de la Hamburg, schițase declarația pe care trebuia să o scrie pentru obținerea cărții verzi și avea să o bată la mașină mâine, iar eu aveam să o citesc pentru a-i corecta „engleza stricată”.

— Sunt sigur că engleza ta e excelentă, am zis.

— Când o să ajungem în State, o să vorbești cu mine în engleză?

— Ce zici să vorbim jumătate din timp în engleză, restul *auf Deutsch*?

— Un compromis bun. Și știi ce mi-ar plăcea să fac — și am și economisit niște bani pentru asta? Să cumpăr o mașină ieftină și să ne plimbăm câteva luni prin America. Am putea hotărî să rămânem undeva pentru o vreme sau să mergem mai departe. Tu ai putea să lucrezi în fiecare zi la cartea ta despre Berlin. Restul timpului ar fi *Pe drum cu Thomas și Petra*.

Mi-a pus mâna pe față.

— Totul o să fie minunat odată ce vom pleca din orașul ăsta.

Am dat din cap de multe ori, sperând ca ea să nu vadă că tremuram. De ce îmi zugrăvea un tablou atât de romantic dacă fusese plecată *cu el* tot weekendul? Și care era subînțelesul frazei: *Totul o să fie minunat odată ce vom pleca din oraşul ăsta*? Găsise o cale de ieșire din lumea secretă în care se presupunea că operează? Dar dacă era așa… puteam să mă împac cu faptul că, de la începutul relației noastre, mă minți se cu privire la foarte multe lucruri? Oare declarația ei era un mod de a-mi spune (fără să-mi spună) că în sfârșit o rupea cu trecutul?

M-am scuzat și m-am dus la toaletă. Odată acolo, a trebuit să mă țin bine de chiuvetă.

Cum poate să-ți treacă măcar prin cap că o agentă est-germană ar fi scutită să mai depună vreo activitate de spionaj — și ar primi binecuvântarea să se mărite cu un american și să emigreze în State?

Atunci de ce îmi spunea toate astea?

Mi-am dat cu apă rece pe față și am reușit să mă liniștesc cu un simplu gând: *Măcar voi avea răspunsurile foarte curând*.

Când ne-am întors acasă, m-am scuzat pentru a lucra o oră la transcriere. Petra nu s-a apropiat de mine nici măcar o dată. Nici măcar o dată nu s-a uitat peste umărul meu, nici n-a întrebat dacă poate să citească transcrierea. A stat pe pat redactând declarația pentru cartea verde. Am lucrat până la zece, apoi am adunat paginile transcrierii și le-am lăsat în mod deliberat pe masă. M-am dus în dormitor. Petra a ridicat ochii din carnet.

— Ai terminat deja?

— Mă mai uit mâine pe el, înainte să mă apuc de treabă cu Pawel.

— Trebuie să fii obosit.

— Chiar sunt.

— Dar nu prea obosit, sper.

Și-a desfăcut brațele. Ne-am scos iarăși unul altuia hainele și am făcut dragoste încet, pe îndelete, cu atâta dăruire, încât am simțit că iubirea Petrei pentru mine era încă la fel de profundă ca a mea pentru ea. După aceea, mi-a șoptit la ureche:

— Te voi iubi mereu, indiferent ce se întâmplă.

Apoi, stingând lumina, am adormit unul în brațele celuilalt.

Doar că, bine-nțeles, eu eram treaz de-a binelea cu ochii închiși. În realitate eram al naibii de obosit, dar m-am străduit să nu adorm, sperând că în zece sau cincisprezece minute am să deschid ochii și am s-o găsesc pe Petra dormind dusă lângă mine. Apoi aveam să adorm și eu, știind că aveam răspunsul atât de dorit.

Dacă doarme, viața merge înainte după cum am plănuit.

Dar dacă se scoală…

După zece minute, exact asta a făcut. S-a desprins din brațele mele. S-a ridicat în capul oaselor și a rămas așa, fără să se miște, cel puțin șaizeci de secunde. (Se asigura că dorm bușteanʔ) Apoi am auzit-o adunându-și în liniște hainele și ieșind pe ușa dormitorului, închizând-o încetișor după ea.

Am numărat până la șaizeci înainte de a mă da jos din pat fără zgomot. Mi-am pus jeanșii și un tricou, mulțumit că storul de la dormitor era tras doar pe jumătate, astfel că lumina Lunii pătrundea în dormitor. Am așteptat încă cinci minute, stând absolut nemișcat, cu ochii pe minutarul de la ceasul de mână. După ce au trecut cele cinci minute, m-am furișat spre ușa închisă. Dar în cele cinci minute de nemișcare m-am hotărât să ignor instrucțiunile lui Bubriski de a mă lăsa pe vine și a mă uita pe gaura cheii. Să fac așa ar fi însemnat să spionez, să acționez pe furiș. În loc de asta, am deschis ușa cât am putut de încet.

Și iat-o pe Petra, aplecată peste masa de bucătărie. Lampa de birou era acum îndreptată în jos, luminând cele câteva pagini ale transcrierii, pe care le împrăștiase pe blatul șlefuit al mesei de pin. Și, pentru a fotografia fiecare pagină, folosea un aparat de fotografiat micuț. Câteva clipe am rămas nemișcat. Deși mă așteptasem la asta din clipa în care am simțit-o sculându-se și dându-se jos din pat, șocul de-a o vedea angajată în această „muncă”… Tot ce am putut să fac a fost să stau acolo și să mă uit cum se dezintegrează totul. Printre altele, iubirea înseamnă speranță. Speranța e o entitate atât de delicată, atât de încărcată de înțelesuri, care stă într-un echilibru atât de fragil pe granița dintre marea posibilitate și sentimentul și mai mare de pierdere, încât întotdeauna te temi de clipa când ai dovada definitivă, concretă că lucrurile sunt iremediabil distruse.

— Trebuie să pleci, m-am auzit spunând.

Petra a fost atât de surprinsă de sunetul glasului meu, încât și-a pierdut echilibrul, s-a lovit de masă cu mâna, răsturnând lampa de birou pe podea și spărgând astfel becul.

— Thomas… a șoptit ea.

— Ieși! am spus, cu glasul încă liniștit.

— Există o explicație pentru toate astea.

— Știu. Lucrezi pentru ei, nu-i așa?

— Thomas…

— Nu-i așa? am strigat acum.

Și-a dus mâna la gură și ochii i s-au umplut de lacrimi.

— Trebuie să mă lași să-ți explic.

— Nu, nu te las. Pentru că m-ai înșelat, ne-ai trădat, ai trădat totul.

Am auzit-o înăbușindu-și un hohot de plâns.

— Te iubesc, a șoptit ea.

— Și weekendul ăsta ai fost la Hamburg cu altul.

Acum ea a fost cea care arăta de parcă ar fi fost plesnită peste față.

— De unde…?

— *Știu*? Treaba mea. Dar am aflat. Tot așa cum am aflat că ți-ai tras-o cu el tot timpul în care îmi spuneai…

— Ești bărbatul vieții mele, Thomas. Și trebuie să mă lași să…

— Ce? *Să-mi explici*? Dă-mi o scuză *de ce* a trebuit să fii la dispoziția acelui monstru.

— Te rog, *te rog*, lasă-mă să…

— M-ai auzit?! am țipat. Vreau să te cari de aici, să ieși din viața mea *acum*.

Când a venit spre mine, plângând, cu brațele deschise, repetând doar două cuvinte: *Te rog… te rog… te rog*, m-a apucat o mânie irațională, în care toate nedreptățile trecute — toate trădările personale acumulate încă din copilărie — s-au prefăcut într-o furie cum nu mai cunoscusem niciodată, o furie care m-a îngrozit. Dar n-am putut să mă stăpânesc, n-am putut să-mi înăbuș furia care m-a împins spre ea. Am adunat transcrierea și am aruncat-o în Petra care plângea dezlănțuit, făcută mică într-un colț.

— Ia-o! am urlat. Ia nenorocita asta de transcriere! Probabil ai să primești Ordinul Lenin pentru…

— Te rog… te rog… te rog… a strigat ea din nou, articulând cu greu cuvintele.

— Distrugi totul și mai vrei milă? *Afară*!

Am rostit ultimul cuvânt văzând roșu în fața ochilor. Am apucat un scaun de bucătărie și l-am aruncat în cealaltă parte a camerei, uitându-mă la ea cum urla de durere în timp ce reușea, totuși, să strângă toate foile transcrierii.

— Gata! am țipat la ea când am văzut-o adunând foile. Ai primit ce ai vrut, acum cară-te naibii și…

A fugit după geanta ei de umăr, a îndesat în ea aparatul de fotografiat și foile, apoi a alergat spre ușă, isterică, speriată, plângând necontrolat. Ușa s-a trântit în urma ei, cu un zgomot puternic. Am

alergat la fereastră. Încă sugrumat de furie, am tras de șnurul storului coborându-l imediat, transmițând agentului postat afară semnalul convenit că ea cobora scările. Acest gest a avut un efect ciudat, căci m-am repezit ca un nebun pe scări, strigând la Petra să se oprească, să aștepte, să…

Ce era în capul meu? Habar n-aveam. Știam doar că, după ce fusesem nebun de furie, acum îmi dădeam seama că mă purtasem irațional, atât de furios pe ea, încât nici n-o lăsasem să-mi explice. Iar acum…

Am fugit cât am putut de repede, ieșind în strada întunecată, strigând-o pe Petra, când am văzut-o urcată pe sus, într-o mașină, de doi bărbați în costum. În timp ce alergam spre mașina care acum pornea în viteză, strigând să se oprească, să mă lase să explic, cineva a ieșit din umbră și, cu o directă de dreapta în stomacul meu, m-a doborât pe pavaj. Când genunchii mei au atins cimentul, am fost ridicat brusc de guler și m-am pomenit față în față cu Bubriski.

— Ce dracu' faci? a spus el.

— N-ai spus că o s-o arestați pe stradă, am urlat eu. Ai spus că o să vă folosiți de ea ca să…

M-a lovit iarăși cu pumnul în stomac. De data asta, m-a apucat și m-a târât în holul clădirii, lipindu-mă de un perete și șuierând:

— Acum să-ți ții gura, dacă nu vrei să ajungi în arest pe termen nedeterminat, și vorbesc foarte serios. *Ai priceput*?

Am dat din cap de mai multe ori, uimit de ferocitatea tonului său.

— Rolul tău în toate astea s-a terminat. Ai făcut ce trebuia. Acum s-a terminat. Uite ce târg sunt dispus să fac cu tine. Fă-ți bagajele și cară-te din Berlin acum — și, dacă n-ai să sufli niciodată o vorbă despre povestea asta, am să te las să-ți vezi de viață. Dar dacă pricinuiești necazuri… dacă începi să zgârmi rahatul…

— N-am să pricinuiesc necazuri, am spus.

A dat drumul cămășii mele.

— Deștept tip! Acum du-te sus și apucă-te să-ți faci bagajele. Mâine-dimineață la șapte ai un avion British Air spre Frankfurt. La zece douăzeci pleacă spre New York un avion al companiei Lufthansa. Ai un bilet de călătorie în circuit, nu-i așa?

Știe totul despre mine. Tot.

— Fără obiecții, am spus.

— Ești cu adevărat un tip deștept! Îți mulțumesc în numele guvernului SUA pentru munca excelentă. Ea era un gunoi și tu ai fost păcălit, dar pe urmă tu ai decis scorul… Așa îmi place mie să văd sfârșindu-se poveștile astea, nu că așa se întâmplă și în realitate. Totuși…

Am lăsat capul în jos și n-am spus nimic. Tot ce simțeam acum era rușine și groază. *Te rog… te rog… te rog*, îmi spusese ea iar și iar implorându-mă să o las să spună versiunea ei. În loc de asta, plin de furie îndreptățită, o aruncasem în ghearele acestor oameni ale căror jocuri erau la fel de murdare ca și cele jucate de cealaltă tabără.

— Dacă te simți vinovat — și mă pricep la lucrurile astea —, nu te mai simți, a spus Bubriski. Știa în ce se bagă atunci când s-a înhăitat cu oamenii ăia. Va fi schimbată în câteva săptămâni pe niște oameni care sunt închiși dincolo, și va fi probabil răsplătită cu un apartament mai mare și un Trabant. Până atunci, noi n-o s-o privăm de somn ca s-o facem să dea pe goarnă, pentru că nu poate să ne spună nimic ce nu știm deja. Ea e doar un pion neînsemnat în toate astea. Exact ca tine.

— Și cu Haechen cum rămâne? O să-l arestați?

— Asta-i confidențial. Sfatul meu e să te întorci la New York. Scrie-ți cartea despre Berlin. Găsește o redactoră tânără, interesantă și nevrotică de la *New York Review of Books*, cu care să te culci. Nu povesti nimănui ceva din povestea asta — dar ți-am spus asta deja și simt că pricepi repede. În raportul pe care am să-l fac despre tine te voi lăuda

că ai cooperat și ne-ai „livrat” coletul. Dar voi insista și ca producția ta literară să fie vegheată cu un ochi atent. Continuă să fii oarecum critic cu țara, în scris. Noi nu-i pedepsim pe tipii creatori care privesc realitatea cu ochi critic. Dar dacă aflăm vreodată că ai spus povestea asta…

— Care poveste?

— Chiar încep să te plac puțintel.

— Daca mă întreabă colegul meu de apartament de ce plec în grabă…?

— Spune-i că te-ai despărțit de iubită și nu suporți să mai rămâi în Berlin. Iar mâine-dimineață la șapte, să fii în avionul ăla.

S-a dat înapoi.

— Acum îți urez „Auf Wiedersehen und gute Reise” — deoarece mă îndoiesc că drumurile noastre se vor mai încrucișa vreodată. Încă o dată, ai lucrat bine, tovarășe. Acum ești de-al nostru.

S-a întors și a dispărut în întuneric.

M-am dus sus — atât de zăpăcit, încât a trebuit să mă țin de balustradă ca să nu cad. Dar când am ajuns la ușa apartamentului, l-am găsit pe Alastair stând în fața ei. S-a uitat la mine cu un dispreț rece.

— Ce-ai făcut? m-a întrebat el cu un glas aspru, plin de dispreț. Doamne, Thomas… ce ai făcut?

— Nu știu despre ce vorbești.

— Eram în dormitor. Am auzit tot. Eram pe cale să intervin când Petra a fugit pe scări. Apoi, uitându-mă prin storuri, am văzut ce s-a întâmplat în stradă. Iar când mardeiașul ăla de compatriot al tău te-a târât aici, am ieșit în liniște pe palier și am tras cu urechea. Am auzit tot. Tot.

— Și ce ai de gând să faci?

— Nimic… doar să-ți spun că, dacă nu ți s-ar fi ordonat să părăsești Berlinul în câteva ore, ți-aș fi ordonat eu să-mi eliberezi apartamentul. Nu mai vreau să am de-a face cu tine.

— Nu înțelegi ce a făcut ea, cum a trădat…

— Cea mai mare trădare aici — după ce ai dat-o pe mâna acelor nemernici pe femeia iubită — este cea pe care ai comis-o față de tine însuți. Ți-ai distrus viața, Thomas. Pentru că niciodată n-ai să treci peste asta. *Niciodată*.

Trei nopți mai târziu, stăteam cu Stan, prietenul meu matematician, în apartamentul lui micuț din Cambridge, în apropiere de MIT. Cum mai erau câteva săptămâni până când chiriașul meu avea să-mi elibereze locuința din Manhattan și având nevoie disperată de un prieten, îl sunasem pe Stan de pe aeroportul Kennedy, spunându-i că îmi trebuia un adăpost. Mi-a spus că patul lui extensibil, din camera de zi, e al meu oricât am nevoie de el — și am luat autobuzul până la LaGuardia și trenul suburban până în Boston. Am apărut la el acasă în seara aceea, pe la zece, nedormit fiind de peste treizeci și șase de ore. A văzut epuizarea gravată pe fața mea și n-a pus întrebări. Doar mi-a făcut patul și, dimineața următoare, a reușit să plece fără să mă trezească. Când în sfârșit m-am trezit, era aproape unu după-amiază și, deși odihnit, mă simțeam ca prins într-un vârtej. Următoarele două zile n-am ieșit din apartament, îngrozit de lumea de dincolo de aceste ziduri sigure. Stan m-a lăsat în plata mea, neîncercând să mă antreneze prea mult în conversație sau să afle de ce devenisem agorafob. Apoi, în a treia noapte, m-am întors spre el și am spus:

— Dacă îți spun o poveste, promiți să nu spui nimănui?

— Știi că nu trebuie să-mi ceri astfel de lucruri, a zis el.

Așa că i-am povestit totul. Iar când am terminat, el nu a spus nimic foarte mult timp.

— Să nu te învinuiești. Tipul ăla, Bubriski, a avut dreptate când a spus că tu și Petra ați fost doar niște pioni mărunți într-un joc foarte mare.

— Dar m-a apucat nebunia și am distrus totul.

— Te-a apucat nebunia fiindcă ai iubit-o mai mult decât ai iubit vreodată pe cineva. Ea va ști asta. Crede-mă, niciodată în viața ei nu se va gândi că ai fost un demon, că ai înnebunit când ai aflat adevărul despre ea. Se va gândi: *Bărbatul ăla m-a iubit atât de mult, încât toată lumea lui a fost dată peste cap când a aflat cine eram*. Și asta o va bântui veșnic.

— Și mă va bântui veșnic și pe mine?

— Știi deja răspunsul la întrebarea asta.

Am lăsat capul în jos. N-am spus nimic.

— N-ai să treci niciodată peste asta, Thomas, a spus Stan. Oricât ai încerca, nu vei reuși.

Atunci când, cincisprezece ani mai târziu, Stan a murit pe neașteptate, vorbele lui mi-au venit în minte și n-au mai plecat multe zile. Nu că mi-ar fi dispărut cu adevărat din conștiință în timpul care a trecut de când au fost prima dată rostite. Dimpotrivă, au fost mereu acolo. La fel cum și ea a fost mereu acolo, zilnic. Acea parte din trecutul meu pe care am împărtășit-o unui prieten bun și apoi n-am mai vorbit niciodată despre ea. Pentru că, împărtășind-o altei persoane, ar fi însemnat să recunosc singurul lucru pe care n-am vrut să-l rostesc clar, cu toate că știam că e profund adevărat.

Nu trecusem peste asta.

Unsprezece

Manuscrisul se sfârșea acolo. După ce am dat ultima foaie, l-am împins la o parte. Exact cum făcusem în 2004, când terminasem de scris tot — șase săptămâni de muncă asiduă la o carte care nu avea niciodată să iasă de sub tipar, pentru că nu aveam să o las eu. După ce am trecut totul pe hârtie, am încuiat imediat manuscrisul în dulăpiorul meu cu lucrări, convins că n-am s-o mai citesc niciodată. Nu că la vremea respectivă, aș mai fi luat încă în serios amenințarea lui Bubriski. La urma urmelor, Zidul căzuse de mulți ani. Războiul Rece era deja trecut. Orașul — în care nu m-am mai întors din clipa în care mi s-a ordonat să-l părăsesc, acum atâția ani — era o construcție reunită. Și, desigur, la mijlocul anilor 1986 publicasem o carte despre timpul petrecut la Berlin… dar una care ocolea tot ce știam că nu putea fi niciodată făcut public.

De fapt, am început acea carte la doar o săptămână de la plecarea mea precipitată din Berlin, în vara lui 1984. După ce am petrecut câteva zile cataleptice în apartamentul lui Stan din Cambridge, el a spus: „Îți ordon să nu te mai fofilezi și să te duci undeva unde poți să-ți revii, în timp ce te uiți la întinsele spații deschise”. Mi-a aruncat cheile casei de vară a familiei lui, de pe malurile Lacului Champlain, aflată la mică distanță de Burlington, Vermont. Părinții lui muriseră în urmă cu doi ani, într-un accident de mașină. El era unicul lor copil. Întrucât acum își termina doctoratul la MIT, predând, totodată, acolo cu normă întreagă, casa era goală.

— Stai cât vrei, a spus el. Dacă încerci măcar să-mi plătești chirie, nu mai vorbesc niciodată cu tine.

Am luat autobuzul spre nord. Casa era simplă, dar locuibilă. Erau trei camere chiar pe malul lacului și la o distanță de doar zece minute de mers cu bicicleta de centrul Burlingtonului. Avea un pat bunicel, un birou corespunzător, un scaun confortabil pentru citit, cărți, discuri, un radio pe unde scurte și o minunată priveliște a lacului și a munților Adirondack înălțându-se la orizont. Era chiar și o bicicletă cu ataș — ceea ce însemna că puteam să mă duc cu bicicleta la Burlington să cumpăr provizii, să beau o cafea, să bântui prin librării, să văd un film și, în general, să-mi umplu timpul pe care nu-l petreceam scriind.

Da, m-am apucat imediat de scris. La o zi după ce-am ajuns acolo, mi-am instalat mașina de scris pe biroul din casa lui Stan. În graba nebună de a ajunge la aeroport pentru a prinde acel avion de șapte dimineața, luasem cu mine doar câteva haine, mașina de scris și importantele mele carnete de însemnări. Toate celelalte achiziții pe care le făcusem la Berlin — cărți, discuri, haine în plus — le lăsasem împreună cu 200 de dolari pe masa din bucătărie, și un bilet pentru Alastair, cu adresa mea din New York.

Dacă te hotărăşti să împachetezi ce mi-a rămas, te rog să expediezi totul peste Ocean. Dacă hotărăşti să duci totul la cel mai apropiat magazin de caritate, voi înțelege.

Aș fi putut să continui, spunând că nu ăsta era sfârșitul pe care îl doream. Dar l-am semnat doar și am îndesat ce a rămas în cele două geamantane ale mele, apoi am cărat totul jos. Alastair era acolo, cu o sticlă de vodcă pe masă, cu o țigară în mână, uitându-se lung la pereții goi din spatele lui.

— Așadar, chiar fugi, a spus el.

— Da.

— Povestea vieții tale, așa-i?

Apoi s-a răsucit cu scaunul și mi-a arătat spatele, dându-mi de înțeles că nu mai aveam ce să discutăm.

M-am luptat să-mi duc bagajele în stradă, așteptând mai mult de două minute până a apărut un taxi. La aeroport am descoperit că, da, mi se rezervase un loc în avionul de ora șapte spre Frankfurt și în cel care, de acolo, zbura la New York. După câteva ore, când eram deasupra Atlanticului, m-am încuiat într-o toaletă și mi-am dat frâu liber sentimentelor. Am plâns atât de tare, încât una dintre însoțitoarele de zbor a bătut cu pumnul în ușă și a întrebat dacă mă simt bine. Asta a pus capăt accesului meu de plâns. Am deschis ușa. Însoțitoarea m-a măsurat cu îngrijorare.

— M-ai speriat, a spus ea. Atâta suferință!

— Scuze, am spus cu jumătate de glas.

— Ai avut un deces în familie?

— Am pierdut pe cineva… da.

Întors la locul meu, m-am uitat fix înainte și am tot auzit un vers dintr-o poezie a lui Oscar Wilde, care mi se învârtea în minte: *Toți bărbații ucid ființa pe care o iubesc*.

Dar ea m-a trădat.

Și apoi te-ai trădat singur.

A fost ca o moarte. În acele prime zile — după ce în prima noapte m-am prăbușit de epuizare — n-am dormit mai deloc, n-am mâncat mai deloc și n-am ieșit din apartamentul lui Stan. Nici chiar după ce am petrecut o noapte întreagă cu el, discutând amănunțit despre cele întâmplate, n-am avut nicio senzație de eliberare, durerea și vinovăția mea n-au slăbit niciun pic. Dimpotrivă, disperarea mi s-a adâncit, tot mai convins că Alastair a avut dreptate când a spus că mi-am distrus viața. Am tot revăzut în minte acele ultime clipe din apartament, când ea mă implora să o ascult, și n-am putut să nu mă întreb ce s-ar fi întâmplat dacă aș fi ascultat-o până la capăt. Da, faptul că, în mod clar, ea lucra pentru cealaltă

tabără ar fi împiedicat-o să intre în Statele Unite. Dar — și ăsta era permanentul *dar* — ar fi existat o cale de a rezolva asta. Mai ales că tot ce a spus, tot ce mi-a arătat, durerea ei în acele ultime clipe îmi dovedea că da, mă iubea.

Și totuși, cum a putut să mă iubească și să mă înșele în halul ăla? Cum a putut să declare că sunt bărbatul vieții ei, să-mi spună poveștile alea de groază despre detenția ei într-o închisoare a Stasi, despre felul în care au despărțit-o de fiul ei și apoi să se dovedească că tot timpul a fost una de-a lor? Iubirea și trădarea sunt întotdeauna atât de strâns înrudite?

Scrierea cărții a fost o tactică diversionistă — un mod de a fi permanent ocupat, de a realiza ceva, de a împinge timpul înainte în speranța că avântul lui va alina durerea sau, cel puțin, îmi va permite să mă obișnuiesc cu toată povestea. Am muncit ca un posedat — ceea ce cred că și eram. Ieșeam să alerg pe malul lacului în fiecare dimineață. Îmi găseam timp să mă duc cu bicicleta la oraș în majoritatea după-amiezelor, ca să cumpăr un ziar și să-mi omor timpul într-o cafenea. O dată sau de două ori pe săptămână mă duceam la cinematograful din localitate și vedeam un film. Altfel, stăteam în casa lui Stan și scriam. Când chiriașul meu a părăsit apartamentul din Manhattan, m-am dus la New York pentru câteva zile și m-am întâlnit cu un prieten profesor care căuta o subînchiriere pe termen scurt. Așa că i-am dat cheile, având chiria acoperită până la sfârșitul lui noiembrie. Stan s-a ținut de cuvânt când a fost vorba să mă lase să stau cât voiam în casa de vară. Drept urmare, am rămas acolo până la Ziua Recunoștinței — când am terminat o primă ciornă. Stan a apărut în ajunul Zilei Recunoștinței cu un curcan.

— Ai slăbit, a fost prima lui observație.

Avea dreptate, deoarece dădusem jos șapte kilograme de când mă întorsesem de la Berlin.

— Și am câștigat patru sute de pagini, am spus, punând pe raft manuscrisul.

— Consolările artei.

— Presupun că da.

— Ce urmează?

— New York. Predarea manuscrisului. Încă o ciornă sau două, dată fiind predilecția editoarei mele de a mă pune să rescriu totul. Iar apoi… ei bine, mă gândeam la o carte despre Alaska.

Stan s-a gândit bine la asta.

— Locul ăla este extrem de departe. Și dacă procesul de distanțare continuă…

N-am spus nimic. Pricepând toate subînțelesurile din spatele tăcerii mele, Stan m-a apucat de braț și a zis:

— Vei găsi tu o cale să te împaci cu sentimentul pierderii.

A fost puțin adevăr în vorbele lui. Editoarea a considerat cartea mea „desăvârșită, foarte isherwoodiană” în înfățișarea Berlinului modern drept un oraș desfrânat al umbrelor, și plină de personaje extrem de interesante. (În text, Alastair a fost reinventat drept Simon Channing-Burnett, și l-am făcut sculptor din aristocrația engleză.) Dar a găsit-o și „curios de detașată” și „distantă din punct de vedere sentimental” și se întreba cu glas tare la ședințele noastre editoriale dacă nu puteam să-i dăm cărții mai multă simțire.

— E vorba despre Berlin, am protestat. Iar Berlinul înseamnă o suprafață decadentă.

— Am senzația că în spatele tuturor „suprafețelor decadente” ale tale pândește o poveste pe care nu vrei s-o spui.

— Toți avem povești pe care nu vrem să le spunem.

— Vreau să văd mai multă emoție în carte.

Am încercat să-i îndeplinesc dorința, întărind în carte relația dintre Simon și iubitul lui căsătorit, Constantine, cipriot grec la origine, folosind foarte mult ruptura dintre Alastair și Mehmet, care nu s-a

vindecat niciodată. Însă editoarea mea avea dreptate în privința detașării cu care fusese scrisă cartea; „eu” din carte era un observator foarte detașat.

— Ești un actor dat naibii! a fost comentariul lui Stan când a citit cartea, în vreme ce majoritatea cronicilor notau că e amuzantă, bine scrisă și doar un pic superficială, un verdict pe care nu puteam să-l contest.

Da, după acea carte am scris alta, bazată pe trei luni petrecute în Alaska. Când aceea a fost publicată, m-am aventurat imediat în vastele spații deschise ale Australiei, apoi am stat câteva luni în vestul Canadei, scriind cartea despre îndepărtatele regiuni australiene, puțin populate. Desigur că au existat și alte femei, și alte aventuri. O jurnalistă din Sidney, cu care am stat trei luni, dar care, spre sfârșitul relației, mi-a spus că eram deja „în altă parte”. O cântăreață de jazz, pe nume Jennifer, pe care am cunoscut-o în timpul șederii mele în Vancouver — și care, când mi-a spus că e îndrăgostită de mine, m-a făcut să mă întorc în fugă în Manhattan. O agentă de bursă din New York, care a considerat o vreme că este exotic să se culce cu un scriitor dar, până la urmă, a spus că nu vrea să fie cu cineva care parcă se gândea mereu la primul avion care pleca din oraș.

Apoi am cunoscut-o pe Jan. Isteață. Sigură pe ea. Sexy într-un mod controlat. Citită. De vârsta mea. Dispusă să se împace cu desele mele absențe. Dornică să aibă o viață cu mine. Mi-a spus că, da, sunt foarte diferit față de cei cu care fusese înainte, dar că îi place provocarea pe care o reprezint eu. La rândul meu, mă intriga puterea ei de convingere ca avocat, rigoarea ei organizatorică, nevoia ei de a exercita controlul asupra harababurii inerente vieții. Ne-am cunoscut la o prelegere pe care am ținut-o în Boston, ea fiind adusă de un coleg de facultate, care era partener la firma de avocatură la care ea era încă asociat. După aceea am ieșit toți la

cină. M-au impresionat isteţimea ei şi umorul sec, precum şi faptul că părea să o intereseze sincer tot ce avea legătură cu mine. Până să mă dumiresc, mă convinsese să mă mut la ea pentru o vreme, în foarte frumosul ei apartament de pe Commonwealth Avenue. Apoi am invitat-o într-o excursie în Deşertul Atacama din Chile. La vreo şase luni de la începutul poveştii noastre de dragoste, într-o noapte când ne petreceam weekendul la o pensiune din Cape Cod, a uitat să-şi pună diafragma şi, când a descoperit că e însărcinată, mi-a spus că, oricât de mult voia să păstreze copilul, dacă eu mă opuneam cu vehemenţă…

Dar eu nu m-am opus. Deşi i-am spus lui Jan că o iubesc, în sinea mea ştiam că iubirea pe care o simţeam pentru ea era limitată, poate fiindcă părea o umbră palidă a tot ce cunoscusem cândva, cu Petra. Şi, deşi n-am rostit niciodată în faţa ei numele Petrei, Jan şi-a dat seama că iubirea noastră nu era marea poveste de iubire a secolului. Când era gravidă în cinci luni — asta era în august — am închiriat o casă pentru două săptămâni pe insula Vinalhaven din apropierea coastei statului Maine. Într-o seară, în timp ce stăteam pe verandă, ea s-a întors spre mine şi mi-a spus din senin:

— Ştiu, Thomas, că inima ta e în altă parte.

— Poftim? am spus, uimit de afirmaţia asta aiurită.

Fără să-şi ia ochii de la apele învolburate ale Atlanticului, fără să se uite o dată la mine, a spus iar:

— Ştiu că poate ţii mult la mine. Şi sper sincer că vei adora copilul pe care îl port acum în pântec. Dar, în adâncul sufletului meu, ştiu şi că nu sunt iubirea vieţii tale. Oricât de greu îmi e s-o spun, accept asta.

Aceste vorbe n-au fost rostite cu iritare. A fost doar afirmarea rece a unei stări de fapt. Şi m-a

surprins atât de tare, încât replica mea a fost neconvingătoare.

— Nu știu despre ce vorbești.

— Ba știi. Și dacă ai vrea să-mi povestești totul despre ea…

M-am uitat la ea și am văzut că ochii ei erau plini de tristețe. Am vrut să-i iau mâna, dar și-a tras-o.

— Cum o chema? a întrebat ea.

— Nu a fost nimeni important.

— Te rog să nu încerci să mă duci cu zăhărelul, Thomas. Cu adevărul mă descurc. Cu nesinceritatea, nu.

Dar să-i povestesc despre Petra — să recunosc faptul că și atunci când făceam dragoste, vedeam chipul Petrei suprapus pe al ei — ar fi însemnat să-i provoc suferință. Așa că tot ce am spus a fost:

— Vreau să-mi petrec viața cu tine.

— Ești sigur de asta? Pentru că — și ăsta-i adevărul — pot să mă descurc să cresc acest copil singură.

— Vreau copilul ăsta mai mult decât orice.

Și era adevărat. Fiindcă mă săturasem să fiu permanent în mișcare. Pentru că eram de părere că a fi tată era unul dintre acele lucruri din viață pe care chiar regreți că nu le-ai făcut. Și pentru că îmi dădeam seama, din instinct, că trebuia să prind rădăcini și să încerc să-mi făuresc o viață ca lumea cu altcineva. Aveam lângă mine o femeie extrem de inteligentă, capabilă, care voia același lucru, care știa, fără să-i fi spus, multe despre mine și părea dispusă să se obișnuiască cu dorul meu de ducă, oferindu-mi, totodată, echilibrul conjugal de care aveam nevoie. Simțeam și că vedea în mine un bărbat pe care nu-l intimida intelectul ei (ca pe atâția alții), și care știa să facă față laturii dure a firii ei.

La început, Stan nu a plăcut-o și m-a avertizat că Jan avea o răceală înnăscută și că își dădea

seama că, deși o admiram, nu eram pe deplin îndrăgostit de ea.

Dar, la fel ca Jan, eram într-o etapă a vieții când nu mai voiam să plutesc în derivă. Mai mult, între noi existau compatibilități cognitive și conjugale.

Deși totul pe hârtie ne făcea să părem o pereche foarte potrivită, exista un lucru foarte important care ne separa: lipsa iubirii adevărate.

Acum înțeleg că, la vremea respectivă, încercam să mă conving singur să ajung la un compromis cu privire la toate astea. În regulă, inima ta nu cântă niciodată când o vede. *În regulă, între voi există tovărășie, dar niciun sentiment de complicitate sau destin comun. Dar sigur asta va veni cu timpul*.

Era un mod de a mușamaliza toate îndoielile pe care nu eram dispus să le privesc în față. Multe căsnicii se formează așa — cu speranța că elementele fundamentale care știi că lipsesc vor sosi până la urmă, întărind în mod disperat hotărârea de a încheia târgul, pentru că simți cumva că ar trebui să te așezi la casa ta în acest moment al vieții.

În noiembrie 1989, când soția mea era de-acum gravidă în opt luni, m-am dus singur la un cinematograf din Harvard Square ca să văd *The Third Man* într-o nouă regie (Jan trebuind să lucreze până târziu la birou la un caz pe care era hotărâtă să-l încheie înainte de venirea pe lume a copilului nostru). După film, am intrat în una dintre puținele cârciumi învechite, afumate care mai rămăseseră în acest colț al Cambridgeului, care se îmburghezea tot mai mult. În timp ce stăteam la bar cu trei bețivi, la televizorul de deasupra capului a început un buletin de știri. Și m-am uitat la imaginile pline de paraziți, care prezentau dărâmarea Zidului Berlinului, corespondentul CNN stând la porțile acum larg deschise ale Punctului de control Charlie în timp ce mii de est-germani se înghesuiau să treacă în vest, declarând gâtuit de emoție:

— Zidul Berlinului a căzut, în sfârșit, azi… și lumea e altfel.

Țin minte că această declarație și imaginile cu berlinezi de pe ambele părți ale frontierei îmbrățișându-se și plângând m-au impresionat atât de tare, încât am ieșit în întunericul nopții, cuprins de-o reverie nebună, întrebându-mă cât o să-mi ia să ajung de aici la Berlin. Apoi, dacă reușeam cumva s-o găsesc pe Petra în Berlinul de Est, aveam s-o iau în brațe și să-i spun că, în ultimii cinci ani, nu a trecut o zi în care să nu mă gândesc la ea, în care să nu mă învinovățesc că am lăsat furia să-mi ucidă compasiunea și că, dacă aș putea da timpul înapoi…

Dar timpul nu poate fi dat înapoi. Ce a fost a fost, iar acum eram un bărbat însurat, cu un copil care trebuia să se nască dintr-o clipă în alta. Oricum, chiar dacă aș fi fost liber, de ce ar fi vrut ea să mai aibă de-a face cu mine după ce o făcusem albie de porci? Cu puțin noroc, găsise pe cineva și acum era mamă din nou. Iar eu eram… Bântuit. Urmărit de umbrele trecutului. Împovărat de tot ce era nerezolvat.

S-o fi dărâmat Zidul, dar el tot a rămas în inima mea. Bine-nțeles că, atunci când Candace a venit în cele din urmă pe lume, iubirea mea pentru ea a fost copleșitoare, necondiționată. Și pentru că împărțeam responsabilitatea pentru această ființă minunată, eu și Jan am reușit să nu ne mai gândim, o vreme, că relația noastră era lipsită de elementul esențial: iubirea.

Gândindu-mă în urmă, la acea seară în care stăteam pe veranda casei de vacanță de pe insula din vecinătatea coastei statului Maine și ea mi-a spus că știa că nu e iubirea vieții mele, dovedind astfel o mai bună percepție a peisajului sentimental dintre noi, mă întreb de ce nu i-am spus adevărul. De ce nu am recunoscut că, la atâția ani de la rușinoasa mea plecare din Berlin, durerea pierderii Petrei nu s-a domolit cu adevărat? Da, ajunsesem

să mă împac cu toate astea — așa cum accepți până la urmă moartea cuiva important din viața ta. Dar faptul că ele dăinuiau în mintea mea, precum și acela că, de atunci, nicio relație amoroasă nici măcar nu se apropiase de ceea ce trăiserăm eu și Petra îmi aminteau permanent de tot ce lipsea din căsnicia mea… și, cel mai elocvent, de tot ce pierdusem.

Totuși, în acea seară am asigurat-o pe Jan că o iubesc, că am să le fiu alături ei și fiicei noastre, că vom avea un viitor grozav. În primii ani de viață ai lui Candace, chiar am reușit să avem un scop comun. Am cumpărat o casă în Cambridge. Mi-am găsit un post didactic, cu jumătate de normă, la Universitatea din Boston — din septembrie până în decembrie, în fiecare an —, iar în celelalte luni mi-am reluat călătoriile, dar nu mai mult de opt săptămâni pe an. Am continuat să public cărți. În cele zece luni în care eram acasă, participam activ, cu mare plăcere, la tot ce avea legătură cu viața de zi cu zi a lui Candace. Era atât de interesant și de plăcut să o văd cum descoperă lumea, încât compensa distanța crescândă dintre mine și mama ei. Firea autoritară a lui Jan, împietrirea ei, incapacitatea ei de a fi afectuoasă — răceala fundamentală care știusem întotdeauna că există, dar niciodată nu mă putusem hotărî să o iau în seamă așa cum trebuie — mă împingeau tot mai mult în carapacea mea. După spusele lui Jan, eram genul de bărbat care trăiește majoritatea timpului în capul lui, care e mult prea ciudat, mult prea singuratic pentru a putea să accepte „sentimentul reciprocității” care trebuie să însoțească o căsnicie reușită… și că, la drept vorbind, iubirea mea pentru ea n-a fost niciodată decât o pojghiță fragilă fără pic de substanță adevărată.

Totuși, persistam în încăpățânare, continuând să facem dragoste, dar cu tot mai puțină pasiune, de cel puțin două ori pe săptămână, fiind o adevărată echipă când era vorba de nevoile lui Candace și de

viitorul ei, dar altfel tot mai înstrăinați. Iar când Candace a intrat în adolescență și a început să aibă mai puțină nevoie de noi în mod permanent… atunci a început adevărata derivă.

Tot în 2004 — după o carte pe care am scris-o despre teoria călătoriei și nevoia foarte omenească de a evada din realitatea de zi cu zi — editoarea mea mi-a propus să mă gândesc la autobiografia unei vieți petrecute ricoșând prin lume. Această propunere a venit într-un moment în care eram destul de sigur că Jan avea o aventură cu un coleg — un adevăr care a fost recunoscut niște ani mai târziu, în timpul momentelor de sfârșit ale căsniciei noastre —, iar eu aveam o relație ocazională cu o tipă care era redactor-șef la o revistă din New York. O chema Eleanor și era o femeie extrem de independentă, care era încântată să ne vedem ori de câte ori eram în Manhattan. De două sau trei ori pe an mă însoțea într-o călătorie de o săptămână undeva, și mi-a spus foarte clar că nu voia nimic de la mine, în afară de acest „aranjament colegial” (vorbele ei). Eleanor era de vârsta mea. Era extrem de modernă, haioasă, deșteaptă și extraordinar de pasională. Dar se arsese rău într-o relație anterioară și se hotărâse să ridice o barieră de protecție în jurul inimii ei… deși a recunoscut odată că eram foarte potriviți unul pentru celălalt. Dar și bărbatul care o făcuse să sufere fusese căsătorit. După șase luni de „prietenie erotică” (cum a descris ea relația noastră), în timpul unei excursii în Costa Rica, am recunoscut că sunt îndrăgostit de ea. Răspunsul ei a fost să-mi reteze avântul.

— Termină cu asta! a spus ea, întorcându-se cu spatele la mine în pat și întinzând mâna după o țigară.

— Dar ăsta-i adevărul! Și simt că și tu simți la fel în privința…

M-a întrerupt.

— Ce simt eu e că ești foarte însurat și locuiești într-un oraș aflat la o distanță de trei sute de kilometri, cu o fiică adolescentă care, din ce mi-ai povestit, este clar nebună după tine…

— Tot mă va iubi — și mă va vedea foarte des — chiar dacă locuiesc în Manhattan.

— Vrei să te muți la mine?

— N-aș fi atât de obraznic. Dar vreau să fiu cu tine, da. Și nu doar la șase săptămâni, pentru un weekend. Vreau o viață alături de tine și aș fi dispus să închiriez o locuință în Manhattan.

— Asta nu se poate, a spus ea, ridicându-se în capul oaselor și chiar devenind ușor agitată în limbajul corpului.

— Te iubesc. Știu asta.

— Iar eu știu că ești un bărbat minunat care merită să fie mai fericit decât este. Dar nu sunt persoana cu care să colaborezi la un astfel de proiect.

— Dar suntem grozavi împreună, ne potrivim foarte bine.

— Există limite dincolo de care nu sunt dispusă să mă aventurez.

— N-ai vrea, cel puțin, să vezi cum evoluează lucrurile dacă aș fi aproape?

— Am să vorbesc pe șleau, Thomas. Îmi place mult să te văd, când te văd. Îmi place mult să împart un pat cu tine. Îmi place să mă plimb pe plajă cu tine. Îmi place să vorbesc cu tine până noaptea târziu… dar numai cu condiția ca apoi să dispari câteva săptămâni. Poate că ți se pare autorestrictiv. Dar cred că motivul pentru care avem o relație atât de bună — pe lângă faptul că nu mi te plângi niciodată de soția ta, deși mi-e clar că ești tare nefericit — e că nu suntem tot timpul unul în viața celuilalt.

— Dar dacă m-aș muta la New York, n-ar trebui să ne vedem în fiecare seară.

— Dar s-ar putea să vreau asta, ceea ce ar însemna necazuri pentru mine. Deocamdată sunt

dispusă doar să călătoresc în mod romantic cu tine sau cu oricine altcineva, de altfel.

— Deși tocmai mi-ai dat de înțeles că s-ar putea să vrei acea viață împreună?

— Da. Și dacă asta sună a contradicție majoră… ei bine, este. Dar, ca un călător adevărat ce ești, sigur știi că există anumite locuri în care refuzi să te aventurezi.

— Chiar am refuzat odată o detașare în Lagos.

— Foarte spiritual! Dar sunt sigură că înțelegi despre ce vorbesc. Pentru că simt că, la fel ca pe mine, și pe tine te-a făcut să suferi ceva sau *cineva*. O mare parte din anii care au trecut de atunci ai petrecut-o plângând după ea, fiindcă ți-ai dat seama că s-ar putea să nu-ți mai iasă niciodată în cale.

— Chiar atât de transparent sunt? am întrebat cu un zâmbet trist.

— Intimitatea are efectul ăsta, nu-i așa? Și da, când suntem împreună — și mai ales când facem dragoste — simt acea pierdere pe care o porți în suflet și dorința ta ca ea să fie ștearsă de iubirea altcuiva.

— De iubirea mea pentru tine.

— Știu. O văd tot timpul în ochii tăi. Dar… îmi pare rău… nu pot, pur și simplu, să trec linia aia. Am motivele mele și am să-mi rezerv și dreptul de a nu le explica. Îți spun doar atât. Aș vrea să fi fost altfel.

N-am mai vorbit despre asta în cele patruzeci și opt de ore cât am mai rămas în pădurea tropicală costaricană. Când ne-am întors în State, și am sărutat-o de la revedere pe aeroportul Kennedy, înainte de a sări într-un avion care mergea la Boston, ochii i s-au umezit, și-a îngropat fața în umărul meu și a spus două cuvinte:

— Regret nespus.

În dimineața următoare am primit un e-mail scris de Eleanor în toiul nopții, în care mă informa

că hotărâse „că e vremea să punem punct înainte ca treaba să devină prea serioasă”.

I-am răspuns, spunându-i că întotdeauna iubirea e un risc, dar, în cazul nostru, un risc pe care merită să ni-l asumăm. N-am primit niciun răspuns. Cum această scânteie de posibilitate, această disponibilitate a mea de a-mi risca iarăși inima a fost anulată chiar într-un moment în care știam că Jan se culca cu un avocat ambițios, care se ocupa de fuziuni și achiziții, pe nume Brad Bingley (în toate poveștile americane întotdeauna există un tip numit Brad), am simțit și mai acut pierderea, deși, ca bărbat care călcase și el pe alături, nu eram nebun de gelozie la gândul că Jan era de două ori pe săptămână în brațele altui bărbat.

După ce Eleanor a pus capăt lucrurilor dintre noi, Jan mi-a adus la cunoștință că i se propusese un transfer de două luni la biroul din Washington al firmei ei. „Poate ar fi o idee bună să facem o mică pauză, o perioadă de reevaluare”, a spus ea. Cât timp a fost ea plecată, eu am făcut pe „tăticul” lui Candace. Când era la școală sau ocupată cu activitățile extrașcolare din timpul după-amiezelor, sau petrecea jumătate de weekend cu o prietenă, eu îmi scriam amintirile despre Berlin, pe care Bubriski îmi poruncise cu mulți ani în urmă să nu le scriu. Le-am scris cu o viteză și o dorință care m-au mirat. Recitind toate carnetele de însemnări, ceea ce m-a uimit foarte tare, pe lângă cât de neștiutor în ale vieții eram pe atunci, a fost faptul că, în relatarea de zi cu zi a iubirii dintre mine și Petra, nu m-am îndoit nici măcar o dată de veridicitatea sentimentelor pe care le nutream unul față de celălalt. Da, carnetele erau pline de îngrijorări cu privire la umbrele din trecutul ei. Da, mi-am exprimat deseori teama de a o pierde. Și da, am detaliat — cu o atenție de legist față de amănunte — acea ultimă noapte îngrozitoare din Berlin, când furia și durerea mea au distrus totul.

Dar ce reieșea pregnant din aceste carnete (pe care nu le deschisesem în anii următori, dar pe care le țineam încuiate în dulapul cel mare, ignifug, din biroul meu) era sentimentul de mirare față de iubirea pe care o simțeam, de iubirea pe care o primeam, credința că împreună puteam să facem orice, speranța care umplea o foarte mare parte din timpul pe care-l petreceam împreună și apoi felul în care totul a făcut implozie în cea mai înspăimântătoare și tragică împrejurare.

În timp ce reconstituiam în scris toate acele luni extraordinare din Berlin, eram foarte conștient de faptul că priveam această perioadă cu ochiul mai versat al bărbatului trecut de patruzeci de ani, pe care încercările vieții l-au învinețit, dar l-au și călit.

Când, după șase săptămâni febrile, am terminat această autobiografie — oprindu-mă chiar în clipa în care am scris cuvintele *niciodată n-am trecut peste asta* — am primit în aceeași seară un telefon de la soția mea. Mi-a spus că se întoarce de la Washington mai devreme decât se aștepta și că i-a fost dor de mine cât a fost departe.

Această dezvăluire a fost oarecum uimitoare, cu atât mai ciudată cu cât ea a sosit acasă la miezul nopții și efectiv m-a trântit în pat și a făcut dragoste cu mine cu o pasiune care mai bine de un deceniu fusese absentă. După aceea s-a întors spre mine și — fără să spună că aventura ei cu Domnul Fuziuni și Achiziții s-a terminat — mi-a zis că și-a dat seama că e vinovată de multe dintre deficiențele căsniciei noastre și că voia să facă un efort să încerce să vadă dacă puteam „găsi iar dragostea care a existat odată”.

Mi-a venit să-i spun: *Dar problema e că totul a început ca o idilă între prieteni, fără pasiune adevărată. Și, după cincisprezece ani, chiar putem să credem că găsim rezerve de afecțiune neexploatate*?

Ăsta a fost primul gând care mi-a venit în minte în timp ce stăteam întinși pe patul pe care îl împărțiserăm atâția ani într-un mod atât de rezervat. Dar m-am abținut să-i dau glas, fiindcă încă mai sufeream după despărțirea de Eleanor și fiindcă, pentru prima dată, Jan dădea dovadă de vulnerabilitate și îngrijorare cu privire la pierderea a ceea ce clădiserăm împreună. Poate că o parte din mine — partea care întotdeauna fugea de adevărurile incomode — s-a gândit că, după atâția ani, puteam să găsim o afecțiune adevărată unul pentru celălalt. Eram obișnuiți cu ciudățeniile celuilalt și exista o minunată fiică de paisprezece ani, a cărei stabilitate amândoi voiam să o păstrăm în toiul obișnuitului montagne russe hormonal al adolescenței.

Cartea autobiografică despre Berlin a fost primul lucru amânat. Am încuiat manuscrisul în dulap și le-am luat pe Jan și Candace în Insula Paștelui. M-am întors acasă și timp de șase luni am scris o carte autobiografică de călătorii intitulată *Ușa pe care scrie Ieșire*, care vorbea despre nevoia de evadare ce îmi modelase viața. În această perioadă, căsnicia mea a revenit la construcția de gheață care a fost; era noastră de atitudine binevoitoare a durat în jur de șase luni, înainte ca toate obiceiurile și patologiile vechi (atât individuale, cât și comune) să înceapă să reapară. Când cartea a fost publicată un an mai târziu, tata — care acum locuia în Arizona — mi-a scris o scrisoare de trei rânduri, după ce a primit un exemplar al cărții.

Mă bucur să aud că părinții tăi scrântiți te-au făcut scriitorul care ești astăzi. Te laud că nu te văicărești. Tot așa cum sunt ușurat că mama ta nu mai trăiește să-ți citească aiurelile despre copilăria ta.

Reacția asta nu m-a mirat — deși consideram că în carte am fost destul de imparțial privitor la tata,

descriindu-l ca fiind un american robust, extrem de interesant, de la mijlocul secolului trecut, nevoit să facă ceea ce se aștepta de la el, dar binecuvântat cu o anumită doză de independență și un șarm autentic. Mama apărea ca mama: frustrată, dezamăgită, gândindu-se mereu că deznodământul vieții ei ar fi trebuit să fie altul. Și, mai încolo în carte, am vorbit și despre o anumită singurătate înnăscută pe care o port mereu cu mine și de care se pare că nu pot să mă lepăd.

În mod curios, Jan n-a avut mai nimic de spus despre carte, deși după câteva săptămâni, când luam cina în oraș cu niște prieteni comuni și cineva a spus că noi eram unul dintre puținele cupluri cunoscute care au reușit să supraviețuiască, în ciuda călătoriilor mele și a carierei juridice a lui Jan, răspunsul soției mele a fost:

— Motivul pentru care suntem încă împreună este că, din cei șaisprezece ani de căsnicie, Thomas a fost aici doar vreo cinci, în total.

Remarca asta a aruncat un lințoliu peste cină. În drum spre casă, când am încercat să ridic problema, a spus:

— De ce să vorbim despre ceea ce este evident? Tu ai o viață. Eu am o viață. Ele sunt entități separate. Împărțim o casă. Împărțim un pat. Avem în comun o fiică pe care o adorăm amândoi și care rămâne singurul motiv plauzibil pentru care mai suntem împreună.

— Ce tablou romantic zugrăvești!

— Nu fac decât să expun faptele, Thomas.

— Și ce vrei să faci?

— Acum sunt al naibii de ocupată ca să mă gândesc la schimbări majore. Dar, dacă vrei să pleci, nu te opresc.

Dar n-am „plecat”. Am scăpat tot fugind din țară. Odată ce Candace a intrat la facultate — și era plecată opt luni pe an, efectiv — și eu abia dacă mai eram văzut. Jan, devenită partener în firmă și confruntându-se cu tot soiul de presiuni de

sus, nu a ridicat obiecții. Când eram în oraș, luam masa împreună, făceam dragoste când și când și făceam pe familia de Ziua Recunoștinței și de Crăciun, și în cele trei săptămâni din august în care, în fiecare an, luam o casă într-un colț îndepărtat din Noua Scoție. Treaba ciudată la această căsnicie detașată era că perioada privirilor nimicitoare, a frustrării sentimentale nerostite și a izbucnirilor episodice fusese înlocuită de o perioadă a politicii indiferente.

Desigur că fiica noastră — fiind o tânără mai mult decât receptivă (și care, de la vârsta de cincisprezece ani în sus, s-a certat constant cu mama ei) — s-a prins repede de faptul că părinții ei ajunseseră să aibă o *așa-zisă* căsnicie. În vara de dinaintea începerii facultății i-am cumpărat un bilet la un zbor transatlantic, i-am dat 2 000 de dolari și i-am spus să colinde o lună prin Europa. Am primit un e-mail de la ea din insula grecească Spetses, în care îmi spunea că a terminat de citit cartea mea de călătorii *și deși am fost flatată, firește, de tot ce ai scris despre mine, ce m-a impresionat cu adevărat a fost faptul că toată cartea a fost de fapt despre încercarea de a face față ideii de a fi singur pe lume… cum, presupun, suntem toți. Dar vreau să nu uiți niciodată că mă ai pe mine, tot așa cum și eu n-am să uit niciodată că te am pe tine*.

Citirea acelui e-mail m-a întors pe dos. La fel s-a întâmplat și când, câteva săptămâni mai târziu, am primit un e-mail de la tata, în care îmi spunea că noua lui iubită tocmai îmi citise autobiografia „*și a fost de părere că felul în care l-ai descris pe bătrânul tău e și afectuos, și interesant… așa că ce dracu' știu eu, așa-i? Și da, cred că m-am repezit la jugulară ultima dată când ți-am scris. Stilul meu dur, corect? Ce pot să spun, fiule? N-am fost niciodată bun la sentimentalisme. Așa că să nu te aștepți să încep acum. Holly — așa o cheamă pe iubita mea — crede că știi să scrii, dar și că ai*

tendința să te dai mare cu inteligența ta… dar, hei, ea nu e chiar Madame Curie…”

Am zâmbit când am citit asta. Tata — care în viața lui nu mi-a cerut scuze, nici nu mi-a făcut vreun compliment — le făcea pe ambele în felul ăla mucalit al lui. Deși legătura noastră din următorii ani a fost neînsemnată — un telefon la câteva săptămâni, o vizită anuală de trei zile în acel orășel mizerabil din deșertul Arizonei, în care se retrăsese după ce eșuase profesional în New York —, moartea lui, survenită în 2009, m-a răvășit atât de tare, încât, întorcându-mă spre casă de la înmormântarea lui, am sărit în mașină și am ajuns într-un hotel de lângă Edgecomb, Maine.

Și astfel a început șirul de evenimente care mi-au marcat următorii ani: am cumpărat această căsuță, mi-am pierdut căsnicia și am căzut într-o melancolie pe care am refuzat să o recunosc multe luni după aceea și pe care am acceptat-o doar după ce am evitat, în ultimul moment, ciocnirea fatală cu un copac în timp ce eram la schi în Quebec. Iar la întoarcerea din Canada — vătămat fizic și psihic, dar ușurat că sunt în viață — mă aștepta cutia de la Berlin. Cutia cu numele ei în colțul din dreapta sus și adresa ei din Prenzlauer Berg. Și, deși nu m-am putut apropia de cutie după ce am adus-o în casă, faptul că am remarcat că adresa ei era în Prenzlauer Berg m-a făcut să vreau să știu totul despre viața ei în cei douăzeci și șase de ani care trecuseră de la acea ultimă noapte petrecută împreună în Berlin. E drept însă că dorința de a lua legătura cu ea nu mă părăsise niciodată. De ce nu o îndeplinisem? Din același motiv pentru care nu mă mai întorsesem la Berlin. Poate pentru că ceea ce cunoscusem lângă Petra fusese atât de nemaipomenit, încât, odată ce mi-a fost luat, odată ce am aflat de trădarea ei și m-am simțit îmboldit să răspund cu un gest voit distructiv (care, mi-am dat seama abia la câteva clipe după ce a fost făcut, era și autodistructiv), n-am putut suporta să mai

văd locul ăla… darămite pe femeia cu care crezusem odată că am să-mi petrec restul vieții.

De-a lungul anilor, ori de câte ori durerea revenea, încercam să mă conving pe cale rațională că totul fusese doar o dragoste pătimașă prea înfrigurată, prea intensă pentru a supraviețui pe termen lung. Îmi spuneam și că era o femeie care ducea o viață dublă și, ca atare, nu mai putea exista încredere între noi.

Dar aceste afirmații erau menite să domolească durerea. De ce, de atunci, abia azi m-am simțit îmboldit să dau jos de pe raft manuscrisul despre Berlin și, pentru prima dată în cei zece ani care au trecut de la scrierea lui, m-am așezat și l-am recitit?

Din cauza blestematei de cutii din Germania, de-aia! Din cauză că i-am văzut numele și adresa. Din cauză că…

M-am uitat la ceas. Era trecut bine de miezul nopții. Citisem mai mult de șase ore. Luna lumina golful. M-am dus în bucătărie, mi-am turnat un whisky mic, am deschis ușa laterală care dădea pe verandă, am înfruntat vântul nopții care venea dinspre apă, am dat whisky-ul pe gât și mi-am spus: *E inutil să mai încerci să eviți lucrurile. Trebuie să deschizi blestemata de cutie*.

Așa că m-am întors în casă și exact asta am făcut. Băgând mâna înăuntru, am dat mai întâi de două caiete mari, de genul celor folosite la școală. Cu coperți de carton maro, legate cu arc, cu hârtie ieftină liniată subțire. Pe fiecare copertă era scris cu cerneală un număr mare care indica ordinea lor — iar în spațiul destinat numelui proprietarului caietului erau doar două inițiale: *P.D*. Am deschis primul caiet și i-am văzut scrisul înghesuit. Nicio înscriere nu era datată, o serie de asteriscuri indicând sfârșitul unei afirmații, al unui gând. Multe pagini aveau o mânjitură cenușie, aluzie indirectă la scrum de țigară căzut pe foaie și imprimat în hârtie când caietul a fost închis. Ici și

colo era o urmă de apă de mult uscată, lăsată de un pahar pus să țină caietul deschis. Totul era atât de intim, atât de personal, încât n-am putut să nu mă întreb ce o apucase să-mi trimită caietele astea după atâția ani.

Asta până când am scos al doilea caiet și m-am pomenit uitându-mă la o tăietură din ziar atașată unei foi de hârtie pe care era o scrisoare scurtă. Chipul unei femei umplea jumătate din tăietură. Femeia părea de șaizeci și ceva de ani, dat fiind că avea părul cărunt, fața buhăită și riduri adânci. Era fața unei femei pe care nu o mai văzusem niciodată.

Dar apoi ochii mi s-au mutat la numele de deasupra fotografiei și mi-am dat seama că mă uitam la o fotografie recentă a Petrei.

Și sub ea era scris:

Petra Dussmann Stirbt am 2 Januar in Berlin.

Petra Dussmann a murit pe 2 ianuarie în Berlin.

Ochii mei au parcurs repede puținele propoziții scurte în germană care au urmat.

… fiica răposaților Martin și Frieda Dussmann din Halle.

Mama lui Johannes Dussmann. A lucrat ca traducătoare la Deutsche Welle în Berlin. A murit la spitalul Charité din Berlin după o lungă bătălie cu cancerul. Funeraliile la Crematoriul Friedrichshain, pe 5 ianuarie, ora 10:30.

Iar sub această tăietură erau câteva rânduri scrise în germană pe o foaie de hârtie albă.

Mama a vrut să aveți astea.

Mai jos, după o adresă de domiciliu, o adresă de e-mail și un număr de telefon, era o semnătură: Johannes Dussmann.

M-am așezat încet pe scaunul de la birou. Ați observat vreodată că, atunci când primești o veste îngrozitoare, lumea se cufundă într-o liniște deplină? Este ca și cum șocul înăbușă toate zgomotele din jur și te silește să asculți marele abis pustiu care e începutul durerii.

Doar că în cazul ăsta durerea începuse în urmă cu douăzeci și șase de ani.

Iar acum…

Trei cuvinte mi se tot învârteau în minte:

Petra. Meine Petra.

Am stat nemișcat pe scaunul ăla… ei bine, am pierdut noțiunea timpului. Ce știam era doar:

Petra. Meine Petra.

Asta nu era cu putință.

Ba uite că era. Negru pe alb. La fel și cele câteva cuvinte de pe foaia simplă.

Mama a vrut să aveți astea.

Pentru că a vrut să citiți astea. Acum.

PARTEA A PATRA

Caietul unu

RUJ DE BUZE. Primul lucru pe care mi l-a dat când m-a întâmpinat. S-a prezentat Frau Ludwig și a spus că o să aibă grijă de mine în timpul șederii mele aici. Și pe urmă Frau Jochum și Herr Ullmann — care mă luaseră de la punctul de predare — mi-au urat noapte bună și au spus că ne vedem mâine după-amiază.

Habar n-aveam unde sunt. Fusesem predată lui Frau Jochum și Herr Ullmann la mijlocul unui pod, care mai târziu am aflat că era *Glienicker Brücke,* care trece peste râul Havel între Potsdam și Berlin și care, după cum am aflat apoi de la Herr Ullmann, e cunoscut și ca Podul Spionilor, pentru că acolo se schimbă deseori agenții care au fost închiși de „cealaltă tabără". Frau Jochum s-a prezentat drept o reprezentantă a serviciului de spionaj vest-german. Ullmann — slab, înalt, îmbrăcat cu un costum sobru, cu ochelari cu ramă de sârmă, cu aspect foarte american — s-a prezentat într-o germană bună. A spus că este de la „misiunea americană de aici, din Berlinul de Vest…", dar mi-am dat seama că, dacă era în mașina asta cu o agentă de la *Bundesnachrichtendienst*, era clar de la CIA. Ce m-a mirat a fost faptul că mi-a spus că e încântat să mă cunoască, deoarece urmărea de mai multe săptămâni cazul meu. Mi-a mai spus că sunt genul de persoană pe care se străduiau să o scape. Am subliniat că nu sunt disidentă, nici om politic. Mi-au spus că știau toate astea și că aveau multe de vorbit cu mine, dar aveau să aștepte până mă voi fi odihnit bine peste noapte.

Eu tot mai încercam să par uimită — cum fusesem instruită să par —, deși o mare parte din toate astea erau cu adevărat uimitoare. Farurile s-au aprins și lumina lor a căzut pe mine, care eram pe pod. Asta pentru ca agenții de pe partea RDG să nu vadă fețele omologilor lor din Vest care mă așteptau? Faptul că Frau Jochum era atât de bine îmbrăcată. Interiorul de piele al celei mai luxoase mașini pe care o văzusem în viața mea (bine-nțeles că era un Mercedes). Torsul motorului ei când am demarat. Faptul că Frau Jochum și Herr Ullmann vorbeau cu un glas coborât, liniștitor, menit să mă facă să mă simt în largul meu. Dar când i-am întrebat despre Jürgen i-am văzut schimbând priviri, arătând stânjeniți, încercând să comunice între ei cu ochii. Atunci mi-am dat seama. Când am insistat să-mi spună ce se întâmplase cu soțul meu au spus iar că preferă să discute cu mine după ce voi fi dormit bine. *A murit*, mi-au spus. Iar nemernicii ăia din închisoarea în care m-au ținut nu mi-au spus nimic despre asta. Nimic.

Am presat-o iar pe Frau Jochum. De data asta mi-a spus că s-a spânzurat în celula lui. Reacția mea a fost ciudată. Da, am fost șocată. Dar pentru că ea e ezitat să-mi spună de prima dată, eram deja pregătită pentru o astfel de veste tragică. Deși a avut asupra mea impactul unui șut tras în stomac, nu m-a paralizat așa cum ar trebui să o facă moartea unui soț. Poate pentru că, deși oficial era soțul meu, a fost un bărbat cu care împărțeam un apartament și cam atât. Dar am simțit că Frau Jochum și Herr Ullmann știau asta din dosarul meu. Tot așa cum știau și de comportamentul lui nebunesc din cauza căruia am ajuns eu la închisoare în urmă cu niște săptămâni… sau, cel puțin, eu credeam că au trecut niște săptămâni. În închisoare eram atât de dezorientată, încât nu puteam să-mi dau seama de cât timp eram acolo. Ori de câte ori îl întrebam pe colonelul Stenhammer — omul de la Stasi care mă interoga

zilnic — dacă soțul meu spusese lucruri nebunești despre mine, el îmi zicea să nu pun întrebări și pe urmă voia să știe dacă am ceva de ascuns.

— Dacă vei fi sinceră cu noi, calea de întoarcere la Johannes va fi mai ușoară.

Dar cum eu nu aveam nimic de mărturisit…

Așa au trecut săptămâni. În tot acest timp, lumina din celula mea era aprinsă douăzeci și patru de ore pe zi, mă scoteau doar jumătate de oră să fac mișcare într-o curte cu ziduri de beton și sârmă ghimpată în vârf, plus cele cinci ore de interogatoriu care ocupau diminețile. Cu alte cuvinte, îmi distrugeau rapid curajul și speranța. Zi și noapte nu mă gândeam decât la faptul că mi-l luaseră pe Johannes și că nu aveam să-l mai revăd întrucât acum, că eram declarată trădătoare a statului, nu aveau niciodată să lase ca influența mea coruptă să contamineze „acest copil al Republicii noastre Populare”.

N-ai să-l mai vezi niciodată decât dacă accepți să *cooperezi cu noi*, mi-au spus de atâtea ori. Și știind că Jürgen — înfumurarea lui, infantilismul lui, lipsa lui de responsabilitate când era vorba de soția lui și, mai ales, de copilul lui — a produs această catastrofă în urma căreia mi-a fost luat Johannes…

Ei bine, când Frau Jochum mi-a spus de moartea lui, singurul meu gând (după șocul inițial care a însoțit vestea) a fost: *Măcar acum nu mai ești nevoită să trăiești cu durerea și consecințele comportamentului lui aberant*.

Mercedesul avea geamuri fumurii, așa că toate neoanele orașului — neoane cum nu mai văzusem — păreau refractate printr-o prismă întunecată.

În cele din urmă, am intrat într-o zonă împrejmuită. Porți. Bărbați în uniformă. Lumini puternice. Pază peste tot. Am oprit în fața a ceea ce părea a fi o casă mică. În fața ei stătea o femeie. Aceasta era Frau Ludwig. Patruzeci de ani.

Liniștită. Amabilă într-un mod profesional și competent.

— Tu trebuie să fii Petra, a spus ea când Frau Jochum m-a predat și apoi și-a luat la revedere, după ce m-a informat că o să ne continuăm a doua zi după-amiază conversația.

M-am simțit brusc epuizată și mi s-a făcut frică, aproape la fel de epuizată și de speriată cum fusesem în închisoarea aia, când mi se spunea că trebuie să cooperez cu Stasi, dacă vreau să mai fiu liberă vreodată și să-mi fie înapoiat copilul.

În cele din urmă, am făcut tot ce mi-au cerut. Am semnat și nenorocitele alea de hârtii care le permiteau să…

Dar totul a constituit „un târg”. Un târg care implica să prestez o muncă pentru ei.

— O muncă foarte serioasă, foarte importantă, mi-a spus colonelul Stenhammer. O muncă ce-i va aduce republicii noastre democrate asemenea foloase, încât nu văd niciun motiv pentru care n-ai fi onorată să o prestezi.

Și apoi mi-a prezentat propunerea lui. O propunere care, după cum s-a exprimat el, „îți oferă posibilitatea de a spera”.

Cum puteam să refuz știind că, dacă refuzam, toate speranțele mi se spulberau?

Așa că am acceptat — și atât de repede, încât Stenhammer a insistat să mă întorc în celulă pentru patruzeci și opt de ore și să mă gândesc bine dacă sunt aptă pentru sarcina respectivă. Patruzeci și opt de ore în celulă fără niciun contact. Conștientizând faptul că singura mea șansă era să fac exact ce-mi cerea el.

În acel moment, am cedat complet în fața lui, implorându-l să nu mă încuie iar, promițându-i cooperarea mea deplină, loialitatea mea totală. Ba chiar am folosit cuvântul „loialitate” — care în germană e *Lehenstreue*. Stenhammer a zâmbit când l-a auzit.

— Un cuvânt foarte medieval, Frau Dussmann, a spus el. Totuși, cu puternice conotații semantice. Cavalerii jurau *Lehenstreue* împărăției. Și cu toate că feudalismul sistemului medieval se bate cap în cap cu principiile democratice ale republicii noastre, eu, ca unul care a jurat să apere republica de dușmanii ei capitaliști, apreciez rezonanța metaforică a cuvântului *Lehenstreue* cu privire la răspunsul tău la propunerea noastră. Tot așa cum văd și că, după ce în sfârșit ai acceptat să-ți faci datoria față de statul care ți-a dat atâtea, dorești să treci cât mai repede la treabă, știind că, pe măsură ce lucrurile progresează mai repede, cu atât mai aproape vei fi de…

Nu a terminat fraza, fiindcă știa că e mai eficient să lase în aer această „plată” — iar eu n-am avut de ales decât să înghit.

Poate că asta a fost atât de descurajant la acele prime ore în vest. Politețea lui Frau Jochum și Herr Ullmann. Decența lor evidentă. Atenția lor binevoitoare față de mine. Și în tot acest timp, eu m-am simțit ca un actor prost, de provincie, silit să joace rolul lui Faust la Deutsches Theater din Berlinul de Vest.

Și Frau Ludwig a fost cum nu se poate mai primitoare și, în felul ei stăpânit, sincer compătimitoare. Apartamentul în care am fost condusă era atât de frumos mobilat, sugerând atâta siguranță, încât m-am simțit de-a dreptul copleșită de felul în care căutau să mă protejeze. După ce mi-a spus că o să dea drumul la apă în cadă ca să fac o baie, mi-a zis că are un mic dar pentru mine — și mi-a pus în mână un ruj de buze foarte elegant, sidefat. Ochii mei s-au umezit imediat. Pentru că mi-am amintit pe loc ceva ce citisem odată într-o carte despre al Doilea Război Mondial, scrisă de un universitar englez, o carte care fusese pentru scurt timp în atenția editurii de stat la care lucram ca traducătoare. A fost în atenția ei doar pentru că, am aflat mai târziu, omul avea

vederi socialiste. Dar a fost aruncată în mormanul de cărți care fuseseră respinse și urmau să fie incinerate, fiindcă așa făceam cu cărțile străine, altele decât cele provenind de la națiunile socialiste, pe care știam că nu o să le publicăm și care nu voiam să cadă în mâini nepotrivite. Am văzut cartea asta într-un tomberon, deasupra. Părea interesantă și — din perspectiva RDG — revizionistă. Așa că am riscat și am băgat-o pe furiș în geanta de umăr și am dus-o acasă, ascunzând-o într-o firidă din dulapul de bucătărie aflat în camera mea. Asta a fost doar cu o lună înainte să mă mut cu Jürgen. Noaptea, târziu, când nu puteam să dorm, scoteam cartea și aflam că tot ce învățasem la școală despre faptul că naziștii proveneau din Germania de Vest era o fantezie. Ei proveneau din toate colțurile Vaterlandului. Cu toate că știam anumite lucruri despre lagărele de concentrare, detaliile n-au fost niciodată explicate în toată grozăvia lor. Acest istoric a făcut-o în mod grăitor, dar cu mult control tehnic. Nu a încercat să înfrumusețeze monstruozitățile săvârșite acolo. A lăsat pur și simplu faptele să vorbească. Tot așa cum a făcut și paralele cu ororile mult mai puțin dovedite din gulagurile staliniste despre care noi, desigur, știam doar din auzite.

E ciudat, nu-i așa, că în mijlocul tuturor relatărilor despre copii despărțiți cu forța de părinții lor și despre hidoasele experiențe medicale — femei cărora li se introducea în uter beton lichid —, gazări și smulgerea dinților pentru plombele lor de aur, un detaliu mic luminează brusc totul. Iar acesta a fost menționarea de către acest istoric de la Oxford a faptului că, atunci când trupele britanice au eliberat lagărul de concentrare de la Belsen, soldații le-au înmânat rujuri de buze tuturor deținutelor supraviețuitoare. Acele femei au izbucnit în lacrimi în fața acestui gest mic, dar uriaș sub aspect psihologic — un obiect micuț, o fărâmă de lux ce recunoștea feminitatea femeilor

care, în cel mai bun caz, erau pline de păduchi și emaciate.

Așa că, atunci când Frau Ludwig mi-a dat acel ruj, am fost atât de copleșită, încât a trebuit să mă scuz ca să mă duc la toaletă. După ce am închis ușa, am început să plâng. Am plâns pentru că nu suportam să fiu despărțită de Johannes, pentru că durerea mea de a nu fi cu el era fără limite. Dar am plâns și de simpla omenie a gestului pe care Frau Ludwig tocmai îl făcuse față de mine, și tot ce implica el.

Însă plânsul era strâns legat și de faptul că de-acum trebuia să-i trădez pe toți cei pe care îi întâlneam în această lume nouă…

Nu pot să mă împac cu mine.

Trebuie să mă împac cu mine. E singura cale de întoarcere

* * *

Pot să-i mint pe alții. Nu pot să mă mint pe mine. Jürgen se mințea constant pe sine. Își spunea că e marele dramaturg. Marele gânditor radical. Marele distrugător. Ce era el — ce vedea el în acele momente triste când îl vedeam privindu-se pe furiș în oglindă — era un bărbat care își făcuse praf succesul de la început. În loc să ia măsuri să regăsească scânteia genială care lumina acea singură piesă extraordinară a lui, a cedat în fața tuturor acelor glasuri care îi spuneau că e un geniu și care îi șopteau, totodată, că nu o să atingă niciodată valoarea pe care a arătat-o pentru foarte scurt timp.

Dar cine sunt eu — o femeie fără niciun talent creator, o traducătoare neînsemnată, căreia nici măcar nu i s-a acordat privilegiul să traducă un roman important — să vorbesc de rău un om care a scris o piesă importantă jucată, până să intre în bucluc cu autoritățile, peste tot în ciudata noastră țărișoară?

Așa că da, mă văd cu o anumită claritate dură. Tot așa cum știu că ăsta nu e decât jumătate de adevăr; că o parte foarte mare a condiției umane presupune nuanțarea adevărului pentru a putea să te împaci cu tine însuți.

Prin urmare, încerc să-mi justific față de mine însămi acțiunile. Întocmai cum cealaltă latură brutală a mea mă apucă de ceafă, mă împinge în fața unei oglinzi și spune: *Termină cu autoamăgirea, cu prefăcătoria, cu înșelătoria. Uită-te la tine — și nu fi mărinimoasă*.

Acel glas e al mamei. Ea avea mereu vorbe dure pentru mine. „Lauda, mi-a spus ea odată, e tendința de a supraevalua. Ea duce la narcisism și egocentrism. În vreme ce autocritica te face să rămâi cu picioarele pe pământ, principial."

Aș fi putut adăuga un cuvânt aici: mohorât.

Sunt eu mohorâtă? Mă gândesc în urmă la toată bucuria pe care am avut-o cu Johannes, la faptul că el făcea ca fiecare zi să fie valoroasă, contrabalansând cu prezența lui toate celelalte. Asta i-am spus eu odată colonelului Stenhammer: „Johannes e rațiunea mea de a trăi".

La care el a replicat sec: „Atunci sunt sigur că vei face tot ce-ți stă în puteri să convingi statul că meriți să-ți fie redat în grijă și custodie".

Bine-nțeles că am spus că am să fac tot ce mi se cere.

Pe alții pot să-i mint. Nu pot să mă mint pe mine.

Așa că trebuie să recunosc aici un adevăr cronologic. Scriu toate astea la patru săptămâni după acea noapte în care am fost predată lui Frau Jochum și Herr Ullmann. Înainte de seara asta n-am pus niciodată pixul pe hârtie și n-am încercat să-mi adun gândurile despre tot ce mi s-a întâmplat, despre tot ce a trebuit să ascund. Cam la o zi după ce am fost adusă în Vest, Frau Ludwig m-a întrebat dacă vreau „materiale de scris". Poate a înțeles — date fiind toate prin câte trecusem —

nevoia de a așterne pe hârtie întâmplările, de a prezenta în scris versiunea mea și, în acest timp, de a încerca să-mi lămuresc sentimentele despre toate… chiar și să dau frâu liber mâniei, durerii de a-mi fi pierdut fiul și furiei pe care am simțit-o împotriva lui Stenhammer că, înainte de plecare, nu mi-a spus de sinuciderea lui Jürgen — dacă într-adevăr a fost sinucidere. Dar el știa că a mă informa despre asta înainte de a pleca ar fi însemnat să mă destabilizeze — și poate n-aș mai fi acceptat târgul faustian pe care mi l-a propus. Mai știa și că, odată predată, am să-i întreb pe omologii săi din Vest — sau ei or să-mi spună — de soarta soțului meu. Asta avea să mă devasteze fără doar și poate — chiar dacă sentimentele mele față de Jürgen erau, în cel mai bun caz, amestecate. Stenhammer conta pe această devastare pentru a mă face să mă simt și mai izolată, să-mi fie și mai teamă că, dacă nu cooperam acum…

Așa că… adevărul. Sau, cel puțin, versiunea mea despre el.

Scriu toate astea într-o cameră pe care mi-au găsit-o în Kreuzberg. Până acum am scris niște lucruri banale în alt caiet pe care l-am lăsat închis pe micul meu birou de aici, din cameră. Între paginile acestui caiet am pus trei fire de păr și, în fiecare zi, când ieșeam pentru câteva ore, mă întorceam pregătită să descopăr că oamenii lui Frau Jochum și Herr Ullmann scotociseră prin camera mea și citiseră ce scrisesem.

Dar caietul a rămas închis și neatins, deoarece firele de păr erau la locul lor.

Odată ce m-am convins că nu-mi percheziționau pe furiș camera, am făcut o mică inspecție a subsolului clădirii mele și am găsit într-un colț deosebit de întunecat un ax de ventilator scos din uz. Băgând mâna în ax, am descoperit un mic spațiu în care puteau să încapă lejer câteva jurnale.

În aceeași zi am cumpărat un caiet asemănător cu cel pe care îl lăsasem pe birou ca momeală. În

noaptea aceea am început să scriu jurnalul pe care îl scriu acum, încercând să aștern pe hârtie tot ce mi s-a întâmplat de când am fost adusă în Vest. De atunci, o dată la câteva zile scot jurnalul din ascunzătoarea lui și încredințez hârtiei tot ce nu pot spune nimănui.

Am mare grijă ca acest jurnal să nu părăsească această clădire și de aceea, când termin de scris în el, îl duc întotdeauna direct în ascunzătoarea lui de la subsol, după miezul nopții când nu e nimeni prin preajmă. Și scriu în continuare în acel jurnal-momeală prozaic, notând impresiile mele despre Berlinul de Vest, vorbind despre singurătatea mea și despre cât îmi este de dor de fiul meu. Am mare grijă ca, atunci când plec la lucru, să-l iau cu mine sau să continui să-l las pe biroul de acasă în eventualitatea că unul dintre agenții AISA, care se zice că stau cu ochii pe toți cei de la Radio Liberty, se hotărăște că merită să fiu investigată. Atunci va putea citi comentariile mele senine despre colegi, despre traduceri și (singura parte absolut sinceră din acest jurnal) despre dorul de fiul care mi-a fost luat.

Dar, până azi, nu mi s-a cerut niciodată de către oamenii din serviciul de pază de la Radio Liberty să arăt ce am în geanta de umăr (în care țin mereu acest jurnal-momeală). Iar firele de păr continuă să rămână între paginile lui cât timp îl las pe biroul de acasă, ceea ce mă face să cred că nimeni nu-mi scotocește prin apartament când sunt plecată.

Iar când e vorba de jurnalul meu „adevărat", cel în care scriu chiar acum această frază, jurnalul pe care îl țin ascuns la subsol…

Deși îl ascund cu atâta grijă și nu-l țin niciodată în camera mea mai mult decât timpul cât scriu în el, știu că îmi asum un risc imens înregistrând minciuna pe care sunt silită să o trăiesc. Dar, așternând-o în scris, înseamnă că nu există doar în mintea mea, că există un loc în care pot să dezvălui ce mi se întâmplă, minciuna și înșelătoria

care definesc viața mea aici. Dacă n-aș fi avut refugiul acestui jurnal, m-aș fi dus la fund. Nu caut dezlegare de păcate… dar simt nevoia să mă confesez.

Scriu în acest jurnal doar o dată la câteva zile. O fac mereu seara târziu, luându-l de la subsol după ce mă asigur că nu e nimeni pe hol, ascunzându-l sub cămașă sau pulover în timp ce mă întorc în camera mea, și ducându-l înapoi în ascunzătoarea lui de îndată ce termin de scris. Niciodată nu mă apropii de el în timpul zilei, indiferent cât de tare doresc să notez ceva în el.

Kreuzberg. Un loc atât de trist! Dar insist să locuiesc aici pentru că în timpul uneia dintre multele noastre „conversații" zilnice, Frau Jochum mi-a dezvăluit (după ce îi cerusem informația) că Johannes fusese dat în grija unei familii Stasi care locuia în Friedrichshain. Tot atunci am cerut o hartă a Berlinului de Vest și am văzut că cel mai apropiat district de Friedrichshain era Kreuzberg — Zidul despărțind cele două zone ca un chirurg căruia îi tremură mâna când face o incizie, lăsând o cicatrice care seamănă cu o semilună dementă.

— Vreau să locuiesc aici, am spus, arătând Kreuzberg.

— Psihologic vorbind, e o idee bună? m-a întrebat Frau Jochum. La urma urmelor, vei fi în vecinătatea locului în care trăiește Johannes.

— Asta-i ideea, am spus. Vreau să fiu aproape de fiul meu.

— Personal, nu cred că e un lucru înțelept.

— Personal, cred că e esențial pentru mine, am spus.

Frau Jochum a cântărit toate astea înainte de a spune:

— Bine, cu timpul, când vei fi pregătită să ieși în lume, da, te vom ajuta să găsești un apartament în Kreuzberg.

„Apartamentul" a fost această cameră. Frau Ludwig m-a scos la vânătoare de apartamente

săptămâna următoare. A spus că voia doar să mă ajute să mă descurc prin oraș, dar senzația mea e că a considerat că trebuie să fiu însoțită pentru a se asigura că sunt stabilă, că sunt în stare să mă descurc singură. N-am putut să nu mă întreb dacă nu se gândeau să mă țină sub supraveghere în primele săptămâni în care eram o entitate independentă.

Ăsta a fost motivul pentru care n-am acceptat oferta lui Frau Ludwig de a-mi pune la dispoziție un caiet în care să îmi notez gândurile în săptămânile în care mă interogau. Mă temeam că era posibil să citească acel caiet când eram plecată din apartament. La urma urmelor, făceau parte din serviciile secrete și — după cum fusesem avertizată de multe ori înainte de a fi predată — erau calzi și binevoitori, în vreme ce în secret se întrebau dacă sunt „kosher".

— Faptul că povestea ta e atât de cumplită, mi-a spus Stenhammer, faptul că le poți povesti despre întemnițarea ta nedreaptă și despre felul în care ți-am luat copilul…

— Dar chiar m-ați închis pe nedrept, am spus. Și chiar mi-ați luat copilul…

— Atunci, de ce ai semnat ieri o înțelegere, oferindu-ți de bunăvoie copilul spre adopție?

Mi-a venit să țip: *Fiindcă m-ai forțat, spunându-mi că dacă nu sunt de acord ca Johannes să fie adoptat, ai să deschizi o acțiune penală împotriva mea pe motiv că sunt o mamă necorespunzătoare și ai să ai grijă ca, la proces, judecătorul să dea o sentință care să-mi interzică orice contact cu el*.

— Măcar așa, a argumentat el, odată ce îi vei fi dovedit republicii că ești iar respectabilă — odată ce te vei fi îndreptat —, redarea lui Johannes în custodia ta va fi o afacere relativ simplă. Dacă totul merge bine, în optsprezece luni va fi înapoi la tine. Dar asta va depinde în întregime de eficiența ta după ce vei fi dată la schimb. Trebuie să înțelegi că va trebui să minți oameni care vor fi buni cu

tine, care te vor trata ca pe-o eroină care a fost indecent abuzată de un „regim totalitar”, cum consideră ei societatea noastră egalitaristă, în care niciun copil nu rabdă de foame, în care asistența medicală e asigurată pentru toți, în care există un standard înalt de educație, în care meritul, nu banii, duce la promovare…

În timp ce el înșira balivernele astea propagandistice, eu mă gândeam: *Tot ce descrii tu — lipsa sărăciei, spitalizare gratuită, învățământ excelent, gratuit — se poate găsi în fiecare țară scandinavă. Dar, spre deosebire de republica noastră, ele dau cetățenilor lor dreptul de a călători liber și nu bagă oamenii la închisoare fiindcă au îndrăznit să exprime o opinie împotriva statului. Nici nu-i iau copilul unei cetățene a cărei singură vină e că pe soțul ei l-a apucat nebunia în public*.

Dar n-am spus nimic, în afară de:

— Am să fac ce-mi cereți. Și vreau să am încredere că, dacă îmi îndeplinesc rolul, mi-l veți înapoia pe fiul meu.

O mare parte din mine știa că acest rezultat era foarte puțin probabil, acum, că Johannes fusese plasat la un cuplu pe care îl bănuiam a fi din Stasi și *fără copii*, acel cuplu n-o să mai vrea să se despartă de el. Știam și că nu puteam să am încredere în Stenhammer, că era un pungaș uns cu toate alifiile și stăpân pe situație. Știam că pentru el totul era un joc al puterii, dar eu, în afară de speranță, nu aveam nimic.

N-am să scriu prea mult despre cele trei săptămâni de „interviuri” zilnice pe care le-am avut cu Frau Jochum și Herr Ullmann, în afară de a spune că felul lor de a interoga era foarte politicos și civilizat. Și aici a existat un târg faustian — o frumoasă debarcare în Vest, în care am fost instalată la un hotel într-un apartament luxos, mi s-au cumpărat jeanși Levi’s autentici și haine frumoase, și farduri, mi s-a găsit apoi o

locuință și o posibilă slujbă (interviul e peste două zile) și mi s-au dat suficienți bani ca să mă descurc până începeam să câștig. Ce voiau în schimb erau informații. M-au chestionat despre toate — de la tehnicile de interogare ale lui Stenhammer până la câte Marlboro fuma pe zi. Interesul lor pentru detalii era extraordinar. Au vrut să știe ce culoare aveau pereții închisorii în care eram ținută, modelul linoleumului, înălțimea, în metri, a cuștii în care eram lăsată să fac mișcare, genul echipamentului de înregistrare pe care îl foloseau când mă chestionau, chiar și: *Stenhammer consuma o anume marcă de cafea*?

Informația înseamnă cunoaștere, spun ei. Dar după trei săptămâni de atenție extraordinară acordată detaliilor, îmi venea să țip: *Informația înseamnă plictiseală*! Dar nu puteam. Aveam nevoie ca oamenii ăștia să fie de partea mea. Deși obositori și meticuloși, amândoi erau și foarte cumsecade, curtenitori și grijulii.

Dar mă vedeau și ca pe un canal de informații. Eram intrarea lor într-o lume închisă — o persoană care fusese aruncată în vârtejul ei și acum putea să le relateze la prima mână tot ce văzuse și trăise.

Îmi venea să cedez în fața lui Frau Jochum și să-i mărturisesc totul. Îmi venea să recunosc deschis totul și să mă las la mila ei. Dar mă temeam că, poate, aveau să-mi pună eticheta „bunuri deteriorate” și să mă azvârle înapoi — în care caz destinul meu avea să fie închisoarea (Stenhammer m-a amenințat cu asta, dacă „dușmanul” mă returna) și sfârșitul oricărei speranțe de a-l recăpăta pe Johannes. Și mi-a promis…

Sunt momente în care vreau, pur și simplu, să mor. Să ies din camera asta și să mă duc în stația de metrou și să mă arunc în fața primului tren. Îmi spun că astfel durerea va lua sfârșit, că e singura cale de a reduce la tăcere suferința grozavă. Căci asta simțeam oră de oră. Suferința de a fi forțată să duc această viață dublă. Suferința de a ști că acum

sunt absolut singură pe lume. Mai ales, suferința cumplită că mi-am pierdut fiul și că el este fluturat în fața mea drept premiu pe care îl voi primi dacă le dau ce vor.

Dar ce mă oprește să mă arunc de pe peronul stației de metrou e Johannes. Îmi spun că, atâta timp cât există și cea mai mică posibilitate de a-mi fi redat, trebuie să mă mențin cumva la suprafață.

Nu pot să renunț la speranță. Pentru că e tot ce am. Pentru că *el* e tot ce am. În viața mea nu există nimic altceva decât fiul meu. *Nimic*.

* * *

Camera asta. N-am vrut să mă mut aici. Am vrut să rămân în lumea de pluș, în care eram tratată regește, a acelui complex aparținând serviciilor de informații, în care cineva îmi făcea patul în fiecare zi și aduna prosoapele și îmi spăla rufele și îmi gătea mâncare minunată (legumele erau incredibile — niciodată nu avusesem acces la astfel de produse alimentare proaspete) și îmi aducea zilnic un coș cu fructe plin până sus. Mere, piersici, banane, căpșuni — toate exotice dincolo de Zid, dar atât de evident existente din belșug aici. Mă tot întrebam dacă, fiind într-un complex special, mi se acorda și accesul privilegiat la delicatese, precum, dincolo, membrilor de partid importanți care, umbla vorba, aveau acces la magazine speciale în care se găseau mărfuri greu de obținut, cum ar fi fructe proaspete și țigări Marlboro. Ce sistem extraordinar! „Dictatura proletariatului”, cum s-a exprimat Lenin, în care elitele cereau insistent ca toată lumea să accepte lipsuri materiale și restricții serioase la libertățile personale, în vreme ce ele se purtau ca o clasă domnitoare feudală și își acordau privilegii refuzate tuturor celor pe care îi țineau înrobiți și întemnițați. Nu era de mirare că sărmanul Jürgen a înnebunit. El chiar a crezut că formidabilul său talent creator o să fie un bastion împotriva intransigenței regimului. Oamenii ăia

urau artiștii — chiar și pe cei care arătau un pretins devotament față de republică. Fiindcă știau că aveau în inimă un grăunte de subversiune. Oricum, cine are încredere într-un artist? Ei nu doar că „parazitează viața și pe cei apropiați lor” (citat din Jürgen), ci mai și rostesc deseori lucrurile pe care toți le gândim, dar nu vrem să le facem publice.

Așadar, spuneam că eram sigură că acele căpșuni dulci, coapte, extrem de roșii pe care le mâncam în fiecare dimineață îmi erau oferite numai pentru că eram un „oaspete” cu statut special și informații de import. Dar apoi, într-o după-amiază, Frau Ludwig mi-a propus să facem o plimbare în zona din apropierea complexului. Am descoperit că eram puțin în afara orașului, lângă închisoarea Spandau. Dar zona era rezidențială și verde, cu case frumoase și blocuri de locuințe bine întreținute. Frau Ludwig a spus că această zonă era locuită în mare parte de clasa muncitoare, totuși magazinele erau aprovizionate cu cele mai extraordinare lucruri. Recitind această frază, îmi dau seama cât de naivă par — „o comunistă provincială”. Dar adevărul e că am făcut ochii mari la vederea căpățânilor uriașe de broccoli, a roșiilor cât pumnul, a celor douăzeci de tipuri de ciocolată aflată la vânzare chiar lângă casa de marcat. Atâta belșug chiar și într-un magazin mic de la colț! Aș fi vrut să fiu entuziasmată de toate posibilitățile care mă așteptau acum, însă un gând mă împiedica: *Oi fi trecut eu dincoace, dar nu sunt nicicum liberă. Pentru că sunt legată de ei dacă vreau să-l mai văd pe Johannes*.

Dar, Doamne, apartamentul din acel complex era atât de luxos, atât de confortabil! Și atât de în afara lumii, ceea ce îmi plăcea cel mai mult la el. Aici eram încă în siguranță. Odată aflată dincolo de zidurile lui sigure, aveam să fiu iar într-o lume care avea să năvălească peste mine la scurt timp după aceea. Pentru că într-o zi avea să vină apelul

de la „legătura” lor din Berlinul de Vest. Și atunci…

Mi-am exprimat teama de lumea de dincolo de zidurile apartamentului în fața lui Frau Jochum și Herr Ullmann. Amândoi au făcut tot ce au putut să mă asigure că ceea ce simțeam eu era absolut normal. Frau Jochum a spus:

— Am văzut deseori oameni care, la fel ca tine, au fost eliberați din detenția cea mai dăunătoare psihologic și care pur și simplu, n-au făcut față libertății pe care viața de aici o oferă. Trebuie să înveți că poți să ai o discuție cu cineva și să faci un comentariu sarcastic despre cancelarul Kohl și n-ai să-ți pierzi cariera din cauza asta.

Afară de cazul în care se întâmplă să lucrezi pentru partidul cancelarului Kohl.

— Trebuie să ai răbdare cu tine, mi-a spus Frau Ludwig. Adaptarea nu e ușoară, știu, dar cu timpul…

Am reușit să stau în complex mai mult de patru săptămâni. Așa plictisitoare cum mi se păreau interviurile, am cooperat pe deplin. Pentru că știam că, atâta vreme cât mă dovedeam utilă lor, mă lăsau să rămân. Pe la sfârșitul celei de-a treia săptămâni, Herr Ullmann m-a informat că, întrucât acasă, în Est, fusesem traducătoare, îmi găsise un post la Radio Liberty.

— Asta îți va permite să ții legătura cu țara ta natală, făcând ceva pozitiv pentru compatrioții tăi. Și îți va da și posibilitatea să cunoști un grup întreg de refugiați în Berlinul de Vest.

Asta trebuia să mă încânte? Să fiu pusă laolată cu celelalte suflete pierdute din Blocul Răsăritean, toate adăpostind tristețe, resentimente și cicatrici psihice. Treaba e că — și i-am explicat de multe ori asta lui Stenhammer — n-am vrut niciodată să fiu disidentă. N-am avut nemulțumiri mari la adresa statului. N-am tânjit după o viață în Vest. N-am luat niciodată parte la o activitate politică posibil compromițătoare a loialității mele față de

Republica Democrată Germană. Da, am vrut un apartament mai frumos. Da, mi-ar fi plăcut să am în viața mea prilejul să mă duc la Paris. Dar am acceptat restricțiile și am iubit comunitatea pe care ne-am alcătuit-o în Prenzlauer Berg. Când s-a născut Johannes, nu a contat că tatăl lui îl ignora, practic. Nu a contat că a luat-o razna. Tot ce a contat a fost această viață nouă, acest copil pe care, dacă aș fi fost în vreun fel religioasă, l-aș fi numit un dar de la Dumnezeu. Pentru că el mi-a schimbat cu desăvârșire viața. Nu mai simțisem niciodată pentru cineva o astfel de iubire necondiționată. El era centrul existenței mele, viitorul meu, viitorul *nostru*. Îmi oferea un *Existenzberechtigung* — un motiv de a exista. Un motiv de a trăi.

Și fără asta n-am nimic. Sunt nimic.

* * *

M-am mutat aici săptămâna trecută. Acum cinci zile, mai precis. Frau Ludwig a mers cu mine la vânătoare de apartamente. Sau, mai degrabă, mi-a spus că îmi găsise o *Einzimmerwohnung* frumoasă — o garsonieră sau ceea ce în franceză se cheamă *chambre de bonne* — în zona pe care o cerusem. Ba chiar plătise un avans și-l pusese pe proprietar să zugrăvească din nou și să înlocuiască faianța de la duș. Când am vizitat-o noi, m-a impresionat că mirosea a nou. Pereți albi. Dușumea vopsită în maro. Un pat de o persoană, cu tăblie din lemn. Un birou de lemn închis la culoare, în ton cu scaunul, din lemn curbat. O masă mică de bucătărie cu două scaune. O chicinetă cu un frigider nou, un cuptor, un reșou. Un duș micuț într-un colț îndepărtat al acestei încăperi de cincisprezece metri. O fereastră, cu un stor alb simplu, dar nou, care dădea spre o alee murdară — dar măcar era departe de drumul principal pe care mașinile huruiau zi și noapte. După somptuozitatea complexului, asta era o întoarcere la realitate.

Totuși, această *realitate* era mai confortabilă, mai bine utilată și mai aerisită (în ciuda faptului că era mică) decât orice locuință pe care o avusesem înainte.

Mai mult, cu două zile înainte de a mă muta aici, Frau Ludwig m-a luat la cumpărături. Mă aprovizionaseră deja cu mai multe perechi de jeanși Levi's, cu tricouri, lenjerie intimă și un palton la două rânduri, albastru-închis, în stil militar. Acum m-a dus la un magazin universal extraordinar de pe Ku'damm numit KaDeWe, despre care, firește, auziserăm în RDG, dar care mi-a întrecut așteptările. Nu mai văzusem niciodată un loc atât de opulent, atât de ticsit de bunuri. Iar posibilitatea de alegere era copleșitoare. Ne-am dus să cumpărăm cearșafuri albe, simple. Dar Frau Ludwig mi-a spus că, probabil, n-am să vreau să le dau la călcat tot timpul, așa că mi-a propus să cumpăr două dintr-un sortiment numit „ușor de întreținut". Mi-a spus și despre o pilotă „bună pentru toate anotimpurile". Și a ținut morțiș să-mi cumpere un mic set de oale și tigăi pe care, a zis ea, nu trebuia să mă chinui să le curăț, deoarece aveau ceva numit „suprafață neaderentă". Am cumpărat și un set de farfurii din porțelan alb, o cutie cu tacâmuri, un tocător de lemn și câteva cuțite de bucătărie, o cafetieră și (pentru că era singurul aparat casnic după care tânjisem întotdeauna) un prăjitor de pâine. Ba chiar m-a dus și la raionul de articole electronice ca să-mi cumpere un aparat de radio și un casetofon mic cu două difuzoare. Mă simțeam ca un copil răsfățat de o mătușă bogată, fapt care îmi plăcea, dar mă și făcea să mă simt vinovată, deoarece știam că am să răsplătesc cu trădare această generozitate… și o făceam deja. Pentru că nu avusesem curajul să fiu sinceră cu ei privitor la…

Gata! Știi de ce trebuie să le îndeplinești porunca. Știi că e singura cale de întoarcere la Johannes! Termină cu introspecția! Cu cât le dai

mai repede ce vor, cu atât mai repede se va termina coşmarul ăsta.

* * *

Azi am părăsit camera pentru prima dată după trei zile. Luni, după ce m-am mutat aici, m-am dus la magazinul din zonă — un mic supermarket — și am cumpărat destulă mâncare pentru mai multe zile. Îmi deschiseseră un cont la filiala locală a băncii Sparkasse — 2 000 de mărci. Atâția bani! Destul ca să mă răsfăț până primesc primul salariu de la slujba pe care nu vreau s-o încep. Herr Ullmann mi-a spus că directorul Radio Liberty, Herr Wellmann, așteaptă un telefon de la mine săptămâna asta. Însă eu am hotărât că „săptămâna asta" poate să însemne și vineri. Luni, după ce am sosit aici — și am constatat că tot ce îmi cumpărase Frau Ludwig de la KaDeWe fusese deja livrat aici și stivuit pe pat și pe masa de bucătărie — m-am aventurat la cumpărături. Am cumpărat mâncarea și am dus-o acasă. Apoi am aranjat apartamentul (m-am obișnuit să-i spun „apartament" și mi-e mai ușor așa). Odată aranjat, am făcut un ultim drum afară, deoarece văzusem un anticariat pe o stradă laterală, aproape de mine. Am cumpărat un disc — *Chausseestrasse 131* de Wolf Biermann. Jürgen avea discul ăsta. Era un bun prețuit deoarece fusese interzis și lui Biermann i se retrăsese cetățenia în 1976, în timp ce era în turneu în Vest. Ironia sorții era că Biermann se născuse în Vest și emigrase în RDG pentru că era un idealist socialist. Iar apoi, când a devenit prea critic cu țara lui de adopție, l-au expulzat.

Am cumpărat și *Sgt. Pepper*, scoțând un mic strigăt de încântare când l-am văzut într-o cutie, deoarece și ăsta era greu de găsit acasă. Judit îl avea și l-am ascultat împreună în mai multe rânduri, bând vodcă, fumând, încercând să ne închipuim cum arată Londra, întrebându-ne cu glas

tare dacă aveam să vedem vreodată lumea de dincolo de granițele închise între care trăim.

Întoarsă în camera mea, am ascultat iar și iar Biermann și Beatles. M-am pomenit de mai multe ori plângând. Acordurile lui Biermann mi-au stârnit amintiri. M-am revăzut în Prenzlauer Berg împreună cu douăzeci de prieteni, toți înghesuiți într-un apartament micuț. Câteva lumânări aprinse. Vin românesc prost și vodcă ieftină. Biermann la magnetofon. Toată lumea vorbea. O senzație de însuflețire adevărată, de implicare. Mă simțeam încă stingheră în preajma atâtor scriitori și artiști adevărați. Din sfert în sfert de oră intram în alcov să văd dacă muzica și râsetele îl treziseră pe Johannes. A venit și Judit o dată acolo și s-a uitat la fiul meu adormit și a început să plângă, spunând că știa că era prea târziu să aibă copii și că eu eram singura prietenă adevărată pe care o avea pe lume.

Judit!

Când Frau Jochum mi-a dezvăluit că Judit le dădea celor de la Stasi informații despre mine de luni întregi, poate ani… Nu, n-am simțit ură. Doar o uimire extraordinară și o tristețe înfiorătoare. În cine puteai să ai încredere? Cine nu era la dispoziția *lor*? Cine nu și-ar fi trădat cel mai bun prieten?

Dar ea mi-a spus în repetate rânduri că prețuiește prietenia noastră mai mult decât orice. *Suntem surori — și vom avea întotdeauna grijă una de cealaltă*. Și eu am crezut-o și i-am spus totul. Acum se dovedește că se întâlnea cu omul de la Stasi și îi spunea tot ce spuneam eu. Totul a fost notat și folosit împotriva mea — deși nu țin minte să fi făcut vreodată un comentariu cu adevărat subversiv în fața ei. Dar Stenhammer mi-a citat lucruri pe care le spusesem — însă toate erau remarci sarcastice făcute în trecere despre viața în republica noastră și nu vizau pe nimeni anume. Genul de lucruri pe care toți le spuneau tot timpul în acele seri lungi înecate în alcool, în

apartamentul cuiva de lângă Kollwitzplatz. Când mi le-a citat Stenhammer, mi-am dat seama că, în micul nostru cerc boem, cineva era „ochii și urechile” Stasi. Dar Stenhammer a fost șmecher. Niciodată nu mi-a citat ceva atât de concret, atât de intim, încât să mă facă să-mi dau seama că Judit era cârtița lor. Așa că, atunci când mi-a spus Frau Jochum, nu mi-a venit să cred. Și încă nu cred. Faptul că în sfârșit aștern asta pe hârtie nu diminuează lovitura, nu-mi slăbește sentimentul de singurătate. Da, mă simt tare singură. De asta n-am putut să ies din casă. Vederea oamenilor pe stradă nu face decât să-mi accentueze sentimentul de sechestrare totală. N-am familie. N-am prieteni. Trăiesc o minciună în speranța de a îndrepra o nedreptate monstruoasă. Iar camera asta e curată și bine încălzită și mai frumoasă decât toate locuințele pe care le-am avut, cu toate că e micuță. De multe ori văd un pătuț lângă patul meu și pe fiul meu dormind în el. Mă tem că oamenii cărora le-a fost dat nu îi vor oferi iubirea de care are nevoie, că vor fi distanți cu el. Lui îi place să fie dezmierdat. Eu îl țineam tot timpul în brațe, îl mângâiam.

Iar acum…

Acum… continui să cred că scriind despre asta am să înțeleg. Să accept. Dar scrisul nu face decât să-mi sporească suferința. În fiecare dimineață când mă trezesc după o noapte agitată, am zece, cincisprezece secunde în care nu știu ce-i cu mine, în care lumea nu pare deloc urâtă. Dar apoi mă trezesc brusc la realitate, îmi dau seama că mi-au luat fiul și înțeleg că durerea asta este fără frontiere. O durere care nu va fi niciodată extirpată.

* * *

În cele din urmă, azi mi-am făcut curaj și am ieșit din casă. O zi cu ninsoare. Ninsoarea — marele epurator temporar. Lumea devine tăcută și

se înveșmântează în alb. Chiar și Kreuzberg — urâtul Kreuzberg — capătă o aură de minune pe ninsoare. Chiar și turcii cu ochi triști pe care îi văd peste tot par mai puțin nenorociți în fața acestei *Schnee* care cade în cascadă.

M-am dus la cabina telefonică din colțul străzii mele și am format numărul de la Radio Liberty, pe care mi-l dăduse Herr Ullmann. Când a răspuns centralista, am cerut să-mi facă legătura cu biroul lui Herr Wellmann. Pe fir a intrat o femeie foarte autoritară. S-a prezentat Frau Orff și a spus că e secretara lui Herr Wellmann. Când i-am spus cum mă cheamă, a zis:

— Așteptam mai repede vești de la dumneata.

— Mi s-a spus să vă sun săptămâna asta.

— Și ai așteptat până vineri după-amiază la ora trei? Nu e deloc profesionist, aș putea spune.

— Încă încerc să mă acomodez, am spus.

— Luni la ora unsprezece, a spus ea. Afară doar dacă programul dumitale e atât de încărcat, încât nu-ți găsești timp să te întâlnești cu viitorul dumitale angajator.

— Luni la ora unsprezece e bine.

— Vino la timp, Frau Dussmann. De fapt, vino mai devreme.

* * *

După ce am terminat de vorbit, mi-am cumpărat iar de mâncare și apoi m-am dus acasă. Mi-a venit brusc o idee: *Tot nu am vești de la* el. *Bărbatul despre care mi-au spus că mă va contacta. Omul lor.* Am avut o reverie de moment. *Nu mă va contacta niciodată. Poate că l-a săltat poliția sau au decis să nu mă mai „folosească”… și sunt liberă.*

Dar, dacă nu mă mai „folosesc”, nu o să-mi mai văd niciodată fiul.

Sunt așa o lașă. Încă două zile încuiată în casă. Iar duminică noaptea n-am dormit din cauza

emoțiilor pentru interviu. Insomnia a fost ucigătoare.

Trebuie să fi fumat douăzeci de țigări până a răsărit soarele. De ce n-am putut să dorm? De teamă că n-am să capăt slujba și am să-i nemulțumesc pe stăpânii mei, care apoi…

Ei bine, apoi aveau să-mi spună că n-am respectat partea mea de înțelegere, așa că acum n-o vor respecta nici ei pe-a lor.

Dar dacă obțineam slujba asta, eram sigură că omul lor o să mă contacteze. Cauză și efect. Ei aveau să fie foarte mulțumiți, fără îndoială, că lucrez în ceea ce era în esență departamentul de propagandă al dușmanului.

După ce am făcut un duș, m-am uitat lung în oglindă și nu mi-a plăcut ce am văzut: cearcăne mari, pielea pământie, riduri care se formau deja pe frunte. Îmbătrânisem cu zece ani în ultimele luni. Arătam obosită, sătulă de lume. Niciun bărbat nu se va mai apropia de mine niciodată. Pentru că eman prea multă tristețe. O femeie care cară după ea un bagaj mult prea greu.

Mi-am dat cu mult fard pe față în încercarea de a masca lipsa de somn. Am băut cinci cești de cafea și am fumat multe țigări. Apoi mi-am pus cizmele și noua mea geacă de piele și am luat metroul până la Wedding.

Radio Liberty. O clădire industrială anostă cu pază serioasă. A trebuit să-i înmânez actele proaspăt eliberate funcționarului în uniformă de la poartă, apoi să aștept până am primit acceptul să intru. Frau Orff — severă, disprețuitoare — m-a întâmpinat la recepție.

— Așadar, ai binevoit să vii la noi, a spus ea.

— Am avut niște dificultăți.

— Voi aveți întotdeauna.

N-am spus nimic, deși în sinea mea eram furioasă. *Voi*. Da, sunt o Ossi. Da, suntem o rasă refractară. Da, țara noastră e o tragedie represivă.

Așa că n-ai decât să fii disprețuitoare cu mine, dacă asta te face să te simți mai bine.

Văzând că așteaptă un răspuns, am spus doar „vă mulțumesc pentru înțelegere”, știind că asta o s-o întoarcă pe dos, deoarece numai înțelegătoare nu era. După cum m-am așteptat, mi-a zâmbit în silă și a spus că o să vadă dacă „Herr Direktor” e liber și mă poate primi.

M-a făcut să aștept o jumătate de oră până să fiu introdusă în biroul lui Herr Wellmann. Un bărbat neatrăgător, destul de pedant. Intelectual transformat în administrator. Dar cumsecade și rezonabil. Trebuie să-și fi dat seama că sunt foarte emoționată și a căutat imediat să mă facă să mă simt în largul meu. Mi-a spus că fusese informat pe scurt despre situația mea și că „trebuie să fie greu de suportat”. Sentimentul de vinovăție m-a lovit iar, ca un pumnal, și mi-a venit să strig: *Nu mai fii atât de binevoitor! Nu știi cu cine și cu ce ai de-a face*!

Apoi el a deschis un dosar în care se afla un curriculum vitae pe care mă ajutase să-l scriu Frau Ludwig într-o după-amiază, împreună cu alte documente. Mi-a pus multe întrebări despre munca mea la editura de stat și a părut sincer interesat de ce fel de cărți în limba engleză au reușit să vadă lumina tiparului „dincolo”. La un moment dat a dat-o pe engleză și a părut mulțumit că am putut să conversez cu el în limba lui mai mult de un sfert de oră. Apoi mi-a întins un document de o pagină — un comentariu în engleză scris de cineva, despre un dealer de antichități din Berlin, specializat în colecții prusace — și mi-a cerut să-l traduc cu glas tare, pe loc. Am făcut ce mi s-a cerut, deși la început glasul mi-a tremurat foarte tare. Dar am reușit să-mi controlez emoțiile și am dus cu bine la capăt acest examen oral, fără să mă împiedic în cuvinte.

— Impresionant! a spus Herr Wellmann. Și îmi place că ai folosit o germană de conversație nu

prea formală.

— Vă mulțumesc, Herr Direktor.

Apoi mi-a dat alt document, de două pagini, ceva legat de un discurs despre Iran, pe care președintele Regan tocmai îl ținuse, și mi-a spus să mă duc la Frau Orff și ea o să mă îndrume spre o mașină de scris.

— Consideră că traducerea asta e urgentă. Așa că adu-mi-o înapoi cât poți de repede.

Când am ieșit din biroul lui, Frau Orff mi-a arătat imediat cu degetul un birou pe care se afla o mașină de scris electrică IBM. O sferă pe care erau toate literele. Nu mai folosisem niciodată o mașină atât de sofisticată și m-am cam speriat la început. Dar știam că mai am de trecut testul și am scris repede, traducând cele două pagini în doar o jumătate de oră. Apoi am recitit traducerea, am făcut câteva corecturi cu creionul și am dactilografiat iar totul în aproximativ zece minute. Am scos traducerea din mașină și m-am îndreptat spre ușa biroului lui Herr Wellmann. Frau Orff mi-a ordonat să mă opresc.

— Să nu intri niciodată în biroul lui Herr Direktor fără să-l sun eu mai întâi.

— Sigur, am spus.

A ridicat receptorul, a apăsat pe un buton și a vorbit scurt cu Herr Direktor. Apoi s-a întors spre mine și mi-a făcut semn cu capul că am permisiunea ei să intru.

— Ai fost rapidă, a spus Herr Wellmann.

A luat cele două pagini pe care i le-am întins, le-a studiat și m-a felicitat pentru „fluiditatea traducerii” și curățenia exemplarului. Când i-am spus că am dactilografiat din nou prima ciornă, pentru ca el să o citească fără corecturi, a zâmbit și a spus:

— Păi, cred că n-am de ales decât să te angajez.

Apoi mi-a adus la cunoștință că salariul săptămânal va fi de 500 de mărci vest-germane — mai mulți bani decât aș fi visat eu vreodată. Fără

impozit și asigurări sociale, aveam să primesc în mână, săptămânal, în jur de 375 de mărci vest-germane.

— E bine? a întrebat el.

— Foarte, am spus.

Am petrecut o mare parte a dimineții completând diverse formulare și am fost trimisă într-o încăpere ca să fiu fotografiată pentru legitimație. De asemenea, am fost intervievată de un bărbat pe nume Stüder care, sunt sigură, e șeful securității, deoarce mi-a pus multe întrebări despre legăturile mele cu alți est-germani de aici din Vest. „Nu cunosc pe nimeni", a fost răspunsul meu sincer. Mi-a spus clar și răspicat că acolo erau reguli stricte cu privire la toate documentele ce rămâneau în incintă, și nu era permis să se ia lucrări acasă.

— Nimic din ce facem noi aici nu poate fi catalogat ca fiind strict secret, dar faptul că emitem anume pentru RDG… Ca să zic așa, oamenilor lor le-ar plăcea mult să știe dinainte conținutul programelor noastre. Așa că s-ar putea, când și când, ca oamenii noștri de la pază să se uite în geanta dumitale când pleci. Vrem să semnezi un acord că nu vei vorbi cu nimeni din afara organizației despre munca dumitale de aici, că nu vei scoate niciodată din clădire documente și că nu vei face nimic pentru a compromite munca noastră. Ai ceva împotrivă să semnezi un astfel de document?

— Absolut nimic, am spus, sperând să nu se prindă că sunt neliniștită.

Am semnat documentul. Am așteptat până mi-a fost gata legitimația. Am fost condusă într-un separeu din zona principală de lucru. Am fost prezentată mai multor colegi, inclusiv unui polonez pe nume Pawel, care este unul dintre producătorii de aici. Nu arată rău, dar are un stil agresiv de a flirta. Și-a făcut o regulă din a se uita

lung la sânii și la picioarele mele în timp ce mă întreabă dacă am un iubit.

— Am avut un soț, dar a murit, am spus, tonul meu dându-i de înțeles că n-am de gând să fac pe cocheta.

Dar vorbele mele n-au făcut decât să-l încurajeze, deoarece a spus:

— Ce bărbat prost, să moară așa!

Mi-a venit să-l plesnesc peste față. După zâmbetul de pe buzele lui mi-am dat seama că asta și dorea. L-am caracterizat imediat ca fiind un provocator cu o anumită doză de cruzime și mi-am dat seama că e puțin probabil ca asta să fie ultima întâlnire de acest fel cu el.

Din fericire, am fost rechemată în biroul lui Herr Direktor. Acesta avea nevoie urgent de traducerea unei prelegeri pe care cineva avea să o țină la radio despre un scriitor de care nu mai auzisem: Sinclair Lewis. Era un document lung — douăsprezece pagini la două rânduri — și Herr Direktor m-a întrebat dacă pot să-l termin în două ore, deoarece cealaltă traducătoare programată să facă asta era liberă în acea zi din cauza uneia dintre migrenele ei obișnuite, iar actorul care venea să-l citească era așteptat la ora trei. Și cum acum era unu…

Bine-nțeles că am spus da. Munca îmi ocupa timpul. Munca mă ajuta să țin la distanță sentimentele contradictorii care mă asaltau.

În timp ce mă întorceam în biroul meu, Pawel a trecut pe lângă mine. N-am ridicat capul.

— Să nu crezi că poți să mă ignori, a spus el. N-am să permit asta.

* * *

Muncă. Tocmai am terminat primele șapte zile de muncă. Deoarece una dintre celelalte traducătoare, Magdalena Koenig, avea des migrene, grosul traducerilor ajungea pe biroul meu. Jumătate din scriitorii care scriu pentru stație

— toți independenți — sunt anglofoni. Așa că aici e de lucru în mod constant. Toată lumea lucrează sub presiune. Personalul ar trebui să fie de două ori mai numeros — cum îmi tot spune Pawel —, dar finanțarea nu mai e ca altădată, nici chiar cu anticomunismul virulent al lui Reagan.

— Reagan și acoliții lui vorbesc despre Imperiul Răului, a spus într-o zi Pawel, când a trecut prin dreptul meu ca să mă sâcâie, dar nu vor să dea bani radioului public, să investească ceva în lupta cu Diavolii Roșii, în afară de arme balistice. Nu e nevoie să vorbești cu capul. Doar să îndrepți un focos de rachetă spre testiculele colective ale sovieticilor.

Pawel. Deștept, din punct de vedere intelectual, și o știe. Altfel, în cel mai bun caz, o pacoste. În fiecare zi încearcă să mă atragă în conversație. Dar e genul de conversație în care sexul e omniprezent. Îmi tot face ochi dulci și încearcă să scoată cu forța de la mine detalii despre viața mea. Refuz să-i spun ceva. Nici cu altcineva nu prea discut. Zilele trecute am ieșit să iau masa cu o colaboratoare pe nume Monica Braun. O scriitoare americană, trecută de patruzeci și cinci de ani, care trăiește aici, care scrie și prezintă o emisiune despre cărți de două ori pe lună. Eu i-am făcut toate traducerile. Ne-am întâlnit într-o dimineață să discutăm despre niște probleme pe care le-am avut cu un eseu de-al ei despre Philip K. Dick (mulți termeni de science fiction folosiți de ea erau greu de tradus în germană). Am lucrat două ore, apoi mi-a propus să luăm prânzul la o cafenea din apropiere. Am aflat totul despre copilăria ei din Manhattan, despre părinții care n-au iubit-o și despre cei doi bărbați îngrozitori cu care s-a măritat — dintre care unul s-a dovedit a fi homosexual. Și că, după ce ultima ei relație serioasă s-a rupt, a venit la Berlin. Și faptul că acum se părea că nu putea să cunoască bărbați disponibili. Și că, la vârsta ei, nimeni n-o va mai

angaja, așa că e blocată la Radio Liberty, care „nu e tocmai BBC World Service”. Și că n-o să se lase niciodată invitată de Pawel la un pahar… „fiindcă am făcut asta și dimineața următoare m-am trezit lângă el și mi-a spus că nu are obiceiul să se culce cu femei cu atâția ani mai mari decât el, dar s-a hotărât să-și facă pomană cu mine”.

În timpul acelui prânz cu Monica am aflat o mulțime de lucruri și, din fericire, ea m-a întrebat atât de puține despre mine, încât n-am fost nevoită să fiu evazivă. Dar, după aceea, m-am hotărât ca, dacă îmi mai propunea să ieșim la masă sau la un pahar, să găsesc un pretext să refuz. Asta e regula mea cu toată lumea de aici. Voi fi o colegă harnică și săritoare. Voi fi mereu plăcută și prevenitoare, și punctuală, și profesionistă. În afară de asta, nu voi lăsa pe nimeni să se apropie de mine. Nici nu voi vorbi despre viața mea, despre împrejurările care m-au adus în Berlinul de Vest, despre umbrele înspăimântătoare care mă urmăresc zi și noapte. Tot așa cum nu mă voi lăsa nici atrasă în vreo prietenie sau activități sociale de după program, pentru că și asta ar putea să mă facă vulnerabilă în fața interesului altora.

Nu vreau să fie nimeni interesat de mine.

* * *

În apropiere de clădirea mea e un loc de joacă. L-am descoperit abia zilele trecute când m-am dus acasă pe alt drum. Era o zi senină de miez de iarnă, șocant de frumoasă — și terenul de joacă era ticsit de mame de vârsta mea și copiii lor. În clipa în care am dat întâmplător de el m-am întors și am luat-o la fugă, cu lacrimile șiroind pe față. Când am ajuns acasă, mai mult de jumătate de oră n-am putut să mă opresc din plâns.

Asta n-o să dispară niciodată. Oricât aș încerca să negociez cu ea, refuză să mă lase în pace.

* * *

Lucrez. Vin acasă. Gătesc ceva. Beau câteva beri. Fumez. Ascult discuri. Citesc. Dorm prost. Mă duc la muncă. Tiparul se repetă. Zi de zi. Am găsit un anticariat aproape de stația de metrou. Heinrich Heine Strasse care are cărți foarte bune în limba engleză. Mi-am făcut o regulă din a citi scriitorii americani ale căror opere fuseseră dezbătute în eseurile radiodifuzate pe care le tradusesem pentru stație. Sinclair Lewis. Theodore Dreiser. John dos Passos. Jamies Jones. J.D. Salinger. John Updike. Kurt Vonnegut. Scriitori care nici nu știam că există, despre care am aflat doar mulțumită acestei emisiuni bilunare, scrisă și prezentată de Monica, dedicată în întregime literaturii americane. Harr Bauer, un bărbat foarte cumsecade, patronul acestui mare anticariat de lângă mine, a reușit să-mi găsească aproape toate romanele și colecțiile de nuvele pe care i le-am cerut — și toate în engleza originală.

— Ori te-ai îndrăgostit de un american, ori ai de gând să te muți acolo, mi-a spus el într-o zi.

— N-am eu norocul ăsta!

Cărțile alea m-au ajutat să rămân întreagă la minte în primele săptămâni în Kreuzberg. Când și când ieșeam seara la un film sau stăteam retrasă într-un bar unde se cânta jazz, descântând o vodcă și respingând orice bărbat care încerca să intre în discuție cu mine. Dar, în general, în afara orelor de serviciu, stăteam acasă și ascultam muzică și citeam, întrebându-mă în tot acest timp când o să mă contacteze *el*, când totul o să înceapă să se schimbe.

Asta s-a întâmplat în a patra mea săptămână la Radio Liberty. Terminasem programul și coboram în stația de metrou când un bărbat gras într-un hanorac verde cu glugă cu blană s-a ciocnit de mine. În acea fracțiune de secundă mi-a îndesat un bilet în mână și apoi și-a văzut de drum. Am băgat imediat biletul în buzunar și am așteptat să ajung acasă pentru a-l citi.

Ne întâlnim mâine după-amiază la șase, la hotelul Claussmann. Camera 12. Londoner Strasse.

M-am uitat mult timp la bilet, știind ce avea să se întâmple dacă nu mă duceam.

N-aveam de ales. Trebuia să mă întâlnesc cu acel bărbat în acea cameră de hotel. Și trebuia să fac tot ce îmi cerea.

* * *

Londoner Strasse era o stradă neîngrijită dintr-o zonă periferică, în apropiere de aeroportul Tegel. Blocuri de locuințe îngrozitoare. Străzi murdare, de pe care gunoiul nu mai fusese strâns de câteva zile. Câteva fast-fooduri. Graffiti. Iluminat prost. O senzație de lăsare în paragină. Lapoviță. Și un bărbat adormit la biroul de recepție al hotelului Claussmann. Avea o față puternic ciupită de vărsat de vânt. În timp ce sforăia, se auzea un șuierat emfizemic. Holul hotelului era zugrăvit într-un maro de prost gust și avea un covor foarte pătat și murdar. Era un hotel ieftin. Foarte ieftin.

L-am ocolit pe recepționer și am urcat un grup de trepte, trezindu-mă într-un coridor îngust, luminat de tuburi fluorescente. Camera 12 era la capătul coridorului. Am bătut încet, sperând să nu răspundă nimeni. Dar un glas cleios a spus:

— *Ja*?

— Sunt Dussmann, am spus.

Ușa s-a deschis și iată-l acolo. Grăsanul care intrase ieri în mine, în stația de metrou. Era scund — în jur de un metru șaizeci și cinci — cu o burtă mare și o față pe jumătate bărbierită, unsuroasă. Avea o vârstă nedefinită, părul care încărunțea și dinții maro făcându-l să pară de cincizeci de ani, deși nu cred că-i avea. Când am intrat eu, ținea o țigară în gură. Era doar într-un tricou alb, murdar, care se întindea peste burdihanul lui și o pereche de indispensabili îngălbeniți.

— Închide ușa, a ordonat el.

— Dacă v-am prins într-un moment nepotrivit… am spus.

— Închide dracului ușa! a poruncit el iar, cu glasul egal, dar foarte amenințător.

Am închis ușa. Camera era mică și la fel de neîngrijită ca restul hotelului. Un pat dublu, care se lăsa, un bec suspendat de tavan, tapet înflorat care se cojea de pe pereți, o duhoare de mucegai, fum de țigară și sudoare de bărbat.

— Te-a urmărit cineva aici? a întrebat el.

— N-am observat.

— Pe viitor să observi.

— Scuze.

— Scoate-ți hainele.

M-am gândit imediat: *Fugi*!

S-a prins pe loc, deoarece a spus:

— Dacă pleci acum, poți să-ți iei adio de la a-ți mai vedea fiul drăguț. Am să le dau un telefon anonim tipilor de la *Bundesnachrichtendienst* care te-au chestionat și am să le spun că ești agent dublu. Iar dacă nu crezi că vorbesc serios…

A întins mâna spre masa de metal zgâriată de lângă pat și a luat un plic, vărsându-i conținutul pe pat. Am icnit când am văzut șase instantanee cu Johannes. Toate recente. În toate era ținut în brațe de un cuplu. Amândoi blânzi, tineri și zâmbitori. Bărbatul în uniformă oficială de ofițer al Stasi. M-am repezit imediat să iau fotografiile, dar bărbatul m-a înșfăcat de braț și mi l-a răsucit la spate cu atâta forță, încât am scos un țipăt. El m-a tras imediat spre el și mi-a acoperit gura cu mâna liberă.

— Să nu faci *niciodată* ceva fără permisiunea mea. *Niciodată*. Ai priceput?

Acum mi-a smucit brațul atât de sus, încât am crezut că o să mi-l disloce. Am dat din cap de mai multe ori. Mi-a dat drumul, aruncându-mă în același timp pe pat, peste fotografii. Am sărit în sus imediat, nevrând să le îndoi.

— Acum scoate-ți hainele, a spus el.

Am ezitat, încă vrând să fug.

— *Acum*!

Cu mișcări stângace mi-am scos geaca, puloverul, fusta, dresul, chiloții. Mi-am acoperit sânii cu brațele.

— Treci în pat! a poruncit el.

Am dat mai întâi să adun fotografiile.

— Ți-am dat eu voie să faci asta?

Am început să plâng.

— Încetează cu plânsul! a șuierat el.

M-am străduit din greu să-mi înăbuș hohotele.

— Pot să adun fotografiile, domnule?

— Văd că ai învățat. Da, poți.

Le-am strâns, uitându-mă o clipă la una în care Johannes era singur, ținând strâns un ursuleț de pluș.

— Ți-am dat eu voie să te uiți la fotografii?! a răcnit el.

— Scuze, scuze, am spus, adunând restul și punându-le pe noptieră.

— Acum treci în pat!

Salteaua s-a lăsat când m-am întins pe ea și a scârțâit zgomotos. M-am ghemuit în poziția fetusului, dorindu-mi în acea clipă să mor pur și simplu.

— Pe spate! a răcnit el.

Am făcut ce mi s-a poruncit.

S-a apropiat de mine și mi-a desfăcut picioarele cu ambele mâini. Apoi și-a dat jos indispensabilii și și-a lins mâna, atingând cu ea capul penisului său în erecție. Am închis ochii strâns când m-a pătruns. Eram uscată și atât de încordată, încât parcă mă spinteca. Zăceam acolo, inertă, în timp ce el intra și ieșea. Din fericire — e un adverb nepotrivit pentru a fi folosit aici, dar e singurul care îmi vine în minte — nu a încercat să mă sărute. Și a terminat repede. Totul a ținut în jur de un minut, după care a ejaculat în mine cu un geamăt care a sunat mai mult ca o expectorare. I s-a înmuiat în câteva clipe. S-a ridicat aproape

imediat, și-a tras în sus indispensabilii și mi-a ordonat să mă îmbrac, după care a spus:

— O să ne întâlnim de două ori pe săptămână — și am să ți-o trag de fiecare dată. Dacă nu vrei, spune-mi acum și am să trimit vorbă în Berlinul de Est că vrei ca adopția lui Johannes să fie permanentă.

— Nu vreau asta.

— Atunci ai să faci exact ce îți cer. Dacă te porți ca un agent bun, stăpânii noștri de acasă vor primi de la mine un raport mulțumitor despre tine — și asta o să-ți fie de ajutor. Bine-nțeles că dacă nu asculți ordinele…

Iar ordinele implică să ți-o trag.

— Am să ascult ordinele, am spus, gândindu-mă: n-am încotro.

— Atunci îmbracă-te.

În timp ce mă îmbrăcam, a întins mâna după pachetul de țigări Camel și și-a aprins una, apoi a aruncat pachetul pe pat, spunând:

— Ia una.

— Mulțumesc.

— Iei anticoncepționale? a întrebat el.

Am clătinat din cap.

— Dacă rămâi gravidă, te descurci.

— Ciclul trebuie să-mi vină mâine.

— Atunci să treci pe anticoncepționale săptămâna asta. S-a înțeles?

Am dat din cap.

După ce m-am îmbrăcat complet, a deschis un șifonier și a scos un geamantan ieftin. S-a lăsat pe vine și l-a deschis. Băgând mâna înăutru, a scos un săculeț mic cu fermoar.

— Ăsta e pentru tine, a spus el, întinzându-mi-l. Haide, deschide-l.

Am făcut iar ce mi s-a poruncit. În săculeț era un aparat de fotografiat micuț — atât de mic, încât îmi încăpea ușor în palma mâinii drepte.

— Ăsta e instrumentul meseriei tale. În săculeț ai să mai găsești și douăzeci și patru de role de

film miniaturale, fiecare cu șaisprezece poziții. Sarcina ta e simplă. Fotografiezi atât exemplarul original, cât și traducerea pe care o faci — lucru valabil pentru tot ce ți se dă la tradus. Găsești tu o cale de a purta asupra ta, la loc ferit, acest aparat de fotografiat — și să-mi aduci filmul aici de două ori pe săptămână. Trebuie să găsești și un mod de a ajunge aici fără să fii urmărită.

— Ce vă face să credeți că sunt urmărită?

— Ești nou-venită. Ei întotdeauna îi supraveghează atent pe imigranții politici sosiți de curând. De ce crezi că am așteptat o lună până să te contactez? M-am asigurat că am ajuns într-un moment în care începeau să devină mai puțin vigilenți să te urmărească peste tot. Totuși, nu strică să fim precauți. Așa că trebuie să găsești un traseu ca să te pierzi de ei.

— Cine știe dacă n-am fost urmărită până aici în seara asta?

— N-ai fost, pentru că sursele noastre spun că te consideră acum „curată”. Chiar și așa, n-o să ne mai întâlnim aici. Și felul în care te voi contacta va fi foarte simplu. Lângă tine, în Kreuzberg, e un bar numit Der Schlüssel. O bombă frecventată de tineri consumatori de droguri. Noaptea e cumplită, dar ziua e aproape tolerabilă. Acolo o să fie localul tău. Vreau să treci pe acolo de cel puțin cinci ori pe săptămână, pentru o bere, o cafea. Vreau ca mereu când ești acolo să te duci la toaletă. În singura cabină din toaleta femeilor vei observa, în dreapta scaunului de toaletă, o placă de gresie slăbită. Eu voi lăsa mereu un bilet sub această placă de gresie, în care voi scrie ora și locul următorului nostru rendez-vous. Asta va fi întotdeauna cu două zile înainte. Trebuie să memorezi detaliile, apoi să arunci biletul în vasul de toaletă și să tragi apa. Trebuie să fii întotdeauna punctuală la întâlnire și să ai mereu filmul la tine.

Apoi m-a învățat repede cum să încarc filmul, cum să fotografiez documentele și cum să ascund

aparatul în haine.

— Cel mai bine e în jeanși, la îmbinarea cracilor. La Radio Liberty nu sunt detectoare de metal, dar cei de la pază percheziționează la întâmplare genți și birouri. Așa că să iei aparatul de fotografiat doar de două, trei ori pe săptămână și atunci să fotografiezi ce lucrezi. Materialele care se transmit la radio, în afară de știri, se pregătesc de obicei cu o săptămână înainte, așa că este foarte important să avem prompt filmul tău. Ține minte: dacă nu vii la întâlnirile bisăptămânale, dacă nu fotografiezi toate traducerile la care lucrezi, am să-ți fac raport. Nu vrei asta, nu-i așa?

— Nu, domnule.

— Chiar înveți repede. Poate te vei converti într-o adeptă a regimului nostru — ceea ce, crede-mă, e cea mai rapidă cale de întoarcere la fiul tău.

— Orice e nevoie, domnule, am spus. Orice e nevoie.

— Apropo, eu sunt Haechen. Helmut Haechen. Nu e numele meu adevărat, ci cel pe care l-am adoptat acum mulți ani. Cui îi trebuie un trecut, *ja*? Verifică peste două zile toaleta de la Der Schlüssel și vei găsi instrucțiuni despre locul în care ne întâlnim data viitoare. Acum, cară-te de aici.

* * *

De îndată ce am ajuns în stradă, m-am îndoit și am început să vomit. Trebuie să fi vomitat cinci minute bune, lăsându-mă în genunchi pe trotuarul acoperit de zloată, plângând și vărsând totodată, simțindu-mă mai mult decât violată. Un bărbat — bătrâior, plăpând, cu ochi foarte vioi a venit la mine și m-a întrebat dacă am nevoie de ajutorul lui. Cumsecădenia lui m-a făcut să plâng și mai tare. În loc să rostească obișnuitul clișeu *Nu e sfârșitul lumii, nu-i așa*?, a făcut un gest incredibil de omenesc. A pus o mână pe umărul meu și a ținut-o acolo până am reușit să mă controlez. Când m-am ridicat în picioare, m-a mângâiat pe față cu

mâna înmănușată. Ochii lui erau plini de îngrijorare și (am simțit eu) de înțelegerea omului care cunoscuse cele mai mari orori ale vieții. A rostit un singur cuvânt:

— Curaj!

Am ajuns acasă. Mi-am scos tot ce aveam pe mine. Am făcut un duș atât de fierbinte, încât era să mă opăresc. M-am înfășurat într-un halat de baie. M-am privit lung în oglindă, încercând să văd dacă femeia care se uita la mine — cu ochi roșii, obosiți, cu expresia de șoc și teamă întipărită pe față — putea să-mi arate o cale de ieșire din coșmarul care știam că o să se agraveze cu timpul.

Sun-o pe Frau Jochum, sună-l pe Herr Ullmann. Cerșește milă… și n-ai să-l mai vezi niciodată pe Johannes.

Iar dacă faci tot ce-ți cere Haechen… dacă îți desfaci picioarele pentru el de două ori pe săptămână…

Vor trebui să mi-l redea pe Johannes. Îmi vor datora asta. Vor trebui să respecte regulile jocului.

Cel mai grav este atunci când ne mințim singuri.

Dar când nu ai alte opțiuni — când orice decizie iei va duce la suferință — n-ai de ales decât să ții cu dinții de acea minciună care, în mod miraculos, s-ar putea transforma în deznodământul pentru care te rogi zi de zi.

N-am avut în viața mea vreun impuls religios. Dar, în seara aceea, trecând în drum spre casă pe lângă o biserică catolică, am simțit dorința imperioasă de a intra și a găsi un preot și a-mi descărca sufletul în fața lui și de a cere un fel de îndrumare divină.

Rugăciunile sunt ascultate, părinte? am să-l întreb după aceea. Și, fără îndoială, el o să-mi spună că se întâmplă minuni, da, că misterioase sunt căile Domnului.

Dar știam și că acest preot din Kreuzberg — bine școlit, la fel ca restul populației de aici, în politica bazată pe realitatea zidurilor și

santinelelor, a țintașilor de elită și poliției secrete — o să-și zică în sinea lui: *Are de-a face cu Stasi. Iar când ai de-a face cu Stasi… Ei bine, nici chiar Atotputernicul nu are șanse de succes*.

* * *

M-am dus la Der Schlüssel seara târziu. O hazna. Am comandat o vodcă și o bere. Le-am băut pe ambele până la fund. Am studiat clientela. Obișnuitul melange din Kreuzberg de motocicliști care umblă în haită, punkiști și drogați. I-am studiat pe toți pe furiș mai mult de o jumătate de oră, asigurându-mă că niciunul nu se uita cu interes la mine, că nu fusesem urmărită. Mă obseda teama asta de zile întregi și mereu verificam dacă mă urmărește cineva. Aceeași teamă am avut-o și azi după-amiază, la Radio Liberty, când am luat la toaletă ciorna în engleză a unui eseu pe care îl traduceam. Era vorba despre o seară petrecută la un pahar cu câțiva soldați americani care noapte de noapte patrulau pe partea de vest a Zidului. M-a mirat că Herr Wellmann a acceptat acest eseu, deoarece el scotea în evidență faptul că misiunea lor era un noneveniment pentru că nimeni din RDG nu a reușit să treacă peste Zid.

Am fotografiat acest text în una dintre cele două cabine de la toaletă, extrem de îngrijorată că cineva ar putea să intre în cealaltă cabină și să audă foșnetul hârtiei sau clicul slab făcut de declanșarea obturatorului aparatului de fotografiat. Bine-nțeles că, înainte de a fotografia documente pentru prima dată, mi-am făcut o regulă din a petrece puțin timp singură la toaletă în pauza de prânz — când cei mai mulți angajați erau plecați din incintă — uitându-mă după camere ascunse. Nu se vedea niciuna. De asemenea, am fost atentă dacă geanta cuiva care intra sau ieșea din toaleta femeilor era percheziționată. Din ce observasem în săptămânile de până acum, în afară de verificarea prin sondaj făcută de oamenii de la pază la ieșirea

din clădire, în rest nu erau supervigilenți. De aceea, în această primă zi când aveam la mine micul aparat de fotografiat, am avut grijă să mă încalț cu o pereche de cizme pe care am cumpărat-o în ziua precedentă și care era cu jumătate de măsură mai mare și avea loc destul să ascund aparatul de fotografiat în cizma dreaptă, în fața degetului mare. Ideea lui Haechen de a-l ascunde în jeanși mi s-a părut și stupidă și periculoasă, deoarece umflătura m-ar fi putut da de gol. În cizmă însă… N-am văzut niciodată să i se ceară cuiva să-și scoată încălțările.

A fost ușor să aduc documentele în toaletă. Am intrat cu un dosar sub braț, gândindu-mă că dacă mă întreba cineva de ce umblu cu documentele după mine, aveam să-i explic că le redactez în timp ce folosesc toaleta.

Dar nu m-a luat nimeni la întrebări. Am reușit să fotografiez în cinci minute toate cele șapte pagini ale textului, apoi am băgat la loc aparatul de fotografiat în vârful cizmei drepte, am tras apa, am ieșit din cabină, m-am spălat pe mâini și m-am întors la biroul meu, mulțumită că nu mi se puteau auzi bătăile nebunești ale inimii în timp ce mă așezam la birou, dar simțind și o plăcere vinovată de fetiță care a scăpat cu bine după ce a făcut ceva rău.

Imediat ce ziua de lucru s-a terminat, am ieșit pe ușă, ținându-mi răsuflarea de teamă ca nu cumva paza să cerceteze pentru prima dată încălțămintea angajaților. Apoi am luat metroul până în Kreuzberg și m-am dus la Café Schlüssel. Am băut vodcă și bere. M-am asigurat că nimeni din gașca împuțită de acolo nu arăta ca un agent secret. Am intrat în toaletă. Trăsnea a țevi de canalizare înfundate și dezinfectant. Cabina în sine era dezgustătoare. Dar am găsit imediat placa de gresie desprinsă. Sub ea era un bilet. L-am citit repede: „*Hotel Liebermann, Oldenburgeallee 33, miercuri 7 p.m*”. Am repetat în gând adresa de mai

multe ori, apoi am rupt biletul. L-am aruncat în vasul de toaletă, am tras apa și am ieșit repede în strada acum albită de zăpadă.

Noaptea aceea — și toată ziua următoare — a fost de groază. Haechen — omulețul ăla scârbos, urât. Peste măsură de respingător. Simțeam mirosul răsuflării lui toxice, al acrimii transpirației lui și penisul cât un ciot mic pe care l-a vârât în mine, de parcă ar fi fost o unealtă mecanică. Mi-am spus iar că asta depășea toate limitele suportabilului, că trebuie să-i trimit vorbă lui Stenhammer că agentul lui pretindea servicii sexuale de la mine. Ar fi fost mai bine să fug înainte să înceapă să ceară mai mult? Dacă insista să avem trei rendez-vous-uri pe săptămână? Sau chiar patru?

Dar tot am apărut la întâlnire, așa cum mi s-a ordonat. Și da, tot un hotel mizerabil aflat tot pe o stradă dosnică. Și da, era iar doar într-un tricou jegos și indispensabili. Și da, mi-a poruncit să mă dezbrac. Și da, s-a suit călare pe mine. Și da, i-a luat iar doar câteva minute cumplite ca să se descarce în mine. Apoi s-a retras și mi-a urlat niște obscenități când a văzut că avea penisul acoperit cu sânge menstrual. M-am dus glonț în baie să-mi introduc un tampon și am înmuiat în apă un prosop de mâini. M-am întors în cameră și i l-am întins.

L-a acceptat mormăind și a dispărut în baie cu el, urinând zgomotos cu ușa deschisă.

— Ai adus filmul? a strigat el dinăuntru.

— Sigur.

Când a ieșit, i-am înmânat cele două role micuțe.

— Despre ce sunt documentele?

I-am făcut o analiză detaliată a eseului. A părut sincer entuziasmat că era vorba despre militarii americani care păzeau Zidul și de faptul că le plăcea să se facă turtă după o tură de noapte.

— Bine lucrat, a spus el. Dar n-am să mă pronunț — și n-am să-i anunț dacă ai făcut treabă

bună — până nu văd calitatea fotografiilor.

Apoi m-a interogat cu mult zel despre unde și cum am fotografiat documentele. M-a văzut cineva de la stație, am stârnit bănuieli, am văzut pe cineva arzând gazul pe strada mea sau urmărindu-mă peste tot?

— Meriți o mică răsplată.

Băgând mâna într-un plic de pe noptieră, a scos o mică fotografie a lui Johannes, în care stătea pe podea și se juca cu câteva cuburi de lemn. Acum arăta cu o lună sau două mai mare și avea același surâs vag, fermecător, care îmi făcea inima să cânte ori de câte ori i se așternea pe față. Mereu am avut sentimentul că l-a moștenit de la mine — deoarece prietenii îmi spuneau că nu zâmbesc niciodată pe de-a întregul. Ciudat că fiul meu avea deja aceeași tendință, de parcă ar fi șovăit să aibă încredere în lume. N-am putut să nu mă întreb dacă faptul de a fi fost luat de lângă mama lui — și de a se fi pomenit pe neașteptate în brațele unor străini — nu l-a tulburat cumva, dacă, deși era mult prea mic ca să-și dea seama de această mare schimbare din viața lui, nu știa, totuși…

Un hohot de plâns mi s-a oprit în gât în timp ce mă uitam la fotografie, dar m-am stăpânit, pentru că n-am vrut să-i fac nemerniculuiăstuia plăcerea de a mă vedea plângând. Totuși, l-am văzut cu coada ochiului studiindu-mă cu un zâmbet ușor încrezut pe față, fiindcă știa că atâta timp cât exista posibilitatea ca Johannes să-mi fie înapoiat, putea să facă practic ce voia cu mine.

— Pot, vă rog, să păstrez fotografia asta? am întrebat.

— Nu e voie. Dacă, să spunem, o vede cineva…

— Nu o va vedea nimeni. Am s-o țin numai acasă.

— Dar s-ar putea să simți dorința arzătoare de a o avea tot timpul la tine.

— Sunt mai disciplinată decât atât.

— Nu sunt convins. Și *ei* știu că ai fost deportată în Vest fără să ai la tine vreo fotografie a fiului tău — întrucât, crede-mă, au făcut un inventar strict al tuturor lucrurilor cu care ai sosit. Dacă un coleg de-al tău vede întâmplător fotografia asta, s-ar putea să-i spună cuiva care ar putea să-i spună altcuiva și așa va ajunge vorba la *ei*, care se vor întreba cum ai obținut fotografiile astea și cu cine de dincolo intri în contact și…

— Asta n-o să se întâmple. Nimeni nu intră în camera mea. Așa că, vă rog, lăsați-mă să iau doar fotografia asta a fiului meu.

— Încă nu te-ai dovedit demnă de încredere.

Cu asta, mi-a smuls fotografia din mână.

— Poți să vezi fotografiile astea de fiecare dată când ne întâlnim, a spus el. Va fi răsplata ta că îți îndeplinești întocmai îndatoririle.

* * *

Ieri am fost la clinica publică din Kreuzberg și i-am spus unei doctorițe că vreau să trec pe anticoncepționale. Mi-a pus mai multe întrebări printre care și: „Ai de gând să faci copii?”

La care am răspuns categoric: „Nu!”

A dat din umeri și mi-a spus că s-ar putea să mă răzgândesc într-o bună zi.

După zece minute am plecat cu o rețetă. M-am dus la o farmacie și am luat anticoncepționalele. Farmacista m-a avertizat că n-am să fiu protejată total decât după o săptămână de luat pilule.

— Așa că îți sugerez ca, între timp, iubitul tău să folosească prezervative.

Am cerut un flacon de spermicid.

A doua zi — înainte să mă prezint la intâlnirea cu Haechen — m-am oprit la o toaletă din stația Zoo și am scos flaconul de spermicid din geantă și mi-am coborât jeanșii și chiloții și am introdus flaconul și am golit în mine o treime din el. El n-a observat mirosul chimic slab al spermicidului, așa că l-am folosit iar înaintea următoarelor trei vizite

în timp ce așteptam ca pilulele să-și facă efectul. Ideea de a rămâne însărcinată cu bărbatul ăsta era cel mai cumplit coșmar.

* * *

Au trecut multe săptămâni de când n-am mai scris în acest jurnal. La suprafață, viața e simplă, neschimbătoare. Îmi fac treaba. Traduc ce mi se cere. Întotdeauna respect termenul limită. Întotdeauna sunt punctuală la muncă. Sunt retrasă. De două ori pe săptămână vin cu aparatul de fotografiat în cizmă. Cum iarna e pe sfârșite, mi-am cumpărat o pereche mai ușoară, tot cu jumătate de număr mai mare, ca să ascund aparatul de fotografiat în zilele în care trebuie să fotografiez documentele. Nu le mai duc în cabina de toaletă, deoarece am găsit la parter o cameră în care se țin stocurile de articole de papetărie. Nimeni nu intră acolo în pauza de prânz și lumina e mai bună decât la toalete. (Haechen mi-a spus că a primit ocazional plângeri de la oamenii lui privind calitatea fotografiilor.) Dacă las ușa deschisă în timp ce fotografiez, nimeni nu poate să dea întâmplător peste mine, deoarece camera de depozitare e la capătul unui coridor lung, unde e o ușă de metal care face zgomot când o deschizi. Pe jos e ciment, așa că și atunci când ești în adidași ți se aud pașii. M-am uitat peste tot în depozit să văd dacă există camere ascunse cu circuit închis. N-am găsit nimic. Așa că ăsta a devenit locul perfect pentru fotografiat.

Continui să mă întâlnesc cu Haechen de două ori pe săptămână în diverse camere murdare de hotel. Lucrurile se petrec mereu la fel. Sosesc. Mă dezbrac. Mă regulează trei minute. Fumăm. Îi dau filmul. Plec.

Nu m-am obișnuit cu această situație degradantă. Îl găsesc tot animalic și vulgar. Dar am acceptat aceste două evenimente bisăptămânale ca pe o îndatorire ce trebuie îndeplinită. Niciodată nu

vorbește despre ceva care să aibă legătură cu el. Nu știu nimic despre viața lui — dacă are soție, iubită, fostă iubită, copii, unde s-a născut, unde a crescut, dacă părinții lui au fost buni cu el sau i-au dat permanent sentimentul că e singur, dacă are un apartament aici în oraș sau se mută pe furiș dintr-un hotel mizer în altul. La rândul lui, nu-mi pune întrebări despre mine. Totuși, de curând și-a făcut o regulă din a mă chestiona pe larg despre viața la Radio Liberty — vrând să știe cât mai multe despre colegii mei.

L-a interesat în mod deosebit Pawel, mai ales că mă sâcâie în continuare, criticându-mi adesea traducerile pentru mici detalii neimportante, uitându-se mereu la bluza mea, invitându-mă la nesfârșit la un pahar, o cină, alternând flirtul cu invectivele, demoralizându-mă în mod constant.

— Vreau să-l spun lui Herr Wellmann, i-am zis lui Haechen într-o seară.

— Suportă-l, a spus el. Cu cât e mai supărător, cu atât mai bine.

— De ce?

— Pentru că ceilalți colegi de la muncă vor vedea cât de odios se poartă cu tine și cu cât stoicism reziști tu. Asta e în avantajul tău.

Și vede oare cineva cât de stoic îmi desfac picioarele de două ori pe săptămână pentru tine?

* * *

Timpul se scurge încet. Duc o viață limitată. Munca de traducere este semiinteresantă, deseori rutină. Câțiva dintre scriitorii noștri au fler. Câțiva sunt îndrăgostiți de propria deșteptăciune. Cei mai mulți sunt pur și simplu neinteresanți în pagină. Dar Monica mi-a spus că Wellmann e un om care preferă stilul faptic și plictisitor celui flamboaiant și talentat. Este un funcționar adevărat, deși uneori s-a purtat ca un unchi cu mine, întrebându-mă cum mă descurc, spunându-mi că speră să mă obișnuiesc cu această lume nouă și că trecutul

începe să fie un pic mai „maleabil” (prima și singura lui aluzie că știa tot despre situația mea personală), liniștindu-mă totodată: „Bine-nțeles că îți spun asta doar ție și n-am discutat și nu voi discuta niciodată despre asta cu altcineva”.

Sigur că Pawel a fost neabătut în încercarea de a scoate de la mine niște informații personale, o dată provocându-mă în fața a patru colegi, când luam masa de prânz într-o pizzerie din zonă, să explic ce „faptă îngerească” am făcut de am fost expulzată din RDG, numindu-mă „o Soljenițîn taciturnă, care probabil a scris poezii mediocre despre dominația burgheză a fofoloancei ei”. Atunci i-am aruncat berea în față. Ca răspuns, el a râs.

După asta, Monica a încercat să facă să fie concediat, spunându-mi că l-a înfruntat pe Wellmann cu privire la el, afirmând că e uluită că permite ca un așa rahat sexist și scârbos să rămână în echipă când a insultat o colegă într-un mod atât de abject.

— Wellmann a spus că înțelege pe deplin, mi-a spus Monica, adăugând că el personal o să-l muștruluiască pe Pawel și o să insiste ca el să-mi scrie o scrisoare de scuze și să promită că nu mai face niciodată o astfel de gafă.

Dar i-a spus și că, *în mod categoric*, Pawel nu poate fi concediat. „Aici am mâinile legate”, au fost exact vorbele lui.

Cu un zâmbet cunoscător pe buze, Monica a adăugat:

— Toți știu ce înseamnă asta.

Așadar și el e agent. Unul de-al lor. Și, ca atare, de neatins.

Când i-am raportat toate astea lui Haechen după câteva zile, a fost cum nu se poate mai entuziasmat, vrând să știe toate detaliile conversației dintre Monica și Wellmann. Iar când, după două zile, a sosit scrisoarea foarte formală — și spăsită, trebuie spus — i-am făcut o fotocopie și i-am dat-o lui Haechen.

Da, încercam mereu să mă dau bine pe lângă el, să-i arăt că sunt de-a lor și dornică să le fac pe plac lui și stăpânilor lui. Ba chiar am început să mă mișc un piculeț și eu în timp ce mă regula, în speranța că, în schimb, o să arate și el puțină bunătate față de mine.

Dar pe măsură ce săptămânile se transformau în luni, iar el îmi acorda când și când custodia de cinci minute a lui Johannes, cu încă o fotografie a lui, am început să-mi dau seama de ceea ce știusem de la început, dar tot încercam să mă conving de contrariu: faptul că voia, și putea, s-o țină așa la infinit. Singura dată când am îndrăznit să întreb când se vor termina toate astea și am să fiu iar cu fiul meu, el și-a privit unghiile și a spus:

— Asta nu e decizia mea. Ai face bine să nu-mi mai pui răbdarea la încercare cu asemenea rahaturi. Ți-ai trădat țara, iar acum încerci să dovedești că meriți să te întorci acolo și, *poate*, să recâștigi responsabilitatea pentru fiul tău. Dat fiind nivelul trădării tale, însuși faptul că ți s-a oferit prilejul ăsta de a te reabilita spune multe despre sistemul nostru indulgent. Dar să nu crezi o clipă că, după doar câteva luni aici, o să fii absolvită și ți se vor înmâna cheile castelului. Nicio șansă!

După această mustruluială, am intrat în vrie, gândindu-mă nu o dată la sinucidere. Nu că Haechen mi-ar fi spus ceva ce n-aș fi știut de la început. Adevărul era că… nu exista speranță și nici cale de ieșire din acest labirint de minciuni în care intrasem.

Într-o dimineață, după a treia noapte la rând în care n-am putut să dorm, m-am gândit iar la sinucidere, dar, de data sta, am chibzuit la rece. Să înghit pilule sau să-mi tai venele la duș? Sau poate ar trebui să escaladez Zidul și să fiu împușcată în timp ce încerc să mă repatriez în RDG? (Nu, asta le-ar oferi nemernicilor ălora un fel de victorie de propagandă: *Era atât de nefericită în Vest, atât de deprimată că i s-a luat cetățenia, încât a fost*

dispusă să facă orice pentru a se întoarce în patria pe care a trădat-o.)

Mă gândeam serios să-mi iau viața? Categoric. Eram hotărâtă să mor.

În ziua cu pricina m-am dus mai întâi în Kachstrasse și am pus întrebări despre panorama asupra orașului, de pe acoperiș, deschisă publicului la etajul treizeci și opt al clădirii ce adăpostește imperiul editorial al lui Axel Springer. Femeia de la ghișeul de informații de la parter a glumit cu mine spunându-mi că, dacă am teamă de înălțime, n-ar trebui să mă duc acolo „deoarece balustradele de protecție sunt joase și priveliștea, amețitoare". Singurul lucru care m-a oprit să cumpăr bilet, să iau liftul până sus și să mă arunc de acolo înainte să apuc să mă răzgândesc a fost dorința de a-i scrie lui Johannes o scrisoare lungă, explicativă, care să-i fie dată când avea să fie mai mare (aveam eu să găsesc o cale pentru asta). Era o scrisoare în care îi spuneam…

Mă rog, totul.

Uitându-mă la ceas și dându-mi seama că o să întârzii la serviciu, m-am dus în grabă la metrou și, tot drumul până la Wedding, m-am gândit la un singur lucru: puteam să găsesc pe cineva în care să am încredere că, la primirea acestui plic sigilat după moartea mea, o să ducă la îndeplinire instrucțiunile lăsate de mine de a găsi un mod de a-i preda această scrisoare lui Johannes când împlinea optsprezece ani?

Mai precis, avea să facă asta pentru mine Monica, singura cvasiprietenă pe care o aveam aici?

Am întârziat doar cinci minute și am găsit pe biroul meu un bilet „Urgent" de la Herr Wellmann. Era traducerea unui articol care explica programul lui Reagan, „Războiul Stelelor", pe care Wellmann spunea că o voia până la unsprezece. Mi-am turnat o cafea. Mi-am aprins o țigară. Am băgat o foaie de hârtie în mașina de scris. M-am apucat de

treabă, terminând această apologie seacă, concretă a unui astfel de sistem absurd de mijloace de luptă, chiar înainte de termenul-limită. Apoi am verificat traducerea și am intrat în biroul lui Herr Wellmann.

— O, bine că ai terminat-o! a spus Frau Orff văzând traducerea în mâna mea. Am să te trimit direct înăuntru.

După ce i-a dat telefon, mi-a arătat ușa. Am bătut și am intrat. Atunci am văzut pe scaunul din fața biroului lui Herr Wellmann un bărbat la vreo douăzeci și cinci de ani. S-a ridicat în picioare când am intrat. Mi-a plăcut asta. Era înalt, avea un păr șaten bogat și maxilarul pătrat. Subțire, deșirat, interesant. Un bărbat studios, dar care, am simțit eu imediat, știa câte ceva despre lume. Și chipeș. Foarte chipeș… dar nu prea conștient de asta. Dar ce m-a cucerit imediat la el au fost ochii lui. Ochi ageri, care observau tot, dar și care radiau o anumită însingurare. Ochii unui om de lume, dar singur. Ochii unui om care caută iubire și încă nu o găsise.

Atunci m-a văzut. Și am văzut cum se uita la mine. Și, am simțit, a văzut cum mă uitam la el. În acea clipă… nu putea să fi fost mai mult de câteva secunde, dar a părut mult mai mult datorită felului în care ne priveam… în acea clipă am căzut victimă a ceva ce poate fi descris doar ca febril. Ceva ce n-am mai simțit. Ceva buimăcitor și minunat, și deconcertant în același timp.

Herr Wellmann ne-a făcut cunoștință.

Thomas Nesbitt. Îl cheamă Thomas Nesbitt.

Și tocmai m-am îndrăgostit de el.

Caietul doi

Thomas Nesbitt. Thomas Nesbitt. Thomas Nesbitt.

În orele, zilele care au trecut de când l-am cunoscut, i-am rostit iar și iar numele. Îmi place cum sună. Foarte viguros. Foarte matur. Foarte… american.

Mi-a zâmbit când am ieșit din biroul lui Herr Wellmann. Ce zâmbet! Câte ascundea acel zâmbet! Sau sunt absurdă și mă înșel? Oare proiectez asupra acestui bărbat — despre care nu știu nimic — toate aceste posibilități care mi-au trecut prin minte din clipa în care am dat ochii cu el acum câteva ore? Ce posibilități?

Iubire. Iubire adevărată. Ceva care — trebuie să recunosc aici, în intimitatea sigură a acestui jurnal — n-am cunoscut niciodată. Mereu m-am considerat ghinionistă în domeniul ăsta. Pe de altă parte, bărbații care s-au îndrăgostit nebunește de mine fie erau nepotriviți, fie nu se ridicau la înălțimea așteptărilor, a speranțelor mele.

Așteptări și speranțe pe care mi le puneam acum în el. Ce știu despre el în afară că e american și că scrie? Fără doar și poate are o iubită sau o logodnică. Sau poate e deja însurat, dar nu poartă verighetă.

Nu, îmi face impresia unui bărbat care, dacă ar fi căsătorit, ar purta verighetă, ar arăta clar că s-a dăruit cuiva.

Dar uite că iar fac speculații.

Oare așa e iubirea? Să nu mă pot concentra pe nimic în afară de *el*, chiar dacă s-ar putea să fie doar un don juan din fire și să se dea mereu la femei, așa cum s-a dat la mine?

Dar el nu s-a dat la mine. S-a uitat la mine într-un fel care oglindea exact ce am simțit eu în prima clipă când l-am văzut. *A știut*. Tot așa cum și eu *am știut*.

În spatele acelei priviri am văzut și altceva. Singurătatea, nevoia, dorința disperată de a fi cu cineva.

Dar uite că iar speculez.

Thomas Nesbitt. Thomas Nesbitt. Thomas Nesbitt.

Îi tot rostesc iar și iar numele. Ca o invocație, ca o rugăminte stăruitoare, ca o rugăciune.

* * *

Am aflat că scrie cărți. Sau, cel puțin, *o* carte. Dar câți oameni scriu o carte? Și e o carte foarte bună, în ciuda a ce spune Pawel.

Am văzut-o pe biroul lui Pawel azi-dimineață când i-am predat o traducere. De la toată afacerea de acum câteva săptămâni — și scrisoarea de scuze care a urmat — Pawel și-a încetat campania de hărțuire împotriva mea. Poate el și-a dat seama că acum știu cine și ce este în realitate și de ce nu poate fi concediat — deși sunt destul de sigură că toți colegii și-au dat seama de asta de câtva timp. Asta e una dintre marile reguli nerostite la Radio Liberty: deși toți ne dăm seama că e finanțat de Congresul SUA și controlat de CIA — și deși când și când suntem vizitați de oamenii AIUS (care sunt clar agenți) —, singurul lucru despre care nu discută nimeni niciodată (decât cu glas foarte scăzut și cât mai în treacăt) este aspectul de „serviciu de securitate” al activității. Dar asta e ceva la care mă gândesc aproape în fiecare clipă de când sunt aici, deoarece nu mă pot abține să nu mă întreb dacă sunt supravegheată. Pe de altă parte, după atâtea luni, dacă ei ar ști ce fac, sigur ar fi luat măsuri împotriva mea până acum.

Cum pot să mă îndrăgostesc de cineva când duc o astfel de viață duplicitară? Cum pot să mă

gândesc măcar la o viață cu Thomas, când trebuie să continui să mă văd cu Haechen de două ori pe săptămână?

— E cât de cât bună? l-am întrebat pe Pawel, arătând spre cartea lui Thomas de pe biroul lui, încercând să par degajată.

— Superficială, mult prea suficientă, mult prea amuzantă.

— „Amuzantă" e un păcat?

— În prezentarea de pe supracopertă scrie că e un scriitor în tradiția „Graham Green" a cărților de călătorie. Dar el e mult prea american.

— Adică?

— Se grozăvește tot timpul cu erudiția lui, așa cum toți intelectualii ăia din New York te informează întotdeauna ce mult au citit ei. Exact ca prietena ta, Monica. Ține să-și scoată în evidență cultura, citând din Proust sau Emily Dickinson cu fiecare prilej. Tipul ăsta, Nesbitt, face la fel, folosindu-se de Egipt pentru a vorbi despre sine.

— Cel puțin cartea lui e cartonată, am spus.

— Mulți scriitori neimportanți au cărți cartonate, a spus Pawel. Și fiind un scriitor neînsemnat care, întâmplător, se află acum în Berlin… Se înțelege că Herr Nesbitt face o muncă pentru noi.

— Pot să împrumut cartea? am întrebat.

— Păstreaz-o. Eu n-am ce să fac cu ea. Dar întrucât neînfricatul nostru conducător mi l-a repartizat mie, am să fiu producătorul aiurelilor lui.

— Ești mare specialist când e vorba de aiureli, am spus.

Am luat cartea acasă și am devorat-o în acea noapte. Bine-nțeles că Pawel a fost răutăcios ca de obicei când a criticat cartea și am înțeles de ce era atât de invidios. Mie mi-a plăcut foarte mult felul în care Thomas a smuls atâtea povești interesante de la oamenii pe care i-a cunoscut „pe drum". Mi-a

plăcut cum a prins exotismul Egiptului, precum și contradicțiile lui contemporane. În puținele momente în care a îndrăznit să vorbească despre sine într-o manieră de „observator detașat”, cartea îl dezvăluie ca pe-un om singuratic care se pricepe bine să-i facă pe oameni să istorisească despre ei, însă care are în mod clar regrete când e vorba de singurătatea lui.

Când, în cele din urmă, am închis cartea la trei dimineața, două cuvinte continuau să-mi stăpânească gândurile:

Thomas Nesbitt. Thomas Nesbitt. Thomas Nesbitt.

Nu-l merit.

Thomas Nesbitt. Thomas Nesbitt. Thomas Nesbitt.

* * *

L-am văzut în treacăt când am venit la serviciu. Și apoi, în biroul mare. Ochii ni s-au întâlnit scurt. Și, oh, Doamne, sunt sigură că am fost prea distantă, prea rezervată. El mi-a zâmbit cu toată fața. Ca un bărbat îndrăgostit.

Nu mai inventa! A fost încă un zâmbet frumos de-al lui, atât. Probabil că le zâmbește așa tuturor femeilor pe care le întâlnește. Și trebuia să-i zâmbești și tu.

* * *

Primul lui eseu a sosit azi! Și mi s-a cerut să-l traduc.

L-am citit imediat. Descrie o zi petrecută de el în Berlinul de Est. Prima dată când „a trecut dincolo”. M-a intrigat viziunea lui asupra lucrurilor. Mă tem că uneori menționează cam prea des ceea ce este evident — mai ales când e vorba de atmosfera mohorâtă a locului și de cenușiul acestuia. Dar mi-a plăcut metafora cu zăpada. Felul în care a descris Berlinul de Est pe viscol… m-a făcut, în mod ciudat, să-mi fie dor de acasă. Asta nu pricep cei din Vest, și nici Thomas n-a

sesizat: faptul că noi am acceptat realitățile concrete, cenușii, ca pe-un dat. Faptul că nu toți am visat la jeanși Levi's și Volkswagenuri noi. Faptul că, în ciuda restricțiilor, era orașul *nostru*, societatea noastră, lumea noastră. El ne-a făcut să formăm comunități. A făcut ca prieteniile noastre să fie și mai profunde.

Și ne-a făcut și să ne turnăm între noi.

Dor de casă, da. Deznădejde, da. Sunt plină de emoții contradictorii, nu știu dacă să fac un pas în direcția lui Thomas sau să stau la distanță de el și să nu complic lucrurile.

Azi după-amiază a trebuit să mă întâlnesc cu Haechen. N-a reușit să aibă erecție și m-a silit să fac sex oral. Chiar și atunci a rămas flasc, impotent. M-am bucurat în sinea mea de asta.

— Cred că data viitoare trebuie să te descurci mai bine, a spus el în timp ce își trăgea izmenele.

Mi-a venit să țip, să strig și să-i spun că îl găseam de-a dreptul insuportabil.

Dar, ca întotdeauna, mi-am ținut gura pentru că în prezența lui, trebuie să fiu slugarnică. Nimic nu e mai rău decât să știi că ești într-o poziție de pe care nu poți să negociezi, fiindcă cineva are putere aproape absolută asupra ta.

Dar nu mă putea împiedica să am o viață în afara acestor întâlniri bisăptămânale degradante. Și, din câte știam, nu pusese să fiu urmărită.

Am hotărât că Thomas o să fie trapa mea de scăpare din toată această oroare. Datorită lui, această parte umilitoare a vieții mele o să fie, cumva, suportabilă.

Dacă, adică, îl interesam cu adevărat.

Dar gândește-te la privirea pe care ți-a aruncat-o ieri.

A fost doar o privire.

N-ai încredere în alții, nu-i așa?

Poți să mă condamni?

* * *

Azi-dimineață m-am hotărât să fiu îndrăzneață. La serviciu, am luat telefonul și am sunat la numărul pe care Thomas îl scrisese pe prima foaie a eseului său, dar m-am pomenit vorbind cu un bărbat al cărui accent clar nu era german. Când am cerut să vorbesc cu Thomas Nesbitt, mi-a explicat că el prelua mesajele pentru Thomas și că, probabil, Thomas o să vină mai târziu. I-am dat numele și numărul meu, i-am mulțumit, apoi am închis, simțindu-mă prost că sunasem. Dacă Thomas avea să creadă că îl hărțuiesc? O să-mi dea telefon? Poate că aici forțasem nota. Cum aș reacționa dacă mă sună și chiar mă întreabă dacă vreau să ne întâlnim? Faptul că n-aș ști să mă port în cazul în care el ar fi interesat de mine mă îngrijora tot mai mult.

Îl vreau. Mi-e teamă că nu-l pot avea. Mi-e teamă că nici nu voi ajunge să-l cunosc. Visez la ceva care s-ar putea să nu se întâmple.

Apoi, la sfârșitul după-amiezii, a sunat telefonul și… era el. Fermecător și afabil și parcă puțin emoționat și el. Ne-am tachinat un pic. El a făcut o glumă legată de faptul că nu are telefon acasă. Apoi, când i-am spus că am câteva întrebări despre textul lui, m-a întrebat dacă ne putem întâlni la o cafea. În loc să accept pe loc, am șovăit și am fost ciudată. Au trecut… treizeci de secunde bune până să prind curaj ca să spun „bine”. După aceea m-am simțit ca o proastă. Și plină de speranțe. Și speriată. Speriată că se întâmplă. Temătoare că nu se întâmplă.

* * *

A fost de acord să ne întâlnim într-o cafenea la alegerea mea. Am propus Café Ankara, chiar lângă locuința mea. Am glumit pe seama faptului că el schimba acum Istanbulul — localul în care primește mesajele telefonice — cu Ankara.

Doamne, cât m-am urât după aceea pentru gluma aia stupidă! Și-am mai făcut o boacănă,

luându-l peste picior și întrebându-l dacă nu-l deranjează să vină în partea nepotrivită a Kreuzbergului. Probabil că acum mă crede idioată.

Abia dacă am dormit noaptea trecută, din cauza grijilor, întrebărilor, frământărilor. Dorința ca iubirea să fie reciprocă este un chin care te macină în tăcere. Am încercat să mă pregătesc pentru orice — de la contramandarea de ultim moment a întâlnirii la descoperirea faptului că acasă, în State, are o femeie care vine la el aici luna viitoare. N-am putut să accept ideea că sentimentele mele pentru el ar putea fi reciproce. Cine ar putea să se îndrăgostească de mine?

Când, în sfârșit, am adormit, era cinci dimineața și petrecusem ultimele trei ore parcurgând de mai multe ori eseul lui Thomas, subliniind aspectele pe care voiam să le lămuresc. Apoi m-a trezit ceasul la nouă. Am făcut un duș și m-am îmbrăcat, întrebându-mă dacă puloverul maro și fusta verde din catifea reiată pe care le alesesem dădeau impresia că mă străduiam prea mult să fac pe boema din Kreuzberg. Am reușit cumva să închei cu bine ziua de lucru și am avut grijă să ajung la Café Ankara cu cinci minute mai târziu decât conveniserăm. El era deja acolo și scria în caietul lui atât de absorbit, încât nu m-a văzut intrând. Am fost mulțumită de asta deoarece, la vederea lui, inima mea a luat-o la galop și pulsul mi s-a accelerat.

M-am apropiat de masa lui.

— *So viele Wörter*, am spus. Așa de multe cuvinte!

A ridicat privirea și mi-a zâmbit. Doamne, ce mult voiam să mă arunc în brațele lui în acel moment!

— *So viele Wörter*, a repetat el și mi-a luat mâna în mâinile lui.

Prima dată când mă atingea. M-am așezat și am început să vorbim despre eseul lui, însă el a vrut să știe multe și despre viața mea în Kreuzberg. Era

foarte interesat de mine — și am aflat și eu câteva lucruri despre el, ca de pildă faptul că tatăl lui nu ducea viața pe care voia să o ducă. Și a vorbit extrem de frumos despre mine, ca traducătoare.

Iar apoi… *apoi*… din senin, mi-a spus că sunt minunată. Am fost atât de uimită, atât de copleșită în sinea mea, încât am făcut un lucru prostesc. Când mi-a propus să iau cina cu el în acea seară, am inventat un pretext absurd, spunând că am alte planuri. De ce am scornit asta? Ce-a fost în capul meu? Știu răspunsul la întrebările astea. Lauda lui — aproape o declarație de dragoste — m-a zăpăcit atât de tare, încât prima mea reacție a fost să creez o diversiune, un pretext, orice ca să încurc lucrurile. Odată ce mi-a ieșit porumbelul pe gură, am vrut să retractez totul, să-i spun că, da, sunt liberă… dar m-am speriat că acum o să mă creadă imprevizibilă din punct de vedere emoțional. Dar — oh, Doamne, ce ușurare! — el m-a întrebat dacă mâine-seară sunt liberă. Am încercat să par degajată când am spus da.

Când am ieșit în stradă am făcut un lucru nebunesc, impulsiv. L-am tras spre mine și l-am sărutat pe buze. Dar pe urmă m-am tras înapoi înainte să înnebunesc. Îl voiam mult acolo, pe loc. Totuși, când m-am retras, el mi-a luat mâna și a spus:

— Pe mâine.

Și am văzut în privirea lui că era la fel de lovit cu leuca-n cap ca mine.

* * *

La naiba! La naiba! La naiba!

După ce mi-am luat la revedere de la Thomas, m-am dus acasă și am mâncat singură o omletă, gândindu-mă tot timpul că puteam să fiu cu el. Eram furioasă pe mine că l-am refuzat în seara asta, încă mă întrebam dacă nu cumva — în urma acelui sărut — mă considera o târfă de cea mai joasă speță.

La naiba! La naiba! La naiba!

Îi tot vedeam chipul în fața mea. Îmi tot spuneam că e foarte deștept și informat și cunoaște scriitorii est-germani. Că e foarte curios și implicat. Și că am văzut iar în ochii lui acea vulnerabilitate și acea însingurare. Că am vrut tare mult să-i spun că îl iubesc; că, dacă aș putea, l-aș face să se simtă mai puțin singur pe lume; că poate să aibă încredere în mine.

Chiar putea. Pe deplin. Până venea vorba de…

Știam că în seara asta trebuie să mă duc la Der Schlüssel să aflu când am următorul rendez-vous cu Haechen. Am trecut pe acolo. Am comandat ca de obicei vodcă și bere. Otto — barmanul mătăhălos, cu multe tatuaje, ras în cap și doi cercei enormi, sub formă de cerc, m-a servit prompt. Apoi, după cinci minute, m-am dus la toaletă și…

Fir-ar a naibii de treabă!

Trebuie să-l văd pe Thomas. Iar dacă nu apar la întâlnirea cu Haechen…

* * *

Iarăși n-am dormit. Am dat telefon că sunt bolnavă. M-am frământat toată ziua. Restaurantul italian e aproape de mine — un local modest în care am mai mâncat de două ori. Am stabilit să ne întâlnim acolo la opt, având astfel șaptezeci și cinci de minute de stat cu el înainte să…

Și dacă nu mă duceam la hotelul ăla oribil pe care îl alesese de data asta Haechen? Dacă săream peste întâlnirea asta? Ce putea să-mi facă? Cum putea să se răzbune pe mine?

Știam răspunsul la întrebarea asta. Ar fi fost — cum mi-a promis mereu — fără milă. Trebuia să găsesc o cale de a scăpa puțin de Thomas… dar să o fac astfel încât…

Nu pot să-l pierd. Nu vreau să-l pierd.

Am intrat în restaurant și l-am văzut. Stătea cu caietul deschis în fața lui, cu același stilou în mână, cu capul aplecat, foarte concentrat. Dorința

pe care am simțit-o în acel moment a fost copleșitoare. A ridicat privirea și mi-a zâmbit cu multă căldură, dar mi-am dat seama că mi-a observat oboseala, cearcănele negre pe care încercasem fără succes să le maschez cu fard. A vrut să mă sărute pe buze, dar eu am întors capul și i-am oferit obrazul, urându-mă iarăși pentru faptul că făceam în mod deliberat pe distanta. Adică, ce putea el să creadă acum, după ce eu îl sărutasem pe el atât de pătimaș? Când m-am așezat, m-am simțit dintr-odată îngrozitor de obosită. Dar pe urmă am început să vorbim. Două ore am vorbit întruna. L-am pus să vorbească despre cartea lui despre Egipt — și am reușit să scot de la el amănunte despre căsnicia părinților lui și motivul pentru care era atât de reticent să dezvăluie în scris prea multe despre el, preferând poveștile altora. Toate lucrurile pe care le intuiam despre el — copilăria singuratică, nevoia autoprotectoare de a se ascunde, părinții care erau nefericiți și de aceea nu puteau să-și aprecieze fiul care era deosebit și interesant — au fost sugerate indirect și de Thomas. Era fascinant să vezi cum ne trăgeam de limbă unul pe celălalt, amândoi mai dornici să aflăm povestea celuilalt decât să o spunem pe a noastră. Aveam multe în comun, mai ales privitor la dezamăgirile mai mari ale vieții — fie că era vorba de o mamă și un tată cărora le plăceai atât de puțin, fie că era vorba de un soț cu care nu aveai în comun ceva care să fie o componentă esențială a unei căsnicii. Dar căsnicia mea cu Jürgen nici n-a fost o căsnicie adevărată — lucru pe care îl înțeleg extraordinar de clar acum. Ba, chiar am mers până-ntr-acolo, încât să recunosc ceva ce în viața mea n-am spus nimănui — și anume că părinții prietenei mele Marguerite au fost turnați la Stasi după ce le-am spus părinților mei că se uitau la televiziunea occidentală în căsuța lor de vacanță de la granița cu Bundesrepublik… și că m-am simțit foarte vinovată după ce ei au avut mari necazuri. Thomas

a fost cum nu se poate mai înțelegător, mai compătimitor. Când mi-a acoperit mâna cu a lui nu mi-am retras-o, deși eram supărată pe el că era atât de înțelegător, atât de rezonabil. Cred că am folosit cuvinte neinteligente. În loc să se simtă jignit, mi-a luat și cealaltă mână și mi-a spus același lucru pe care mi l-a zis ieri: că sunt minunată. Nimeni nu mi-a mai spus asta — părinte, iubit sau chiar prieten. Și, la insistențele mele, am băut încă o jumătate de litru de vin, pentru că eram tare tulburată de cumsecădenia lui. Pentru că tot ce spunea — incredibila lui empatie, faptul că părea să soarbă fiecare cuvânt de-al meu, felul în care se uita la mine — mă făcea să-mi dau seama că e îndrăgostit de mine. M-am gândit cu groază că, dacă mă dăruiam lui Thoams, n-aveam să mă iert niciodată pentru faptul că apoi trebuia să-l înșel cu bărbatul care îmi controla în prezent viața. Nu voiam să trăiesc în minciună, dar știam și că Thomas era acum totul pentru mine.

Când, treptat, am ajuns să vorbim despre asta, când am recunoscut amândoi că, într-adevăr, acum asta e *totul*, m-am pomenit spunându-i dintr-odată lui Thomas că trebuie să plece acum, ca mai târziu să nu sufere. Se uita neîncrezător la mine în timp ce tot repetam că trebuie să plece acum. Dar apoi mi-a scăpat ceea ce am vrut să-i spun din prima clipă când a intrat în viața mea: *Ich liebe dich*.

Și am fugit.

Am alergat până la artera principală și am avut noroc căci tocmai trecea un taxi. L-am oprit și am sărit în el chiar în momentul în care Thomas năvălea în stradă. I-am dat șoferului adresa din Wedding și m-am lăsat în jos pe bancheta din spate plângând incontrolabil. Nu m-am oprit decât când taxiul a ajuns în fața unui hotel prăpădit. Eram într-un loc îngrozitor. Am stat în taxi multe minute, fără să mă mișc. Spre cinstea lui, taximetristul nu mi-a cerut să-i dau zor să cobor. Doar a oprit aparatul și a așteptat până am fost gata să plec. Dar

eu *nu am fost gata* să plec. Pur și simplu, nu aveam de ales decât să mă duc sus și să am de-a face iar cu monstrul ăla. Când am întins mâna după geantă și l-am întrebat pe taximetrist cât îi datorez, el a spus: „Nimic”. Când m-am pomenit plângând iar în fața acestui gest spontan de amabilitate, a zis:

— Spune da și am să te duc departe de aici. Te duc unde vrei tu.

— Ești foarte bun, am șoptit, apoi am ieșit și am intrat clătinându-mă în zona de recepție unde, la ghișeu, stătea un bărbat cu înfățișare tristă. (În niciunul dintre hotelurile în care am fost nevoită să mă întâlnesc cu Haechen n-am văzut un recepționer care să arate măcar vag fericit.) Când am menționat numele lui Haechen a spus plat: „Camera trei unu șase”.

Totul, ca de obicei. Haechen, în tricoul lui murdar și izmenele pătate. L-am întrebat de ce a trebuit să ne întâlnim așa de târziu.

— Pentru că n-am putut să mă întâlnesc cu tine mai devreme, a replicat el.

Mi-a făcut semn să-mi scot hainele.

— Mi-ai stricat seara cu prietenii, am spus.

A dat din umeri și a zis:

— Cu cât îți lepezi mai repede hainele, cu atât mai repede te poți întoarce la ei.

Din fericire, în seara asta nu a avut probleme cu erecția, așa că totul s-a terminat în câteva minute. M-am îmbrăcat. I-am aruncat patru tuburi micuțe cu filme, gândindu-mă cu vinovăție că, printre multele documente pe care le conțineau erau și fotografiile traducerii eseului lui Thomas despre Berlinul de Est. Era posibil ca data viitoare când voia să-l viziteze să fie oprit la graniță, și asta numai din cauza mea? De ce am fotografiat și eseul ăsta? Pentru că Haechen m-a informat că *ei* ascultă tot timpul Radio Liberty, că au oameni care urmăresc zi și noapte postul. Știau că devenisem principala traducătoare, „șefa” traducătorilor. Ceea

ce însemna că, probabil, eu tradusesem tot ce era scris de un nevorbitor de limbă germană și difuzat pe post. Iar Haechen m-a avertizat amenințător că „vor fi extrem de nemulțumiți dacă vor auzi că s-au transmis lucruri pe care ei nu le-au știut deja". Cu alte cuvinte: *Ne dai tot ce traduci*.

Totuși, Haechen a părut mulțumit de dublarea cotei obișnuite de filme. Dându-mi câteva rolfilme noi, a spus ceea ce spunea întotdeauna la sfârșitul „ședințelor" noastre:

— Acum pleacă.

Era lapoviță când am ajuns în stradă. Nu mi-a păsat. M-am dus acasă. Am stat sub duș o jumătate de oră, încercând să îndepărtez orice urmă de Haechen. Ideea de a mă sui în pat acum era imposibilă. M-am îmbrăcat în grabă și am fugit în noapte. Am mers ore întregi, fără țintă, neștiind unde mă duc. Pe drum m-am oprit la patru cafenele, să fumez și să beau vodcă, spunându-mi în tot acest timp să mă întorc acasă și să jelesc în liniște tot ce ar fi putut să fie împreună cu Thomas și să mă conving pe mine însămi că e mai bine așa.

Dar îi știam adresa de acasă, deoarece era scrisă pe pagina de titlu a eseului lui. Când am trecut pe lângă Punctul de control Heinrich Heine, n-am putut să nu mă gândesc că Johannes dormea dus, doar la câteva clipe distanță de locul în care stăteam eu acum. Gândul la Thomas și la Johannes a devenit atât de copleșitor, încât m-am pomenit alergând, nesigură pe picioare din cauza umezelii trotuarelor, a orei târzii, a vodcii pe care o băusem. Când am dat colțul în Marianne Strasse, m-am repezit ca o nebună spre ușa lui, hotărâtă ca, imediat ce el o s-o deschidă…

I-a luat vreo trei minute să coboare la parter. Părea ca trezit din somn. Dar a făcut ochii mari de uimire și (da) de ușurare când m-a văzut acolo.

— Mi-e frig, am spus, căzându-i în brațe, iar când m-a strâns la piept, am șoptit: să nu-mi dai drumul niciodată.

* * *

Am scris cele de mai sus azi-dimineață, imediat după ce am ajuns acasă. Mi-am asumat un risc pe care nu mi-l mai asumasem în trecut — am scos jurnalul de la subsol în timpul zilei, ca să pot să notez totul înainte de a pleca la serviciu și apoi, diseară, să mă întorc acasă la Thomas. Imediat ce termin de scris, duc jurnalul înapoi la subsol și plec la muncă.

Dar mai întâi…

Vineri noaptea. Nu știu ce oră era când am ajuns la ușa clădirii în care locuiește Thomas. Tot ce știu e că era frig și dârdâiam, dar eram foarte hotărâtă să ajung acolo, să-i spun că îl iubesc, să mă culc cu el, să-l rog să nu-mi dea drumul niciodată.

Imediat ce am ajuns sus, am și fost în pat. Și când m-a pătruns prima dată… am știut, pur și simplu, că el este bărbatul vieții mele. Nu mai trăisem o astfel de intimitate extraordinară (*intimitate* e singurul cuvânt pentru asta). Da, la universitate am fost doi ani cu un tip — un student la drept, Florian — cu care sexul era absolut minunat. Totuși, între noi nu a existat iubire. Dar acum, cu Thomas, a fost numai iubire. Nici nu mai țin minte de câte ori am făcut dragoste. Țin minte doar că ne trăgeam unul pe celălalt în pat, ne spuneam întruna ce mult ne iubim, nu ne puteam lua ochii unul de la celălalt. La un moment dat, înainte de a adormi în sfârșit, i-am cerut mii de scuze lui Thomas pentru faptul că fugisem de lângă el mai devreme. A fost atât de bun, atât de înțelegător, încât am adormit ușor în brațele lui.

Când m-am trezit era dimineață. Thomas trebuie să se fi sculat mai devreme, deoarece hainele mele ude erau atârnate pe calorifere, la uscat. Iubitul meu dormea dus în pat. M-am ridicat în capul oaselor și, câteva minute lungi, minunate, m-am uitat pur și simplu la el, mângâindu-l pe păr, urmărindu-i ritmul respirației, gândindu-mă ce arătos era, dorindu-mi tare mult o viață alături de

el, jurând să găsesc o cale de ieșire din situația cu… nu, nu vreau nici măcar să-i pomenesc numele aici.

M-am sculat și m-am uitat bine la apartamentul lui Thomas. Foarte curat, foarte aerisit, foarte ordonat, foarte simplu, dar rafinat într-un fel pe care l-am văzut doar în reviste. Însă fără mobilă scumpă, fără combină stereo sau televizor mare (de fapt, n-avea deloc televizor). Dar pereții erau foarte albi, toată mobila era făcută din lemn natur și totul părea exact la locul potrivit. Uitându-mă în jur — observând că toate farfuriile, paharele, cărțile și discurile erau aranjate cu grijă pe rafturile lor, că toate hainele lui erau puse pe umerașe de lemn în șifonier, că pantofii lui erau lustruiți și arătau ca noi — primul meu gând a fost: *Mi-a spus că tatăl lui a fost militar*. Dar mi-am dat seama și că această nevoie de ordine era o formă de autoapărare. Aceeași autoapărare pe care a găsit-o când i s-a dat voie prima dată să se ducă la bibliotecă. (Doamne, ce bine mi s-a întipărit în minte povestea asta!) M-am gândit: *Zeii mi-au zâmbit pentru a doua oară. Prima dată a fost când s-a născut Johannes. Și acum…*

Când m-am dus în bucătărie și am început să cotrobăi prin frigiderul lui, prin dulapurile lui, prin cămara lui (toate foarte bine aprovizionate), m-am pomenit făcând ceva ce nu mai făcusem de când eram acasă, cu Johannes: fredonam.

Cred că era o piesă compusă de Schubert — „An die Musik” — pe care mi-a recomandat-o Jürgen. Am pus cafea în filtru. Am aranjat masa, punând pe ea pâine și unt și miere și dulceață de portocale și ce-am mai găsit. Apoi, din senin, m-am pomenit cu Thomas lângă mine, sărutându-mă, smulgându-mi halatul de baie pe care îl descoperisem lângă duș, trăgându-mă înapoi în pat.

De data asta ne-am iubit cu și mai multă pasiune. Și am vorbit iar despre faptul că toate

astea sunt atât de revoluționare (exact cuvântul folosit) pentru amândoi… că sunt cea mai mare surpriză pe care am cunoscut-o fiecare.

N-am părăsit apartamentul. Și l-am cunoscut pe iubitul turc al proprietarului lui Thomas, iar apoi am auzit povestea fantastică a acestui bărbat pe nume Alastair, care e gay și a fost dependent de heroină și pe care Thomas l-a găsit aproape mort și l-a dus în grabă la spital și i-a salvat viața. (Deși a fost modest cu privire la toate astea și la faptul că, împreună cu iubitul lui Alastair, i-a zugrăvit atelierul care fusese plin de sânge.) Eu am vorbit puțin despre căsnicia mea și despre cât de goală fusese. Am preparat prima noastră cină — paste cu sos de anșoa și tomate — și avea în frigider chiar și parmezan adevărat. I-am arătat micul meu talent la confecționarea ornamentelor din origami. Și am vorbit la nesfârșit, numai în germană (la insistențele lui), iar conversația noastră curgea extrem de ușor.

Trebuie să spun că ieri a fost cea mai fericită zi din viața mea. Pentru că, și înțeleg asta acum, până azi n-am cunoscut cu adevărat iubirea. N-am cunoscut-o deloc.

Apoi, din senin, mi-a cerut să mă mut la el. Mi-a dat o cheie și mi-a spus să-mi aduc lucrurile mâine. Asta m-a uimit atât de tare, dar m-a și copleșit, încât n-am putut să spun decât: „Ești sigur?” Când m-a asigurat că este, i-am spus că o să-mi aduc mâine niște lucruri, precauția punând iar stăpânire pe mine. Dar mă și temeam că, dacă renunț la camera mea — ceea ce voiam să fac imediat —, Haechen o să afle cumva și ăsta o să fie începutul sfârșitului.

Dar important era că acum aveam să trăiesc cu bărbatul pe care îl iubesc. Cu doar câteva zile în urmă mă gândeam să mă arunc de pe o clădire înaltă. Grozăviile din viață sunt contrabalansate de minuni.

Îmi era silă să mă duc azi la muncă. Nu-mi venea să părăsesc apartamentul lui Thomas, patul lui Thomas. Nu puteam să suport gândul de a trece diseară pe la Der Schlüssel ca să găsesc biletul în care Haechen mă anunță unde trebuie să mi-o trag cu el data viitoare. Îmi era groază să-mi petrec pauza de prânz fotografiind pe furiș documente. Trebuie să găsesc o cale de a scăpa de toate astea, de a nu le lăsa să distrugă incredibilul dar care este iubirea lui Thomas pentru mine și a mea pentru el.

Azi ne-am trezit devreme și am făcut dragoste pe îndelete, în mod deliberat, privindu-ne tot timpul în ochi.

— Vreau să încep fiecare dimineață așa, i-am spus după aceea.

Și el m-a asigurat că așa va fi mereu.

Înainte de a pleca, i-am spus lui Thomas că știu cât sunt de norocoasă. Iar norocul — după cum am descoperit — este marea variabilă esențială în viață. Îți poate ieși în cale. Te poate ocoli total. Chiar și când s-a născut Johannes, tot a trebuit să fac față faptului că eram cu un bărbat căruia nu-i păsa de mine, care nu voia să împartă cu mine responsabilitățile și bucuriile de părinte. Acum sunt cu un bărbat care îmi spune că vrea să împartă totul cu mine. Pentru mine, acum întrebarea este: pot să accept în sfârșit fericirea? Pot să consider că o merit?

* * *

N-am mai scris aici de câteva săptămâni. În mare parte fiindcă n-am prea fost acasă. Mi-am mutat jumătate din lucruri în ziua în care am scris ultima oară în jurnal. Iar de atunci…

Fericire.

De curând, i-am spus lui Thomas: „Fericirea există”. Pentru prima dată în viața mea chiar încep să cred în ea. Înainte, credeam că fericirea e, în cel mai bun caz, o treabă cu două tăișuri. O minune de

fiu, precum Johannes și un soț dezastruos, ca Jürgen.

Dar acum, cu Thomas… am sentimentul că facem parte dintr-un proiect comun. Că vrem aceleași lucruri. Că suntem cei mai buni prieteni.

Zi de zi abia aștept să ajung acasă la el. Îl vreau în mine tot timpul. Vreau să mă țină în brațe când dorm. Vreau să stau față în față la masa noastră din bucătărie — da, tocmai am folosit cuvântul „noastră” — și să vorbim la nesfârșit. Îmi place să discut cu el despre cărți, să ies la cinematograf cu el și, pur și simplu, să am cu el o viață de familie. Avem și grijă unul de celălalt — fie că Thomas îmi duce rufele la spălătorie în majoritatea săptămânilor, fie că eu îi duc cafeaua la pat în cele mai multe dimineți, înainte să plec la serviciu. Îmi plac foarte mult aceste gesturi amabile reciproce. Tot așa cum îmi plac cumsecădenia lui, faptul că vrea ce e mai bun pentru mine, pentru noi. *Sunt norocoasă*, îmi spun în fiecare zi. Foarte norocoasă.

* * *

Azi, Alastair a venit, în sfârșit, de la spital. Am auzit atâtea despre el de la Thomas — și, firește, l-am văzut pe Mehmet în puținele dăți când a trecut pe aici —, încât eram foarte curioasă cum e, de fapt, acest personaj. Thomas mi-a spus că, de când a fost agresat și era să moară, s-a lăsat de heroină și acum venea acasă curat. Mi-a spus și că e cu capsa pusă și, probabil, într-o stare profund mizantropică, dată fiind lipsa drogurilor.

Dar ce m-a surprins imediat la Alastair a fost că, sub masca lui de om plictisit de lume, este foarte manierat, foarte haios, foarte deștept. E clar că are o părere nemaipomenită despre Thomas — și nu doar fiindcă i-a salvat viața. L-am plăcut imediat și, de asemenea, curajul lui mi s-a părut admirabil. Auzisem că tablourile la care lucra fuseseră distruse de bărbatul care încercase să-l omoare.

Totuși, Alastair s-a apucat iar de treabă la o zi după ce a fost externat. În fiecare dimineață când cobor la parter ca să plec la muncă, mă opresc să mă uit la cele trei tablouri pe care Alastair le are acum „în lucru”. Thomas a avut dreptate când mi-a spus înainte de întoarcerea lui Alastair: „E un pictor cu adevărat minunat”. În preajma acestor doi bărbați mă simt complexată. Thomas scrie minunat. Alastair e atât de înzestrat, e un talent înnăscut. Eu ce am de arătat?

La câteva zile după ce l-am cunoscut, ne-am întâlnit întâmplător pe stradă când mă întorceam acasă de la muncă. Spre mirarea mea, m-a invitat la o bere. După ce ne-am așezat la o masă, mi-a spus că „prietenul lui”, Mehmet, nu mai vrea să-l vadă, că povestea s-a terminat definitiv și că asta îl supăra mult mai mult decât s-a așteptat. Apoi mi-a spus ceva destul de neașteptat.

— Eu nu umblu cu exagerări când e vorba de sentimente. Dar vreau să știi că ești cel mai bun lucru care i s-a întâmplat vreodată lui Thomas. Știu și că te adoră. Așa că sper să vă păstrați curajul și să înțelegeți că treaba asta este extraordinară.

Bloody rare. Bineînțeles, a trebuit să îmi notez asta — așa cum a spus, în engleză. M-am uitat după aceea în dicționar. Se referă la un fel de a găti carnea. Dar înseamnă și excepțional, ieșit din comun, singular. Sinonime care îmi plac.

Bloody rare. Așa suntem noi.

* * *

În seara asta s-a întâmplat o nebunie. Thomas a insistat (cât se poate de frumos) să mergem la unul dintre filmele lui preferate — *Apartamentul*, în regia lui Billy Wilder. Rula la Delphi. Un film minunat. Foarte cinic. Și mi-a plăcut foarte mult că acest vorbitor nativ de limbă germană — un vienez care și-a început cariera ca jurnalist și scenarist în Berlin — și-a însușit sensibilitatea americană, dar

și-a păstrat concepția berlineză despre lume. Îi poți vedea abordarea caustică a vieții americane corporatiste, dar și umanitatea, atunci când e vorba de faptul că și oamenii cu vieți banale au povești personale complicate. Mi-a plăcut tare mult filmul, mi-a plăcut că l-am văzut cu Thomas, m-am tot gândit ce minunat ar fi dacă am locui la New York, mi-am zis că aș putea să găsesc o slujbă de traducătoare sau profesoară, că ne-am putea găsi un apartament, că am putea face un copil și asta ar mai putea diminua puțin durerea care…

Nu, acea durere nu va slăbi. Va fi întotdeauna prezentă — o pată care nu se duce niciodată și continuă să coloreze totul, să-l păteze.

Dar, poate, aș putea să învăț să accept pata, să mă împac cu prezența ei. Poate n-am avut încotro. Poate am știut asta tot timpul. Poate că Thomas — și viața pe care am putea s-o avem împreună — a fost antidotul care o să-mi permită, cel puțin, să mă împac cu durerea continuă.

Totuși, după film, eram bine dispusă.

Iar apoi, din senin, s-a apropiat de noi Pawel. El intra în cinematograf când noi tocmai ieșeam și a făcut ochii mari când ne-a văzut. Mi-am dat seama că băuse. Ne-a zâmbit superior și a spus răutăcios că, după părerea lui, disidenții n-au talent la a se ascunde. Thomas i-a spus să înceteze, dar Pawel a persistat. Iar când a insultat felul în care scrie Thomas, i-am zis că e un rahat. Atunci el a spus că nu sunt decât o mediocritate care…

Dar până să apuce să termine fraza, Thomas i-a tras un pumn, cu toată puterea, în stomac. Pawel s-a chircit de durere, iar noi am plecat în grabă.

Am fost foarte șocată, foarte uimită și — bine, recunosc — foarte mulțumită că Thomas m-a apărat în felul ăla. I-am spus lui Thomas că, deși la birou nu vorbesc niciodată despre viața mea personală, dacă se duce vorba despre noi, am să le spun tuturor adevărul: *Acesta e bărbatul pe care îl iubesc*.

Bine-nțeles că luni m-am dus la serviciu așteptându-mă ca toată lumea să știe ce se întâmplase — deoarece Pawel e un bârfitor notoriu și era de așteptat să fi denaturat povestea ca să pară că Thomas l-a lovit din senin. Dar Pawel și-a luat concediu de boală mai multe zile. După aceea, când ne-am întâlnit, s-a purtat de parcă nu se întâmplase nimic, dar a trecut pe lângă mine cu un „bună dimineața" concis. Nu că ar mai fi încercat ceva de când Monica i-a spus lui Wellmann despre comportamentul lui față de mine. Dar de atunci e distant, de o politețe rece și toate discuțiile se referă strict la profesie.

Cei care terorizează dau întotdeauna înapoi când sunt provocați. Sau loviți.

* * *

Aseară s-a întâmplat ceva îngrozitor. M-am dus la obișnuita întâlnire cu Haechen. De cum am intrat pe ușă m-a apucat de braț și mi l-a sucit la spate cu atâta brutalitate, încât am început să țip. Mi-a spus că dacă mai țip, o să-mi frângă gâtul. Și mi-a zis că știe tot despre relația mea „cu americanul". Am intrat în panică. El îmi tot împingea antebrațul mai sus spre umăr, cu atâta forță încât am fost sigură că o să mi-l rupă.

— Chiar ai crezut că poți să-mi ascunzi asta? a șuierat el. Chiar ai crezut, târfă nenorocită?

Plângeam atât de tare, încât n-am putut să vorbesc. Atunci m-a aruncat pe pat, mi-a ridicat fusta cu putere, mi-a rupt chiloții și…

Tot timpul a fost cu mâinile pe gâtul meu. Ca de obicei, s-a terminat repede. După ce a ejaculat, m-a lovit tare cu pumnul în stomac. M-am ghemuit de durere, plângând atât de tare, încât nu puteam articula un cuvânt. Dar l-am auzit spunând:

— Meriți să-ți pocesc mutra, dar asta ar lăsa semne. Totuși, le-am raportat prietenilor noștri de dincolo insubordonarea ta. Nu sunt mulțumiți.

Bine-nțels că asta compromite total orice șansă de a-l revedea pe Johannes.

— N-am să mă mai văd cu el, am șoptit printre suspine. Am să fac orice îmi cereți. Vă rog doar să mă lăsați…

— Să-ți îndrepți greșeala?

Am dat din cap.

— De ce aș avea încredere în tine?

— Am făcut tot ce mi-ați cerut. Și v-am adus ce ați vrut.

— Asta e adevărat. Dar te-ai și încurcat cu un american. Cât de mult îți iubești fiul? Ești dispusă să-l sacrifici pentru scriitorul tău american?

Am clătinat din cap.

— Ăsta a fost răspunsul pe care speram să-l primesc. Apropo, n-am să te oblig să renunți la amantul tău american. Nu încă. Dar ai să-l faci să ne fie util. Iar dacă nu…

* * *

După toate astea am umblat fără țintă o vreme. Îmi venea să mă duc la Thomas și să-i spun tot. Sigur el o să înțeleagă. Sigur dragostea lui pentru mine o să…

Nu. Ar însemna să-i cer prea mult. Sentimentul că a fost înșelat ar fi copleșitor.

Dar acum știu și că Haechen — sau cineva care lucrează pentru Haechen — mă urmărește.

Ce mă fac? Ce linie de conduită morală trebuie să adopt?

Nu există cale de ieșire. Sunt pe punctul de a pierde tot.

* * *

Thomas era în oraș, la un concert. Am ajuns acasă. Am aruncat resturile lenjeriei intime pe care o smulsese de pe mine Haechen. Am făcut un duș lung, fierbinte. Până când Thomas a intrat pe ușă, am reușit să împing, tot ce simțeam (mânie, furie, teamă) în acea cameră secretă în care numai eu locuiam. Imediat l-am luat pe Thomas de mână și

l-am tras în dormitor. Am făcut dragoste. Eram atât de surescitată, atât de încordată, încât am fost și mai pătimașă ca de obicei, țipând când am ajuns la orgasm. După aceea m-am ghemuit într-un colț al patului, dorindu-mi să-i pot mărturisi totul lui Thomas. El m-a luat în brațe și m-a întrebat ce s-a întâmplat.

Totul. Dar nu i-am spus nimic. Nu i-am spus decât că îl iubesc, apoi am închis ochii și m-am prefăcut că dorm. Totuși, în noaptea aia, somnul nu a venit. La un moment dat m-am sculat, m-am dus în bucătărie, mi-am turnat un pahar de vin roșu, am fumat câteva țigări și, în cele din urmă, am găsit soluția de a scăpa de viața asta nenorocită pe care o duc. Dar, pentru a duce la îndeplinire acest plan, trebuie să aștept momentul potrivit, deoarece mișcarea pe care vreau să o fac o să fie irevocabilă. Până atunci, am să fac tot ce mi se cere.

După ce, în sfârșit, mi-am dat seama că există o cale de ieșire din situația asta, o anumită liniște a pus stăpânire pe mine. Când ai o soluție la ceva de nerezolvat, ai și speranță.

* * *

La următoarea noastră întâlnire, Haechen nu m-a necăjit. Când m-a sărutat (da, ajunsese s-o facă și pe asta), nu m-am strâmbat de scârbă. Dimpotrivă, l-am sărutat și eu, ba chiar m-am mișcat în timpul actului sexual.

A observat asta, spunând după aceea:

— Așadar, te-ai hotărât să fii fată de treabă, *ja*?

— Voi face ce-mi cereți. Pentru fiul meu. Pentru țara mea.

A părut să creadă asta.

— Îți poți demonstra patriotismul convingându-ți amantul să-mi facă un mic serviciu. Bine-nțeles că nu trebuie să știe cine e beneficiarul. Crezi că l-ai putea convinge să aducă niște fotografii ale fiului tău de la prietena ta Judit?

* * *

În noaptea aceea i-am dezvăluit lui Thomas că am un fiu. I-am spus toată povestea. N-am înfrumusețat-o. N-am umflat lucrurile ca să mă compătimească. N-am plâns deloc, deși m-am abținut cu greu. Am povestit faptele așa cum au fost, incluzând descoperirea că buna mea prietenă Judit mă trădase. Și i-am spus că viața fără Johannes e un fel de moarte vie.

Thomas a reacționat cum nu se poate mai minunat. Mi-a spus că acum înțelege multe și că nu și-ar fi imaginat că am îndurat toate lucrurile alea.

I-am spus că în urmă cu niște luni am primit o scrisoare de la Judit, o scrisoare adusă pe furiș peste graniță. În ea spunea că e îngrozită de trădarea ei și mă implora să o iert, adăugând că are o colecție de fotografii care îmi aparțin. Thomas a spus imediat că o să se ducă în Berlinul de Est, o să bată la ușa ei și o să ia fotografiile. M-am simțit tare vinovată când a spus asta, fiindcă nu primisem nicio scrisoare de la Judit. Și, știam că fotografiile sunt la ea doar pentru că Haechen mi-a spus că „oamenii" lui or să i le dea săptămâna asta și o vor instrui ce să-i spună lui Thomas când acesta va ajunge la ea.

— Tot ce are de făcut e să aducă la întoarcere în jur de douăzeci de fotografii…, mi-a spus Haechen. Jumătate dintre ele le voi păstra eu. Pe celelalte le poți păstra tu. Așa că, vezi, ai de câștigat trimițându-l pe iubitul tău în expediția asta. Vei avea în sfârșit fotografiile iubitului tău fiu — și, crede-mă, Republica va fi extrem de impresionată de ajutorul tău. Ăsta ar putea fi pentru tine momentul decisiv.

Acum, când iubitul meu Thomas insista să-mi aducă acele fotografii, sentimentul meu de vinovăție era cumplit. Cum puteam să fac asta? Cum puteam să-l implic pe bărbatul pe care îl adoram într-o astfel de afacere murdară?

Dar un glas din interiorul meu a redus la tăcere panica ce creștea. Și acel glas spunea:

Fă ce trebuie să faci ca să treci cu bine de următoarele câteva săptămâni. Pe urmă, totul va fi bine. Și ai să fii liberă.

Așa că — după ce m-am arătat foarte ezitantă în a-l implica — i-am spus lui Thomas că, da, i-aș fi extrem de recunoscătoare dacă i-ar face o vizită lui Judit.

* * *

A plecat dis-de-dimineață spre Punctul de control Charlie. Înainte de plecare, l-am luat în brațe și l-am ținut mult timp, spunându-i să fie atent. Deși Haechen mi-a spus ieri că nu trebuie să mă tem pentru siguranța lui Thomas — că *ei* au tot interesul ca această excursie a lui în Berlinul de Est să fie lipsită de evenimente —, tot nu am crezut o vorbă din ce mi-a spus. Haechen s-a ținut toată viața de minciuni, de controlul altora, prin șantaj, extorcare și vătămare fizică. Așa că cine știe ce surprize îl pot aștepta pe iubitul meu.

Pentru că ei sunt Stasi. Și regulile lor sfidează logica morală.

Am alergat la fereastră și m-am uitat după Thomas. Te rog, Doamne, adu-mi-l înapoi diseară, cu bine!

* * *

A fost acasă înainte de cinci! Arăta obosit și cam agitat — deoarece avusese un incident. Grănicerii de la Punctul de control Charlie l-au reținut două ore întregi. Nu au justificat această reținere. Și cu toate că i-au scotocit prin geanta de umăr, nu l-au pus să se dezbrace (el ascunsese fotografiile în jeanși, la spate). Am plâns când am văzut toate imaginile cu Johannes. A crescut, desigur. Este puțin mai dolofan decât atunci când l-am ținut ultima dată în brațe — ceea ce e o ușurare, deoarece cei care au grijă de el îl hrănesc destul de bine. Are mai mult păr, ochii îi sunt mai vioi, dar

există acel veșnic prezent zâmbet vag. Văzând acel zâmbet, văzându-mi iar fiul după atâtea luni, nu m-am putut abține să nu plâng. Și tot timpul cât am plâns, Thomas m-a ținut în brațe.

Mult mai târziu — când Thomas moțăia în pat după ce făcuserăm dragoste — m-am sculat și am luat fotografiile, pipăindu-le pe fiecare, întrebându-mă care dintre ele conținea microfilmul sau ce ascunseseră ei în ele. N-am sesizat nicio protuberanță. Dar ei sunt foarte profesioniști când e vorba de astfel de lucruri, nu-i așa?

* * *

Haechen a fost mulțumit de fotografii.

— Bună treabă, a spus el, întinzându-mi zece din cele douăzeci, adică cele pe care aveam voie să le păstrez. N-ai să auzi o vreme de mine. Am treabă în altă parte. Dar s-ar putea ca peste câteva săptămâni să te chem la mine. Așa că să te duci în continuare la Der Schüssel, de două ori pe săptămână. ca de obicei, să cauți sub placa de gresie. Când am să am nevoie de tine, am să te anunț. Să nu crezi că absența asta e permanentă.

După aceea m-a străfulgerat gândul că a pus pe cineva de aici să-i facă munca murdară. Să mă urmărească. Să-mi supravegheze îndeaproape toate mișcările. Să lase biletele lui. Să știe totul despre mine.

* * *

Thomas mi-a spus că mergem la Paris!

Paris! Nu-mi vine să cred. Ani întregi, Parisul a părut o planetă îndepărtată, inaccesibilă. Iar acum…

Picturile lui Alastair continuă să mă uimească. Zilele trecute i-am spus că mi se par extraordinare. Răspunsul lui a fost:

— Habar n-am dacă sunt bune sau nu. Și probabil că nici după ce le termin n-or să-mi placă. Dar e bine că îți plac ție.

Mai târziu am fost cu Thomas jos, în atelierul lui, la o vodcă. Când Thomas s-a dus la baie, Alastair s-a întors spre mine și a spus:

— Pari mai fericită decât te-am văzut vreodată. Ce s-a întâmplat?

— Viața a devenit mai simplă.

Pentru că Haechen a dispărut. Momentan.

* * *

Tocmai m-am întors de la Paris.

Paris!

Dacă mor mâine, pot să spun: *Măcar am fost o dată la Paris. Și cu bărbatul vieții mele*.

Paris!

Cu ce să încep?

Cu rue Gay Lussac, poate? Asta e strada pe care se află micul hotel fermecător în care am stat câteva nopți cu Thomas. A remarcat cu haz că e cam dărăpănat, cam prea zgomotos, cam prea impregnat cu tutun și cam prea „franțuzesc ca instalații" — o referire la dușul necorespunzător din camera noastră. Mie nu-mi păsa. Eram la Paris. Iar Parisul era copleșitor într-un fel care mă înfricoșa. Da, are momentele lui maiestuoase. Da, e o priveliște foarte impresionantă. Dar ce mi-a plăcut cel mai mult la el au fost lucruri precum mica brutărie de lângă hotelul nostru, de unde puteai cumpăra niște croissante asemănătoare unei experiențe religioase. Sau micile cinematografe în care, cu câțiva franci, puteai să vezi filme vechi. Sau localul de lângă Châtelet, în care se cânta jazz și unde toți interpreții păreau imigranți americani de culoare, foarte talentați. Sau minunata cafenea micuță, vecină cu hotelul nostru în care, la nouă dimineață, păreau să se adune la un pahar de vin toți muncitorii din zonă și unde, în timp ce stăteam acolo cu Thomas, la o cafea, îmi puteam imagina că duc genul de existență boemă, lipsită de griji, care știu că nu e decât fantezia cuiva care vizitează acest oraș având un bilet de întoarcere în altă parte.

Ce fantezie minunată! Oare Parisul seduce întotdeauna cu senzualitatea lui și imaginea de viață lipsită de piedici? Totuși, știu al naibii de bine că, la fel ca peste tot, și oamenii de aici plătesc chirie și cresc copii și se ceartă cu partenerii lor de viață și au slujbe care îi fac să se simtă neîmpliniți și că viața adevărată de zi cu zi este alta decât cea pe care o vezi trecând pe alături, în timp ce stai într-o cafenea de pe o stradă cu aer misterios din arondismentul cinci.

Am avut la mine jurnalul-momeală și am notat în el toate filmele, muzeele și cafenelele pe care le-am colindat în timp ce făceam pe parizienii. Dar ce mult aș fi vrut să am la mine acest jurnal „adevărat", ca să mărturisesc ceva ce am pe conștiință de ceva vreme.

Acum, că Haechen a dispărut de câteva săptămâni din viața mea și nu mai există riscul să rămân însărcinată cu el, am renunțat la anticoncepționale imediat după ultimul ciclu.

Da, da, ar fi trebuit imediat să-i spun lui Thomas. Da, da, nu trebuia să iau decizia în numele amândurora. Da, da, știu că a spus de multe ori că vrea un copil cu mine. Dar întotdeauna au fost prezente cuvintele „în cele din urmă".

Așa că, de ce m-am hotărât să rămân gravidă fără să-l consult?

Pentru că vreau certitudine. Pentru că știu că Thomaas nu o să se supere de asta. O să fie uimit, poate. Neliniștit, poate. (Nu toți bărbații sunt?) Dar mi-a spus destul de des că vrea un copil cu mine. Iar eu îl vreau acum. Vreau o viață nouă și un copil.

În același timp, mă simt foarte vinovată. Trebuia să-i fi spus. Dar nu pot. Tot așa cum nu pot să-i spun despre trădarea și mai mare pe care am săvârșit-o față de el.

Oare iubirea — iubirea profundă — trebuie să implice un grad de trădare? De la o vreme îmi pun

des întrebarea asta. Dacă mi-aș fi ascultat instinctele la început, l-aș fi respins pe Thomas, pentru că de la început am știut că sunt un ghem de interese contradictorii. Și pentru că trebuie să răspund în fața omului care m-a anunțat că îmi controlează destinul.

Dar dacă îl respingeam — dacă alegeam calea mai puțin problematică (deși târgul faustian pe care mi l-a propus Haechen n-a avut mai nimic neproblematic) —, n-aș fi știut niciodată cum e să fii foarte sigur de altă persoană, iar acea certitudine să-ți fie confirmată de ea.

Dar, lua-m-ar naiba, de ce nu i-am spus pur și simplu: *Vreau să fac un copil cu tine acum*? De ce am preferat să trec sub tăcere un lucru la care, dacă l-aș fi mărturisit sincer, aș fi avut fără doar și poate răspunsul dorit?

Oare de ce complic eu așa lucrurile? De ce merg la risc cu iubirea singurului bărbat din viața mea, care mi-a arătat că mă iubește cu adevărat?

* * *

Stăteam într-o cafenea din Odéon, ținându-ne de mână și bând vin, când mi-a cerut să mă mărit cu el. Așa, pur și simplu. Da, a mai vorbit despre căsătorie în trecut, dar întotdeauna ca despre un lucru pe care ți-l propui să-l faci în viitorul apropiat.

De data asta a fost categoric. Cererea a venit după ce i-am spus (iar!) că mă gândesc să ne mutăm aici. Atunci el a zis: „Ei bine, de ce să nu ne și căsătorim?” La început am crezut că glumește. Dar era clar că vorbea cum nu se poate mai serios. Și asta m-a dat gata. Am vrut mai mult ca niciodată să mă mărit cu el.

Dar în loc să-mi exprim bucuria, am dispărut în toaleta pentru femei și m-am încuiat într-o cabină, mi-am aprins o țigară, am așteptat să-mi treacă atacul de panică și mi-am spus că am un plan de dus la bun sfârșit. Odată ce planul era realizat,

totul avea să fie bine. Așa că m-am întors la masă și i-am spus că, da, am să mă mărit cu el. A ținut să comande șampanie — și am vorbit despre posibila noastră viață la New York și despre închirierea unui apartament mai mare și găsirea unei slujbe pentru mine… și, da, despre faptul că acum renunțasem la speranța de a mi se mai acorda vreodată custodia lui Johannes… iar Thomas a spus că e mai bine că am renunțat la speranță, oricât de greu mi-a fost să ajung la concluzia asta. Iar eu m-am gândit tot timpul: *faptul că, în sfârșit, am renunțat să mai sper mi-a permis să încep să întocmesc planul care mă va scăpa de Haechen pentru totdeauna*.

Dar acum lucrurile trebuie să avanseze. Mă rog să putem grăbi lucrurile — căsătoria, cartea verde — ca să fim plecați până se întoarce Haechen. Ar putea să pună să fiu urmărită la New York. Și pe urmă ce? Alte amenințări cu darea în vileag? Fiul meu a fost ultima carte pe care o jucau în negocierea cu mine. Acum, când am acceptat că s-a dus, s-a dus și puterea lor asupra mea. Bineînțeles că ar putea să mă amenințe că mă elimină — dar am un răspuns și la amenințarea asta. Toate la timpul lor. Trebuie să-l mai văd o dată pe Haechen. Doar ca să închid definitiv capitolul, să închei povestea, să dau pagina, toate acele clișee pe care le rostim în speranța că lucrurile se pot schimba. Apoi viața poate redeveni frumoasă.

* * *

Întorși la Berlin, i-am spus lui Alastair că ne-am logodit la Paris. Și el a ținut să bem șampanie și a părut surprinzător de mișcat de vestea noastră. Simt că îi este încă dor de Mehmet.

Azi, înainte de întâlnirea cu consulul american, am fost foarte emoționată. Îngrozită, de fapt.

Dar întâlnirea a fost simplă. Consulul e o femeie. Nu foarte zâmbitoare, dar a pus toate întrebările corespunzătoare. Despre motivul

expulzării mele din RDG. Despre moartea soțului meu. De când ne cunoaștem eu și Thomas. La sfârșit a spus că nu vede niciun motiv să nu fie aprobată cererea mea, dar a ținut să precizeze că asta nu e decizia ei.

După aceea, afară, era cât pe ce să mă pierd cu firea, atât eram de încordată, de speriată. I-am explicat lui Thomas că asta era din cauza fricii mele adânc înrădăcinate de tot ce ținea de birocrație. El a încercat să mă liniștească spunându-mi că totul o să fie bine, că nici vorbă să mi se refuze cartea verde.

Dar sursa nervozității mele era alta.

Sunt însărcinată. Ieri am cumpărat un test de sarcină și, în timp ce toată lumea era plecată la masă, m-am dus în toaleta pentru femei și am făcut pipi pe o fâșiuță de hârtie îmbibată cu substanțe chimice. Apoi am așteptat zece minute și am văzut cum hârtia devine din gri, roz.

Trebuie să spun că sunt extaziată. Dar entuziasmul meu e temperat de faptul că știu că trebuie să-i dau vestea lui Thomas la momentul potrivit, să găsesc o explicație plauzibilă, și anume că am uitat să iau anticoncepționalele la Paris, și să sper că nu se va supăra prea tare. Dacă se supără… dacă o să considere că l-am prins în cursă…

Dar asta vrea și el. Mi-a spus-o de mai multe ori. Și știe că acest copil ne va aduce multe lucruri bune, multă fericire.

Bine-nțeles că m-am simțit ușurată că am rămas gravidă în fereastra de șase săptămâni în care Haechen era departe. N-aș fi putut să abandonez anticoncepționalele dacă eram încă silită să-i slujesc.

Spun asta pentru că aseară a trebuit să mă văd cu Haechen. La Der Schüssel mă aștepta un bilet în care îmi spunea unde să mă întâlnesc cu el. Tot într-un hotel ieftin ca de obicei.

De cum am intrat pe ușă — și el a fost în mine — a spus:

— Așadar, ai fugit cu iubitul tău la Paris.

N-am spus nimic. M-a apucat de față.

— Să nu mai părăsești niciodată Berlinul fără permisiunea mea. Ai înțeles?

Am dat din cap, vrând să-i dau impresia că sunt supusă, că nu s-a schimbat nimic în relația dintre noi.

— În weekend o să plecăm de aici, a spus el.

— Înțeleg.

— Hamburg. Am treabă acolo. Dar vreau să vii și tu.

— Am să iau parte și eu la acea treabă?

— Ai să vezi. Plecăm poimâine și călătorim separat. Vom sta în hoteluri diferite, dar te voi căuta. Pe masa de toaletă e un plic cu biletul tău de tren și numele hotelului. Să-ți iei și mașina de scris. Va trebui să traduci ceva cât vom sta acolo. Apoi va trebui să aduci niște lucruri pentru un contact de-al meu din Berlin. Știu că Radio Liberty e pe cale să-i intervieveze pe cei doi balerini trădători care tocmai au dezertat. Dacă poți să-mi aduci transcrierea acelui interviu cu destul timp înainte de a fi difuzat, asta ar putea fi lovitura prin care să-ți recapeți fiul.

* * *

Planul înaintează acum repede. E perfect că plecăm din oraș, mai ales la Hamburg. La fel și camerele de hotel separate. În plic erau și 200 de mărci vest-germane pentru hotel și cheltuielile zilnice, precum și un set de acte de identitate false, care atestă că mă numesc Hildegard Hinckel. Am cumpărat tot ce am nevoie pentru călătorie dintr-un magazin din cealaltă parte a orașului, departe de cartierul meu. I-am spus lui Thomas că traducătoarea lui Wellmann e în concediu de boală și că, în ultima clipă, Herr Direktor a insistat să-l însoțesc la Hamburg, unde ține o prelegere în cadrul unei conferințe importante și are nevoie de cineva care să traducă simultan. Se pare că

Thomas m-a crezut. Dar apoi mi-a spus că el e cel căruia i s-a cerut să-i intervieveze pe Hans și Heidi Braun și că în weekendul ăsta va lucra la transcrierea interviului. În regulă, urăsc să fac asta încă o dată. Dacă la Hamburg totul merge conform planului, pot să mă întorc la Berlin și să-l văd pe iubitul meu duminică seara, să fotografiez repede transcrierea în timp ce el doarme, apoi să i-o las contactului lui Haechen, după care…

Până la sfârșitul săptămânii voi fi soția lui Thomas. Iar cu aceste mult râvnite documente acum în mâinile lor, e posibil să o lase mai moale.

Thomas spune că asta va fi prima dată când vom fi despărțiți de când a început relația noastră.

Și va fi și ultima dată, îmi spun eu.

* * *

Aveam bilet spre Hauptbahnohof Hamburg la ora 12:13, din gara Zoo Berlin. Am schimbat biletul și am luat trenul de 9:47. A fost un moment ciudat, când am ajuns la granița de vest a Berlinului și am intrat pe teritoriul RDG. Granița era păzită de soldați înarmați și sârmă ghimpată. Trenul nu a oprit, ba chiar a părut să prindă viteză. Poate că autoritățile din RDG au insistat ca trenul din Berlinul de Vest până la Hamburg să circule pe teritoriul lor cu o anumită viteză, astfel încât nimeni să nu poată sări în el. Oare a existat vreodată un stat atât de obsedat să-și țină cetățenii îngrădiți și sub control?

Hamburg. Hotelul era în cartierul rău famat. Reeperbahn. Și asta era o veste bună. M-au lăsat să-mi ocup camera devreme. Hotelul era ieftin, prăpădit și foarte frecventat. Aici lucrează prostituatele. Oamenii vin și pleacă tot timpul. Genul de loc în care personalul este instruit să nu observe nimic — decât dacă e vorba despre neplata unei facturi, să nu pună întrebări și să nu spună nimic poliției.

Am ieșit să mă plimb prin Reeperbahn. Am explorat străzile laterale și aleile dosnice. Mi-am făcut în minte un scenariu. M-am întors la hotel, tot mai neliniștită. Am fumat și am studiat harta orașului și rețeaua de metrou. Am așteptat telefonul lui. M-a sunat abia la șapte seara. A spus că e într-un bar de peste drum.

— Nu vrei să vii sus? am întrebat.

— Mai târziu. Vreau mai întâi să mănânc.

Perfect!

— Cobor imediat.

Am luat geanta pentru cumpărături, pe care o adusesem în geamantan. Era neașteptat de răcoare, așa că mi-am pus geaca din denim și m-am uitat în buzunare. Totul era pregătit.

Când am plecat din hotel, am ieșit neobservată, căci la recepție nu era nimeni. Am trecut strada. Am intrat în bar. Era ticsit. Haechen stătea în picioare la bar, uitându-se cum, pe o scenă alăturată, o femeie goală își înfigea în ea o banană.

— Ce părere ai? a întrebat Haechen, dând din cap spre spectacolul de pe scenă.

Am dat din umeri, apoi am spus:

— Mi-e foame.

— Putem să mâncăm aici. Au mâncare.

— Am găsit un restaurant mic nu departe de aici. Se spune că are cea mai bună pizza din Hamburg.

— Când l-ai găsit?

— Când am sosit.

— Ți-am ordonat să te duci direct la hotel.

— Am vrut să-mi dezmorțesc picioarele, așa că am făcut o mică plimbare și așa am dat de restaurantul ăsta care avea în vitrină o reclamă care spunea…

— Nu-mi place că îmi încalci instrucțiunile clare. Asta e o dovadă de nesupunere.

— A fost o plimbare de zece minute, nimic mai mult. Îți promit că n-o să se mai întâmple. Dar restaurantul ăsta chiar pare bun.

— E scump?

— Nu.

Haechen s-a gândit bine.

— În regulă. Dar după cină mergem în camera mea. Și, până duminică, va trebui să traduci astea.

A împins un plic pe tejghea, înspre mine. L-am băgat imediat în geantă.

— Bine, bine, am spus. Și am o veste grozavă pentru tine. Până luni voi putea să pun mâna pe transcrierea interviului cu Hans și Heidi Braun.

— Vorbești serios?

— Categoric.

— Asta da veste bună! Ești sigură că poți să faci rost duminică de transcrierea interviului?

— Prietenul meu a spus că o să lucreze la asta în weekend.

— Atunci trebuie să fotografiezi transcrierea în noaptea de duminică. S-a nimerit cum nu se poate mai bine. Eu mai stau aici câteva zile, dar mi s-a spus că este extrem de urgent să punem mâna pe transcrierea interviului înainte de a fi difuzat. Așa că, luni dimineață, va trebui să lași documentele pe care ți-am cerut să le traduci și fotografiile transcrierii interviului în spatele rezervorului toaletei din cabina obișnuită de la Der Schlüssel. Faptul că le vor avea la începutul săptămânii… crede-mă, oamenii mei vor fi extrem de impresionați de acest trofeu pe care ni-l aduci. Cred că te va ajuta enorm.

A aruncat niște bani pe tejghea. Femeia de pe scenă făcea acum lucruri de nerostit, cu o portocală. Lumina era atât de slabă și încăperea era atât de ticsită, încât mă îndoiam că cineva o să-și amintească vreodată că am fost acolo.

Am luat-o pe niște străzi laterale. Haechen arăta ciudat de relaxat. Mi-a spus că prefera Hamburgul Berlinului „fiindcă aici nimeni nu spionează pe nimeni”. L-am lăsat să meargă înaintea mea cu câțiva pași. Când a cotit la dreapta, și-a dat seama că intraserăm pe o alee dosnică, neluminată. S-a

întors brusc spre mine. În acel moment, mâna mea dreaptă s-a repezit și i-a înfipt în inimă un cuțit de buzunar cu arc. Ascunsesem cuțitul în buzunarul de la geacă, împreună cu o pereche de mănuși negre. În timp ce el mergea în fața mea, îmi pusesem mănușile, tușisem ca să maschez pocnetul făcut de lama cuțitului slobozită de arc, apoi așteptasem să se întoarcă spre mine de îndată ce vedea că intraserăm într-o alee întunecată.

Numai că și-a dat seama prea târziu, când cuțitul a lovit în plin. L-am împins în zidul aleii și cu mâna liberă i-am acoperit nasul și gura, uitându-mă fix la el în timp ce se asfixia cu propriul sânge. Ochii lui i-au întâlnit pe ai mei și am văzut în ei șoc, frică, groază. Apoi a început să vomite sânge, și a trebuit să-mi trag mâna. S-a prăbușit la pământ, s-a zvârcolit câteva clipe, apoi a rămas nemișcat.

Norocul nu m-a părăsit. Nu era nimeni în preajmă și nici nu se auzeau pași sau mașini care se apropiau. Am băgat repede mâna în buzunarul de la pantalonii lui și i-am luat portofelul. I-am desfăcut haina și i-am scos actele de identitate. I-am desfăcut cureaua și i-am tras în jos pantalonii și indispensabilii. Apoi, trăgând cu putere, am scos cuțitul din pieptul lui. Ținând într-o mână portofelul, actele de identitate și cuțitul plin de sânge, am ieșit iar în strada laterală, uitându-mă în ambele sensuri. Alesesem bine zona asta. După lăsarea întunericului nu era nimeni aici. Am făcut la dreapta, mergând repede, dar calmă pe stradă, apoi am cotit pe altă alee laterală, aceasta la fel de întunecată ca aceea în care zăcea acum Haechen. Mi-am scos repede mănușile pline de sânge, apoi geaca, jeanșii, tricoul și adidașii — toate pătate de sânge. Am scos din geantă un set identic de haine, pe care le-am cumpărat ieri în Berlin. În câteva secunde eram îmbrăcată, iar hainele mele, portofelul, cuțitul și actele erau în geantă. M-am uitat din nou în ambele sensuri înainte de a păși în

stradă. Nu erau pietoni. Nu erau mașini. Eram singură-singurică. Cotind la dreapta, am intrat pe artera principală și am mers până am dat de stația de metrou Bach, pe care o descoperisem mai devreme. Am luat metroul care mergea la Planten un Blomen — un parc despre care harta turistică pe care o cumpărasem spunea că avea în jur de șaptezeci și șase de hectare și un lac. Am ieșit din metrou în colțul de sud-vest al parcului. Am intrat în parc și m-am îndreptat repede spre lac, trecând doar pe lângă oameni fără adăpost, care dormeau pe iarbă. Peste lac se înălța un pod. Aici era destulă lumină de la lună. Am cules o pietricică și am aruncat-o în apă. S-a scufundat repede și adânc. Mi-am pus o pereche nouă de mănuși, pe care o îndesasem în prealabil în geantă, apoi am scos cuțitul și l-am arucat în apă. Am scos și portofelul — care nu era așa de pătat de sânge —, am luat banii care erau în el și, când am ieșit din parc, l-am aruncat într-un coș de gunoi de pe stradă. La distanță de câteva străzi, am rupt actele de identitate și apoi le-am aruncat în alt coș de gunoi. Eram nu departe de Hauptbahnhof. Apropiindu-mă de gară, am văzut în spatele intrării principale, într-o zonă de colectat gunoiul, un container uriaș. Din fericire, containerul nu avea capacul pus și dădea pe afară de gunoi. Am aruncat geanta de cumpărături acolo. Am luat-o spre gară, aruncând în primul coș de gunoi pe care l-am găsit mănușile făcute deja ghem, cele care atinseseră toate dovezile.

Apoi am luat metroul și m-am întors la hotel, unde mi-am scos toate hainele noi și am făcut un duș fierbinte. M-am uitat la ceas. Era abia 21:09. Mai aveam în jur de o oră până să plec. Am răvășit patul pentru ca dimineață, când venea camerista, să creadă că dormise cineva în el. Apoi am desfăcut sticla de vodcă pe care o adusesem cu mine și am băut trei guri și am fumat trei țigări. Mi-am luat geamantanul și am coborât. Iarăși am

avut noroc, pentru că la recepție nu era nimeni când am plecat. M-am dus repede la metrou, am ajuns repede în Hauptbahnhof și am luat trenul de 23:07 spre Berlin…

Am fost acasă și în pat în camera mea înainte de două dimineața. Nu am dormit bine, așteptându-mă ca agenții Stasi să năvălească aici în orice clipă să mă salte.

Am stat ascunsă acasă toată ziua de sâmbătă și am tradus documentele pe care mi le-a dat Haechen. În plus, am schițat eseul care trebuia înaintat odată cu cererea pentru cartea verde în SUA. Acum tocmai a trecut de miezul nopții. În urmă cu o oră m-am furișat la subsol ca să iau acest caiet și am început să scriu. Mai sunt mai puțin de optsprezece ore până am să-l văd pe Thomas. Am să iau geamantanul cu mine, prefăcându-mă că tocmai m-am întors de la Hamburg. Trebuie să fac tot posibilul să par calmă, să nu se vadă că mi-e frică.

Știu că, acum că oamenii lui Haechen au primit instrucțiuni, este obligatoriu să fotografiez duminică noaptea transcrierea interviului și să mă furișez afară cu filmul în timp ce Thomas doarme. Acum ideea e să trag de timp. Dându-le tot ce așteaptă de la mine, îmi acopăr urmele. Pentru că povestea mea pentru ei, dacă sunt forțată s-o spun, va fi:

Am sosit în Hamburg cum mi s-a spus. Am așteptat la hotel, dar Haechen nu a apărut. Am stat până la 22:00, apoi m-am hotărât să plec — pentru că eu și Haechen aveam o regulă secretă, conform căreia, dacă el nu apărea la un rendez-vous, eu trebuia să mă întorc acasă. Și cum acasă e la Berlin… Am prins ultimul tren. Totuși, fiind un agent loial, am făcut rost de transcrierile interviului cu Hans și Heidi Braun.

Într-adevăr, faptul că le pot oferi aceste transcrieri va fi alibiul meu în caz că Stasi mă acuză că am legătură cu dispariția lui Haechen.

Oricum, când vor găsi cadavrul lui Haechen, cu rana de cuțit, pantalonii coborâți în vine și portofelul dispărut se va crede că a agățat pe cineva pentru o mică partidă de sex pe o alee dosnică și că persoana respectivă l-a jefuit și l-a omorât. În lipsa actelor de identitate, probabil că va trece drept cadavru nerevendicat, deoarece mă îndoiesc că Stasi ar trimite un reprezentant să-l revendice. Întrucât eu m-am cazat la hotel folosind acte de identitate false, nu există o dovadă oficială că am părăsit Berlinul.

Poate că în săptămânile care au mai rămas până când eu și Thomas ne mutăm în State, noul lor Haechen va lua legătura cu mine și îmi va cere să ne întâlnim într-o altă cameră mizerabilă de hotel. De data asta voi refuza să mă văd cu el. Chiar m-ar da în vileag că sunt agenta lor la Radio Liberty? Treaba asta le-ar face rău, deoarece serviciile de securitate americane și vest-germane ar intra în alertă și ar căuta și alți agenți în alte organizații guvernamentale. Da, ar putea să decidă să mă elimine, dar le ofer posibilitatea unei contralovituri propagandistice, dându-le transcrierea interviului cu frații Braun cu câteva zile înainte de a fi difuzat pe post. Dacă ar fi să mă omoare după aceea, asta ar da probabil în vileag faptul că am fost cârtița lor la Radio Liberty. Iarăși, chiar ar vrea să stârnească interes în jurul unei ființe umile ca mine?

Mi-e frică. Mi-e frică și doresc cu disperare să treacă mai repede următoarele zile. Deși în urma uciderii lui Haechen simt o mare amorțeală, conștiința mea nu e câtuși de puțin vinovată. Trebuia s-o fac. Nu aveam alternativă dacă voiam să dau pagina, să o iau de la început. Mai ales că acum, în mine, există o viață nouă care așteaptă să se nască.

Am de gând ca imediat ce termin de scris să cobor la subsol și să pun acest jurnal (împreună cu primul) în ascunzătoarea obișnuită. Doar că, de data asta, n-am să mai scot aceste jurnale înainte

ca eu și Thomas să părăsim orașul. Cu puțin noroc, peste zece, cincisprezece ani, când voi vizita Berlinul cu Thomas și copiii noștri, mă voi scuza câteva ore, mă voi duce în Kreuzberg și voi aștepta un moment potrivit să cobor la subsol să le recuperez — ca pe o capsulă a timpului dintr-o parte a vieții mele care m-a urmărit întotdeauna și m-a făcut ce sunt… dar pe care am fost în stare să o compartimentez. Nu și pierderea lui Johannes. Știu că până în ziua în care voi muri n-am să pot să scot de tot asta din viața mea. Nici nu vreau. Pentru că pierderea lui a fost tare dureroasă. Dar voi încerca să las în urmă toate celelalte lucruri îngrozitoare, mai ales faptul că a trebuit să omor un om ca să pot să trăiesc iar. Moartea lui Haechen îmi permite să păstrez copilul pe care îl port acum în pântec (deoarece el ar fi insistat să fac avort de îndată ce începea să se vadă sarcina). Cu perseverență, voi reuși să îngrop amintirea a ceea ce am făcut ca să-mi câștig libertatea.

Chiar pot să fac asta? Chiar îmi pot induce voit amnezia cu privire la tot ce am făcut weekendul ăsta? Numai timpul va spune.

Ceea ce știu în momentul de față este că toate dovezile crimei au fost împrăștiate. Nu există nicio urmă că am fost în Hamburg.

Ca atare… am scăpat basma curată.

Iar acum…

Acum sunt liberă. Cu adevărat liberă. Acum viața cu Thomas chiar poate să înceapă. Cu Thomas și copilul nostru. Am să fiu iar mamă. Și…

Sunt liberă.

Suntem liberi.

PARTEA A CINCEA

Unu

Caietul se termina acolo. Când l-am închis și l-am împins la o parte, am ridicat privirea și am observat că afară se întunecase. În cele câteva ore în care l-am citit, nu am mai știut de nimic în afară de cuvintele Petrei.

„Sunt liberă."

„Suntem liberi."

Am închis ochii și m-am gândit la scena din apartamentul meu, petrecută la o zi după ce a scris asta. Când am confruntat-o cu „trădarea" ei. Când m-a implorat să o ascult. Când am refuzat să o ascult. Când eram atât de furios, încât n-am auzit ce îmi spunea. *Te rog să mă lași să-ți explic*!

Eu, în schimb, am auzit doar mândria mea rănită, jignirea gravă care îmi fusese adusă. În acea clipă crucială, eu am trântit ușa. Și, în acest timp…

Am întins mâna după sticla de whisky de lângă cotul meu, mi-am turnat încă un pahar, l-am dat pe gât și am ieșit pe veranda din fața bucătăriei. Ca întotdeauna în Maine, noaptea era neagră, de nepătruns. Mercurul era mult sub pragul de îngheț și ningea ușor, dar mie nu-mi păsa. Eram indiferent la tot ce mă înconjura, fiindcă mă gândeam și la acel moment din barul din Wedding când acel agent al CIA, Bubriski, mi-a explicat teoria radarului și mi-a spus:

Radarul lucrează atunci când între două obiecte se creează un câmp magnetic, aproape ca un câmp de atracție. Atunci un obiect trimite un semnal altui obiect aflat la distanță. Când acest semnal lovește celălalt obiect, ceea ce se transmite înapoi nu e obiectul în sine, ci imaginea acelui obiect.

Apoi, mi-a dezvăluit totul despre Petra. Și-a folosit metafora cu radarul pentru a insista asupra faptului că mă îndrăgostisem de „imaginea” pe care o proiectasem asupra ei și, ca atare, nu o vedeam cum era de fapt.

De atunci, ori de câte ori m-am pomenit întrebându-mă dacă nu cumva atunci, demult, am luat o decizie greșită, sau când sentimentul de vinovăție că am denunțat-o lui Bubriski și colegilor lui m-a cuprins din senin, am încercat să mă consolez cu gândul: *dar ea proiecta o imagine despre sine care nu corespundea adevărului*.

În sinea mea am știut întotdeauna că încercam să validez decizia impulsivă pe care o luasem la mânie.

O clipă. De ce nu am lăsat-o să-mi spună ceea ce dorea cu atâta disperare să îmi spună? De ce am permis ca orgoliul meu, aroganța mea să-i refuze șansa de a explica?

Iar acum…

Ce îmi spunea pagină după pagină caietul era…

Iubire. Iubire adevărată. Ceva ce — trebuie să recunosc în acest caiet — n-am cunoscut niciodată.

Acestea erau cuvintele ei. Una dintre multele declarații de dragoste. Pentru mine. *Bărbatul vieții mele*, cum a scris de multe ori. Când i-am citit gândurile despre vulnerabilitatea mea, despre nevoia mea de a mă apăra, despre tristețea din copilărie care încă mă urmărea… oare „m-a citit” vreodată cineva așa cum m-a citit Petra?

Stând afară, pe verandă, privind în golul tenebros, nu puteam să mă gândesc decât la un singur lucru: *ai pierdut singura persoană din lume care te-a iubit cu adevărat. Și ai pierdut-o pentru că ai ucis-o. Ai ucis-o din autosuficiență. Din nevoia de a pedepsi fără să ții cont de circumstanțe.*

Din caiet am aflat și ce voia ca eu să fi știut atunci — că rolul ei de agent al Stasi îi fusese

impus, fusese o formă de șantaj pe care o acceptase doar fiindcă era singura cale de a-și recăpăta fiul. Iar eu n-am vrut s-o las să-mi explice asta.

Sau grozăviile pe care le-a îndurat în relația cu Haechen și că în cele din urmă recursese la crimă fiindcă…

Fiindcă era singura cale prin care a crezut ea că poate să fie liberă cu mine. Și fiindcă purta în pântece copilul nostru.

Sunt liberă.

Suntem liberi.

Copilul nostru.

Ce s-a întâmplat cu copilul nostru? A fost băiat, fată? Și el sau ea are acum…? Dumnezeule, douăzeci și cinci de ani!

Am intrat imediat în bucătărie și am luat biletul lui Johannes care însoțea caietele. În el era o adresă de e-mail. M-am dus repede în biroul meu, am deschis calculatorul și i-am trimis următorul e-mail:

Vin la Berlin poimâine. Ne putem întâlni?

Și m-am semnat.

Apoi am intrat pe un site de bilete de avion de ultim moment și am făcut rost de un bilet ieftin de la Boston la Berlin via München. Avionul pleca din Boston în seara următoare, la opt și jumătate. Pe același site am găsit un hotel în cartierul Mitte.

Mitte. În fostul Berlin de Est. Cândva, teritoriu interzis. Acum…

Radar.

Când semnalul lovește celălalt obiect, ceea ce se transmite înapoi nu este obiectul în sine, ci imaginea acelui obiect. Acel postulat m-a convins — pentru că, în revolta mea că fusesem înșelat, încornorat, trădat, m-am gândit doar la imagine.

Dar acum mi-am dat seama că „imaginea” era orice numai asta nu. Iubirea nu a fost o iluzie. A fost cum nu se poate mai adevărată.

Copleșit de rușine, m-am gândit: *Mândria este cea mai distructivă forță din lume. Ea ne face orbi la toate, în afară de nevoia noastră, izvorâtă din orgoliu, de a avea dreptate, de a ne apăra sinele fragil. În felul ăsta ne împiedică să vedem altă interpretare a poveștii pe care o trăim. Mândria ne face să adoptăm o poziție din care nu putem fi clintiți. Mândria ne face să refuzăm să ne gândim măcar de ce cineva ne imploră să-l ascultăm. Mândria omoară iubirea vieții noastre*.

M-am așezat la masă și m-am uitat din nou la necrologul Petrei, la fotografia care zugrăvea cu atâta cruzime ravagiile deceniilor trecute, suferințele care îi pustiiseră viața, începând cu momentul în care i-a fost luat Johannes, continuând cu acel an îngrozitor în care fusese la cheremul lui Haechen și culminând cu trădarea mea.

Copilul nostru.

Am predat-o serviciilor de securitate când era însărcinată cu copilul nostru.

Care unde era acum?

Și cum a reușit Petra să fie iar cu Johannes?

Copilul nostru.

Aveam să mă duc la Berlin să-l caut pe copilul nostru.

Am încercat să dorm, dar n-am putut. Când s-a crăpat de ziuă, mi-am luat ochii din tavanul scorojit, m-am sculat, mi-am făcut bagajul și am verificat e-mailul. Aveam un răspuns de la Johannes.

Café Sibylle. Aleea Karl Marx 72. Friedrichshain.

mâine 18:00. Trebuie să iei metroul până în

Strausberger Platz, apoi mergi pe jos zece minute.

Nu te teme că n-ai să mă găsești. Te voi recunoaște eu.

Pământ. Câmpuri. Clădiri. Conturul unui oraș la marginea curbată a orizontului. Și toate refractate prin amorțeala unei nopți în care am dormit înghesuit într-un scaun.

Aceste cuvinte mi-au revenit în minte în timp ce avionul de München se înclina și se îndrepta spre orașul de dedesubt. Numai că de această dată, reperul aerian definitoriu al Berlinului — structura care sfâșia orașul în două — părea că fusese pur și simplu șters de pe hartă. De aici, de sus, te puteai gândi la un fel de mână divină ținând o gumă și ștergând acea barieră — odată atât de puternică, atât de nemiloasă, atât de categorică. Și acum? Acum, jos nu mai era decât un simplu peisaj urban.

Am aterizat la Tegel. Când m-am urcat într-un taxi și i-am dat șoferului adresa hotelului din Mitte, nu a bombănit că trebuie să meargă în Est. Berlinul era un uriaș șantier de construcții. Peste tot se înălțau clădiri noi, care mai de care mai îndrăznețe în ultramodernismul lor. M-am pomenit dintr-odată uitându-mă la gara Hauptbahnhof de curând inaugurată — o cutie uriașă din sticlă și oțel, cu multe niveluri, din care ieșeau și intrau trenuri cu o regularitate de metronom. Apoi în față se zărea turnul de televiziune din Alexanderplatz. Eram acum la doar un kilometru de el. În câteva minute trecuserăm frontiera care nu mai exista. Rămășițele Zidului nu se vedeau nicăieri. Se circula liber. Era ca și cum acel zid sinistru nici n-ar fi existat.

Alexanderplatz. La fel de stalinistă și de aspră ca întotdeauna — cu câteva schimbări. Un centru mare de fitness la etajul al doilea al turnului. Un mare complex comercial construit în apropiere. Câteva blocuri de locuințe vechi — ca acela în care a locuit la început Petra când a sosit în Berlin —, dar toate renovate, modernizate. Când taxiul a intrat pe strada pe care era hotelul, am văzut că se deschisese o mare zonă comercială numai pentru

pietoni, în care erau aceleași nume de firme și magazine alimentare pe care le poți găsi în ziua de azi în orice metropolă din lume. Am revăzut în minte acea dimineață rece de iarnă din 1984 când am trecut prima dată „dincolo”, când Alexanderplatz era la fel de deprimantă și neplăcută ca o stepă siberiană.

Iar acum…

Acum puteai să faci cumpărături aici.

Hotelul meu era foarte modern. Am făcut un duș. M-am uitat la ceas. Aveam câteva ore de pierdut. Am cutreierat zona cea mai apropiată. Mitte devenise oarecum asemănător cu Sotto din New York. Galerii interesante. Cafenele interesante. Spații de locuit interesante, aflate deasupra magazinelor. Buticuri de firmă. Turiști ultramoderni. Cinematografe și teatre pe străzi laterale. Blocuri de locuințe renovate. Rațiune și bani.

M-am plimbat amețit. Amețeala se datora și lipsei de somn, și faptului că eram încă în stare de șoc după tot ce aflasem în ultimele două zile, lucruri care îmi renăscuseră suferința și mă făceau să mă simt un netrebnic.

Dar amețeala era cauzată de schimbarea radicală a peisajului berlinez și de sentimentul că, în mod sistematic, partea estică a orașului ștergea tot ce putea din trecutul ei, lucru de înțeles. Chiar și în zona Fridrichshain — cu colecția ei compactă de blocuri-turn — aceste cutii care se înălțau sinistru erau remodelate cu ajutorul culorilor aprinse și al finisajelor noi, pentru a li se înlătura aspectul sever, funcțional.

Ieșind din stația de metrou Strausberger Platz, n-am putut să nu mă gândesc că în unul dintre aceste blocuri a locuit Johannes la familia Stasi căreia, la vârsta de un an, îi fusese dat în dar. Mi-am amintit și că Petra a ținut să locuiască la doar câteva străzi depărtare — dar în alt univers —, în Kreuzberg,

pentru a fi cât mai aproape de fiul care îi fusese răpit.

Café Sibylle era un fel de anomalie. Se afla la parterul unei clădiri uriașe construite în acel stil somptuos preferat de arhitecții moscoviți în anii 1930. Înăuntru, decorul era retro, caracteristic Blocului Răsăritean de prin 1955 — de parcă patronii actuali încercau să păstreze o fărâmă din viața cafenelelor din RDG, așa cum a fost ea odată în timpul Războiului Rece. Am observat imediat un mic colț al cafenelei dedicat suvenirurilor din era comunistă. La o masă melaminată stăteau patru femei bătrâioare care vorbeau în șoaptă între ele. Mai încolo erau doi *skinhead* cu aspect amenințător, care s-au salutat politicos cu una dintre doamnele în vârstă, iar pe un taburet, la casa de marcat, era o femeie foarte durdulie, cu o uriașă coafură umflată, care arăta ca și cum stătea acolo de treizeci de ani. Într-un colț era un tânăr destul de introvertit, îmbrăcat cu un tricou Manga și o bluză de trening cu glugă, cu părul dat cu gel și făcut țepi, cu urme de acnee pe față și ochi care sugerau o preocupare permanentă. În prezent era absorbit de o carte japoneză de benzi desenate. Ceva din textul sau imaginile ei îl amuza, deoarece avea un zâmbet vag pe buze.

Așadar, acesta era Johannes.

A ridicat privirea din carte, a văzut că mă uitam la el și și-a dat seama imediat cine sunt, deoarece m-a salutat grav, dând din cap. M-am dus la el și am întins mâna. A luat-o cu reținere, a strâns-o foarte slab și i-a dat drumul repede.

— Eu sunt Thomas, am spus.

— Știu.

— De unde știi?

— Ți-am văzut fotografia în cărțile tale.

— Mi-ai citit cărțile?

— Nu te umfla în pene.

— Nu sunt atât de înfumurat încât să cred că toată lumea îmi citește cărțile. Știu că foarte puțini

o fac. Pot să iau loc?

A dat din cap, făcând semn spre locul liber din fața lui. Am observat că avea în față un pahar de bere gol.

— Pot să-ți fac cinste cu încă unul?

A dat din umeri, apoi a spus:

— Da.

— Apreciez că ai acceptat să ne întâlnim atât de repede, am zis.

— N-am deloc o agendă încărcată.

— Ești student?

— Nici vorbă. Nici nu m-am înscris la universitate.

— A fost decizia ta?

— Da, deoarece, dacă nu studiezi și nu te interesează să treci examenele, ajungi de regulă să nu intri la universitate. Dar chiar ai bătut atâta drum să auzi despre eșecul meu ca student?

A spus toate astea cu un glas monoton, neschimbat. Am observat că nu s-a uitat nici măcar o dată în ochii mei, că privirea lui era mereu ațintită în altă parte.

— Am vrut să te cunosc, am spus.

— De ce?

— Cred că știi de ce.

— Te simți vinovat? a întrebat el fără iritare sau supărare.

— Da, vinovăția are o legătură cu faptul că mă aflu aici.

— Am citit jurnalele. Ar trebui să te simți vinovat.

— Mă simt.

— Ar trebui să știi și că vorbea mereu despre tine.

— Serios?

— Pari surprins.

— Păi… a trecut mai mult de un sfert de secol de când…

— Ai dat-o pe mâna celor de la CIA?

— N-am să încerc să mă apăr. Am greșit. Și cu toate că n-am știut povestea adevărată până am citit jurnalele…

— Mama a omorât un tip. Mi se pare tare, ca să zic așa. Mai ales că era un ticălos. O javră din Stasi, la fel ca omul care m-a avut în custodie cinci ani.

— Ai stat doar cinci ani cu el?

— *Doar cinci ani*? Mie mi s-a părut o veșnicie. Dar de ce te-ar interesa povestea asta?

— Tu de ce crezi?

— Așadar… jurnalele. Chiar te-au impresionat?

— Te miră?

— Nu te cunosc.

— Știi anumite lucruri despre mine.

— Știu ce mi-a spus mama mea despre tine. Știu ce a scris în jurnale. Știu ce ai făcut. Știu ce a costat-o asta pe ea.

— Ce a costat-o?

— Asta-i altă discuție.

— Cum te-a recăpătat?

— Ești foarte direct! Toți americanii sunt așa de direcți?

— Eu sunt. Cum te-a recăpătat?

Am vrut să întreb și: *Ai undeva un frate sau o soră*? Dar felul împrăștiat al lui Johannes m-a făcut să ezit. Mai ales că răspunsul lui la ultima mea întrebare a fost:

— N-aveai de gând să-mi comanzi o bere?

Am ridicat mâna. A venit o chelneriță. Johannes a cerut o *Hefeweizen*. Eu i-am spus să aducă două. După plecarea ei, el s-a uitat în gol multă vreme, fără să se întoarcă o dată spre mine. În cele din urmă a spus:

— N-am vrut să fac asta.

— Să te întâlnești cu mine?

— Să-ți trimit jurnalele. Dar mama a insistat. A fost unul dintre ultimele lucruri pe care mi le-a cerut. Și m-a pus să-i promit că am s-o fac.

— De ce a murit?

— De cancer.

— S-a stins repede?

El a clătinat din cap, apoi a spus:

— Dar a fumat până la sfârșit, așa că trebuie să-i admiri curajul convingerilor.

— Așadar, a fost cancer la plămâni, cancer la gât?

— A fost cancer cauzat de iradierile la care a fost supusă cât a stat în închisoare. Sau, cel puțin, asta au considerat doctorii, deoarece în jur de alți o sută de deținuți care au fost închiși la Hohenschönhausen cam în același timp cu mama au murit de diferite forme de cancer al sângelui. Mama a spus că, atunci când a fost arestată, a fost fotografiată într-o încăpere specială și, după aceea, i-au apărut peste tot niște arsuri roșii. Radiații. Ascunse vederii. Nemernicii s-au gândit să-i îmbibe pe deținuți cu radiații ca după aceea să-i supravegheze cu dispozitive de teleghidare. E ca o secvență dintr-un film prost cu un savant nebun. Toți cei care au fost supuși acelui tratament la Hohenschönhausen sunt fie morți, fie pe cale de a muri. Mama a murit.

— Îmi pare nespus de rău.

— Serios?

— Mai mult decât pot spune.

Tăcere. Apoi:

— Acum câteva zile m-am întâlnit întâmplător cu ceilalți „părinți” ai mei. Au acum peste șaizeci de ani. Sunt tot împreună. Tot scorțoși ca întotdeauna. Nu-i mai văzusem de douăzeci și cinci de ani, de când am fost redat mamei mele. I-am văzut venind spre mine. Am zâmbit. Au trecut chiar pe lângă mine. Nu m-au recunoscut.

— Asta te-a mirat?

— Mi-a făcut plăcere. Fiindcă atunci când eram la ei, nu mi-au spus că am o mamă adevărată închisă undeva…

— Mama ta a fost închisă după…?

— După ce-ai făcut ce ai făcut? Da. A fost închisă, apoi a fost trimisă la Karl Marx Stadt ca o formă de exil intern. Orașul ăla era Siberia noastră. Dar m-ai întrerupt. Am stat cinci ani la acei oameni care își spuneau părinții mei. Erau foarte severi. Trebuia să-i spun așa-zisului meu tată „domnule”. „Mama” era tot ofițer în cadrul Stasi și nu se omora cu afecțiunea. Sau, cel puțin, asta îmi amintesc eu din acea perioadă. Adevărul e că nu țin minte decât că „părinții” mei erau mereu distanți cu mine, mereu formali. Dar… de la început i-am considerat părinții mei adevărați. Și mi-am zis: *Așa se poartă părinții*! Apoi, într-o zi, au venit la ușa apartamentului nostru niște bărbați în costume. Unul dintre ei a vorbit cu „tata”. Apoi a vorbit cu mine. A spus că voia să mă ducă undeva să mă întâlnesc cu o femeie care chiar voia să mă cunoască. Totul a fost cam derutant. „Părinții” mei stăteau acolo și nu spuneau nimic, în timp ce unul dintre bărbați dădea dezaprobator din cap, iar celălalt le-a înmânat un teanc de hârtii. Le-au spus acestor oameni — părinții mei — că știau că ei obținuseră acest copil — *pe mine* — prin mijloace ilegale. Tot așa cum știau și că, „pe linie profesională”, erau vinovați de multe crime împotriva umanității.

S-a oprit, zâmbetul vag apărându-i iar pe buze.

— Vorbesc prea mult? a întrebat el.

— Deloc.

— Minți. Știu că vorbesc prea mult. Toți profesorii mei mi-au spus asta. Toți prietenii mei îmi spun asta, nu că aș avea mulți prieteni. Dietrich îmi spune asta tot timpul.

— Cine e Dietrich?

— Șeful meu.

— De unde?

— De la o librărie aflată la câteva străzi depărtare de aici. Acolo lucrez de șapte ani. Suntem specializați în comicsuri, cărți de benzi desenate. Mai ales chestii japoneze.

— Am deviat de la subiectul întoarcerii tale la mama ta.

— Chiar vrei să auzi tot, nu-i așa?

— Sigur că vreau.

— Când așa-zișii mei părinți au înțeles ce le spuneau bărbații în costume — și ceea ce eu n-am înțeles la acea vreme — „mama” a început să plângă. „Tata” — numele lui nu e important — nu a scos o vorbă. Omul în costum care vorbise cu mine — a fost chiar foarte binevoitor — m-a întrebat:

— Ai vrea să o cunoști pe mama ta adevărată, Johannes?

— Dar asta e mama mea, am spus, arătând spre femeia care a jucat mereu acel rol.

În acel moment, ea a început să plângă. Zgomotos. Soțul ei a liniștit-o. I-a spus să se poarte frumos.

— Ba nu… familia Klaus a avut grijă de tine cât timp mama ta adevărată a fost bolnavă. Dar acum e mult mai bine și vrea să vă întâlniți.

— Dar… aceștia sunt părinții mei.

Până și „tata” — care mai târziu am aflat că a fost unul dintre inițiatorii metodelor de tortură psihologică a disidenților — a plâns când m-a auzit spunând asta.

— Uite cum facem, mi-a spus bărbatul în costum. Să mergem să ne întâlnim cu mama ta adevărată și să vedem cum te simți după ce o vei fi cunoscut.

M-au dus cu mașina într-un loc — semăna cu o școală — și acolo era o cameră cu multe jocuri și jucării. Țin minte că am intrat cu bărbatul în costum și am fost întâmpinat de o femeie foarte bună. Mi-a adus niște suc și m-a întrebat cu ce îmi place cel mai mult să mă joc. I-am spus că îmi plac puzzle-urile. Mi-a găsit un puzzle. Cred că era un puzzle cu Brandenburger Tor — piese mari, potrivite pentru un copil. Și m-am așezat într-un colț și am lucrat la puzzle-ul ăla mult timp. Când

am ridicat privirea, am văzut că femeia încă se mai uita la mine. Nu țin minte dacă era la fel de slabă cum a fost mereu după aceea. Dar am ridicat ochii și ea mi-a zâmbit. I-am zâmbit și eu. Nu mai țin minte mare lucru din ce s-a întâmplat după aceea… deși acum câteva săptămâni, când mama era pe moarte și am întrebat-o cum a fost când m-a văzut prima dată după cinci ani, mi-a spus că s-a abținut din răsputeri să nu plângă. Pentru că s-a temut că o să mă sperie. Dar a venit la mine și m-a ajutat să fac puzzle-ul. Și pe urmă mi-a povestit despre nașterea mea, că tata scria piese de teatru și că ea îmi cânta să adorm, și… Treaba e că eu nu îmi amintesc nimic din toate astea. Dar mama povestea totul ca și cum ar fi fost ieri. Mi-a spus că în acea primă zi am stat de vorbă în jur de o oră, apoi am obosit și mi-am lăsat capul pe umărul ei. A spus că până și bărbații în costum din încăpere — toți membri ai Bundesnachrichtendienst — au început să plângă.

Ne-au instalat pentru câteva nopți într-o casă, ca să se asigure că mă adaptez. Dar eu am acceptat pur și simplu că asta era mama mea adevărată, poate pentru că era tare bună și afectuoasă cu mine. Apoi, cam după o săptămână, i-au permis mamei să mă ducă acasă.

— Acasă unde?

— În Prenzlauer Berg. În același apartament în care a locuit cu tata. După moartea lui și expulzarea ei, a fost dat unor oameni. Dar odată ce Zidul a fost dărâmat și mama nu a mai trebuit să stea în exil în Karl Marx Stadt, a devenit un adevărat câine de atac. Sau, cel puțin, asta am auzit de la prietenii ei după înmormântare. Într-o săptămână de la căderea RDG, mama a găsit niște avocați foarte duri din Berlinul de Vest, care m-au redat ei. Iar familia Klaus nu a îndrăznit să se bată pentru mine. Avocații i-au redat și apartamentul. Acum cinci ani, când a început să se simtă rău, ei au reușit să-i obțină o despăgubire de la stat, dat

fiind că s-a îmbolnăvit din cauza iradierii la care a fost supusă în închisoare. O sumă frumușică. Cred că au fost o sută de mii de euro. Mama a cumpărat apartamentul pentru noi, pentru mine. A spus că trebuie să-mi lase o moștenire de vreun fel. Ce a rămas… a avut asistență medicală gratuită și o mică pensie de la stat. Dar nu a avut serviciu, așa că totul s-a dus în cei cinci ani cât a fost bolnavă. Dar chiar și așa, a insistat ca, de două ori pe an, să mă ducă într-un loc interesant. Londra. Paris. Istanbul. O săptămână în Sicilia. O săptămână la Marrakesh. Călătoream ieftin. Dar vedeam locuri. Mi-a spus că visul ei când era tânără și nu putea călători în afara granițelor RDG era să se miște liber prin lume. „Ca Thomas al meu." Ăsta-i un citat direct. „Ca Thomas al meu."

Am lăsat capul în jos și n-am spus nimic.

— Dar iarăși vorbesc prea mult, *ja*? Așa spune Dietrich mereu. „Vorbești prea mult, Johannes. Începi și nu te mai oprești. Spui tot ce îți vine în minte. Nu știi să taci."

— Pe mine nu mă deranjează.

— Asta fiindcă te simți vinovat. Când mama m-a rugat să-ți trimit jurnalele am spus: „De ce? Fiindcă vrei ca, după atâția ani, omul să se simtă vinovat?" Iar ea a spus: „Nu, pentru că vreau să știe ce greșit am înțeles lucrurile".

— Mama ta nu a înțeles nimic greșit. Eu am înțeles greșit.

— Așadar, ce cauți aici?

— Am venit să te cunosc.

— Ai bătut atâta drum doar ca să mă cunoști?

— Cum să-ți spun? Atunci, demult, făceai parte din viața noastră împreună. Mama ta nu suporta că i te-au răpit. Totul, absolut totul din viața ei era legat de recăpătarea ta.

— Știu. Am citit jurnalele.

— Și ce părere ți-au făcut când le-ai citit?

— Ce părere? M-am gândit: „Mamă, ai fost nebună să cheltuiești atâta energie pe mine". Vreau

să spun că sunt un tip care lucrează într-o librărie. Citesc Manga tot timpul. N-am o grămadă de prieteni. N-am iubită. Și un psihiatru ne-a spus mie și mamei că am o dereglare psihică și asta mă face să vorbesc tot timpul, să spun tot ce îmi vine în minte.

— Mama ta te-a iubit mai mult decât orice.

— Da, și asta a fost problema ei. Împreună cu faptul că te-a iubit.

Iarăși n-am spus nimic.

— Asta doare, așa-i? a întrebat el.

Am dat din umeri.

— Spune-mi adevărul, a zis el. Asta a durut?

— Da. A durut.

— Bun, a spus el, cu glasul tot monoton. Să mergem. Am să-ți arăt unde a trăit ea.

Când am ieșit în Aleea Karl Marx, trecea un taxi. Johannes mi-a spus că e o prostie să irosesc bani ca să ne ducă cineva cu mașina. Dar mie mi se învârtea capul de vorbăria lui Johannes, de francheța lui necenzurată, de ciudățenia lui profundă care îi permitea să ocolească normele de politețe și în schimb să articuleze tot ce avea în minte în momentul în care vorbeai cu el. Cel mai neliniștitor la toate astea era faptul că era capabil și să intre în miezul problemei și să exprime adevărul așa cum îl vedea el. Un adevăr care — deși total subiectiv — cântărea mai mult decât veridicitatea lui.

L-am convins pe Johannes să mă lase să fac cinste cu un taxi. Pe drum mi-a spus că spera să-și deschidă foarte curând propria librărie de cărți de benzi desenate. Alesese locul — pe Aleea Prenzlauer, între Marienburger Strasse și Christburger Strasse, la cinci minute de mers pe jos de la apartamentul lui de pe Jablonski Strasse.

— Prenzlauer Berg e plin de tinere familii burgheze boeme. Mulți amatori de cărți de benzi desenate. Acum, dacă aș putea să conving o bancă să mă crediteze cu niște bani…

— Cât câștigi la librăria actuală?

— În jur de două sute cincizeci de euro pe săptămână, cu impozit cu tot. Iau acasă cam o sută optzeci. Dar, mulțumită mamei, nu trebuie să plătesc chirie. Și nu cheltuiesc mult. Ba chiar reușesc să economisesc cincizeci de euro pe săptămână. Dacă banca mi-ar putea da pe încredere cincisprezece…

— Ce ai de gând?

— Nimic mai puțin decât cea mai cuprinzătoare și mai tare librărie cu cărți de benzi desenate din capitală. Spațiul pe care îl vreau eu are aproape cincizeci de metri pătrați. Proprietarul e dispus să mi-l închirieze cu aproape o mie pe lună, ceea ce nu este ieftin. Dar am făcut calcule. Dacă fac din locul ăsta cea mai căutată librărie de genul ăsta din Berlin, aș putea să câștig ușor peste trei mii pe săptămână.

— Și ai fi propriul tău șef.

— Exact. Asta ar fi o mare schimbare. Să nu răspund în fața unui tip mărginit care chiar nu știe despre Manga și e în afacere doar pentru că vinde cărți de benzi desenate. Dar nu are pic de iubire pentru ceea ce vinde. Asta spunea mama despre cărțile tale. Toate au iubire în ele.

— Chiar a spus asta?

— Iubire pentru scris, pentru călătorii, iubire pentru fugă.

Jablonski Strasse era o stradă cu clădiri de locuințe venerabile, toate mânjite cu omniprezentul graffiti care părea să fie o componentă esențială a noului peisaj urban berlinez. Deși multe dintre blocurile de locuințe suferiseră operații de chirurgie plastică arhitecturală, mai erau câteva care au rămas fără nicio scuză înrădăcinate în era RDG. Blocul lui Johannes era una dintre acestea. Un exterior tencuit cu mortar de prundiș de un maro decolorat. Ferestre soioase, dintre care unele aveau scânduri bătute în cuie peste ramele distruse. O ușă la

intrare care mai să se desprindă din balamale. Un hol care mirosea a beton nesolidificat și mucegai.

— Ni s-a cerut să plătim câte trei mii fiecare, ca să ni se renoveze toată fațada și holurile, a spus Johannes. Dar nimeni din cei care locuiesc aici n-are de cheltuit trei miare.

Apartamentul lui era la un etaj superior. M-am apropiat de el, pregătindu-mă pentru ce era mai rău. O hazna toxică. Chiuveta plină de farfurii murdare. Toaleta necurățată de luni de zile. Haine murdare peste tot. Mâncare veche în frigider.

Bine-nțeles că scara care ducea la acest apartament de la etajul al treilea era prevestitoare de rău, deoarece era prost luminată, pe jumătate zugrăvită, un singur bec gol asigurând minimum de lumină.

Dar în ceea ce privea apartamentul în sine… Johannes trebuie să fi decis că ordinea e o soluție împotriva dezordinii mondiale. Nu era mai mare de patruzeci și cinci de metri pătrați, dintre care jumătate erau ocupați de o cameră de zi cu mobilier de bază — o canapea neagră, modernă și simplă și un fotoliu pe care Johannes mi-a spus că le găsise (spre marea încântare a mamei lui) aruncate în fața unei expoziții de mobilă. Ambele obiecte aveau arcuri rupte și tapiserie proastă, dar Johannes cunoștea din școală un tip care lucra la o fabrică de mobilă și le-a recondiționat pe amândouă cu o sută de euro. A menționat suma asta cu o deosebită mândrie, la fel cum a vorbit și despre cele aproximativ cincizeci de desene Manga care acopereau pereții. Niciunul nu era înrămat. „N-am eu atâția bani”, a explicat el. Dar toate erau fixate pe pereții apartamentului cu un tip de adeziv care dădea efectul unei rame cu patru colțuri în jurul fiecărui desen. Și mai fascinant era faptul că desenele erau aliniate în șiruri perfecte, distanța dintre un desen și următorul fiind măsurată astfel încât niciunul nu era mai îndepărtat decât celelalte.

Am cuprins cu privirea toate astea, teancuri peste teancuri de cărți de benzi desenate de pe multele rafturi ale apartamentului, toate așezate în ordine alfabetică. Johannes mi-a arătat dormitorul lui — un pat simplu, de o persoană, cu colțurile perfecte, ca la armată. Mi-a arătat bogata lui colecție de CD-uri cu formații scandinave ciudate de heavy-metal. Apoi a deschis o ușă și a spus:

— Aici a lucrat și a dormit mama.

Ceea ce am văzut când ușa s-a deschis spre interior m-a luat prin surprindere. Camera nu putea să aibă mai mult de șapte metri pătrați. Și Petra dormea într-un pat simplu, de o persoană, care ocupa un perete. O parte a celuilalt perete era ocupată de un birou cu furnir alb, pe care stătea un calculator. Dar apoi am ridicat privirea la rafturile de deasupra biroului. Acolo — acoperind două polițe lungi, poate de un metru optzeci fiecare — erau toate cele paisprezece cărți pe care le scrisesem. Versiunile originale, în engleză — și ulterioarele lor ediții broșate —, ocupau raftul de sus. Toate traducerile în germană și franceză și italiană și greacă și poloneză și suedeză și finlandeză erau așezate în teancuri înalte pe raftul de jos.

În apropiere erau și patru bibliorafturi mari pe al căror cotor era scris „T.N.: Jurnalistică”. Deschizând unul, Johannes mi-a arătat articolele pe care le scrisesem în ultimii douăzeci de ani pentru o gamă largă de publicații, de la *National Gegraphic* la *New York Review of Books* și până la *Times Literary Suplement*.

Cum reușise să dea de urma lor? Și de ce, de ce s-a obosit să o facă?

De îndată ce creierul meu a pus această întrebare prostească, m-am pomenit întinzând mâna spre scaunul de birou al Petrei, trăgându-l spre mine, prăbușindu-mă pe el și începând să plâng, durerea mea fiind acum fără limite.

În toți acești ani… în tot acel timp în care mi-am pus atâtea întrebări despre ea, în care mi-am spus că totul a rămas în trecutul înfiorător… în tot acel timp în care în secret încă mai tânjeam după ea, în care jeleam după ceea ce avuseserăm, după tot ce irosisem și pierdusem… în tot acel timp, ea era tot acolo. Cu mine. Urmărindu-mi munca, cariera, adunându-mi cărțile și articolele, având grijă să fie în pas cu ce făceam, cu ce mă preocupa pe linie profesională, cu ce gândeam și scriam despre lume și viață.

Văzând toate acele cărți și articole adunate cu multă osteneală, un gând copleșitor a pus stăpânire pe mine și n-a mai vrut să plece:

M-a iubit. Iar eu n-am văzut.

În timp ce eu plângeam, Johannes stătea pe marginea patului și se uita la mine cu indiferență. Când în cele din urmă m-am oprit din plâns, a spus:

— Înainte te uram. De fiecare dată când mama dădea banii pe care nu-i avea pe una dintre cărțile tale, de fiecare dată când sosea un colet de la New York sau Londra sau Lisabona cu o nouă capodoperă de-a ta — ba mai strângea și toate traducerile nenorocite ale cărților tale — stătea acolo unde stai tu acum și făcea exact ce ai făcut tu. Plângea.

S-a ridicat și a luat ceva de pe un raft de deasupra mea. Un plic gros. L-a aruncat în fața mea. Pe el era numele meu, scris de mâna ei.

— Mama a spus că, dacă ajungi vreodată la Berlin — și numai dacă apari fizic *aici* — să-ți dau asta. Dar îl poți citi în altă parte, chiar nu vreau să fiu în preajma ta acum.

S-a ridicat. Am luat plicul și l-am urmat în timp ce se îndrepta spre ușa din față. A deschis-o. Am trecut pragul, cu plicul acum vârât sub braț.

— Îmi pare rău, am șoptit. Îmi pare nespus de rău.

Johannes se uita în gol. A spus:

— Oare nu tuturor ne pare?

Doi

SCUMPUL MEU THOMAS.

În sfârşit. Enfin. Endlich.

De fapt, sinonimul german merge mai bine. *Endlich*. La sfârșitul lucrurilor. Care este ăsta. O scrisoare pe care ar fi trebuit să ți-o scriu cu ani… ba nu, cu decenii în urmă. Și pe care am evitat să o scriu din multe motive. Unele complicate. Altele mult prea personale. Altele foarte banale.

Endlich.

De unde să încep? Cu ce să încep?

Faptele:

De cinci ani sufăr de o formă de cancer al sângelui cunoscută după lungul, dar impresionantul ei nume clinic: *leucemie limfoblastică acută cu precursor B*. Firește că am citit foarte mult despre chestia cu care mă lupt de șaizeci de luni și care pare hotărâtă să-mi răpească viața mai devreme decât aș vrea. Boala are în jur de douăzeci de surse diferite, dar acum ceva timp am găsit online următoarea definiție, care pare să rezume totul:

Leucemia acută este caracterizată de sporirea rapidă a hemocitelor imature. Aglomerarea lor face ca măduva oaselor să nu poată produce hemocite sănătoase. În leucemia acută se cere tratament imediat din cauza acumulării rapide de celule maligne care apoi se împrăștie în sistemul circulator și se răspândesc la alte organe din corp.

Pe același site mai scria ceva despre leucemie și cauzele ei:

La adulți, cauzele cunoscute sunt radiațiile de ionizare naturale și artificiale…

Bineînțeles că nici fumatul a trei pachete pe zi, timp de trei decenii, cum am făcut eu, n-a ajutat lucrurile. Dar — așa cum se spune în romanele polițiste englezești proaste, dintr-o anumită epocă — radiațiile sunt „arma fumegândă”, adică proba incontestabilă. Ți-am povestit că am fost „fotografiată” la Hohenschönhausen după prima mea arestare. Și în 1984, când am fost deportată din Berlinul de Vest, am fost ținută o vreme la Hohenschönhausen — nu că mi s-ar fi spus în ce închisoare eram, dar mi-o aminteam din experiența anterioară. Motivul pentru care am fost ținută în închisoare era moartea iubitului lor Herr Haechen. Cei din Stasi erau siguri că eu eram de vină. Așa că atunci când Bundesnachrichtendienst și americanii m-au aruncat înapoi în brațele Stasi — după ce am stăruit pe lângă ei să-mi acorde azil (dar, cum mi-a spus un compatriot de-al tău: „Am făcut deja asta și uite ce s-a întâmplat”) — am fost imediat încarcerată, bănuită fiind de crimă. Treaba era că îmi acoperisem atât de bine urmele, încât nu aveau nimic cu care să mă agațe direct. Bineînțeles că au încercat tot soiul de constrângeri psihologice — m-au privat de somn și, timp de o săptămână cumplită, m-au forțat să îndur optsprezece ore de interogatoriu pe zi. Dar din clipa în care am fost încuiată într-o celulă, mi-am dat seama că atuul meu era la mine. Atuul era tăcerea mea. Dacă mărturiseam, eram condamnată. O condamnare pe viață. Un coșmar fără sfârșit. Dacă refuzam să vorbesc, dacă nu spuneam nimic, nu aveau cu ce să mă înfunde.

Așa că asta a fost tactica mea, iar războiul nervilor care a urmat în cele cinci luni în care am fost ținută la Hohenschönhausen a fost teribil. Din trei în trei zile mă duceau să fiu „fotografiată”. De fiecare dată ieșeam cu dungi roșii pe spate.

Radiațiile.

În cele din urmă, am fost mai tare decât anchetatorii mei. S-au dat bătuți în fața mea. Mi-au

spus că orice șansă de a-l revedea pe Johannes s-a dus. Dar trebuie să mai știi ceva ce s-a întâmplat la începutul încarcerării mele. Eram gravidă, în două luni poate, cu copilul nostru. Când am fost dată înapoi, am fost consultată amănunțit de mai mulți doctori. Analizele de sânge și urină au confirmat sarcina. Întrucât ei știau — din rapoartele lui Haechen despre mine — că tu erai tatăl acestui copil, au luat măsuri. Într-o zi, în închisoare, am fost dusă în aripa în care era spitalul. Am întrebat de ce mă aflu acolo. Mi-au spus că e încă un consult de rutină. Am presimțit că se punea la cale ceva îngrozitor. Am cerut să vorbesc cu un medic. Am cerut un avocat. Am cerut…

Dar, brusc, în sala de consultații au apărut doi infirmieri. Când am încercat să fug de ei, m-au țintuit la pat și doctorița de gardă mi-a făcut o injecție care m-a lăsat lată.

După niște ore, când m-am trezit, eram legată cu niște curele de un pat de spital. După durerea dintre picioare mi-am dat seama ce făcuseră în timp ce eram sub anestezie. Doctorița — o chema Keller — a intrat și chiar a zâmbit când a spus:

— Am raclat gunoiul ăla capitalist din tine. L-am raclat pe tot.

În acea clipă am jurat că, într-o zi, am s-o distrug pe femeia asta. La fel cum îi făcusem de petrecanie lui Haechen. La fel cum eram hotărâtă să aflu numele celor cărora le fusese dat Johannes și să-i distrug. E îngrozitor să recunosc asta acum. Dar, deși pe Judit am iertat-o pentru ce a făcut — fiindcă a făcut-o din slăbiciune, de frică, din cauza presiunii enorme la care a fost supusă —, n-aș putea niciodată să-i iert pe cei care i-au permis sistemului să-și sporească cruzimea. Ca femeie pe care o desparte de moarte doar o săptămână, recunosc că n-am avut nicio clipă mustrări de conștiință că l-am omorât pe Haechen. Mă omora lent cu cruzimea lui și eram sigură că, atunci când avea să vină ordinul să fiu eliminată (dacă avea să

vină), avea să-l execute fără o clipă de ezitare. Cred că singurul motiv pentru care Stasi nu mi-a venit de hac e pentru că americanii și Bundesnachrichtendienst știau de existența mea. Deși m-au înapoiat lor, dacă aș fi fost „sinucisă", ar fi dat rău. Mai bine să încerce să mă termine psihic. Să avortez copilul nostru pe care îl doream atât. Apoi să mă expedieze în cel mai sumbru colț al acestei sumbre republici a noastre — Karl Marx Stadt — ca o formă de exil intern.

Karl Marx Stadt era un oraș industrial. Nu avea caracter, nu avea farmec, nu avea cultură. Dar avea un avanpost al DDR Rundfunk — postul național de radio — și mi s-a dat o slujbă acolo, care consta în a scrie emisiuni despre cărți. Mi-au găsit un apartament micuț. Am început să mă culc cu un coleg de la radio — un bărbat liniștit pe nume Hans Schygula, și el exilat din Berlin, doar că, în cazul lui, pentru crima de a fi răspândit jazzul liber și de a fi dat o dată Stockhausen la postul de radio național. Hans era mai în vârstă ca mine, intrat bine în cincizeci de ani, divorțat, studios, decent. M-a ajutat s-o scot la capăt. Mai ales în acele zile de la început când am ajuns în Karl Marx Stadt și încercam să mă descurc cu ceea ce îmi făcuseră în spitalul închisorii. Pierderea copilului nostru a fost atât de devastatoare, încât mi-am dat seama că singurul lucru pe care puteam să-l fac pentru a supraviețui era să mi-o șterg din memorie.

Poate tu crezi că te urăsc că m-ai dat pe mâna lor. Da, au existat momente — mai ales la început, după ce am fost expulzată înapoi în Berlinul de Est — când chiar te-am urât. Dar, sincer, iubirea mea, m-am urât și pe mine fiindcă n-am avut curaj să-ți spun totul la începutul poveștii noastre. Dar totul din trecutul meu m-a învățat să ascund, să înăbuș. Am văzut și am simțit mereu iubirea profundă pe care o aveai pentru mine, dar n-am putut să am încredere totală în ea. Am crezut că, dacă adevărul ieșea la iveală, ai fi strigat că te-am trădat și ai fi

fugit. Dar nespunându-ți toată povestea — că Haechen l-a folosit pe Johannes ca pe un permanent obiect de negociere — am distrus totul. Nu mă îndoiesc că, dacă eram în locul tău, aș fi reacționat la fel ca tine. Și în toți acești ani, singura mea mare speranță a fost că n-ai suferit prea mult din cauza a tot ce s-a întâmplat… deși în fiecare dintre cărțile tale (și le-am citit pe toate) ai făcut mențiunea că viața e o colecție de tristeți pe care omul le ține de obicei ascunse. Din aluziile pe care le-ai făcut în cărțile tale mai recente despre șubrezenia căsniciei tale, mi-am dat seama că răul care ni s-a întâmplat amândurora atunci, demult, nu s-a cauterizat pe deplin.

Cât despre mine… binecuvântat fie Hans! El a făcut ca anii din Karl Marx Stadt să fie aproape suportabili. Apoi a căzut Zidul. În câteva zile am putut să trecem în Vest fără probleme. M-am dus în Kreuzberg și am recuperat cele două jurnale pe care le ascunsesem în subsolul clădirii în care locuisem înainte de a fi arestată și, de asemenea, am găsit o avocată grozavă specializată în drept civil, pe nume Julia Koch. Ea a acceptat să se ocupe de cazul meu după ce i-am povestit cum mi-a fost luat Johannes. După doar șase săptămâni de presiuni asidue, soții Klaus — cuplul căruia îi fusese „dat” Johannes — au fost făcuți de ocară în presa locală. A fost un fel de caz celebru — deoarece au ieșit în față și alți oameni care au declarat că Herr și Frau Klaus au fost printre cei mai răzbunători și zeloși anchetatori. Au fost atât de hărțuiți din cauză că adoptaseră bucuroși un copil care fusese luat de la o femeie acuzată pe nedrept de activitate politică, încât au fost nevoiți să-și părăsească apartamentul din Friedrichshain și am auzit că amândoi și-au încheiat cariera în slujbe de conțopiști la oficiul fiscal din localitate.

Iar doctorița aia — cea care mi-a spus cu plăcere că mi-a dat afară copilul. Avocata mea s-a ocupat și de ea. Odată ce numele ei a fost făcut

public, alte treizeci de femei — toate îngropate la un moment dat în Hohenschönhausen — au ieșit în față și au spus că le făcuse avort sau (în anumite cazuri) chiar le sterilizase fără consimțământul lor. În urma tuturor acestora, doctorița a fost exclusă din tagma medicilor și, șase luni mai târziu, a plonjat cu mașina de pe un pod în apropiere de Berlin în timp ce conducea beată.

Aș vrea să pot să spun că moartea ei mi-a făcut plăcere. N-am putut decât să mă gândesc că cei care săvârșesc acte de cruzime împotriva altora trebuie întotdeauna să-și justifice acțiunile cu fraze precum: „N-am făcut decât să execut ordinele” sau „mi s-a spus că e pentru binele patriei”. Sau „sistemul m-a transformat în persoana care eram atunci”. Este ca și cum am crede că, eliminând o întreagă rasă de oameni sau ridicând într-o țară ziduri ca „dispozitive de protecție antifascistă”, sau închizând pe oricine exprimă o părere opusă sistemului sub care trăim, ne vom rezolva problemele. Pe câtă vreme, adevărul e că zidurile cad. Sistemele sunt discreditate și se duc la fund. O întreagă realitate colectivă se dovedește a fi eronată. Și circul uman merge înainte.

De curând, într-o zi, când încă mai puteam să merg un pic, l-am rugat pe Johannes să mă ducă la Brandenburger Tor. Țin minte că, în copilărie, Zidul era mereu *acolo*. Că imediat la vest, vedeam ruinele Reichstagului și copacii din Tiergarten. Că toate astea erau aproape și totuși extrem de departe. Planeta interzisă în care niciodată nu eram lăsați să trecem.

Apoi, Gorbaciov a hotărât că nu mai vrea să susțină trista noastră republică. Iar urmarea…

Oricine poate să treacă pe acolo acum.

Așa că doar cu două săptămâni în urmă, stăteam lângă poartă cu fiul meu. Fiul care îmi fusese răpit din cauza a tot ce reprezenta Zidul. Johannes are acum douăzeci și opt de ani. E un tânăr minunat, original, deși mulți îl consideră ciudat, diferit. Da,

e straniu. Da, trăiește în lumea lui — o lume a comicsurilor și a cărților de benzi desenate și a caricaturiștilor japonezi, care nu are legătură cu elementele de bază ale realității celorlalți. Dar oare nu este mai interesant că este așa? Are puțini prieteni și nicio femeie în viața lui. Dar e un om bun. Un fiu foarte bun. De fiecare dată când mă uit la el, mă gândesc la oamenii îngrozitori care mi l-au luat și la providența care ne-a reunit. Au trecut mai mult de douăzeci de ani de când ne-am regăsit. El încă îmi spune că nu își amintește mare lucru despre cei cinci ani în care a fost despărțit de mine și a stat la „oamenii ăia”. Tot așa cum nu are nicio amintire despre RDG.

— „Chiar a fost un zid aici?” m-a întrebat el în timp ce mă ținea de braț lângă Brandenburger Tor.

— Știi bine că a fost, am spus. Ți-am zis de multe ori și ai învățat despre asta la școală.

— Dar n-a mai rămas nimic din el.

— Pentru că a fost prea oribil ca să mai rămână ceva.

— Atunci ar fi trebuit să lase ceva din el acolo, doar ca oamenii să nu uite ce rău a fost, a spus Johannes.

Nici eu n-aș fi putut să exprim asta mai bine. M-a impresionat tare mult analiza lui. Dar ce va ajunge el să înțeleagă când va fi puțin mai mare e că, dacă ne uităm la zidurile care ne despart, care ne închid între ele, suntem tot în sclavia ororii pe care o reprezintă. Poate că asta-i cea mai atotcuprinzătoare întrebare din viață. Chiar putem întotdeauna să privim înainte, cum ne sfătuiește la nesfârșit toată lumea? Sau trebuie să ne ținem bine de anumite vestigii din trecutul nostru — oricât de dureroase, de cumplite ar fi ele — ca un mod de a înțelege că există anumite lucruri în viață care ne schimbă atât de radical, încât rămân veșnic cu noi? Chiar putem să întoarcem spatele la ceea ce încă ne mai bântuie?

Îmi doream tare mult acel copil al nostru. Știu că n-ar fi trebuit să renunț la anticoncepționale fără să te informez. Și da, măcar dacă aș fi avut curajul să-ți povestesc despre umbrele care mă urmăreau peste tot…

Dar n-am avut. Pentru că — și abia acum înțeleg asta — nu m-am crezut demnă de fericirea pe care o reprezentai tu, de viața pe care ne-am fi putut-o dărui unul altuia. Poate că ăsta a fost cel mai greu lucru din ultimele trei decenii. Să știu că ai fost bărbatul vieții mele; că n-am simțit pentru nimeni ce am simțit pentru tine, nici înainte, nici după. Să știu — și asta e tristețea pe care o voi lua cu mine în mormânt — că am avut o clipă, o clipă extraordinară, cu tine.

Dar nu ne putem ține de clipă, ea este exact asta: o clipă. Iar viața are logica ei neîndurătoare; un impuls înainte, care este de neoprit. Până se termină pentru tine.

Ideea că am să mor la cincizeci de ani… Mă gândesc la acei bărbați și femei de la închisoare cărora li s-a spus să aștintească asupra mea pistoalele de radiații și care, aproape treizeci de ani mai târziu, au precipitat moartea mea.

Dar de acum în cincizeci de ani — când și ei vor fi dispărut din viața asta, când boala și bătrânețea și timpul îi vor fi curățat — își va mai aminti cineva că aparatul de securitate al unui stat dispărut a folosit odată radiațiile pentru a-și marca deținuții politici și a le lăsa prin testament o formă fatală de cancer al sângelui? Oare oamenii de acum se gândesc vreodată la efectele iperitei din Primul Război Mondial? Sau la răspândirea febrei tifoide în tranșee? Oare a existat în 1910 în Berlin o femeie căreia i-a fost luat pe nedrept fiul de un an și care, spre deosebire de mine, nu l-a mai primit înapoi… și tot restul vieții nu a putut trece cu adevărat peste această pierdere? Cine este astăzi martorul poveștii ei? Nimeni. Pentru că frații ei, prietenii ei, colegii de muncă, vecinii ei, oamenii

cu care a crescut, verii pe care îi vedea o dată pe an, omul care îi vindea un ziar în fiecare dimineață au părăsit de mult această viață.

Moartea rade o întreagă generație. Și toată durerea purtată de această generație? A dispărut. A fost uitată.

Nu consider că viața mea a fost nefericită. Dimpotrivă… Hans s-a mutat înapoi cu mine aici și s-a întors la radio, în noua Germanie unificată. Deși am locuit separat în Berlin — la început fiindcă trebuia să-i dau lui Johannes timp să se adapteze, dar și pentru că eu și cu Hans eram mai fericiți necoabitând —, am rămas un cuplu până la moartea lui de cancer pancreatic survenită acum doi ani. A fost iubire? Nu chiar. Dar el a fost iubitul meu, stânca mea. Când am început să mă simt rău, el a fost cel care a insistat să iau din nou legătura cu avocata mea-rottweiler, Julia. Ea mi-a obținut o despăgubire de la stat. Nu mare, dar suficientă pentru a-i cumpăra un apartament lui Johannes, ca să pot să mor știind că, cel puțin, fiul meu are tot restul vieții lui un acoperiș deasupra capului, plătit în întregime.

Și vreau acum să-ți vorbesc despre Johannes, iubirea mea. Cum Hans a murit și mă voi duce și eu curând, va fi singur pe lume.

Deși are destule talente practice pentru a-și plăti facturile și a-și da rufele la spălat și a-și schimba așternuturile de pe pat o dată pe săptămână, mă tem că va rămâne fără prieteni. Izolat. Incapabil de a socializa.

De aceea, dacă se poate, îți cer doar un lucru: fii prietenul lui. Are nevoie de cineva cu care să poată vorbi, căruia să-i ceară sfatul, pe care să se sprijine. Însuși faptul că citești această scrisoare acum înseamnă că ai venit atâta drum de la tine de acasă, din Maine, până în Berlin, pentru că știai că avem o poveste neterminată.

Știu că ar fi trebuit să te contactez acum mulți ani. Am visat la asta, dar am dat la o parte

speranța. Fiindcă mi-a fost rușine că te-am înșelat. Și fiindcă am crezut că nu merit să fiu iertată. Toți suntem ilogici, nu-i așa? Ne ținem de chinurile noastre, de agoniile noastre, de micile noastre drame — și ne folosim de ele pentru a sabota ceea ce dorim mai mult și chiar meritățm.

Să te iubesc. Să fiu iubită de tine. Ce dar! Te-am meritat. M-ai meritat. Clipa a venit. Clipa a plecat. Iar eu încă mă gândesc la noi și plâng.

Ich liebe dich. Damals. Jetzt. Immer.

Deine Petra.

Trei

ICH LIEBE DICH. Damals. Jetzt. Immer.

Te iubesc. Atunci. Acum. Mereu.

Deine Petra.

Petra a ta.

Am lăsat ultima foaie a scrisorii pe birou și am rămas acolo, nemișcat, foarte mult timp. Era trecut bine de miezul nopții. Mai devreme luasem cina singur în Prenzlauer Berg. Rătăcisem pe străzile elegante din jurul Kollwitzplatz, trecând pe lângă Rykestrasse 33, unde locuise cândva Judit și unde, cu douăzeci și șase de ani în urmă, bătusem la ușa ei, întrebând de niște fotografii ale unui copil care îi fusese luat prietenei ei, o femeie care era iubirea vieții mele, o femeie pe care această Judit a trădat-o și pe care apoi am trădat-o și eu. Pentru că am crezut că mă înșelase.

Dar n-am făcut decât să mă înșel pe mine însumi.

Petra. Meine Petra.

Am avut scrisoarea la mine în timpul cinei. A rămas în plicul ei sigilat. A rămas acolo cât am băut un pahar într-un bar de pe Prenzlauer Alee, după cină. Abia după o plimbare pe jos până în Alexanderplatz și un ultim pahar în barul hotelului, m-am dus sus și am îndrăznit să o deschid.

Am citit-o încă o dată. M-am ridicat și m-am plimbat prin cameră, copleșit, pierdut. Am citit-o iar. Am citit-o și a treia oară și m-am pomenit în picioare, înșfăcând paltonul și cheia de la cameră și îndreptându-mă spre ușă.

Afară era frig. Ningea. Am cotit la dreapta și am mers înainte pe lângă vechile blocuri de locuințe din RDG, apoi pe lângă șantierul pe care se înălța

odată o monstruozitate de beton: clădirea parlamentului est-german. În timpul demolării ei, în 2002, s-a descoperit că zidurile prezentau niveluri toxice de azbest.

Iar expunerea la azbest — la fel ca expunerea la radiații — cauzează cancer.

Petra. Meine Petra.

Am mers mai departe pe lângă clădirile renovate: Berliner Dom, Kunsthistorisches Museum, Staatsoper, conglomeratul de clădiri care era Humboldt University, unde a studiat cândva Petra. Unter den Linden, deprimantul bulevard al Berlinului de Est pe care aveau loc ceremoniile oficiale, era acum o minune turistică și comercială. Un Guggenheim Musseum. O reprezentanță Ferrari. Un Starbucks. Orașele pot să facă asta. Să-și lepede fosta identitate și — cu același exterior (dar acum reconstruit) — să devină ceva nou. Și noi, ca indivizi, ne putem schimba forma fizică. Putem să slăbim și să facem mușchi sau, dimpotrivă, să ajungem supraponderali. Putem purta haine care spun mult despre imaginea pe care vrem să o prezentăm lumii. Putem să ne etalăm bogăția, sărăcia, sentimentul de încredere, sentimentul de îndoială. Putem, la fel ca orașele, să ne schimbăm exteriorul. Dar ce nu putem schimba niciodată este povestea care ne-a făcut ceea ce suntem. Este o poveste dictată în întregime de acumularea multiplelor complicații ale vieții. Suntem ceea ce ni s-a întâmplat. Și purtăm cu noi pretutindeni tot ce ne-a modelat — tot ce n-am vrut; tot ce-am vrut, dar n-am obținut niciodată; tot ce am obținut, dar n-am vrut niciodată; tot ce a fost găsit și pierdut.

Petra a avut mare dreptate: există în viață anumite lucruri care ne pot schimba radical, încât rămân veșnic cu noi. Și niciodată nu putem să întoarcem cu adevărat spatele la ceea ce încă ne bântuie.

Petra. Meine Petra.

La Friedrichstrasse am făcut la stânga. Aici magazinele erau rafinate. Ceasuri elvețiene. Croitorie de lux pariziană. Design suedez. Ciocolată belgiană. Totul era închis. Strada, pustie. Tot orașul era la dispoziția mea. Am continuat să merg, toate cuvintele Petrei ricoșând în mine, sentimentul de pierdere nu doar acut, ci și imediat… chiar și după douăzeci și șase de ani.

Oare mă voi împăca vreodată cu ceea ce s-a întâmplat? Sau trecutul va fi întotdeauna prezent? Fericirea găsită. Fericirea pierdută. Fericirea irosită. Ne controlăm destinul mult mai mult decât ne place să recunoaștem. Chiar și atunci când ne confruntăm cu o tragedie teribilă, putem alege să fim înlănțuiți de ea sau să mergem cumva înainte. Mai grăitor, întotdeauna avem alegerea de a rămâne sau a pleca. De a accepta iubirea sau de a o ocoli…

Eu am vrut viață de familie și, totodată, m-am temut de constrângerile ei. Am știut că iau o decizie fundamental greșită și totuși am mers până la capăt cu ea. Da, m-am făcut vinovat de toate astea. Numai că acum — cu glasul Petrei proaspăt în ureche — înțeleg că alegerile pe care le-am făcut m-au adus azi aici. Să merg singur pe o stradă măturată de ninsoare — îndurerat, solitar, înstrăinat de o soție pe care n-am iubit-o cu adevărat, ducând dorul fiicei mele și gândindu-mă întruna că aș fi putut să fiu cu Petra… și că toată traiectoria vieții mele ar fi fost alta și (poate) mai însorită, dacă aș fi ascultat-o când m-a implorat s-o ascult.

Clipa a venit. Clipa a plecat.

Și eu încă mă gândesc la noi și plâng.

Am continuat să merg, atât de cufundat în gânduri și regrete, încât m-am pomenit dintr-odată la stația de metrou Kochstrasse. Cum am putut să merg pe strada asta — și să dau de stația asta de metrou — fără să fi traversat mai întâi Punctul de control Charlie?

Am putut fiindcă Punctul de control Charlie dispăruse de mult. Făcând cale întoarsă, am descoperit că tot ce a rămas din această mare cumpănă ideologică a apelor era renumitul indicator de pe partea de vest:

Acum părăsiți sectorul american.

Toate celelalte accesorii ale Războiului Rece — porți conectate la rețeaua electrică, sârma ghimpată, buncărele din blocuri de beton de zgură, santinelele cu binocluri, trăgătorii de elită, Zidul însuși — erau de mult dispărute. În schimb, am observat acolo un mic muzeu dedicat Punctului de control Charlie. Astfel, Zidul era format acum din blocuri de birouri — toate strălucitoare și noi. Zidul care a despărțit atâtea, simbolul a tot ce mi-a schimbat întregul curs al vieții dispăruse. Fusese șters de pe fața pământului.

Toate istoriile personale dispar în mare măsură. La fel și majoritatea istoriilor geopolitice.

Când m-am întors la hotel era trecut de două. Mă aștepta un e-mail.

„*Mă duc la barul din zona mea — Vebereck de pe Prenzlauer Alle. Voi fi acolo până pe la trei… Johannes.*”

Am sărit într-un taxi și, după câteva minute, am ajuns acolo. Vebereck avea un aer vag gotic — pereți negri, lumină obscură, lumânări aprinse și ceară picurândă la toate mesele. Johannes era la o masă în colț, citind o carte Manga. Avea în față o bere.

— Așadar și tu suferi de insomnie, a spus el când m-am apropiat.

— Tot timpul. Îți mai iau o bere?

— De ce nu?

I-am făcut semn barmanului să mai aducă două.

— Și ce te ține treaz la ora asta? a întrebat el. Diferența de fus orar? Conștiința încărcată?

— Ceva de genul ăsta, da.

— Ai citit scrisoarea mamei?

Am dat din cap.

— Și…?

— Vrei să spui că tu n-ai citit-o?

— Mama a băgat-o într-un plic pe care l-a sigilat, cam cu vreo cinci zile înainte de a muri, cerându-mi să nu o citesc, dar să încerc să te conving să vii la Berlin ca s-o citești aici. Cred că ambele ei ultime dorințe au fost împlinite.

— Cred că da, am spus încet.

— Mereu te-ai simțit așa de vinovat pentru tot felul de chestii?

Am râs și am spus.

— Absolut.

— Mama a spus des asta despre tine. Spunea că peste tot în cărțile tale se simte regretul. Că mereu pari să fugi de tine însuți. Mama a fost cel mai perspicace critic al tău.

— Da. Și am iubit-o mai mult decât am iubit vreodată…

Johannes a ridicat mâna, ca un polițist de la circulație care îmi făcea semn să mă opresc.

— Nu vreau să aud mai multe. Pentru că am auzit totul înainte. Mama a fost cea mai mare admiratoare a ta. Cea mai mare susținătoare a ta. Cel mai înfocat cititor al tău. Și cum vorbea despre cărțile tale! *Ai văzut ce splendid a descris Thomas pădurea tropicală costaricană?… Aș vrea să fi spus în cartea asta puțin mai multe despre soția lui rece.* Era ca și cum ai fi fost mereu în cameră.

— Știa că soția mea era rece?

— Păi, scrie acolo, nu-i așa?

— Curând va fi fosta mea soție. Divorțăm.

— Și mama tocmai a murit. V-ați sincronizat de minune.

Mi-am mușcat buza și ochii mi s-au umplut de lacrimi.

— Am spus ceva ce nu trebuia? a întrebat el.

— E în regulă, am șoptit.

— Ba nu, nu e. Te-am făcut să plângi. De ce nu-mi spui că sunt un rahat sau ceva de genul ăsta?

— Pentru că eu sunt rahatul aici.

— Ba nu — tu ești bărbatul trist din încăperea asta. Din ce am auzit, impresia mea e că de ani de zile ești așa. Dacă nu cumva, desigur, mă înșel profund.

— Orice, în afară de asta.

— Așadar, am dreptate. Ești trist.

— Da, am spus. Așa sunt eu. Trist.

Johannes s-a gândit o clipă la asta, apoi a spus:

— Și mama a crezut mereu asta despre tine. Mereu a preocupat-o. *E atât de deștept, atât de talentat, atât de isteț! Ar trebui să fie fericit!*

— Am fost fericit. Cu ea.

— Totuși, ai ales tristețea.

Aceste vorbe m-au lovit ca o palmă trasă peste față. Dar n-am tresărit. Am dat doar din umeri și am spus:

— Da, exact asta am ales.

După câteva minute, chelnerul ne-a dat afară, spunând că în noaptea asta închidea la trei. Odată în stradă, Johannes a spus că vrea să-mi arate unde o să fie librăria lui. Am mers până la următoarea intersecție. Acolo era un spațiu comercial — un fost salon de coafură, acum gol, care avea în fereastră un afiș pe care scria „De închiriat”. Locul avea două ferestre mari și, uitându-mă prin geamul murdar, am văzut că era destul de spațios pentru o librărie de mărime potrivită.

— Mai spune-mi o dată cât vrea pe lună, am spus.

— Nouă sute.

— Mi se pare destul de rezonabil pentru un cartier ca ăsta.

— Da, e o afacere bună. Și am niște prieteni tâmplari și zugravi care s-ar ocupa de renovare la un preț foarte rezonabil. Firește, principala cheltuială ar fi aprovizionarea. Pentru că, așa cum ți-am spus, am de gând să fac din asta cea mai bună librărie de genul ăsta nu doar din Berlin, ci și din Germania.

— Și ai nevoie de aproximativ cincisprezece mii ca să pui totul pe picioare?

— Dacă aș putea să conving o bancă să mă asculte…

— Am să-ți dau eu banii, am spus.

Johannes s-a uitat cu atenție la mine.

— Vorbești serios?

— Absolut.

— Chiar dacă s-ar putea ca toată treaba să eșueze?

— N-o să eșueze.

— Cum poți să fii atât de sigur?

— Pentru că tu ești mintea din spatele operațiunii.

— În orașul ăsta sunt mulți oameni care s-ar gândi că tocmai fiindcă e ideea mea, treaba e sortită eșecului.

— Eu nu mă număr printre acei oameni.

— N-am nevoie de pomana ta.

— Atunci nu vom numi cele cincisprezece mii un dar. Le vom numi o investiție.

— O investiție pe care am de gând să o înapoiez cu dobândă.

— Ar fi frumos… dar nu esențial.

— E absolut esențial.

— Atunci, n-am nimic împotrivă, am spus.

— Îți poți permite cincisprezece mii?

— Am niște economii.

— Dar nu ești deloc un tip bogat.

— Lasă-mă pe mine să-mi fac griji pentru bani.

— Asta-i o parte a ecuației, da.

— Care-i cealaltă parte?

— Ea ar fi vrut asta.

Tăcere. Johannes a lăsat capul în jos. Ochii îi erau plini de lacrimi. Lacrimi pe care și le-a șters.

— Mi-e dor de mama, a spus el în cele din urmă.

— Știu sigur că te-a iubit mult.

Johannes m-a privit pentru prima dată în ochi și a spus:

— Știi ce mi-a spus în noaptea în care a murit? *Am fost mereu convinsă că viața este nedreaptă — mai ales în toți acei ani în care n-ai fost cu mine. Apoi te-am recăpătat — și viața nu mi s-a mai părut nedreaptă!* Și asta de la o femeie care murea cu treizeci de ani mai devreme decât ar fi fost normal, din cauza unui cancer provocat.

— Ai fost viața ei, Johannes.

— Și tu.

M-am întors în Maine seara următoare, am închiriat o mașină în Boston și am pornit spre nord pe autostrada întunecată. Cât fusesem plecat ninsese iar, însă tipul care mi-a curățat drumul de acces curățase și aleea care ducea la ușa mea. Când am intrat în casă, m-a străfulgerat gândul că nu dormisem cu adevărat de trei zile. Împreună cu altă reflecție: *E totuși tare greu să vii acasă într-o casă pustie*.

Am pus în mașina de spălat rufele murdare din geanta de voiaj. Am stat sub duș un sfert de oră, încercând să alung oboseala celor zece ore de zbor și a celor trei ore de mers cu mașina. Mi-am turnat un whisky foarte mic și mi-am verificat e-mailurile. Era unul de la fiica mea.

„*Ești în țară, tată? Nu știu niciodată. Aș putea veni mâine la tine de la colegiu, dacă ai chef să luăm cina undeva*."

I-am răspuns imediat:

„*Lasă-mă să-ți ușurez situația. Am să vin eu la Brunswick. Cum se cheamă restaurantul ăla italienesc care îți place așa de mult?*"

Am stabilit să ne întâlnim la șapte seara.

Era un e-mail și de la Johannes.

„*Am vorbit azi cu agentul imobiliar și săptămâna viitoare semnez actele de închiriere a spațiului. Am vorbit cu un avocat. O să redacteze un contract între tine și firma pe care o înființez — eu fiind unicul acționar — ca să deschid librăria. Totul cu privire la investiția ta va fi clar așternut pe hârtie. Aș prefera să i-l dai unui avocat să-l*

verifice — de preferință unuia care vorbește germana — când îl primești. Cum spuneam nopțile trecute, voi accepta banii tăi doar ca investiție… și, în plus, dacă îmi promiți că te întorci la Berlin la inaugurarea librăriei”.

„*Cu siguranță voi fi acolo la inaugurare*”, am răspuns. „*Și dacă vei avea vreodată chef să-mi dai un telefon — doar ca să stăm la taifas — iată adresa mea de Skype.*”

„*Și eu sunt pe Skype!*” a răspuns el. „*Nu ne costă nimic pe niciunul și pot acum să te bat la cap ore întregi despre ultimele materiale Manga pe care am de gând să te forțez să le citești.*”

„*N-ai decât*”, am răspuns. „*Și să știi că poți să mă suni oricând. Ziua sau noaptea. Pentru că, la fel ca tine, nu prea dorm.*”

Dar atunci am dormit toată noaptea. Nouă ore în șir. Când m-am trezit, era una dintre acele zile de mijloc de iarnă rare în Maine. Un cer foarte senin. Mercurul era mult sub pragul de îngheț — era frig, dar nu ca la poli. Zăpada era încă imaculată. Lumea părea ordonată și rațională în această zi senină, fără pereche.

Am ajuns la zi cu citirea corespondenței. Am bătut câteva pagini dintr-un articol lung despre o călătorie în Mauritania, pe care o făcusem chiar înainte de Crăciun. Apoi am pornit cu mașina spre sud, către localul italienesc din Brunswick care îi plăcea mult lui Candace. Când am sosit, ea mă aștepta deja. Nu m-a văzut când am intrat. Stătea singură la o masă, foarte sigură pe ea și elegantă, îmbrăcată simplu, dar șic, cu un pulover negru și jeanși tot negri, vădit inteligentă și atrăgătoare, fără severitatea lipsită de grație a mamei ei. Am văzut că era aplecată asupra unei cărți, rozând capătul unui creion.

— E o carte care merită să fie citită? am întrebat când m-am apropiat de masa ei.

A ridicat privirea și mi-a zâmbit larg — deși am citit în spatele zâmbetului ei o anumită îngrijorare.

— Thomas Mann. *Muntele vrăjit*. Am lunea viitoare examen despre el.

— E foarte lung, dar bun în felul lui imperios.

— „Imperios.” Îmi place expresia asta.

— Atunci, fur-o, am spus, așezându-mă. Pot să te tentez cu un pahar cu vin?

— Știi că mai am câteva luni până la majorat.

— O să cadă vina pe mine dacă vin polițiștii.

— Tata infractorul! a spus ea cu un zâmbet.

— Țin minte că, atunci când eram aici la colegiu, vârsta de la care aveai voie să bei era optsprezece ani. Dar asta era în decadenții ani șaptezeci, când nu eram atât de obsedați de organizarea și controlul comportamentului din țara asta.

— Vorbești ca un adevărat partizan al libertății absolute.

— Vorbesc ca un om de cincizeci și ceva de ani.

A apărut chelnerul și am comandat o sticlă de o jumătate de litru de Chianti.

S-a uitat la Candace, apoi a ridicat din umeri și s-a dus după vin.

— Vezi, l-am prostit, am spus.

— Mă rog, un pahar e limita mea.

— Și a mea, am spus, deoarece diseară mă întorc acasă la volan. Tocmai am sosit din altă parte.

— Și unde a fost „altă parte” săptămâna asta?

— Întâmplător, am fost la Berlin.

— Vechiul tău loc favorit, a spus ea. Pari cam abătut astă-seară, tată. S-a întâmplat ceva acolo?

— Multe.

— Vrei să-mi povestești?

— Da… dar nu încă.

Am văzut-o pe fiica mea studiindu-mă în felul ăla veșnic plin de interes, veșnic analitic al ei. Apoi a zâmbit înțelegător și a spus:

— Nicio problemă, tată. Și da, când vei fi pregătit să-mi povestești, am să vreau să aud tot.

Dar pari… „gânditor” e cuvântul pe care l-aș folosi.

— „Gânditor” rezumă aproape tot. Dar când am intrat aici în seara asta, te-am văzut… ei bine, „gânditoare” e cuvântul pe care l-aș folosi și eu. Și nu din cauza lui Thomas Mann, nu-i așa?

A sosit vinul. Am dat noroc. Am văzut-o pe Candace gândindu-se cum să-mi spună ceva dificil, deoarece avea acea expresie care îi apărea pe față când se lupta cu o decizie importantă. Văzând-o în toiul acestui conflict intern, am simțit un val uriaș de iubire pentru fiica mea — deoarece vedeam iar cum începea să intre cu pași mici în viața de adult și complicațiile ei inerente.

Uitându-se la farfuria goală din fața ei, a spus:

— Paul mi-a cerut să mă mărit cu el.

Paul era Paul Forbusch. Un tip foarte de treabă, foarte grijuliu din nordul statului New York, care era coleg cu ea, pe care îl întâlnisem de mai multe ori, care se specializase în filosofie și religie și care era întotdeauna bun și extrem de iubitor cu fiica mea. Ba chiar mi-a spus odată, când au venit să petreacă un weekend la mine, că o adoră pe fiica mea, iar eu n-am făcut pe tatăl șocat când au împărțit același pat în camera de oaspeți. Când Candace s-a dus sus înaintea lui, a spus:

— Știți, domnule, că fiica dumneavoastră, Candace, e…

— Paul, nu suntem într-un roman de Jane Austen, așa că poți să-mi spui Thomas. Și știu că ea e fiica mea, așa că…

— Păi, tot ce voiam să spun domnule Thomas este că ea, Candace, e cel mai bun lucru care mi s-a întâmplat vreodată.

— E foarte drăguț din partea ta că spui asta, Paul.

— Și cred că e și cea mai deșteaptă persoană pe care am cunoscut-o.

O parte din mine s-a întrebat dacă nu cumva — din cauza multor mele absențe din timpul

copilăriei ei și a relațiilor destul de reci dintre mine și mama ei — ceea ce vedea Candace la Paul erau decență și stabilitate. Calități admirabile — dar nu tocmai cele mai interesante.

Iar acum…

— Când a avut loc cererea asta în căsătorie? am întrebat-o.

— Cam acum trei săptămâni.

— Înțeleg.

— Știu că ar fi trebuit să vorbesc cu tine despre asta mai devreme.

— Deloc. Ai avut nevoie de timp să te gândești bine înainte de a vorbi cu mine.

— Nici cu mama n-am vorbit încă despre asta.

— Păi, ai fost încântată? Surprinsă? Îngrozită?

— Toate la un loc. Știi, Paul tocmai a fost acceptat la Facultatea de Teologie de la Yale. O să-și dea masteratul, poate chiar doctoratul. Și în cele din urmă va fi și hirotonisit preot episcopal.

— Foarte frumos! am spus.

— Mi se pare mie sau ești ironic?

— Uite ce e, din fericire, episcopalii nu sunt penticostali. Și e băiat de treabă. Dar…

— Cred că îl iubesc, tată.

— Păi, ca să zic așa, ăsta-i un lucru esențial dacă ai de gând să te măriți cu el. Dar uite că ți-ai început declarația cu „cred”. Și, iartă-mă… știu că nu sar în sus și nu-ți spun „fantastic!”, dar…

— *Nu e destul de bun pentru tine*, nu-i așa?

— Cum spuneam, este extraordinar de drăguț și serios. Și știu că te adoră.

— Urmează un „dar”.

— Păi… știi că am pus deoparte cincisprezece mii de dolari pentru tine, ca dar de absolvire. Speranța mea e că îi vei lua și vei dispărea undeva un an. Du-te în sud-estul Asiei, apoi în Australia. Obține o viză de lucru, din acelea care se dau chiar din colegiu. Stai o jumătate de an la Bariera de Corali sau lucrează la un ziar din Sydney. Am

câteva relații acolo. Apoi vino înapoi — *sau nu* — și lămurește-te ce vrei să faci mai departe.

— Cu alte cuvinte, nu te mărita.

— Cu alte cuvinte… găsește-ți mai întâi calea în viață. Nu te îngrădi într-un colț. Mai ales că s-ar putea dovedi că nu a fost colțul în care vrei să fii.

— Paul mi-a spus același lucru. Știe de cei cincisprezece mii de dolari pe care mi-i dăruiești. Știe că m-ai încurajat să călătoresc și mi-a spus că tatăl lui, care e contabil, n-ar fi fost niciodată atât de „beton”. Vrea să fac asta. Dar pe urmă vrea să vin înapoi și să mă mărit cu el.

— E un om cu vederi progresiste.

— Ești iarăși ironic, tată.

— Cred că Paul are dreptate. Pleacă în lume. Călătorește. Ai aventuri. Apoi, dacă, de acum într-un an, chiar vrei să te măriți cu el…

— Cred că vreau să mă mărit cu el acum.

— Ah!

— Pari dezamăgit.

— De tine nu sunt dezamăgit niciodată. Niciodată.

— Dar crezi că mă pripesc să fac ceva fără să mă gândesc foarte bine. Treaba e că m-am gândit mult. Paul e un om care mă respectă și mă iubește pătimaș. Care nu va încerca să mă transforme în ceva ce nu vreau să fiu. Care îmi va da multă libertate să fiu eu însămi.

— Toate astea sună foarte frumos. Doar că… de ce nu accepți oferta lui de a te lăsa să colinzi lumea un an?

— Și poate să cunosc un surfer pe Bondi Beach care să mă ducă să mă distrez și să mă convingă că lumea e mai mare decât cea pe care mi-o oferă un viitor preot episcopal?

Am zâmbit și mi-am spus: *Acum taci*!… *Gata cu sfaturile*! Totuși, am zis:

— N-am să-ți spun niciodată ce să faci cu viața ta, Candace. Doar fii sigură că ăsta e bărbatul pe care îl iubești, atât.

— Sunt sigură. Știu că mai înainte am spus „cred”. Dar asta pentru că m-am gândit că dacă ți-aș fi spus hotărât: „da, știu sigur că el e alesul”, ai fi…

— În cele din urmă, nu contează ce cred eu. Contează ce simți tu. Atât. Iar dacă tu crezi cu adevărat că acesta e…

— Tu ai simțit asta, nu-i așa?

— Da. Am simțit.

— Dar nu cu mama.

— A spus ea asta?

— La drept vorbind, da. Și a mai spus că nici ea nu a simțit cu adevărat asta cu tine.

— Ei bine, mama ta poate fi extrem de directă.

— Dar a mai spus și că n-ai vrut niciodată să vorbești cu ea despre *asta*. Despre femeia…

— Poate pentru că, dacă vorbeam cu ea despre „asta”, aș fi supărat-o.

— Fiindcă ar fi știut că ai fost odată atât de îndrăgostit de cineva…

— Încât încă mai sufăr din cauza asta.

— Dar e foarte trist.

— Ba nu. Așa e viața. Oricum, dacă lucrurile s-ar fi terminat cu bine cu cealaltă persoană, n-ai mai fi fost tu.

— Așadar… eu sunt recompensa?

— Ești cel mai bun lucru care mi s-a întâmplat în viața mea, Candace.

Mi-a apucat scurt mâna și a șoptit:

— Mulțumesc.

După o clipă, a adăugat.

— Totuși, ești tare singur, tată.

— Asta s-ar putea schimba.

— Numai dacă vrei.

— Toți trebuie să ne păstrăm optimismul. Chiar și atunci când credem că totul e pierdut, trebuie să încercăm să ne convingem pe noi înșine că viața poate să schimbe vitezele — și că încă e plină de posibilități.

— Așadar, dacă mă mărit cu Paul fiindcă îl iubesc… și apoi, peste zece ani, totul se strică și mă pomenesc legată de mâini și de picioare cu doi copii și fără bani…

— Îți promit că n-am să zic: „Ți-am spus eu!” Dar să zicem că se întâmplă asta. Să zicem că se strică treaba. Să zicem că ai și doi copii mici. Totul ține de interpretare. Poți să hotărăști că toate ușile îți sunt deschise. Poți să hotărăști că această „criză” este sinonimă cu „oportunitatea”. Poți să stai într-o suburbie și să fii tristă. Poți să pleci cu cei doi copii în altă țară și s-o iei de la capăt. Marea tragedie pentru mulți oameni este că uită că viața e o construcție foarte flexibilă… că, în general, tu alegi limitele și orizonturile.

— Nu toată lumea e liberă ca tine, tată.

— Nu prea sunt liber. De fapt, sunt orice, numai liber nu.

După câteva ore am dus-o înapoi pe fiica mea la apartamentul ei de lângă campus. Când am tras pe dreapta, l-am văzut pe Paul stând într-un balansoar în camera de zi, aplecat studios asupra unei cărți mari.

— Putem să trecem pe la tine weekendul ăsta? a întrebat Candace.

— Mi-ar face mare plăcere.

— Am să mă mărit cu el, tată.

Până să apuc să răspund, a coborât din mașină, după ce s-a aplecat spre mine și m-a îmbrățișat.

Am așteptat până a intrat pe ușă, apoi am băgat mașina în viteză și am plecat spre casă. Pe drum m-am gândit că minunata mea fiică și-a sincronizat acea declarație finală cu ieșirea rapidă din mașină. Asta m-a întristat — dar și eu i-am dat motiv să procedeze așa. Eu și Candace suntem apropiați. Dar ea va împlini în curând douăzeci și unu de ani și de-acum are viața ei. Poate că Paul va fi cel mai bun lucru care i s-a întâmplat: un bărbat care o iubește peste măsură, care îi dă libertatea de care are nevoie, dar care o face și să se simtă dorită,

adorată. Sau poate va deveni un bărbat plin de el, mofturos, pedant și autoritar, care îi va face viața un iad. Realitatea e că mergem mereu la noroc. Mereu ne convingem de un scenariu, un drum înainte, care sperăm să îndrepte lucrurile pentru noi… sau, cel puțin, să facă această scurtă viață care ni s-a dat să pară valoroasă și completă.

Fiica mea — singurul meu copil — vrea să se mărite. Bineînțeles că îi voi da binecuvântarea mea. Bineînțeles că am cele mai mari îndoieli cu privire la adevăratele motive din spatele acestei decizii. Bineînțeles că mă întreb dacă, la fel ca noi ceilalți, încearcă să compenseze tot ce i-a lipsit în copilărie. Bineînțeles că mă simt vinovat pentru asta. Și, bineînțeles, temperez această vinovăție, spunându-mi că suntem prieteni, că putem să vorbim, că ne înțelegem unul pe celălalt.

Totuși, ești tare singur, tată.

Adevărat — dar am cunoscut iubirea în toată nestăpânirea ei, în toată profunzimea ei.

Ce privilegiu că am găsit-o… măcar și pentru o clipă scurtă, sublimă.

Și acum…?

Acum sunt pe autostradă. Acum e o noapte teribil de întunecoasă și rece. Acum sunt un simplu vehicul care se deplasează spre nord. Acum sunt singur.

Drumul e larg și liber. În câteva ore se va crăpa de ziuă. Încă o zi, încă o zi. Atâtea posibilități excepționale! Atâtea posibile banalități! Alegerea e totul — și alegerea e nimic. Povestea se poate sfârși bine. Povestea se poate sfârși tragic. Dar întotdeauna există drumul. Și, ne place sau nu, trebuie să-l parcurgem.

Și cum îl parcurgem… și pe cine găsim pe drum…

Iubirea e întotdeauna marea căutare. Căci ce e un drum fără un sens concret, de orice fel? Cum putem să trecem în viteză prin viața asta tot mai scurtă fără cineva care să încetinească lucrurile, să

facă totul să pară valoros, să dea puțină importanță adevărată călătoriei?

Petra. Meine Petra.

Voi fi bântuit veșnic de asta? Toate autostrăzile pe care voi călători vor răsuna de aceste trei cuvinte? Pentru că ceea ce vrem toți tare mult eu chiar am găsit.

Și apoi am pierdut tot…

Există drumul. Ziua cea nouă. Lucrurile care ne așteaptă. Speranța în ceva revelator și profund. Gândul că s-ar putea să nu-ți mai iasă în cale. Nevoia de a ne spune că trebuie neapărat să mergem înainte. Dorința de apropiere afectivă. Teama inerentă apropierii.

Și, între toate astea, există și…

Clipa.

Clipa care poate să schimbe totul. Clipa care nu poate să schimbe nimic. Clipa care ne minte. Sau clipa care ne spune cine suntem, ce căutăm, ce vrem să dezgropăm… și poate nu vom dezgropa niciodată.

Oare suntem vreodată cu adevărat eliberați de clipă?

SFÂRȘIT

Table of Contents

PRIMA PARTE
PARTEA A DOUA
PARTEA A TREIA
PARTEA A PATRA
PARTEA A CINCEA

Table of Contents

PRIMA PARTE 7
PARTEA A DOUA 38
PARTEA A TREIA 156
PARTEA A PATRA 470
PARTEA A CINCEA 560